

SVENSKARNA OCH INTERNET 2023

SVENSKARNA OCH INTERNET 2023

INNEHÅLL

Inledning	4-5
Kapitel 1: Användning av internet och utanförskap	6-25
Kapitel 2: E-tjänster och det digitala offentliga Sverige	26-50
Kapitel 3: Hållbarhet - Internets klimatpåverkan	51-77
Kapitel 4: Webbläsare och Wikipedia	78-100
Kapitel 5: Attityder till personliga data och övervakning på nätet	101-127
Kapitel 6: Näthat och kränkningar på nätet	128-144
Kapitel 7: Samhällsnyheter i traditionella och digitala medier	145-187
Kapitel 8: Böcker och poddar	188-235
Kapitel 9: Sociala medier	236-309
Kapitel 10: Barnen och internet	310-334
Metodbeskrivning	335-338

EN UNIK INBLICK I SVENSKARNAS DIGITALA LIV

Svenskarna vill inte ha riktad nätreklam, men tycker att polisen ska få ta del av privata konversationer online vid brottsmisstanke. Vi oroar oss för filterbubblor och näthat, men hyllar digitala böcker och tror på digitaliseringens positiva klimatpåverkan. Det här är det digitala Sverige år 2023.

Välkommen till *Svenskarna och internet 2023*, en unik undersökning av svenska folkets digitala tillvaro. Med den här rapporten vill Internetstiftelsen bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas och ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Världshändelser påverkar nätet

I år ser vi tydligt hur händelser i omvärlden också påverkar det digitala livet. De flesta ser det som sannolikt att en cyberattacker mot Sverige skulle kunna slå ut viktig infrastruktur som internet, el och vatten.

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har många svenskar ökat sin nyhetskonsumtion, men också blivit mer källkritiska. Varannan oroar sig dessutom för filterbubblor, att det de ser på nätet endast är ett urval som förstärker de egna åsikterna.

Även samhällsdebatten om brottsbekämpning ger utslag i den digitala sfären. Nästan alla svenskar tycker att polisen ska få ta del av privata konversationer på nätet vid misstanke om brott. De flesta tycker också att kameraövervakning med ansiktsgenkänning på offentliga platser ska vara tillåtet.

Detta innebär inte att digital integritet anses oviktigt. Drygt hälften känner sig kränkta av insamling av personliga data på nätet. Merparten av svenskarna vill inte ha anpassad reklam utifrån sin internetanvändning. Drygt hälften tycker heller inte det är okej att en arbetsgivare googlar dem inför en möjlig anställning.

Sociala medier viktig nyhetskanal

Sociala medier är den viktigaste nyhetskällan för unga svenskar. De flesta tar del av nyheterna direkt i det digitala flödet – få klickar sig vidare till en nyhetssida. Tiktok är en viktig källa för samhällsnyheter, särskilt bland unga kvinnor. Mer än var tredje svensk följer också någon person på nätet för att få samhällsnyheter – bland de mest populära är politiker som Magdalena Andersson och Ulf Kristersson.

En del av det offentliga samtalet online är tyvärr också näthat, kränkningar och ett hårt diskussionsklimat. Oftast är näthatet kopplat till personliga eller politiska åsikter. Det här får konsekvenser inte bara för de som själva drabbas. Varannan svensk undviker att kommentera och diskutera saker på nätet, av oro för att bli utsatt för näthat.

Samtidigt öppnar digitaliseringen dörrar. Läsare av e-böcker och ljudböcker lyfter fram fördelar som att kunna ta med fler böcker på resa och att kunna göra annat medan man lyssnar på ljudboken. Särskilt många äldre och personer med funktionsnedsättning uppger att de inte skulle kunna läsa alls om det inte vore för de digitala böckernas funktioner.

Ett internet för alla

I år frågar vi också svenskarna om digitaliseringens klimatpåverkan. De flesta ser både för- och nackdelar men har en övervägande positiv bild av hur internet och ny smart teknik kan hjälpa oss att ställa om till ett hållbart samhälle.

Detta är bara några av många spännande områden vi undersöker i årets rapport. Läs gärna kapitelsammanfattningarna för en snabb översikt, och dyk ner på djupet om hur svenskarna använder sociala medier, om nyhetskonsumtion, e-tjänster och barnens digitala liv.

Internetstiftelsen verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vår vision är att alla i Sverige vill, vågar och kan använda internet. Med undersökningen *Svenskarna och internet* vill vi erbjuda ett faktabaserat underlag för hur digitaliseringen – och samhället – ska kunna utvecklas vidare till nytta för alla.

För samtliga studier har Internetstiftelsen anlitat undersökningsföretaget Novus för datainsamling som ägde rum under januari och februari 2023. Majoriteten av vår data är insamlad i Studie 1 (n=2 954) och Studie 2 (n=3 503) i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, med en deltagarfrekvens på 63 procent respektive 62 procent. Resultatet är viktat mot SCB vad gäller kön, ålder, utbildning och geografi.

Läs mer om metod och urval här:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/metodbeskrivning/>

*) På flera ställen i rapporten hänvisar vi till tabellbilagan för mer information.

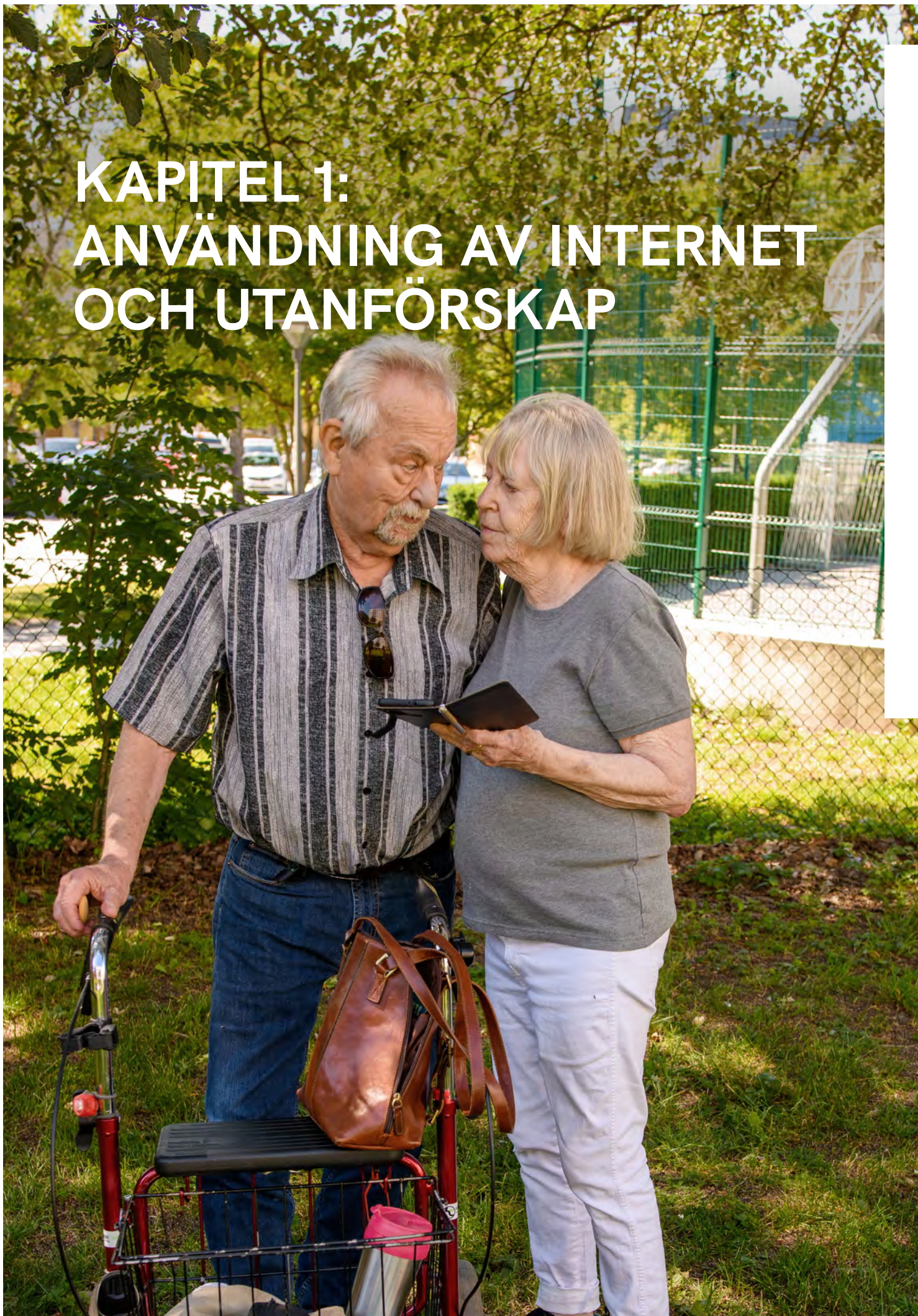
Dessa är markerade i texten med *. Du hittar tabellbilagan här:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/bilagor/>

AI-frågorna genomfördes i en kompletterande studie under augusti–september 2023. Alltså färsk data som samlades in och analyserades när våra övriga tio kapitel redan producerats. Därför finner ni resultatet för AI-frågorna på denna sida istället för i huvudrapporten och därför finns inte heller resultatet med i PDF-format:

<https://svenskarnaochinternet.se/utvalt/svenskarna-och-ai/>

KAPITEL 1: ANVÄNDNING AV INTERNET OCH UTANFÖRSKAP

ANDELEN SOM INTE ANVÄNDER INTERNET MINSKAR

Den internetanvändande delen av befolkningen växer och fysiska begränsningar är främsta orsaken till att lämna skärmarna. Internets baksida kan vara utanförskap för de med olika utmaningar som ökar med stigande ålder.

INNEHÅLL

- 7 Kort sammanfattning
- 9 Hur många använder (inte) internet?
- 12 Varför är man sällan eller inte alls på internet?
- 16 Pensionärer och digitalt utanförskap
- 20 Funktionsnedsatta och digitala utmaningar
- 23 Utlandsfödda och det digitala samhället

I det här kapitlet visar vi hur många i befolkningen som använder internet jämfört med föregående år. Vi frågar de som har minskat eller helt slutat använda internet om vad som ligger bakom detta. I det digitala utanförskapets kölvatten tittar vi också närmare på pensionärernas internetanvändande och hör vad de skulle önska var enklare på nätet. Likaså får funktionsnedsatta och utlandsfödda berätta om digitala utmaningar.

Internetanvändandet har förändrats marginellt år 2023

Nästan alla i Sverige använder internet. I år 2023 har andelen som inte använder internet minskat med 1,2 procentenheter. Det är alltså endast 4 procent i befolkningen som är 16 år eller äldre som inte använder internet. Det innebär att andelen internetanvändare har ökat med motsvarande 1,2 procentenheter till 96 procent.

Sjukdom och fysiska hinder får oss att skärma av från nätet

Endast 4 procent av befolkningen är inte på internet varje dag. En del av dessa var där mer ofta tidigare. Likaså har en del icke-användare tidigare varit på internet. Det är nästan enbart de äldsta i vårt samhälle som inte använder internet alls eller inte är där varje dag. Det främsta skälet till att vara alltmer sällan på nätet eller att lämna det helt är sjukdom eller fysiska hinder av olika slag.

Var sjunde pensionär använder inte internet

Många pensionärer är lika duktiga på digital teknik som den yngre befolkningen. Andelen icke-användare ökar dock med stigande ålder och bland de över 75 år använder 3 av 10 inte internet. De som aldrig har använt internet anger ointresse som främsta skäl.

Vi har frågat de internetanvändande pensionärerna om vad på nätet de skulle önska var enklare, så att de slapp be om hjälp. Det vanligaste svaret är "det mesta" eller rentav "allt". Framför allt skulle de vilja att kontakten med myndigheter och sjukvården via nätet förenklades.

Funktionsnedsatta om att drabbas hårt av algoritmer

Den digitala tekniken kan upplevas begränsande eller exkluderande för personer som har en fysisk nedsättning. Personer med en funktionsnedsättning eller funktionsvariation berättar bland annat om svårigheter med att fylla i e-blanketter på myndigheters webbplatser, om beroendeframkallande algoritmer och en önskan om fler forum på nätet för de med samma diagnos.

Utlandsfödda om utmaningen i att förstå det digitala samhället

Möjligheten att kunna använda samhällets e-tjänster kan vara annorlunda för den som inte är född i Sverige. Det handlar inte bara om utmaningar att få ett personnummer eller Bank-id, utan utlandsfödda berättar även om språkbarriärer, otrygghet och svårigheter med att lära sig och förstå uppbyggnaden av det svenska digitala samhället.

HUR MÅNGA ANVÄNDER (INTE) INTERNET?

Andelen som använder internet ökar

Fråga: Hur ofta använder du internet?

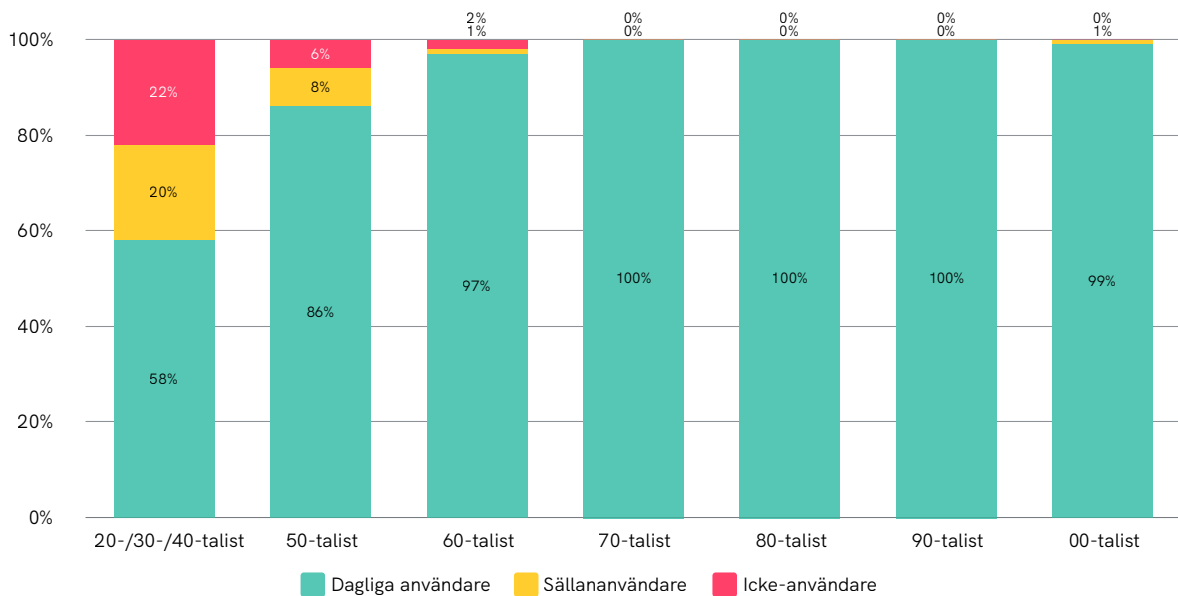
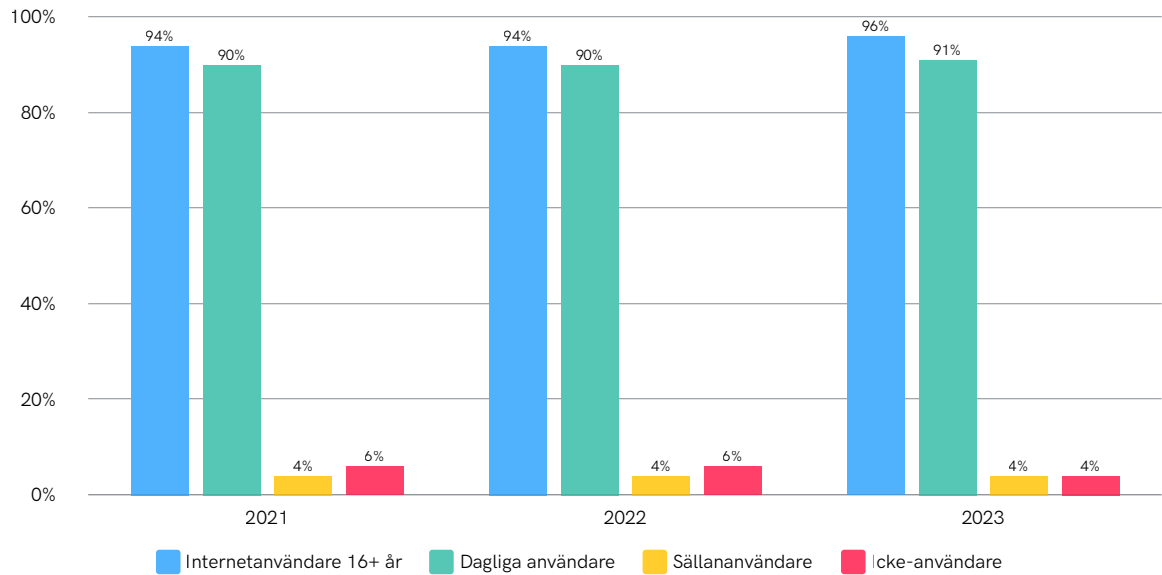

Diagram 1.1a-b, Bas: Samtliga 16+ år, År 2023 (Studie 1) *) Med sällananvändare avses de internetanvändare som inte använder internet dagligen.

Hur har internetanvändandet förändrats det senaste året?

Andelen som använder internet i befolkningen som är 16 år eller äldre har ökat marginellt år 2023. Eftersom förändringarna är så små så presenterar vi här undersökningsresultatet i decimaler:

Befolkningen 16+ år	2021	2022	2023
Andel internetanvändare	94,28%	94,41%	95,62%
Andel icke-användare	5,72%	5,59%	4,38%

År 2023 har andelen internetanvändare ökat med 1,2 procentenheter och således har andelen icke-användare, alltså de som inte använder internet, minskat med 1,2 procentenheter.

Denna förändring hänger nära samman med att ålder är den faktor som har störst påverkan på internetanvändandet. Det är de äldsta i vårt samhälle som är icke-användare. De har ofta inte använt internet i sitt arbete, eller har av fysiska hinder slutat använda internet. I takt med att gruppen icke-användare minskar så ökar andelen internetanvändare.

Innebär detta att vi i framtiden kommer att ha en befolkning där alla använder internet? Det är en fråga som det endast går att spekulera i. Även om alla i framtiden har vuxit upp med internet så kommer det med största sannolikhet finnas personer som av fysiska hinder inte kan vara på internet. Det gäller främst de äldre i befolkningen men även yngre individer bör räknas in. Här kommer utvecklingen av den digitala tekniken och sjukvården att spela en avgörande roll. Vi ska heller inte bortse från den fria viljan – alla vill kanske inte använda internet.

Vid tolkning av undersökningsresultatet är det viktigt att ha i åtanke att respondenterna i allmänhetsundersökningar som denna är den svensktalande befolkningen som är förmögna att svara på en undersökning via telefon eller webb. Det innebär att vi inte får med de i Sverige som (ännu) inte behärskar det svenska språket, och inte heller personer som lider av exempelvis demens, har läs- och talsvårigheter eller av andra skäl inte kan svara eller nås.

Vilka använder internet år 2023?

- 96 procent av befolkningen över 15 år använder internet; 91 procent gör det dagligen.
- Bland de som är födda på 60-talet eller senare använder i princip alla internet dagligen.
- 8 av 10 som är födda på 20-, 30- och 40-talet använder internet och 6 av 10 är där dagligen.
- Bland pensionärer ligger internetanvändandet på 85 procent men det skiljer sig mellan yngre pensionärer som är 65–75 år (94%) och äldre pensionärer över 75 år (72%). *) (Läs mer under avsnittet *Pensionärerna och digitalt utanförskap*.)

Vilka använder inte internet år 2023?

- 4 procent av befolkningen som är 16 år eller äldre använder inte internet.
- Majoriteten av alla icke-användare är födda på 20-, 30- eller 40-talet.

- Var sjunde pensionär (15%) använder inte internet, men skillnaden är stor mellan yngre pensionärer 65–75 år (6%) och äldre pensionärer över 75 år (28%). *) (Läs mer under *Pensionärerna och digitalt utanförskap.*)

VARFÖR ÄR MAN SÄLLAN ELLER INTE ALLS PÅ INTERNET?

Fysisk nedsättning främsta orsaken till att inte använda internet dagligen

Fråga: Använde du internet mer ofta tidigare?

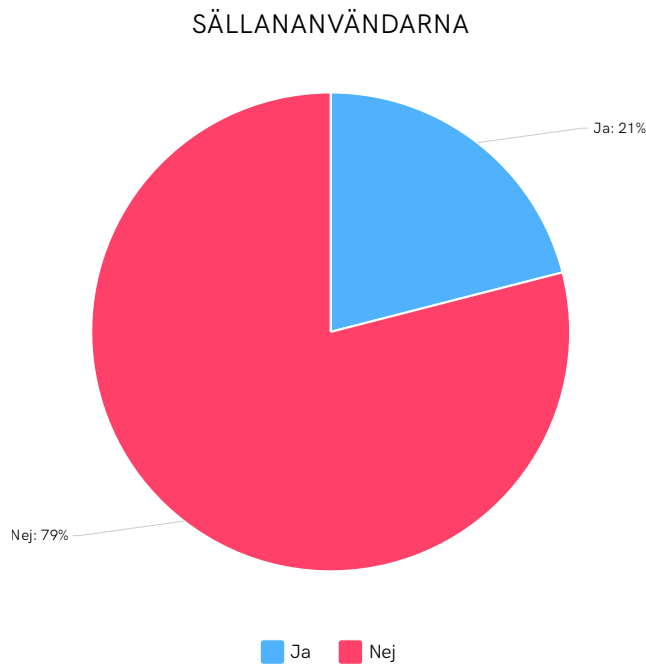

Diagram 1.2a, Bas: Sällananvändare, År 2023 (Studie 1) Obs! Låg bas vilket ger högre felmarginaler

Fråga: Hur kommer det sig att du använder internet mer sällan idag?

Endast vid behov
Slutat arbeta ^{Öintresse}
Pga sjukdom/fysisk nedsättning
Gör annat Svår teknik/svårt att hänga med
Dålig uppkoppling

Diagram 1.2b, Bas: Sällananvändare som använde internet mer ofta tidigare, År 2023 (Studie 1) Obs! Låg bas

Vilka använder inte internet varje dag?

De som inte är på internet varje dag utgör 4 procent av befolkningen. Dessa så kallade sällananvändare är nästan enbart födda på 50-talet eller tidigare och andelen ökar med stigande ålder. (Läs mer under avsnittet *Hur många använder (inte) internet?*)

Varför använder vissa inte internet dagligen?

Vi har frågat sällananvändarna om de var mer ofta på nätet tidigare och varför de i så fall minskat sin internetanvändning. Runt en femtedel svarar att de var på nätet mer ofta tidigare.

Det främsta skälet till att använda internet alltmer sällan är sjukdom eller fysiska nedsättningar.

“För jag har varit sjuk och har inte blivit helt bra. Kan inte längre sitta framför skärmar lika mycket. Maken hjälper mig med det numera.”

Kvinna, 77 år

Flera svarar också att de slutat arbeta och därför inte är på nätet varje dag längre. Den snabba teknikutvecklingen är också en utmaning som får många att känna att de inte hänger med och istället börjar avskärma sig från internet alltmer.

“För jag arbetar inte längre och använder inte internet lika mycket. Jag förstår mig inte längre på det heller.”

Man, 87 år

Sjukdom och fysiska hinder främsta orsaken till att sluta använda internet

Fråga: Använde du internet tidigare?

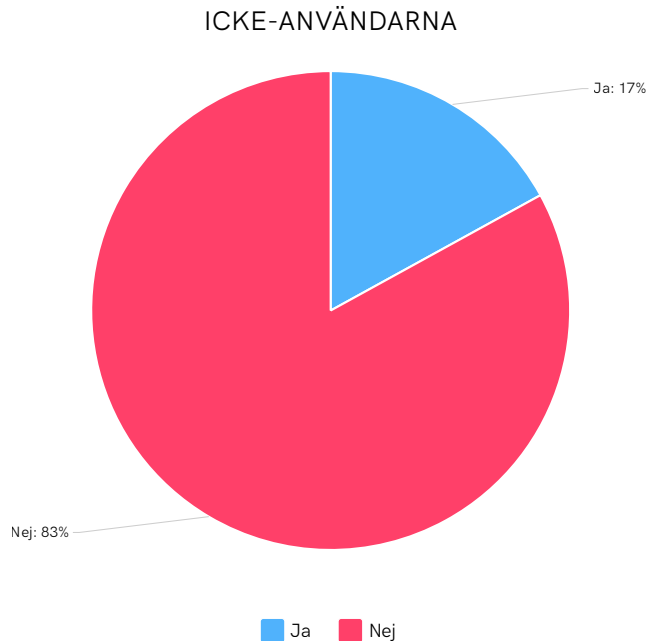

Diagram 1.3a, Bas: Icke-användare, År 2023 (Internetpenetrationsstudie)
Obs! Låg bas vilket ger högre felmarginaler.

Fråga: Hur kommer det sig att du inte använder internet längre?

Diagram 1.3b, Bas: Icke-användare som använde internet tidigare, År 2023 (Studie 1) Obs! Låg bas

Varför slutar några att vara på nätet?

Runt var femte som inte använder internet idag gjorde det tidigare. Det huvudsakliga skälet till att sluta använda internet är sjukdom eller fysiska hinder.

”Jag har en sjukdom som heter tremor, och på grund av den kan jag inte röra mina fingrar som vanligt. De har sitt egna lilla liv, och därmed kan inte jag använda mig av min telefon eller dator och därav kan jag inte heller använda internet.”

Man, 82 år

Några använde internet i sitt arbete, men när de gick i pension har de inte fortsatt göra det privat. Det kan bero på andra intressen men en del uppger också att de inte har råd och att de saknar en fungerande dator eller mobil för att kunna förbli internetanvändare.

“Det beror på att jag fick virus i min dator och jag har inte haft råd att skaffa mig en ny dator eller mobil med internet.”

Kvinna, 79 år

Ointresse främsta skälet till att inte börja använda internet

Fråga: Hur kommer det sig att du inte använder internet?

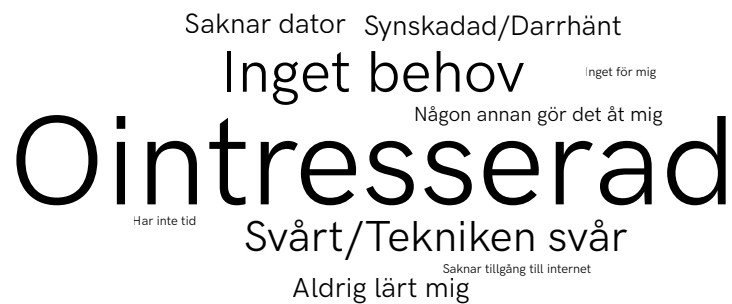

Diagram 1.4, Bas: Icke-användare, År 2023 (Studie 1) Obs! Låg bas

Varför börjar några aldrig använda internet?

Det huvudsakliga skälet till att inte börja använda internet är ointresse.

“Jag har annat att göra, tycker att internet är trams och jag är inte intresserad av det.”

Kvinna, 79 år

Majoriteten av dessa är över 70 år och har inte behövt använda internet i sitt yrkesliv. Därmed har de inte lärt sig hur man gör eller upplevt några av nätets fördelar. En del har någon annan som sköter internetärenden åt dem så de känner varken intresse eller behov av att själva bli internetanvändare.

“Jag är inte intresserad av det, min fru sköter det, jag har inte brytt mig om att lära mig det.”

Man, 85 år

Tekniken upplevs också vara svår att lära sig, speciellt med stigande ålder och i synnerhet för de som har fysiska begränsningar som exempelvis synnedsättningar och darrhänthet.

“Svårt med knappar, darrhänt.”

Kvinna, 81 år

PENSIONÄRERNA OCH DIGITALT UTANFÖRSKAP

Var sjunde pensionär använder inte internet

Fråga: Hur ofta använder du internet?

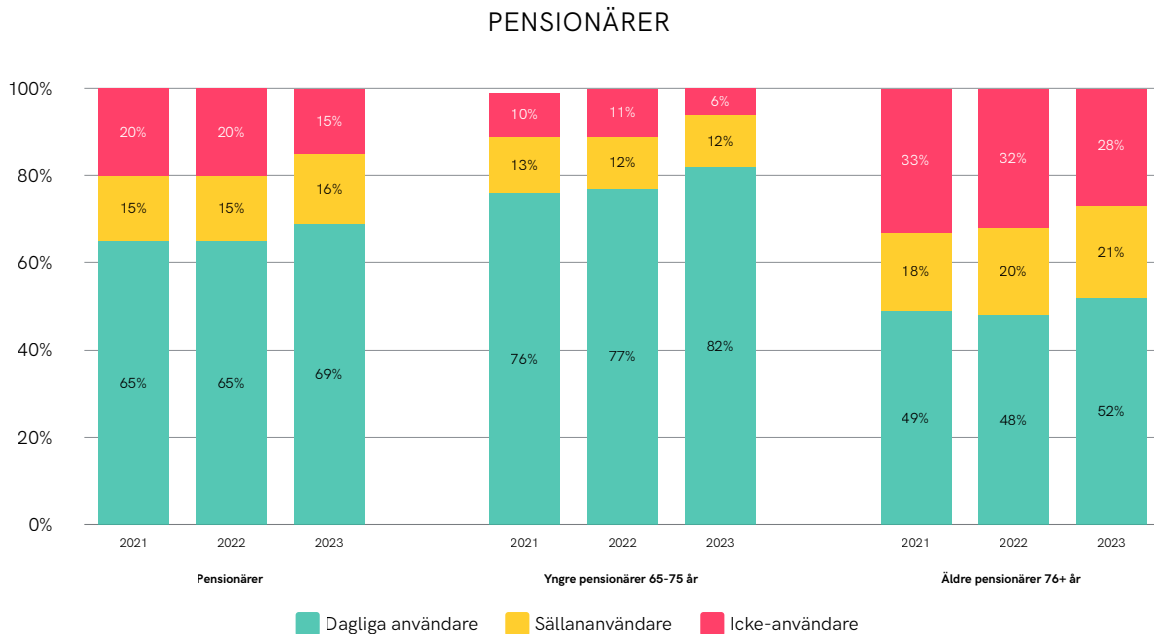

Diagram 1.5, Bas: Pensionärer, År 2021-2023 (Studie 1)

Hur många pensionärer använder internet?

Andelen pensionärer som använder internet ökar. Huvudorsaken till denna ökning är att det för varje år kommer en ny digital årskull in i gruppen pensionärer.

- 85 procent av pensionärerna använder internet; 69 procent gör det dagligen. I övriga befolkningen 16-64 år använder 99 procent internet såväl totalt sett som dagligen. *)
- Bland de yngre pensionärerna 65-75 år är 94 procent internanvändare och 82 procent använder internet varje dag.
- Bland de äldre pensionärerna över 75 år använder 72 procent internet och 52 procent är dagligen på nätet.

Hur många pensionärer använder inte internet?

- Var sjunde pensionär (15%) använder inte internet. I övriga befolkningen 16-64 år är endast 1 procent icke-användare. *)
- Bland de yngre pensionärerna 65-75 år är det 6 procent som inte använder internet.
- Bland de äldre pensionärerna över 75 år är 28 procent icke-användare.

Pensionärer skulle vilja att kontakten med myndigheter och sjukvård var enklare på nätet

Fråga: Finns det något du skulle vilja var enklare att utföra på nätet eller som du skulle vilja slippa be om hjälp med och kunna göra själv?

Diagram 1.6, Bas: Pensionärer, År 2023 (Studie 1)

Vad vill pensionärer ska bli enklare att utföra på nätet?

Här har pensionärerna i fritext fått svara på vad de skulle vilja vore enklare att utföra på nätet. Det vanligaste förekommande svaret är att "allt" det digitala är för svårt. De skulle helt enkelt vilja att det mesta eller rentav allting blev enklare på nätet, så att de inte behövde be om hjälp.

"Allting, för mig som är äldre upplever jag att allt är svårt och komplicerat på nätet."

Man, 88 år

Kontakten med myndigheter och sjukvård väcker frustration när man upplever att det blir allt svårare "att få en mänsklig kontakt" och att allt ska skötas digitalt. Olika inlogningar och appar för e-tjänster, i synnerhet 1177.se, prövar ibland tålamodet.

"Inloggning på diverse myndighetssidor. Alla dessa appar samhället begär att man ska installera och begripa. Man blir knäpp på kuppen."

Man, 78 år

"1177-appen är krånglig och för svår. Jag vet inte längre hur jag ska komma i kontakt med sjukvården eller göra bokning. Rädd för att inte få den vård jag behöver."

Kvinna, 65 år

Banktjänster, e-handel och resor kan innebära digitala utmaningar. Hur förnyar man sitt mobila Bank-id? Hur gör man när man e-handlar och är det verkligen säkert? Hur bokar eller köper man en digital biljett – och hur hittar man sedan biljetten i mobilen? Vilken app ska man använda för att betala sin parkering?

“Jag skulle vilja att någon hjälpte mig att handla på internet. Har nyligen försökt men inte lyckats.”

Man, 81 år

“Jag vill ha EN parkeringsapp som funkar i hela Sverige. Livrädd att bli bedragen eller få böter med fel app.”

Kvinna, 66 år

Att hantera appar kan vara “knepig och bökigt”. Det gäller inte bara installation utan även att logga in och de olika inställningar man måste göra för varje app “som inte är den andra lik”. Mängden appar och den bristande användarvänligheten påtalas ofta. Att byta mobil och behöva “börja om från början” beskrivs av vissa som en mardröm.

“Att göra inlogg på apparna. Det finns så många olika sätt och det blir krångligt.”

Kvinna, 77 år

“Skulle vilja att det var enkelt att byta till en nyare mobilmodell. Jag kommer aldrig komma in på alla appar igen och orkar inte lära om.”

Kvinna, 84 år

Den digitala teknikens terminologi, uppdateringar, felmeddelanden, installationer, lösenord, cookies, säkerhetsprogram och mycket annat är och förblir en prövning. Utvecklingen av den digitala tekniken pågår ständigt och gör det svårt för många pensionärer att hänga med.

“Alla dessa nya uppgraderingar med frågor och uttryck som man inte begriper ett jota av.”

Kvinna, 70 år

“Koppla in program. Företag skulle använda språk och termer som en vanlig medelsvensson begriper.”

Man, 83 år

Vem ska pensionärerna be om digital hjälp? Ska man i en “välfärdsstat som Sverige” behöva förlita sig på sina familjemedlemmar? Vad händer då med de som inte har någon att be om hjälp? Det är frågor som pensionärerna önskar svar på.

“När det gäller internet måste man som gammal böna och be de yngre i familjen om hjälp. Det borde vara kommunens ansvar eftersom de ansvarar för äldreomsorgen men de gör inte ett skvatt.”

Man, 85 år

“Jag önskar att man inte bara räknar med att alla äldre har någon som kan visa dem tekniken.”

Kvinna, 77 år

Pensionärernas användning av e-tjänster

I nästa kapitel *E-tjänster och det digitala offentliga Sverige* tar vi bland annat upp följande e-tjänster. Denna tabell visar pensionärernas användning av e-tjänsterna jämfört med befolkningen i stort.

Använt senaste 12 månaderna	Befolkningen 18+ år	Pensionärer	Yngre pensionärer 65-75 år	Äldre pensionärer 76+ år
Digital brevlåda	69%	46%	59%	32%
E-vårdtjänster	81%	65%	75%	51%
Mobilt Bank-id	92%	76%	89%	59%

FUNKTIONSNEDSATTA OCH DIGITALA UTMANINGAR

Funktionsnedsatta vill att digitala ansökningar och blanketter ska förenklas

Fråga: Finns det något på nätet som du finner mer utmanande att utföra på grund av din funktionsnedsättning eller funktionsvariation som du skulle vilja förenklades?

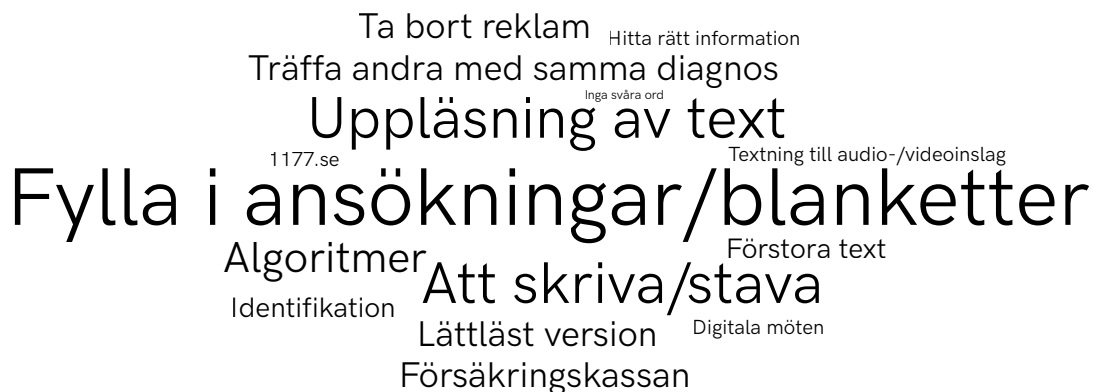

Diagram 1.7, Bas: Funktionsnedsatta/Funktionsvarierade, År 2023 (Studie 1 & Studie 2)

Vad vill funktionsnedsatta ska förenklas på nätet?

Digital tillgänglighet behövs för att alla människor ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Den digitala tekniken kan dock vara begränsande eller exkluderande för en del som har en funktionsnedsättning eller funktionsvariation. Det kan handla om personer som har nedsatt syn, hörsel, rörelseförmåga, läs- och skrivsvårigheter eller andra kognitiva, fysiska eller psykiska variationer som avviker från normen.

Vilka digitala utmaningar möter då internetanvändande personer med funktionsnedsättning eller funktionsvariation och vad skulle de vilja förenklades? Denna fritextfråga har vi ställt till de som själva angivit att de har en funktionsnedsättning eller funktionsvariation. Det är inte alla som upplever att de har några utmaningar och utmaningarna i sig kan variera stort utifrån behov.

Det är viktigt att ha i åtanke att alla tillfrågade personer är internetanvändare och förmögna att besvara en telefon- eller webbundersökning. De utgör en mindre målgrupp utan kvotering på typ av funktionsnedsättning eller funktionsvariation, som alltså inte är fullt ut representativ för alla med en funktionsnedsättning i Sverige. Deras svar sätter dock strålkastarljuset på viktiga frågor och vi vill här göra deras röster hörda.

Fylla i ansökningar och blanketter

Den utmaning som flest nämner är att fylla i ansökningar och blanketter digitalt, framförallt på myndigheters webbplatser. Blanketterna upplevs svåra att hitta och instruktioner för hur man ska fylla i blanketten saknas eller är svårbegripliga. Att man

ofta behöver fylla i samma uppgifter på blanketter i flera olika system kan få det "att kännas övermäktigt".

Systemen i sig upplevs också "buggiga". Begränsningar i antal tecken och funktioner gör det svårt "att göra rätt för sig" och likaså begränsningar i tid. Behöver man be någon om hjälp eller kanske vila en stund, kan man bli "inaktiv" för länge vilket kan leda till att det redan ifyllda försvinner.

"Systemen har många buggar. Ansökningsformulär saknar funktioner, besluten är otydliga, man kan endast skicka in pdf-filer och måste därmed ha en separat tjänst bara för att omvandla format. Inloggningen misslyckas alltid på första försöket, det krävs alltid två rundor med samma metod och uppgifter."

Kvinna, 24 år

Läsa och skriva text

Flera som har svårt för att skriva och stava önskar att system och digitala platser hade rättstavningsprogram. En del önskar att det vore enklare att förstora texten så att den blev lättare att läsa, vilket inte är möjligt överallt. Att ta till sig mycket text på en gång är en utmaning för vissa som önskar att lättlästa versioner vore mer vanligt förekommande. En funktion som ger uppläsning av text är något som många skulle uppskatta.

"Har dyslexi, uppläsning av text finns i Edge som är rätt bra men fortfarande lite off. En förbättring av det eller integration med TorTalk som jag fått av skolan."

Kvinna, 24 år

"Jag vill att någon ska läsa upp texten på sidan man använder. Jag har en penna som läser åt mig och den hinner inte med riktigt. Om det fanns något på nätet som kan hjälpa mig att se på tv. Jag hade velat att ljudet från pennan går direkt via hörapparaten istället. Jag är blind."

Man, 81 år

Digital identifiering

Flera uppger att de inte har en digital identifikation som Bank-id vilket "samhället verkar förutsätta". Bank-id kan kännas svårt, otryggt och "obehagligt" att använda. Utan e-legitimation är man dock utestängd från samhällets e-tjänster.

"Vi är många som har svårighet med bank-id. De med godmän har ej tillgång till det och kan ej köpa bussbiljett, kolla sin journal."

Kvinna, 25 år

"Saknar man e-legitimation är man diskriminerad. Jag kan inte beställa hem varor från apoteket, logga in på barnens skolportal, kontakta Försäkringskassan eller för fanken inte ens spela på Lotto online. Vem kan hjälpa mig?"

Man, 48 år

Algoritmer skapar beroende

Algoritmer är små datorprogram som används av sociala nätverk, sökmotorer och andra webbplatser för att prioritera och presentera information för användarna. De är ofta utformade för att ge oss en mer relevant och personlig upplevelse baserat på vårt tidigare beteende. Men algoritmer är inte alltid objektiva eller neutrala – de kan vara utformade för att lyfta fram en viss agenda eller särskilda värderingar. Det är viktigt att vara medveten om detta som användare.

På sociala medier kan algoritmerna vara designade för att hålla oss uppmärksamma och engagerade, vilket kan upplevas som både beroendeframkallande och alltför distraherande från det man ägnar sig åt.

“Jag märker att algoritmerna är extra beroendeframkallande för mig med ADHD. Jag har fått gå cold turkey på Reddit och TikTok för jag klarar inte av att spendera “lite” tid på dem, de tar över mitt liv.”

Kvinna, 29 år

“Jag har svårigheter med uppmärksamhet, distraherbarhet och perseveration. Så allt kunde bli bättre om Youtube hjälpte mig att fokusera på det jag ska och inte föreslog en massa annat.”

Kvinna, 56 år

Reklam som distraherar

Flera önskar att nätet innehöll mindre reklam. Reklam kan försämra det digitala livet för exempelvis de med nedsatt syn eller de som lider av hjärntrötthet.

“Färre distraktioner på nätet vore önskvärt. All reklam distraherar och försvårar för mig. Min hjärna blir skärntrött eller går bananas.”

Kvinna, 35 år

“Jag har svårt att se redan som det är och skulle då vilja förbjuda all sort av reklam på internet. Gör det jobbigare.”

Man, 76 år

Träffa andra med samma diagnos

Internet bjuder på möjligheter att möta och knyta kontakt med nya människor. Flera skulle dock vilja att det var enklare att hitta till gemensamma forum och träffa andra som har samma diagnos som en själv.

“Hitta andra som mig. Även nå ut till flera för förståelse mm.”

Kvinna, 18 år

“Egen digital plats för multisjuka.”

Kvinna, 60 år

UTLANDSFÖDDA OCH DET DIGITALA SAMHÄLLET

“Språkbarriärer och teknikbarriärer ger digitala barriärer”

Fråga: Upplever du att möjligheten att använda det svenska samhällets e-tjänster skiljer sig åt för utlandsfödda och i så fall på vilka sätt?

Diagram 1.8, Bas: Utlandsfödda, År 2023 (Studie 1)

Vilka utmaningar upplever utlandsfödda med e-tjänster?

Vi har i vår studie ställt en fråga med fritextsvar om utmaningar med e-tjänster bland utlandsfödda. Frågan är ställd till de som uppger att de är födda utomlands. Det är viktigt att komma ihåg att dessa utlandsfödda alltså är svensktalande internetanvändare som är förmögna att besvara en telefon- eller webbundersökning på svenska. I undersökningsurvalet utgör de en liten grupp, utan kvotering på födelseland eller världsdel, som med andra ord inte speglar hela den utlandsfödda befolkningen i Sverige. Deras svar sätter dock strålkastarljuset på viktiga frågor och här vi vill göra deras röster hörda.

Språkbarriär största hindret

Flera utlandsfödda upplever att språket är det största hindret för dem att använda e-tjänster. Det kan vara svårt att förstå hur e-tjänsterna ska användas, att de ska användas eller att ens veta att de existerar. Att “allt är på svenska” när man inte har svenska som modersmål är en stor utmaning, inte minst “byråkratsvenska”.

“Det kräver en ganska hög språknivå för att förstå hur e-tjänster ska användas. Och för att förstå att de ens finns!”

Kvinna, 50 år

“Eftersom det viktigaste är att kunna svenska bra och jag är inte säker på att alla, främst äldre kvinnor, är duktiga i svenska språket.”

Man, 83 år

“Svenska språket, det borde finnas val innan man loggar in för att kunna välja sitt modersmålsspråk.”

Kvinna, 49 år

Många tjänster kräver personnummer

För att få full tillgång till det svenska samhället och dess e-tjänster behövs ett personnummer. Processen att få ett personnummer kan ta tid och flera utlandsfödda upplever även processen som "svårnavigerad och komplicerad".

"Allt kräver personnummer. Självt från annat nordiskt land. Det var trots det en jädra kamp för att få tillgång till allt."

Man, 32 år

Svårt att skaffa Bank-id

Många utlandsfödda upplever att det är svårt att skaffa en e-legitimation som Bank-id, vilket de behöver för att få tillgång till samhällets e-tjänster.

"Svårt att få mobilt bank Id och det begränsar tillgång till flera samhällsfunktioner och information och tjänster som är kritiska i vardagen."

Kvinna, 27 år

"Datorvanan kan vara lägre hos vissa utlandsfödda. Dessutom kräver vissa e-tjänster även Bank-ID vilket inte alla utlandsfödda har tillgång till."

Kvinna, 63 år

Kunskap om samhället och bristande information

Att förstå hur det svenska digitala samhället är uppbyggt med dess system, välfärd och organisation är något utlandsfödda upplever tar tid att lära sig. Det är en stor utmaning, i synnerhet i början, och hänger nära samman med att lära sig det svenska språket. Här är det viktigt att myndighetsverige når fram med mottagaranpassad information.

"Språkförståelse! + ev. brister i kunnande hur Sverige är uppbyggt och organiserat. Rädsla att göra fel, rädsla för bristande integritet."

Kvinna, 86 år

"Jag tror informationen inte når människor i särskilt utsatta områden. Samhället brister i att lära ut."

Kvinna, 22 år

Teknisk kunskap – Svårt när allt är digitalt

Den digitala tekniken är ett hinder för en del utlandsfödda. I synnerhet i kombination med att inte behärska det svenska språket eller sakna kunskap om det svenska samhället och vilka e-tjänster som står till buds.

"Språkbarriärer och teknikbarriärer ger digitala barriärer. I andra länder finns inte e-tjänster på samma sätt och samhället fungerar annorlunda. Att lära sig samhället och tekniken är lika svårt."

Kvinna, 33 år

“För många utlandsfödda som kommit relativt nyligen till Swe har inte vanan av att allt är digitalt. Svårt att ta till sig all den nya infon och lära sig ny teknik.”
Man, 36 år

Integritet och värderingar – Ger känsla av otrygghet

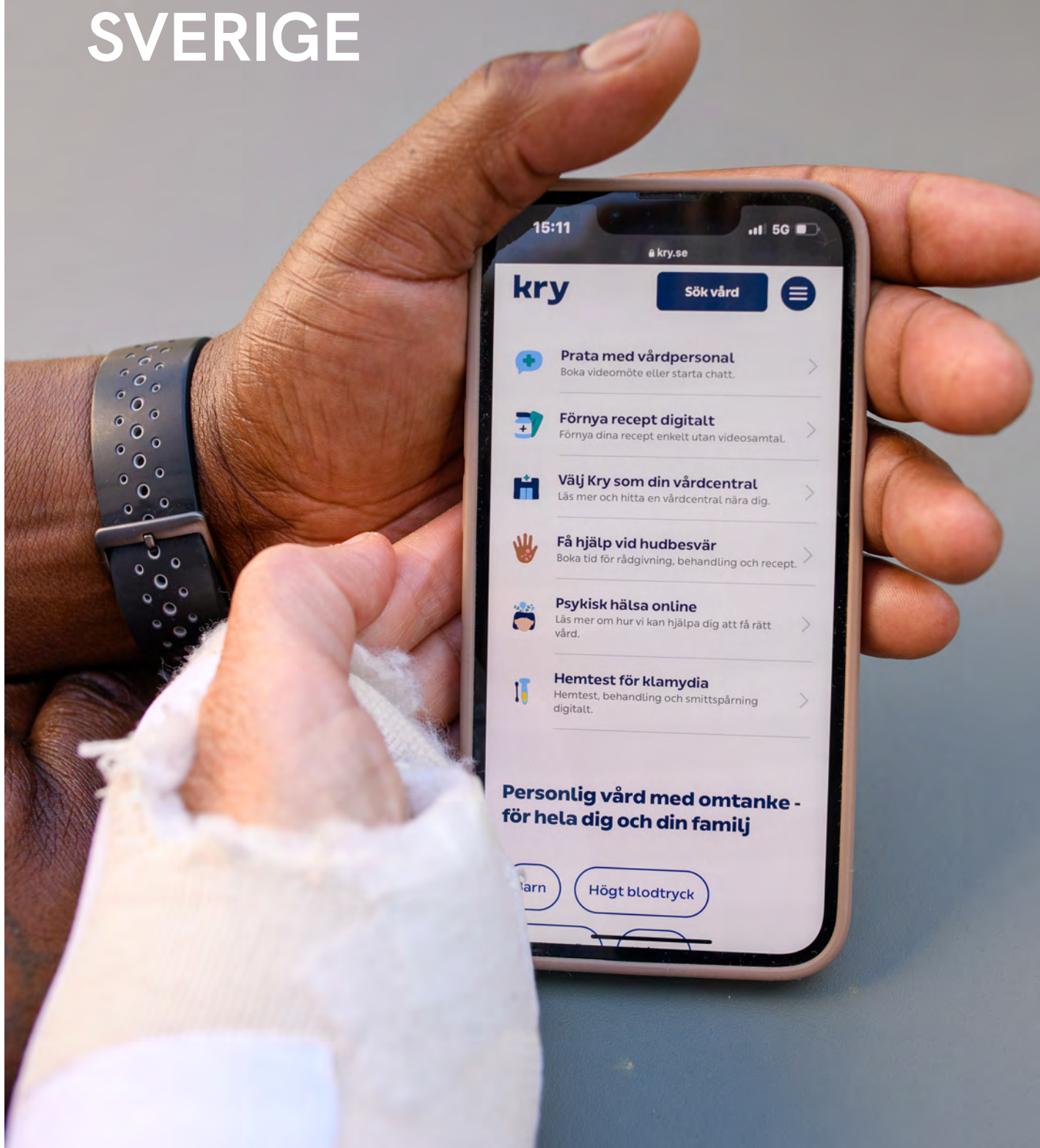
Med språkförbistringar och eventuell teknisk ovana kan e-tjänster kännas otrygga integritetsmässigt. Kanske kommer man från en kultur med andra värderingar och därmed vill man värna extra om sin digitala integritet.

“Svårt med språket och de sociala koderna. Utlandsfödda vill vara mer anonyma på nätet för rädsla att bli utstötta av sina familjer, som killar som gillar killar som inte törs leva ut sin sexuella identitet.”
Man, 58 år

“Att inte kunna datorn och förstå svenska helt gör att man blir otrygg. Ser någon det man gör? Rädd att bli bedömd.”
Man, 41 år

Mer om e-tjänster finns att läsa i nästa kapitel *E-tjänster och det digitala offentliga Sverige*.

KAPITEL 2: E-TJÄNSTER OCH DET DIGITALA OFFENTLIGA SVERIGE

FLER ÄLDRE ÄN YNGRE SER CYBERATTACKER SOM SANNOLIKA

Kivra dominerar bland digitala brevlådor och mobilt Bank-id bland e-legitimationer. Var tionde svensk tror att vi ligger efter våra nordiska grannar i e-tjänster och merparten tror att en cyberattack där internet upphör att fungera är sannolik.

INNEHÅLL

- 27 Kort sammanfattning
- 29 Digital brevlåda
- 32 E-vårdtjänster och vårdappar
- 38 E-legitimation och mobilt Bank-id
- 42 Det digitala offentliga Sverige jämfört med andra länder
- 48 Cyberhot

I det här kapitlet undersöker vi hur många som använder en så kallad digital brevlåda samt vilken brevlåda de har. Vi visar också hur många som använder vårdappar för digitala läkarbesök och vilka sådana appar de använt. Vidare följer vi upp hur användningen av e-legitimation och mobilt Bank-id utvecklats det senaste året. När det gäller e-tjänster generellt, hur tror svenskarna att Sverige står sig jämfört med andra länder? Och hur sannolika tror vi att olika typer av cyberattacker är? Det ger vi också svar på i detta kapitel.

Små skillnader i användandet av e-tjänster mellan år 2022-2023

Nästan alla, hela 93 procent, använder e-legitimation vilket är en liten ökning mot föregående år. Det är tack vare att mobilt Bank-id ökar något, framför allt bland de äldsta. 7 av 10 använder digital brevlåda vilket är i linje med föregående år. E-tjänster för sjukvården används av 8 av 10 vilket är en liten minskning, som med största sannolikhet hänger samman med att covid-19-pandemin nu är över.

Privata aktörers e-tjänster mer populära än statliga

Av de e-tjänster vi undersökt är det de privata aktörernas alternativ som flest använder, inte statens. Den mest populära digitala brevlådan är Kivra. Kry är den vårdapp som används av flest. Mobilt Bank-id dominerar bland e-legitimationer. För den sistnämnda finns ännu inte ett statligt alternativ

Svenskar tror att vi ligger före övriga Europa vad gäller e-tjänster

Var femte svensk vet inte hur Sverige förhåller sig vad gäller e-tjänster jämfört med våra nordiska grannar och övriga Europa. De flesta tror att vi ligger före Europa men inte lika många att vi ligger före övriga Norden. Det är e-tjänster som Bank-id och Swish som får svenskarna att tro att vi ligger före andra länder. Avsaknaden av en statlig e-legitimation och att vi inte kan rösta digitalt får en del att tro att vi ligger efter.

Majoriteten av svenskarna ser olika cyberattacker som sannolika

8 av 10 svenskar tror att främmande makt kan komma över samhällskritisk information i en cyberattack. Fler än 6 av 10 ser det som sannolikt att cyberattacker kan slå ut internet eller uppkopplade system som värme, el och vatten. Den äldre halvan av befolkningen ser cyberhot som mer sannolika än den yngre halvan gör. Yngre födda på 90- och 00-talet ser det som minst sannolikt av alla, i synnerhet unga kvinnor.

DIGITAL BREVLÅDA

7 av 10 i befolkningen har en digital brevlåda

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt en digital brevlåda?

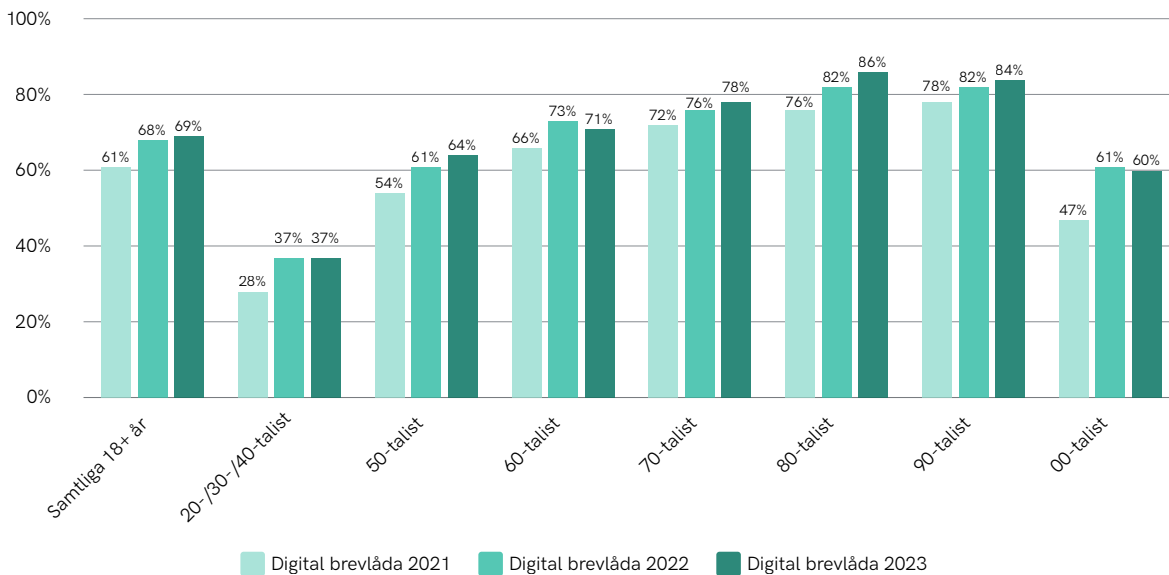

Diagram 2.1a, Bas: Samtliga 18+ år, År 2021–2023 (Studie 1)

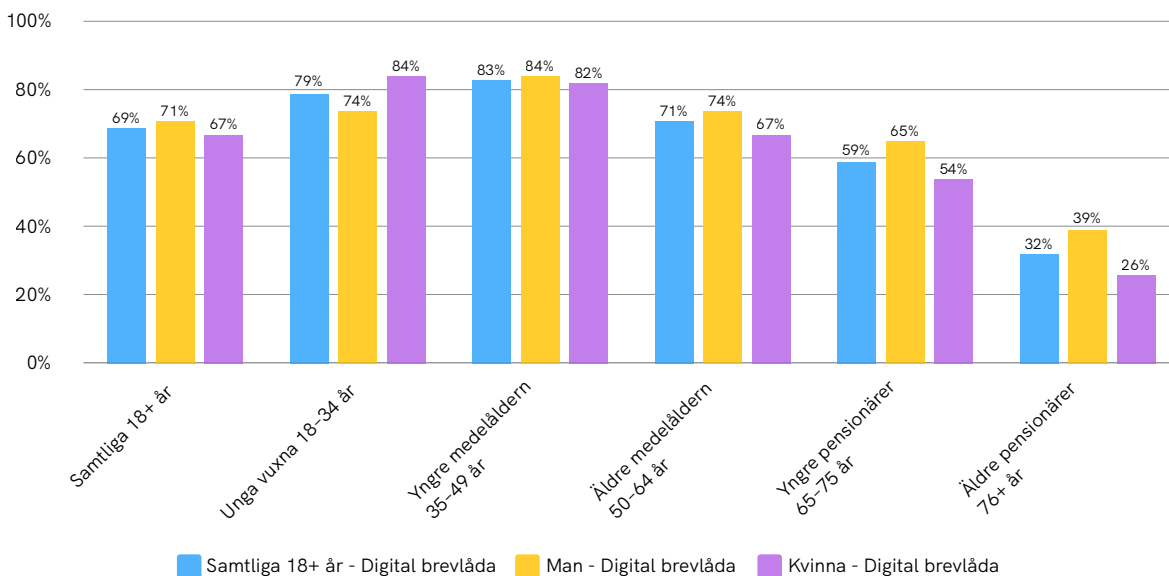

Diagram 2.1b, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka använder en digital brevlåda?

Användningen av digital brevlåda ligger år 2023 på samma nivå som år 2022. De små skiftningar som finns per generation är alla inom felmarginalen.

- 7 av 10 i befolkningen använder en digital brevlåda.
- Digitala brevlådor är vanligast förekommande bland 80- och 90-talister.
- Något fler män (71%) än kvinnor (67%) använder en digital brevlåda.
- Bland unga vuxna 18–34 år är det dock fler kvinnor (84%) än män (74%) som har en digital brevlåda.
- Nära hälften av pensionärerna (46%) använder en digital brevlåda men skillnaden mellan mäns (54%) och kvinnors (40%) användning är stor. *)

Vilka använder inte en digital brevlåda?

- 3 av 10 i befolkningen använder inte en digital brevlåda.
- Drygt 2 av 10 av 70-talisterna och 3 av 10 av 60-talisterna använder inte en digital brevlåda.
- 4 av 10 av de yngre pensionärerna 65–75 år använder inte en digital brevlåda.
- Nära 7 av 10 av de äldre pensionärerna över 75 år använder inte en digital brevlåda och skillnaden mellan mäns (39%) och kvinnors (26%) användning är stor.

Kivra dominerar bland digitala brevlådor

Fråga: Vilken eller vilka digitala brevlådor har du använt de senaste 12 månaderna?

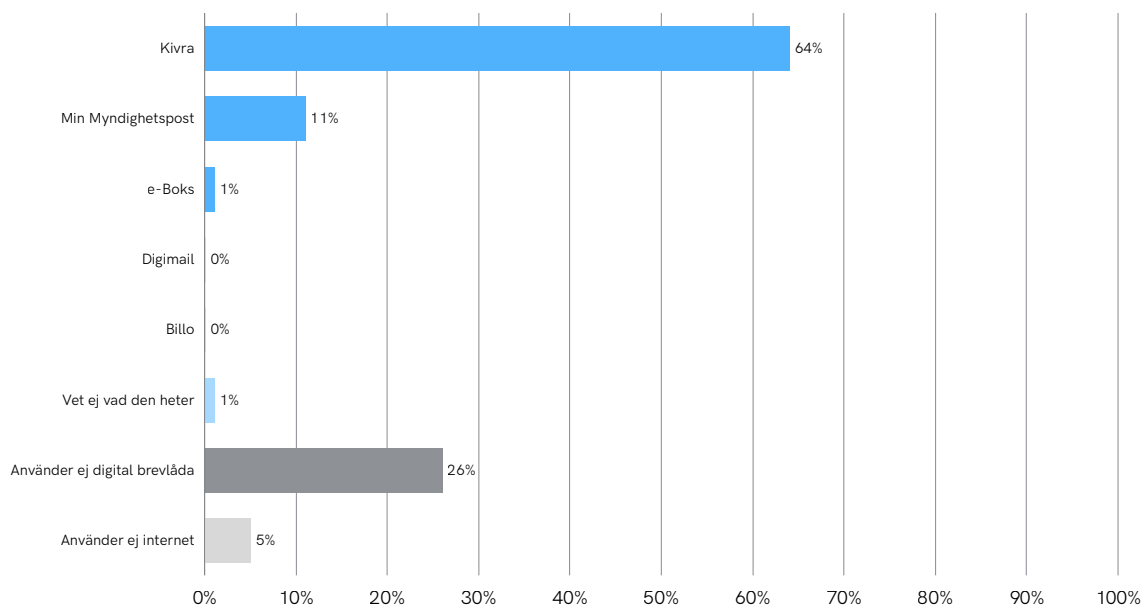

Diagram 2.2a, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1)

KIVRA OCH MIN MYNDIGHETSPOST

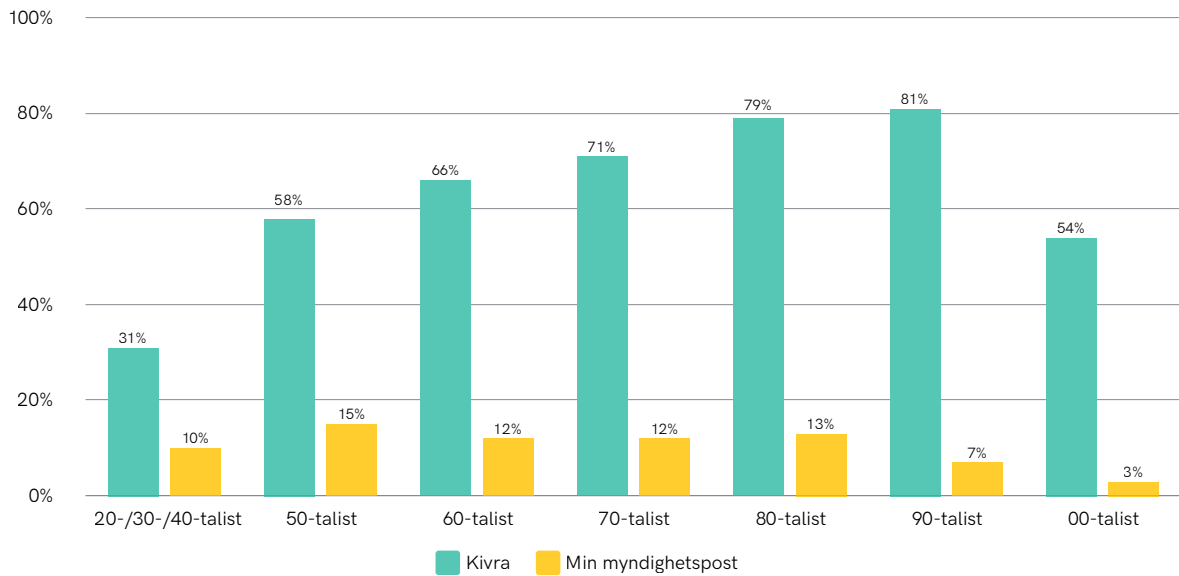

Diagram 2.2b, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka digitala brevlådor använder Sveriges befolkning?

- Kivra är den dominerande digitala brevlådan som fler än 6 av 10 (64%) i befolkningen använder. 8 av 10 av 80- och 90-talisterna använder Kivra.
- På andra plats kommer den statliga tjänsten Min myndighetspost som 1 av 10 använder. Min myndighetspost används främst av 50-talisterna.
- E-boks används av något fler 80-talister (2%). *)
- Fler 00-talister (3%) vet inte vad deras digitala brevlåda heter jämfört med äldre generationer. *)
- Bland pensionärerna använder 4 av 10 Kivra (40%) och 1 av 10 Min myndighetspost (11%). *)

Hur många använder fler än en digital brevlåda?

- 8 procent i befolkningen har använt fler än en digital brevlåda det senaste året. *)
- Att ha fler än en digital brevlåda är vanligast bland 50-talister (11%). *)

E-VÅRDTJÄNSTER OCH VÅRDAPPAR

8 av 10 i befolkningen använder e-tjänster för sjukvården

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt e-vårdtjänster/e-tjänster för sjukvården (logga in på 1177.se, digitala vårdbesök, söka info vid sjukdom online etc.)?

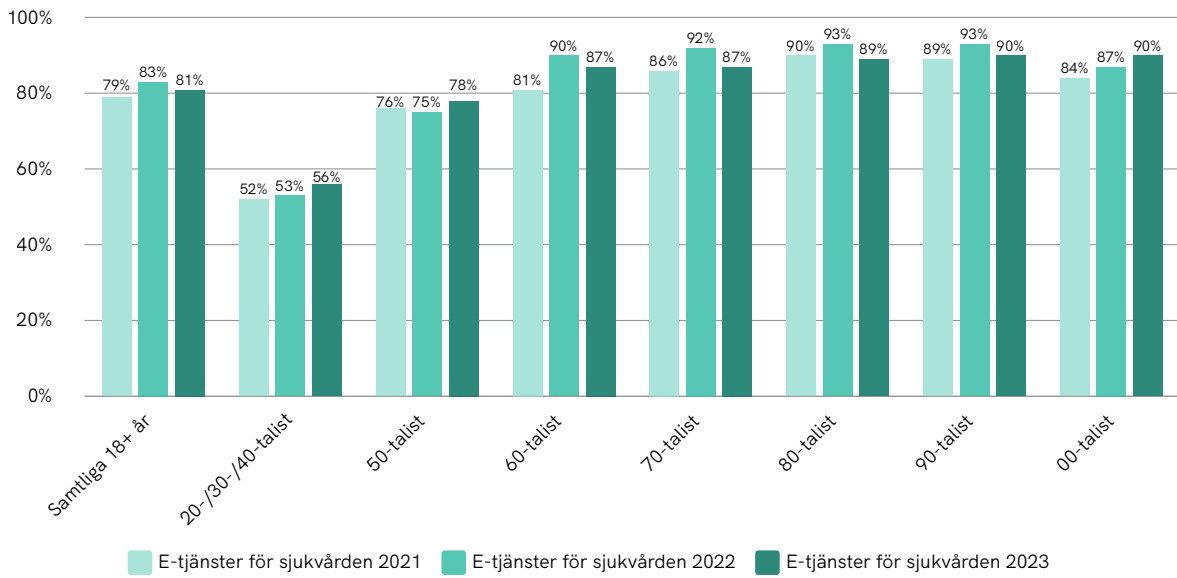

Diagram 2.3a, Bas: Samtliga 18+ år, År 2021–2023 (Studie 1)

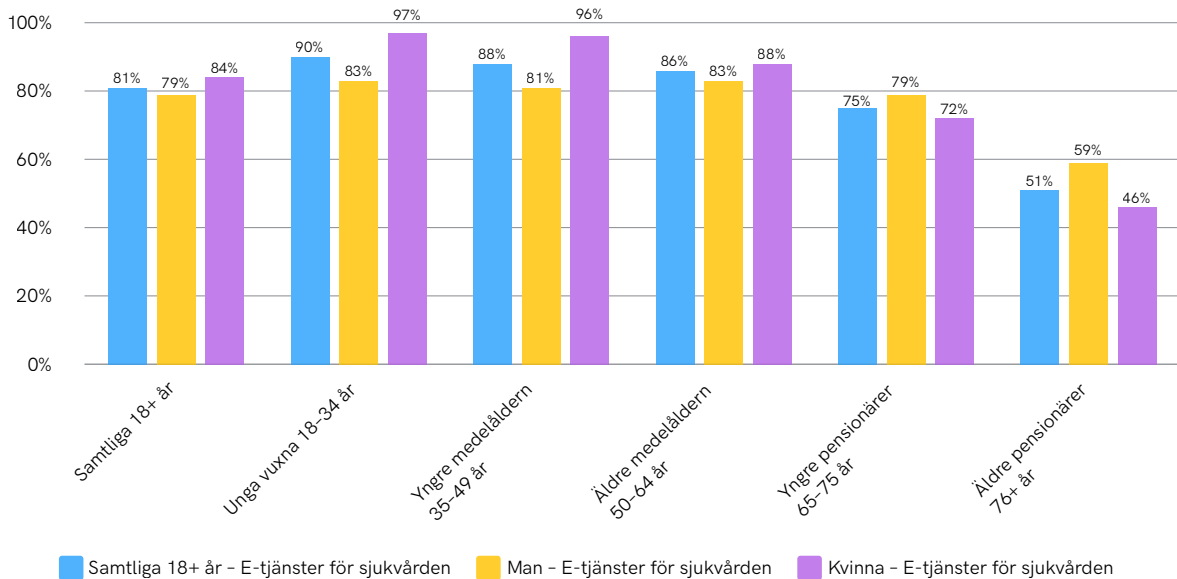

Diagram 2.3b, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka använder e-tjänster för sjukvården?

Användningen av e-vårdtjänster hänger samman med flera faktorer som kan vara viktiga att ha i åtanke vid tolkning av resultatet. Utöver kunskap om och tillgång till den digitala tekniken så påverkas nyttjandegraden av om det överhuvudtaget funnits ett behov av vård och även vilken typ av vård som behövts. För skillnad över tid har covid-19-pandemin med största sannolikhet också påverkat användningen.

- 8 av 10 i befolkningen använder e-vårdtjänster. Det är en liten minskning från 2022 (83%) till 2023 (81%).
- 70- och 80-talister har signifikant minskat sin användning av e-vårdtjänster år 2023.
- Män har minskat sin användning av e-vårdtjänster från 2022 (82%) till 2023 (79%) medan kvinnors nyttjandegrad är oförändrad mellan åren. *)
- Fram till pensionsåldern är det fler kvinnor än män som nyttjar e-vårdtjänster men efter pensionen är det istället fler män än kvinnor.
- 2 av 3 pensionärer (65%) har nyttjat e-vårdtjänster år 2023 vilket är en ökning sedan 2022 (60%). *)

Vilka använder inte e-tjänster för sjukvården?

- Var femte i befolkningen använder inte e-tjänster för sjukvården.
- Bland de yngre pensionärerna 65-75 år har var fjärde inte använt e-vårdtjänster.
- Hälften av de äldre pensionärerna över 75 år har inte nyttjat e-vårdtjänster.

Drygt var femte har använt en vårdapp för läkarbesök senaste året

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt en vårdapp för att besöka en läkare digitalt via videosamtal?

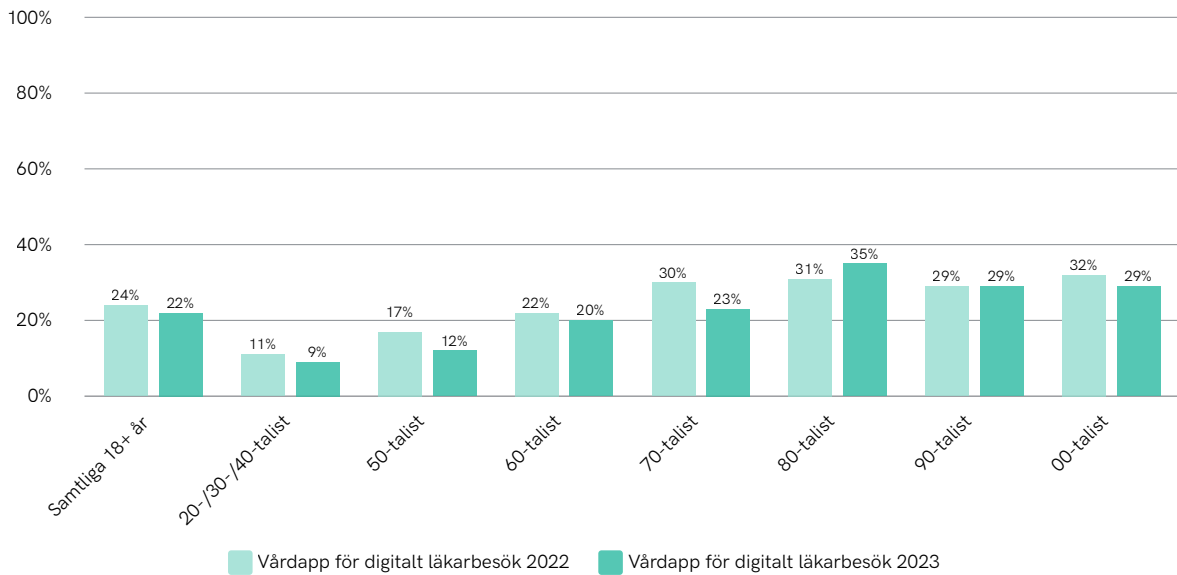

Diagram 2.4a, Bas: Samtliga 18+ år, År 2022–2023 (Studie 1)

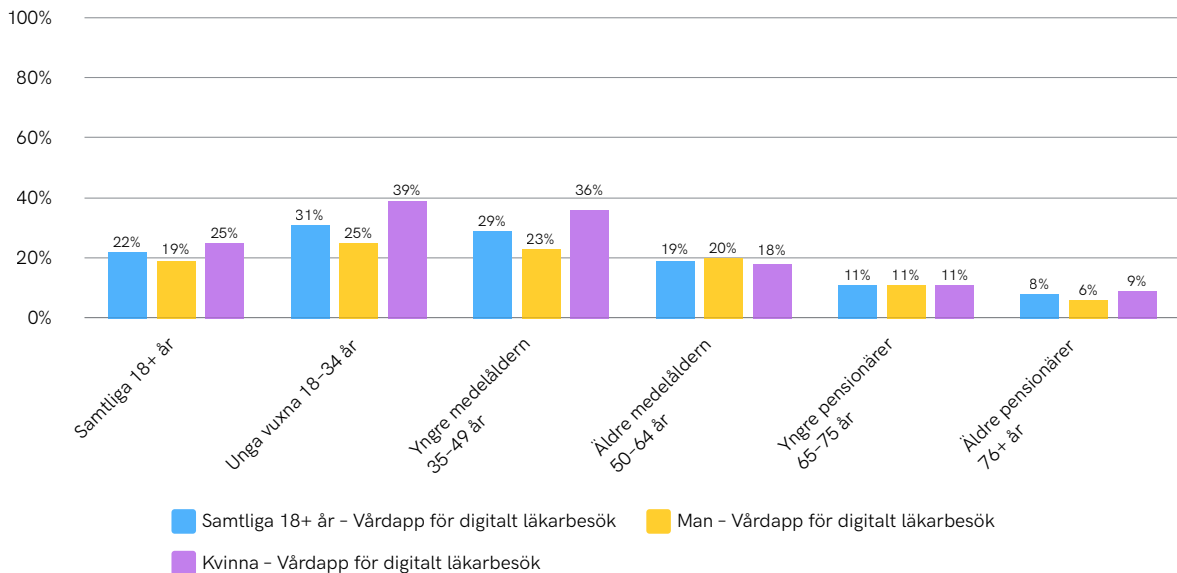

Diagram 2.4b, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka använder vårdappar?

Liksom för e-vårdtjänster i stort hänger användningen av vårdappar för digitala läkarbesök samman med flera faktorer, vilka kan vara viktiga att ha i åtanke vid tolkning av resultatet.

Först och främst handlar det om kunskap om och tillgång till den digitala tekniken. Nyttjandegraden påverkas även av om det överhuvudtaget funnits ett behov av ett läkarbesök och likaså vilken typ av vård eller rådgivning under läkarbesöket som behövts. För skillnad över tid har covid-19-pandemin med största sannolikhet också haft påverkan.

- Drygt var femte i befolkningen har använt vårdappar för digitala läkarbesök via videosamtal. Det är en liten minskning från 2022 (24%) till 2023 (22%).
- De som framför allt nyttjar vårdappar är kvinnor under 50 år, varav nära 4 av 10 har använt en vårdapp för ett digitalt läkarbesök det senaste året.
- 1 av 10 pensionärer (10%) har nyttjat vårdappar år 2023 vilket är en liten minskning sedan 2022 (12%). *)
- 50- och 70-talister har signifikant minskat sin användning av vårdappar år 2023.
- Män har minskat sin användning av vårdappar från 2022 (24%) till 2023 (19%) medan kvinnors nyttjandegrad är oförändrad. *)

Vilka använder inte vårdappar?

- Nära 8 av 10 i befolkningen har inte använt en vårdapp för ett digitalt läkarbesök det senaste året.
- Runt 9 av 10 pensionärer har inte använt vårdappar. Det gäller såväl yngre pensionärer 65–75 år som äldre pensionärer över 75 år. *)

Unga använder främst Kry och äldre 1177.se för digitala läkarbesök via videosamtal

Fråga: Vilken eller vilka vårdappar för digitala läkarbesök via videosamtal har du använt under de senaste 12 månaderna?

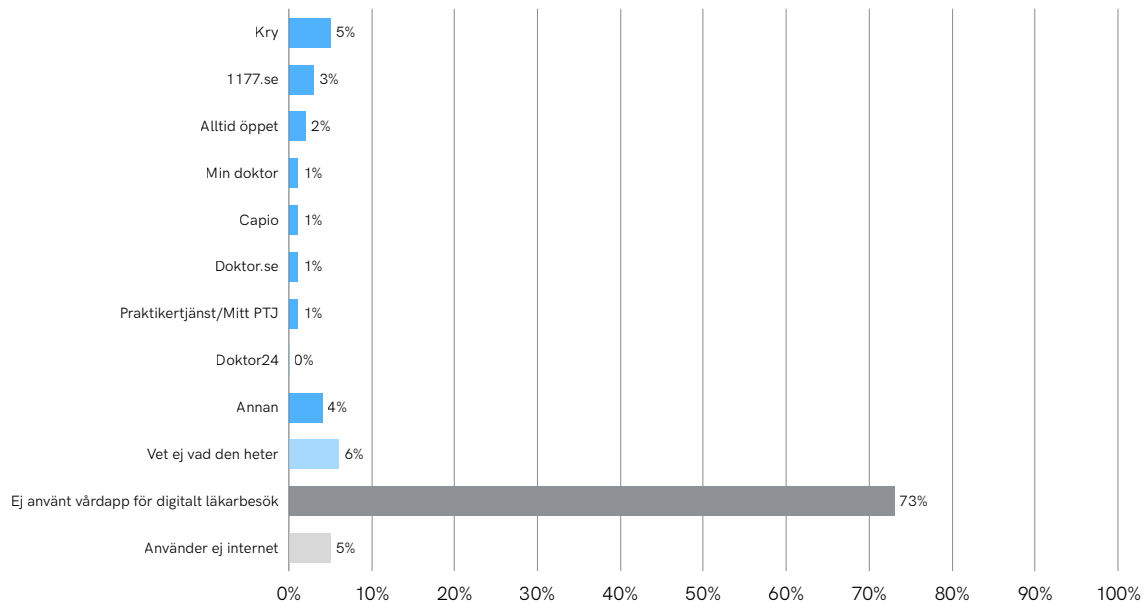

Diagram 2.5a, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1), Notera att denna fråga är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ som kodats i efterhand.

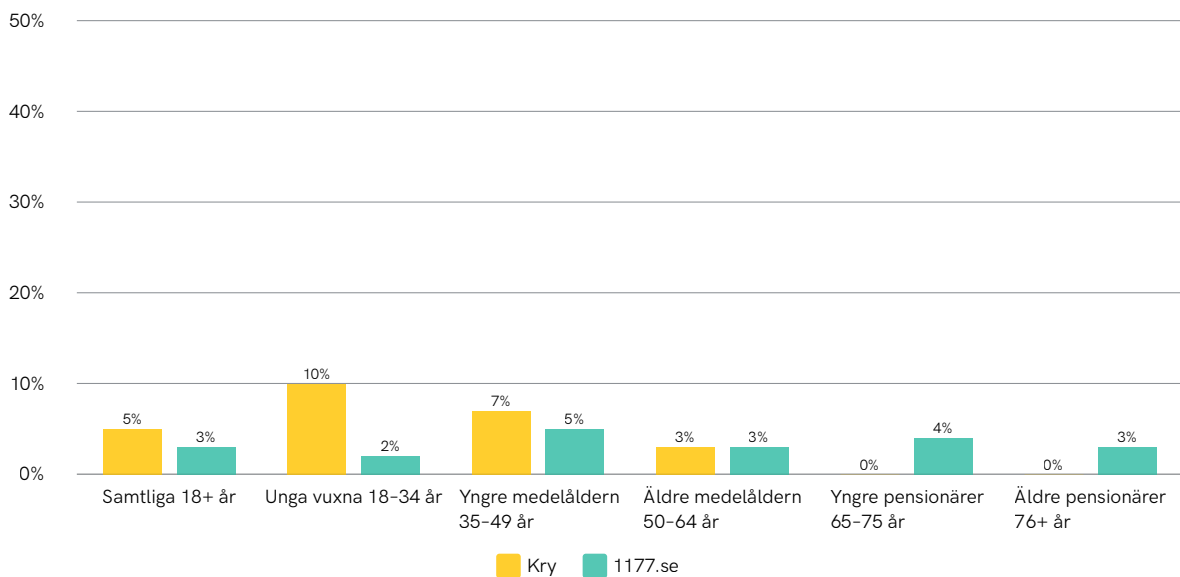

Diagram 2.5b, Bas: Samtliga 18+ år, År 2023 (Studie 1) Obs! Skala 50%, Notera att denna fråga är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ som kodats i efterhand.

Vilka vårdappar för digitala läkarbesök använder Sveriges befolkning?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. Det är alltså respondenternas spontana svar av vilka vårdappar för digitala läkarbesök via videosamtal som använts.

- Kry är den vårdapp för digitala läkarbesök som flest använt. Var tjugonde i befolkningen har träffat en läkare via Kry's vårdapp det senaste året.
- Kry används mest av de under 55 år, varav var tionde nyttjat Kry's vårdapp. Jämför vi befolkningen i storstad och på landsbygd under 55 år så används Kry i lika stor utsträckning. *)
- På andra plats kommer 1177.se som är förstahandsval för de i pensionsålder.
- Alltid öppet används av något fler 90- och 00-talister (4%). *)
- Det är vanligt förekommande i alla åldrar att inte komma ihåg vilken vårdapp man använt. Bland de över 50 år som har använt en vårdapp kommer runt var tredje inte ihåg vad den heter. *)
- Att använda flera vårdappar tenderar inte vara vanligt då endast ett par procent anger fler än en vårdapp.
- Exempel på andra vårdappar som omnämns av ett drygt tiotal personer är Medichack, Min hälsa, Min vård, Mindler, Närhälsan, Bra liv och Knodd.

E-LEGITIMATION OCH MOBILT BANK-ID

93 procent av befolkningen har en e-legitimation

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt någon av följande e-legitimationer?

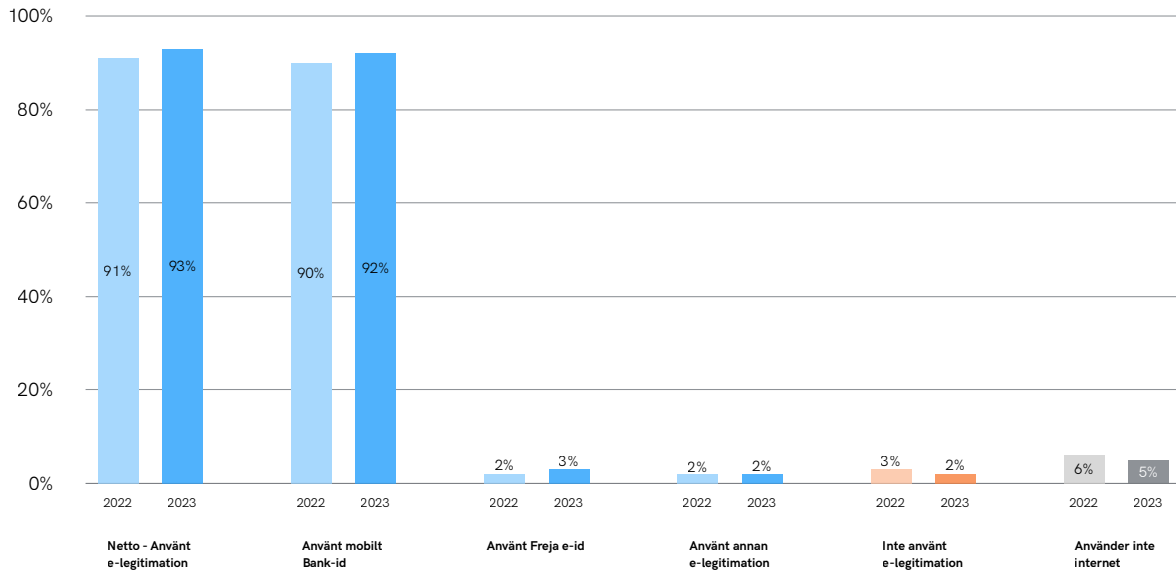

Diagram 2.6, Bas: Samtliga 18+ år, År 2022–2023 (Studie 1)

Vilka tjänster för e-legitimation används och hur ser användningen ut?

- E-legitimation används av de flesta i befolkningen (93%).
- Användningen av e-legitimation har ökat något från 2022 (91%) till 2023 (93%).
- Den tjänst som har haft en signifikant ökning är mobilt Bank-id - från 90 procent år 2022 till 92 procent år 2023.
- 3 procent av befolkningen använder sig av Freja e-id. Liksom år 2022 används Freja e-id i högre utsträckning av framförallt 00-talister (9%) och även till viss del bland stadsbor (3%). *)

För mer information om användning av mobilt Bank-id, se *diagram 2.7*.

De flesta använder mobilt Bank-id dagligen

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna / varje vecka / varje dag använt mobilt Bank-id?

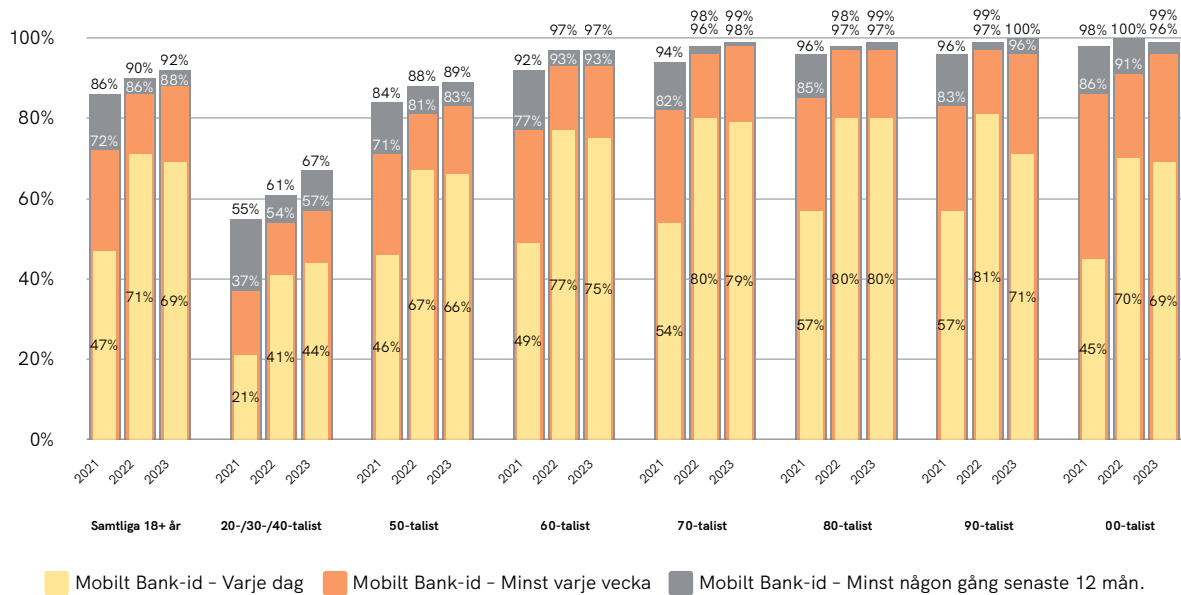

Diagram 2.7, Bas: Samtliga 18+ år, År 2021-2023 (Studie 1)

Vilka använder mobilt Bank-id?

- Mobilt Bank-id är den dominerande e-legitimationen i Sverige och används av de flesta i befolkningen (92%).
- Användningen av mobilt Bank-id har haft en liten ökning från 2022 (90%) till 2023 (92%).
- Nästan 9 av 10 använder mobilt Bank-id varje vecka och 7 av 10 gör det dagligen vilket är i linje med föregående år 2022.
- Av de födda på 60-talet eller senare använder i princip alla mobilt Bank-id.
- 3 av 4 pensionärer (76%) använder mobilt Bank-id vilket är en ökning från 2022 (69%). *)
- Fram till pensionsåldern använder män och kvinnor mobilt Bank-id i princip i lika stor utsträckning. Efter pensionen är det fler män än kvinnor som är användare och i synnerhet efter 76 års ålder. *)

Vilka använder inte mobilt Bank-id?

- 8 procent av befolkningen använder inte mobilt Bank-id. Hos den internetanvändande befolkningen är det endast 3 procent som inte använder mobilt Bank-id. *)
- Var tionde född på 50-talet använder inte mobilt Bank-id.
- 1 av 10 (11%) av de yngre pensionärerna 65–75 år och 4 av 10 (41%) av de äldre pensionärerna över 75 år använder inte mobilt Bank-id. *)

Osäkerhet ett skäl att inte använda e-legitimation

Fråga: Vad är orsaken till att du inte använder någon e-legitimation?

Inget behov
 Kan inte installera
 Känns osäkert
 Annan sköter det
 Saknar kunskap
 Vill inte

Diagram 2.8, Bas: Använder inte e-legitimation, År 2023 (Studie 1)

Varför använder några inte e-legitimation?

I den internetanvändande befolkningen som är 18 år eller äldre är det cirka 3 procent som inte använder e-legitimation. De anger flera orsaker till att de inte använder e-legitimation men främst påtalas följande:

Upplevd brist på säkerhet

Det skäl till att inte använda e-legitimation som flest anger är att de inte litar på säkerheten.

“Tveksam till säkerheten. Allt från stöldrisk till integritet. Känner ingen tillit.”

Man, 54 år

“Inte tryggt och diskriminerande mot äldre och för mycket behöver e-legitimation.”

Man, 85 år

Oviljan att använda

Flera svarar att de helt enkelt inte vill använda en e-legitimation. Några motiverar det med att de vill ha "mänsklig kontakt", andra med det ännu inte finns en statlig e-legitimation men de flesta anger inte en motivering.

"Vill inte. Onödigt. Vill ha en människa i andra ändan av tråden."
Kvinna, 77 år

"För att få bank-id behöver man gå till en bank. Om staten hade ägt det hade det varit en annan sak. Då hade jag nog skaffat men nu vill jag inte."
Man, 78 år

Okunskap om tekniken

Att inte veta "hur man gör", tycka att tekniken är svår och finna det utmanande att installera en e-legitimation är något som flera påtalar.

"Kan så dåligt om det, mina barn hjälper mig om jag behöver hjälp. Tycker inte om teknik så mycket. Känns osäkert och rädd för att göra fel och att jag aldrig kan lära mig."
Kvinna, 78 år

"Jag har för gammal mobil och kan inte installera mobilt bankid. Om jag kunde skulle jag inte kunna hur man gör."
Kvinna, 68 år

DET DIGITALA OFFENTLIGA SVERIGE JÄMFÖRT MED ANDRA LÄNDER

Var femte vet inte hur Sverige ligger till jämfört med andra länder vad gäller e-tjänster

Fråga: Hur tror du att Sverige ligger till vad gäller att utveckla och införa e-tjänster i offentlig sektor jämfört med...

...de övriga nordiska länderna (Norge/Finland/Danmark/Island)?

...övriga Europa utanför Norden?

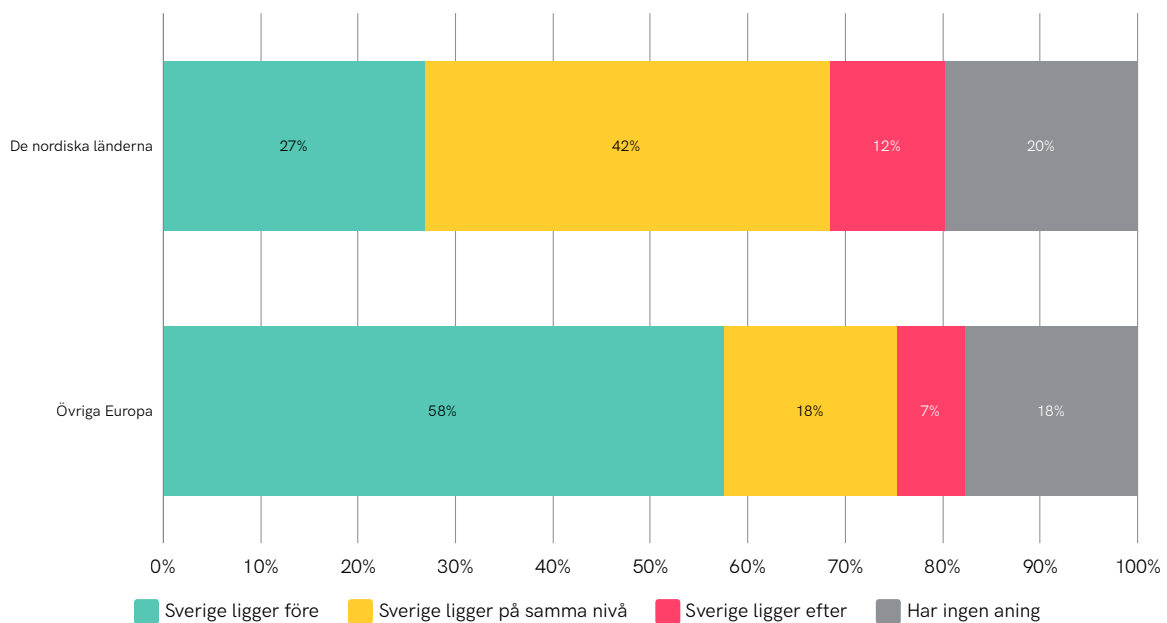

Diagram 2.9, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

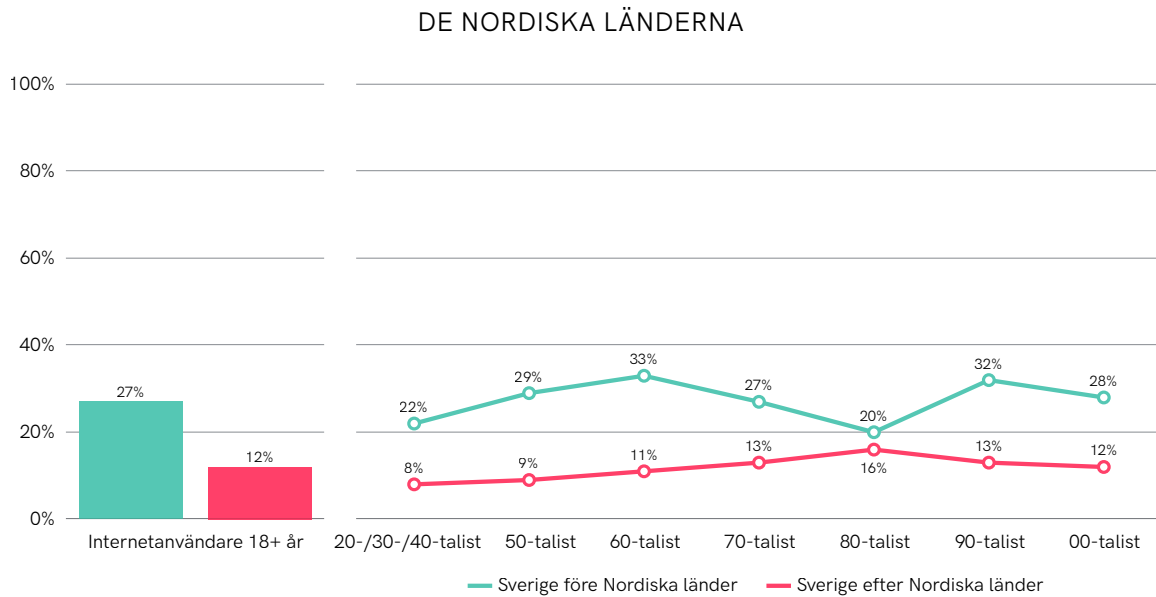

Diagram 2.10a, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

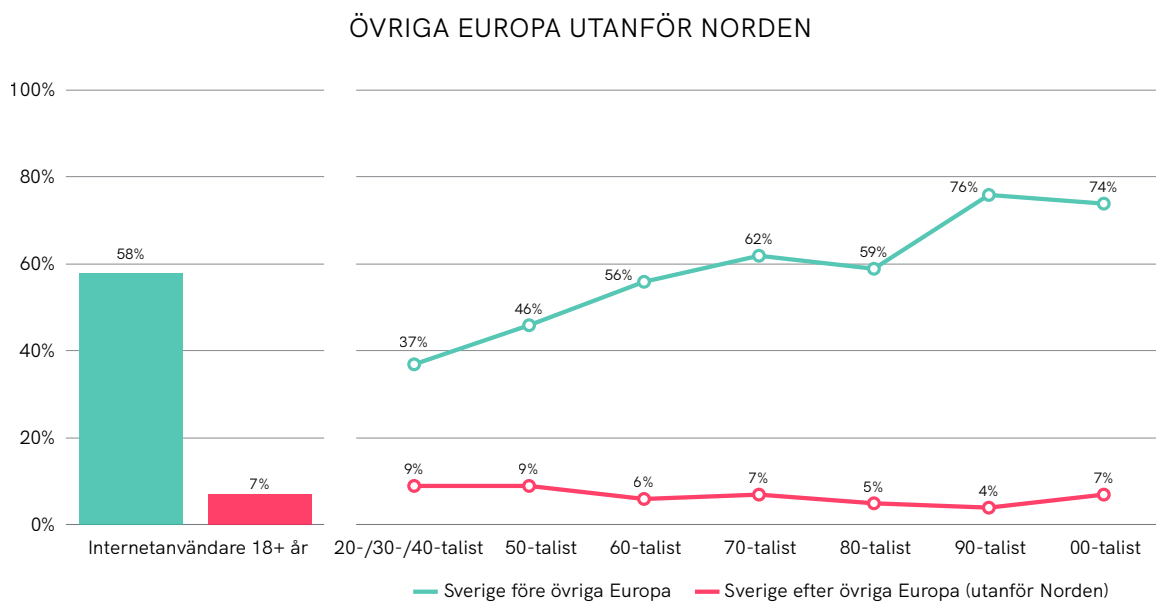

Diagram 2.10b, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur tror svenskarna att Sverige ligger till jämfört med Norden vad gäller e-tjänster?

- 4 av 10 tror att Sverige ligger på samma nivå som övriga Norden vad gäller att utveckla och införa e-tjänster i offentlig sektor.
- Nästan 3 av 10 tror att Sverige ligger före Norden vad gäller e-tjänster. Det är fler män (30%) än kvinnor (24%) som tror att Sverige ligger före i Norden och i synnerhet män födda på 60- och 90-talet. *)
- Drygt 1 av 10 tror att Sverige ligger efter i Norden vad gäller e-tjänster. Det är framför allt 80-talisterna (16%) som tror att Sverige har hamnat på efterkälken.

- 2 av 10 har ingen aning om hur Sverige ligger till jämfört med de andra nordiska länderna vad gäller e-tjänster. Det är fler äldre kvinnor som inte har någon uppfattning. *)

Hur tror svenskarna att Sverige ligger till jämfört med övriga Europa utanför Norden vad gäller e-tjänster?

- Nästan 6 av 10 tror att Sverige ligger före övriga Europa utanför Norden vad gäller e-tjänster. Det är fler män (63%) än kvinnor (53%), och framförallt de yngre födda på 90- och 00-talet som tror att Sverige ligger före övriga Europa. *)
- Knappt 2 av 10 tror att vi ligger på samma nivå som övriga Europa vad gäller att utveckla och införa e-tjänster i offentlig sektor.
- Inte ens 1 av 10 (7%) tror att Sverige ligger efter övriga Europa vad gäller e-tjänster. 90-talisterna tror detta minst av alla.
- Nära 2 av 10 har ingen aning om hur Sverige ligger till jämfört med övriga Europa utanför Norden vad gäller e-tjänster. Det är framförallt äldre kvinnor som inte har någon uppfattning. *)

“Sverige ligger före andra länder med e-tjänster som Bank-id och Swish”

Fråga: Ange gärna vilka e-tjänster du tänker på när det gäller att Sverige ligger **före** andra länder i Norden eller Europa.

Diagram 2.11a, Bas: Anser att Sverige ligger före Norden och/eller Europa vad gäller e-tjänster, År 2023 (Studie 1)

Vilka e-tjänster tänker de som tycker att Sverige ligger före andra länder på?

En rungande majoritet anser att det är de privata aktörernas tjänster Bank-id och Swish som gör att Sverige ligger före andra länder i Norden eller Europa vad gäller e-tjänster. Andra e-tjänster som nämns är kollektivtrafikens appar, digitala biljetter och likaså sjukvården med 1177.se och digitala läkarbesök. Några andra myndigheters e-tjänster som omtalas är exempelvis Skatteverkets och Försäkringskassans. En del kommenterar också att Sverige är på väg att avskaffa kontanter i högre grad än andra länder till förmån för digitala betalningslösningar.

Några röster om varför Sverige ligger före...

"Allt jämfört med Frankrike (BankID, swish, kollektivtrafikappar osv)."

Kvinna, 27 år

"Att ansöka om saker (tillstånd, bidrag etc.), att boka tider för möte, att se sina personliga uppgifter hos myndigheten på "mina sidor"."

Man, 31 år

"Att man inte kan använda kontanter längre och att alla banktjänster ska gå via datorer och digitalt."

Kvinna, 79 år

"Överhuvudtaget att kunna erbjuda digitala vårdbesök, där tror jag vi ligger före många andra länder i Europa som nog fortfarande är mer analogt."

Kvinna, 57 år

"Sverige ligger efter andra länder vad gäller att rösta digitalt och att ha en statlig e-legitimation"

Fråga: Ange gärna vilka e-tjänster du tänker på när det gäller att Sverige ligger **efter** andra länder i Norden eller Europa.

Diagram 2.11b, Bas: Anser att Sverige ligger efter Norden och/eller Europa vad gäller e-tjänster, År 2023 (Studie 1)

Vilka e-tjänster tänker de som tycker att Sverige ligger efter andra länder på?

Det finns de som anser att Sverige ligger efter andra länder i Norden eller Europa vad gäller i princip alla e-tjänster i offentlig sektor. Litauen och Danmark lyfts fram som föregångsländer:

“Att kunna göra i stort sett allt digitalt. Som i Litauen.”

Man, 33 år

“Digital brevlåda jämfört med Danmark. Bank-ID jämfört med Danmarks nem-ID. Sverige ligger efter Danmark i alla e-tjänster!!!”

Kvinna, 21 år

Statlig e-legitimation

Den största andelen anser att det är på grund av att Sverige saknar ett “statligt Bank-id”, alltså en statlig e-legitimation, som gör att Sverige ligger efter.

“Digitalt ID - man ska inte behöva ha en bank osv. Centrala tjänster/applikationer finns i andra länder medans Sverige förlitar sig på privata aktörer.”

Man, 24 år

“Statligt “bank id”. Gemensamma journalsystem inom sjukvård. Informationsutbyte mellan olika myndigheter inför t.ex. bidragsutbetalningar.”

Man, 62 år

E-röstning

Något som flera påtalar är att vi i Sverige ännu inte kan e-rösta och ha elektroniska val till riksdagen vilket gör att vi halkar efter andra länder.

“I reformförslamade Sverige kan vi på 2020-talet inte rösta digitalt. Typiskt Sverige!”

Kvinna, 18 år

“Saknas e-röstning. Saknas statlig säker e-leg, dvs inte bankägd.”

Man, 72 år

E-hälsovård och vaccinregister

Den digitala vården, allt från enskilda e-tjänster, 1177.se, journalsystem, vaccinregister till hela den svenska samhällsstrukturen, lyfts fram som skäl till att vi ligger efter andra länder.

“Digital vård. Regionerna väldigt sent på bollen. Hade vi haft en centraliserad sjukvård som i andra länder hade vi sluppit gigantiska digitaliseringskostnader och system inom vården som inte funkar över regionsgränserna.”

Man, 33 år

“Webbtidsbokning och egenmonitorering i sjukvården. 1177 jättekrångligt att använda och speciellt sökfunktionen.”

Man, 71 år

“Digital vård, digitala tjänster och samordning kring vård. Fax fortsatt obligatoriskt i flera vårdval inom region sthlm. Vi är väl också det enda nordiska landet som inte har ett vaccinregister.”

Man, 39 år

“Bank id (kontrolleras av bankerna i Sverige), digitala journaler (systemen synkar inte, ej användarvänliga för personalen).”

Kvinna, 60 år

Bristande säkerhet

Sverige upplevs ha bristande it-säkerhet. Det gäller e-tjänster som tillhandahålls av såväl myndighetssverige som privata aktörer. Vi beskrivs som “naiva, omoderna och inkompetenta” jämfört med andra länder.

“Omodern IT-säkerhet, typ Bank-ID = u-landsnivå.”

Man, 63 år

“Digitalt personskydd, säkerhet/integritet och patientdata. Bristande säkerhet all over!”

Man, 37 år

CYBERHOT

Yngre ser cyberattacker som mindre sannolika än äldre

Fråga: Hur sannolikt tror du att följande är?

Att främmande makt ska utföra en cyberattack mot Sverige...

...och komma över samhällskritisk information?

...så att internet upphör att fungera?

...så att uppkopplade system, såsom system för el-, vatten- och värmeförsörjning slås ut?

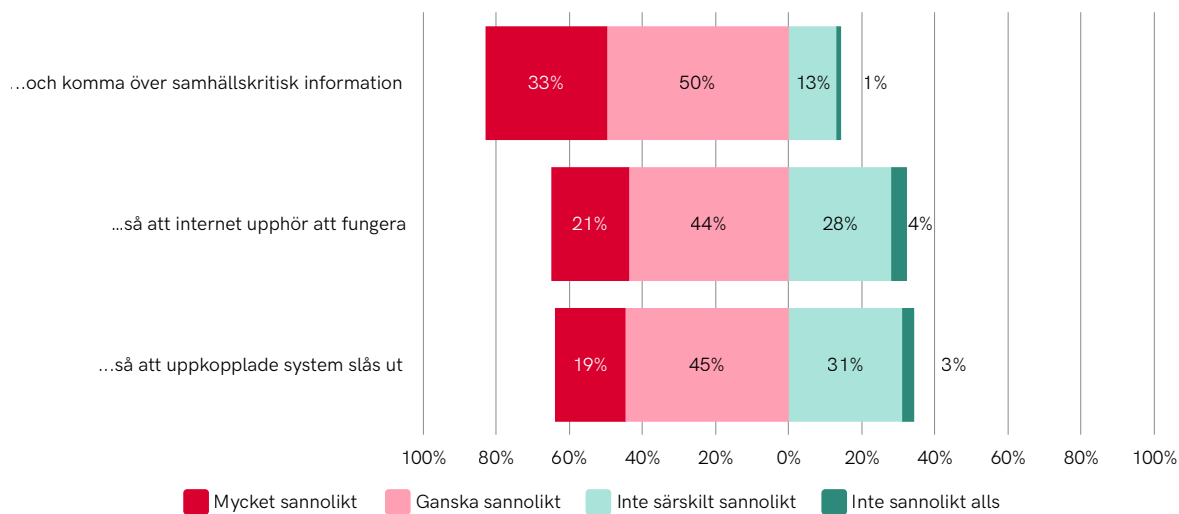
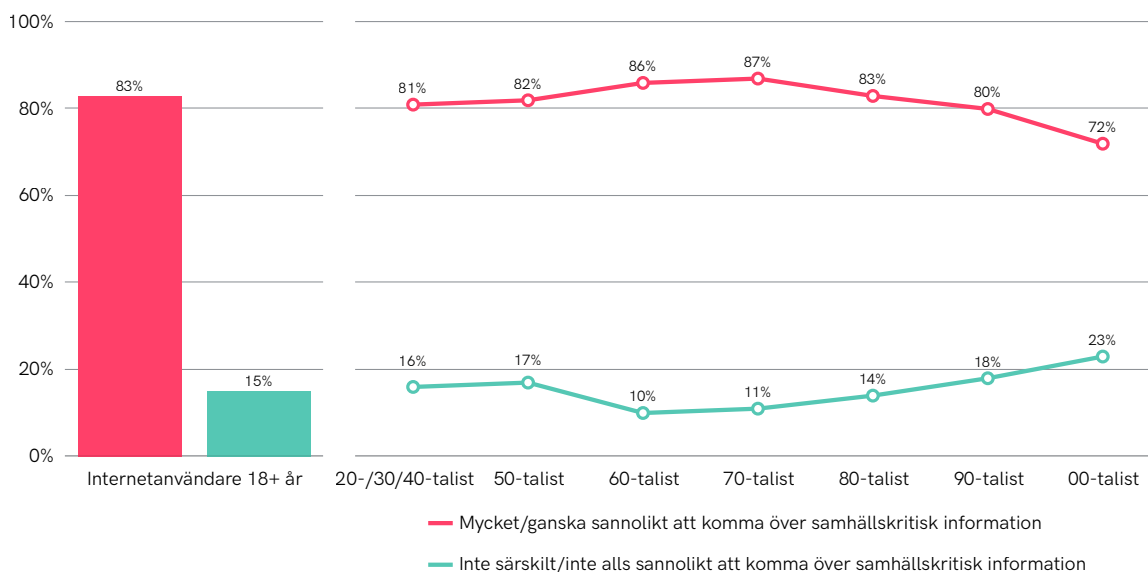
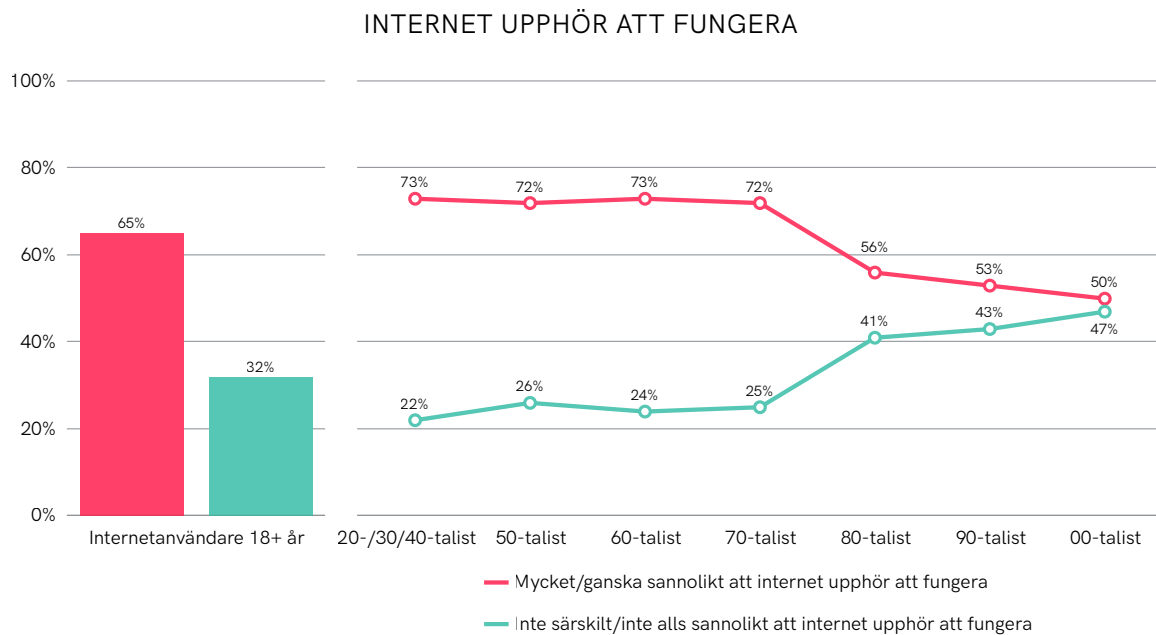

Diagram 2.12, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

KOMMA ÖVER SAMHÄLLSKRITISK INFORMATION

UPPKOPPLADE SYSTEM FÖR VÄRME, EL OCH VATTEN SLÅS UT

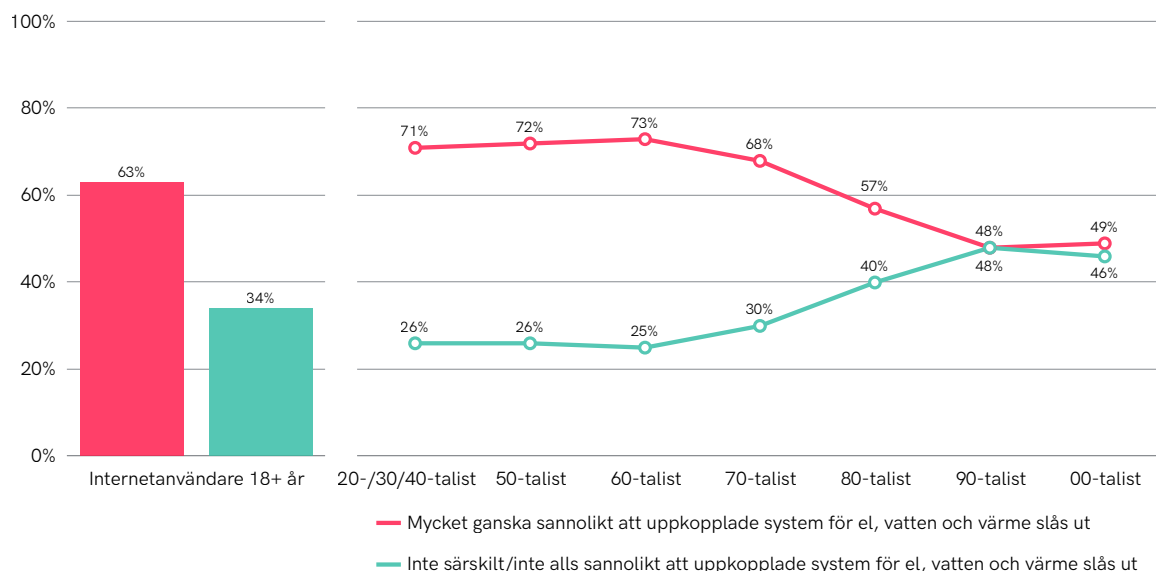

Diagram 2.13a-c, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur sannolik tror svenskarna att en cyberattack är där främmande makt kommer över samhällskritisk information?

- Majoriteten av svenskarna tror att främmande makt kan komma över vår samhällskritiska information. Mer än 8 av 10 ser det som sannolikt, varav drygt 3 av 10 som mycket sannolikt.
- Det är något fler män (86%) än kvinnor (80%) och i högre grad 60- och 70-talister som ser detta cyberhot mot vår samhällskritiska information som sannolikt. *)
- Endast var sjunde (15%) ser inte detta cyberhot som sannolikt. Det är fler unga födda på 00-talet som inte tror att främmande makt kan komma över vår samhällskritiska information via en cyberattack.

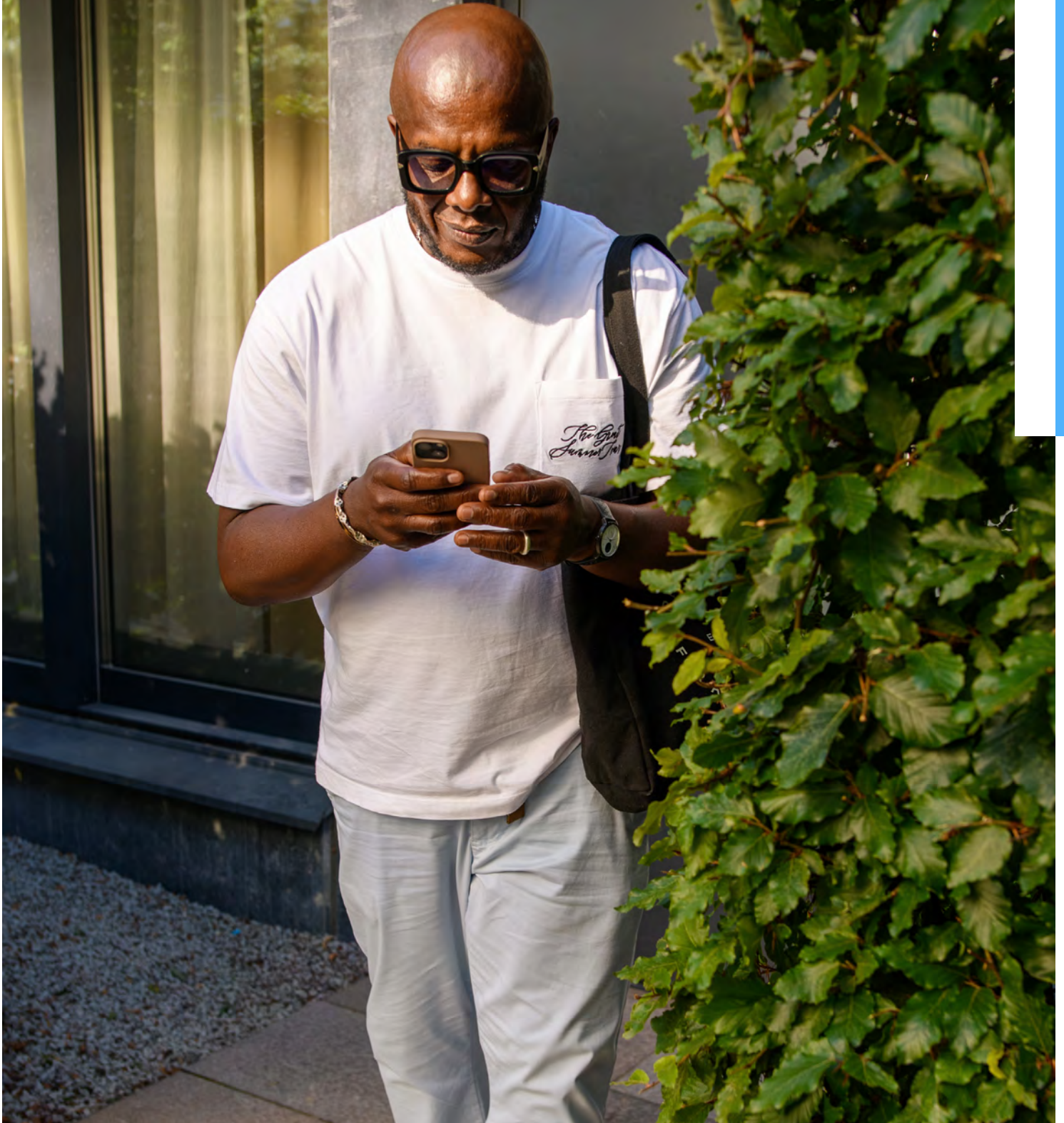
Hur sannolikt tror svenskarna det är att främmande makt utför en cyberattack så att internet upphör att fungera?

- Merparten av svenskarna tror att främmande makt kan utföra en cyberattack så att internet upphör att fungera. Mer än 6 av 10 ser det som sannolikt, varav drygt 2 av 10 som mycket sannolikt.
- Det är däremot stor skillnad mellan den yngre och äldre halvan i befolkningen i synen på hur sannolikt detta cyberhot mot internet är. Den äldre halvan, födda på 20- till och med 70-talet, ser det som betydligt mer sannolikt.
- Färre yngre ser en cyberattack som gör att internet upphör att fungera som sannolikt. I synnerhet unga födda på 80-, 90- och 00-talet där endast drygt hälften ser det som sannolikt.
- Män (65%) och kvinnor (65%) tror i lika hög grad att detta cyberhot mot internet är sannolikt. *)
- Drygt 3 av 10 ser inte som sannolikt att främmande makt ska utföra en cyberattack så att internet upphör att fungera - 00-talisterna minst av alla.

Hur sannolik tror svenskarna att en cyberattack är där främmande makt slår ut uppkopplade system såsom el-, värme och vatten?

- Merparten av svenskarna tror att främmande makt kan slå ut uppkopplade system såsom el-, värme och vatten. Mer än 6 av 10 ser det som sannolikt, varav 2 av 10 som mycket sannolikt.
- Den äldre halvan av befolkningen födda på 20- till och med 60-talet ser detta cyberhot mot uppkopplade system som mer sannolikt än den yngre. Män (65%) ser det som något mer sannolikt än kvinnor (61%). *)
- Färre yngre ser en cyberattack som slår ut el-, värme och vattensystem som sannolik. I synnerhet unga födda på 90- och 00-talet där ungefär hälften-hälften ser det som sannolikt respektive inte sannolikt.
- Drygt 3 av 10 ser inte som sannolikt att främmande makt ska slå ut uppkopplade system såsom el-, värme och vatten genom en cyberattack.
- Minst sannolikt av alla tror unga kvinnor födda på 90- och 00-talet att detta cyberhot mot uppkopplade system är. Det är till och med fler kvinnliga 90- och 00-talister som ser det som icke-sannolikt (56%) än sannolikt (39%). *)

KAPITEL 3: HÅLLBARHET – INTERNETS KLIMATPÅVERKAN

FLER MÄN ÄN KVINNOR TROR ATT INTERNET HAR EN POSITIV KLIMATPÅVERKAN

Fler tror att internet har en positiv klimatpåverkan än en negativ. E-handeln upplevs både gynna klimatet med effektivare, smart logistik och missgynna genom överkonsumtion och fria returer från jordens alla hörn.

INNEHÅLL

- 52 Kort sammanfattning
- 54 Internets påverkan på klimatet
- 71 Klimatsmart koll på hushållets elförbrukning
- 72 Återvinning av digitala enheter

I det här kapitlet tar vi reda på hur många som tror att internet och digitaliseringen av samhället har en övervägande positiv eller övervägande negativ klimateffekt. Vi låter även de svarande med egna ord beskriva vilka positiva och negativa klimateffekter som de tror att digitaliseringen ger. Vidare undersöker vi vilka som håller koll på hushållets elförbrukning med klimatsmart teknik och hur många som (inte) återvinner sina avlagda digitala enheter och vad orsakerna är till att behålla dem.

Mer än dubbelt så många tror att internet har en positiv snarare än negativ klimatpåverkan

En tredjedel tror att internet och digitaliseringen har en positiv påverkan på klimatet och miljön, inte ens hälften så många ser en negativ klimatpåverkan. De som är bäst på att ta ställning i frågan är de unga. Mest positiva är 80-talisterna och mest negativa är 00-talisterna. Betydligt fler män än kvinnor är positiva och skillnaden är som störst mellan unga män och kvinnor födda på 90- och 00-talet. Oavsett vilket håll man lutar åt ser de flesta både positiva och negativa klimateffekter med digitaliseringen, som sammantaget blir den så kallade nettoeffekten.

Digitaliseringen bevarar våra skogar när vi minskar pappersförbrukningen

Svenskarna anser att internet har en positiv klimatpåverkan för att kunskapsspridning och forskning gynnas, engagemanget för klimatfrågor ökar, miljökämpar enas, pappersförbrukningen minskar så att skogen bevaras, resandet med bil och flyg

minskar med arbete hemifrån och digitala möten, logistiktransporter i e-handeln effektiviseras så att vi slipper ta bilen till affären, vår energiförbrukning automatiseras och minskas med smart teknik och digitaliseringen driver på utvecklingen av fossilfria källor och mycket annat.

Digitaliseringen utarmar vår jord på metaller och mineraler för tillverkning av digitala enheter

Svenskarna anser att internet har en negativ klimatpåverkan för att energianvändningen ökar av serverhallar, kryptovalutor och streaming, de fossilfria energikällorna är för få, digitala enheter tillverkas av metaller och mineraler som utarmar jorden och är svåra att återvinna, e-handeln uppviglar till överkonsumtion med transporter och fria returer från hela världen, "fake news" om klimatet sprids, polariseringen ökar och klimatengagemanget dämpas, skärmtiden distanserar oss från naturen och många andra anledningar.

Var femte håller koll på hushållets elförbrukning med uppkopplad teknik

En femtedel av svenskarna använder en app eller uppkopplad elmätare för att hålla koll på olika hushållsprodukters och hushållets energiförbrukning. Allra vanligast är det bland de som bor i villa eller radhus. Fler män än kvinnor håller koll på hushållets energiförbrukning med digitala hjälpmedel.

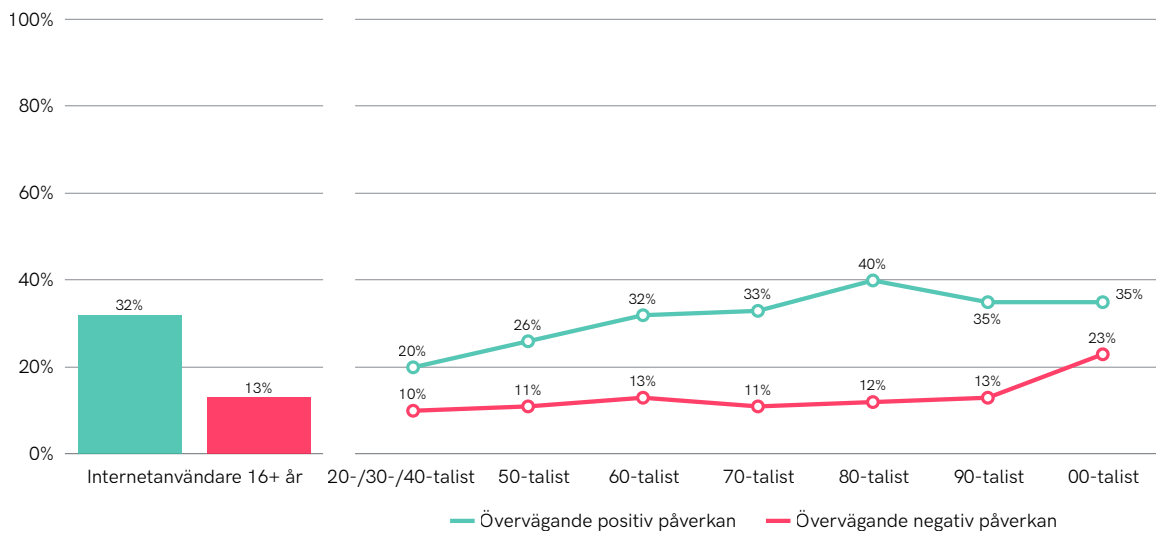
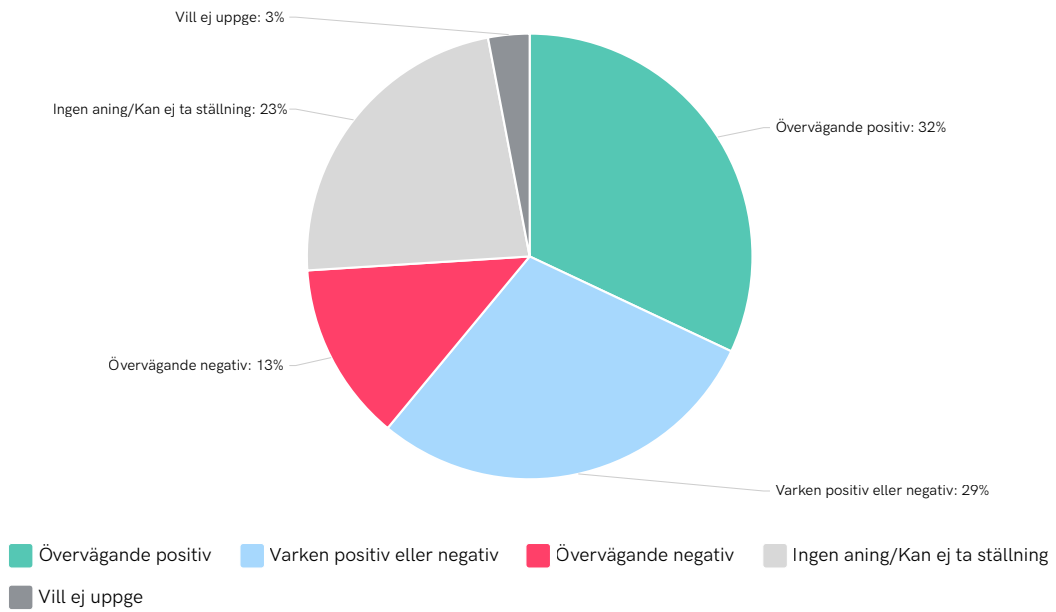
Hälften återvinner inte digitala enheter som de slutat använda

En stor andel vet inte hur de ska återvinna sina digitala enheter på ett miljövänligt sätt. Hälften av svenskarna har alla sina avlagda digitala enheter kvar hemma i byrålådan istället för att återvinna dem. Främsta anledningarna till att inte återvinna är att man har kvar dem som reserv eller att man har personlig information på en enhet som man exempelvis inte vill ska hamna i orätta händer eller ens vet hur man ska ta bort.

INTERNETS PÅVERKAN PÅ KLIMATET

En tredjedel tror att digitaliseringen har en övervägande positiv klimatpåverkan

Fråga: Vilken påverkan tror du att internet och digitaliseringen av samhället har på klimatet och miljön?

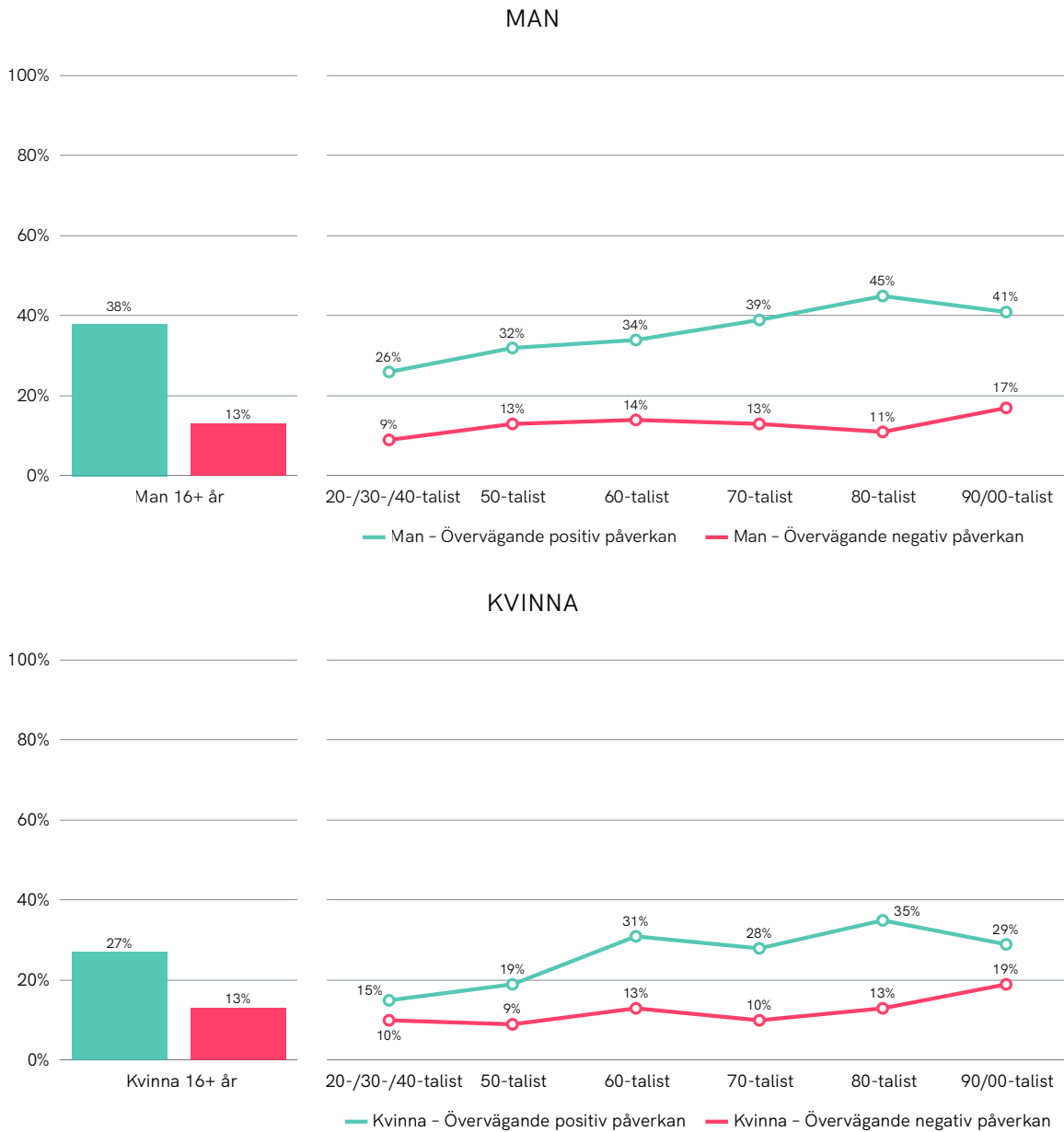

Diagram 3.1a-d, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tror svenskarna att digitaliseringen har en övervägande positiv eller negativ påverkan på klimatet?

Kort summerat tror var tredje (32%) att internet och digitaliseringen av samhället har en övervägande positiv påverkan på klimatet och miljön. Inte ens hälften så många, var åttonde (13%), tror att digitaliseringen har en övervägande negativ klimatpåverkan. De yngsta generationerna är både mer positiva och mer negativa än den äldre befolkningen, då de unga tar ställning i högre grad.

3 av 10 tror varken på en positiv eller negativ påverkan och dessa är framför allt internetanvändande äldre män födda på 20-, 30- och 40-talet. Nära var fjärde har ingen aning om vilken påverkan digitaliseringen har på klimatet och miljön. Det är främst internetanvändande äldre kvinnor födda på 20- till och med 60-talet som inte kan ta ställning i frågan. *)

Vilka tror att digitaliseringen har en övervägande positiv påverkan på klimatet?

- 1 av 3 tror att internet och digitaliseringen har en övervägande positiv påverkan på klimatet och miljön.
- Betydligt fler män (38%) än kvinnor (27%) tror på en övervägande positiv påverkan.
- Den yngre halvan av befolkningen är mer positiv än den äldre halvan.
- Mest positiva av alla är män födda på 80-talet där uppemot hälften tror på en övervägande positiv klimatpåverkan.
- Skillnaden är stor i andelen positiva bland unga män (41%) och kvinnor (29%) födda på 90- och 00-talet.
- Fler med en högskoleutbildning (37%) tror på en övervägande positiv klimatpåverkan. *)

Vilka tror att digitaliseringen har en övervägande negativ påverkan på klimatet?

- Var åttonde (13%) tror att internet och digitaliseringen har en övervägande negativ inverkan på klimatet och miljön.
- Totalt sett är det lika många män som kvinnor som tror på en övervägande negativ inverkan.
- Mest negativa är unga födda på 00-talet, varav nära var fjärde är negativ. Skillnaden mellan 00-talisterna och övriga generationer är stor i andelen negativa.
- Både unga män och kvinnor tror i högre grad än andra på en övervägande negativ klimatpåverkan, men i synnerhet unga kvinnor.

“Internet minskar resande och pappersförbrukning men slukar energi”

Fråga: Vad tror du att internet och digitaliseringen av samhället har för påverkan på klimatet och miljön? Vilka positiva och negativa effekter kommer du att tänka på? Ser du några hot eller möjligheter?

POSITIVA

NEGATIVA

Diagram 3.2a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka positiva och negativa effekter på klimatet tror svenskarna att internet och digitaliseringen har?

I denna fråga har intervjupersonerna fått ange sina spontana tankar i fritext utan några svarsalternativ. Detta är alltså svenska folkets bild av digitaliseringens påverkan på klimatet. Det som de själva har upplevt och det som samhället hittills har lyckats förmedla gällande klimatet och digitaliseringen.

Vi ska nu titta närmare på följande områden där vi kort har sammanfattat svaren och även återger några talande citat, ibland något förkortade och kombinerade av utrymmesskäl.

Klimatfakta eller fake news – vad tror svenskarna sprids på nätet?

Tror svenskarna att den digitala tekniken är positiv eller negativ för vår energianvändning?

Bevaras eller utarmas jordens naturtillgångar av digitaliseringen – vad tror svenskarna?

Tror svenskarna att digitaliseringen minskar eller ökar resandet?

Tror svenskarna att e-handeln har en positiv eller negativ påverkan på klimatet?

Ger internet ett ökat eller minskat klimatengagemang – vad säger svenskarna?

Kort summerat är det fler svenskar som tror att digitaliseringen påverkar klimatet positivt än negativt (se *diagram 3.1a-d*). Även om fler är övervägande positiva så framgår det att många ser myntets båda sidor, alltså både de positiva och negativa klimateffekterna. Ibland för vitt skilda områden och ibland även inom ett och samma område.

Summan av de positiva och negativa klimateffekterna kan kallas "digitaliseringens nettoeffekt" och såhär lyder en reflektion...

"Digitaliseringen har både positiva som negativa effekter på klimatet. Alla effekter på all digital omställning behöver bedömas för att kunna få fram digitaliseringens nettoeffekt. Ta t.ex. e-böcker. Jag kan ha tusentals e-böcker i min läsplatta vilket sparar massor med papper, träd, tryck, tillverkning, transporter etc. men samtidigt har min läsplatta behövt tillverkas, transporteras och laddas osv. Vad är nettoeffekten för klimatet för det? Positiv tror jag och tittar man på alla digitaliseringsområden tror jag också man kommer fram till att i princip alla är nettopositiva."

Man, 35 år

Denna tabell ger en kort sammanfattning av hur svenska folket ser att internet och digitaliseringen påverkar klimatet och miljön positivt (+) och negativt (-).

+ POSITIVT	- NEGATIVT
<p>Kunskapsspridning</p> <p>Internet är en värdefull källa till information som gör att kunskap och forskning om klimatförändringar och miljön sprids och inte kan tystas ned.</p>	<p>Desinformationspridning</p> <p>På internet kan desinformation och "fake news" om klimatet spridas. Algoritmer gör att man riskerar få ett ensidigt informationsflöde om klimatet.</p>
<p>Minskad energiförbrukning</p> <p>Den smarta tekniken effektiviserar och kan minska vår energiförbrukning storskaligt i smarta städer och även på hushållsnivå. Digitaliseringen driver på utvecklingen mot fossilfria källor.</p>	<p>Ökad energiförbrukning</p> <p>Den digitala infrastrukturen har ökat vår energiförbrukning kolossalt med serverhallar, kryptovalutor, streaming- och molntjänster och mycket annat. Fossila källor ger miljöfarliga utsläpp.</p>
<p>Bevarade naturtillgångar</p> <p>Digitaliseringen har minskat vår pappersförbrukning vilket värnar om skogen som naturtillgång. Digitala sensorer kan hjälpa till att förebygga naturkatastrofer.</p>	<p>Utarmade naturtillgångar</p> <p>Tillverkningen av de digitala enheterna utarmar jorden på sällsynta metaller och mineraler. Enheterna har inte en tillräcklig livslängd för att betraktas som hållbara och de upplevs svåra att återvinna på ett miljövänligt sätt.</p>
<p>Minskat resande</p> <p>Vårt resande med bil och flyg minskar när vi kan arbeta hemifrån och ta både jobbrelaterade och sociala möten på distans. Även samåkning och nyttjande av bilpooler gynnas av digitaliseringen.</p>	<p>Ökat resande</p> <p>Internet har ökat vårt resande då vi på sociala medier ser "alla andra" resa. Vi lockas även av reklam och billiga flygstolar att resa både mer och längre bort.</p>
<p>E-handel är klimatpositivt</p> <p>Att e-handla är gynnsamt för klimatet tack vare effektiv smart logistik. Man kan låta bilen stå för att minska sitt klimatavtryck.</p>	<p>E-handel är klimatnegativt</p> <p>E-handeln är en miljöbov då den uppviglar till överkonsumtion och erbjuder transporter och fria returer från hela världen.</p>
<p>Ökat klimatengagemang</p> <p>Internet ökar engagemanget för klimatfrågorna – allt från att inspirera och motivera till hur man lever mer hållbart till att ena klimatkämpar.</p>	<p>Minskat klimatengagemang</p> <p>Polarisering och ett hårt samtalsklimat på nätet gör oss mindre engagerade i klimatfrågan. Tiden bakom skärmar skapar en distans till naturen – vi slutar bry oss om den och ser klimatet som "någon annans problem".</p>

Klimatfakta eller fake news – vad tror svenskarna sprids på nätet?

Ett av de vanligaste svaren är att internet är en kunskapskälla för information om klimatet. Nästan lika många tar också upp myntets baksida – det vill säga att på nätet sprids inte bara information utan även desinformation.

+

Merparten av de positiva svaren handlar om att "all" kunskap man behöver om klimatet finns att hitta på nätet. Att internet gynnar kunskapsdelning och har en "unik kraft" att snabbt kunna sprida information, fakta och nyheter om klimatförändringar.

Internet underlättar också för informationsutbyte inom forskningen om klimatförändringar genom att den finns tillgänglig för alla. Flera talar om att den digitala öppenheten gör att det inte går att "tysta ned klimatförändringarnas effekter" så att fler blir "medvetna och upplysta".

–

Många påtalar dock att spridningseffekten är både på gott och ont. Att desinformation i form av "fake news", konspirationsteorier och rena lögner kan "spridas som virus". Några påpekar att det finns "dårar bakom tangentborden som kan få farligt mycket uppmärksamhet". Det krävs att man kritiskt kan granska källan "vilket inte alltid är det lättaste".

En del tar också upp faran med att få "skyggglappar" av informationsflödet på nätet. Det vill säga att algoritmer styr vad som visas om klimatet vilket ger en ensidig, onyanserad bild som inte ger perspektiv utan bara förstärker ens befintliga uppfattning.

Sex röster om spridning av kunskap och desinformation om klimatet på nätet...

"Positivt att digitaliseringen öppnar upp för spridning av information om klimatet på gott och ont. Ett hot är att falsk fakta om miljön sprids lättare idag med internet vilket gör att folk som inte är källkritiska kommer tro på detta och därmed leva på som att miljön inte håller på att förstöras."

Kvinna, 19 år

"Internet är tveklöst en del av lösningen på klimatproblemen, både i form av innovation (kunskapsdelning, forskning) och kunskapsspridning till allmänheten. Ett hot är spridningen av "fake news" och alternativa fakta som motsäger bevisad vetenskap. Tyvärr blir internet ofta en megafon åt fel krafter."

Man, 17 år

"I den bästa av världar är IT en fantastisk teknik för att förmedla kunskaper på många olika områden och på olika nivåer allt efter behov. Inte minst klimatet. Det är ett problem att "vem som helst" kan förmedla vad som helst och utge det för att vara fakta. Kritisk källgranskning är inte det lättaste, typ "det har stått i tidningen därför är det sant."

Kvinna, 86 år

"Positivt då t.ex. ny forskning inom klimatkrisen sprids blixtnabbt och är tillgänglig för alla. Jag tror att digitalisering kan vara den enskilt största faktorn för att nå klimatmålen och enligt forskning kan digitaliseringen bidra med en utsläppsminskning från 15 till 30 procent de närmaste tio åren."

Man, 21 år

“Positivt med nya “digitala E4:an” (250 mil superfiberkabel upp till norra Sverige) är väl förhoppningsvis snabbare internet som kan ge ökad kunskapsspridning även om klimatet. Bra att alla snabbt bli informerade om vad som händer med klimatet i världen och vår närhet.”

Man, 35 år

“Fakta respektive osanning sprids fort och till många människor via nätet. Stor skada att man ffa ser de åsikter man redan har börjat titta på men inte andra åsikter, så att vi fortsätter i vår egen “fälla”. Vi får skyggglappar. Det gör mig orolig. Jag, som alla andra, tror att jag har en ganska klar bild om världen och får lite info av annat. Såsom vi flockdjur alltid har gjort men det blir mer förstärkt av internet.”

Kvinna, 57 år

Tror svenskarna att den digitala tekniken är positiv eller negativ för vår energianvändning?

I detta perspektiv blir myntets båda sidor tydliga. En stor andel svenskar påtalar att den smarta tekniken är energikrävande men en hel del tror också att den kan generera energibesparingar. Några menar att folk överlag nog inte vet hur energikrävande internet är. Andra frågar sig om folk verkligen tänker på vilka energieffektiviseringar och miljövinster den digitala tekniken kan ge. En person reflekterar över båda delarna...

“Jag tror inte alla tänker på hur energikrävande internet är. Men inte heller tror jag att många har top of mind den dolda potential internet har för energibesparingar och hållbarhet. Smarta tjänster och produkter promotas märkligt nog med att man tjänar pengar och inte att de gynnar klimatet. lofs strunt samma om kosing motiverar mer och vi når klimatmålen på köpet!”

Kvinna, 53 år

+

De positiva svaren kopplat till energi handlar ofta om smart teknik som effektiviserar och till och med kan minska vår elförbrukning. Många tar upp att energin kan nyttjas bättre med hjälp av till exempel appar och sensorer, att man till exempel kan anpassa elkonsumention efter behov. Det kan avse såväl gatubelysningen i smarta städer som belysningen i privata hushåll. I de mängder data som den smarta tekniken genererar kan mönster upptäckas och “utgöra beslutsunderlag för effektiviseringar och problemlösningar”.

Elektrifieringen av bilar och andra fordon nämns också som klimatpositivt, under förutsättning “att elen är fossilfri”. Några tar upp att digitaliseringen driver på utvecklingen av förnybara och klimatneutrala energikällor och fasar ut de fossila. Den värme som alstras av energin tror en del kommer kunna återanvändas. Det skulle då kunna vara lösningen på serverhallarnas stora energibehov

“Streaming” nämns både som något som påverkar energianvändning positivt och negativt. Positivt i form av att “digital media drar mindre energi”.

Fem positiva röster om digitaliseringens effekt på vår energianvändning...

“Positivt! Digital infrastruktur i smarta städer kan ge stora klimatvinster när teknik kan styra och effektivisera flöden av energi, trafik, belysning osv. Vi är inte där än då integritetsfrågor sätter käppar i hjulet. Men det lär hända snart. Tyvärr tror jag inte att hållbarhetsvinsterna är drivkraften utan att folk i första hand förknippar smart teknik med bekvämlighet, tidsbesparing och ekonomiska vinster.”

Kvinna, 42 år

“Jag tycker inte att digitaliseringens potential i klimatomställningen har synliggjorts tillräckligt. Tror inte många vet att digitaliseringen kan hjälpa oss att bli mer energieffektiva. Alltså i riktigt stora sammanhang. Ex. gatubelysning som inte står på bara för att, utan den använder smarta sensorer som “vet” när den ska slå på..”

Kvinna, 66 år

“Tjänstesamhället erbjuder möjlighet av lägre klimatpåverkan med tex streaming istället för fysisk distribution av varor såsom film o musik osv. Den digitala tekniken erbjuder ibland också praktiska lösningar på miljöproblem som exempelvis energieffektivisering, cirkulär energi, elektrifierade fordon, artificiell intelligens för logistikplanering som minskar utsläpp etc.”

Man, 35 år

“Det positiva är att digitaliseringens energislukande bidrar till utfasningen av fossila energikällor, transportsätt, och produktionssätt vilket är nödvändigt för att samhället ska kunna minska sin miljöpåverkan. Vi står på tröskeln till att utveckla cirkulär el, där värmen som serverhallar alstrar återanvänds.”

Kvinna, 25 år

“Jag tror att internet och digitalisering kan användas för att effektivisera samhället avseende klimat och miljö. Det är enklare att övervaka, samla in data, analysera och åtgärda problem. Som privatperson kan man med appar och smarta hem själv övervaka och effektivisera elförbrukning mm. På det stora hela tror jag internet och digitalisering är bra för klimatet.”

Man, 49 år

—

Energikrävande! Att digitaliseringen ökar vår energiförbrukning kolossalt är det vanligaste förekommande svaret vad gäller de negativa klimateffekterna. Hela den digitala infrastrukturen beskrivs bland annat som “hejdlöst energislukande och energihungrig”. Det handlar framförallt om serverhallarna som alstrar värme och måste kylas vilket “kräver monumentalt med energi”. Kryptovalutor och “bitcoin mining” upplevs av några vara “ett enormt resursslöseri med energi”.

Att all internetanvändning i sig drar mycket energi är det många som påpekar. Framför allt kritiserar “okynnessurfande” på exempelvis sociala medier och streamingtjänster samt att “onödigt skräp sparas i molntjänster”. Flera, mer ofta yngre, tror att “gemene man inte tänker på energiförbrukningen och dess miljöpåverkan när vi är ständigt uppkopplade”.

Att elen inte kommer från "rena, förnybara källor" är också en stor anledning till att många ser digitaliseringens klimatpåverkan som negativ. Elen från fossila eller icke-förnybara-källor beskrivs av en del som "ful, smutsig och förorenad". De subventionerade elpriserna, trots effektbrist i landet, betraktas också av några som klimatnegativa.

Fem negativa röster om digitaliseringens effekt på vår energianvändning...

"Den skenande elåtgången som digitaliseringen innebär är mkt klimatfientlig. Med dagens lagringsförmåga krävs gigantiska serverhallar för att spara alla selfies och skrot som folk lägger upp. Dessa påverkar både naturen i närområdet samt drar en jäkla massa el."

Man, 29 år

"Digitaliseringen ger ett större behov av el, stora krav på ett redan ansträngt elnät. Saknas kapacitet för rena energikällor att täcka de behov som finns. Dåligt för miljön då fossil kraft sätts in för att täcka bristerna. Att internet är så otroligt energikrävande motarbetar ett effektivt klimatarbete då fokus hamnar på att få fram energikällor snabbt, snarare än energikällor som är hållbara över tid."

Kvinna, 18 år

"Digitala hittepå-valutor i form av kryptovalutor är ett helt onödigt energislukande gissel. Enorma serverhallar för att hålla igång ex.vis FB, Twitter mm är miljövidriga och stjälar el till riktiga nyttigheter."

Man, 73 år

"Jag är kluven när det kommer till den frågan. Alla datorhallar kräver tyvärr stora mängder ström för att kylas vilket såklart har en stor miljöpåverkan om elen kommer från icke-förnybara energikällor. Utöver det har, jämfört med andra valutor, kryptovalutor en stor miljöpåverkan. Även molnen tar extremt mycket energi när det kommer till lagring av information. Ny teknologi tar extremt mycket energi och det påverkar och tar på miljön."

Kvinna, 93 år

"Många tror att internet och digitalisering leder till mindre påverkan på klimatet men egentligen är det tvärtom. Det behövs mycket energi för att hålla igång ex. ett serverrum o.dyl. Internettrafiken genererar också mer miljöpåverkan än vad många tror, särskilt när man tittar på TV o film via nätet eller när man besöker utländska webbplatser som Facebook eftersom "signalen" då måste färdas långt och i TV-program, filmers och videors fall även innehålla många megabyte eller ibland även gigabyte data. Det finns ju stora serverhallar med kraftfulla datorer som står i gång dygnet runt, surrar, genererar värme och tillhandahåller (kopior av) webbplatser åt besökarna. Dessa datorer måste dra väldigt mycket ström, tänker jag mig, för att inte tala om all elektricitet som krävs för att otaliga internetsignaler skall färdas jorden runt"

Man, 20 år

Tror svenskarna att jordens naturtillgångar bevaras eller utarmas av digitaliseringen?

I detta avseende ger svenskarna svar som är mer "både och" än "antingen eller". I princip alla är överens om att digitaliseringen bidrar till att skogen som naturtillgång bevaras, men många påtalar också att naturtillgångar som metaller och mineraler istället utarmas.

+

En stor majoritet anser att digitaliseringen har en positiv påverkan på skogen som naturtillgång då vi minskar vår pappersförbrukning. Vår minskade pappersanvändning är ett av de allra mest vanliga svaren bland de som ser att digitaliseringen har en positiv påverkan på klimatet och miljön. Det som oftast omnämns är e-post och digital brevlåda, men många tar också upp tidningar, böcker, fotografier och mycket annat.

Några ser också att den digitala sensortekniken kan bidra till att värna om jordens naturtillgångar genom att övervaka utsatta områden och snabbt kunna vidta åtgärder om "tsunamis eller andra väderförhållanden är på ingång". Storskalig digital övervakning kan också hjälpa till att skydda såväl naturområden som jordbruk mot översvämningar genom snabba förebyggande insatser.

Fem röster om att digitaliseringen bevarar jordens naturtillgångar...

"Genom att skicka brev etc via e-post sparar man papper, transporter mm. Det sparas papper genom att det inte trycks och skickas så mycket kataloger av olika slag, katalogerna finns ju digitalt på nätet. Bra för miljön men minskar arbetstillfällena. Tidningsdöden är såklart digitaliseringens fel men bra för miljön."

Kvinna, 65 år

"Att mycket finns digitalt (brev, böcker, tidningar, foton) gör att det inte behöver finnas fysiskt på papper längre. Borde bidra till lägre klimatpåverkan eftersom det inte behöver tillverkas och heller inte behöva återvinnas när det inte används längre."

Kvinna, 36 år

"Digitala sensorer gör att vi kan värna om naturen! Realtidsövervakning av regnskog, känsliga träskmarker, jordbruksområden etc så att översvämningar eller andra naturkatastrofer kan avhjälpas. Smart teknik för väderprognoser gör att vi kan ta bättre hand om vår jord."

Man, 26 år

"Den digitala tekniken kan effektivisera system så att vi minskar utsläpp och bevarar naturtillgångar. Digitaliseringen hjälper också att använda naturresurser på ett mer effektivt sätt (bedöma efterfrågan bättre och minska överproduktion, underlätta cirkulär ekonomi)."

Man, 39 år

"Positivt med mindre råvaruförbrukning, tex trä till papper. Som fotograf gläds jag åt att slippa framkalla film på fotopapper med kemikalier dock ovetandes om vilken miljöpåverkan minneskort och digitala utskrift har i jämförelse."

Man, 78 år

—

Det är dock många som tar upp att smarta teknikprylar och dess batterier kräver mycket metaller och mineraler som behöver utvinnas och förädlas vilket "sker med bristande hänsyn tagen till klimatet". Denna gruvdrift beskrivs också som ett hot mot "känsliga naturmiljöer och arter som lever där".

Flera påpekar också att digitala enheter behöver tillverkas vilket "ger miljöförstöring" och de upplevs ha en för kort livslängd för att vara hållbara. Digitala enheter får sig en extra känga när det gäller skolan. Är de digitala mindre hållbara än tryckta läromedel – och påverkar de kanske inlärningen negativt?

Återvinningen av den digitala tekniken, och i synnerhet de sällsynta metallerna och mineralerna, anses inte heller vara välfungerande vilket gör att vi fortsätter att "utarma våra naturtillgångar" och får "berg av miljöfarligt tekniskrot".

Fem röster om att digitaliseringen utarmar jordens naturtillgångar...

"När man först tänker på vad för påverkan internet och digitaliseringen av samhället har på klimatet och miljön tänker man först på en mängd negativa konsekvenser. Dessa kan vara saker som att det blir mer teknik och hårdvara med tunga metaller eller liknande som hamnar i produkter som skapas i överflöd och/eller slängs efter dess funktion har blivit nött."

Man, 20 år

"Jag tänker att digitalisering påverkar miljö/klimat negativt på grund av att det kräver sällsynta metaller som gör att vi utarmar jorden, det kräver ofantligt mycket energi utan att det syns öppet och det genererar avfall som vi inte kan hantera på ett bra sätt, det hamnar i stor utsträckning i naturen där det kan göra skada på ekosystemen och vi förlorar resurser för att vi inte kan återvinna det och därför utarmar jorden ännu mer."

Kvinna, 25 år

"Känns som det kan gå dåligt när så mycket blir digitaliserat, att datorer etc tar över och när de går sönder slängs de bara. Människor blir ju jord, datorer är inte så hållbara."

Kvinna, 18 år

"Klimatfientligt resursslöseri med datorer, iPads mm i skolans lägre årskurser. Enormt mycket pengar läggs varje år på elektronikprodukter för låg o mellanstadieelever. Idag får varje barn en dator i skolan, jag tror att den har mer miljöpåverkan än de gamla vanliga pappersböckerna. De borde istället återgå till penna och papper då inlärning och finmotorik hänger ihop!"

Kvinna, 25 år

"Råvaruåtgången för produktion och drift av digitala enheter går säkert hårt åt miljön. Det blir en annan form av klimatpåverkan än den som varit under det analoga informationssamhället, och vi har inte tillräcklig koll på vilket som ger mest klimatpåverkan - det analoga eller digitala samhället."

Man, 53 år

Tror svenskarna att digitaliseringen minskar eller ökar resandet?

Merparten av alla svar som rör digitaliseringens effekt på vårt resande, alltså persontransporter med exempelvis bil, tåg och flyg, är klimatpositiva.

+

De positiva svaren handlar ofta om arbetsrelaterade resor till och från kontor, kundmöten och till "moderbolaget utomlands". Möjligheten att kunna arbeta hemifrån, ta möten digitalt via videokonferens och delta i konferenser på distans, som fått sig en skjuts inte minst under pandemin. Många anser att detta har minskat resandet och därmed utsläppen.

Resor på fritiden anser många också har minskat. Bland annat tack vare att det har blivit lättare att umgås digitalt via videosamtal och ta del av upplevelser digitalt som livesända konserter eller virtuella museibesök. Många ser även att e-handeln har minskat vårt privata bilåkande (se mer under *Tror svenskarna att e-handeln har en positiv eller negativ påverkan på klimatet?*).

Även semesterresandet har enligt en del påverkats klimatpositivt av digitaliseringen eftersom det blivit enklare att välja mer klimatvänliga resealternativ. Digitaliseringen har också förenklat det kollektiva resandet, användningen av bilpooler och samåkning vilket påverkat miljön positivt.

Fem röster om hur digitaliseringen påverkat på vårt resande positivt...

"Självklart innebär digitaliseringen färre resor vilket är positivt för klimatet. Många behöver inte pendla och kan därmed minska sitt klimatavtryck. Att arbeta mer digitalt hemifrån gynnar sannolikt också landsbygd, djur och natur."
Kvinna, 46 år

"Positiva i det att man inte behöver ta sig någonstans vilket minskar utsläpp (bil/buss): Möjlighet till distansarbete för vissa, besök i vården på distans, handla mat och andra produkter online med hemleverans."
Man, 34 år

"Det som är positivt är som vi upptäckte under pandemin, att man kan ha helt OK videomöten istället för möten in real life. Förr brukade vi resa till huvudkontoret utomlands 4-6 ggr om året och nu gör vi det bara 1 ggr per år och spar otroligt mycket i flygbränsle (och reseutgifter)."
Kvinna, 60 år

"Internet kan minska resandet genom att erbjuda möjlighet att mötas virtuellt istället för personligen, går att socialisera via skärm, och på så sätt minska utsläpp av växthusgaser. Tänker att vi också reser mindre pga. att vi kommer åt mycket upplevelser hemifrån (tex digitala museumbesök)."
Kvinna, 17 år

"Mycket positivt! Internet möjliggör samåkning med appar och gynnar bilpooler som man kan hitta, boka och lås upp bilar med digitalt vilket minskar bilresorna och utsläpp. Går också lätt att hitta kollektiva tidtabeller och det mest klimatsmarta resealternativet."
Man, 25 år

–

Det finns dock en liten andel, framför allt unga, som anser att digitaliseringen har lett till ett ökat resande, och då framförallt nöjesresandet ut i världen, vilket ger en negativ klimatpåverkan. Det handlar om att sociala medier visar "alla andra" som är ute och reser, och visar upp nya resmål som lockar folk att både resa mer och längre bort. Även reklam för resmål på nätet och tjänster "för att hitta billiga flygstolar", anses göra att resor ökar och därmed även utsläppen av växthusgaser.

Fem röster om hur digitaliseringen påverkat på vårt resande negativt...

"Digitaliseringen kan locka till mer resande vilket skadar klimatet. Man upptäcker platser man kanske inte skulle tänkt på utan internets påverkan. Risken för klimatet är väl inte bara ökat resande utan även längre resor."
Man, 21 år

"Negativt. Jag tror att sociala medier gör att lusten att resa ökar när man ser andra göra det. Man blir avundsjuk och vill också! Jag är en av dom som slits mellan min längtan ut i världen och den skam och skuld jag känner för mitt resandes utsläpp."
Kvinna, 22 år

"Negativt att hitta billigare resor med flyg etc. Hela tiden få olika resmål och reklamer som ev uppmanar till att resa mer och mindre klimatsmart. Gör att flygresor ökar och sprider koldioxid."
Kvinna, 29 år

"Vi reser alldeles för mkt också på grund av internet, där tror jag att sociala medier gör att lusten att resa ökar när man ser andra göra det. Trodde pandemin skulle få folk att vilja resa utomlands mindre men det verkar va precis tvärtom. Semesterresorna utomlands har ökat och blivit en ännu större miljöbov."
Kvinna, 25 år

"Jag trodde det sociala internet skulle dämpa resandet. Att folk skulle shejmas om de la ut skrytbilder från flyg och långtbortistans men ingen verkar bry sig. Istället hetsas och uppivglas folk att resa mer. Suger för klimatet."
Man, 32 år

Tror svenskarna att e-handeln har en positiv eller negativ påverkan på klimatet?

De som nämner e-handel i samband med digitaliseringens påverkan på miljön är mer ofta negativa än positiva.

+

De som anser att e-handeln har en positiv påverkan på klimatet menar att effektiv logistik kan minska utsläppen och att e-handel är bättre än att "var och en tar sin bil och åker runt mellan affärer". Många upplever att e-handeln gjort att de kunnat minska sitt bilåkande och därmed sitt klimatavtryck. Att det blivit enklare att köpa och sälja begagnade varor på nätet upplevs också bidra positivt till miljön i flera led.

Fem positiva röster om e-handelns påverkan på klimatet...

“Jag tror att digitalisering är bra för klimatet. När någon beställer något på nätet så är det bara en bil som delar ut alla paket istället för att alla personer ska åka till en affär och köpa sakerna.”

Man, 16 år

“Positivt! Vi minskar utsläpp vid e-handel genom en effektiviserad supplychain som konsoliderar leveranser och på andra sätt effektiviserar samhället.”

Kvinna, 48 år

“Positivt att kunna e-handla och inte behöva åka till butiker stup i kvarten. Jag förutsätter att transportörerna har högeffektiv logistik så att utsläppen minskar drastiskt.”

Kvinna, 50 år

“E-handlar mest second hand med miljön i åtanke. Positivt att begagnatmarknaden är tillgängligare på nätet. Också bra att kunna dela på och låna saker av varandra med appar.”

Man, 23 år

“Handlar mycket på nätet vilket reducerar bilkörandet då jag bor på en liten ort. Drönartransporter vid e-handel vore positivt för gamla och miljön.”

Man, 63 år

—

Åsikterna om e-handelns negativa klimatpåverkan handlar framför allt om att internet bidrar till överkonsumtion och ökade transporter. Konsumtionen bedöms öka av att allt finns tillgängligt att e-handla från hela världen under dygnets alla timmar, enkelheten i att “klicka hem saker”, riktad reklam och influencers i sociala medier som “uppviglar till köp” och som låter “storkonsumtion normaliseras”. Några menar att det leder till “köphets” och en “slit-och-slängkultur som är miljömässigt skadlig”.

Transporterna av e-handlade varor från “jordens alla hörn” bedöms vara en “stor miljöbov” och i synnerhet de fria returerna som gör att varor skickas fram och tillbaka.

Fem negativa röster om e-handelns påverkan på klimatet...

“Internet bidrar till överkonsumtion, så lätt att klicka hem massa skit en inte behöver. “Influencers” eller va det heter som gör reklam för skräp stup i kvarten och lurar på osäkra människor massa dynga, också kasst för miljön.”

Kvinna, 37 år

“Negativt att det är lättare att köpa varor från andra sidan jorden med hemkörning än att åka till närmsta producent. Ett problem är hur folk har ändrat sitt sätt att handla, istället för att gå till en butik för att prova, känna och klämma på saken man ska ha så beställer man istället hem massa onödigt skrot och utnyttjar fri retur. Blir en hel del onödiga transporter fram och tillbaka.”

Man, 28 år

“Allt tillgängligt hela tiden vilket påverkar den enskilde individens konsumtionsmönster. Beställa mat som körs ut med t.ex. Foodora. Kläder beställs, returneras och destrueras. Ökad näthandel, ökade transporter...allt detta påverkar miljön.”

Man, 55 år

“Jag tänker mycket på all handel som sker på nätet - transporter, fria returer. Enkelheten att klicka hem varor från jordens alla hörn - klart det påverkar miljön negativt. Slit-o-släng-kulturen gynnas av den enkelheten.”

Kvinna, 54 år

“När det gäller överkonsumtion så är speciellt sociala medier en stor källa till detta. Riktad reklam på sociala medier kan göra att vi shoppar mer vilket är dåligt för miljön. Människor som har pengar ser influencers med otroligt många kläder från fast fashion företag. De blir då inspirerade att köpa från dessa företag och för att det är så billigt köper de otroligt mycket kläder. Att det blir normaliserat att shoppa ohållbart mycket kläder och andra saker har en negativ inverkan på klimatet.”

Kvinna, 18 år

Ger internet ett ökat eller minskat klimatengagemang – vad säger svenskarna?

De flesta anser att internet kan bidra till ökat klimatengagemang, men det finns en liten andel som istället ser farhågor.

+

De positiva svaren om vilket engagemang internet kan skapa i miljöfrågan handlar framför allt om inspiration och motivation. De inkluderar även utbildningsmöjligheter och tips om hur man exempelvis kan leva mer hållbart. En del svarar också att klimatinitiativ kan gynnas och att internet bidrar till ökad gemenskap.

Fem röster om varför internet ökar klimatengagemanget...

“Internet ger möjlighet att sprida kunskap om miljön och klimat samt ena klimataktivister runt om i världen. Skapa gemenskap.”

Kvinna, 19 år

“Möjligheten med att dela våra egna personliga framgångar som att rensa bort skräp på stränder och liknande kan inspirera andra att göra någonting liknande.”

Man, 35 år

“Positivt med möjligheten om att kolla upp information om miljön, hur man kan hjälpa, motiveras av andra, skicka pengar till organisationer, delta i reko-ringar etc.”

Kvinna, 25 år

“Internet kan engagera fler i miljöfrågan och göra så att medvetenheten sprids snabbare. Ta utbildning på nätet, ex lära sig att laga hållbar mat, att odla, bygga, installera solpaneler, källsortera, byta till elbil, inspirera till att vara mer klimatvänlig.”

Kvinna, 21 år

“Internet har gjort det mycket enklare att kommunicera och sprida budskap. Det är lättare att utbilda folk och få dem engagerade i klimatet och miljön (t.ex. hur man kan minska sin påverkan). Positivt också att kunna sprida forskning och mobilisera många individer för att tillsammans påverka beslutsfattare att fatta beslut som gynnar miljö/klimat.”

Man, 39 år

—
Det finns dock en del som har farhågor kring hur samtalsklimatet på internet kan påverka engagemanget i klimatfrågan negativt. De menar att internet och sociala medier kan bidra till en ökad polarisering i klimatfrågan och några påtalar att tonläget kan bli “onödigt hårt när man argumenterar utan ögonkontakt”.

Några uttrycker också sin oro för den eventuella distansen till naturen som tiden bakom skärmarna kan skapa. Att vi är så lite ute i naturen kan leda till att vi slutar bry oss och anser att klimatfrågan är “alla andras problem”.

Sex röster om varför internet minskar klimatengagemanget...

“Digitalisering ger polarisering. Så många tyckare och tänkare på bägge sidor som lägger ut så mycket skit så debatten om klimatet blir helt snedvriden. Så otroligt trött på alla argumentationer istället för diskussioner om klimatet. Tror det gör att Svensson stänger öronen och blir oengagerad.”

Man, 59 år

“Internet och sociala medier kan påverka inställningen till klimatet/miljön åt båda håll, tror det är stor risk för ökad polarisering i miljöfrågan och att många väljer att gå “extremt” långt åt ett håll - antingen miljöaktivist eller klimatförnekare typ. Högrisk för att de typiskt konfliktradda svenskarna blir illa till mods och slutar bry sig helt.”

Kvinna, 27 år

“När vi sitter inne framför skärmarna mister vi kontakten med naturen. Vi tänker inte längre på klimatet. Med distansen blir miljöförstöring “någon annans problem”. Nöjessurfningen går till överdrift vilket gör att vi blir stillasittande soffpotatisar med ömma tummar medan jorden utarmas.”

Man, 73 år

“En digitaliserad värld är en ganska lat men energikrävande värld, där bekvämligheter gör att vi slutar bry oss om hur vi hanterar vår planet.”

Man, 17 år

“Är mest orolig för alla ungdomar som ägnar för mkt tid åt mob och surf. Inte bra för kroppen och troligen inte för själen heller. De behöver vara mer ute i naturen, annars lär de inte bry sig om den.”

Kvinna, 81 år

“Det som skrivs på nätet om klimatet kan bli väldigt hårt. Det är lätt att gömma sig bakom en skärm när man inte ser eller känner reaktionerna hos mottagaren. Ofta blir tonläget i diskussioner onödigt hårt och med tiden kommer det att avhumanisera det naturliga samtalet.”

Man, 49 år

KLIMATSMART KOLL PÅ HUSHÅLLETS ELFÖRBRUKNING

Var femte har använt en uppkopplad elmätare eller app för att hålla koll på hushållets elförbrukning

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt dig av en smart, uppkopplad elmätare eller en app, för att hålla koll på hur mycket el olika produkter drar i ditt hushåll och/eller få en överblick över hushållets totala elförbrukning?

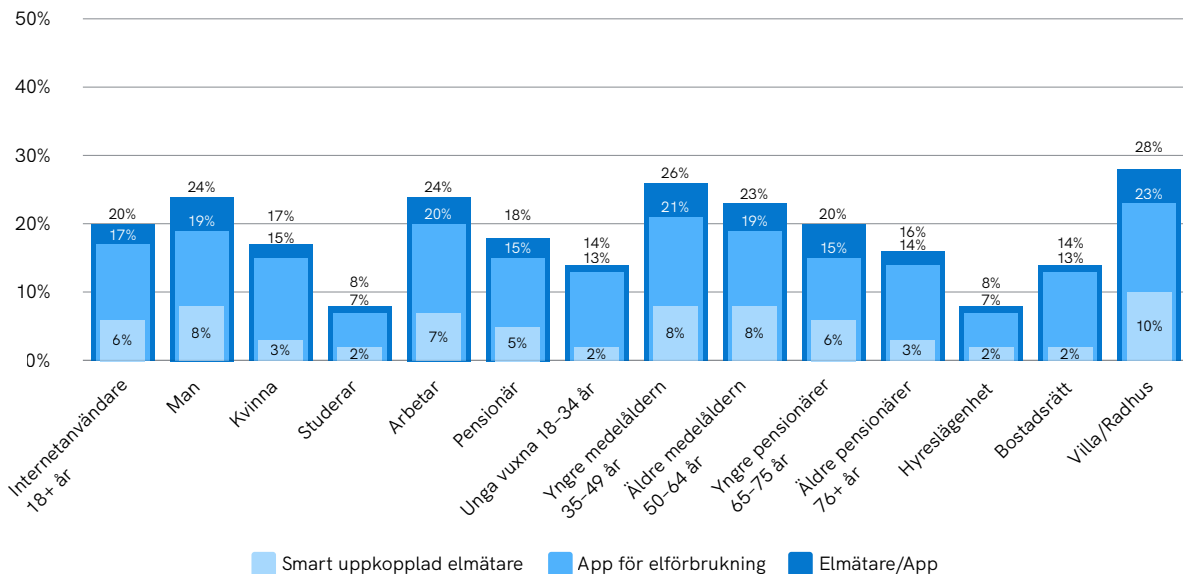

Diagram 3.3, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1) Obs! Skala 50%

Vilka använder en uppkopplad elmätare eller app för att hålla koll på olika hushållsprodukters och hushållets energiförbrukning?

- 2 av 10 håller koll på hushållets energiförbrukning med digitala hjälpmedel i form av en app (17%) eller en smart, uppkopplad elmätare (6%). 3 procent använder både och. *)
- 3 av 10 av de som bor i villa eller radhus håller koll på hushållets energi med uppkopplade lösningar.
- Var sjunde som bor i bostadsrätt och knappt var tionde som bor i hyresrätt använder smart uppkopplad teknik för överblick av hushållets elkonsumention.
- Fler män (24%) än kvinnor (17%) använder dessa digitala hjälpmedel för att hålla koll på hushållets energiförbrukning och framför allt män födda på 70- och 80-talet (32%). *)

Mer om elförbrukning finns att läsa under "Tror svenskarna att den digitala tekniken är positiv eller negativ för vår energianvändning?"

ÅTERVINNING AV DIGITALA ENHETER

4 av 10 har inte tillräcklig info om hur digitala enheter ska återvinnas klimatvänligt

Fråga: Har du tillräcklig information om hur du ska återvinna dina digitala enheter som datorer, mobiler och surfplattor, för att minimera deras klimatpåverkan?

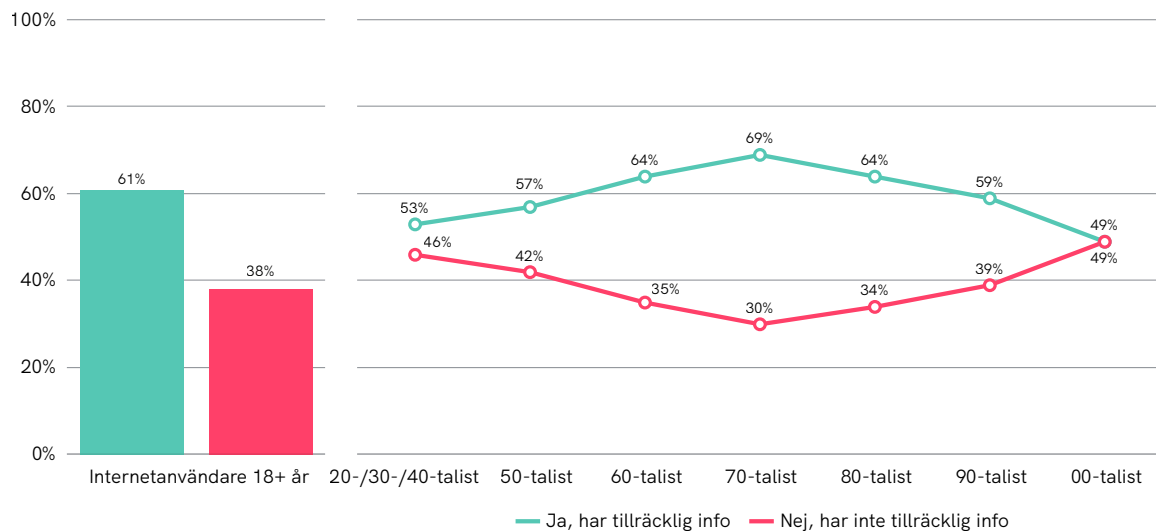

Diagram 3.4, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka anser att de har tillräcklig information om hur de ska återvinna digitala enheter för att minimera deras klimatpåverkan?

- 6 av 10 anser att de har tillräcklig information om hur de ska återvinna digitala enheter för att minimera deras klimatpåverkan.
- Män (67%) anser sig mer välinformerade än vad kvinnor (54%) gör. *)
- 7 av 10 av 70-talisterna anser att de har tillräcklig information, vilket är flest av alla generationer.

Vilka anser att de inte har tillräcklig information om hur de ska återvinna digitala enheter för att minimera deras klimatpåverkan?

- Nära 4 av 10 anser inte att de har tillräcklig information om hur de ska återvinna digitala enheter för att minimera deras klimatpåverkan.
- Minst informerade anser sig de äldsta respektive de yngsta vara, varav närmare hälften i båda åldersgrupperna anser att de inte har tillräcklig information.

Hälften har de senaste fem åren inte återvunnit en enda avlagd digital enhet

Fråga: Har du under de senaste fem åren återvunnit några av dina privata (ej arbetsgivares) digitala enheter som datorer, mobiler och surfplattor som du inte använder längre?

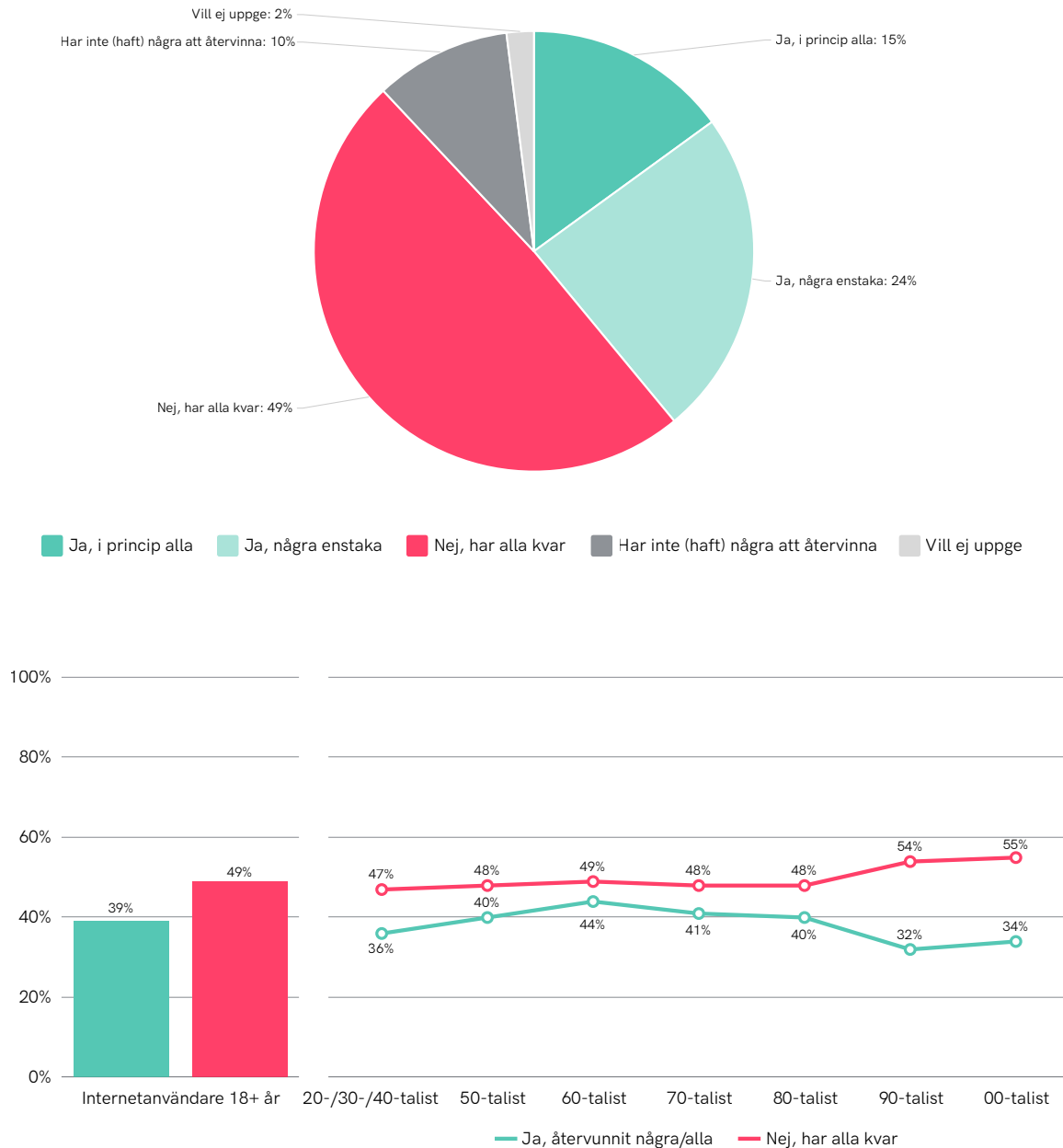

Diagram 3.5a-b, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka har under de senaste fem åren återvunnit digitala enheter som de inte längre använder?

- 4 av 10 har återvunnit någon digital enhet de senaste fem åren, varav var sjunde (15%) har återvunnit alla och var fjärde (24%) några enstaka.

- Bäst på att återvinna sina digitala enheter har 60-talisterna varit.
- Fler män (43%) än kvinnor (35%) uppger att de har återvunnit sina avlagda digitala enheter. *)
- Personer i höginkomsthushåll (46%) har varit bättre på att återvinna sina digitala enheter som de inte har använt de senaste fem åren. *)

Vilka har under de senaste fem åren inte återvunnit några av de digitala enheter de inte längre använder?

- Hälften av alla internetanvändande svenskar har alla sina avlagda digitala enheter kvar. Tre fjärdedelar har åtminstone någon digital enhet kvar hemma som de inte har återvunnit de senaste fem åren.
- Fler yngre födda på 90- och 00-talet har sina avlagda digitala enheter kvar.
- Jämför vi befolkningen under 55 år i stad och landsbygd, har fler i storstäder (55%) än på landsbygden (49%) kvar alla sina avlagda digitala enheter. *)
- Fler kvinnor (53%) än män (46%) har alla sina avlagda digitala enheter kvar. *)

Främsta skälen till att inte återvinna digitala enheter är för att man vill ha en reserv eller att den innehåller personlig information

Fråga: Av vilka anledningar har du inte återvunnit privata digitala enheter som datorer, mobiler och surfplattor som du inte använder längre?

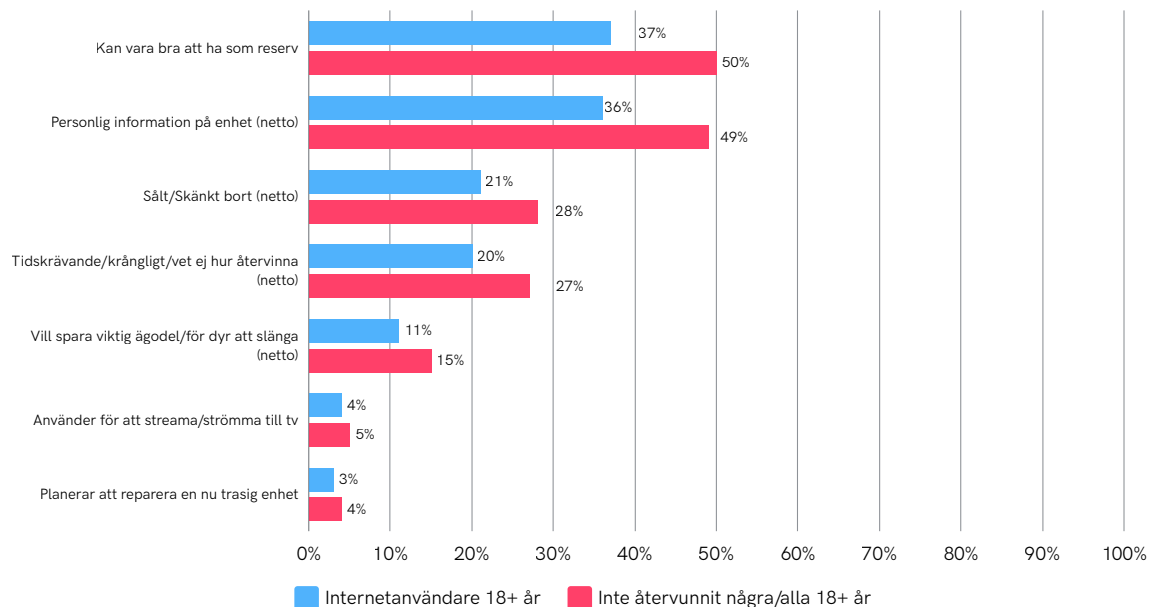

Diagram 3.6, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1) Obs! För fullständiga svarsalternativ, se tabellbilaga.

Vad är det som gör att man inte återvinner digitala enheter som inte längre används?

Tre fjärdedelar av de internetanvändande svenskarna har inte återvunnit en eller flera digitala enheter som de inte har använt under de senaste fem åren (se *Diagram 3.5a-b*). Här redovisar vi vad dessa personer har gett för anledningar till detta. I *diagram 3.6* finns resultatet även för samtliga internetanvändande svenskar för jämförelse.

- De främsta anledningarna till att inte återvinna är att man vill ha kvar enheten som reserv eller att man har personlig information på enheten. Hälften av de som inte har återvunnit sina avlagda digitala enheter svarar detta vilket motsvarar mer än en tredjedel av den internetanvändande befolkningen i stort.
- Att ha kvar den som reserv är ett skäl som framför allt den yngre halvan av befolkningen anger. *)
- Nära 3 av 10 av de som inte återvunnit sina enheter har sålt eller skänkt bort sin enhet. Drygt 2 av 10 har skänkt enheten till närstående varav något fler 70-talister. 1 av 10 har sålt enheten, främst män födda på 80- och 90-talet. 2 procent har skänkt enheten till välgörenhet varav något fler 20-, 30- och 40-talister. *)
- Drygt var fjärde av de som inte återvunnit sina enheter vet inte hur man gör eller tycker att det är för krångligt eller tidskrävande. 90- och 00-talister är överrepresenterade i alla kategorierna, och framför allt männen. *)
- Nära var sjunde (15%) av de som inte återvunnit sina enheter tycker att de har varit en för viktig eller för dyr ägodel för att slänga. Fler män födda på 70-talet tycker att den har varit för dyr och fler män födda på 80- och 90-talet tycker att den har varit en för viktig ägodel. *)
- Var tjugonde använder den gamla enheten för att strömma till en tv. Fler män födda på 80-talet använder sin gamla enhet för strömmande. *)
- Knappt var tjugonde planerar att reparera en nu trasig enhet. Fler män födda på 90- och 00-talet har reparationsplaner för sin nu avlagda enhet.

Vill du veta mer om vilka som inte återvinner på grund av personlig information på sin enhet – se *Diagram 3.7*.

Personligt innehåll på avlagda digitala enheter är en stor orsak till att de inte återvinns

Fråga: Av vilka anledningar har du inte återvunnit privata digitala enheter som datorer, mobiler och surfplattor som du inte använder längre?

ÅTERVINNEN INTE PÅ GRUND AV PERSONLIG INFORMATION PÅ ENHET

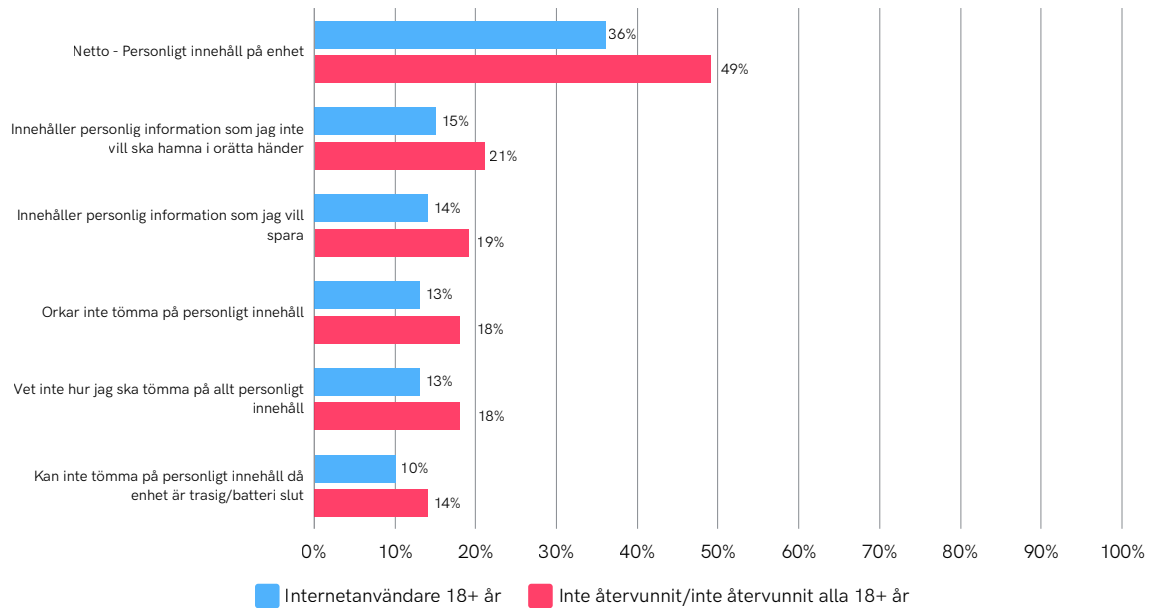

Diagram 3.7, Bas: Internetanvändare 18+ år, År 2023 (Studie 1)

På vilka sätt hindrar personlig information på en enhet att den återvinns?

Tre fjärdedelar av de internetanvändande svenskarna har inte återvunnit en eller flera digitala enheter som de inte har använt under de senaste fem åren (se *Diagram 3.5a-b*). Här redovisar vi vad dessa personer har gett för anledningar till detta kopplat till personlig information på enheten. I *diagram 3.7* finns resultatet även för samtliga internetanvändande svenskar för jämförelse.

- Hälften av de som inte återvunnit sina avlagda digitala enheter anger personligt innehåll på enhet som skäl, vilket motsvarar mer än en tredjedel av den internetanvändande befolkningen i stort.
- 90-talisterna ligger i topp när det gäller att inte återvinna avlagda enheter för att de innehåller personlig information. *)
- Det är fler kvinnor än män som inte återvinner enheten på grund av personligt innehåll, framför allt unga kvinnor födda på 80-, 90- och 00-talet. *)
- Var femte anger att de inte har återvunnit på grund av att de inte vill att personlig information på enheten ska hamna i orätta händer. Det gäller något fler kvinnor födda på 50-talet. *)

- Var femte anger att de inte återvunnit för att enheten håller personligt innehåll de vill spara, varav något fler är män födda på 90- och 00-talet. *)
- Nära var femte återvinner inte en enhet för att de inte orkar tömma den på personligt innehåll. Det gäller framför allt 80- och 90-talister och i synnerhet kvinnliga 90-talister. *)
- Nära vara femte har inte återvunnit en enhet för att de inte vet hur man tömmer den på personligt innehåll. Det gäller främst de äldre födda på 20- till och med 60-talet. *)
- Var sjunde (14%) återvinner inte för att de inte kan tömma enheten på personligt innehåll på grund av trasigt batteri. Det gäller något fler kvinnor födda på 90-talet. *)

KAPITEL 4: WEBBLÄSARE OCH WIKIPEDIA

FLER MÄN ÄN KVINNOR ANVÄNDER WIKIPEDIA OCH IMDB

Den mest populära webbläsaren är Google Chrome. Fler använder Wikipedia än NE.se men endast var femte litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant. Unga män bidrar med eget material till Wikipedia mer än andra.

INNEHÅLL

- 79 Kort sammanfattning
- 81 Webbläsare
- 86 Darknet
- 88 Wikipedia
- 93 NE.se - Nationalencyklopedin
- 95 IMDB - Internet Movie Database
- 97 Kunskapsdatabaser bland barn och ungdomar

I det här kapitlet tar vi reda på vilka webbläsare svenskarna använder. Vi visar också vilka som känner till och hur många som har besökt Darknet. Vidare tar vi reda på hur många och vilka som använder tre kunskapsdatabaser, nämligen Wikipedia, NE.se (Nationalencyklopedin) samt IMDB (Internet Movie Database).

Google Chrome dominerar

Den webbläsare som används mest av flest är Google Chrome. Den yngre halvan av befolkningen har Apples webbläsare Safari som andrahandsval och den äldre halvan Microsofts webbläsare. Google Chrome som förstahandsval utmanas som mest bland unga kvinnor och då av Safari. Mozilla Firefox används endast av ett fåtal och framför allt av män.

Unga män har störst inblick i Darknet

Även om bara 2 procent uppger att de har besökt Darknet det senaste året så känner 2 av 3 svenskar till denna dolda del av webben. Kännedomen om Darknet är betydligt större bland män än kvinnor. Störst inblick i Darknet har män födda på 90- och 00-talet, varav uppger 9 av 10 att de känner till Darknet och 1 av 10 att de har besökt Darknet det senaste året.

Tre gånger fler använder Wikipedia än NE.se

En femtedel har använt uppslagsverket NE.se - Nationalencyklopedin det senaste året och tre fjärdedelar har använt Wikipedia. Det är alltså mer än tre gånger fler som har använt Wikipedia än NE.se. Fler kvinnor använder NE.se och fler män använder Wikipedia. Bland barn och ungdomar har en tredjedel använt NE.se och två tredjedelar Wikipedia. Skillnaden mellan hur många barn som använder NE.se och Wikipedia är alltså fortfarande stor, men betydligt mindre än hos befolkningen i stort.

7 procent litar inte alls på innehållet på Wikipedia

Tilliten till innehållet på Wikipedia är stor - åtminstone till viss del. 4 av 5 litar på att innehållet på Wikipedia åtminstone delvis är sant, men det är endast drygt 1 av 5 som i huvudsak litar på att innehållet är sant. 7 procent litar inte alls på innehållet på Wikipedia. Mest skeptiska är kvinnor födda på 70- och 80-talet. Endast 2 procent har bidragit med eget material till Wikipedia det senaste året varav flertalet är unga män.

Var tredje svensk använder filmdatabasen IMDB

IMDB - Internet Movie Database - används av var tredje svensk. Fler män än kvinnor har använt IMDB och mest populär är den bland 90-talisterna. 3 av 4 män födda på 90-talet har använt IMDB, vilket är mest av alla. Bland barn och ungdomar tar användning av IMDB fart först i högstadiet vilket sannolikt beror på att IMDB är en engelskspråkig databas.

WEBBLÄSARE

Google Chrome är den webbläsare som används mest av flest

Fråga: Vilka webbläsare brukar du använda regelbundet för att surfa på webben? Vilken brukar du använda oftast?

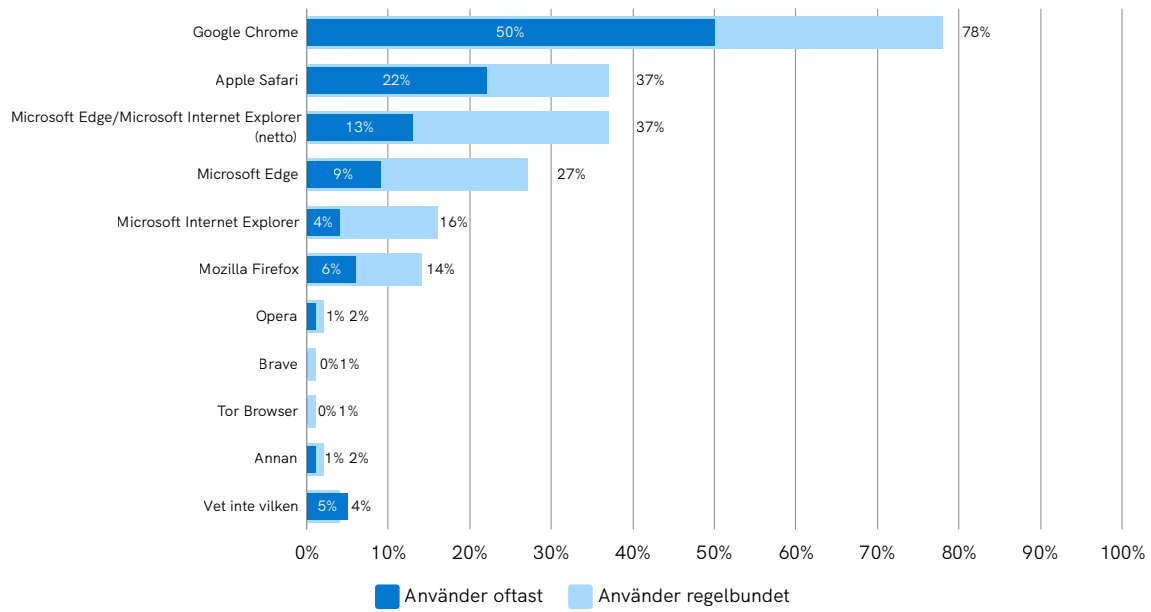

Diagram 4.1, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka webbläsare använder svenskarna regelbundet år 2023?

- Den webbläsare som flest använder är Google Chrome, varav nära 8 av 10 använder den regelbundet.
- På delad andra plats hamnar Apples webbläsare Safari och Microsofts två webbläsare (Edge och Explorer) med hälften så många regelbundna användare som Google Chrome (nära 4 av 10).
- Delar vi upp Microsofts webbläsare använder nästan dubbelt så många den nyare Edge regelbundet jämfört med den äldre Internet Explorer.
- Mozilla Firefox används regelbundet av var sjunde (14%) internetanvändare.
- Opera används regelbundet av 2 procent och endast 1 procent använder Brave och Tor Browser regelbundet.
- Under "Annan" svarar några även webbläsaren Samsung Internet. I övrigt omnämns även flera sökmotorer som Duck Duck Go, Bing och Yahoo.
- 4 procent vet inte vilken webbläsare de använder när de surfar på webben. Det är främst de äldsta internetanvändarna som inte vet vilken de använder. *)

Vilka webbläsare använder svenskarna oftast år 2023?

- Hälften av internetanvändarna använder Google Chrome oftast vilket är mest av alla webbläsare.
- På andra plats kommer Apples webbläsare Safari som används oftast av drygt var femte svensk.
- På tredje plats kommer Microsofts webbläsare som var åttonde (13%) använder oftast, varav var tionde Edge och endast några få procent Internet Explorer. Fler använder Mozilla Firefox (6%) oftast än de använder Microsoft Internet Explorer (4%).

Vad är en webbläsare?

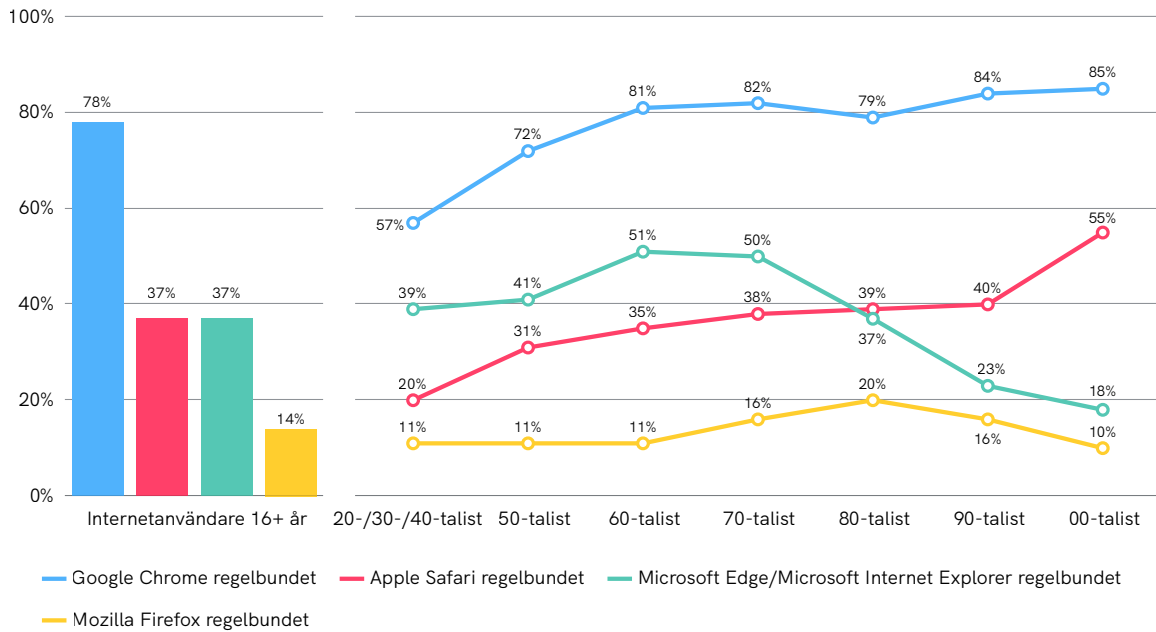
En webbläsare är ett program för att hämta och visa webbplatser och webbsidor. Idag finns webbläsare i de flesta datorer och mobiltelefoner. De har också oftast en inbyggd sökmotor som Google eller Bing. De första webbläsarna som kunde visa bild, ljud och video kom i början av 90-talet.

Under "Annan webbläsare" svarar många olika sökmotorer vilket kan indikera att det finns en liten begreppsförvirring kring vad som är en webbläsare och vad som är en sökmotor.

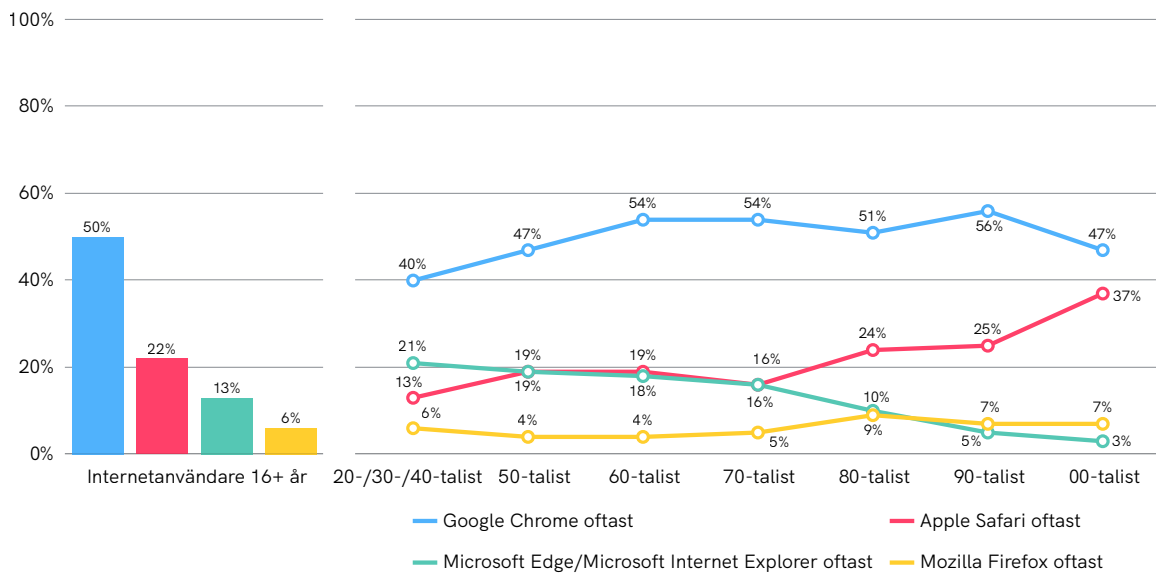
Microsofts webbläsare används av äldre och Apples av yngre

Fråga: Vilka webbläsare brukar du använda regelbundet för att surfa på webben? Vilken brukar du använda oftast?

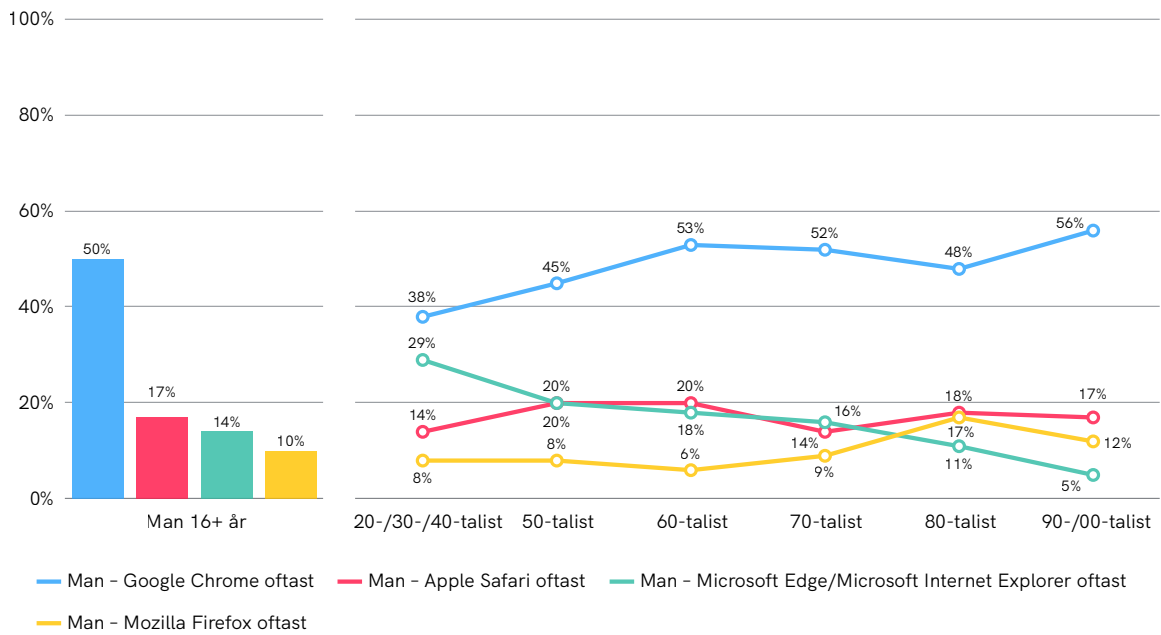
ANVÄNDER REGELBUNDET

ANVÄNDER OFTAST

MAN - ANVÄNDER OFTAST

KVINNA - ANVÄNDER OFTAST

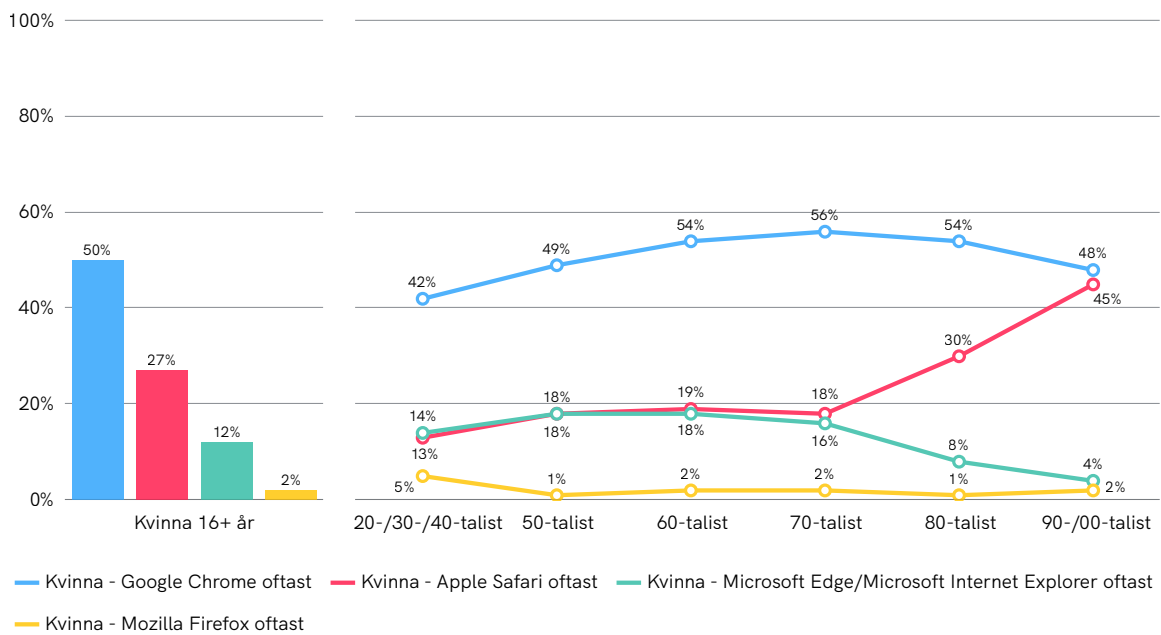

Diagram 4.2a-d, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många använder Google Chrome år 2023?

- Oavsett kön eller ålder är Google Chrome den webbläsare som används mest av flest. 8 av 10 använder den regelbundet och 5 av 10 väljer den oftast.
- Google Chrome används totalt sett i ungefär lika hög grad av män som kvinnor.
- Störst är skillnaden män och kvinnor födda på 90- och 00-talet där fler män (56%) än kvinnor (48%) väljer Google Chrome oftast.

- Bland 00-talisterna är Google Chromes position som förstahandsval som mest hotad och då av Apples webbläsare Safari.

Hur många använder Apple Safari år 2023?

- Nära 4 av 10 använder webbläsaren Safari regelbundet och drygt 2 av 10 väljer den oftast. Safari är den inbyggda standardwebbläsaren i Apples produkter som Iphone, Ipad och Mac.
- Safari används mest av unga kvinnor. Ju yngre desto fler användare. Efter Google Chrome är Safari den webbläsare som unga kvinnor födda på 80-talet eller senare använder mest.
- Störst är skillnaden mellan män och kvinnor födda på 90- och 00-talet där fler kvinnor (45%) än män (17%) väljer Safari oftast.

Hur många använder Microsofts webbläsare år 2023?

- Nära 4 av 10 (37%) använder Microsofts webbläsare regelbundet och lite mer än 1 av 10 (13%) använder Microsofts webbläsare oftast. Edge och tidigare Internet Explorer är den inbyggda standardwebbläsaren i Windows-datorer.
- Edge (27%) är betydligt mer regelbundet använd än den äldre webbläsaren Internet Explorer (16%). Var tionde använder Edge oftast och endast några få procent Internet Explorer.
- Microsofts webbläsare används av betydligt fler äldre än yngre. Efter Google Chrome används Microsofts webbläsare mest regelbundet av de födda på 20- till och med 70-talet.
- Edge och Internet Explorer är de enda webbläsare som de äldsta använder i högre grad än de yngsta.
- De som väljer Microsofts webbläsare mer ofta än alla andra är de internetanvändande männen födda på 20-, 30- och 40-talet.

Hur många använder Mozilla Firefox år 2023?

- Var sjunde (14%) internetanvändare använder Mozilla Firefox regelbundet och 6 procent använder Mozilla Firefox oftast.
- Dubbelt så många män som kvinnor använder Mozilla Firefox. *)
- Mozilla Firefox används mest av 80-talister varav var femte använder webbläsaren regelbundet och var tionde väljer den oftast.
- Män födda på 90- och 00-talet är de enda som använder Mozilla Firefox oftare än Microsofts webbläsare.

DARKNET

2 av 3 känner till Darknet

Fråga: Har du besökt någon webbplats på Darknet någon gång under de senaste 12 månaderna?

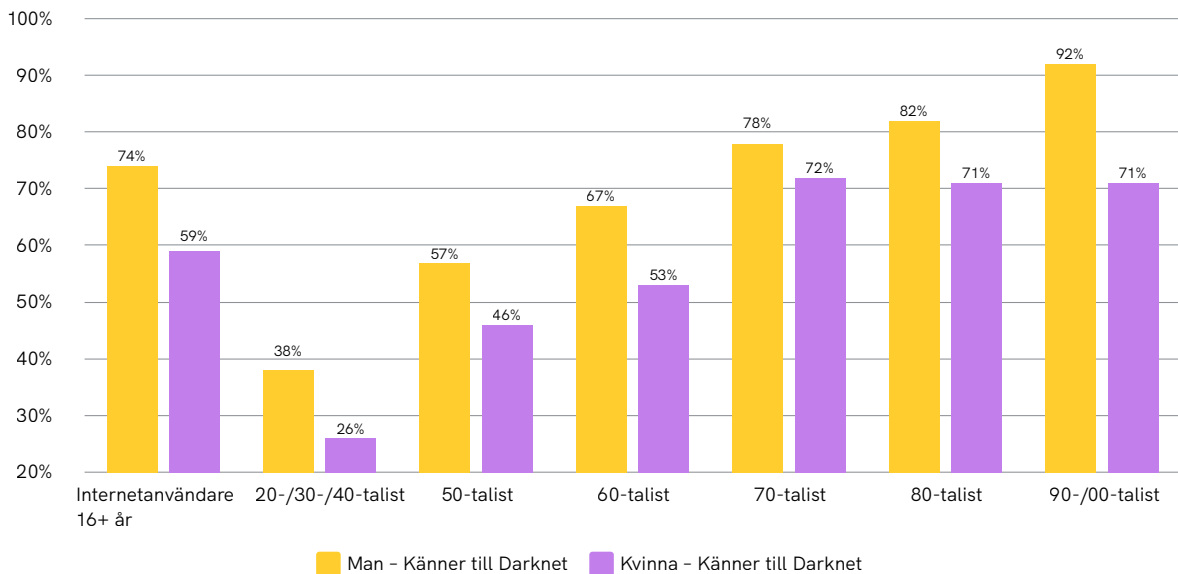
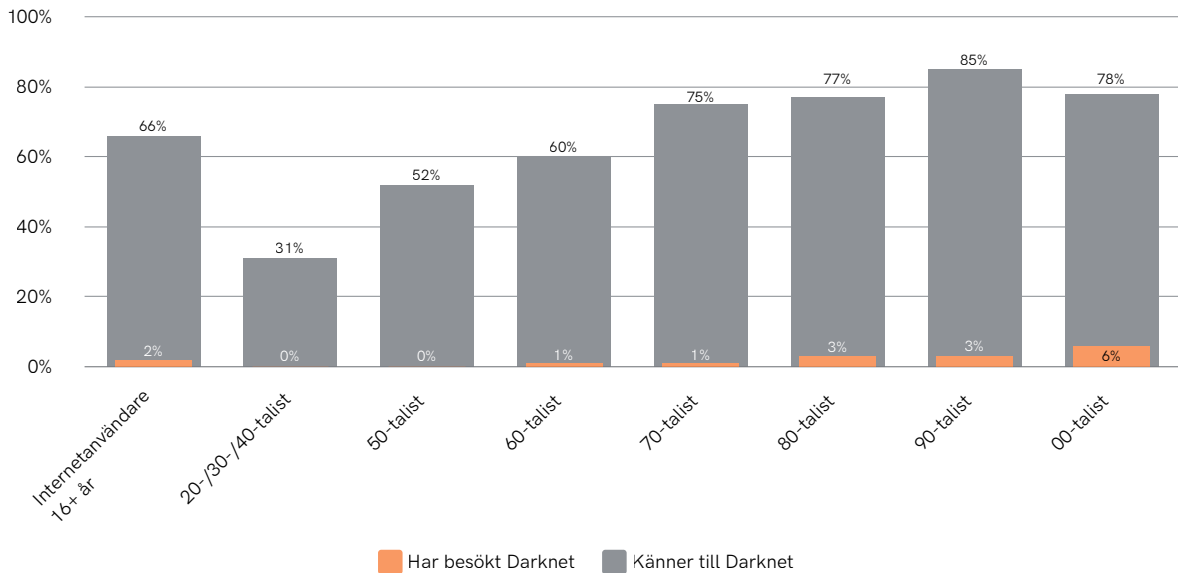

Diagram 4.3a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många känner till Darknet?

Darknet kan beskrivas som en hemlig del av internet som sökmotorer inte hittar och som inte kan nås med en vanlig webbläsare.

- 2 av 3 svenskar känner till Darknet.
- Den yngre halvan av befolkningen känner till Darknet i högre grad än den äldre.

- Störst kännedom har män födda på 90- och 00-talet där 9 av 10 känner till Darknet.
- Mäns (74%) kännedom om Darknet är betydligt större än kvinnors (59%). Det gäller genomgående i alla åldrar.

Vilka har besökt Darknet under år 2023?

- Endast 2 procent uppger att de har besökt Darknet det senaste året.
- Fler män (4%) än kvinnor (1%) svarar att de har varit på Darknet det senaste året. *)
- Besökarna på Darknet är i synnerhet unga män födda på 80- till och med 10-talet, varav upp till 10 procent har besökt Darknet de senaste 12 månaderna. *)

WIKIPEDIA

3 av 4 svenskar använder Wikipedia

Fråga: Vilka av följande kunskapsdatabaser på internet har du använt de senaste 12 månaderna?

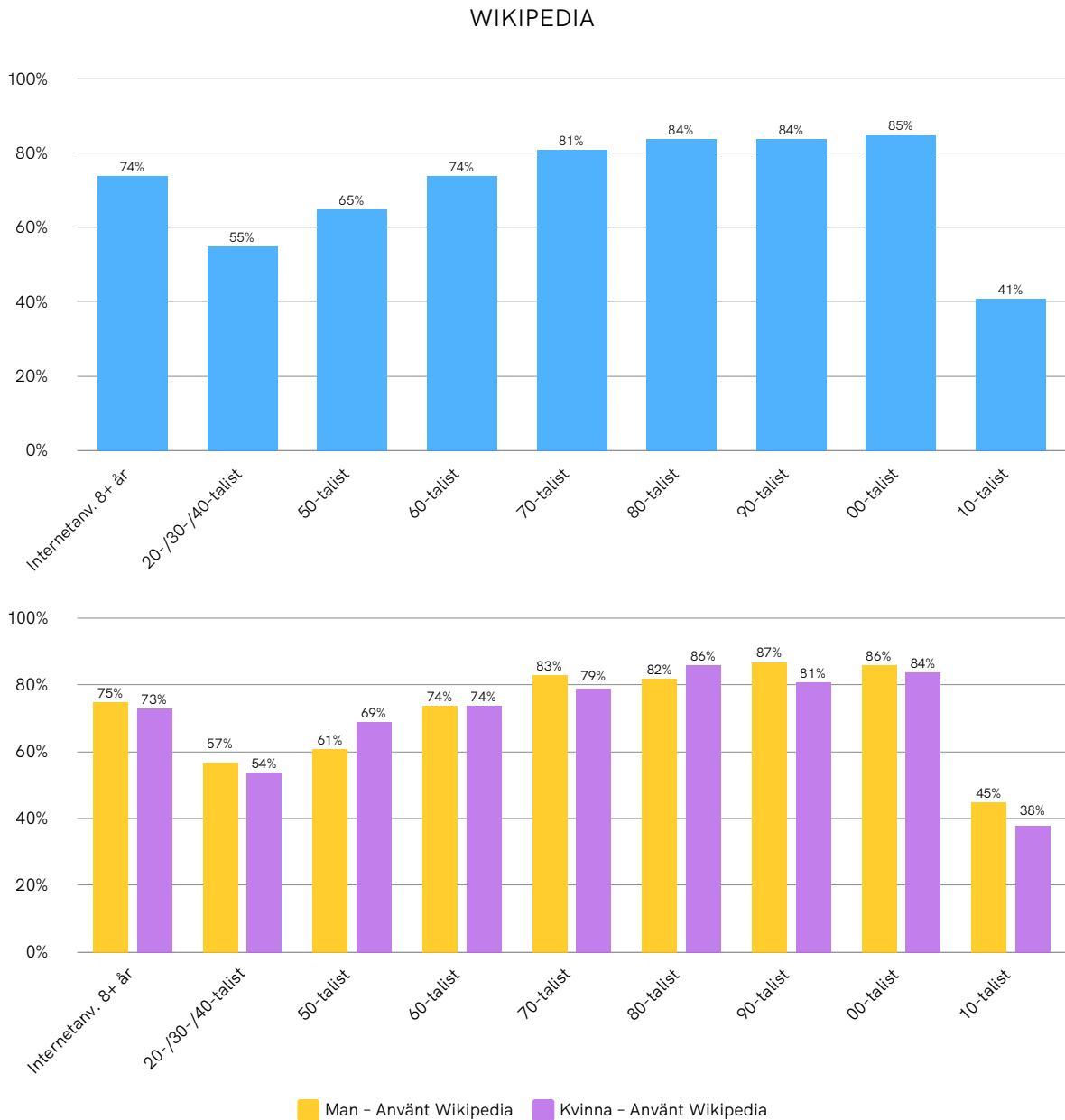

Diagram 4.4a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många svenskar använder Wikipedia år 2023?

Wikipedia är världens största uppslagsverk på nätet där användarna själva lägger till innehållet. År 2023 är Wikipedia världens sjunde mest besökta webbplats och finns på hundratals olika språk.

- 3 av 4 internetanvändare har använt Wikipedia det senaste året.
- Något fler män än kvinnor är användare av Wikipedia. Det gäller nästan alla generationer förutom 50- och 80-talisterna där fler kvinnor är användare. Bland 60-talisterna är fördelningen mellan män och kvinnor lika.
- Mer än 8 av 10 födda på 70- till och med 00-talet använder Wikipedia.
- Närmare 9 av 10 män födda på 90- och 00-talet har använt Wikipedia det senaste året vilket är mest av alla.
- 4 av 10 av de yngsta, alltså 10-talisterna, har använt Wikipedia det senaste året vilket är minst av alla generationer.

Hur många barn och ungdomar i olika skolåldrar använder Wikipedia? Det finner du svaret på i avsnittet *Kunskapsdatabaser bland barn och ungdomar*.

Knappt var fjärde litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant

Fråga: Litar du på att innehållet på Wikipedia är sant, det vill säga faktamässigt korrekt?

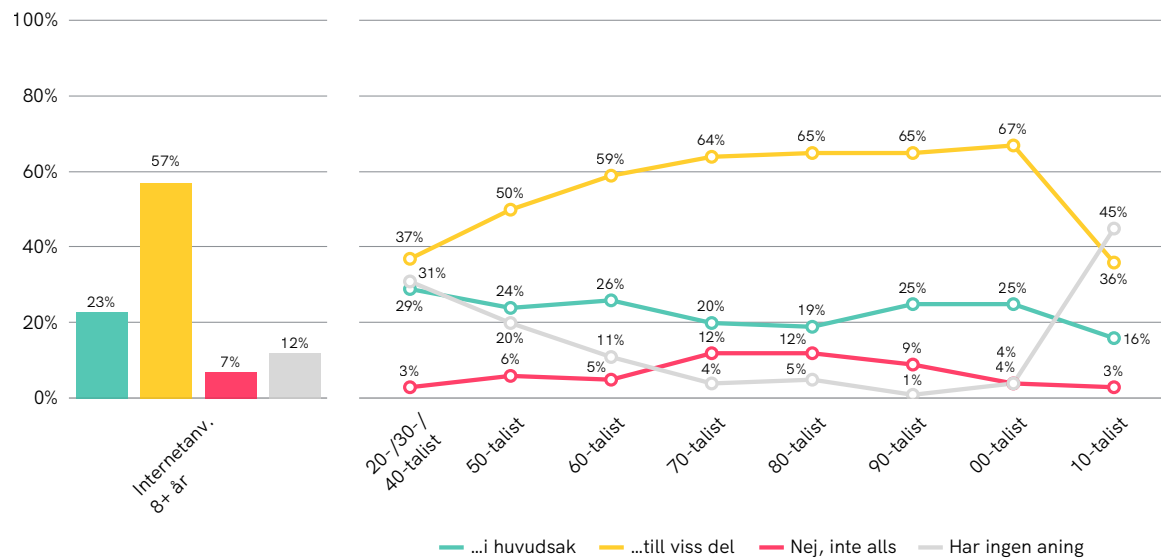
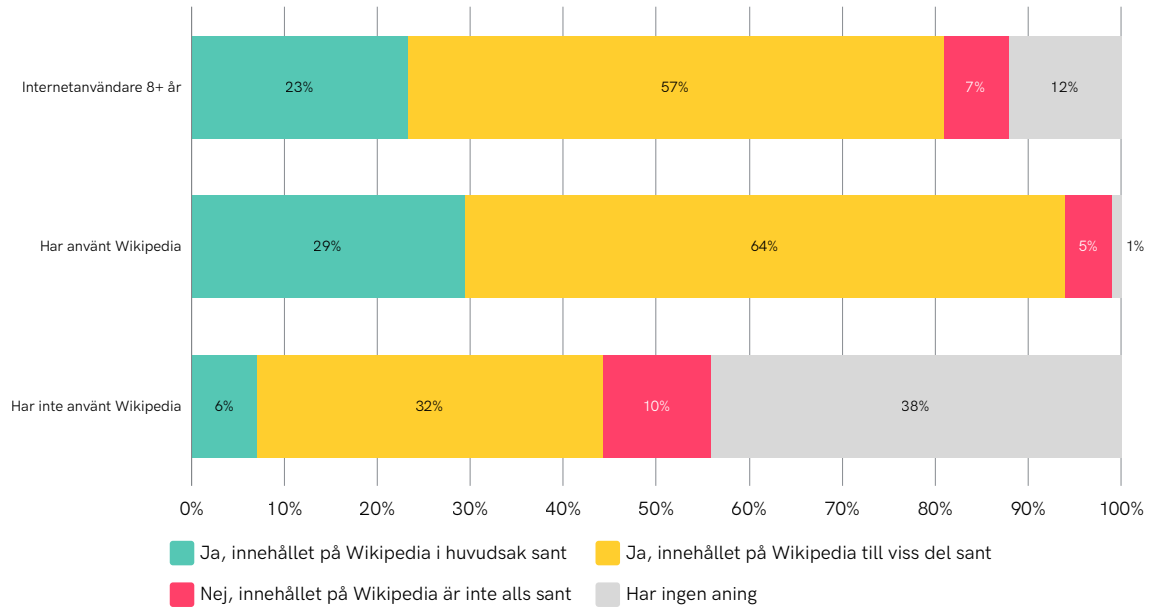

Diagram 4.5a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant?

- Knappt var fjärde internetanvändare (23%) litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant.
- De äldsta internetanvändarna födda på 20-, 30- och 40-talet litar i högre grad än andra på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant.

- Fler män (28%) än kvinnor (19%) litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak är sant. *)
- Bland de som har använt Wikipedia det senaste året anger något fler, 3 av 10, att de i huvudsak litar på innehållet.
- Bland de som inte har använt Wikipedia det senaste året anger betydligt färre, endast 6 procent, att de i huvudsak litar på innehållet.

Hur många litar på att innehållet på Wikipedia i huvudsak eller till viss del är sant?

- 8 av 10 internetanvändare litar på att innehållet på Wikipedia är sant varav nära 6 av 10 anger endast till viss del.
- Störst tillit känner 90- och 00-talisterna varav 9 av 10 litar på att innehållet åtminstone till viss del är sant.
- Män (82%) och kvinnor (80%) litar i ungefär lika hög grad på att innehållet på Wikipedia är sant medan fler kvinnor (61%) är mer skeptiska och svarar till viss del i högre grad än männen (54%). *)
- Bland de som har använt Wikipedia det senaste året anger hela 93 procent att de litar på innehållet varav nära 2 av 3 (64%) svarar till viss del.
- Bland de som inte har använt Wikipedia det senaste året anger betydligt färre, knappt 4 av 10, att de litar på innehållet, varav mer än 3 av 10 svarar till viss del.

Hur många litar inte alls på att innehållet på Wikipedia är sant?

- 7 procent av internetanvändarna svarar att de inte alls litar på innehållet på Wikipedia.
- Mest skeptiska är 70- och 80-talister varav mer än 1 av 10 (12%) inte alls litar på att innehållet på Wikipedia är sant.
- Fler kvinnor (9%) än män (5%) litar inte alls på att innehållet på Wikipedia är sant och framför allt kvinnor födda på 70-, 80- och 90-talet. *)
- Bland de som har använt Wikipedia det senaste året anger endast 1 av 20 (5%) att de inte alls litar på innehållet.
- Bland de som inte har använt Wikipedia det senaste året anger 1 av 10 att de inte alls litar på innehållet.

Vilka har ingen aning om innehållet på Wikipedia är sant?

- Mer än 1 av 10 (12%) av internetanvändarna har ingen uppfattning om huruvida innehållet på Wikipedia är sant eller ej.
- Fler bland de yngsta och de äldsta har inte använt Wikipedia och följaktligen har fler bland dem inte heller någon aning om ifall innehållet är sant eller ej.
- 10-talisterna utmärker sig mest av alla då uppemot hälften inte har en aning om ifall innehållet på Wikipedia är sant. Bland de 10-talister som har använt Wikipedia uppger endast 5 procent att de inte har någon kännedom om sanningshalten på Wikipedia. *)

- Bland de som har använt Wikipedia det senaste året anger endast 1 procent att de inte har någon aning om huruvida innehållet är sant eller ej.
- Störst andel som inte har någon uppfattning om huruvida innehållet på Wikipedia är sant eller ej finns av förklarliga skäl i gruppen som inte har använt Wikipedia det senaste året, varav nära 4 av 10 svarar att de inte har någon aning.

Fler unga män har bidragit med eget material till Wikipedia

Fråga: Har du någon gång under de senaste 12 månaderna bidragit med eget material till Wikipedia?

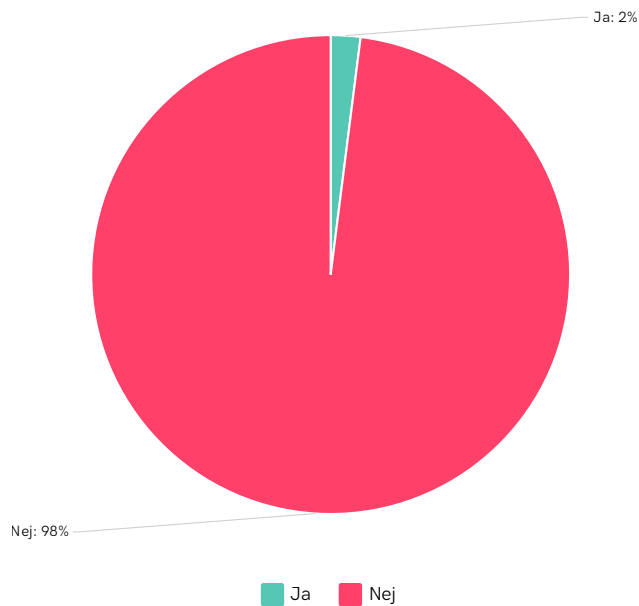

Diagram 4.6, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har bidragit med eget innehåll till Wikipedia?

- Endast 2 procent av internetanvändarna har bidragit med eget material till Wikipedia det senaste året.
- Något fler män (3%) än kvinnor (1%) har bidragit med eget material till Wikipedia. *)
- Unga män är de som bidragit mest av alla med innehåll till Wikipedia. 1 av 10 män födda på 00-talet har bidragit, följt av 1 av 20 manliga 90-talister. *)
- Bland andelen som har använt Wikipedia anger 3 procent att de bidragit med eget material till Wikipedia. *)

NE.SE – NATIONALENCYKLOPEDIN

Var femte svensk använder NE.se

Fråga: Vilka av följande kunskapsdatabaser på internet har du använt de senaste 12 månaderna?

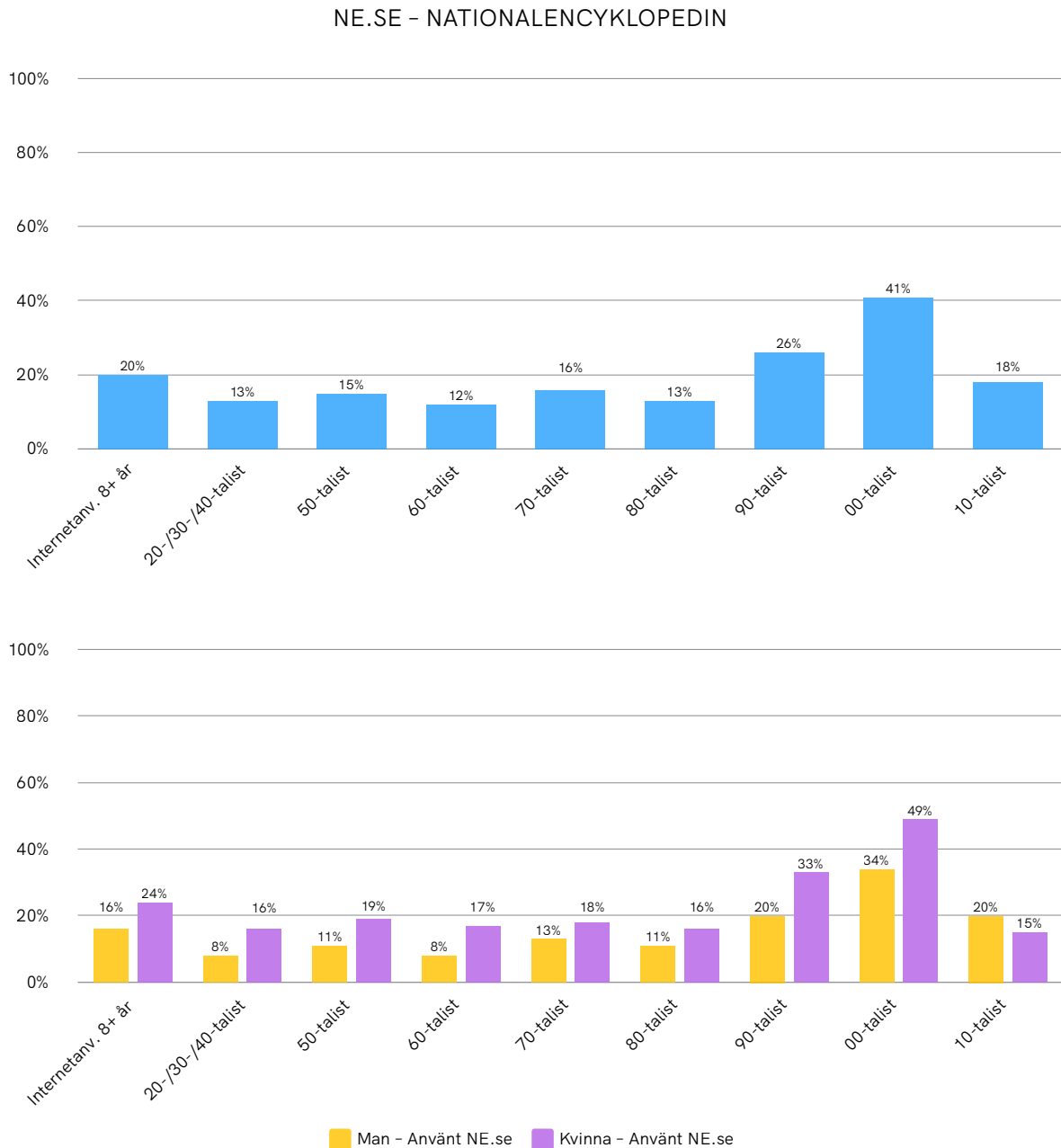

Diagram 4.7a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många har använt NE.se – Nationalencyklopedin – år 2023?

NE.se är den nätbaserade versionen av uppslagsverket Nationalencyklopedin. Den tryckta versionen färdigställdes år 1996 på uppdrag av den statliga uppslagsverkskommittén. Internetversionen lanserades runt millennieskiftet. Alla

internetanvändare har möjlighet att använda och läsa kortversionen av varje artikel. Man måste dock vara betalande prenumerant för att få tillgång till hela texten. NE.se erbjuds också i olika versioner till skolor.

- Var femte har använt NE.se det senaste året.
- Kvinnor (24%) är i högre grad användare av NE.se än män (16%). Det gäller alla generationer utom de födda på 10-talet där något fler män är användare.
- Den yngre halvan av befolkningen använder NE.se i högre utsträckning än den äldre.
- 00-talisterna är de som har använt NE.se mest av alla generationer. I synnerhet de kvinnliga 00-talisterna varav hälften har använt NE.se.

Hur många barn och ungdomar i olika skolåldrar har använt NE.se? Svaret finner du i avsnittet *Kunskapsdatabaser bland barn och ungdomar*.

IMDB – INTERNET MOVIE DATABASE

Var tredje svensk använder IMDB

Fråga: Vilka av följande kunskapsdatabaser på internet har du använt de senaste 12 månaderna?

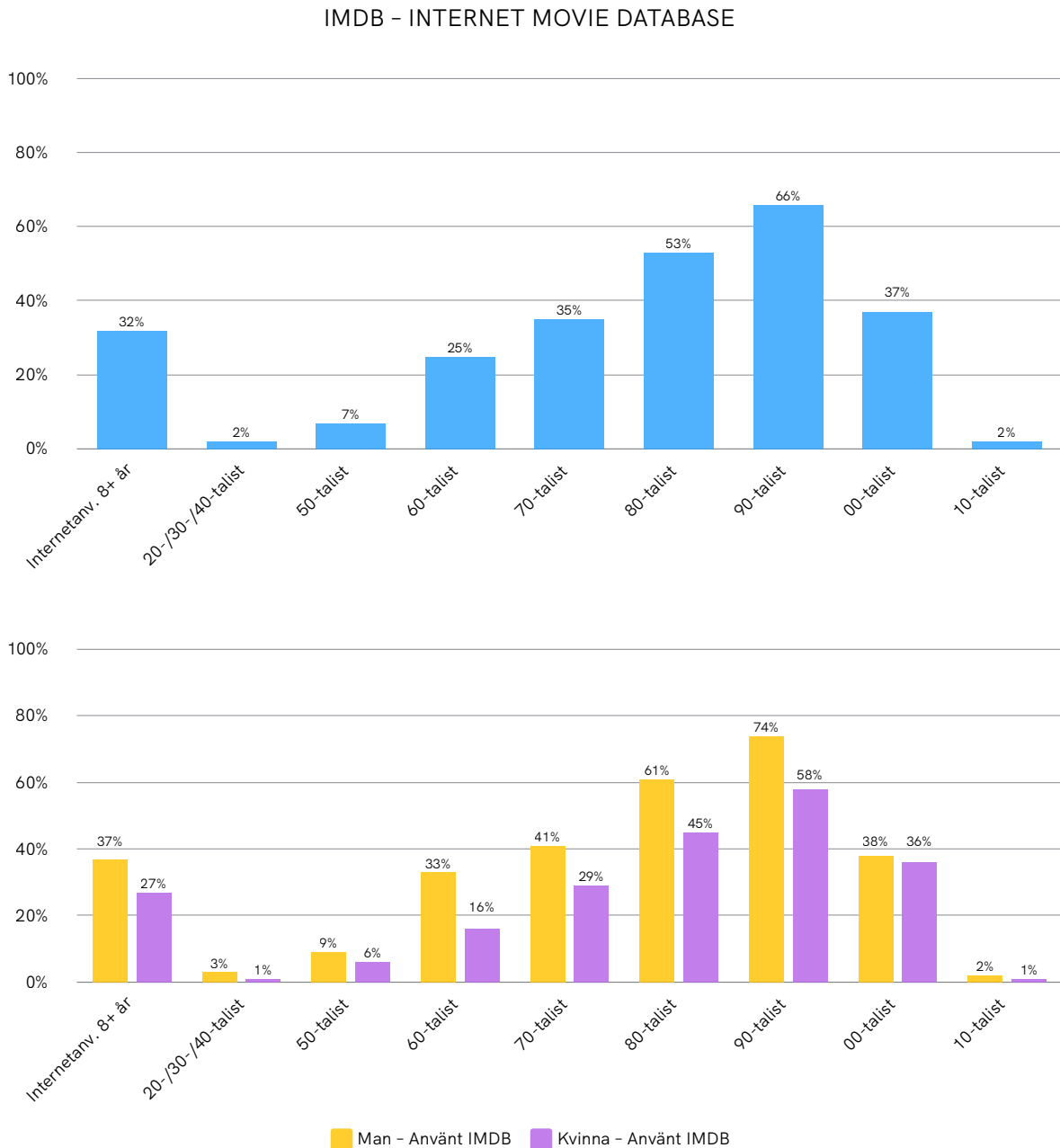

Diagram 4.8a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många svenskar använder IMDB – Internet Movie Database – år 2023?

IMDB, Internet Movie Database, är en av de största och äldsta databaserna på internet för film och tv. Tjänsten ägs sedan 1998 av Amazon.

- Var tredje svensk har använt IMDB det senaste året.
- Män (37%) är i högre grad än kvinnor (27%) användare av IMDB.
- Mer än hälften av 80- och 90-talisterna har använt IMDB det senaste året.
- 90-talisterna är de som använt IMDB mest av alla generationer. I synnerhet de manliga 90-talisterna varav 3 av 4 har använt IMDB.
- Bland de yngsta och äldsta generationerna har endast några få procent använt IMDB.
- Störst skillnad mellan män och kvinnor är det bland 60-talisterna, där mer än dubbelt så många män som kvinnor har använt IMDB det senaste året.

KUNSKAPSDATABASER BLAND BARN OCH UNGDOMAR

Nära 9 av 10 på gymnasiet använder Wikipedia

Fråga: Vilka av följande kunskapsdatabaser på internet har du använt de senaste 12 månaderna?

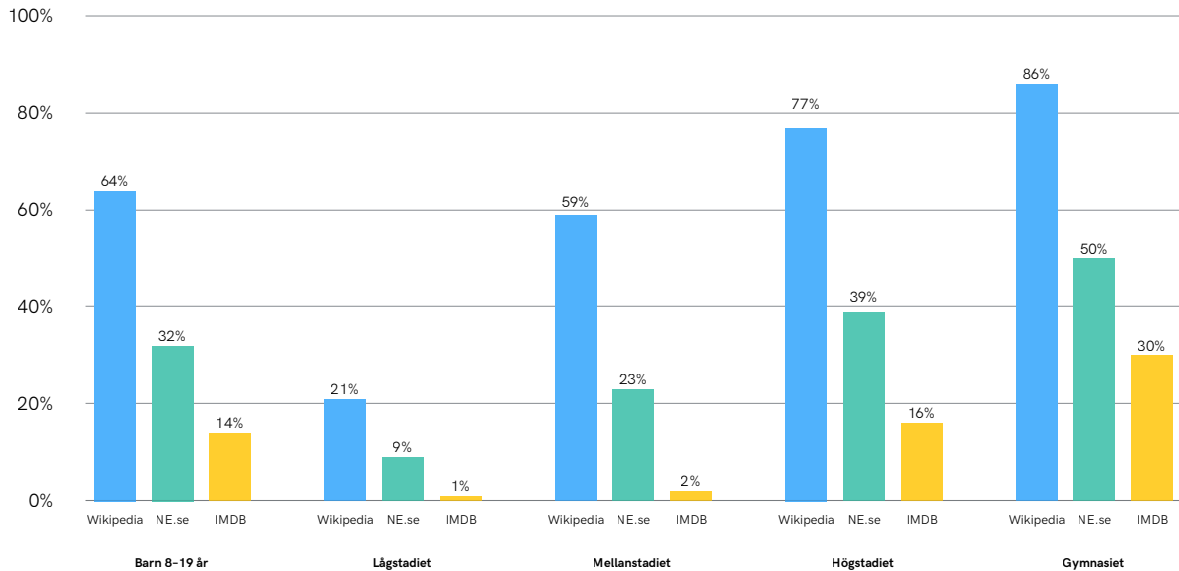

Diagram 4.9, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Hur många barn och ungdomar använder Wikipedia?

- Nära 2 av 3 i åldern 8-19 år har använt Wikipedia det senaste året och andelen användare ökar markant med stigande ålder.
- På lågstadiet har 2 av 10 barn använt Wikipedia.
- På mellanstadiet har andelen användare tredubblats då 6 av 10 barn använt Wikipedia.
- På högstadiet har nära 8 av 10 ungdomar använt Wikipedia och på gymnasiet har Wikipedia uppemot 9 av 10 användare.
- Wikipedia har dubbelt så många användare jämfört med NE.se bland 8-19-åringar. Skillnaden är som störst på mellanstadiet där nästan tre gånger fler barn använder Wikipedia.

Hur många barn och ungdomar använder NE.se – Nationalencyklopedin?

- Var tredje barn i åldern 8-19 år har använt NE.se det senaste året och andelen användare dubblas för varje stadi i grundskolan.
- I grundskolan används NE.se av 1 av 10 barn på lågstadiet, 2 av 10 barn på mellanstadiet och av 4 av 10 ungdomar på högstadiet.
- På gymnasiet har 5 av 10 ungdomar använt NE.se.
- NE.se har hälften så många användare som Wikipedia bland 8-19-åringarna. Skillnaderna är som störst i de yngre åldrarna men minskar något i högstadiet och gymnasiet.

Hur många barn och ungdomar använder IMDB – Internet Movie Database?

- Mer än 1 av 10 (14%) i åldern 8-19 år har använt IMDB det senaste året.
- På lågstadiet och mellanstadiet har endast 1 respektive 2 procent av barnen använt IMDB vilket sannolikt hänger samman med att IMDB är en engelskspråkig databas.
- På högstadiet har användandet av IMDB tagit fart då var sjätte (16%) använt filmdatabasen. Det hänger sannolikt samman med att barnen nu har bättre kunskaper i engelska.
- På gymnasiet använder 3 av 10 ungdomar IMDB och användandet har alltså nästan dubblats från högstadiet.

Var femte 8-19-åring litar på att innehållet på Wikipedia är i huvudsak sant

Fråga: Litar du på att innehållet på Wikipedia är sant, det vill säga faktamässigt korrekt?

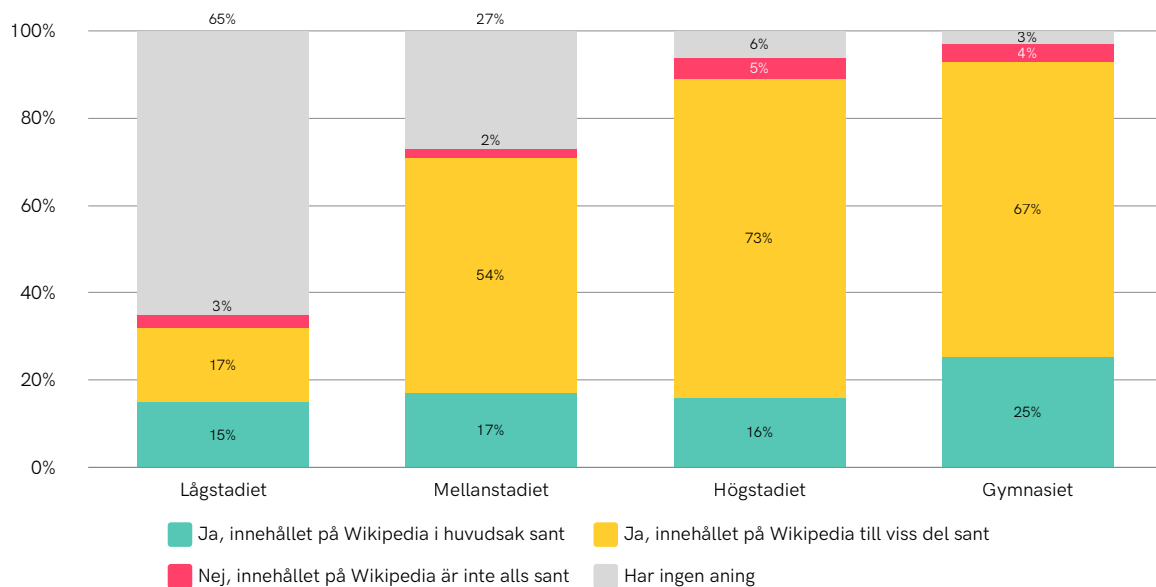
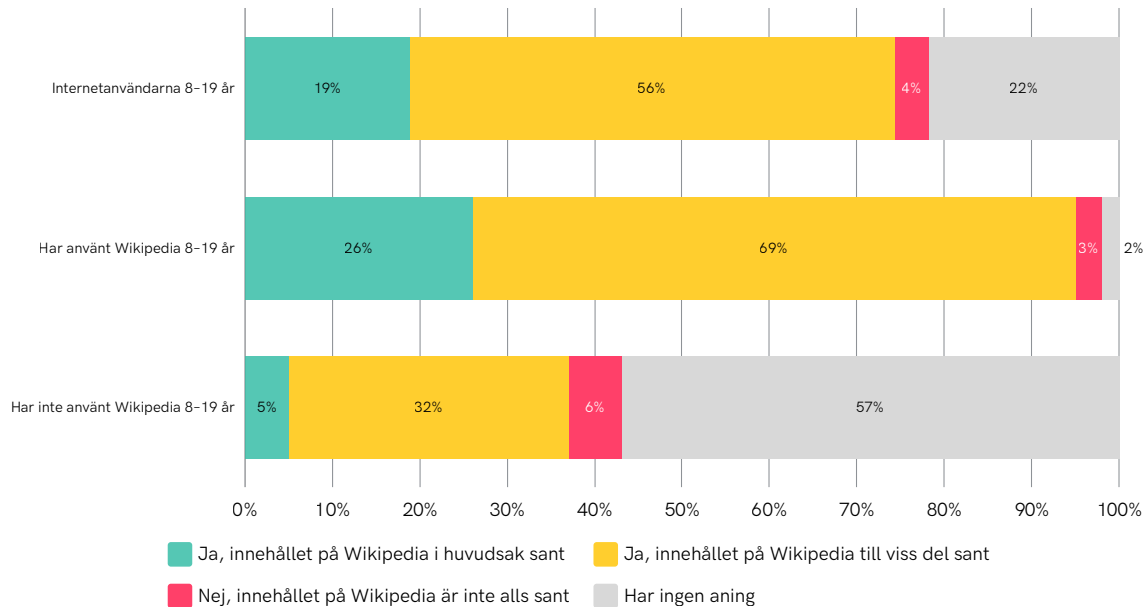

Diagram 4.10a-b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Vilken tillit känner barn och ungdomar till innehållet på Wikipedia?

- 3 av 4 barn i åldern 8-19 år litar på att innehållet på Wikipedia är i huvudsak eller till viss del sant. Bland de barn som har använt Wikipedia svarar 95 procent att de litar på innehållet åtminstone delvis.

- Var femte barn svarar att de tror att innehållet är i huvudsak sant och ser vi till de som har använt Wikipedia ökar den andelen till var fjärde barn.
- Gymnasieungdomar litar i högre grad än de yngre barnen på att innehållet är i huvudsak sant vilket med största sannolikhet hänger samman med att de använder Wikipedia i högre utsträckning.
- 3 procent av barnen 8-19 år har bidragit med eget material till Wikipedia under det senaste året. *)

KAPITEL 5: ATTITYDER TILL PERSONLIGA DATA OCH ÖVERVAKNING PÅ NÄTET

UNGA MÄN MÅNA OM SIN INTEGRITET PÅ NÄTET

Majoriteten av svenskarna anser att brottsbekämpande åtgärder på nätet är viktigare än att skydda medborgarnas personliga integritet. De som värnar mest om sin integritet på nätet är unga män.

INNEHÅLL

- 102 Kort sammanfattning
- 104 Blir vi kränkta eller ej?
- 107 Behöver de med rent mjöl i påsen bry sig?
- 112 Gillar eller ogillar svenskarna riktad reklam?
- 114 Ska arbetsgivare få googla sina kandidater?
- 117 Kameraövervakning – Brottsbekämpande eller integritetskränkande?
- 119 Ska polisen få ta del av privata nätkonversationer?
- 123 Hur har kriget i Ukraina påverkat vårt beteende på nätet?

I det här kapitlet låter vi de internetanvändande svenskarna ta ställning till olika attityder kopplade till personliga data på nätet. Känner vi oss kränkta eller bryr vi oss inte om någon samlar in den? Vad tycker vi om anpassad reklam eller att en potentiell arbetsgivare googlar oss? Är det viktigare att vidta brottsbekämpande åtgärder än att måna om medborgarnas personliga integritet på nätet? Dessa och andra frågor ger vi svar på.

Drygt hälften kränkta av insamling av personliga data på nätet

Det är något fler som känner sig kränkta än som inte bryr sig om att deras personliga data från deras internetanvändning samlas in. De som bryr sig *minst* av alla är 80-talisterna och de som bryr sig *mest* är 90-talisterna. Unga män födda på 90- och 00-talet känner sig mest kränkta av alla. Överlag tänker fler män på vilka konsekvenser de personligen kan drabbas av kopplade till deras personliga data på nätet.

De flesta svenskar anser dock att även de som har rent mjöl i påsen behöver tänka på vilka personliga data deras internetanvändning genererar. Efter att kriget i Ukraina bröt ut har en del ändrat sitt beteende på nätet med tanke på detta. Flera berättar att de läser nyheter mer källkritiskt och att de har dragit ner på eller helt slutat använda sociala medier. De tänker också mer på vad de gillar, lägger ut och delar.

Äldre tycker inte att riktad reklam är ok

Merparten av svenskarna vill inte ha anpassad reklam utifrån den personliga data som deras internetanvändning genererar. Mest negativa är den äldre halvan av befolkningen, ju äldre desto mer negativ i stigande ordning. Mest positiva till riktad reklam är unga kvinnor.

Unga vill inte att potentiella arbetsgivare googlar dem

Drygt hälften av svenskarna anser inte att det är ok att en arbetsgivare tittar på deras publika internetinformation och sociala medier inför en anställning. De som är mest skeptiska är de unga, främst de som är studerande. De som i sin yrkesroll är arbetare är jämfört med tjänstemän också betydligt mer negativa till att bli googlade inför en anställning.

Merparten positiva till brottsbekämpande kameraövervakning

De flesta vill att kameraövervakning med ansiktsgenkänning på offentlig plats ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning. Betydligt färre, endast 2 av 10, anser att det ska vara förbjudet för att skydda medborgarnas integritet. Unga vill i betydligt högre grad än äldre att det ska vara förbjudet, framför allt unga män.

Grönt ljus till polisen att ta del av privata konversationer på nätet

Nästan alla – hela 94 procent – tycker att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet, varav ungefär hälften anser att det endast ska avse allvarliga brott. Endast 4 procent anser att det är viktigare att värna om medborgarnas personliga integritet. Unga män är överrepresenterade både vad gäller att det endast ska vara tillåtet för allvarliga brott samt att anse att det är viktigare att skydda den personliga integriteten.

Unga män upplever att deras integritet på nätet kränks

Unga mäns attityder till personliga data på nätet skiljer sig i flera frågor från befolkningen i stort. Fler unga män känner sig kränkta om någon samlar in personliga data som deras internetanvändning genererar och fler tänker på vilka konsekvenser de personligen kan drabbas av. Vidare är det fler unga män som anser att det är viktigare att värna om integriteten än att låta polisen vidta brottsförebyggande åtgärder. Sammantaget vittnar detta om att unga män är mer måna om sin integritet på nätet.

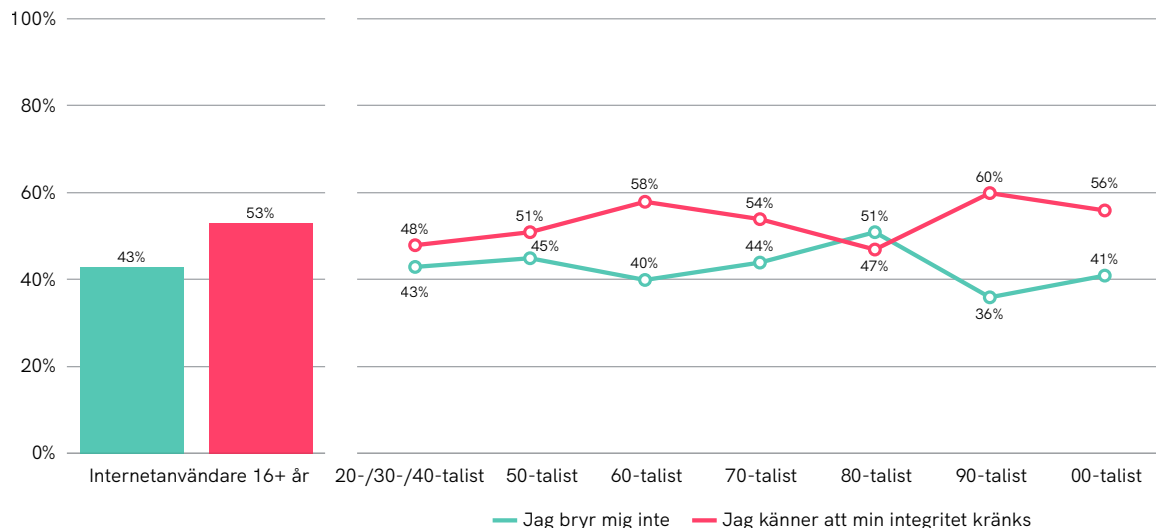
BLIR VI KRÄNKTA ELLER EJ?

Unga män mest kränkta av att personliga data samlas in från deras internetanvändning

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag bryr mig inte om ifall någon samlar in personlig data om mig från min internetanvändning då jag inte tror att det jag gör på nätet är särskilt intressant

Jag känner att min integritet kränks om någon samlar in min personliga data från min internetanvändning då den bara tillhör mig, oavsett om det jag gör på nätet upplevs som intressant eller ej

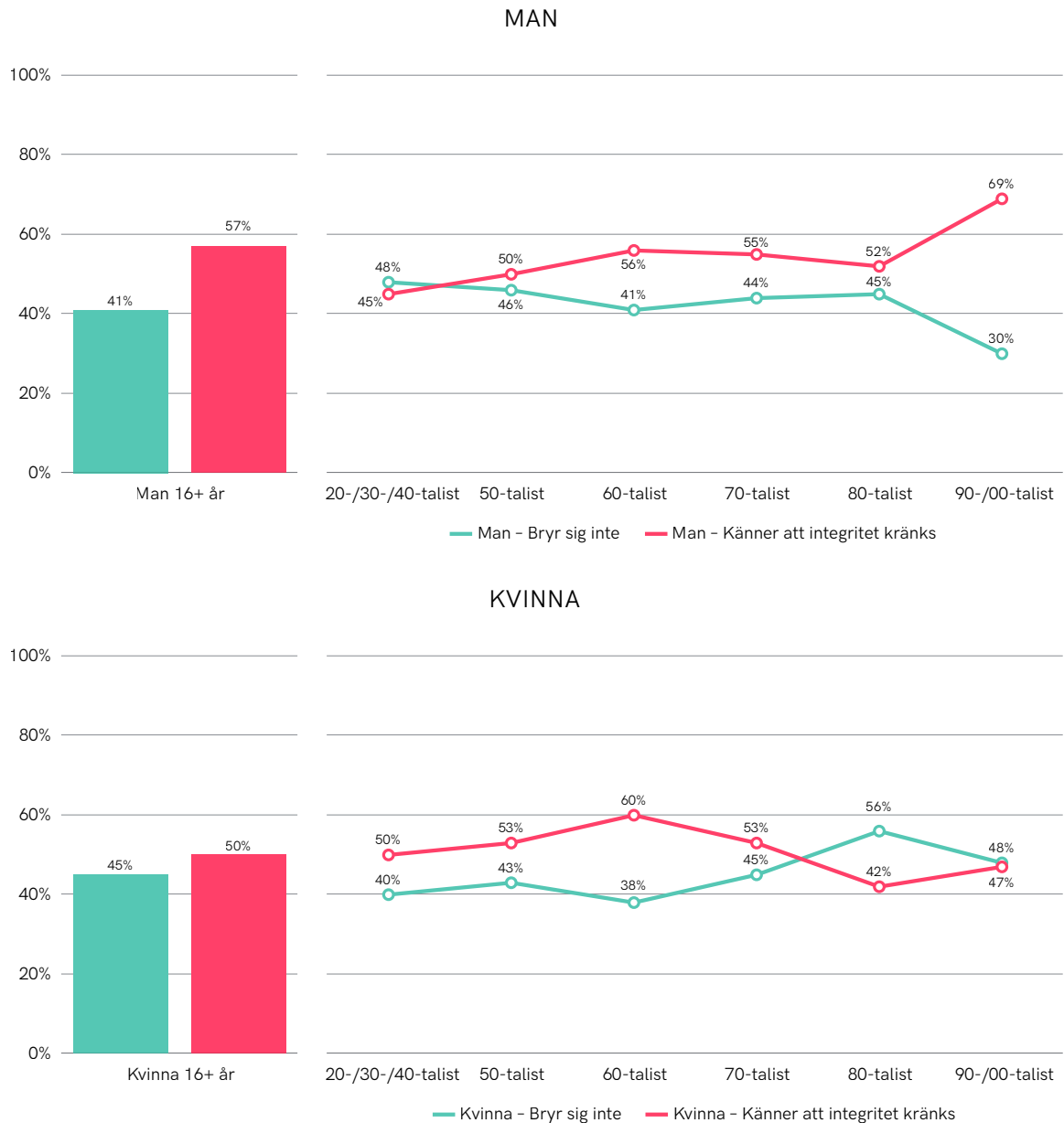

Diagram 5.1a-c, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Bryr vi oss inte eller blir vi kränkta av att vår personliga data samlas in utifrån det vi gör på nätet?

Kort summerat är det fler som blir kränkta än som inte bryr sig. Dock är det ingen rungande majoritet för de kränkta som endast utgörs av lite drygt hälften.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket var mer vanligt bland de allra äldsta födda på 20-, 30- och 40-talet (9%). *)

Vilka bryr sig inte om någon samlar in deras personliga data på nätet?

- Drygt 4 av 10 bryr sig inte om någon samlar in deras personliga data på nätet.
- Fler kvinnor (45%) än män (41%) bryr sig inte.
- Drygt hälften av 80-talisterna bryr sig inte och är därmed den generation som bryr sig minst.

- Bryr sig minst gör de kvinnliga 80-talisterna där uppemot 6 av 10 anger att de inte bryr sig.

Vilka känner att deras integritet kränks om någon samlar in deras personliga data på nätet?

- Drygt hälften känner sig kränkta om någon samlar in deras personliga data på nätet.
- Fler män (57%) än kvinnor (50%) känner sig kränkta.
- 6 av 10 av 90-talisterna känner sig kränkta och är därmed den generation som känner sig mest kränkt.
- Mest kränkta av alla känner sig unga män födda på 90- och 00-talet, där hela 7 av 10 inte vill att någon samlar in deras personliga data.
- Störst skillnad mellan män och kvinnor i att känna sig kränkt är det bland 90- och 00-talisterna där 22 procentenheter fler män (69%) än kvinnor (47%) känner sig kränkta.
- Bland kvinnor är det 60-talisterna som känner sig mest kränkta av alla – av dessa känner sig 6 av 10 kränkta.
- Högskoleutbildade (57%) känner sig något mer kränkta än genomsnittet. *)

BEHÖVER DE MED RENT MJÖL I PÅSEN BRY SIG?

Var sjätte anser att de som har rent mjöl i påsen inte behöver bry sig om sin personliga data på nätet

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

De som har rent mjöl i påsen behöver inte tänka på vilken personlig data deras internetanvändning genererar.

Även de som har rent mjöl i påsen bör tänka på vilken personlig data deras internetanvändning genererar.

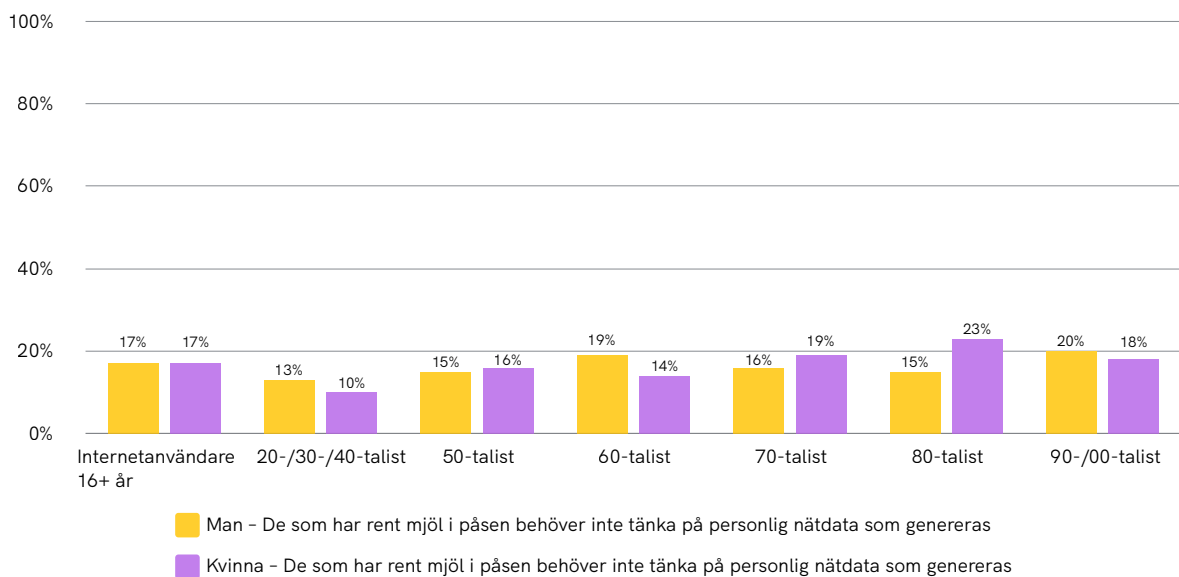
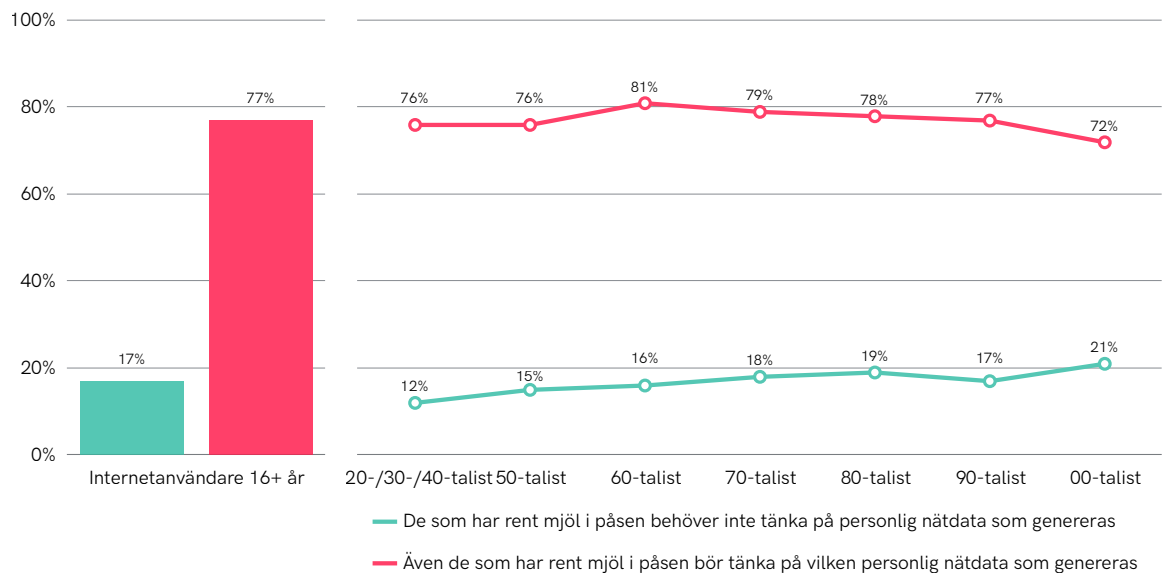

Diagram 5.2a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Anser svenskarna att de med rent mjöl i påsen behöver tänka på sin personliga data på nätet eller ej?

En klar majoritet, nära 4 av 5, anser att även de som har rent mjöl i påsen behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket var mest vanligt bland de äldsta internetanvändarna, det vill säga 20-, 30- och 40-talisterna (13%). *)

Vilka anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar?

- Var sjätte (17%) anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.
- Var femte 00-talist anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver bry sig.
- Nära var fjärde kvinnlig 80-talist anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver bry sig vilket gör dem till de mest "obrydda" av alla.
- Skillnaden är som störst mellan kvinnor (23%) och män (15%) födda på 80-talet i att anse att man inte behöver bry sig om man har rent mjöl i påsen.

Vilka anser att även de med rent mjöl i påsen behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar?

- Nära 8 av 10 anser att även de med rent mjöl i påsen bör tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.
- De som mest av alla anser att även de med rent mjöl i påsen behöver bry sig är 60-talisterna.
- Det är överlag små skillnader mellan män och kvinnor i frågan. Män födda på 60-talet och kvinnor födda på 80-talet anser i något högre grad än deras jämnåriga av motsatt kön att även de med rent mjöl i påsen behöver bry sig. *)
- Fler högskoleutbildade (83%) anser att även de med rent mjöl i påsen bör tänka på vilka personliga data deras internetanvändning genererar. *)

Män tänker mer än kvinnor på konsekvenser för egen del kopplat till personliga data på nätet

Fråga: Angående att även de som har rent mjöl i påsen bör tänka på vilken personlig data som deras internetanvändning genererar: Vilka eventuella konsekvenser tänker du på för egen del?

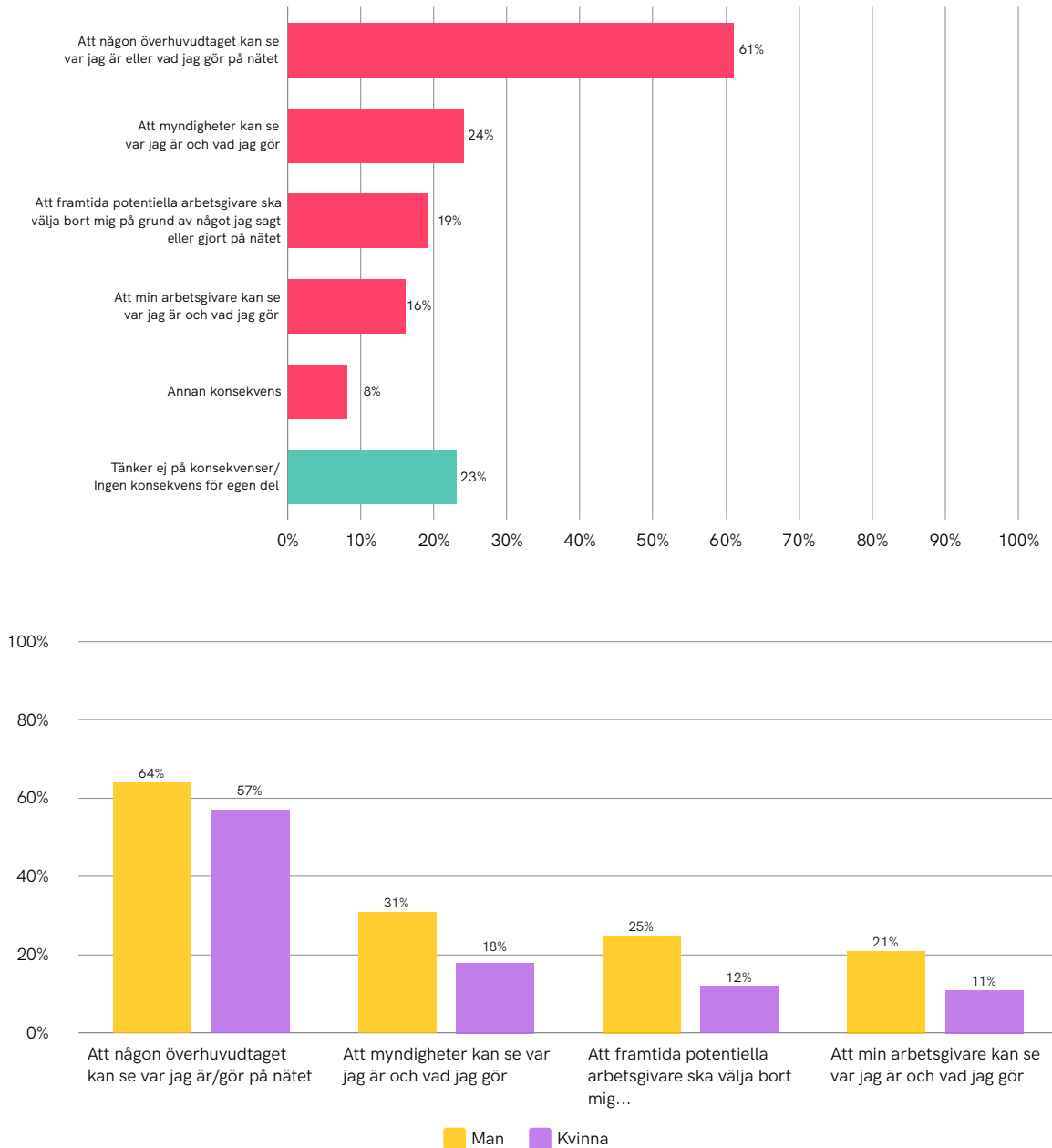

Diagram 5.3a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka konsekvenser kopplat till personliga data på nätet tänker svenskarna på för egen del?

- Genomgående är det fler män än kvinnor som tänker på olika konsekvenser för egen del kopplat till personliga data på nätet.

- 6 av 10 tänker på att någon överhuvudtaget kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 80-talet (69%). *)
- Var fjärde tänker på att myndigheter kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 90-talet (40%). *)
- Var femte tänker på att potentiella arbetsgivare kan välja bort dem på grund av något de sagt eller gjort på nätet, och allra mest män födda på 80- (36%) och 90-talet (37%). *)
- Var sjätte tänker på att deras arbetsgivare kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 80-talet (32%). *)
- Det är fler i den yngre halvan av den manliga befolkningen födda på 70-, 80-, 90- och 00-talet som tänker på konsekvenser kopplat till myndigheter och arbetsgivare. *)
- Personer med enbart en gymnasieutbildning tänker mer på konsekvenser kopplat till arbetsgivare än de med en högskoleutbildning. *)

Unga män om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från unga män om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Handlar inte om specifika konsekvenser utan om att man borde ha rätt till anonymitet och ett privatliv även på internet.”

Man, 17 år

“Info om min surfhistorik kan användas av företag och på så vis rikta info mot mig, skapar filterbubblor vilket är negativt.”

Man, 23 år

“Att privata företag kan använda min personliga data för att rikta manipulativa meddelanden till mig.”

Man, 29 år

“Eventuell framtida åsiktsregistrering och informationsinsamling för att generera kontroll känns inte alltför långt borta och har gjorts historiskt

Man, 35 år

“Kontrollsamhället införs sakta bit för bit blir vi av med våra fri och rättigheter.”

Man, 36 år

Unga kvinnor om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från unga kvinnor om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Att stora företag kan använda datan för göra deras tjänster och sociala medier mer beroende.”

Kvinna, 22 år

“Stalkers finns och vill inte dela med mig av någon information som skulle kunna skada mig eller någon i min närhet.”

Kvinna, 24 år

“Den stora konsekvensen tycker jag är att vår integritet behandlas som en vara.”

Kvinna, 26 år

“Att bolag får utveckla AI utifrån faktiskt mänskliga preferenser/beteende. Blir allt mer sofistikerade botar, de lär ha insamlad data att lära sig från...”

Kvinna, 31 år

“Att information om mig används för att påverka priser på det jag är intresserad av, eller försäkringar etc. Tänk om försäkringsbolag ser att man har hälsoproblem.”

Kvinna, 37 år

40 år och äldre om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från de som är 40 år eller äldre om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Rent mjöl nu kan bli smutsigt i framtiden.”

Kvinna, 40 år

“Tänker i ett mer långsiktigt scenario. Man vet aldrig vilka galningar som kan tänkas styra världen om 10 år då kanske man inte vill att allt man gör/gjort är offentligt.”

Man, 45 år

“Otrygghet, utsatthet vad gäller brottslighet. Fattar inte hur vi kan tillåta Hitta osv utan att jag kan besluta om jag vill ha mina uppgifter publika eller inte. Typisk svensk naivitet.”

Kvinna, 56 år

“Jag tänker på samhällsutvecklingen på längre sikt. Data = makt, enorma mängder data = enorma mängder makt.”

Man, 61 år

“Det är en principiell fråga om personlig integritet, som det tafsas alltför mycket på..”

Man, 79 år

GILLAR ELLER OGILLAR SVENSKARNA RIKTAD REKLAM?

Unga mer positiva till riktad reklam på nätet än äldre

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag tycker att det är bra att jag kan få reklam på nätet som är anpassad för mig baserad på personlig data från min internetanvändning.

Jag vill inte att någon ska få använda personlig data från min internetanvändning till att anpassa reklam på nätet för mig.

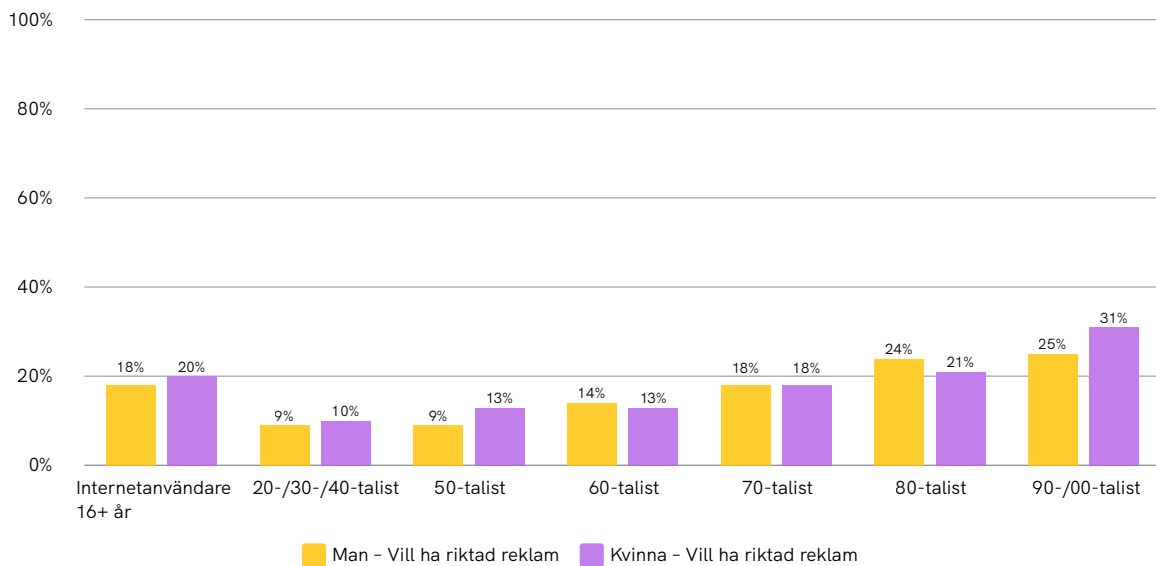
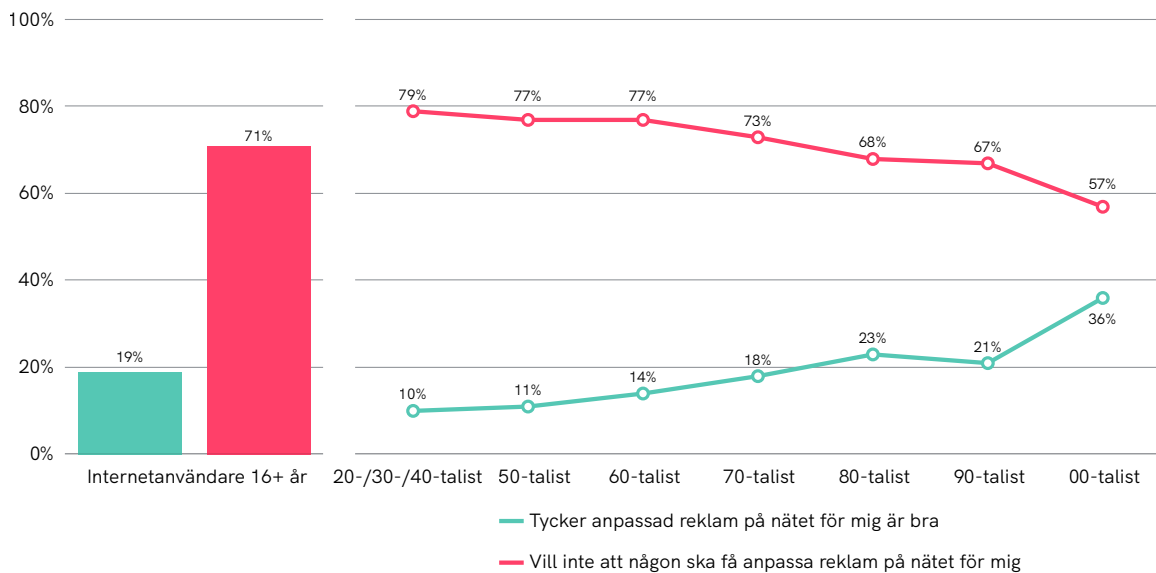

Diagram 5.4a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Gillar eller ogillar svenskar riktad reklam på nätet?

Kort summerat så vill svenskar inte ha riktad reklam. Merparten, 7 av 10, vill inte att någon ska få använda personliga data från deras internetanvändning till att anpassa reklam på nätet för dem.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket har varit mer vanligt bland kvinnor (12%) än män (9%). *)

Vilka vill ha riktad reklam på nätet?

- Var femte internetanvändare vill ha riktad reklam.
- Den yngre halvan av befolkningen är mer positiv till riktad reklam på nätet än den äldre.
- 00-talisterna vill mest av alla ha riktad reklam. Mer än var tredje 00-talist anger att tycker att anpassad reklam för dem på nätet är bra. 00-talisterna är också de som i högst grad kunnat ta ställning i frågan. *)
- Kvinnor födda på 90- och 00-talet är mer positiva till riktad reklam på nätet än jämnåriga män.

Vilka vill inte ha riktad reklam på nätet?

- 7 av 10 vill inte ha riktad reklam på nätet.
- Mest negativa till riktad reklam på nätet är den äldre halvan av befolkningen. Ju äldre desto mer negativa i stigande ordning.
- 8 av 10 av de internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna ogillar riktad reklam på nätet och är därmed mest negativa av alla generationer.
- 3 av 4 internetanvändande pensionärer (76%) ogillar riktad reklam på nätet. *)

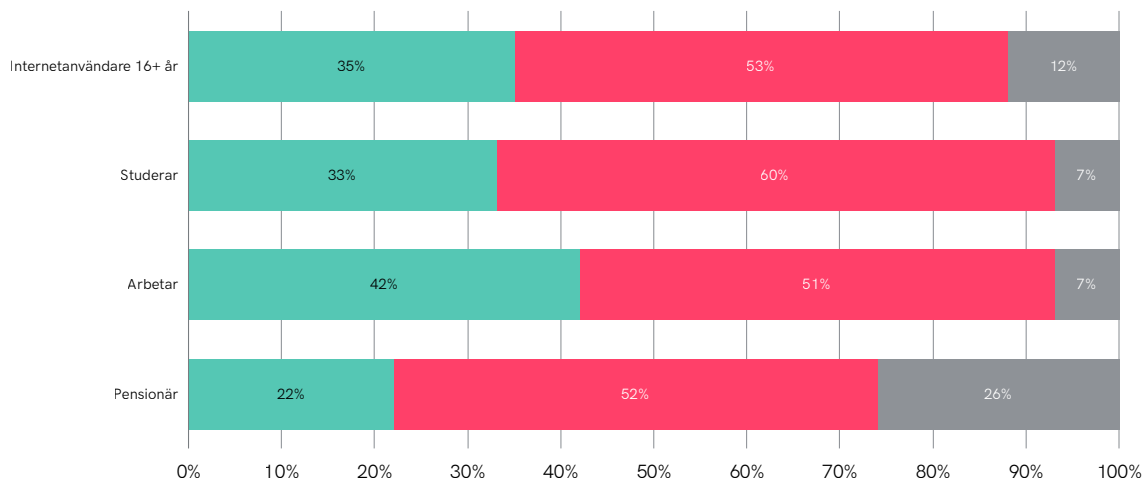
SKA ARBETSGIVARE FÅ GOOGLA SINA KANDIDATER?

Unga mest emot att arbetsgivare googlar dem inför anställning

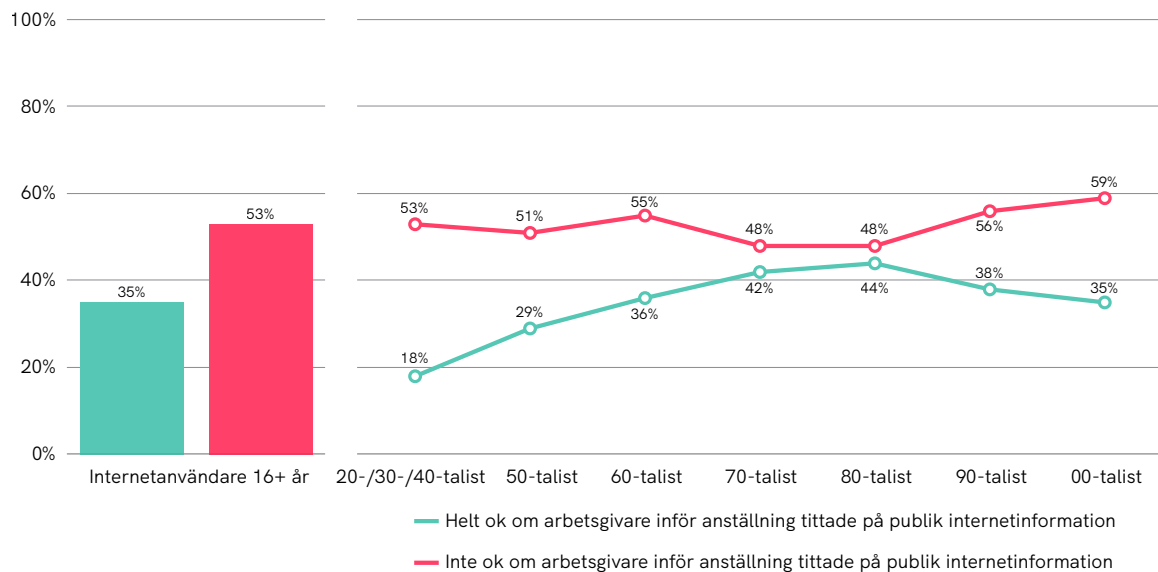
Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag skulle tycka att det var helt ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier

Jag skulle inte tycka det var ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier

- Helt ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier
- Inte ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier
- Kan ej ta ställning

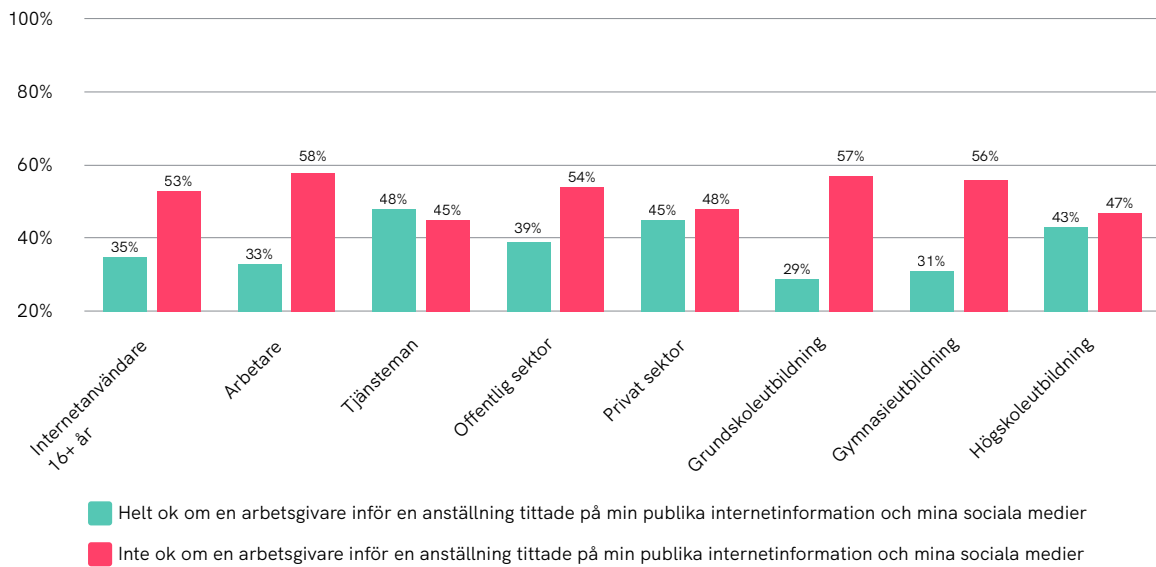

Diagram 5.5a-c, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

Kort summerat så tycker drygt en tredjedel att det är ok att en arbetsgivare googlar dem för en anställning. Drygt hälften av svenskarna tycker dock inte att det är ok och drygt var tionde kan inte ta ställning. Av naturliga skäl är det pensionärerna, alltså de som inte arbetar längre, som i högre grad inte kan ta ställning i frågan.

Vilka tycker att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

- En dryg tredjedel tycker att det är ok att en arbetsgivare googlar dem inför en anställning.
- Den arbetande befolkningen tycker i högre grad att det är ok än de som studerar eller har gått i pension.
- Personer födda på 70- och 80-talet är mer positiva än övriga generationer.
- Bland tjänstemän är det till och med fler som tycker att det är ok än inte ok. Gapet mellan andelen positiva tjänstemän (48%) och arbetare (33%) är stort i denna fråga.
- De som jobbar i privat sektor är mer positiva än de i offentlig sektor.
- Lika många män som kvinnor (35%) tycker att det är ok. Åldersmässigt är det överlag små skillnader mellan könen. *)

Vilka tycker inte att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

- Drygt hälften tycker inte att det är ok att en arbetsgivare googlar dem inför en anställning.

- De yngsta födda på 00-talet är mest negativa av alla. Bland dem skulle 6 av 10 inte tycka att det var ok att en arbetsgivare tittade på deras publika internetinformation inför en anställning.
- Bland de studerande är det nästan dubbelt så många som är negativa än positiva.
- De som är arbetare i sin yrkesroll är mer negativa än tjänstemän till att en arbetsgivare googlar dem inför anställning.
- De som har enbart en grundskole- eller gymnasieutbildning är mer negativa än de med en högskoleutbildning.

KAMERAÖVERVAKNING – BROTTSBEKÄMPANDE ELLER INTEGRITETSKRÄNKANDE?

Majoriteten tycker att kameraövervakning med ansiktsgenkänning ska tillåtas på offentlig plats

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag tycker att kameraövervakning med ansiktsgenkänning på offentlig plats ska vara...
 ... tillåtet för att underlätta brottsbekämpning
 ... förbjudet för att skydda medborgarnas personliga integritet

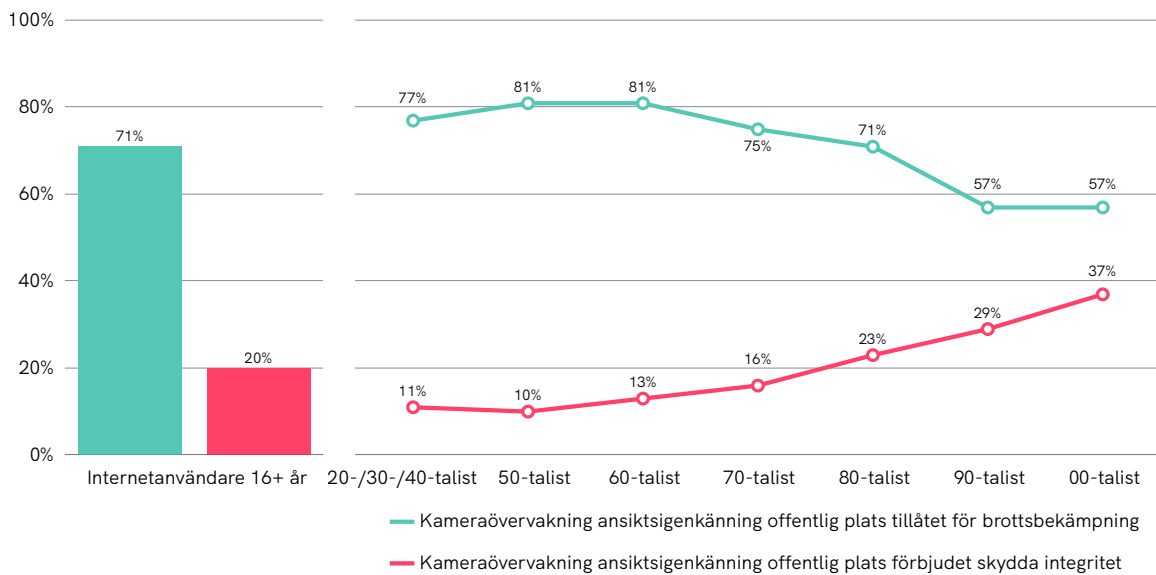

Diagram 5.6a, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

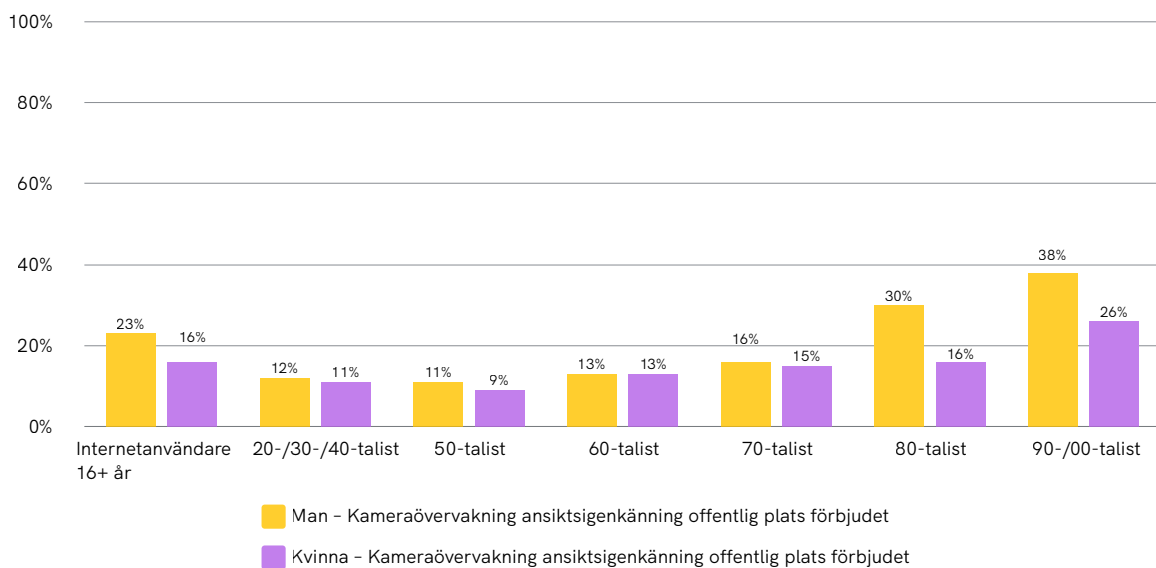

Diagram 5.6b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att det ska vara tillåtet eller förbjudet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats?

Kort summerat så vill svenskarna att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska tillåtas. Merparten, 7 av 10, vill att det ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning. Betydligt färre, endast 2 av 10, vill att det ska vara förbjudet för att skydda medborgarnas integritet.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning i frågan vilket varit något mer vanligt bland kvinnor än män. De som har haft svårast att ta ställning är äldre kvinnor samt män födda på 90-talet. *)

Vilka tycker att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning?

- 7 av 10 anser att det ska vara tillåtet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att underlätta brottsbekämpning.
- Den äldre halvan av befolkningen tycker i betydligt högre grad än den yngre att det ska vara tillåtet.
- 8 av 10 födda på 50- och 60-talet anser att det ska vara tillåtet, vilket är mest av alla generationer.
- Något fler kvinnor (73%) än män (69%) tycker att det ska vara tillåtet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att underlätta brottsbekämpning. *)

Vilka tycker att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska vara förbjudet för att värna om medborgarnas integritet?

- 2 av 10 anser att det ska vara förbjudet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att skydda medborgarnas integritet.
- Unga vill i betydligt högre grad än äldre att det ska vara förbjudet. Det är ungefär fyra gånger fler bland de yngsta jämfört med de äldsta som vill ha ett förbud.
- Fler män än kvinnor vill ha ett förbud för att skydda den personliga integriteten. I synnerhet unga män, varav 4 av 10 män födda på 90- och 00-talet och 3 av 10 män på 80-talet anser att ett förbud behövs.
- Skillnaden mellan män och kvinnor är som störst bland 80-talister där dubbelt så många män som kvinnor anser att det ska vara förbjudet.
- Bland befolkningen under 55 år skiljer det sig mellan de som bor i storstad jämfört med de som bor på landsbygden då betydligt fler i storstäder (31%) än på landsbygden (19%) anser att ett förbud behövs. *)

SKA POLISEN FÅ TA DEL AV PRIVATA NÄTKONVERSATIONER?

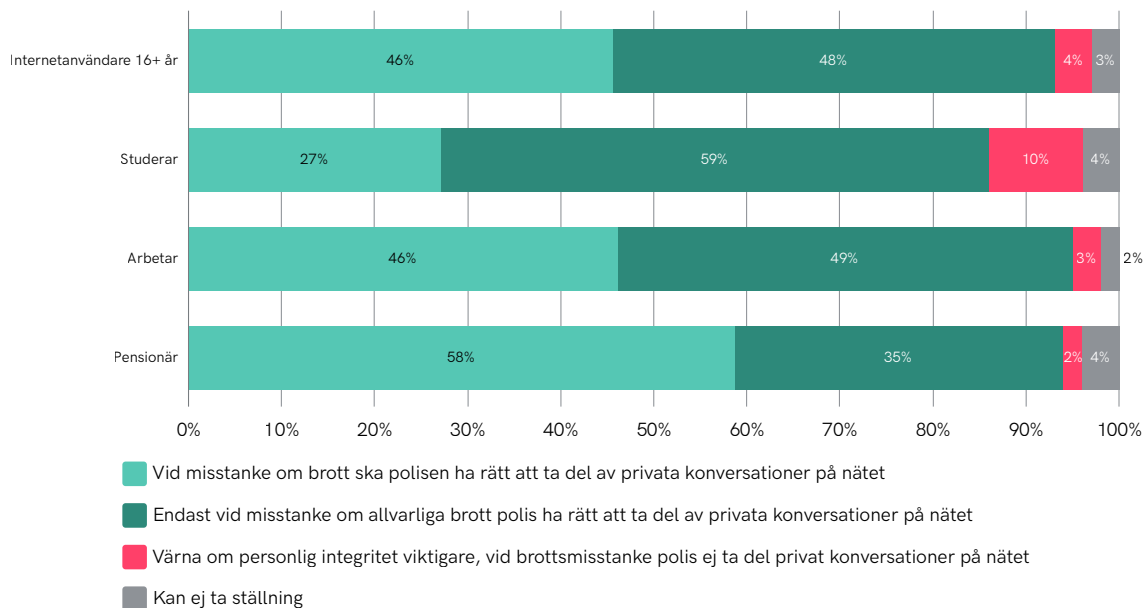
En stor majoritet tycker att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata nätkonversationer

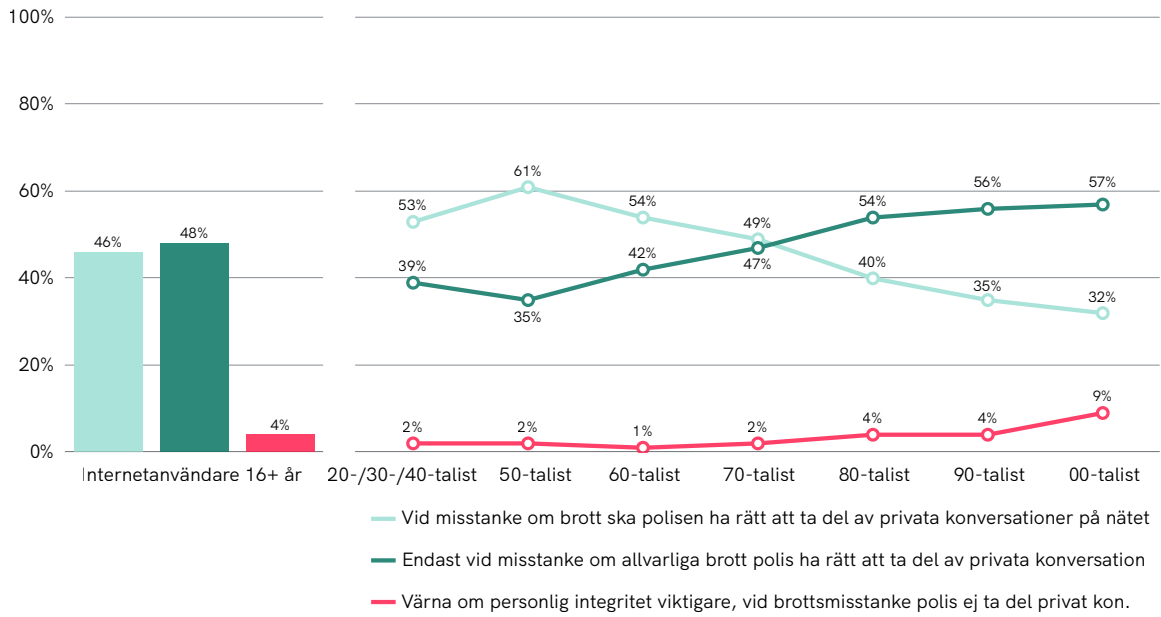
Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Vid misstanke om brott ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger)

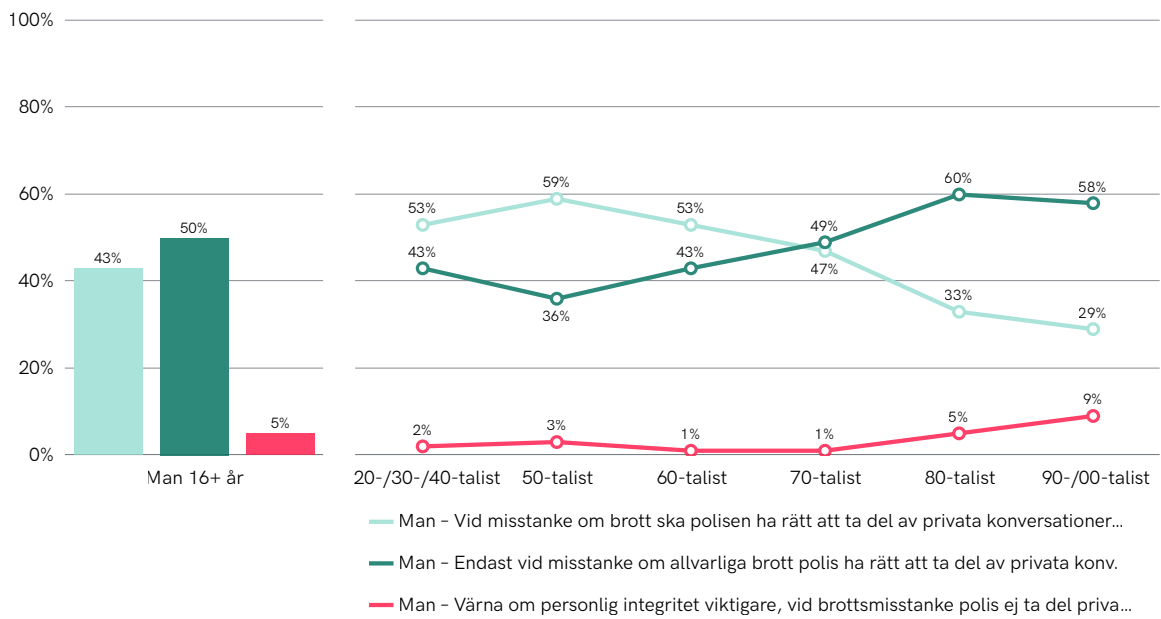
Endast vid misstanke om allvarliga brott ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger)

Att värna om den personliga integriteten är viktigare och polisen ska därför inte ha möjlighet att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger) vid misstanke om brott

MAN

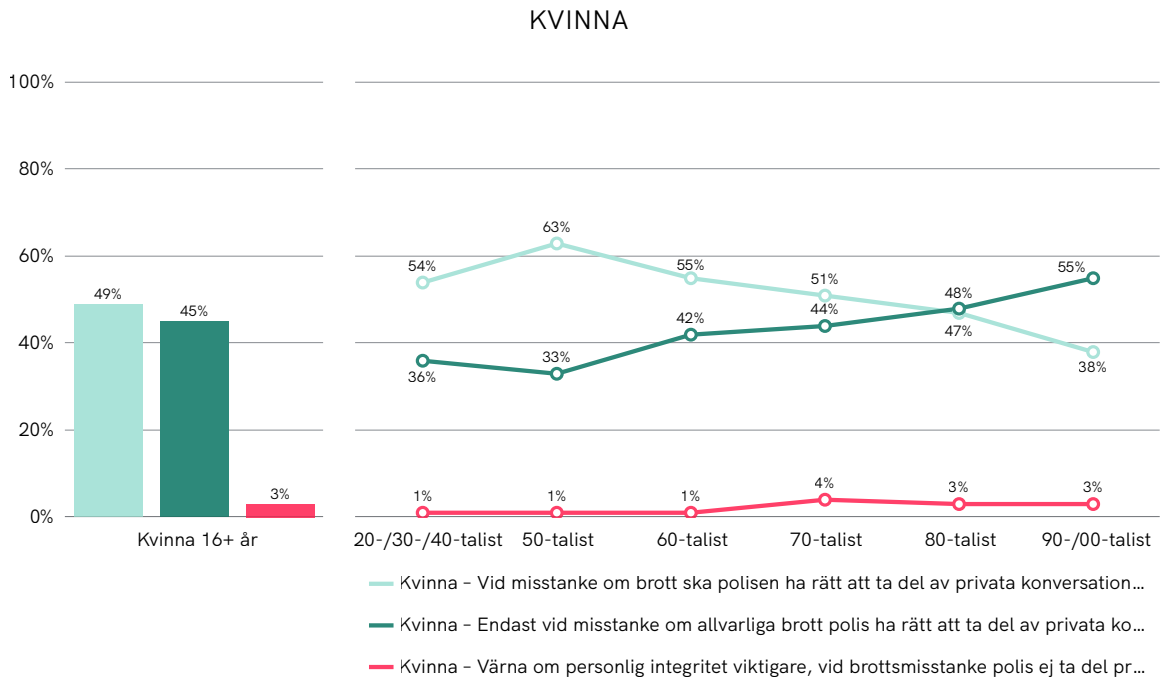

Diagram 5.7a-d, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet eller ej?

Ja, det tycker en rungende majoritet av svenskarna! Hela 94 procent svarar att vid misstanke om brott, inklusive enbart allvarliga brott, ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet i till exempel Facebook Messenger. Bara 4 procent anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten.

Nästan alla har kunnat ta ställning i frågan. De som har haft det något svårare att ta ställning än andra är de allra äldsta internetanvändarna födda på 20-, 30- eller 40-talet samt 90-talisterna. *)

Vilka tycker att polisen vid brottsmisstanke, inklusive enbart för allvarliga brott, ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet?

- Totalt sett tycker nästan alla, hela 94 procent, att polisen ska få ta del av privata konversationer på nätet vid brottsmisstanke.
- Fördelningen mellan män (93%) och kvinnor (94%) är jämn.
- De äldre är något mer positiva än de yngre. Bland pensionärerna vill 93 procent att polisen ska ha denna rättighet jämfört med 86 procent av de studerande.

Vilka tycker att polisen vid misstanke om enbart allvarliga brott ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet?

- Uppemot hälften anser att polisen enbart vid brottsmisstanke om allvarliga brott ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet.
- Den yngre och äldre halvan av befolkningen tycker olika i frågan. Yngre som är födda på 80- till och med 00-talet anser i betydligt högre grad än de äldre att polisens rättighet i frågan endast ska avse misstanke om allvarliga brott.

- Något fler män än kvinnor anser att rättigheten ska gälla vid enbart vid misstanke om allvarliga brott. Det gäller framförallt de yngsta männen, varav 6 av 10 anser detta.
- Bland kvinnor är det endast de yngsta födda på 90- och 00-talet som i högre grad anser att polisen endast ska få ta del av privata konversationer vid allvarliga brott än vid brott generellt sett.
- Skillnaden mellan män (60%) och kvinnor (48%) är som störst bland 80-talisterna vad gäller polisens rättighet att ta del av privata konversationer endast vid misstanke om allvarliga brott.

Vilka tycker att polisen vid brottsmisstanke inte ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet utan att det är viktigare att värna om medborgarnas integritet?

- Endast 4 procent anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten än att låta polisen ta del av privata konversationer vid brottsmisstanke.
- Det är fler yngre än äldre som anser det viktigare att skydda den personliga integriteten.
- Något fler män (5%) än kvinnor (3%) anser det viktigare att värna om medborgarnas personliga integritet.
- 1 av 10 unga män födda på 90- och 00-talet anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten vilket är mest av alla i jämförelse. Skillnaden mellan män och kvinnor är också stor bland 90- och 00-talisterna då tre gånger fler män än kvinnor anser detta.

HUR HAR KRIGET I UKRAINA PÅVERKAT VÅRT BETEENDE PÅ NÄTET?

Var sjunde har ändrat sin internetanvändning med tanke på personliga data efter att kriget i Ukraina bröt ut

Fråga: I februari 2022 invaderades Ukraina av Ryssland. Har kriget gjort att du på något sätt har ändrat ditt beteende på nätet med tanke på de personliga data din internetanvändning genererar?

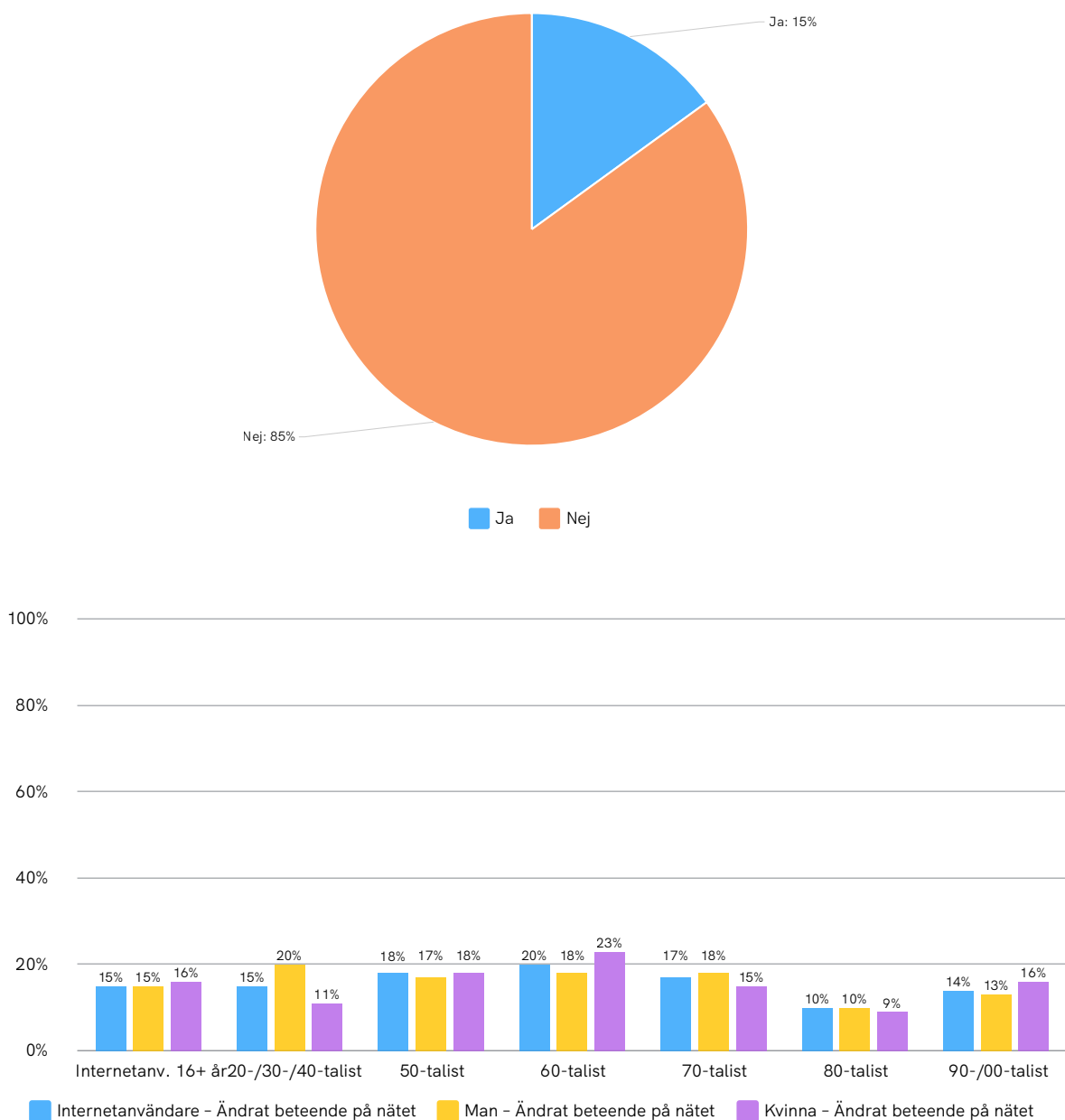

Diagram 5.8a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka har ändrat sin internetanvändning kopplad till personliga data efter att kriget i Ukraina bröt ut?

Vid tolkning av resultatet i denna fråga är det viktigt att ha i åtanke denna fråga endast besvarar hur många och vilka som gjort en beteendeförändring på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.

De som svarar "Nej" på denna fråga kan redan tidigare ha haft sina personliga data i åtanke när de är ute på nätet och inte ansett att de behöver göra något ytterligare. Vi mäter alltså inte heller vilken nivå de som svarade "Ja" på frågan ansåg sig vara på före kriget utan gemensamt för dem är att kriget i Ukraina på något sätt påkallat en beteendeförändring på nätet.

- Var sjunde (15%) har ändrat sitt beteende på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Bland 60-talisterna är det flest av alla som har ändrat sitt beteende, i synnerhet kvinnliga 60-talister varav nära var fjärde har gjort en beteendeförändring på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Var femte internetanvändande man född på 20-, 30- och 40-talet har förändrat sitt beteende på nätet.
- 80-talisterna är den generation där färre än andra har förändrat sitt beteende på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Några grupper där fler än genomsnittet ändrat sitt beteende på nätet är de som har arbetat hemifrån (19%) och tjänstemän (18%). *)

Kriget i Ukraina har fått några att minska sin närvaro på sociala medier – andra att sluta helt

Fråga: På vilket sätt har du ändrat ditt beteende på nätet med anledning av kriget i Ukraina?

Diagram 5.9, Bas: Internetanvändare 16+ år som har ändrat sitt beteende på nätet efter kriget i Ukraina bröt ut, År 2023 (Studie 1)

Vilka beteendeförändringar på nätet kopplade till personliga data har svenskarna gjort efter att kriget i Ukraina bröt ut?

De som har ändrat sitt internetbeteende efter att kriget i Ukraina bröt ut talar mest om att de blivit mer försiktiga. De har också blivit mer uppmärksamma, mer noggranna och framförallt mer källkritiska. De har också fått ett mer undvikande beteende, främst på sociala medier. Här ska vi sammanfatta och återge några av deras svar.

Sociala medier

De flesta som ändrat beteende på nätet sedan kriget i Ukraina bröt ut nämner sociala medier och då oftast Facebook. Flera har helt slutat använda sociala medier eller åtminstone minskat sin användning. Många uppger också att de slutat lägga ut egna inlägg på sociala medier och att de inte längre kommenterar eller gillar andras inlägg.

”Tystat mig. Kommenterar inget längre. Läger inte ut något längre. Går inte in på Facebook eller Instagram lika ofta längre.”

Man, 53 år

”Slutat med sociala medier förutom LinkedIn.”

Man, 37 år

”Ger inga kommentarer i sådana inlägg som vid ett senare tillfälle kan skada mig.”

Man, 75 år

“Skriver aldrig mina åsikter på Facebook numera. Tänker mig noga för innan jag “gillar” något.....”

Kvinna, 44 år

“Är mer försiktig med att dela med personliga synpunkter och ställningstagande på sociala nätverksplattformarna.”

Kvinna, 72 år

Webbplatser och sökningar

En del har efter att kriget i Ukraina bröt ut börjat reflektera mer över vilka webbplatser de besöker och vilka sökord de skriver. De tänker på de digitala spår som de lämnar efter sig och vad i deras internetanvändning som kan “loggats”.

“Mera noga med vilka webbsidor jag besöker. Kollar länkar och så. Delar ingenting utan att kolla noga var informationen kommer ifrån.”

Man, 65 år

“Mer försiktig med vad jag söker på nätet. Allt loggas ju. Har varken Facebook, instagram eller tiktok av samma anledning. Sparar aldrig mina lösenord.”

Man, 77 år

E-post och länkar

Fler har också blivit mer uppmärksamma på vad som kommer i mejlkorgen efter att kriget i Ukraina bröt ut. Är det en känd avsändare eller ej? Är länken i mejlet “äkta”?

“Öppnar inte länkar i mail längre om jag inte är helt säker på vem som sänt mailet.”

Man, 57 år

“Försiktigare vad jag klickar på. Gäller både länkar och hemsidor.”

Kvinna, 87 år

Källkritisk

En större andel berättar att de har börjat granska såväl källa som innehåll på nätet ännu mer kritiskt efter att kriget i Ukraina bröt ut. Man har blivit mer medveten om att desinformation kan förekomma och mer noga med vad man väljer både att läsa och dela.

“Mer källkritisk nu. Det märktes att det kom väldigt mycket desinformation i sociala medier, och jag är noga med vad jag klickar vidare på. Endast välkända källor, eller så undersöker jag källan innan jag klickar vidare.”

Man, 59 år

“Mer källkritisk, sprider inte overifierad information.”

Kvinna, 34 år

“Läser nyheter och samhällsinformation mer kritiskt numera. Pålitliga nyheter nämner ofta att t ex Putins Ryssland ägnar sig åt avsiktlig desinformation.”
Man, 80 år

Nyhetsrapportering

Nyhetskonsumtionen kopplat till personliga data på nätet har förändrats hos en del efter att kriget i Ukraina bröt ut. Utöver att vara källkritisk överlag finns det en del som har börjat undvika vissa medier på nätet och några som hittat andra källor som exempelvis bloggar.

“Extra försiktig på nyhetssajter och sociala media då jag vet att det sprids mycket missinformations osv. Undviker vissa medier och att dela.”
Man, 32 år

“Mer kritisk till information. Läser inte nyheter från kommersiella medier längre.”
Man, 36 år

“Följer olika sajter avseende rapportering från kriget och har även hittat ett nytt antal bloggare som jag följer.”
Man, 58 år

Läs gärna mer om hur Ukrainakriget har påverkar vår mediekonsumtion i kapitel 7. *Samhällsnyheter i traditionella och digitala medier* under avsnittet *Har kriget i Ukraina påverkat nyhetskonsumtionen?*

KAPITEL 6: NÄTHAT OCH KRÄNKNINGAR

FLER KVINNOR ÄN MÄN TYSTNAR AV RÄDSLOR FÖR NÄTHAT

Hälften av befolkningen avstår från att uttrycka sina åsikter på nätet av rädsla för näthat. 6 procent som är 16 år eller äldre har drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året.

INNEHÅLL

- 129 Kort sammanfattning
- 131 Hur många blir utsatta för näthat?
- 140 Var sker näthatet?
- 142 Tystar rädsla för näthat oss?

I det här kapitlet undersöker vi hur många svenskar som är 16 år eller äldre som blivit utsatta för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet, eller som sett andra råka ut för det. Vi visar vilka som är mer utsatta än andra och vad kränkningarna handlar om. Vidare tar vi reda på vilka sociala medieplattformar som näthat och kränkningar förekommer på. Vi belyser också hur vanligt det är att undvika att posta egna inlägg eller kommentarer av rädsla för näthat.

Läs mer om näthat bland barn och ungdomar 12-19 år i *kapitel 10 - Barnen och internet*.

Var tjugonde har utsatts för näthat under 2023

Drygt 1 av 20 i befolkningen 16 år eller äldre uppger att de har blivit utsatta för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året. Andelen som har blivit utsatta har inte förändrats nämnvärt jämfört med föregående år. Män drabbas i högre grad än kvinnor och unga i högre grad än äldre. 4 av 10 har sett andra drabbas av näthat eller kränkningar på nätet - kvinnor i högre grad än män.

Merparten av näthatet handlar om politiska eller personliga åsikter

Personliga eller politiska åsikter är de vanligaste orsakerna att drabbas av näthat eller kränkningar på nätet - både utifrån vad man själv utsatts för och vad man sett andra drabbas av. Bland svenskar som är 16 år eller äldre har 3 procent drabbats av näthat eller kränkningar kopplade till politiska och/eller personliga åsikter under det senaste året. Det motsvarar runt hälften av de som har drabbats.

Hälften avstår från att kommentera inlägg av rädsla för näthat

Näthat påverkar inte bara de som personligen blir utsatta, utan drabbar även andra. Mer än hälften av alla som är 16 år eller äldre undviker exempelvis att kommentera inlägg, nyhetsartiklar eller att dela sina åsikter i egna inlägg på sociala medier på grund av rädsla för näthat, kränkningar och negativa kommentarer. Det är fler kvinnor än män som undviker att posta inlägg eller kommentarer.

Näthat förekommer framför allt på Facebook, Instagram och Twitter

Näthat och kränkningar förekommer i olika hög grad och på olika sätt på olika sociala nätverksplattformar. Hur många användare en plattform har påverkar i stor utsträckning hur många som riskerar att drabbas av näthat eller kränkningar. Många drabbas därför på stora plattformar som exempelvis Facebook och Instagram.

Några plattformar sticker däremot ut mer än andra. Twitter (som i juli 2023 bytte namn till X) tycks vara mer drabbad än vad som kan förväntas utifrån hur många som använder plattformen. Det kan bero på att Twitter är en plattform som i hög grad används för att uttrycka politiska och personliga åsikter – vilket är de vanligaste orsakerna till näthat och kränkningar på nätet. Youtube visar däremot det motsatta – det vill säga en förhållandevis låg andel näthat och kränkningar givet hur många som frekvent använder sig av plattformen.

Snapchat särskiljer sig på ett annat sätt – jämförelsevis få har uppmärksammat att andra har utsatts för näthat eller kränkningar på Snapchat. Detta trots att andelen drabbade är jämförbar med Twitter och Instagram. Det kan tyda på att näthat och kränkningar på Snapchat i högre grad sker privat, utan insyn från utomstående, jämfört med andra plattformar.

HUR MÅNGA BLIR UTSATTA FÖR NÄTHAT?

6 procent drabbade av näthat år 2023

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för näthat eller att någon har skrivit något negativt eller kränkande om dig på nätet?

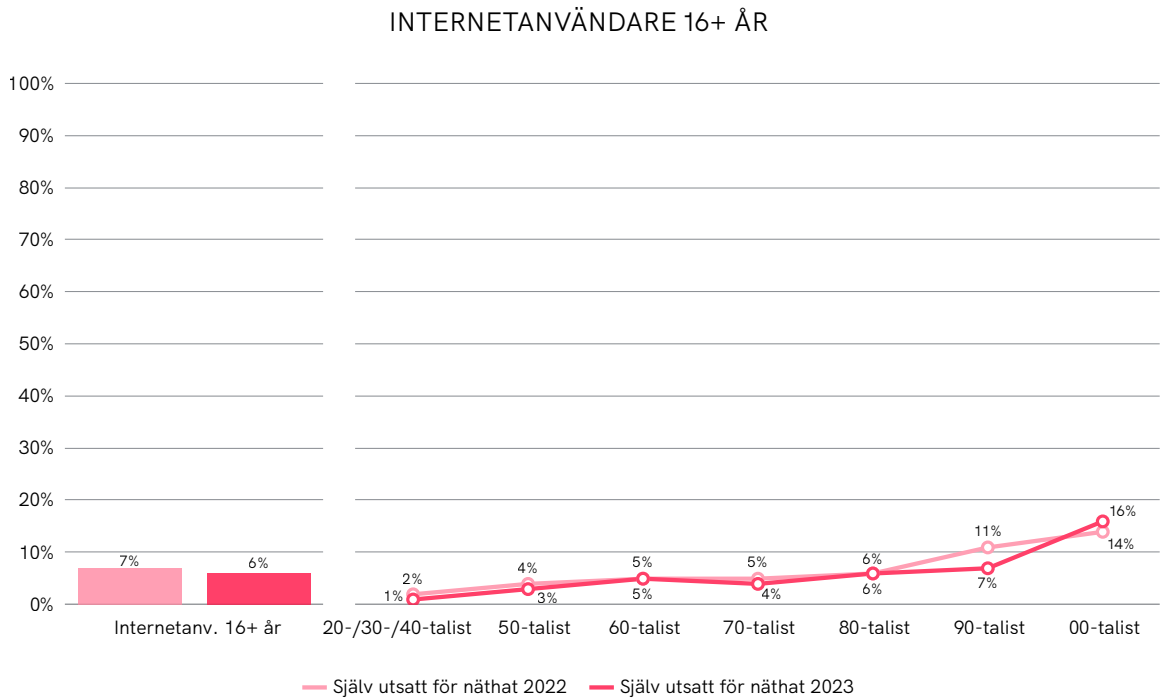

Diagram 6.1a, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2022-2023 (Studie 1)

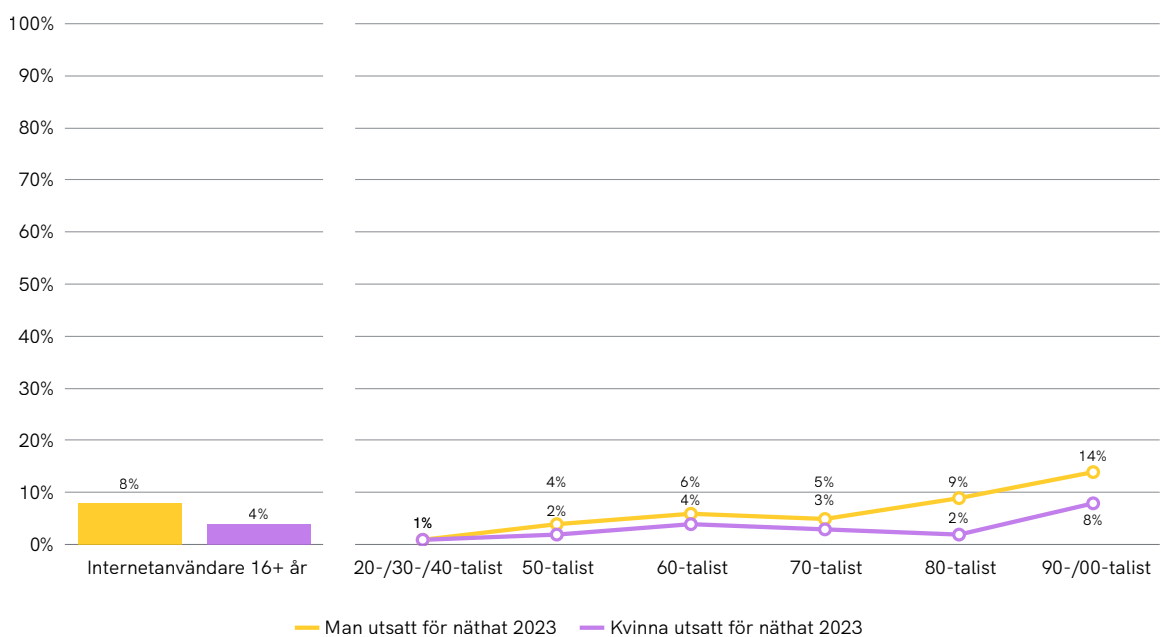

Diagram 6.1b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många har utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet år 2023?

- Drygt 1 av 20 (6%) har utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året. Andelen är ungefär lika stor under åren 2022 och 2023, förändringen ligger inom felmarginalen.
- Unga har i högre grad drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer. Det beror sannolikt på att de är mer aktiva på nätet och sociala medier jämfört med äldre personer.
- Bland personer som uppgett att de har någon funktionsnedsättning eller funktionsvariation har en betydligt större andel drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året (15%) jämfört med genomsnittet (6%). *)

Skiljer sig utsatthet för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer mellan män och kvinnor?

- Fler män (8%) än kvinnor (4%) har under året utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet.
- Nästan dubbelt så många män (14%) som kvinnor (8%) födda på 00- eller 90-talet uppger att de har blivit utsatta för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året.
- Det har inte skett någon nämnvärd förändring mellan år 2022 och 2023, varken bland män eller kvinnor. *)

För näthat bland barn och ungdomar, se *kapitel 10 – Barnen och internet*.

Var femte som utsatts för näthat mår mycket dåligt

Fråga: Upplever du att näthatet/kränkningarna påverkade ditt mående negativt?

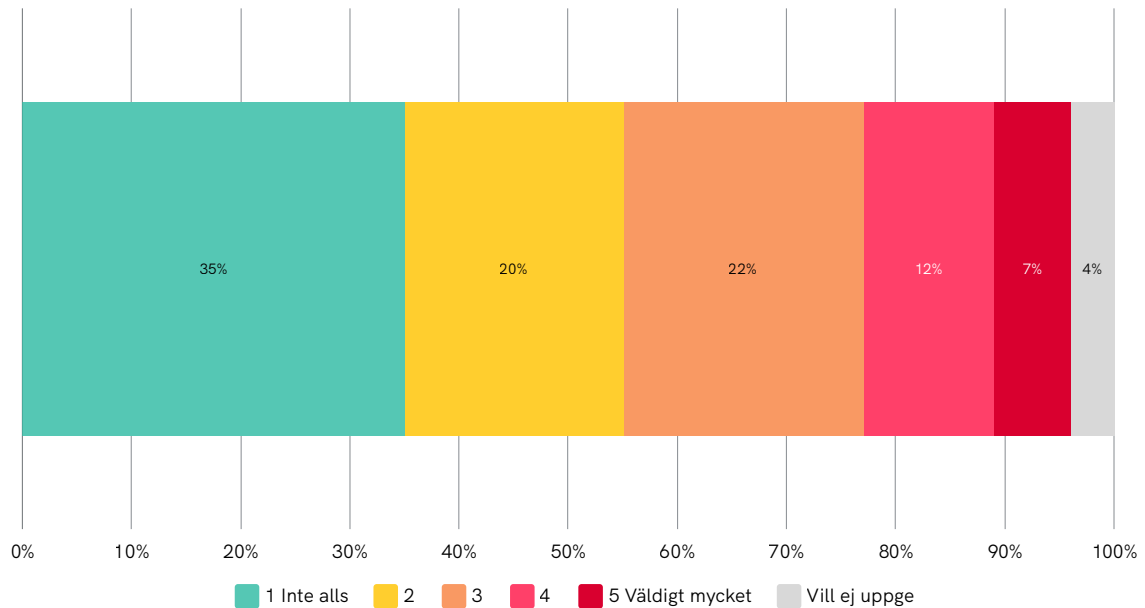

Diagram 6.2, Bas: Själv utsatts för näthat 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur har näthat, kränkningar och negativa kommentarer påverkat måendet hos de som utsatts?

Drygt en tredjedel av de som utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året uppger att deras mående inte påverkats alls. Resterande två tredjedelar uppger att deras mående har påverkats negativt i någon mån och nästan 2 av 10 har påverkats mycket negativt.

Fler kvinnor än män har sett andra bli utsatta för näthat

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna sett någon annan bli utsatt för näthat eller att någon har skrivit något negativt eller kränkande på nätet?

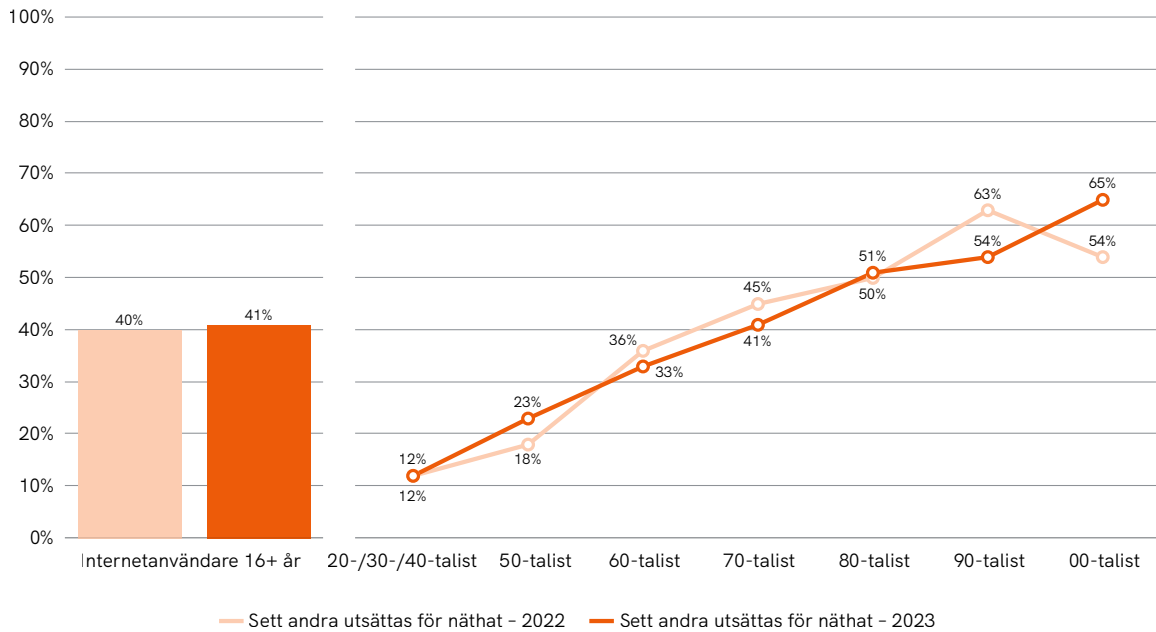

Diagram 6.3a, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2022-2023 (Studie 1)

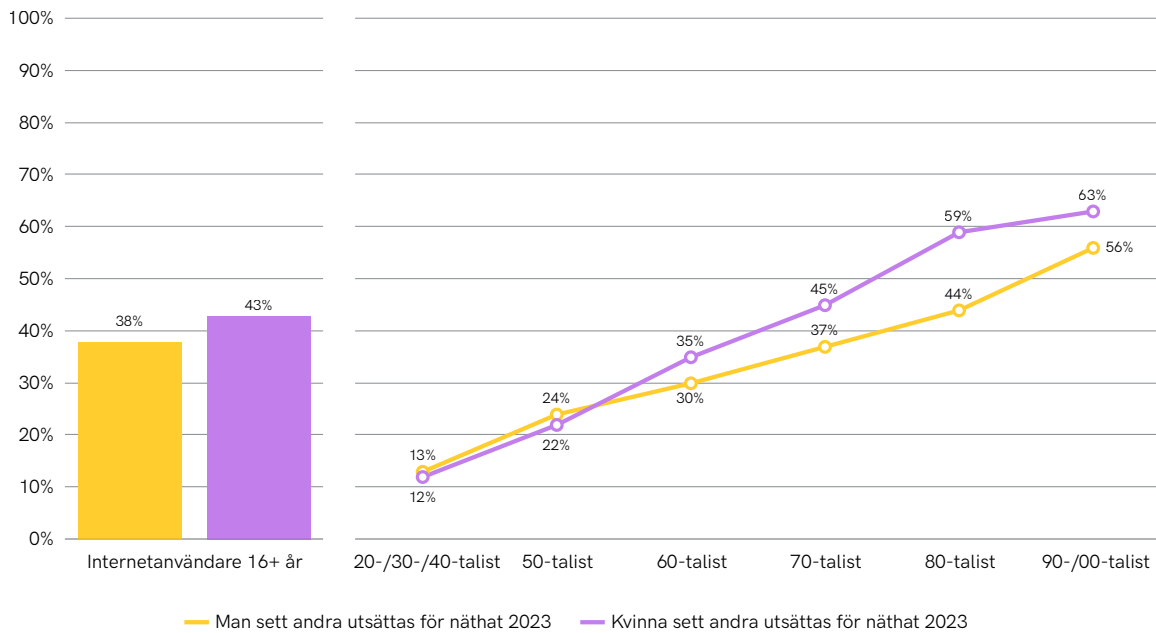

Diagram 6.3b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många har sett andra drabbas av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet?

- Drygt 4 av 10 har sett andra utsättas för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året. Andelen är ungefär lika stor under åren 2022 och 2023, förändringen ligger inom felmarginalen.
- Unga har i högre grad sett andra drabbas. Unga är även överrepresenterade när det gäller att själva utsättas för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet (se *diagram 6.1*). Det kan bland annat bero på att de är mer aktiva på nätet och på sociala medier jämfört med äldre personer.
- Höginkomsttagare har i betydligt högre utsträckning uppmärksammat näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet (48%) jämfört med personer med medel- (38%) eller låg inkomst (34%). *)
- Personer födda utanför Sverige uppger i lägre utsträckning att de har sett någon annan drabbas av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet (27%). *)
- Något fler kvinnor (43%) än män (38%) har sett andra utsättas för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året.
- Bland både män och kvinnor har en större andel uppmärksammat att andra blivit utsatta för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer i de yngre åldrarna.
- Det har inte skett någon nämnvärd förändring mellan år 2022 och 2023, varken bland män eller kvinnor. *)

Mer än hälften av den yngre halvan av befolkningen har sett andra utsättas för näthat

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för näthat eller att någon har skrivit något negativt eller kränkande om dig på nätet?

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna sett någon annan bli utsatt för näthat eller att någon har skrivit något negativt eller kränkande på nätet?

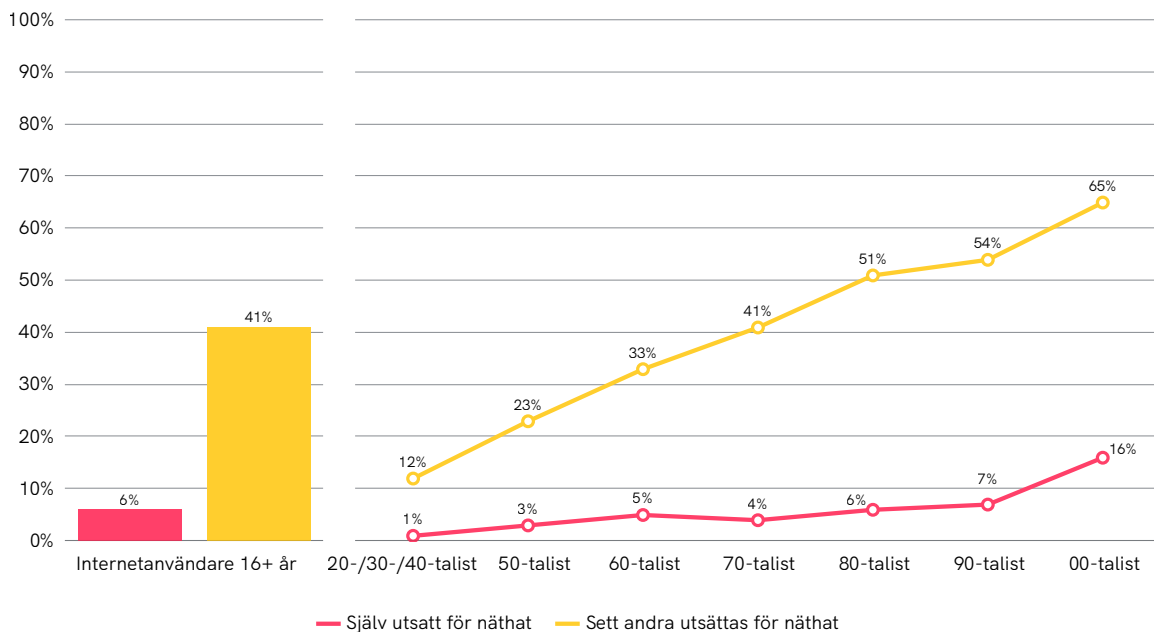

Diagram 6.4, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur skiljer sig andelen som har utsatts för näthat jämfört med andelen som sett andra utsättas?

- 6 procent (cirka 1 av 20) har utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året medan avsevärt fler (drygt 4 av 10) uppger att de har sett andra utsättas.
- Bland kvinnor har 4 procent utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året medan 43 procent har sett andra drabbas. *)
- Bland män har 8 procent utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under året medan 38 procent har sett andra utsättas. *)

Det är betydligt fler som har sett andra utsättas för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet jämfört med andelen som uppger att de själva har drabbats. Orsaken till det går inte att fastslå i denna undersökning, men kan möjligen bero på att näthat och kränkningar på nätet sker i publika forum som får stor spridning och uppmärksammas av betydligt fler än de individer som är direkt utsatta.

Näthat och kränkningar är i hög grad kopplade till personliga eller politiska åsikter

Fråga: Vilken typ av näthat eller kränkningar har du utsatts för?
Vilka områden är de kopplade till?

Fråga: Vilken typ av näthat eller kränkningar har du sett någon annan bli utsatt för? Vilka områden är de kopplade till?

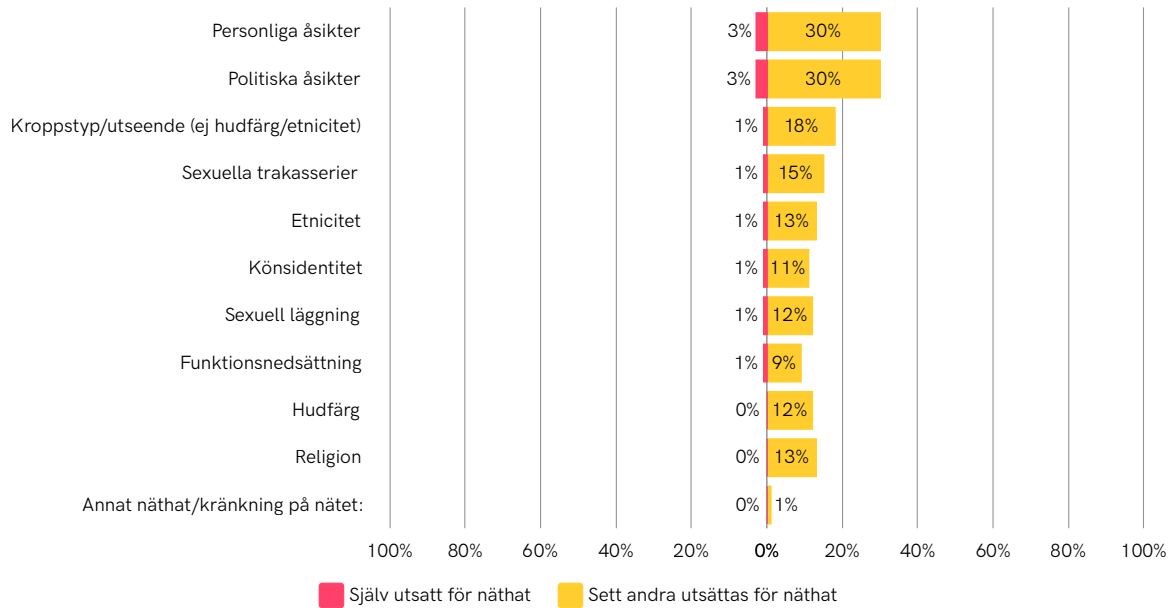

Diagram 6.5, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilken typ av näthat eller kränkningar är vanligast förekommande?

Totalt har 6 procent av internetanvändarna i ålder 16 år eller äldre själva drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året. Betydligt fler, 41 procent, har sett andra utsättas under året. (Se *diagram 6.3.*)

Personliga eller politiska åsikter är de vanligaste områdena kopplade till näthat eller kränkningar – både utifrån vad man själv utsatts för och vad man sett andra drabbas av.

Vilken typ av näthat eller kränkningar har internetanvändarna själva drabbats av under det senaste året?

- 3 procent internetanvändare i ålder 16 år eller äldre har drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer kopplade till deras personliga åsikter. Lika många (3%) har utsatts för kränkningar kopplade till deras politiska åsikter. Det motsvarar omkring hälften av de som drabbats av näthat eller kränkningar under det senaste året (59% personliga åsikter och 46% politiska åsikter). *)
- Näthat kopplat till kroppstyp/utseende och sexuella trakasserier har vardera drabbat 1 procent av internetanvändarna under det senaste året, vilket motsvarar 2 av 10 av de som drabbats av näthat eller kränkningar under året. *)

- Näthat kopplat till könsidentitet och etnicitet har vardera drabbat närmare 1 procent av internetanvändarna under det senaste året, vilket motsvarar drygt 1 av 7 av de som drabbats under året. *)
- Näthat kopplat till funktionsnedsättning och sexuell läggning har vardera drabbat närmare 1 procent av internetanvändarna under det senaste året, vilket motsvarar cirka 1 av 10 av de som drabbats under året. *)
- Näthat kopplat till hudfärg och religion har vardera drabbat mindre än 1 procent av internetanvändarna under det senaste året, vilket motsvarar omkring 1 av 20 av de som drabbats av näthat eller kränkningar under året. *)

Vilken typ av näthat eller kränkningar har internetanvändarna sett andra drabbas av under det senaste året?

- 3 av 10 internetanvändare i ålder 16 år eller äldre har sett andra drabbas av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer kopplade till deras personliga åsikter. Lika många (30%) har sett andra utsättas för kränkningar kopplade till deras politiska åsikter. Det motsvarar drygt 7 av 10 av de som sett någon annan drabbas av näthat eller kränkningar under det senaste året. *)
- Omkring 1 av 6 har sett andra drabbas av kommentarer kopplade till kroppstyp/utseende (18%) eller sexuella trakasserier (15%). Det motsvarar omkring 4 av 10 av de som sett någon annan drabbas av näthat eller kränkningar under året. *)
- Närmare 1 av 7 har sett andra drabbas av kommentarer kopplade till religion (13%) eller etnicitet (13%). Det motsvarar drygt 3 av 10 av de som sett någon annan drabbas av näthat eller kränkningar under året. *)
- Drygt 1 av 10 har sett andra drabbas av kommentarer kopplade till sexuell läggning (12%) eller hudfärg (12%). Det motsvarar omkring 3 av 10 av de som sett någon annan drabbas av näthat eller kränkningar under året. *)
- Omkring 1 av 10 har sett andra drabbas av kommentarer kopplade till könsidentitet (11%) eller funktionsnedsättning (9%). Det motsvarar omkring en fjärdedel av de som sett någon annan drabbas av näthat eller kränkningar under året. *)

Notera att det har gått att svara flera alternativ på frågan.

Nära var fjärde kvinna har sett andra på nätet bli kränkta för sin kroppstyp eller utseende

Fråga: Vilken typ av näthat eller kränkningar har du sett någon annan bli utsatt för? Vilka områden är de kopplade till?

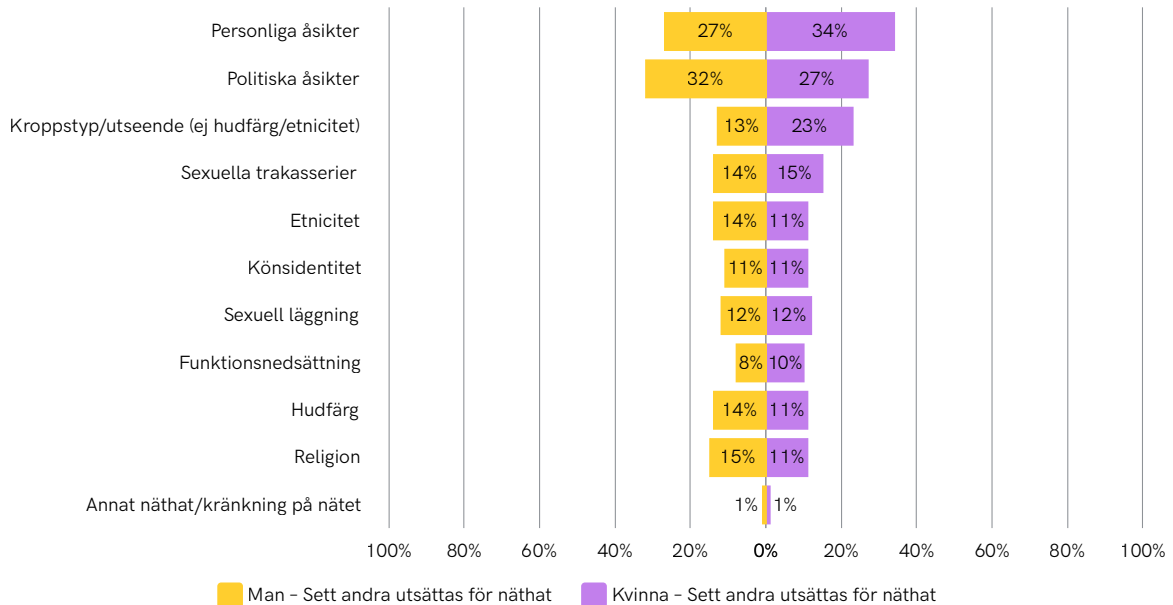

Diagram 6.6, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilken typ av näthat eller kränkningar har män respektive kvinnor sett andra drabbas av under det senaste året?

Bland både män och kvinnor uppger flest att de sett näthat eller kränkningar kopplade till personliga eller politiska åsikter under det senaste året. Kvinnor har i något högre utsträckning uppmärksammat kränkningar rörande personliga åsikter och män har i något högre grad uppmärksammat kränkningar rörande politiska åsikter.

Det är betydligt vanligare bland kvinnor att se andra utsättas för näthat och kränkningar som rör kroppstyp/utseende. Det är något fler män som har sett näthat eller kränkningar kopplade till hudfärg, etnicitet och religion – skillnaderna är dock förhållandevis små. Utöver det har män och kvinnor sett och uppmärksammat ungefär samma typer av näthat eller kränkningar under det senaste året.

VAR SKER NÄTHATET?

Var tredje drabbad av näthat har blivit utsatt på Facebook

Fråga: Var på nätet utsattes du för näthat/kränkningar?

Var på nätet såg du någon annan utsättas för näthat/kränkningar?

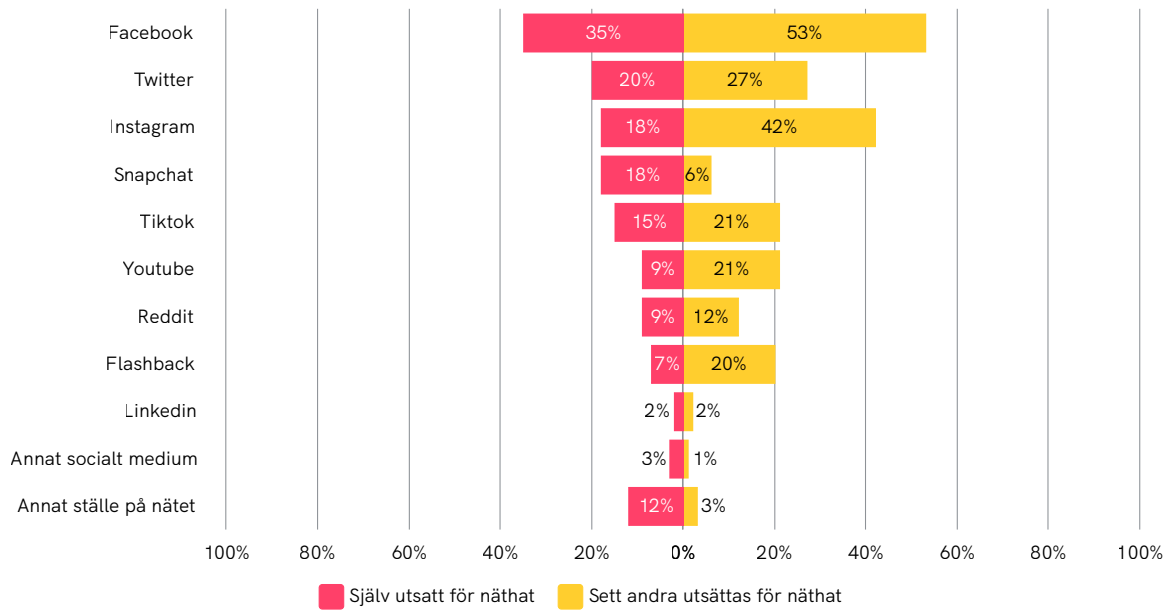

Diagram 6.7, Bas: Har utsatts för näthat/kränkning 16+ år/Har sett andra utsättas för näthat/kränkning 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Är vissa plattformar mer drabbade av näthat och kränkningar än andra?

Undersökningen visar på tendenser att användarna av olika plattformar drabbas av näthat och kränkningar i olika hög utsträckning och på olika sätt.

- Antalet användare påverkar i hög grad hur många som kan drabbas av näthat eller kränkningar på en specifik plattform. Många drabbas därför på stora plattformar som Facebook och Instagram. *Kapitel 9 Sociala medier* visar hur många internetanvändare som använder de olika sociala medieplattformarna.
- Twitter tycks vara mer drabbad än vad som kan förväntas utifrån antal användare. Det kan bero på att Twitter är en plattform som i hög grad används för att uttrycka politiska och personliga åsikter – vilket är de vanligaste områdena kopplade till näthat och kränkningar på nätet (se *diagram 6.5*).
- Youtube har däremot en förhållandevis låg andel näthat och kränkningar givet hur många som frekvent använder sig av plattformen.
- Snapchat särskiljer sig genom att jämförelsevis få har uppmärksammat att andra har utsatts för näthat eller kränkningar på plattformen jämfört med andelen personer som uppgett att de själva har blivit utsatta. Det kan tyda på att näthat och kränkningar på Snapchat i högre grad sker privat, utan insyn från utomstående, jämfört med andra plattformar.

På vilka plattformar har flest blivit drabbade av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under det senaste året?

- Facebook är den plattform där flest har utsatts för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer. Drygt en tredjedel av de som drabbats under året har blivit utsatta på Facebook.
- 2 av 10 av de som drabbats av kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under året har blivit utsatta på Twitter.
- Drygt 1 av 6 av de som drabbats av kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året har blivit utsatta på Instagram (18%) eller Snapchat (18%). Något färre av de drabbade har utsatts på Tiktok (15%).
- Närmare 1 av 10 av de som utsatts för kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året har blivit utsatta på Youtube (9%) eller Reddit (9%). Nästan lika många av de drabbade har blivit utsatta på Flashback (7%).
- Endast 2 procent av de som drabbats av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer under året har blivit utsatta på LinkedIn.

På vilka plattformar har flest sett andra drabbas av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer?

- Facebook är den plattform där flest har sett andra utsättas för näthat, kränkningar eller negativa kommentarer. Drygt hälften av de som sett andra utsättas under året har uppmärksammat det på Facebook.
- Drygt 4 av 10 av de som sett andra utsättas för kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under året har uppmärksammat det på Instagram.
- Drygt en fjärdedel av de som sett andra utsättas för kränkningar eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året har sett det på Twitter.
- Omkring 2 av 10 av de som sett andra utsättas för näthat eller negativa kommentarer på nätet under det senaste året har uppmärksammat det på Tiktok (21%), Youtube (21%) eller Flashback (20%).
- Drygt 1 av 10 av de som sett andra utsättas för näthat eller negativa kommentarer på nätet under året har sett andra drabbas på Reddit (12%). Ännu färre har sett andra drabbas på Snapchat (6%).
- Nästan ingen har sett andra drabbas av näthat, kränkningar eller negativa kommentarer på LinkedIn.

TYSTAR RÄDSLOR FÖR NÄTHAT OSS?

Rädsla för näthat får varannan att avstå från att uttrycka sina åsikter på nätet

Fråga: Avstår du från att uttrycka din åsikt på nätet på grund av rädsla för att bli utsatt för näthat?

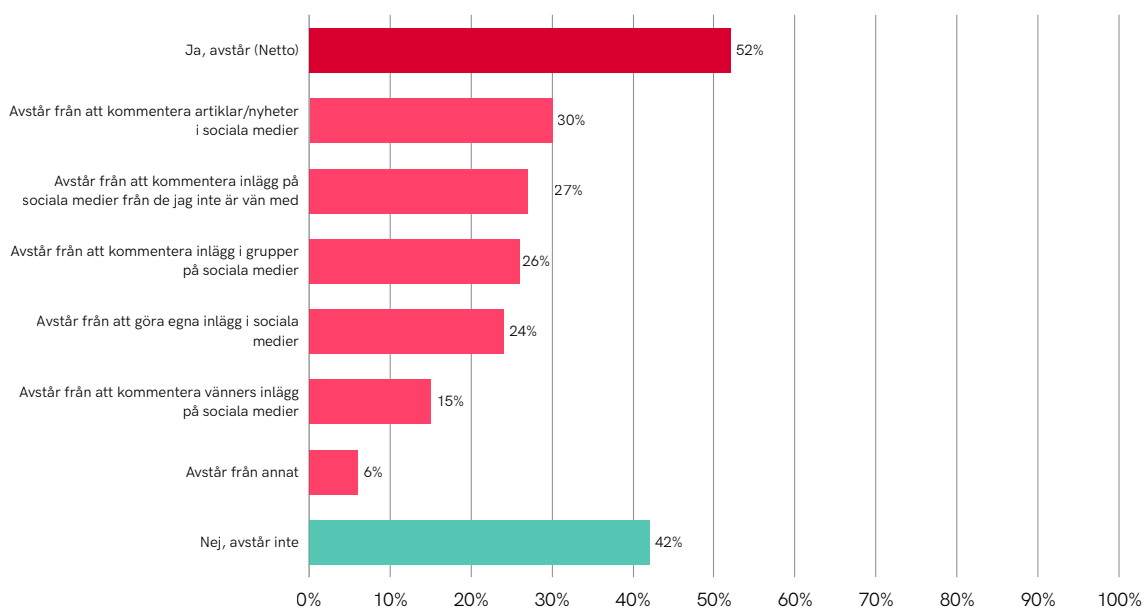
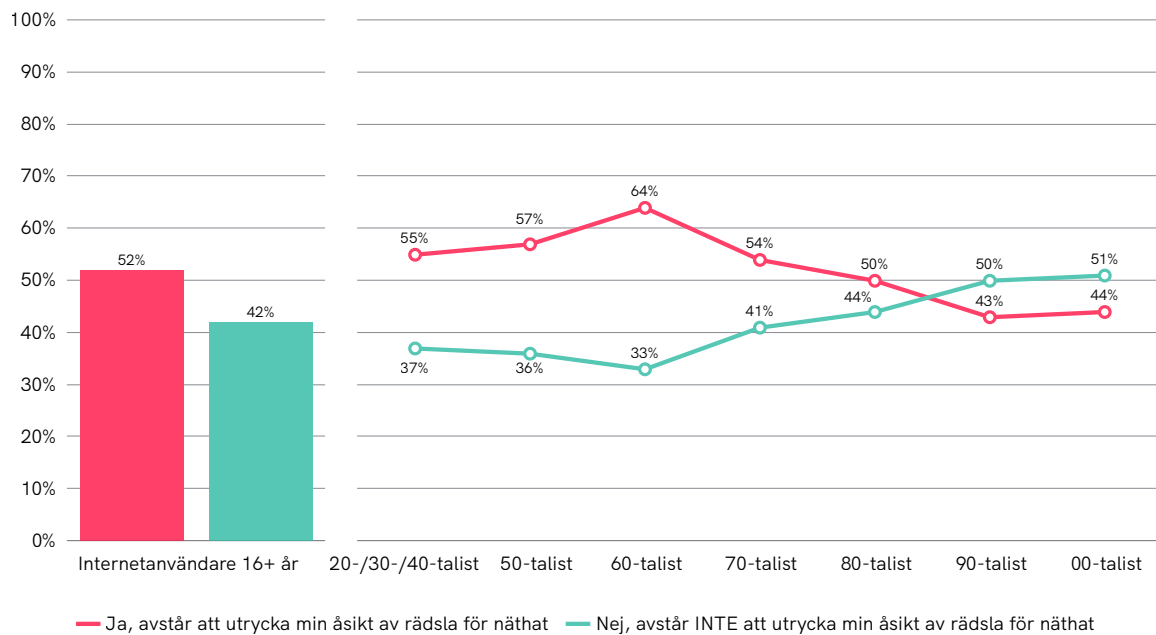

Diagram 6.8a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många avstår från att uttrycka sina åsikter på nätet av rädsla för näthat?

Mer än hälften av internetanvändarna undviker att exempelvis kommentera inlägg, nyhetsartiklar eller dela med sig av sina åsikter i egna inlägg på sociala medier på grund av rädsla för att drabbas av näthat.

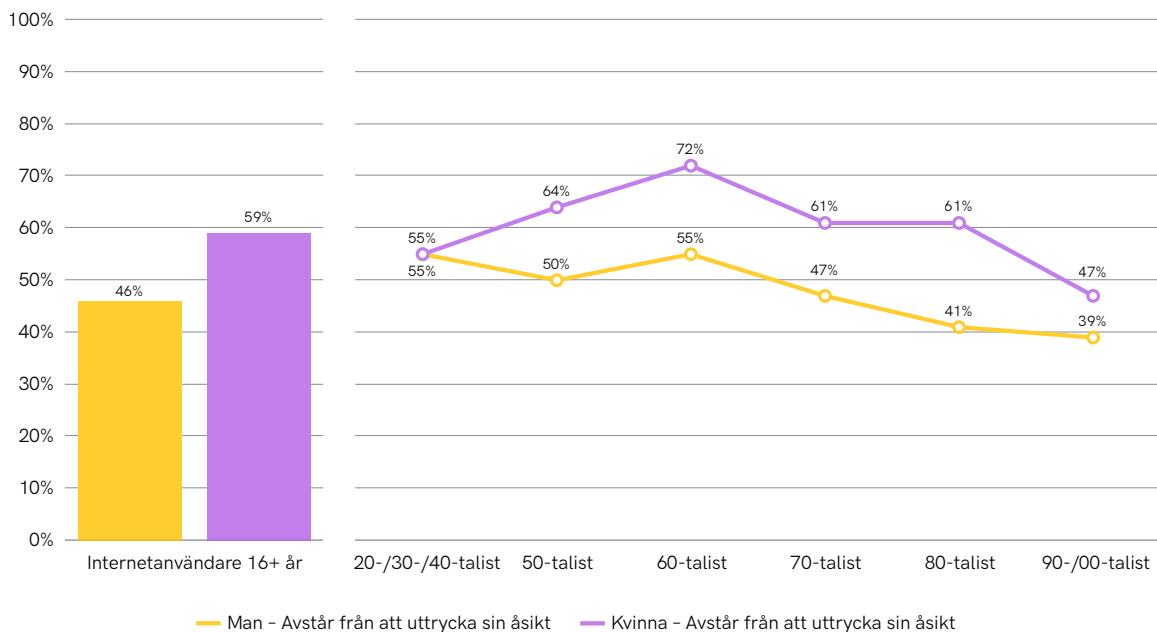
Det är vanligare att äldre personer avstår från att kommentera eller göra egna inlägg på nätet av rädsla för näthat. Det är även något fler som avstår bland personer med högskole- eller universitetsutbildning (59%) och höginkomsttagare (58%). *)

- Vanligast är att avstå från att kommentera artiklar eller nyheter i sociala medier, vilket 3 av 10 gör.
- Drygt 1 av 4 avstår från att kommentera inlägg från personer som de inte känner (27%) eller kommentera inlägg från grupper på sociala medier (26%).
- Nästan 1 av 4 (24%) avstår från att göra egna inlägg på sociala medier på grund av rädsla för näthat.
- Drygt 1 av 7 (15%) avstår från att kommentera vänners inlägg på sociala medier för att undvika näthat.

Begränsar sig män och kvinnor på olika sätt? Det visar *diagram 6.9*

Fler kvinnor än män uttrycker inte sina åsikter på nätet på grund av rädsla för näthat

Fråga: Avstår du från att uttrycka din åsikt på nätet på grund av rädsla för att bli utsatt för näthat?

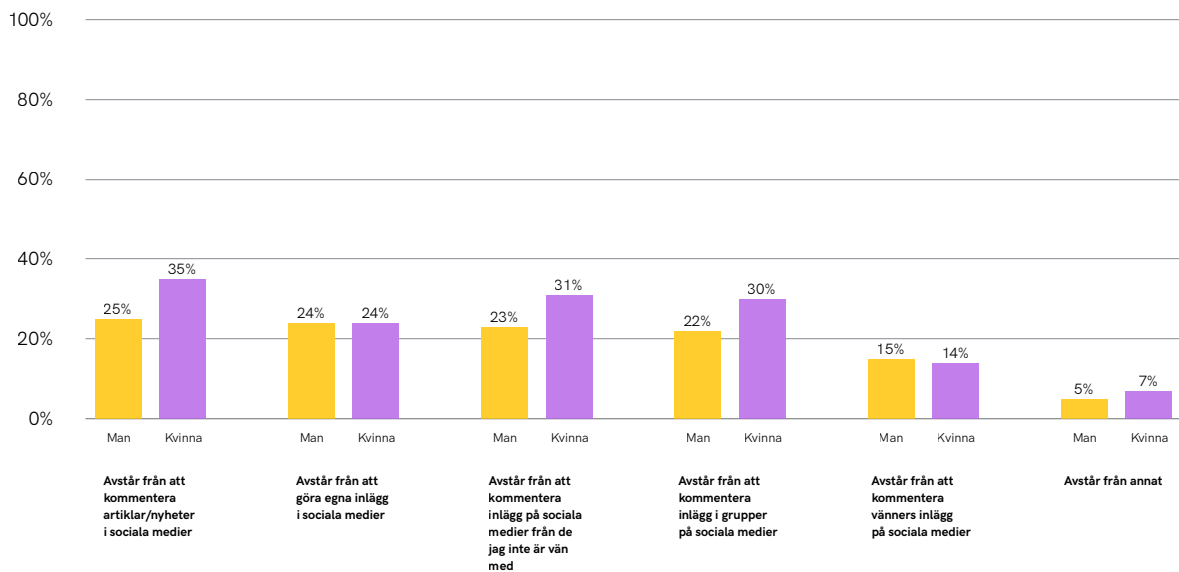

Diagram 6.9a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Hur många män respektive kvinnor avstår från att uttrycka sina åsikter på nätet på grund av rädsla för näthat?

Det är fler kvinnor (59%) än män (46%) som undviker att exempelvis kommentera inlägg, nyhetsartiklar eller dela med sig av sina åsikter i egna inlägg på sociala medier på grund av rädsla för näthat.

- Drygt 1 av 3 kvinnor avstår från att kommentera artiklar eller nyheter i sociala medier på grund av rädsla för näthat. Det är betydligt fler än män, där 1 av 4 svarar detsamma.
- Fler kvinnor (31%) än män (23%) avstår från att kommentera inlägg på sociala medier från personer de inte känner på grund av rädsla för näthat.
- Fler kvinnor (30%) än män (22%) avstår från att kommentera inlägg i grupper på sociala medier från personer de inte känner på grund av rädsla för näthat.
- Lika många män som kvinnor avstår från göra inlägg i sociala medier (nästan 1 av 4) eller avstår från att kommentera vänners inlägg på sociala medier (omkring 1 av 7) för att undvika näthat.

KAPITEL 7: SAMHÄLLSNYHETER I TRADITIONELLA OCH DIGITALA MEDIER

HÄLFTEN AV SVENSKARNA HAR ÄNDRAT SIN NYHETSKONSUMTION SEDAN RYSSLAND INVADERADE UKRAINA

Tv är den mest använda kanalen för samhällsnyheter, utom bland de unga som främst tar del av nyheter på sociala medier. Kvinnor följer Magdalena Andersson för samhällsnyheter, män följer Ulf Kristersson och barn Therese Lindgren.

INNEHÅLL

- 146 Kort sammanfattning
- 149 Var konsumerar svenskar samhällsnyheter?
- 162 Vilka följer svenskar för samhällsnyheter?
- 168 Vilka nyhetskällor litar svenskar mest och minst på?
- 170 Hur tar barn och ungdomar del av samhällsnyheter?
- 178 Oroar sig svenskar för filterbubblor?
- 182 Har kriget i Ukraina påverkat nyhetskonsumtionen?

I det här kapitlet tar vi reda på hur många i befolkningen som tar del av samhällsnyheter och vilka mediekanaler de väljer. Vi undersöker också hur många svenskar som följer någon för att ta del av samhällsnyheter och vilka personer de följer. I fritext låter vi de svarande berätta om vilka kanaler de litar mer eller mindre på. Vidare tittar vi närmare på om det finns en oro för så kallade filterbubblor – både för egen och andras del. Vi undersöker också om kriget i Ukraina har påverkat svenskarnas nyhetskonsumtion på något sätt.

Nästan alla svenskar tar del av samhällsnyheter

Gränsen mellan digitala och traditionella medier håller på att suddas ut då traditionella medier som tv, radio och tidningar ofta också kan konsumeras på nätet. Nyhetsappar, webbplatser och nyhetssidor på sociala medier gör också att skillnaden mellan de olika kanalerna blir allt mindre tydlig. Utbudet av nyhetskanaler är större än någonsin tack vare dagens teknik och nästan alla, 94 procent av svenskarna, tar del av samhällsnyheter. Nyhetskonsumtionen är något lägre bland de födda på 2000-talet och män födda på 00-talet halkar efter jämnåriga kvinnor när det gäller att ta del av samhällsnyheter.

Tv-kanaler har topplaceringen bland nyhetskällor

Svenska folket tar i första hand del av nyheter via tv-kanaler. Därefter kommer nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter där följande ligger i topp: SVT/ Sveriges Radio, Aftonbladet och Dagens Nyheter. Tredjeplatsen intas av radiokanaler och på fjärde plats hamnar sociala medier som nära hälften av svenskarna använder för att ta del av samhällsnyheter. Först på femte plats kommer tryckta tidningar som framför allt läses av de som inte använder internet.

Fler unga tar del av nyheter i sociala medier än traditionella medier

Kanalval för samhällsnyheter skiljer sig stort åt mellan de som är födda på 1900-talet respektive 2000-talet. De som är födda efter millennieskiftet har inte tv-kanaler på första plats som befolkningen i stort utan de tar främst del av samhällsnyheter i sociala medier. De använder också traditionella medier i betydligt lägre utsträckning än de som är födda på 1900-talet. Faktum är att sociala medier sammantaget är den enda nyhetskälla som fler födda på 2000-talet använder jämfört med de födda på 1900-talet.

Tiktok stor nyhetskanal bland unga kvinnor

Facebook är den sociala medietjänst som flest svenskar konsumerar samhällsnyheter på, följt av Instagram, Youtube och Twitter. Det gäller dock inte de födda på 2000-talet som tar främst del av samhällsnyheter på Tiktok. Mer än var fjärde född på 2000-talet och uppemot hälften av kvinnorna födda på 00-talet använder Tiktok som nyhetskälla. Kontrasten är stor mot de födda på 1900-talet där endast 1 procent använder Tiktok för samhällsnyheter.

Nyheter på sociala medier konsumeras främst i flödet

Det är fler som tar del av samhällsnyheter direkt i sitt flöde på sociala medier än som aktivt går in på olika nyhetssidor eller konton på de sociala medieplattformarna. Män som tar del av nyheter i sociala medier går i högre grad än kvinnor aktivt in på nyhetssidor från sociala medier. Överlag tar män del av nyheter på flera sociala medietjänster än kvinnor. Bland män toppar Youtube och Facebook men de använder också Twitter, Reddit och Flashback för samhällsnyheter i högre grad än kvinnor. För kvinnor är Facebook och Instagram de dominerande sociala medietjänsterna för nyhetskonsumention, följt av Tiktok.

Magdalena Andersson populärast att följa för samhällsnyheter

Mer än var tredje svensk följer någon i digitala medier på nätet för att ta del av samhällsnyheter. Den person som är populärast att följa för samhällsnyheter är Magdalena Andersson, följt av Ulf Kristersson, Ebba Busch och Marcus Oscarsson. Magdalena Andersson ligger överst på kvinnornas tio-i-topp medan Ulf Kristersson toppar männens. Män och kvinnors topplistor skiljer sig en hel del åt. Exempelvis är Greta Thunberg och Annie Lööf mer populära bland kvinnor medan författaren Lars Wilderäng/Cornucopia och debattören Henrik Jönsson är mer poppis bland män. USA:s president Joe Biden och Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj når sina högsta placeringar på pensionärernas tio-i-topp över vilka de följer för samhällsnyheter.

Svenskar uppger att de känner tillit för SVT som nyhetskälla

Den nyhetskälla som flest svenskar konkret nämner att de känner tillit för är SVT, Sveriges television. Det gäller såväl ung som gammal. Dock är det betydligt fler kvinnor än män som uttrycker att de litar mer på SVT. Andra kanaler som många svenskar uttalat nämner att de litar mer på är Sveriges Radio, Dagens Nyheter och TV4. Fler i yngre åldrar uttrycker sin tillit till Aftonbladet som annars är den källa som flest svenskar konkret uppger att de litar mindre på, följt av Facebook, Expressen och webbforumet Flashback

Barn och ungdomar tar del av nyheter via tv-kanaler och Tiktok

3 av 4 barn och ungdomar i åldern 8-19 år tar del av samhällsnyheter. De främsta nyhetskällorna bland de unga är sociala medier, följt av tv-kanaler. Den sociala medietjänst där flest barn tar del av nyheter är Tiktok och därefter kommer Youtube. Dessa två är samtidigt de nyhetskällor som ungdomar konkret svarar att de litar mindre på. Den nyhetskanal som unga uppger att de litar mest på är SVT. Mer än var tredje barn följer någon person för samhällsnyheter och populärast bland dem är Therese Lindgren.

Hälften av svenskarna oroar sig för filterbubblor

Varannan svensk känner oro för så kallade filterbubblor. Betydligt fler oroar sig för att andra ska hamna i filterbubblor, än för att själva drabbas. Bland 90-talisterna är kännedom om filterbubblor som högst och det är också flest 90-talister som känner oro för filterbubblor, såväl för andras som för egen del. Fler kvinnor än män är oroliga för filterbubblor och betydligt fler kvinnor födda på 00-talet är oroliga jämfört med jämnåriga män.

Män använder nya nyhetskällor efter att Ryssland invaderade Ukraina

Mer än hälften av svenskarna uppger att deras nyhetskonsumtion har påverkats av kriget i Ukraina. Var tredje svensk har ökat sin nyhetskonsumtion och var fjärde svensk har blivit mer källkritisk efter att kriget i Ukraina bröt ut. Mer än dubbelt så många män som kvinnor har börjat använda nya nyhetskällor, såsom BBC, CNN, Lars Wilderäng/Cornucopia och olika konton på Twitter. En mindre andel uppger också att de slutat använda vissa nyhetskällor, eller överlag minskat sin nyhetskonsumtion, då nyheterna i sig påverkade deras mående negativt och gav upphov till oro och ångest.

VAR KONSUMERAR SVENSKAR SAMHÄLLSNYHETER?

6 procent av svenskarna tar inte del av samhällsnyheter

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

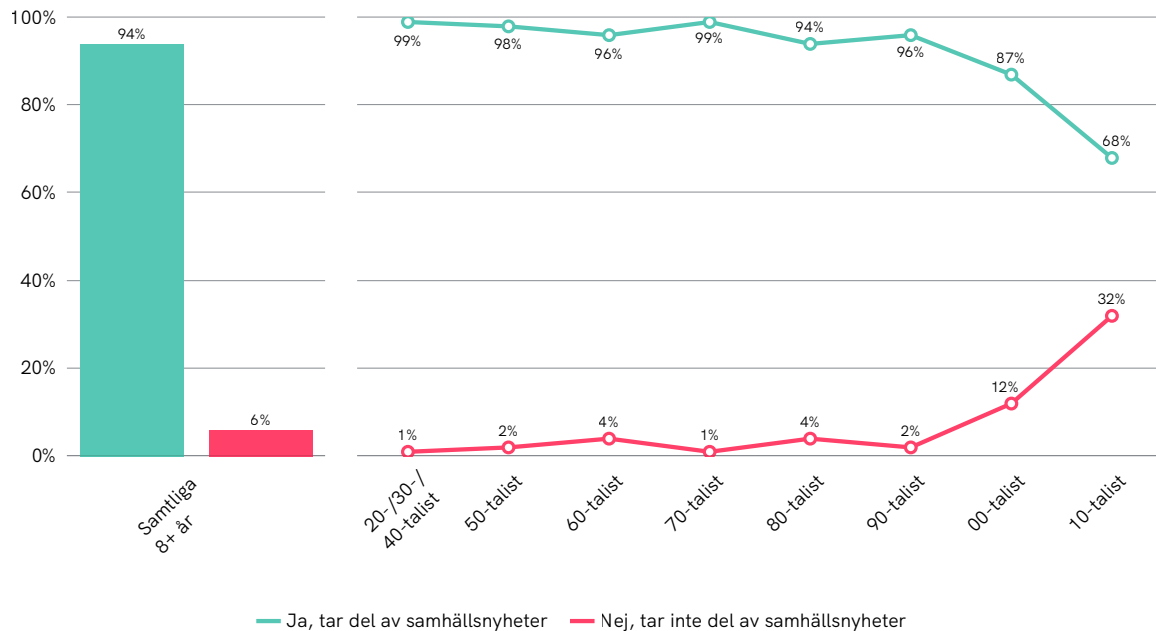

Diagram 7.1, Bas: Samtliga 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många svenskar tar del av samhällsnyheter?

- Nästan alla svenskar (94%) tar del av samhällsnyheter.
- Fler födda på 1900-talet (97%) än födda på 2000-talet (80%) konsumerar samhällsnyheter. *)
- Något fler kvinnor (95%) än män (93%) tar del av samhällsnyheter. *)

Hur många svenskar tar inte del av samhällsnyheter?

- 6 procent av svenskarna tar inte del av samhällsnyheter.
- Fler födda på 00-talet och 10-talet tar inte del av samhällsnyheter.
- Något fler män (6%) än kvinnor (5%) tar inte del av samhällsnyheter och bland 00-talisterna är skillnaden mellan män (14%) och kvinnor (9%) som störst. *)

Svenska folkets främsta nyhetskälla är tv-kanaler

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

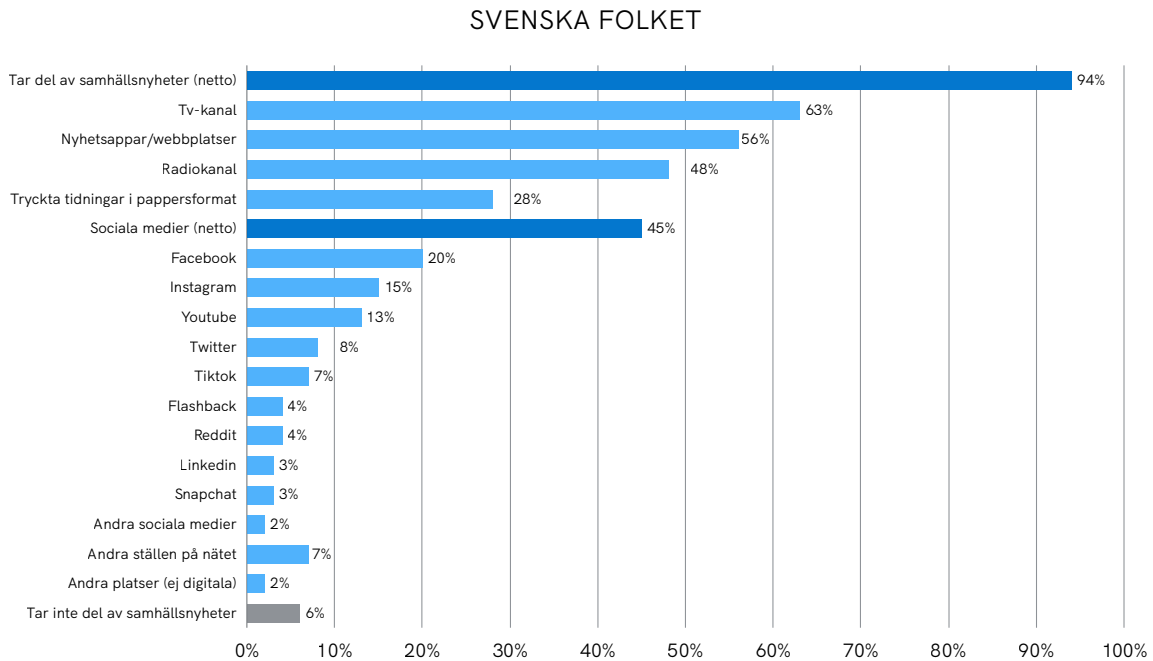

Diagram 7.2a, Bas: Samtliga 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio eller i tidningar? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

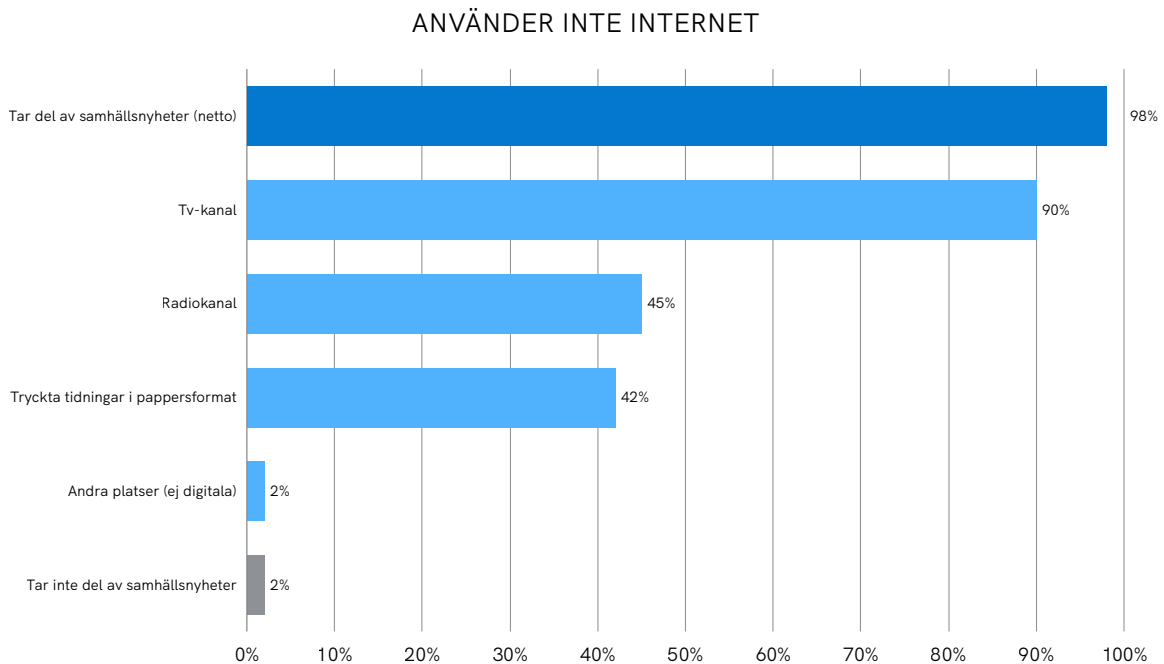

Diagram 7.2b, Bas: Använder inte internet 8+ år, År 2023 (Internetpenetrationsstudien)

Hur ser det svenska medielandskapet ut år 2023?

Medielandskapet har de senaste årtiondena haft en hisnande utveckling i och med digitaliseringen. Den nya tekniken har lett till att även traditionella medier ofta har en digital närvaro på internet, till exempel genom att tv-program går att se via Play-tjänster och radioprogram släpps som poddar.

För att förenkla för de svarande omfattar därför tv-kanaler respektive radiokanaler alla olika format, utan att göra skillnad på om sändningen är analog eller digital.

Likaså har nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter slagits samman för att täcka in så kallade nyhetsaggregatorer som exempelvis Omni och Google News, samt webbplatser som tv, radio och tidningar driver. De som har svarat att de tar del av samhällsnyheter via nyhetsappar och webbplatser har i fritextsvar framförallt nämnt Sveriges Television, Sveriges Radio, Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Svenska Dagbladet, TV4, Omni och Google News.

Under andra platser för nyheter har också fritextsvar kunnat skrivas in. Där nämns bland annat poddar, Wikipedia och sökmotorer som Google och Safari. För andra platser som inte är digitala nämns framför allt skolan.

Vilka kanaler använder svenskar för att ta del av samhällsnyheter?

- Den källa för samhällsnyheter som svenska folket främst använder är tv-kanaler (63%). De som inte använder internet använder tv som nyhetskanal i betydligt högre utsträckning (90%).
- På andra plats hamnar nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter som en bra bit över hälften av svenskarna använder. I fritextsvar ligger följande i topp tre: SVT/SR, Aftonbladet och DN (Dagens Nyheter).
- På tredje plats kommer radiokanaler som nyhetskälla bland svenskarna. De som inte använder internet (45%) använder radiokanaler för samhällsnyheter i nästan lika hög grad som befolkningen i stort (48%).
- Sociala medier innehar fjärdeplaceringen. Uppemot hälften av svenskarna använder sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Först på femte plats kommer tryckta tidningar som 28 procent av svenskarna använder för att ta del av samhällsnyheter. De som inte använder internet använder tryckta tidningar som nyhetskanal i betydligt högre utsträckning (42%).

Sociala medier är största nyhetskällan bland de födda på 2000-talet

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

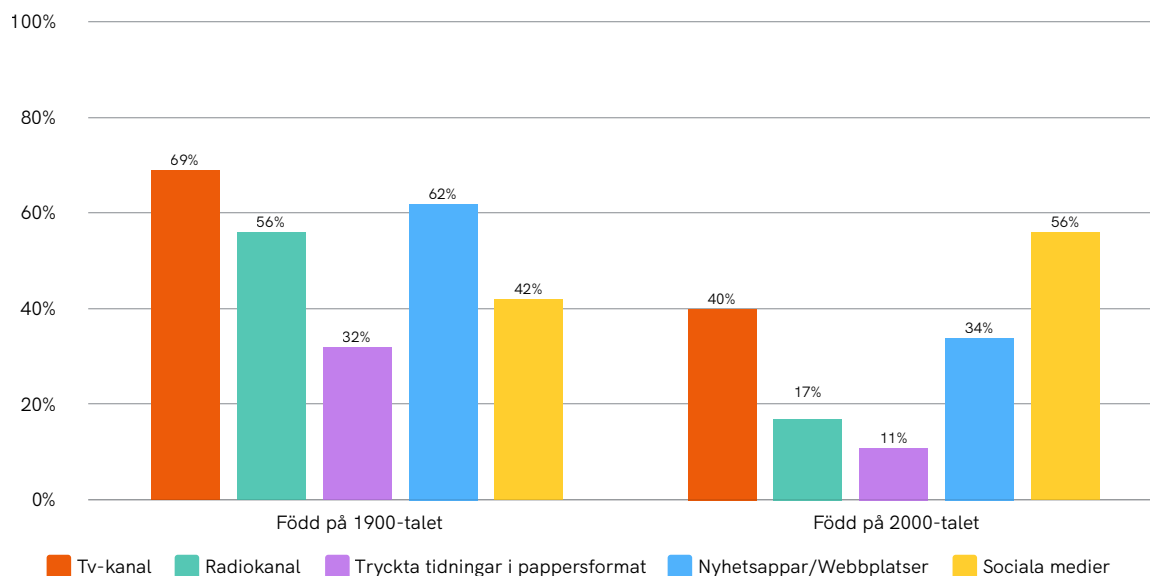

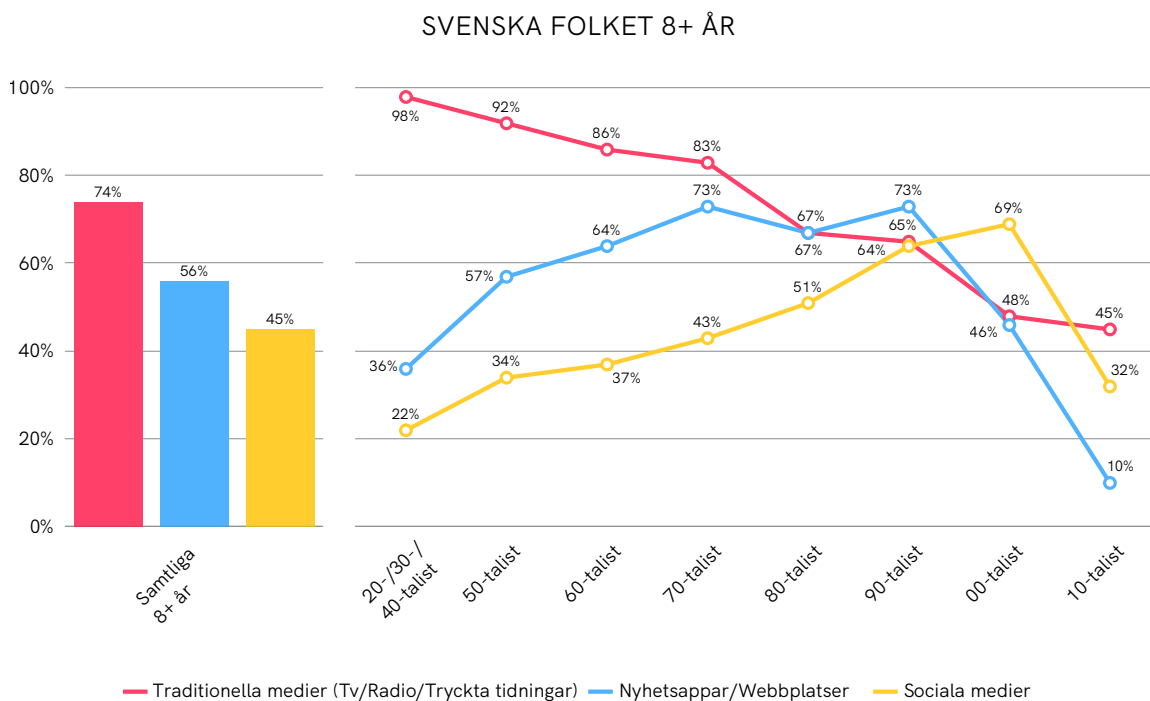
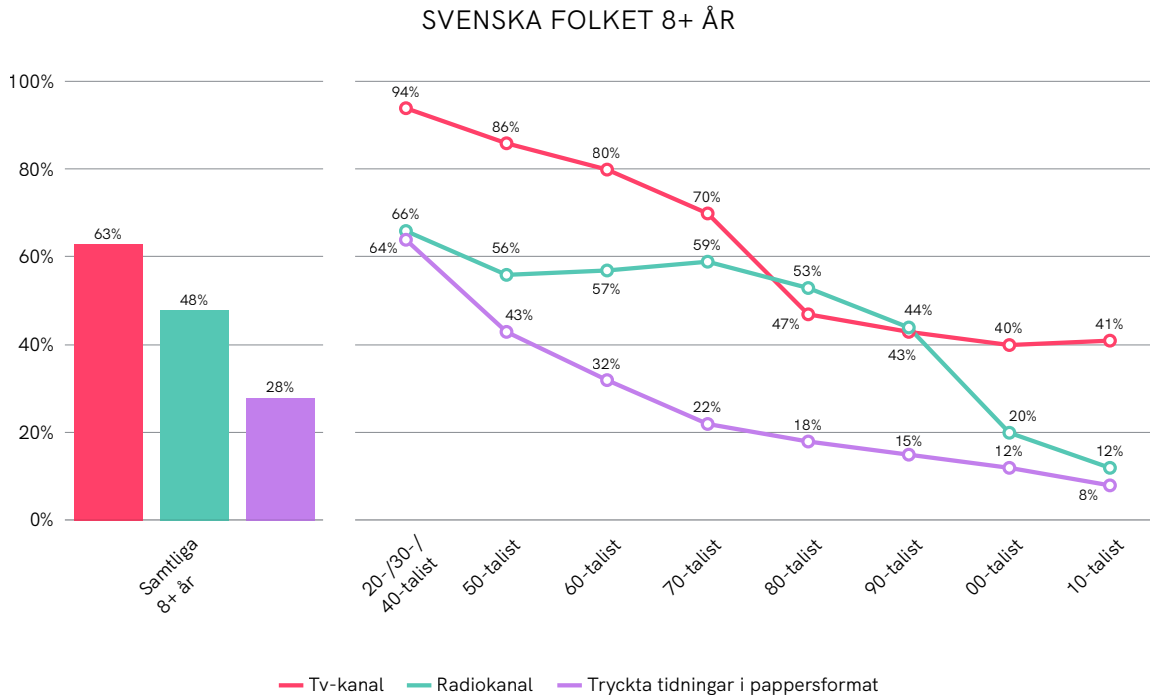
Diagram 7.3, Bas: Samtliga 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur skiljer sig nyhetskonsumtionen åt mellan de födda på 1900-talet och 2000-talet?

- Fler födda på 1900-talet än födda på 2000-talet konsumerar samhällsnyheter (se *Diagram 7.1*). Vilka nyhetskällor som används skiljer sig stort åt mellan de födda före och efter millennieskiftet.
- Den största nyhetskällan bland de födda på 1900-talet är tv-kanaler, medan de födda på 2000-talet främst använder sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Gapet är stort mellan de födda före och efter millennieskiftet vad gäller användning av traditionella medier som tv-kanaler, radiokanaler och tryckta tidningar för samhällsnyheter. De födda på 1900-talet använder dessa i betydligt högre utsträckning än de födda på 2000-talet.
- Sociala medier är sammantaget den enda källa för samhällsnyheter som fler födda på 2000-talet använder.

Nyhetsappar används främst av män födda på 90-talet

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

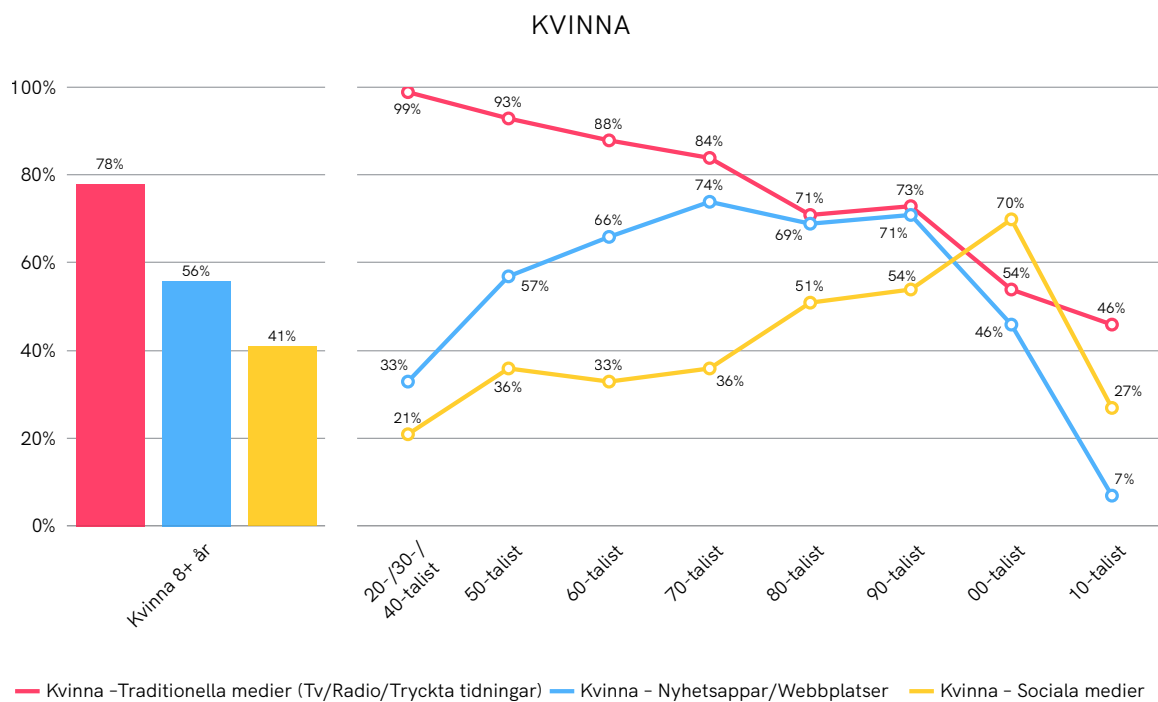
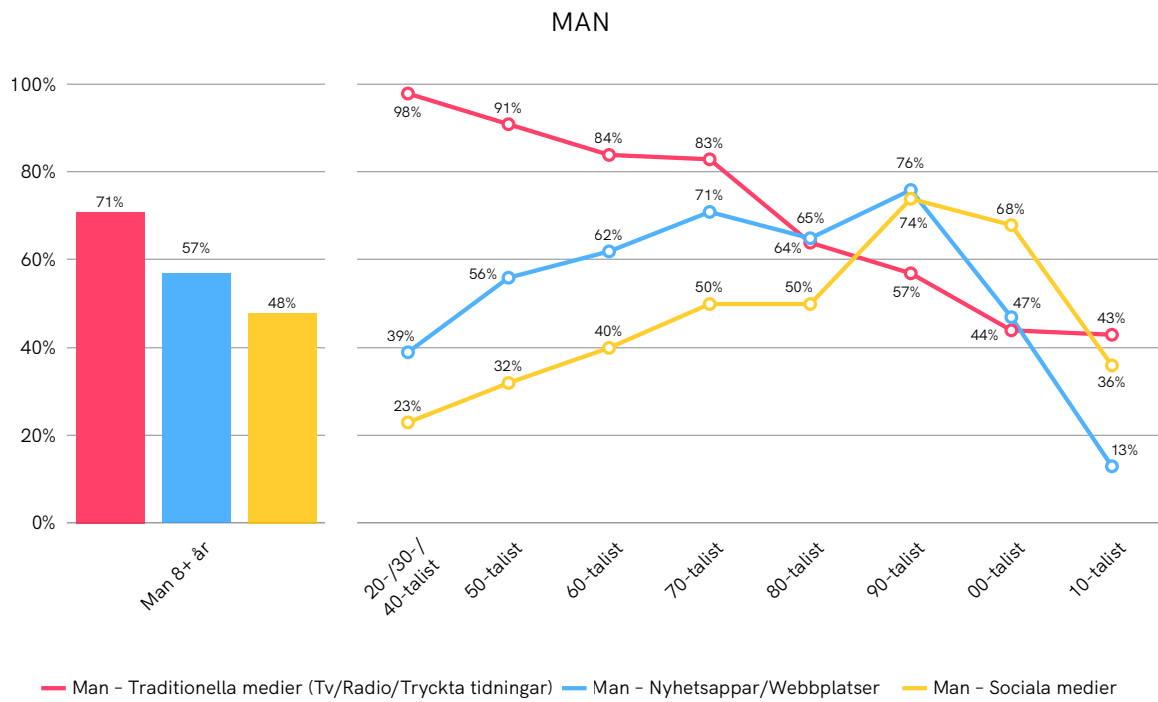

Diagram 7.4a-d, Bas: Samtliga 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka använder traditionella medier som tv-kanaler, radiokanaler och tryckta tidningar för att ta del av samhällsnyheter?

Tv-kanaler och radiokanaler avser i denna fråga alla olika format, utan att göra skillnad på om sändningen är analog eller digital. Läs mer under *Hur ser det svenska medielandskapet ut år 2023?*

- Traditionella medier för samhällsnyheter, det vill säga tv-kanaler, radiokanaler och tryckta tidningar, konsumeras sammantaget av 3 av 4 svenskar (74%).

- De äldsta, det vill säga de födda på 20-, 30- och 40-talet, är de som främst använder traditionella medier för samhällsnyheter. Bland dem finns också högst andel icke-användare av internet (22%). Läs mer under *Hur många använder (inte) internet?*
- Tv-kanaler för samhällsnyheter används i allra högst grad av de äldsta och användningen minskar med fallande ålder. Brantast är fallet mellan 70-talisterna (70%) och 80-talisterna (47%) i att använda tv som nyhetskanal. Bland 80-talisterna är det fler som tar del av samhällsnyheter via radiokanaler än tv-kanaler.
- Även om radiokanaler för nyheter främst används av de äldsta förblir användningen relativt jämn i den äldre halvan av befolkningen. I den yngre halvan minskar användning i och med fallande ålder. Brantast är fallet mellan 90-talister (44%) och 00-talisterna (20%) i att använda radio som nyhetskanal.
- Tryckta tidningar används i högst grad av de äldsta, det vill säga 20-, 30- och 40-talisterna (64%) och sedan minskar andelen läsare stort redan bland 50-talisterna (43%). Tryckta tidningar fortsätter sedan att tappa läsare med fallande ålder. Bland 70-talisterna läser var femte tryckta tidningar för samhällsnyheter och bland 00-talisterna endast var tionde.
- Något fler kvinnor än män tar del av samhällsnyheter via traditionella medier. Störst är skillnaden mellan kvinnor (73%) och män (57%) födda på 90-talet. Bland kvinnor födda på 90-talet är traditionella medier sammantaget den främsta nyhetskällan medan jämnåriga män i högre grad använder nyhetsappar, webbplatser och sociala medier.
- Män födda på 70-talet (65%) sticker ut genom att i hög grad ta del av samhällsnyheter via radiokanaler. De lyssnar i princip lika mycket på nyheter i radio som de allra äldsta och betydligt mer än jämnåriga kvinnor (54%). *)

Vilka använder nyhetsappar och webbplatser för att ta del av samhällsnyheter?

- En bra bit över hälften (56%) använder nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter. Män och kvinnor använder nyhetsappar och webbplatser för nyheter i ungefär lika stor utsträckning.
- 70- och 90-talister ligger i topp i användning av nyhetsappar och webbplatser för nyheter.
- Allra populärast är nyhetsappar och webbplatser för nyheter bland män födda på 90-talet.
- Nyhetsappar och webbplatser för nyheter används i lägst grad av de äldsta och de yngsta i befolkningen.

Vilka använder sociala medier för att ta del av samhällsnyheter?

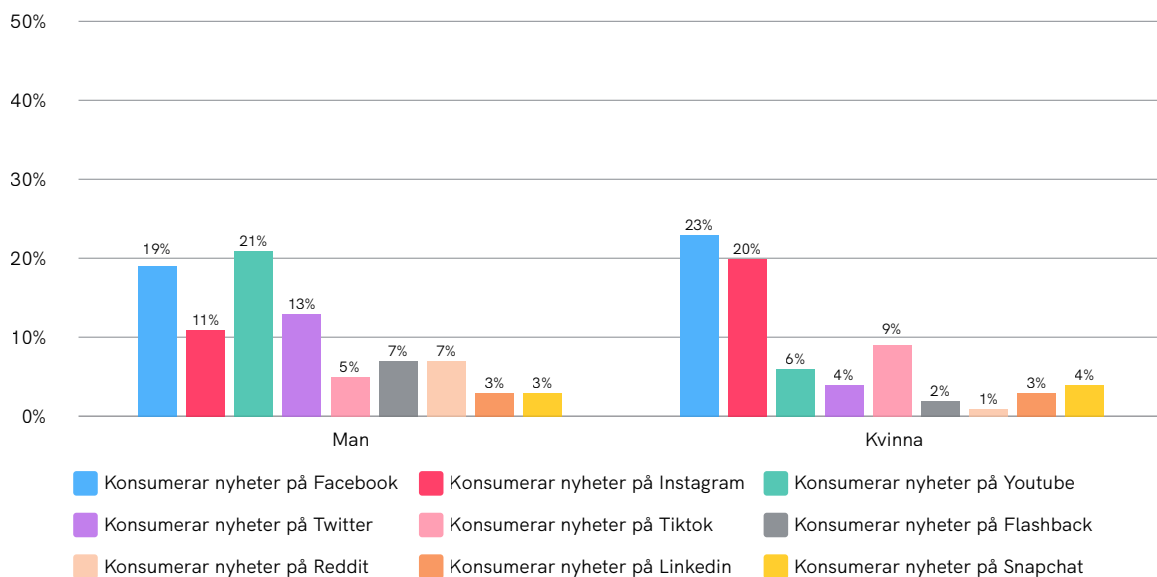
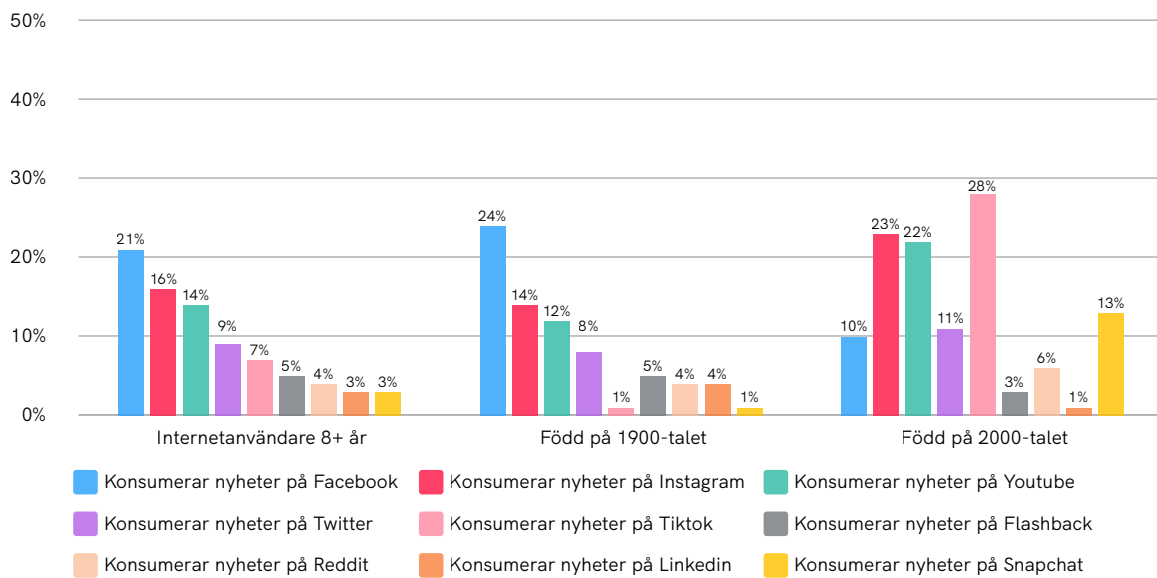
- Nära hälften (45%) av svenskarna tar del av samhällsnyheter via sociala medier.
- 00-talisterna (69%) ligger i topp i att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Fler män än kvinnor använder sociala medier för nyhetskonsumtion. Störst är skillnaden mellan män (74%) och kvinnor (54%) födda på 90-talet vad gäller nyhetskonsumtion på sociala medier. Män födda på 90-talet intar topplaceringen

för nyhetskonsumtion på sociala medier sett till alla åldersgrupper fördelade på män och kvinnor.

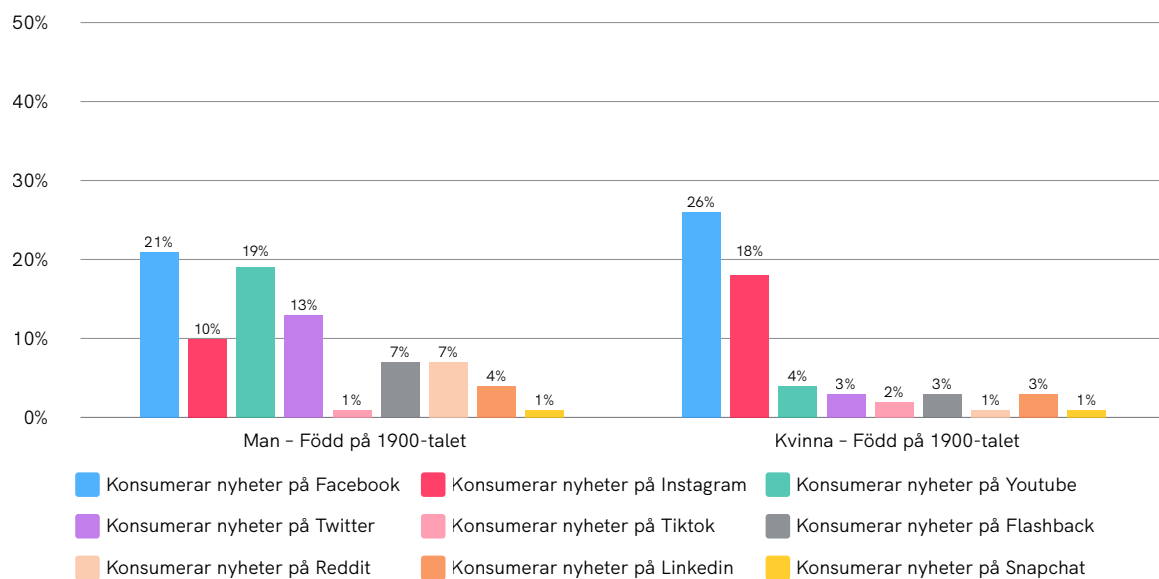
Nu ska vi titta närmare på vilka olika sociala medieplattformar som används för nyhetskonsumtion.

Facebook är den sociala medieplattform där flest svenskar tar del av samhällsnyheter

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

FÖDD PÅ 1900-TALET

FÖDD PÅ 2000-TALET

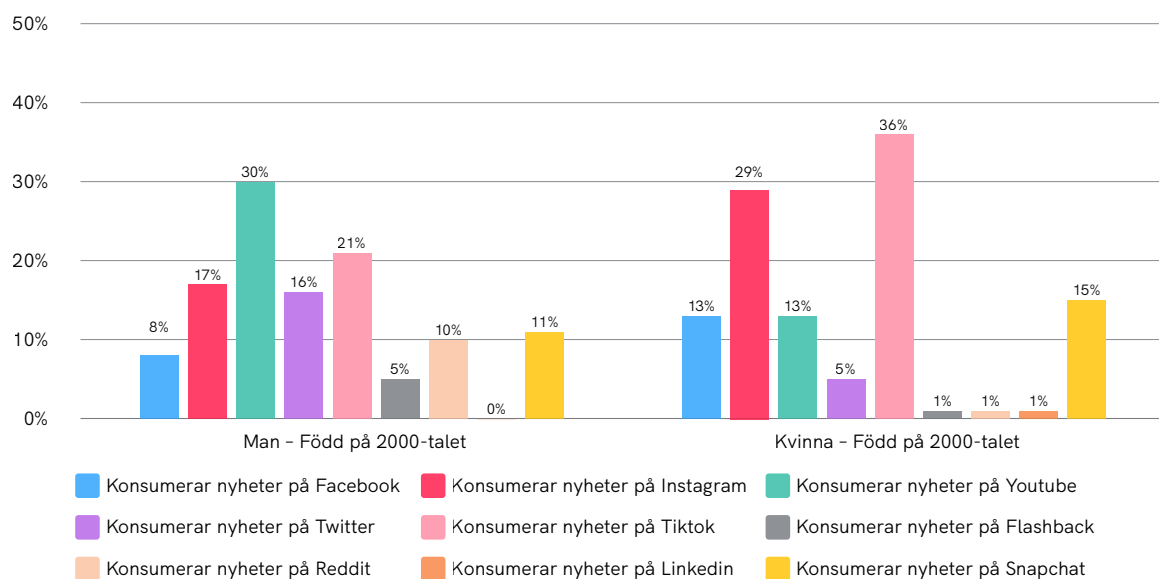

Diagram 7.5a-d, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2) Obs! Skala 50%

I vilka sociala medier tar svenskar del av samhällsnyheter?

När det gäller andelarna som tar del av samhällsnyheter i olika sociala medier är det viktigt att också ha i åtanke hur många som använder respektive social medietjänst. Läs mer om användning av sociala medier i *Kapitel 9 Sociala medier*.

- Facebook är den sociala medieplattform där allra flest svenskar tar del av samhällsnyheter, följt av Instagram och därefter Youtube. På fjärde plats kommer Twitter och femteplaceringen intas av Tiktok.

- Det skiljer sig stort mellan vilka sociala nätverksplattformar som de födda före och efter millennieskiftet tar del av samhällsnyheter på. Störst är skillnaden i att ta del av samhällsnyheter via Tiktok vilket nästan uteslutande de födda på 2000-talet (28%) gör jämfört med de födda på 1900-talet (1%).
- Tiktok är den kanal där födda på 2000-talet främst tar del av samhällsnyheter, följt av Instagram och Youtube. På fjärde plats kommer Snapchat och femteplaceringen intas av Twitter. Facebook finns alltså inte med på topp fem utan hamnar först på sjätte plats.
- Facebook, Flashback och LinkedIn är de enda sociala medietjänster där fler födda på 1900-talet än 2000-talet tar del av samhällsnyheter.
- Män och kvinnor har olika sociala medietjänster i topp för nyhetskonsumtion. Bland män toppar Youtube, följt av Facebook och Twitter. Bland kvinnor intar Facebook toppplaceringen, följt av Instagram och Tiktok.
- Män tar i högre grad del av samhällsnyheter på flera olika sociala medier. Fler män än kvinnor använder Youtube, Twitter, Reddit och Flashback för samhällsnyheter.
- Facebook ligger i topp för nyhetskonsumtion på sociala medier bland både män och kvinnor födda på 1900-talet. Bland kvinnorna födda på 1900-talet dominerar Facebook och Instagram som nyhetskällor och topp tre bland männen är Facebook, Youtube och Twitter.
- Bland de som är födda på 2000-talet ligger Youtube i topp bland män och Tiktok bland kvinnor vad gäller att ta del av samhällsnyheter i sociala medier. Bland kvinnor födda på 00-talet är det uppemot hälften (45%) som tar del av samhällsnyheter via Tiktok. *)

Mer än hälften som tar del av samhällsnyheter på sociala medier gör det endast i sitt flöde

Fråga: På sociala medier, brukar du aktivt gå in på några sidor för samhällsnyheter eller tar du bara del av de samhällsnyheter som dyker upp i ditt flöde?

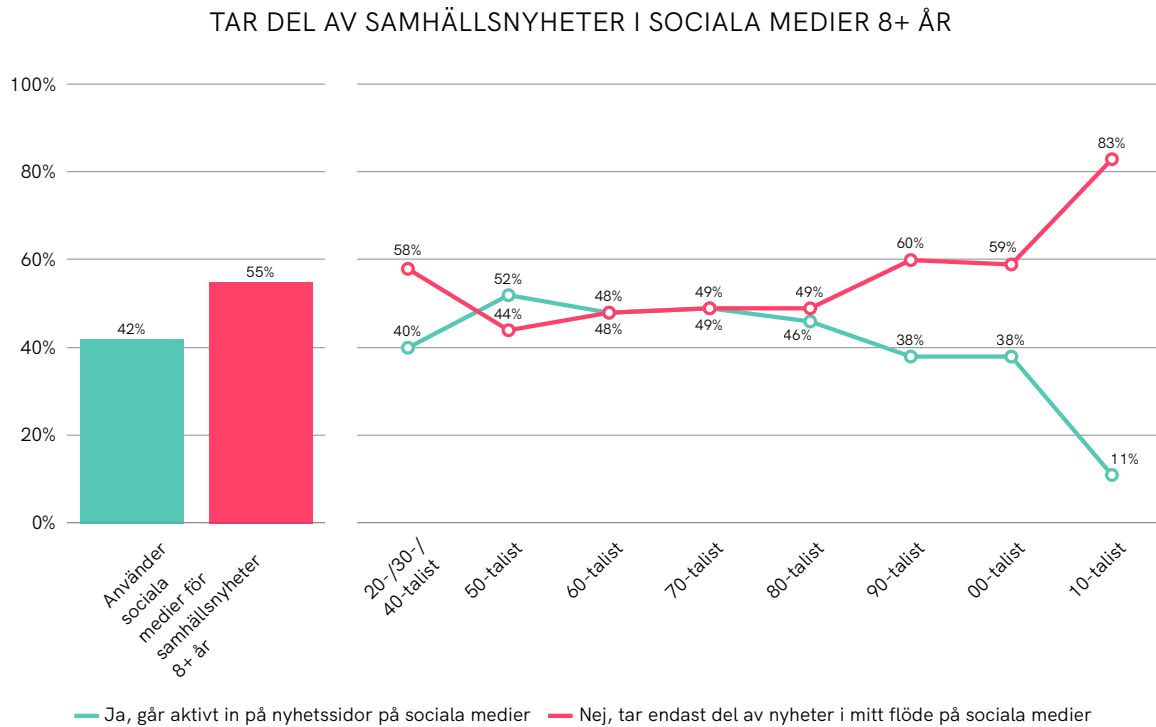

Diagram 7.6, Bas: Tar del av samhällsnyheter på sociala medier 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Konsumerar svenskar samhällsnyheter direkt i flödet eller går de aktivt in på nyhetssidor på sociala medier?

- Det är fler som tar del av samhällsnyheter direkt i sitt flöde på sociala medier än som aktivt går in på olika nyhetssidor på sociala medieplattformar.
- Fler män (45%) än kvinnor (38%) som tar del av nyheter i sociala medier går aktivt in på nyhetssidor på sociala medier. *)
- 50-talisterna som tar del av samhällsnyheter på sociala medier ligger i topp vad gäller att aktivt gå in på en nyhetssida på den sociala nätverksplatsen.
- Bland personer födda efter 50-talet minskar antalet som aktivt går in på nyhetssidor på sociala medier med fallande ålder. Den yngre halvan av befolkningen gör det minst av alla.

Var tredje motiveras att använda sociala medier för att få ta del av samhällsnyheter

Fråga: Vilka drivkrafter får dig att använda sociala medier generellt sett? Vilka tre drivkrafter skulle du säga är det som främst får dig att använda sociala medier?

DRIVS ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER FÖR ATT FÅ SAMHÄLLSNYHETER

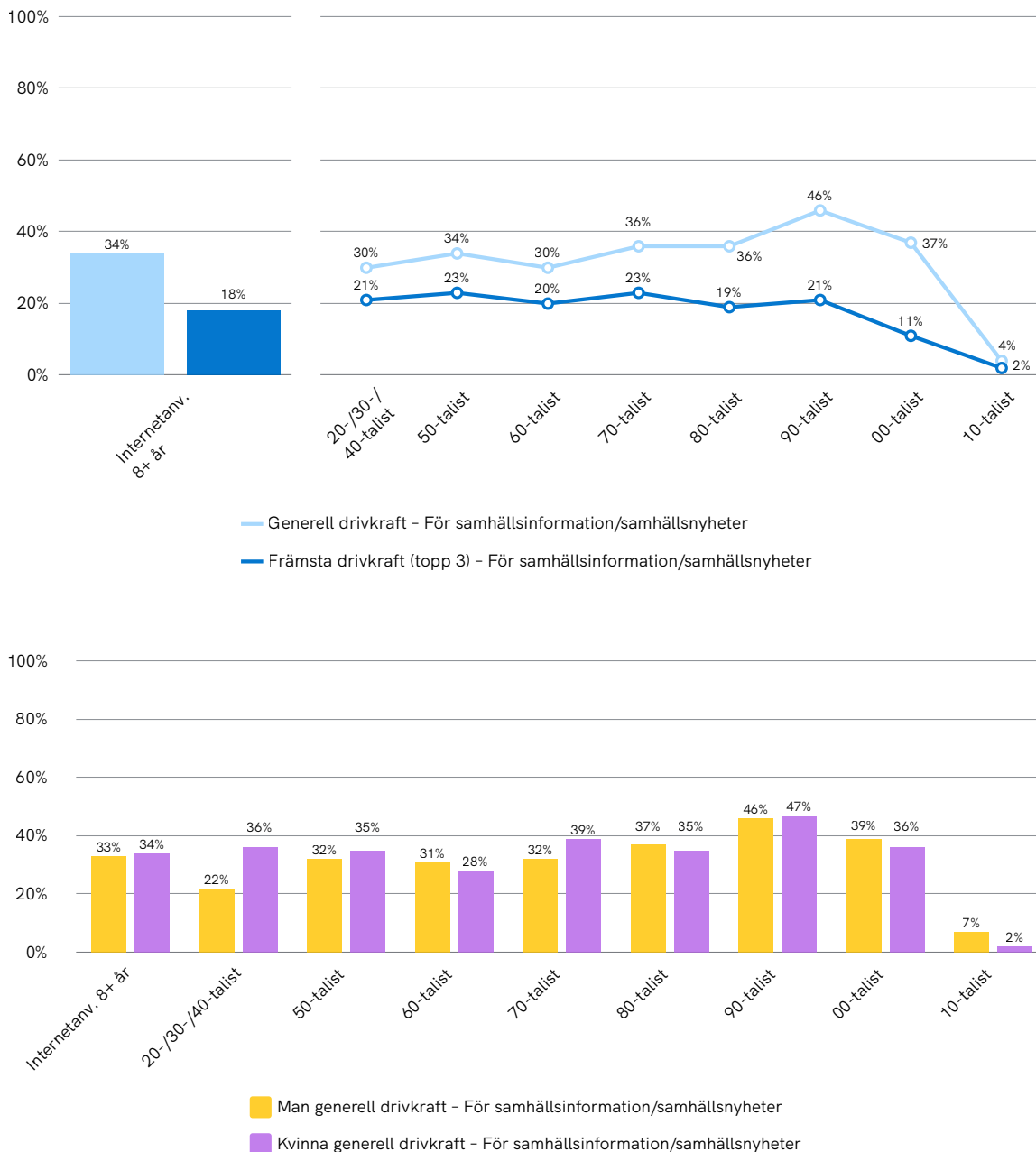

Diagram 7.7a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2), För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

Vilka motiveras att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter?

- Var tredje internetanvändande svensk motiveras att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter och samhällsinformation. För nästan var femte är det en av de främsta drivkrafterna för att vara på sociala nätverksplatser.
- Mest av alla motiveras 90-talisterna att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Fler födda på 1900-talet (36%) än födda på 2000-talet (26%) har samhällsnyheter som drivkraft för att använda sociala medier. *)
- Män och kvinnor motiveras i lika stor utsträckning att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Bland de födda på 2000-talet är det dock något fler män än kvinnor som har samhällsnyheter som drivkraft för att använda sociala medier. Bland de födda på 1900-talet är det tvärtom fler kvinnor än män som har denna motivation. Störst är skillnaden bland de äldsta männen (22%) och kvinnorna (36%), alltså de födda på 20-, 30- och 40-talet. *)
- Att ta del av samhällsinformation och samhällsnyheter är en av de största drivkrafterna för pensionärer att använda sociala medier. (Se *Diagram 9.14*)

Vill du läsa mer om vilka drivkrafter som får svenskar att använda sociala medier, se *Kapitel 9 – Sociala medier* och avsnittet *Drivkrafter att använda sociala medier*.

VILKA FÖLJER SVENSKAR FÖR SAMHÄLLSNYHETER?

Var tredje svensk följer någon för samhällsnyheter

Följer du några...

... influencers, youtubers eller streamers

... svenska eller utländska politiker, ministrar, presidenter eller motsvarande

... bloggare, journalister, författare eller forskare

...för att ta del av politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina eller andra samhällsnyheter?

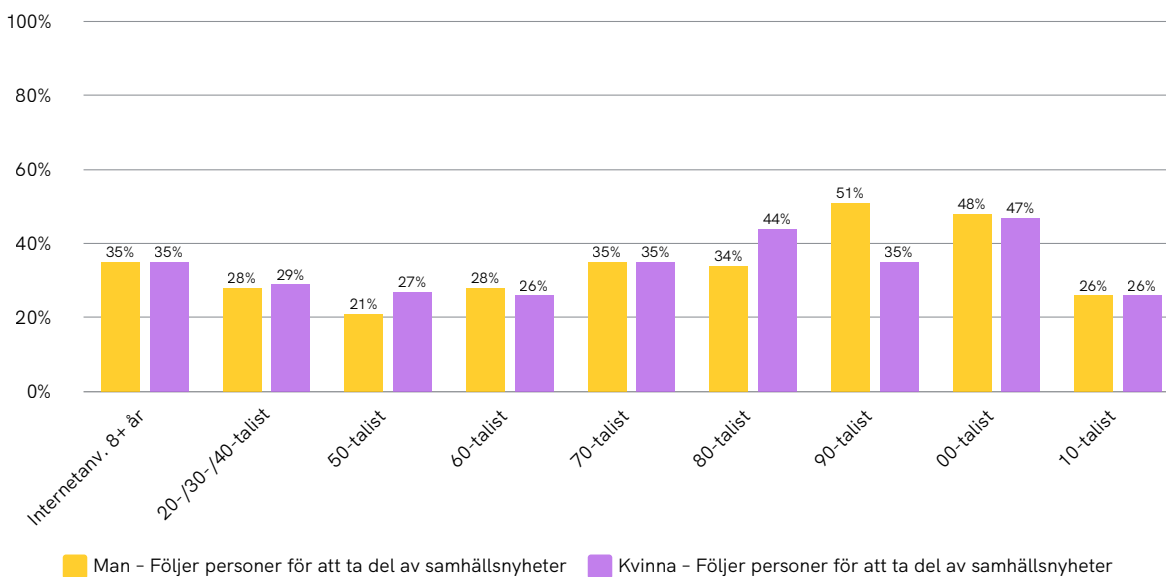
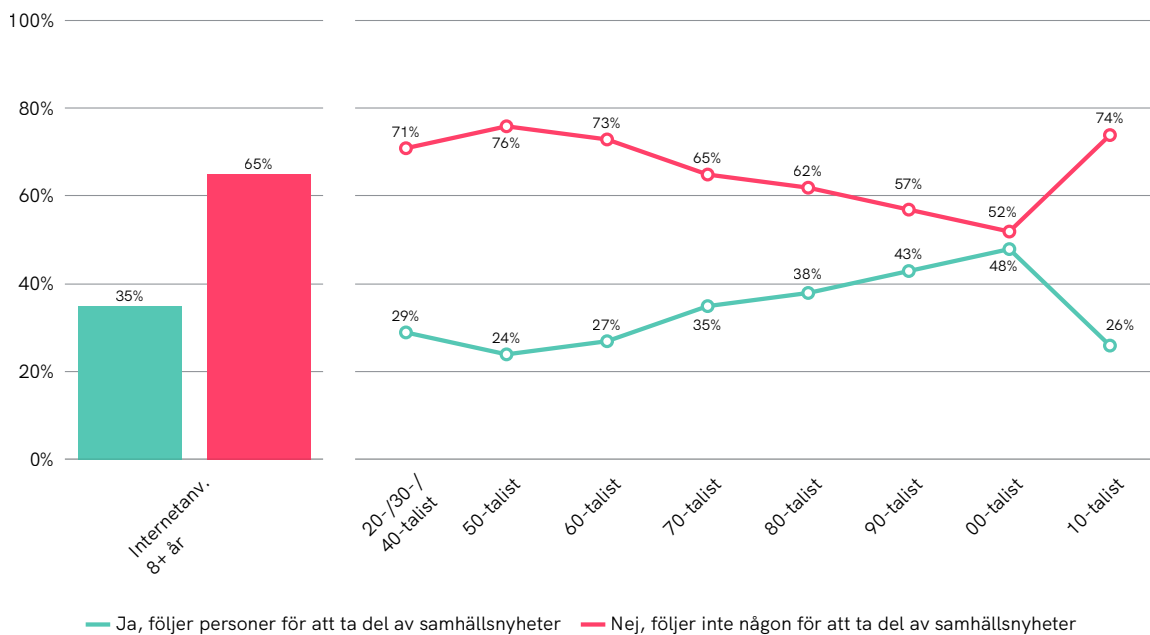

Diagram 7.8a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många följer någon person för att ta del av samhällsnyheter?

Det finns olika sätt att följa personer på sociala medier för att få upp nytt innehåll som personen lägger upp eller delar i flödet. Det går även att följa personer genom deras egna bloggar, webbplatser, poddar eller liknande. På sociala medier och i en del nyhetsappar går det också att följa personer, utvalda ämnen och taggar, samt nyheter och inlägg om personer. Vi har i denna fråga inte avgränsat hur och var någonstans på nätet man följer personer för samhällsnyheter.

- Drygt var tredje svensk följer någon för att ta del av samhällsnyheter.
- 00-talisterna ligger i topp när det gäller att följa någon för samhällsnyheter.
- Lika många män som kvinnor följer någon person för samhällsnyheter men det skiljer sig åt i olika åldersgrupper.
- Störst är skillnaden bland män och kvinnor födda på 80- respektive 90-talet. Betydligt fler män födda på 90-talet följer någon jämfört med jämnåriga kvinnor. Bland 80-talisterna är det istället betydligt fler kvinnor än män som följer någon för samhällsnyheter.
- Hälften av alla män födda på 90-talet följer någon för samhällsnyheter vilket är mest bland alla män och kvinnor i olika åldersgrupper.

Nu ska vi ta reda på vilka personer som svenskarna främst följer för samhällsnyheter.

Svenskar följer främst Magdalena Andersson för samhällsnyheter

Följer du några...

... influencers, youtubers eller streamers

... svenska eller utländska politiker, ministrar, presidenter eller motsvarande

... bloggare, journalister, författare eller forskare

...för att ta del av politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina eller andra samhällsnyheter?

FÖLJER NÅGON FÖR ATT TA DEL AV SAMHÄLLSNYHETER

Diagram 7.9, Bas: Följer någon för att ta del av samhällsnyheter 8+ år, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

TIO-I-TOPP BLAND SVENSKAR SOM FÖLJER
NÅGON (35%) FÖR SAMHÄLLSNYHETER ÅR 2023:

1.	Magdalena Andersson	12%
2.	Ulf Kristersson	10%
3.	Ebba Busch	6%
4.	Marcus Oscarsson	6%
5.	Joe Biden	5%
6.	Greta Thunberg	4%
7.	Annie Lööf	4%
8.	Volodymyr Zelenskyj	4%
9.	Lars Wilderäng/Cornucopia	3%
10.	Henrik Jönsson	3%

Vilka personer följer svenskar för att få ta del av samhällsnyheter?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. De svarande har alltså själva fått skriva in vilka de följer och har inte fått välja mellan färdiga alternativ.

- Den person som svenskar främst följer för samhällsnyheter är Magdalena Andersson. Bland de svenskar som följer någon för samhällsnyheter (35%) är det 12 procent som har svarat Magdalena Andersson vilket motsvarar 4 procent av den svenska befolkningen. *)
- På andra plats kommer Ulf Kristersson och på tredje plats Ebba Busch.
- På svenskarnas tio-i-topp av personer som de följer för samhällsnyheter finns två utländska namn med; Joe Biden, USA:s president samt Volodymyr Zelenskyj, Ukrainas president.
- Män och kvinnor skiljer sig en hel del åt i vilka de följer för samhällsnyheter. På sina respektive tio-i-topp har de endast fem gemensamma namn. Det är de första fem namnen på svenskarnas topplista men ordningsföljden är inte densamma för män och kvinnor:

TIO-I-TOPP BLAND MÄN SOM FÖLJER NÅGON (35%) FÖR SAMHÄLLSNYHETER ÅR 2023:

1.	Ulf Kristersson	11%
2.	Ebba Busch	6%
3.	Magdalena Andersson	6%
4.	Henrik Jönsson	6%
5.	Lars Wilderäng/Cornucopia	6%
6.	Joe Biden	5%
7.	Jimmie Åkesson	5%
8.	Marcus Oscarsson	5%
9.	Hanif Bali	4%
10.	Volodymyr Zelenskyj	4%

TIO-I-TOPP BLAND KVINNER SOM FÖLJER
NÅGON (35%) FÖR SAMHÄLLSNYHETER ÅR 2023:

1.	Magdalena Andersson	18%
2.	Ulf Kristersson	10%
3.	Greta Thunberg	7%
4.	Marcus Oscarsson	7%
5.	Ebba Busch	7%
6.	Annie Lööf	6%
7.	Joe Biden	5%
8.	TNKVRT	4%
9.	Therese Lindgren	4%
10.	Nooshi Dadgostar	4%

- Männen har Ulf Kristersson i topp och Magdalena Andersson kommer först på en tredje plats. På männens topplista seglar två nya namn in, nämligen Jimmie Åkesson och Hanif Bali.
- Bland kvinnorna ligger Magdalena Andersson överlägset i topp. På kvinnornas topplista dyker tre nya namn upp, nämligen TNKVRT (ett instagramkonto skapat av Danny Lam), Therese Lindgren och Nooshi Dadgostar.
- Även de internetanvändande pensionärerna har Magdalena Andersson i topp för samhällsnyheter. På deras topplista dyker dock fyra nya namn upp: Emmanuel Macron, Göran Greider, Jens Stoltenberg och Vladimir Putin.

TIO-I-TOPP BLAND PENSIONÄRER SOM FÖLJER
NÅGON (26%) FÖR SAMHÄLLSNYHETER ÅR 2023:

1.	Magdalena Andersson	14%
2.	Joe Biden	14%
3.	Ulf Kristersson	13%
4.	Volodymyr Zelenskyj	7%
5.	Emmanuel Macron	5%
6.	Ebba Busch	5%
7.	Göran Greider	3%
8.	Marcus Oscarsson	3%
9.	Jens Stoltenberg	3%
10.	Vladimir Putin	3%

- Hälften av namnen på pensionärernas tio-i-topp är utländska namn. Joe Biden hamnar på andra plats och Volodymyr Zelenskyj på fjärde plats.

Vill du veta vilka barn och ungdomar följer för samhällsnyheter, se avsnittet *Hur tar barn och ungdomar del av samhällsnyheter?*

VILKA NYHETSKÄLLOR LITAR SVENSKAR MEST OCH MINST PÅ?

Svenskar uppger att de litar mest på SVT som nyhetskälla

Fråga: Vilka kanaler och källor för samhällsnyheter på nätet litar du mest respektive minst på?

Diagram 7.10a-b, Bas: Angivit källor de litar mest respektive minst på 8+ år, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

Vilka nyhetskanaler uppger svenskarna att de litar mest på?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. Det är alltså respondenterna som själva har fått skriva in vilken eller vilka, om några, kanaler och källor som de litar mest på.

En bra bit över hälften har angivit en eller flera konkreta källor de litar mer på. Många av de resterande svaren är ospecifika och vi väljer därför att inte redovisa några andelar i denna fråga utan endast att titta på övergripande mönster.

“Stora väletablerade nyhetskällor som inte är så partiska.”

Kvinna, 26 år

“Litar på större erkända nyhetsbolag. Ej för politiskt vinklade.”

Man, 44 år

Den nyhetskälla som flest svenskar konkret nämner att de litar mer på är SVT, Sveriges Television. Betydligt fler kvinnor än män svarar uttryckligen att de känner tillit för SVT.

Andra kanaler som många svenskar uttalat nämner att de litar mer på är Sveriges Radio, Dagens Nyheter, TV4 och Aftonbladet. Fler bland de yngsta nämner konkret att de känner större tillit för Aftonbladet. Värt att notera är att Aftonbladet också är en källa som många uppger att de litar *minst* på.

Vilka nyhetskanaler uppger svenskarna att de litar minst på?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. Det är alltså respondenterna som själva har fått skriva in vilken eller vilka, om några, kanaler och källor som de litar minst på.

Mindre än hälften har angivit en eller flera konkreta källor de litar mindre på. Många av de resterande svaren är ospecifika och vi väljer därför att inte redovisa några andelar i denna fråga utan endast att titta på övergripande mönster.

“Kan inte namnen på alla jag inte litar på, eftersom jag aldrig skulle vara där.”

Kvinna, 41 år

“Litar inte på kanaler med stark agenda, stark subkultur, tex med väldigt specifikt religiös eller extrem politisk inriktning.”

Man, 47 år

Den källa som flest svenskar konkret uppger att de litar mindre på är Aftonbladet. Det är fler män än kvinnor som explicit svarar Aftonbladet, framför allt män födda på 1900-talet.

Andra kanaler som många svenskar uttryckligen nämner att de litar mindre på är Facebook, Expressen och Flashback.

SVT, som många konkret svarar att de litar *mer* på, finns även med bland de kanaler som svenskarna litar minst på. Betydligt fler män än kvinnor svarar uttryckligen att de känner mindre tillit till SVT och framför allt män födda på 70-talet.

HUR TAR BARN OCH UNGDOMAR DEL AV SAMHÄLLSNYHETER?

Var femte barn på högstadiet tar inte del av samhällsnyheter

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

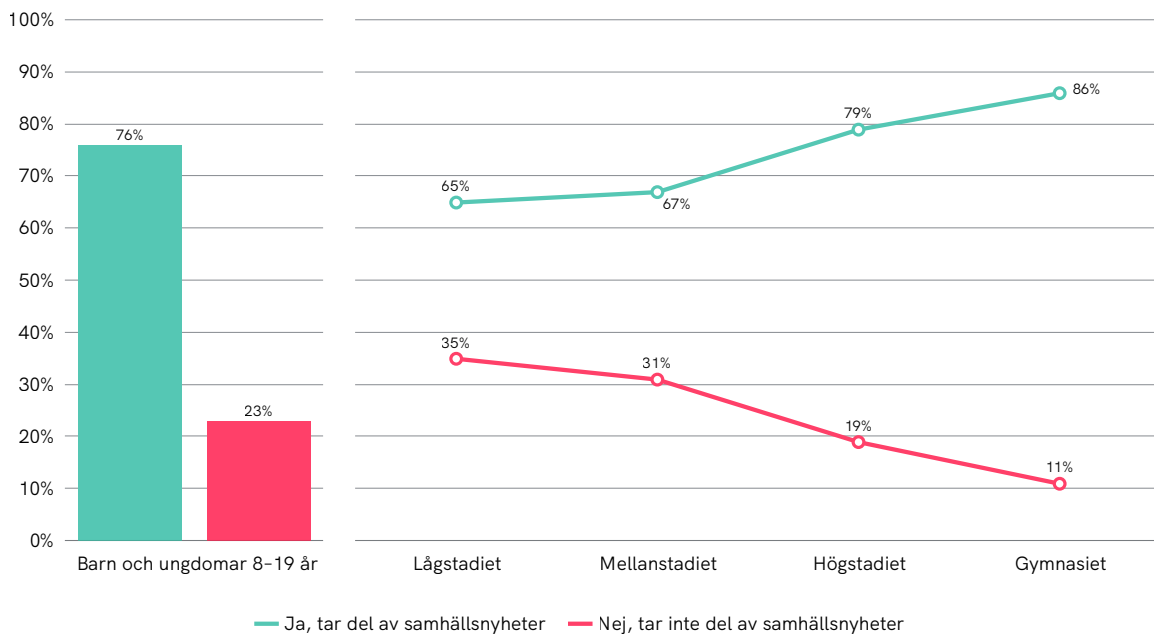

Diagram 7.11, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Hur många barn och ungdomar tar del av samhällsnyheter?

- Merparten av alla barn och ungdomar (76%) tar del av samhällsnyheter.
- Andelen barn och ungdomar som tar del av samhällsnyheter ökar ju äldre barnen blir.
- Störst är ökningen mellan barn i mellanstadie- och högstadieålder.

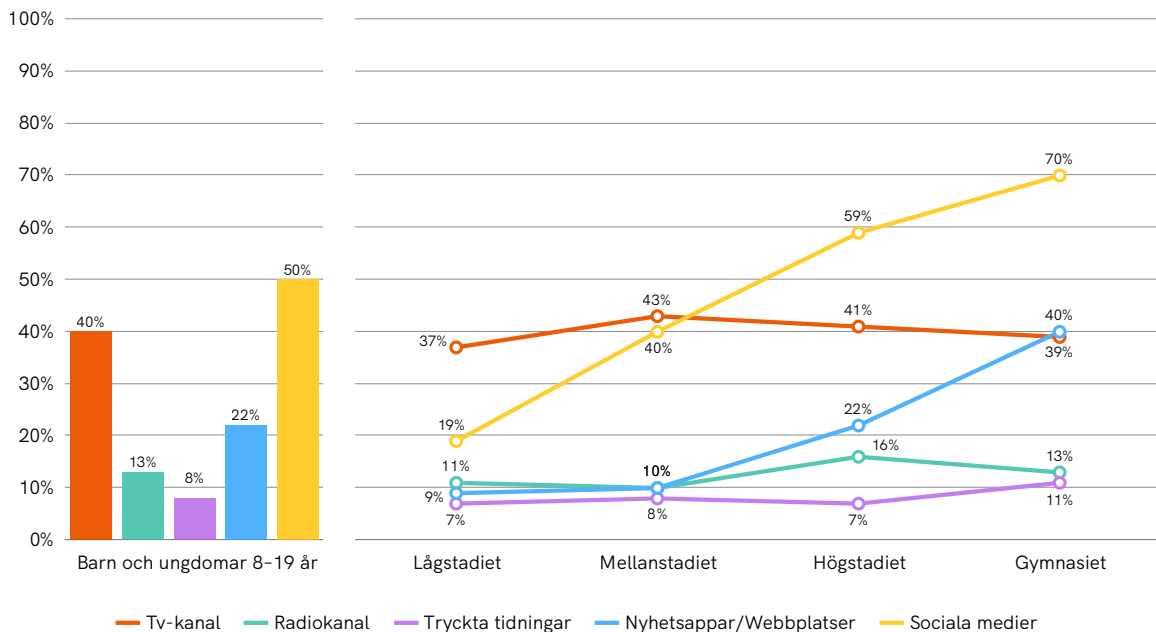
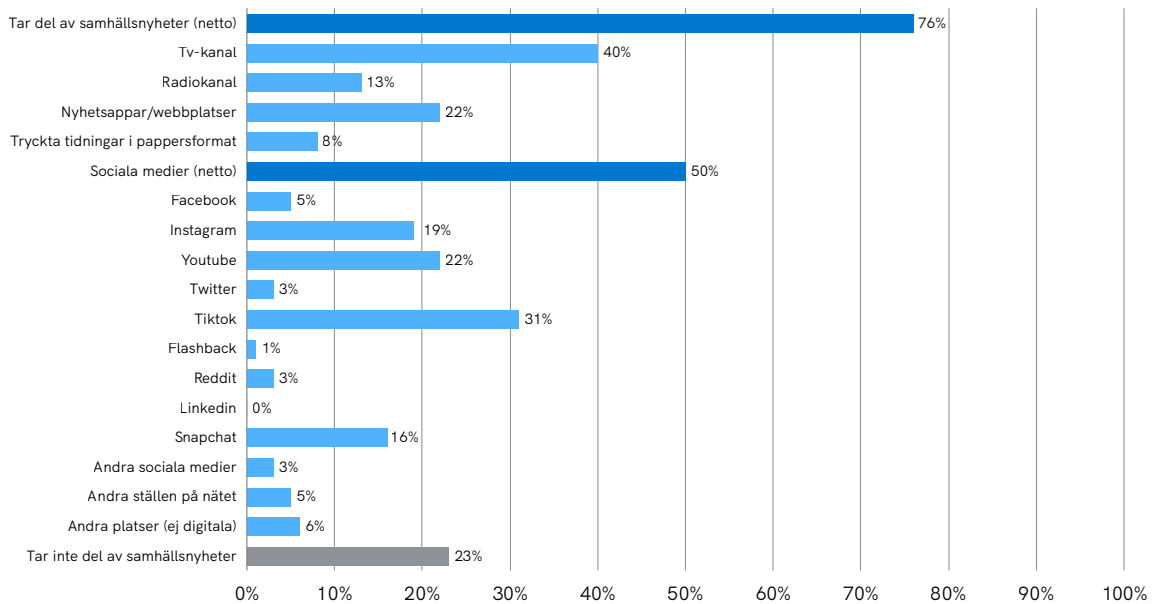
Hur många barn och ungdomar tar inte del av samhällsnyheter?

- En knapp fjärdedel av alla barn och ungdomar tar inte del av samhällsnyheter.
- Runt var tredje barn på låg- och mellanstadiet tar inte del av samhällsnyheter.
- På högstadiet tar var femte inte del av samhällsnyheter men till gymnasiet har den andelen nästan halverats.

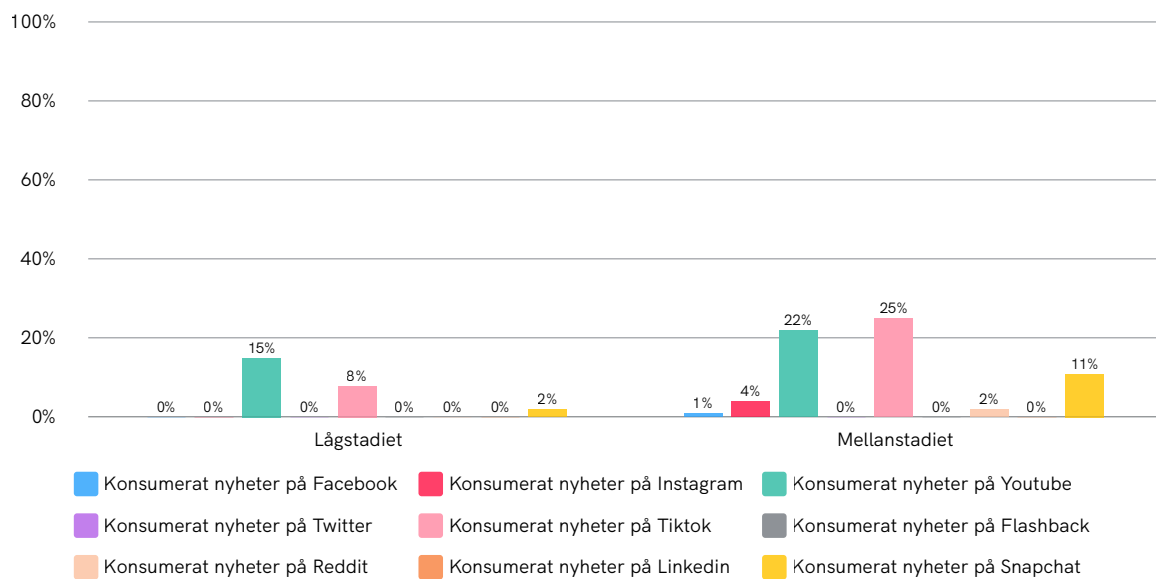
De främsta nyhetskällorna för barn och ungdomar är tv-kanaler och Tiktok

Fråga: Brukar du ta del av samhällsnyheter i tv, radio, tidningar eller på sociala medier? Det kan till exempel vara nyheter om politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina.

BARN OCH UNGDOMAR 8-19 ÅR

LÅGSTADIET / MELLANSTADIET

HÖGSTADIET / GYMNASIET

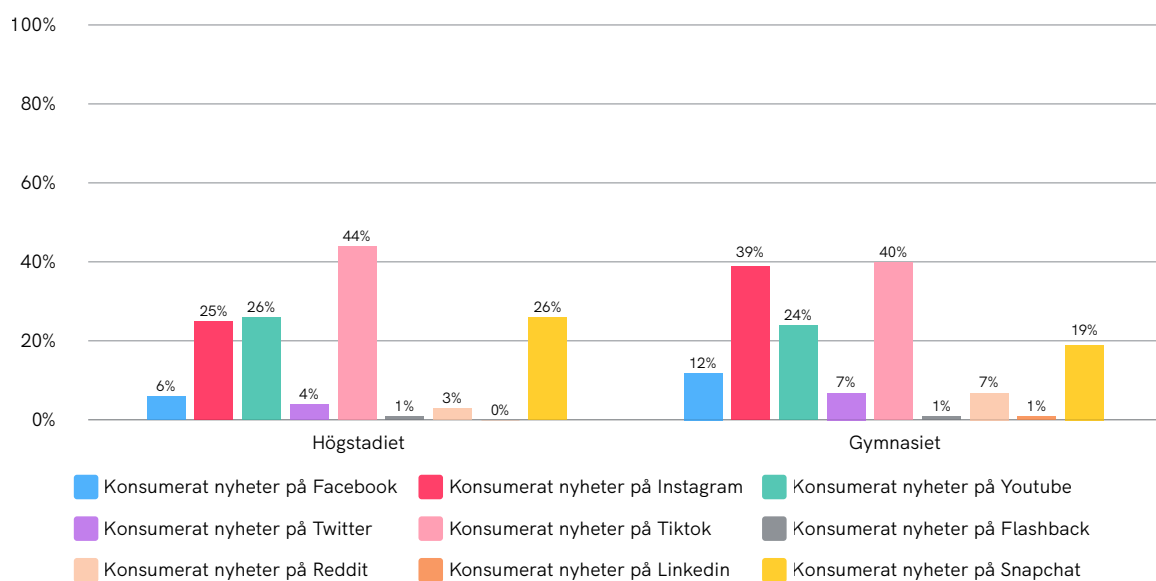

Diagram 7.12a-d, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Vilka kanaler använder barn och ungdomar för att ta del av samhällsnyheter?

När det gäller andelarna som tar del av samhällsnyheter i olika sociala medier är det viktigt att ha i åtanke hur många som använder respektive social medietjänst. Läs mer om barn och ungdomars användning av sociala medier i avsnittet *Sociala medier bland barn och ungdomar* i Kapitel 9 – *Sociala medier*.

- Barn och ungdomar tar främst del av samhällsnyheter i sociala medier. Den sociala medieplattform som flest barn och ungdomar använder för samhällsnyheter är Tiktok.
- På andra plats kommer tv-kanaler som källa för samhällsnyheter bland barn och ungdomar.
- Nyhetsappar samt webbplatser för nyheter kommer på tredje plats som källa för samhällsnyheter bland barn och ungdomar. Bland dessa nämns främst SVT/ Sveriges Radio (SR) och Aftonbladet i fritextsvar.
- Fler barn och ungdomar använder de sociala medietjänsterna Tiktok, Youtube, Instagram och Snapchat som källa för samhällsnyheter än radiokanaler och tryckta dagstidningar.

Vilka kanaler använder barn på lågstadiet för att ta del av samhällsnyheter?

- 2 av 3 barn på lågstadiet tar del av samhällsnyheter (Se *diagram 7.11*).
- Barn på lågstadiet använder i första hand tv-kanaler som källa för samhällsnyheter.
- På andra plats kommer sociala medier som nyhetskälla bland lågstadiebarnen.
- Barn på lågstadienivå använder främst två sociala medier för samhällsnyheter, nämligen Youtube följt av Tiktok.

Vilka kanaler använder barn på mellanstadiet för att ta del av samhällsnyheter?

- 2 av 3 barn på mellanstadiet tar del av samhällsnyheter (Se *diagram 7.11*).
- Mellanstadiebarn använder tv-kanaler och sociala medier nästan lika mycket för att ta del av samhällsnyheter, men tv-kanaler vinner med knapp marginal.
- Barn på mellanstadiet använder främst tre sociala medier för samhällsnyheter, nämligen Tiktok följt av Youtube och Snapchat.

Vilka kanaler använder barn på högstadiet för att ta del av samhällsnyheter?

- 4 av 5 barn på högstadiet tar del av samhällsnyheter (Se *diagram 7.11*).
- Barn på högstadiet använder i första hand sociala medier för samhällsnyheter.
- Högstadieungdomar använder främst fyra sociala medier för samhällsnyheter, nämligen Tiktok följt av Youtube, Snapchat och Instagram.
- På andra plats kommer tv-kanaler som nyhetskälla för högstadieungdomar, följt av nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter.

Vilka kanaler använder ungdomar på gymnasiet för att ta del av samhällsnyheter?

- Närmare 9 av 10 (86%) ungdomar på gymnasiet tar del av samhällsnyheter (Se *diagram 7.11*).
- Ungdomar på gymnasiet använder i första hand sociala medier för att ta del av samhällsnyheter. De använder främst Tiktok, Instagram, Youtube och Snapchat för samhällsnyheter men använder även andra sociala medier så som Facebook, Twitter och Reddit för nyhetskonsumention.

- På andra plats bland gymnasieungdomarna kommer nyhetsappar samt webbplatser för samhällsnyheter, med en hårfin marginal över tv-kanaler som nyhetskälla.

Hälften av alla på gymnasiet följer personer för samhällsnyheter

Följer du några...

... influencers, youtubers eller streamers

... svenska eller utländska politiker, ministrar, presidenter eller motsvarande

... bloggare, journalister, författare eller forskare

... för att ta del av politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina eller andra samhällsnyheter?

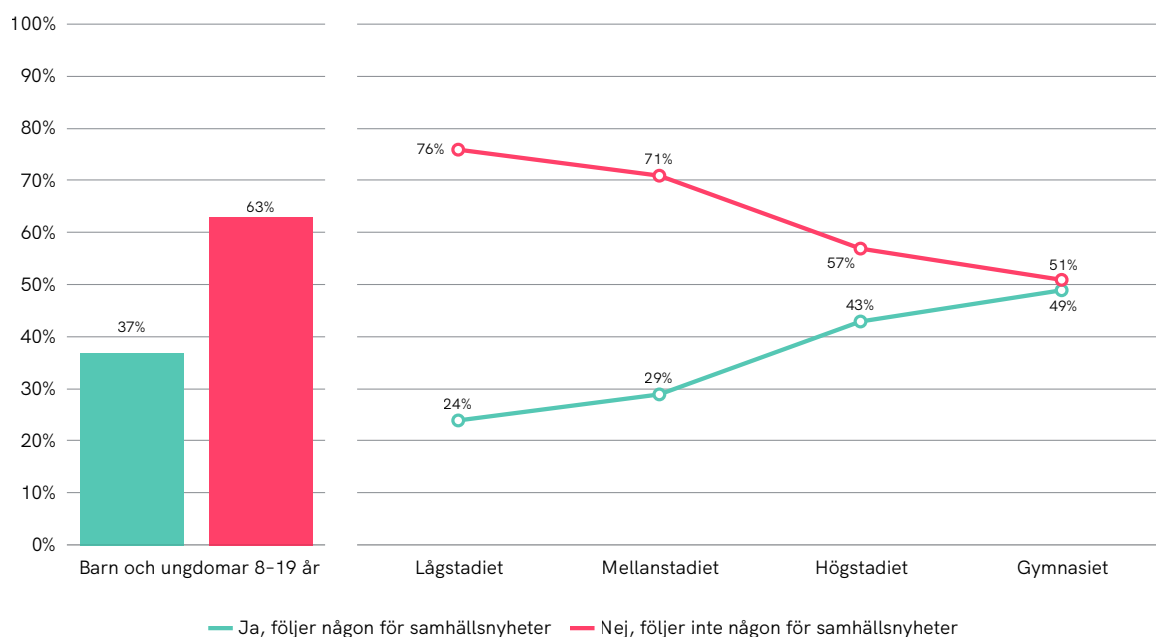

Diagram 7.13, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

Hur många barn och ungdomar följer någon person för att ta del av samhällsnyheter?

- Drygt var tredje barn följer någon på sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- Andelen barn och ungdomar som följer någon för samhällsnyheter ökar ju äldre barnen blir.
- Från lågstadiet till gymnasiet dubblas andelen som följer någon för samhällsnyheter.

Unga följer Therese Lindgren för att ta del av samhällsnyheter

Följer du några...

... influencers, youtubers eller streamers

... svenska eller utländska politiker, ministrar, presidenter eller motsvarande

... bloggare, journalister, författare eller forskare

...för att ta del av politik, klimatfrågor, säkerhetsläget och kriget i Ukraina eller andra samhällsnyheter?

FÖLJER NÅGON FÖR ATT TA DEL AV SAMHÄLLSNYHETER

Diagram 7.14, Bas: Barn och ungdomar 8–19 år som följer någon för samhällsnyheter, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

TIO-I-TOPP BLAND BARN OCH UNGDOMAR 8-19 ÅR SOM FÖLJER NÅGON (37%) FÖR SAMHÄLLSNYHETER ÅR 2023:

1.	Therese Lindgren	7%
2.	Ulf Kristersson	5%
3.	Greta Thunberg	4%
4.	Ebba Busch	3%
5.	Jocke och Jonna	3%
6.	Lilla Aktuellt	3%
7.	Magdalena Andersson	3%
8.	Jimmie Åkesson	3%
9.	Volodymyr Zelenskyj	2%
10.	Joe Biden	2%

Vilka personer följer barn och ungdomar för att få ta del av samhällsnyheter?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. De svarande har alltså själva fått skriva in vilka de följer och har inte fått förvalda alternativ.

- Den person som barn och ungdomar främst följer för samhällsnyheter är Therese Lindgren. Bland de barn och ungdomar som följer någon för samhällsnyheter (37%) är det 7 procent som har svarat Therese Lindgren vilket motsvarar 3 procent bland barn och ungdomar totalt sett. *)
- På andra plats bland barn och ungdomar kommer Ulf Kristersson och på tredje plats Greta Thunberg. Det är fler pojkar som följer Ulf Kristersson och fler flickor som följer Greta Thunberg. *)
- På barnens tio-i-topp över personer som de följer för samhällsnyheter finns två placeringar som inte finns med på motsvarande lista för befolkningen i stort. Det är Jocke och Jonna samt Lilla aktuellt.

Barn och ungdomar uppger att de litar mest på SVT som nyhetskälla

Fråga: Vilka kanaler och källor för samhällsnyheter på nätet litar du mest respektive minst på?

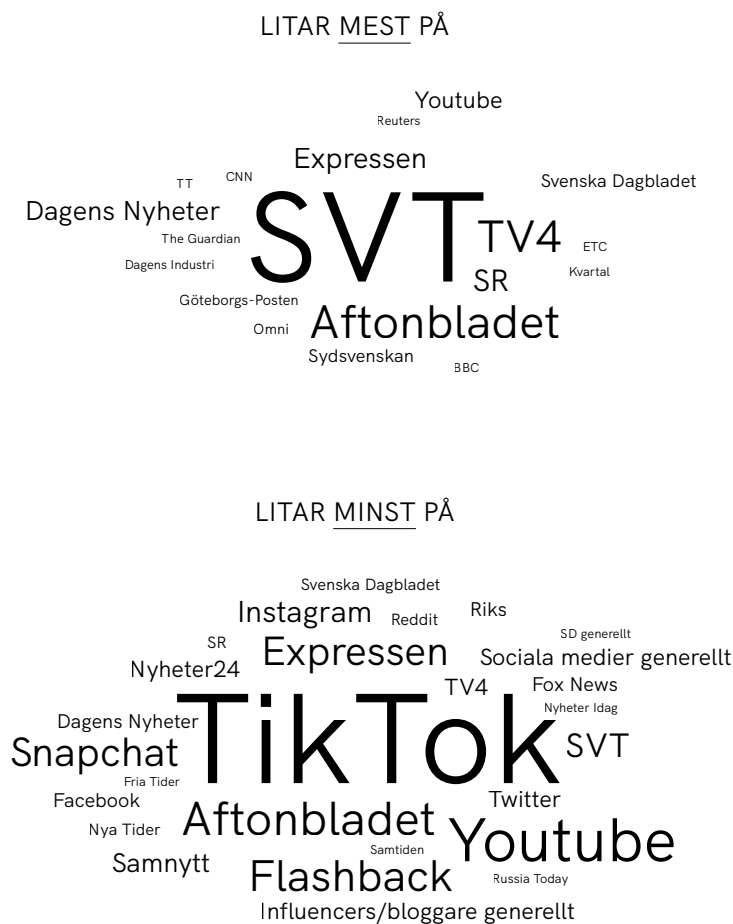

Diagram 7.15a-b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år som angivit källor de litar mest respektive minst på, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

Vilka nyhetskanaler uppger barn och ungdomar att de litar mest på?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. Det är alltså barnen som själva har fått skriva in vilken eller vilka, om några, kanaler och källor som de litar mest på.

Uppemot hälften av barnen har angivit en eller flera konkreta källor de litar mer på. Många av de resterande svaren är ospecifika och vi väljer därför att inte redovisa några andelar i denna fråga utan endast att titta på övergripande mönster.

“Ingen är ju säker egentligen, beror helt på hur nyheter regleras och hur opartiska man är, jag litar på de källor som inte verkar vara clickbait och inte har någon tydlig agenda.”

Man, 17 år

Den källa som flest barn och ungdomar konkret nämner att man litar mer på är SVT, följd av TV4 och Aftonbladet. Det är framförallt barn på högstadiet som uttryckligen nämner att Aftonbladet och även Expressen är källor de litar mer på.

Vilka nyhetskanaler uppger barn och ungdomar att de litar minst på?

Detta är en fritextfråga utan fasta svarsalternativ. Det är alltså barnen som själva har fått skriva in vilken eller vilka, om några, kanaler och källor som de litar minst på.

Drygt var fjärde barn har angivit en eller flera konkreta källor de litar mindre på. Många av de resterande svaren är ospecifika och vi väljer därför att inte redovisa några andelar i denna fråga utan endast att titta på övergripande mönster.

“Litar minst på propaganda/partiska källor och källor utan ansvarig utgivare.”

Pojke, 13 år

I många svar överlappar också de olika medieslagen varandra och exakt vilken nyhetskanal som avses blir mindre tydligt. Exempelvis svarar en trettonårig flicka att hon litar minst på *“Aftonbladet på tiktok och snap.”*

Den källa som flest barn och ungdomar konkret uppger att de litar mindre på är Tiktok, följd av Youtube. Det är också dessa sociala medietjänster som flest barn och ungdomar sammantaget använder för samhällsnyheter.

OROAR SIG SVENSKAR FÖR FILTERBUBBLOR?

Varannan oroar sig för filterbubblor

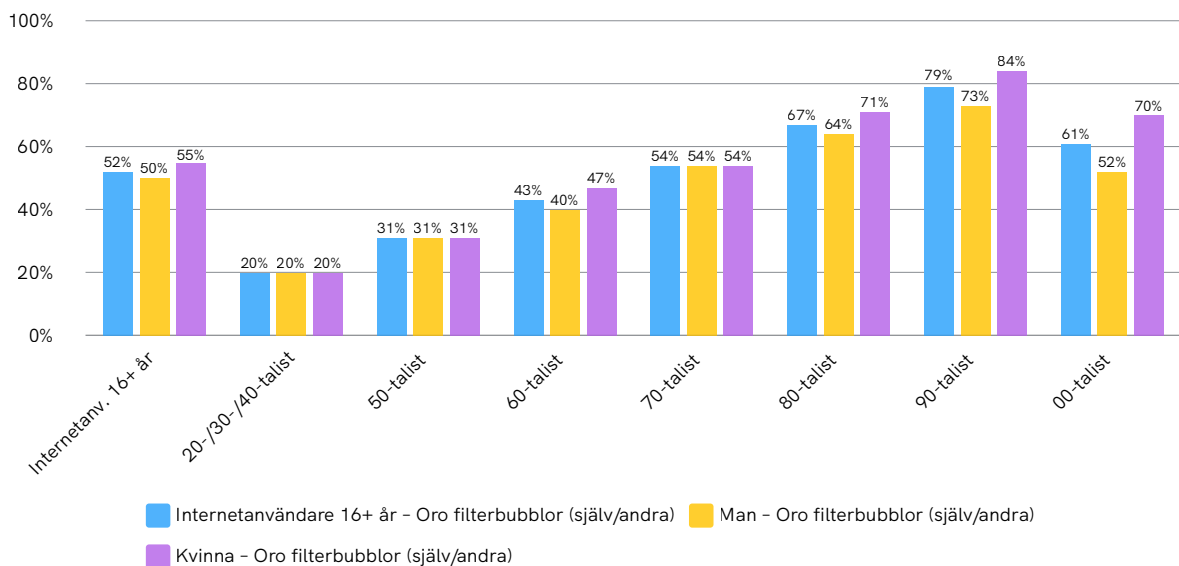
Fråga: Vad av följande stämmer bäst in på dig?

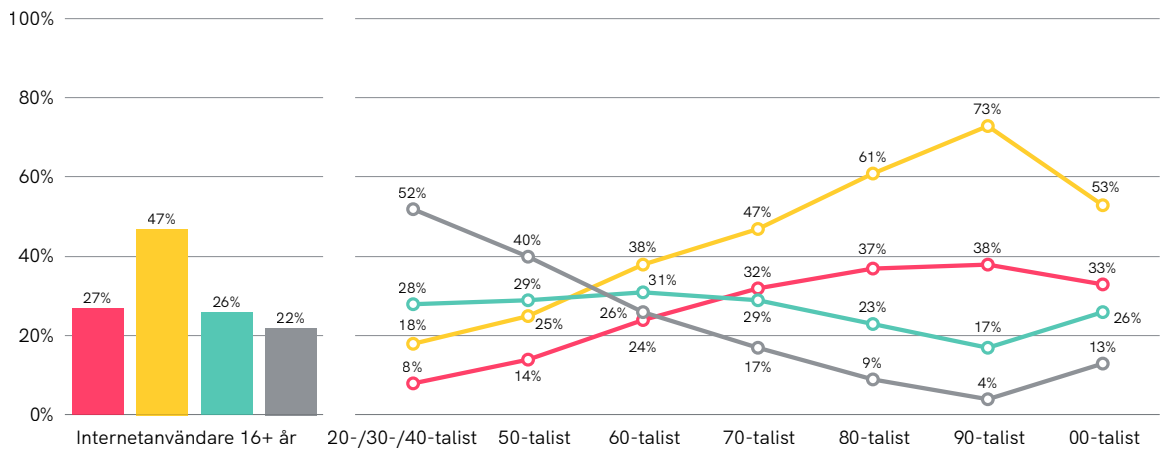
Jag är orolig för att nätplattformar visar mig innehåll som enbart stämmer med min världsbild utifrån min nätaktivitet och att jag därmed ska missa andra viktiga perspektiv

Jag är orolig för att nätplattformar visar andra människor innehåll som enbart stämmer med deras världsbild utifrån deras nätaktivitet och att de därmed ska missa andra viktiga perspektiv

Jag vet att nätplattformar anpassar innehållet som visas men är inte oroad för att de ska påverka mig eller andra

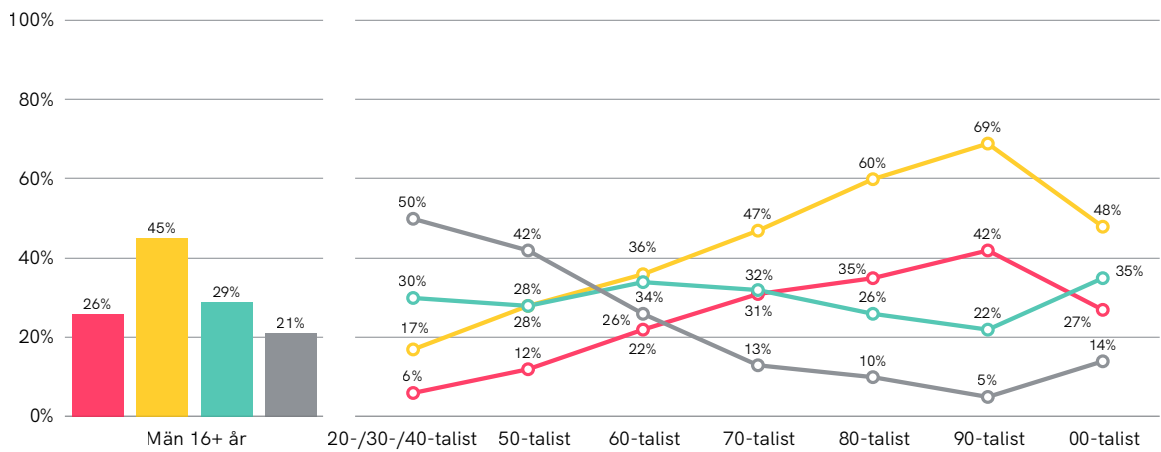
Jag har ingen kännedom om hur nätplattformar väljer det innehåll som visas

- Oro för att SJÄLV hamna i filterbubbla
- Oro för att ANDRA ska hamna i filterbubbla
- Känner till men INTE är orolig för varken mig eller andra
- Har ingen kännedom om hur nätplattformarna väljer det innehåll som visas

MAN

- Man - Oro för att SJÄLV hamna i filterbubbla
- Man - Oro för att ANDRA ska hamna i filterbubbla
- Man - Jag vet att nätplattformarna anpassar innehållet som visas men är inte oroad för att de ska påverka mig eller andra
- Man - Jag har ingen kännedom om hur nätplattformarna väljer det innehåll som visas

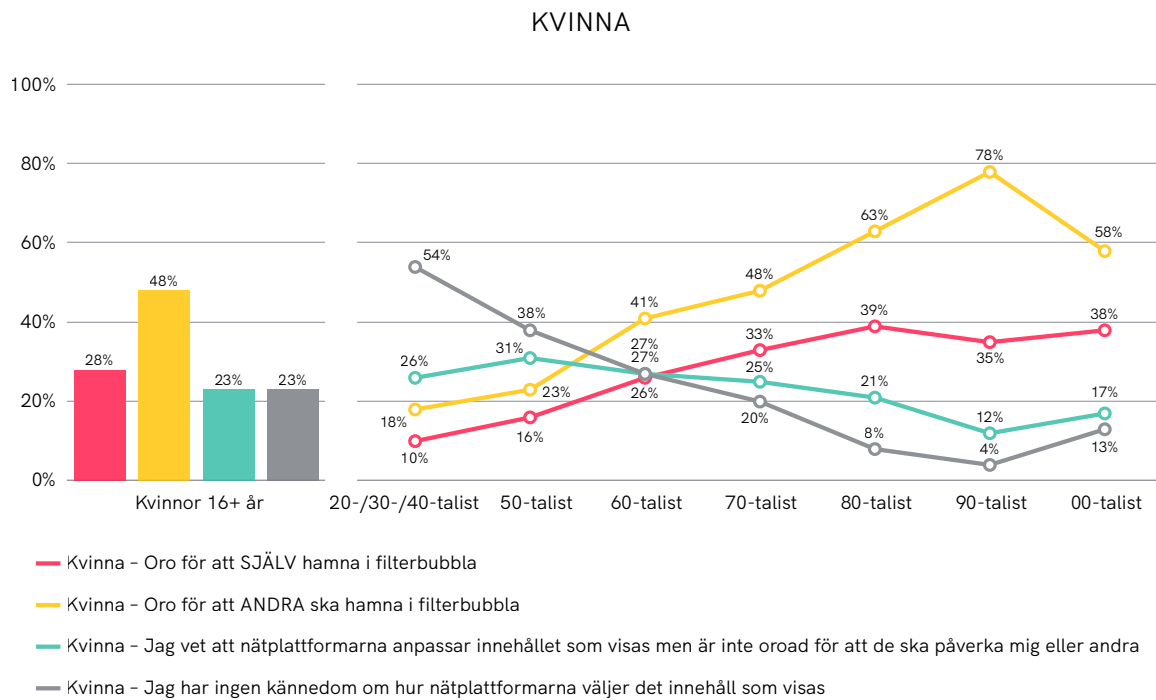

Diagram 7.16a-d, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många svenskar oroar sig för så kallade filterbubblor?

Fenomenet "filterbubbla" handlar om att algoritmer på nätet väljer information att visa baserat på våra tidigare sökningar, vad vi gillat, klickat på och annan nätaktivitet vi ägnat oss åt. I förlängningen kan detta innebära att vi mestadels får se information och innehåll som stämmer överens med våra befintliga åsikter. Det vill säga att våra flöden blir en slags "bubbla".

- Varannan svensk (52%) oroar sig för att antingen de själva eller andra ska hamna i filterbubblor. Var femte oroar sig för både och. Fler är dock oroliga å andras vägnar än för egen del.
- Betydligt fler i den yngre halvan av befolkningen oroar sig för filterbubblor än den äldre. Detta hänger samman med att den äldre halvan är de som i högst grad uppger att de inte har någon kännedom om filterbubblor.
- Fler kvinnor än män är oroliga för filterbubblor, och framförallt yngre kvinnor. Skillnaden är som störst mellan kvinnor (70%) och män (52%) födda på 00-talet.
- 90-talisterna är i högre grad oroliga för filterbubblor än alla andra och i synnerhet kvinnor födda på 90-talet (84%). Bland 90-talisterna är också kännedom om filterbubblor som högst.
- Drygt var fjärde känner till hur nätplattformarna anpassar innehållet som visas men är inte oroliga för filterbubblor. Det är framförallt män födda på 60-, 70- och 00-talet som svarar att de har kännedom men att de varken känner oro för sig själva eller andra.
- Drygt var femte uppger att de inte har någon kännedom om hur nätplattformarna anpassar innehållet som visas. Det är framför allt de födda på 20-, 30 och 40-talet (52%) som inte har någon kännedom.

Vilka oroar sig för att själva hamna i en så kallad filterbubbla?

- Mer än var fjärde (27%) oroar sig för att själva hamna i en filterbubbla.
- Marginellt fler kvinnor än män oroar sig för filterbubblor för egen del, men det skiljer sig dock åt i olika åldersgrupper.
- 90-talisterna är i högre grad än andra oroliga för att själva hamna i en filterbubbla och framför allt männen.
- Bland kvinnor är det fler 80- och 00-talister som är oroliga för filterbubblor för egen del. Skillnaden mellan kvinnor (38%) och män (27%) födda på 00-talet är stor.

Vilka oroar sig för att andra ska hamna i en så kallad filterbubbla?

- Uppemot hälften (47%) oroar sig för att andra ska hamna i en filterbubbla.
- Marginellt fler kvinnor än män oroar sig för filterbubblor å andras vägnar, men det skiljer sig åt i olika åldersgrupper.
- Både bland män och kvinnor är det flest 90-talister som oroar sig för att andra ska hamna i filterbubblor. Fler kvinnor födda på 90-talet känner dock oro för andras del än jämnåriga män.
- Skillnaden är också stor mellan kvinnor (58%) och män (48%) födda på 00-talet vad gäller oro för att andra ska hamna i filterbubblor.

HAR KRIGET I UKRAINA PÅVERKAT NYHETSKONSUMTIONEN?

I den här delen undersöker vi om och hur Rysslands invasion av Ukraina har påverkat svenskarnas konsumtion av nyheter.

Fråga: Ryssland startade krig mot Ukraina i februari 2022. Har detta krig påverkat din nyhetskonsumtion på något sätt och i så fall hur?

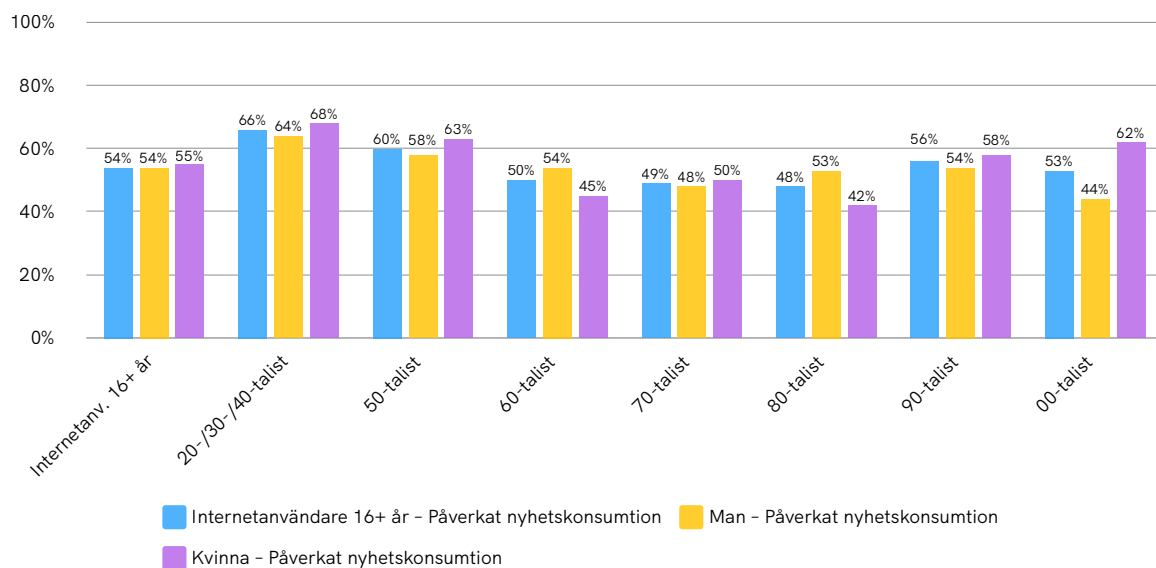
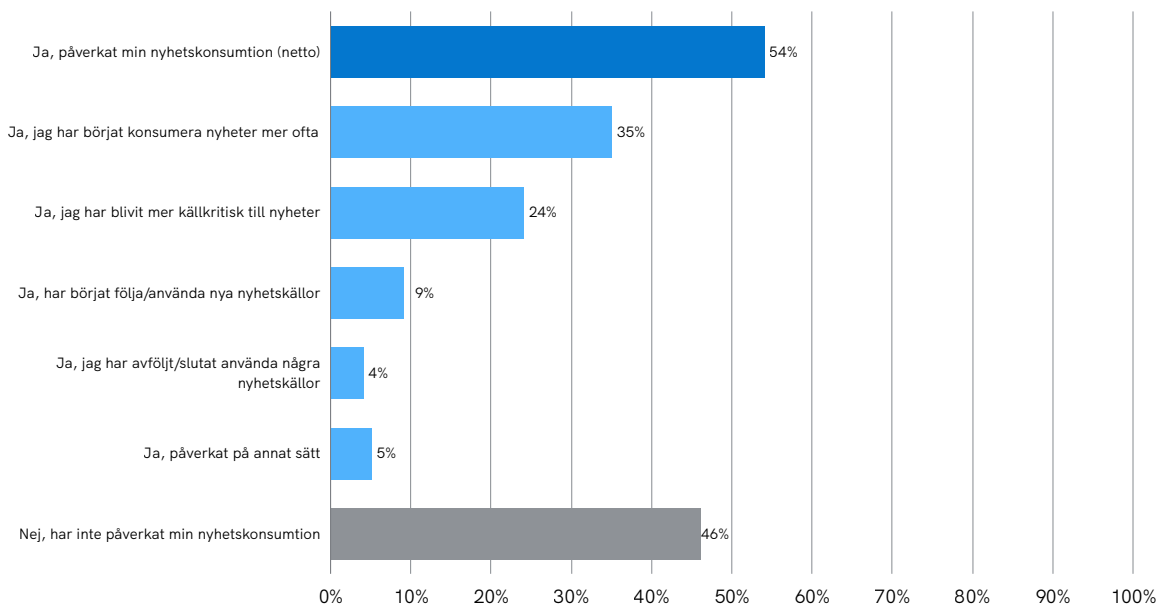

Diagram 7.17a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur har kriget i Ukraina påverkat svenskarnas nyhetskonsumtion?

Vid tolkning av resultatet i denna fråga är det viktigt att ha i åtanke att frågan endast besvarar hur många och vilka som på något sätt har ändrat sin nyhetskonsumtion efter att kriget i Ukraina bröt ut.

De som inte har ändrat sin nyhetskonsumtion på något sätt kan redan tidigare ha tagit del av nyheter på ett sätt som de tyckt varit på en tillräcklig nivå även efter att Ryssland startade krig mot Ukraina.

- Mer än hälften av svenskarna uppger att deras nyhetskonsumtion har påverkats av kriget i Ukraina.
- Allra mest har nyhetskonsumtionen påverkats bland de äldsta internetanvändarna födda på 20-, 30- och 40-talet.
- Män och kvinnor har påverkats i lika stor utsträckning men det skiljer sig åt i olika åldersgrupper. Män födda på 60- och 80-talet har i högre grad än jämnåriga kvinnor förändrat sin nyhetskonsumtion. Kvinnor (62%) födda på 00-talet har i sin tur förändrat sin nyhetskonsumtion i betydligt större utsträckning än jämnåriga män (44%).
- De flesta vars nyhetskonsumtion har påverkats av kriget i Ukraina uppger att de har börjat ta del av nyheter mer ofta.

“Läser mer tidningar och ser på TV och slukar allt om Ukraina.”
Kvinna, 85 år

- På andra plats hamnar att vara mer källkritisk till nyheter vilket var fjärde uppger att de har blivit efter att kriget i Ukraina bröt ut.

“Mycket mer kritisk och tittar på många källor för att kunna få en sådan neutral bild som möjligt.”
Man, 39 år

- På tredje plats kommer att man börjat använda nya nyhetskällor eller börjat följa nya personer.

“Har börjat följa mer utländsk media för nyansering och annan vinkling av nyhetsflödet.”
Kvinna, 49 år

- Fjärdeplaceringen är att man har slutat använda vissa nyhetskällor eller slutat följa vissa personer efter att kriget i Ukraina bröt ut.

“Läser mindre i kvällstidningarna då dessa bara förmedlar en svart bild av tillvaron och en domedagsbild av världen.”
Kvinna, 57 år

- Bland de som har svarat att kriget i Ukraina har påverkat deras nyhetskonsumtion på något annat sätt uppger flera att de istället har *minskat* sin konsumtion av nyheter. Detta för att nyheterna gav upphov till *“oro, ångest och mardrömmar”*.

“Jag har slutat kolla upp saker på nätet då det bidrog till sömnproblem och ökad ångest.”

Kvinna, 16 år

“Läser mindre. Klarar inte av att bli orolig konstant.”

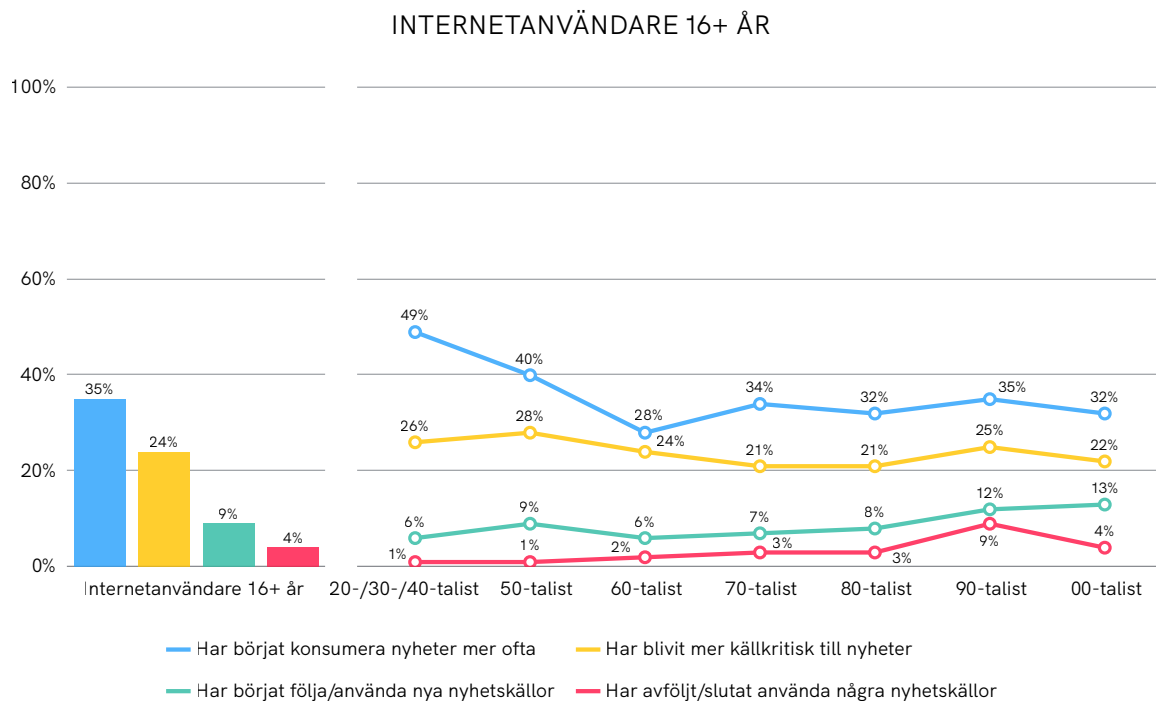
Kvinna, 29 år

“Jag tittar mindre på nyheter, följer inte allt dagligen eftersom jag inte orkar ha all världens elände på mina axlar.”

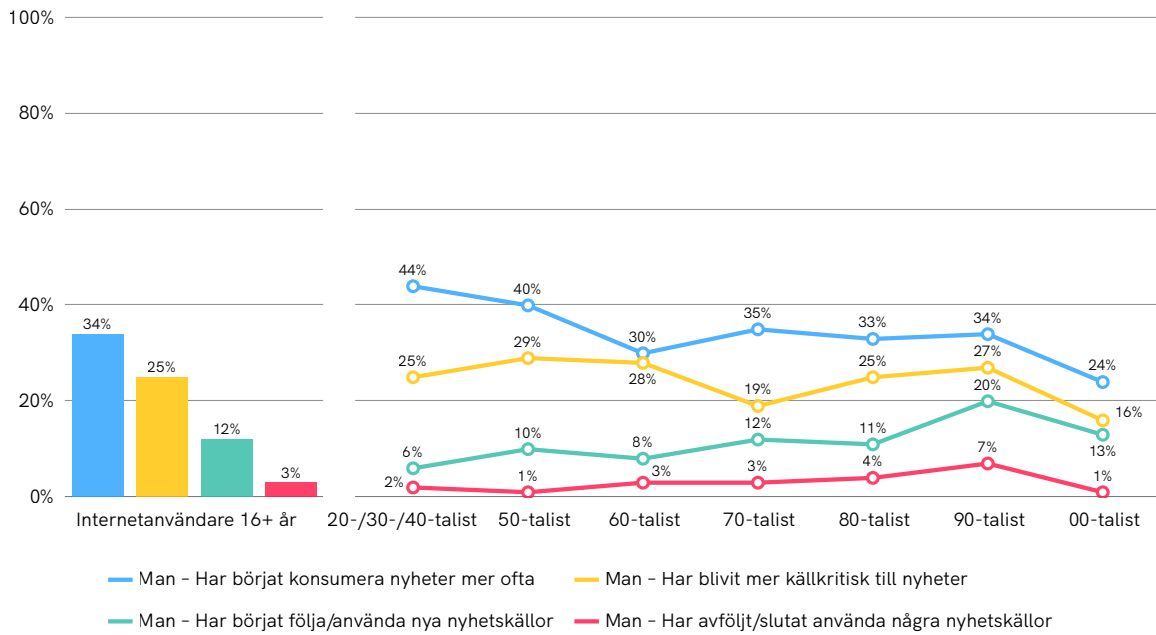
Man, 38 år

Var fjärde svensk mer källkritisk efter att kriget i Ukraina bröt ut

Fråga: Ryssland startade krig mot Ukraina i februari 2022. Har detta krig påverkat din nyhetskonsumention på något sätt och i så fall hur?

MAN

KVINNA

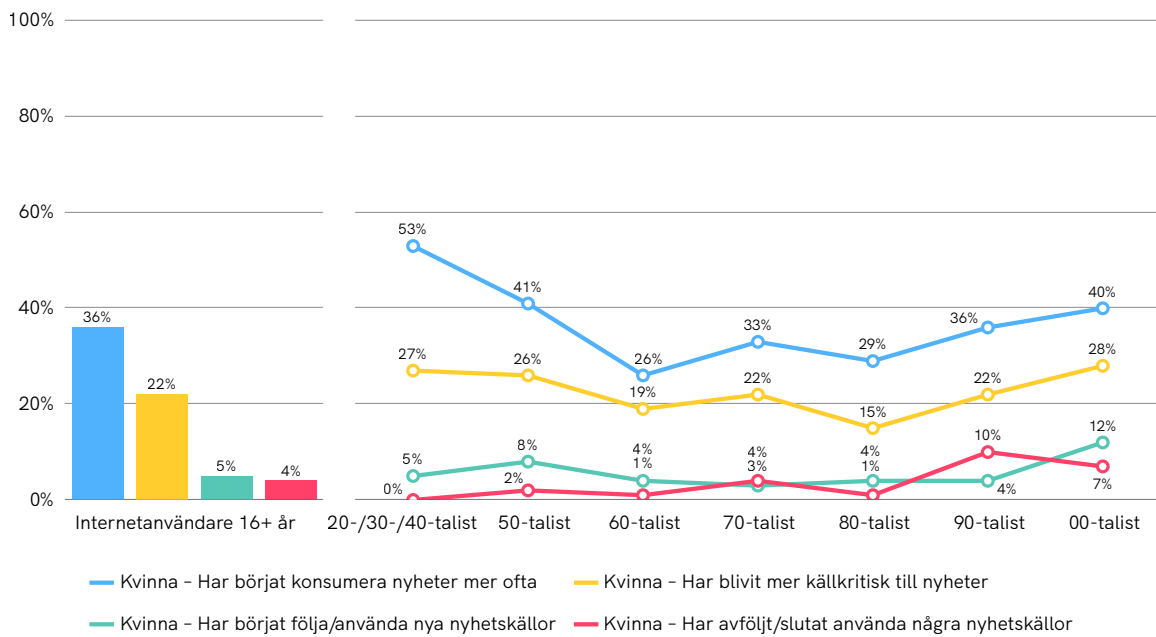

Diagram 7.18a-c, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har börjat konsumera mer nyheter sedan kriget i Ukraina bröt ut?

- Mer än var tredje svensk har ökat sin nyhetskonsumtion efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Framför allt har de äldsta födda på 20-, 30- och 40-talet, och i synnerhet kvinnorna, ökat sin nyhetskonsumtion efter Rysslands invasion av Ukraina.

- I befolkningen är det marginellt fler kvinnor än män som har ökat sin nyhetskonsumtion efter att kriget i Ukraina bröt ut. Skillnaden mellan män (24%) och kvinnor (40%) är som störst bland de födda på 00-talet.

Vilka har blivit mer källkritiska sedan kriget i Ukraina bröt ut?

- Var fjärde svensk har blivit mer källkritisk efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Något fler män än kvinnor har blivit mer källkritiska sedan Ryssland invaderade Ukraina. Det skiljer sig dock en hel del åt i olika åldersgrupper.
- Betydligt fler män än kvinnor födda på 60-, 80- och 90-talet har blivit mer källkritiska efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Bland 00-talisterna har istället betydligt fler kvinnor (28%) än män (16%) blivit mer källkritiska efter att Ryssland startade krig mot Ukraina.

Vilka har börjat använda nya nyhetskällor sedan kriget i Ukraina bröt ut?

- Var tionde svensk har börjat följa nya personer eller använda nya nyhetskällor efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Framförallt har de yngre födda på 90- och 00-talet börjat använda nya nyhetskällor efter att Ryssland invaderade Ukraina.
- Mer än dubbelt så många män som kvinnor har börjat använda nya nyhetskällor. Störst är skillnaden mellan män (20%) och kvinnor (4%) födda på 90-talet.
- I fritext för nya nyhetskällor nämns framför allt BBC, CNN, Lars Wilderäng/Cornucopia och olika konton på Twitter.

“Cornucopia är enda trovärdiga svenska rapporteringen om kriget. Extremt kunnig med bra kommentarsfält. Ger siffror på Rysslands förluster, uppdateras regelbundet och trovärdig militärt.”

Man, 53 år

“Twitter! Genom att följa ukrainska, brittiska, polska, baltiska, finska osv. politiker, journalister mm får man reda på mycket mer och mycket bättre än genom att bara läsa svenska dagstidningar och se på SVT.”

Man, 46 år

Vilka har slutat använda vissa nyhetskällor sedan kriget i Ukraina bröt ut?

- 4 procent av svenskarna har slutat följa personer eller slutat använda vissa nyhetskällor efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Ungefär lika många män som kvinnor har slutat att använda vissa nyhetskällor efter att Ryssland invaderade Ukraina.
- Framförallt har 90-talisterna slutat att använda vissa nyhetskällor efter att Ryssland invaderade Ukraina. Kvinnor födda på 90-talet sticker ut genom att det är fler som har slutat än börjat använda olika nyhetskällor.

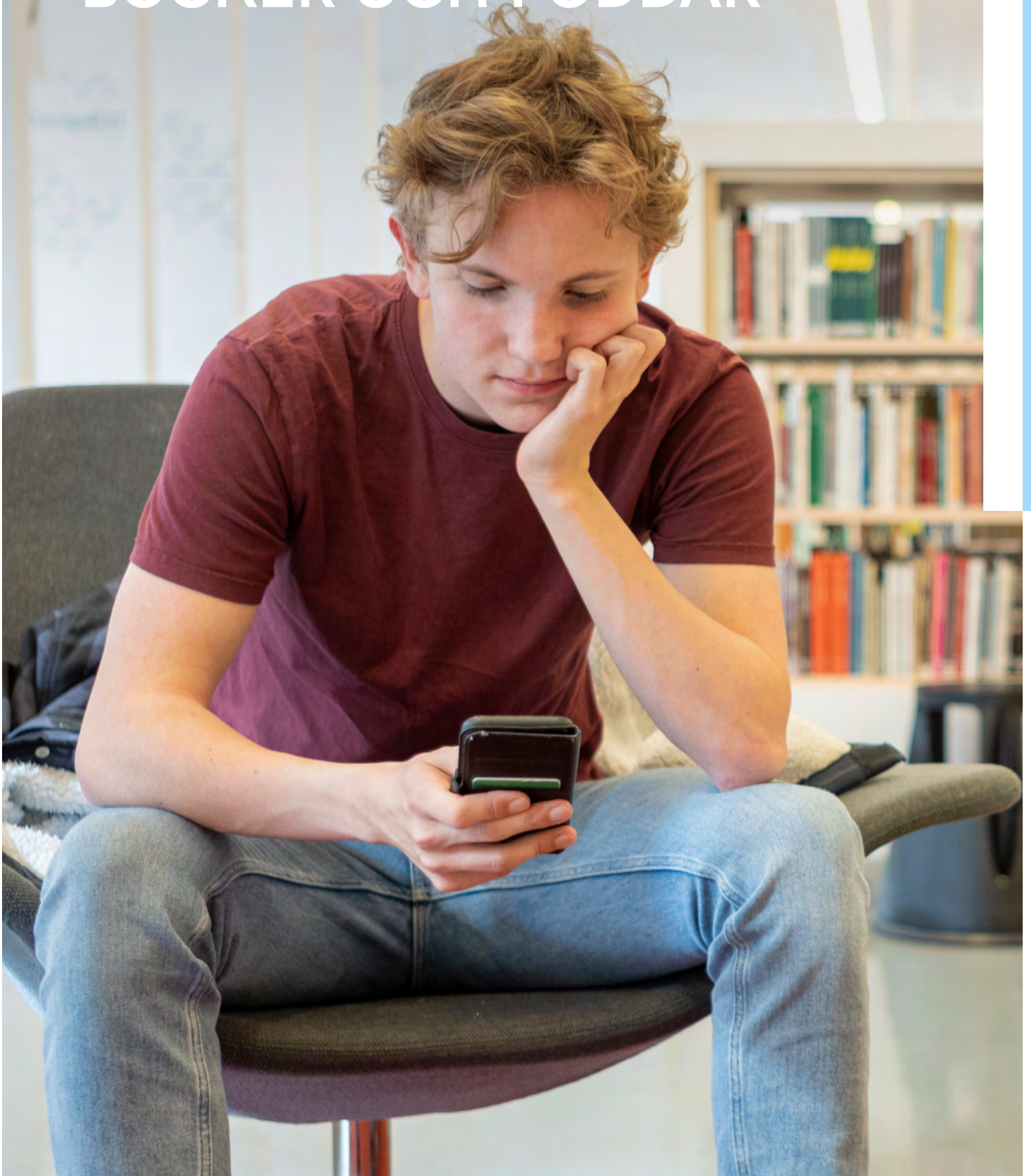
- I fritext är det något fler som nämner Aftonbladet än andra konkreta källor som de har slutat att använda efter att kriget i Ukraina bröt ut. Framför allt handlar dock svaren om att man dragit ner på nyheter i "många källor" för att nyheterna i sig påverkat måendet negativt.

"Slutat med nyhetsnotiser i telefon. Orkar inte få kontinuerlig matning av negativitet och "domedagsfeeds" blir för tungt."

Man, 34 år

Vill du veta mer om vilka beteendeförändringar svenskarna har gjort på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut, se *Kapitel 5 - Attityder till personliga data och övervakning på nätet* och avsnitt *Hur har kriget i Ukraina påverkat vårt beteende på nätet?*

KAPITEL 8: BÖCKER OCH PODDAR

PAPPERSBOKEN ÄR FAVORITEN!

Var tredje har inte läst eller lyssnat på en bok år 2023. Jämfört med tidigare år konsumerar varken fler eller färre böcker men de som läser pappersböcker kompletterar i högre grad med ljudböcker och e-böcker. Fler lyssnar också på poddar.

INNEHÅLL

- 189 Kort sammanfattning
- 192 Hur många konsumerar (inte) böcker?
- 195 Pappersböcker, ljudböcker och e-böcker
- 199 Vilket bokformat är favoriten?
- 203 Lån av böcker på biblioteket
- 206 Barn och ungdomars bokkonsumtion
- 213 Fördelar och nackdelar med digitala böcker
- 228 Hur många lyssnar på poddar?
- 232 Vilka poddar är favoriter?

I det här kapitlet undersöker vi hur många som (inte) konsumerat böcker år 2023. Vi tar reda på om konsumtionen av pappersböcker, ljudböcker och e-böcker har ökat eller minskat. Därtill låter vi bokkonsumenterna ange vilket bokformat som är deras favorit och hur ofta de lånar de olika bokformaten på biblioteket. De digitala lyssnarna och läsarna får med egna ord beskriva fördelar och nackdelar med ljudböcker och e-böcker – och hur dessa digitala bokformat har påverkat deras totala bokkonsumtion. Sist men inte minst tar vi reda på hur många som lyssnar på poddar och vilka som är svenskarnas favoritpoddar.

Unga män läser minst av alla

År 2023 har två tredjedelar av den internetanvändande befolkningen 8 år eller äldre konsumerat böcker. Två femtedelar läser eller lyssnar på böcker varje vecka och var fjärde varje dag. Det innebär att en tredjedel varken har lyssnat på eller läst böcker alls. Minst av alla läser 00-talisterna och framför allt männen varav nära hälften inte har konsumerat böcker i något format. Mest av alla konsumerar 70-, 80- och 90-talister böcker. Kvinnor i alla åldrar läser och lyssnar på böcker i högre grad än män.

Fler läser pappersböcker än digitala böcker

Drygt hälften läser tryckta böcker i pappersformat och en tredjedel konsumerar digitala böcker. Med digitala böcker avses både ljudböcker, som en dryg fjärdedel har lyssnat på, och e-böcker som var åttonde har läst. Dubbelt så många lyssnar alltså på ljudböcker som läser e-böcker. 10-talisterna ligger i topp vad gäller att lyssna på ljudböcker. För läsning av e-böcker intar 90-talisterna topplaceringen.

Konsumtionen av digitala böcker ökar

Jämfört med år 2021 har den totala bokkonsumtionen varken ökat eller minskat. Däremot är det något fler som lyssnar på eller läser digitala böcker, alltså ljudböcker och e-böcker, som oftast används som ett komplement till de tryckta pappersböckerna. E-böckerna ökar stadigt, både bland män och kvinnor. För ljudboken ökar veckokonsumtionen mest och framför allt bland kvinnor.

Pappersboken är mer populär än ljudboken och e-boken

Tryckta böcker i pappersformat är favoriten bland män och kvinnor i alla åldrar. Hela 7 av 10 av de som konsumerat böcker under år 2023 har pappersboken som favorit. Pappersböcker beskrivs "ha mer själ" än digitala böcker och man talar bland annat om "doften av papper" och symbolvärdet med en bokhylla "full av minnen" i hemmet.

Bland ljudboksllyssnarna tappar dock pappersboken i popularitet och ljudboken seglar upp som favorit. Ljudboken är som mest populär bland 80- och 00-talister och bland dem är pappersboken också som minst populär. Pappersboken är som mest populär bland 90-talisterna och de allra äldsta, som i sin tur inte alls är lika förtjusta i ljudboken.

Pappersboken minskar och e-boken ökar bland 90-talister

Även om 90-talisterna är en av de största bokkonsumenterna och har pappersboken som favorit i högre grad än andra, har de minskat sin konsumtion av pappersböcker något år 2023. Istället ökar de sin konsumtion av e-böcker. Faktum är att e-böcker är som mest populära bland män födda på 90-talet och 80-talet. E-boken är också det enda bokformat som fler män än kvinnor har som favorit.

4 av 10 barn har inte läst eller lyssnat på en bok år 2023

Bland barn och ungdomar 8-19 år har drygt 6 av 10 läst eller lyssnat på böcker år 2023. Nära 4 av 10 barn har alltså inte konsumerat böcker i något format alls, vilket är något fler än befolkningen i stort. Bokkonsumtionen är som högst bland barn på låg- och mellanstadiet, för att sedan minska bland barn på högstadiet och därefter öka igen bland ungdomar på gymnasiet.

Minst av alla barn läser alltså de som går på högstadiet där mer än 4 av 10 inte har konsumerat böcker år 2023. Pappersboken är favorit även bland barn och ungdomar. Minst populär är pappersboken bland barn på högstadiet och bland dem är också ljudboken som mest populär. De som går på gymnasiet har ökat sin bokkonsumtion något sedan år 2021 medan den totala bokkonsumtionen för barn och ungdomar är oförändrad.

Fler lånar e-böcker än ljudböcker på bibliotek

Även om fler konsumerar ljudböcker än e-böcker är det fler som lånar e-böcker på biblioteket. Pappersboken är dock det mest populära formatet att låna. Under 2023 har 3 av 10 internetanvändare lånat en bok i något format på bibliotek och flitigast på att låna böcker är de allra yngsta. Nära 6 av 10 barn på låg- och mellanstadiet har lånat böcker och nästan alla av dessa har lånat pappersböcker.

Digitala böcker anses lätta att resa med och vara bra för klimatet

De största fördelarna som de digitala bokkonsumenterna ser med ljudböcker och e-böcker är att de är lätta att bära och resa med, är mer miljövänliga än pappersböcker och att de finns i ett stort, lättillgängligt och kostnadseffektivt utbud. Personer med synnedsättningar upplever också att digitala böcker underlättar deras bokkonsumtion.

Nackdelar med digitala böcker är att den digitala enhet man lyssnar eller läser sin bok på ofta stör bokupplevelsen med notiser eller aviseringar, att enheten kräver batterier som kan ta slut och att om man abonnerar på en boktjänst så äger man inte böckerna.

Ljudböcker ger möjlighet att hinna med fler böcker

En av ljudbokens unika fördelar som bokformat är att man kan göra annat samtidigt. Att man har händerna fria och kan "multitaska" och hinner på så vis med fler böcker. Ljudböcker kan man också lyssna på tillsammans med andra, koppla av till och använda när man ska somna. Personer som har ADHD eller dyslexi upplever också att ljudböcker underlättar deras bokkonsumtion.

Baksidan med att göra andra saker samtidigt som man lyssnar är att man kan bli distraherad i boklyssningen, tappa fokus och ha svårt att hitta tillbaka. Några känner inte heller att de minns lika bra vad de läst eller att de inte lever sig in i berättelsen lika mycket när de "läser med öronen". Att bara lyssna väcker även oro för att "tappa läsförmågan" och att "ordförrådet urholkas".

I e-böcker kan man förstora texten så att man slipper läsglasögon

E-bokens unika fördelar som bokformat är bland annat att man kan förstora texten, att man kan anpassa ljusstyrkan och läsa i både mörker och strålände sol, samt att man enkelt kan söka i texten eller efter egna kommentarer. Att läsa e-böcker på en läsplatta särskilt designad för bokläsning ger ytterligare fördelar som exempelvis dess e-bläck (bildskärmstekniken E-ink) som är bra för ögonen och ger "samma känsla" som en pappersbok samt att den inte innehåller några andra appar som ger "störande notiser".

Nackdelar med e-boken skiljer sig åt om man har läst e-boken på en läsplatta eller en annan digital enhet som mobil, surfplatta eller dator. De andra digitala enheternas skärmar anses blänka, ha fel ljus och fel storlek. Bokläsning på dessa kan ge både ont i huvudet och i ögonen. Dessutom upplever man att man redan tillbringar så mycket tid på dessa enheter att man inte vill ha ännu mer skärmtid. Vad gäller läsplattor har flera uppfattningen att "läsplattemarknaden är en djungel" och upplever "kompatibilitetsproblem" mellan den egna läsplattan och de olika strömmande boktjänsterna.

Svenskarnas favoritpodd är *P3 Dokumentär*

Hälften av svenskarna har lyssnat på en podd det senaste året. Poddlyssnandet ökar år 2023 bland både män och kvinnor även på vecko- och daglig basis. Mest av alla lyssnar 90-talister på poddar men ökningen är störst bland 80-talister. Den populäraste podden är *P3 Dokumentär*. På andra plats kommer podden *Flashback Forever* och därefter *Creepypodden*.

Barn och ungdomars favoritpodd är *Vad? (IJustWantToBeCool)*

Mer än var tredje barn i åldern 8-19 år lyssnar på poddar. Poddar blir mer populära att lyssna på ju äldre barnen blir och poddlyssnandet bland barn har ökat år 2023. Bland barn och ungdomar är podden *Vad? (IJustWantToBeCool)* favorit hos både pojkar och flickor. På andra plats kommer podden *Frågar åt en kompis* och på tredje plats podden *Ursäkta*.

HUR MÅNGA KONSUMERAR (INTE) BÖCKER?

En tredjedel varken läser eller lyssnar på böcker

Fråga: Har du läst böcker i pappersformat, lyssnat på ljudböcker eller läst e-böcker under de senaste 12 månaderna?

Konsumerat böcker = Läst pappersböcker/lyssnat på ljudböcker/läst e-böcker

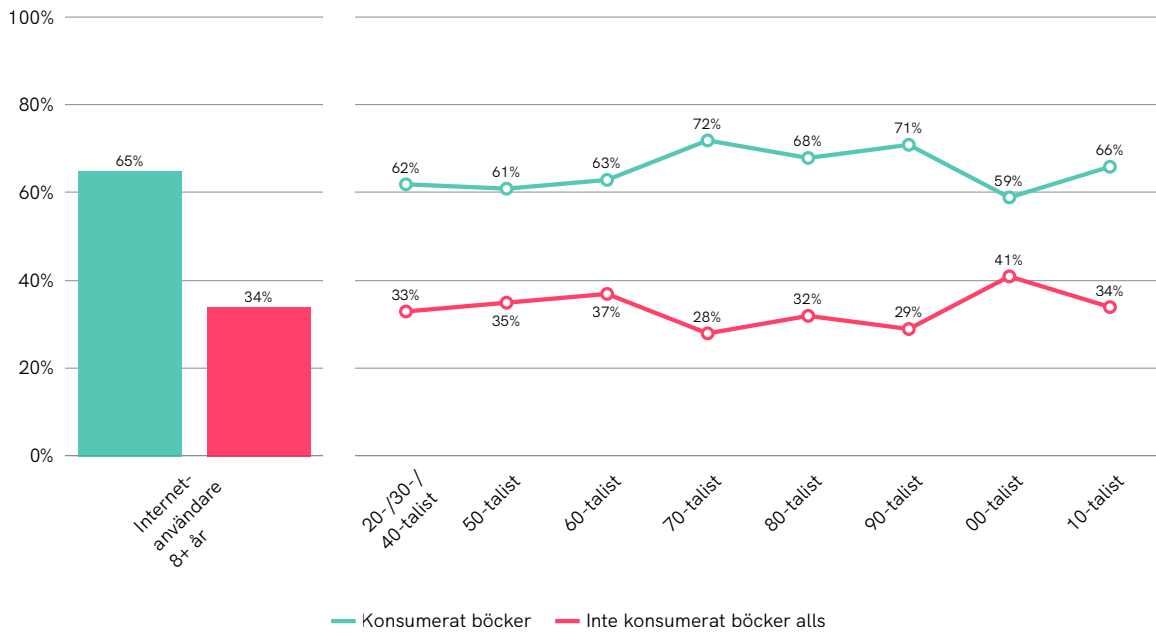

Diagram 8.1a, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

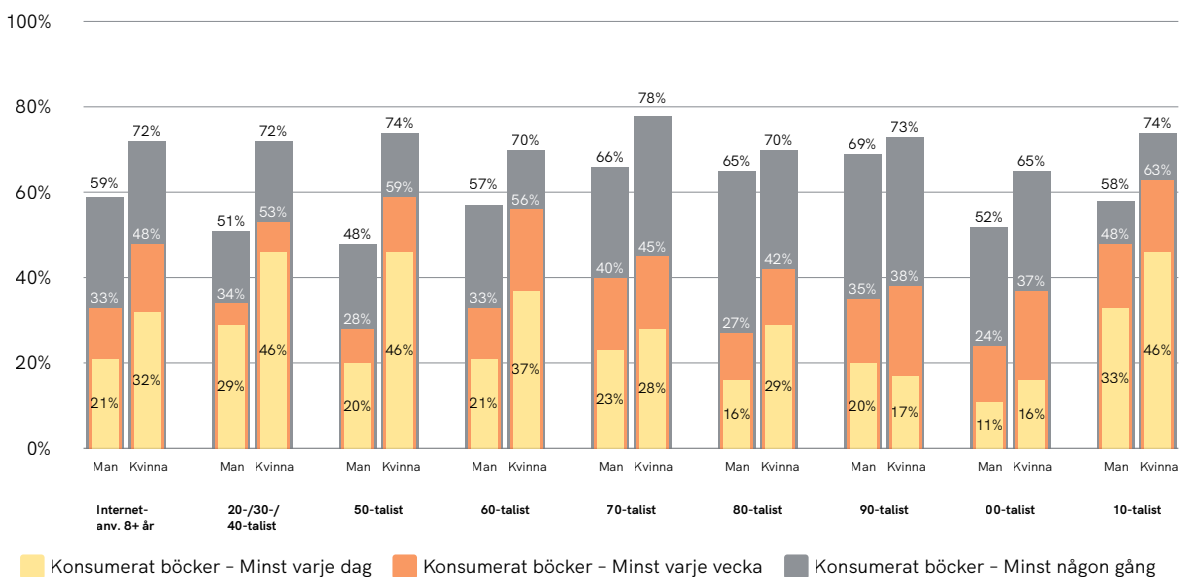

Diagram 8.1b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

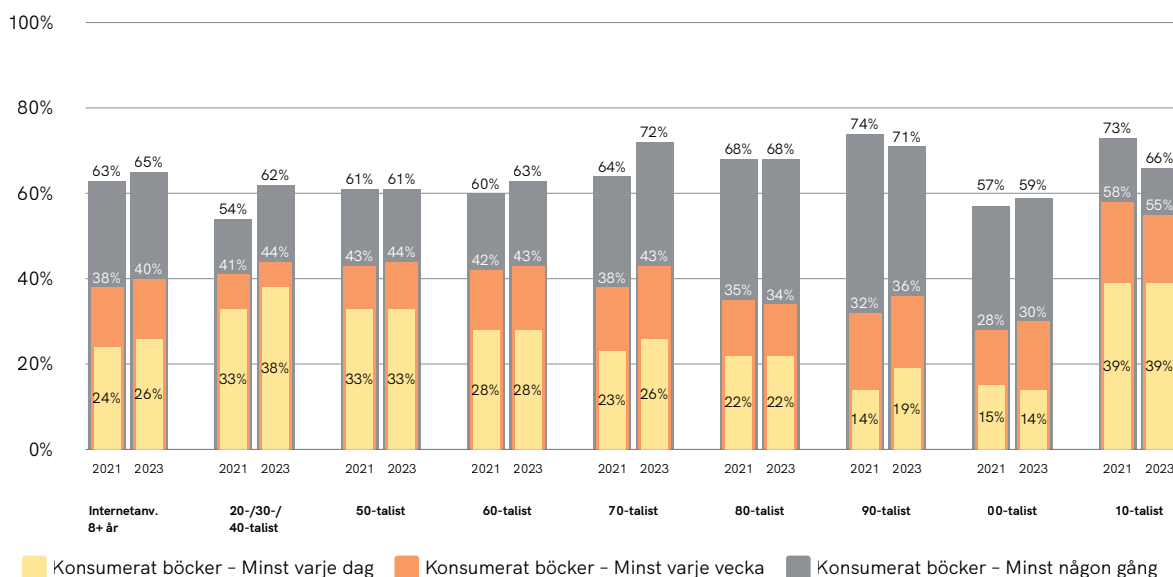

Diagram 8.1c, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2021/2023 (Studie 2)

Hur många läser eller lyssnar på böcker år 2023?

- Två tredjedelar har konsumerat böcker i något format det senaste året.
- Flest bokkonsumenter finns bland 70-, 80- och 90-talisterna.
- Kvinnor (72%) konsumerar böcker i högre grad än män (59%).
- Bland kvinnorna ligger 70-talisterna i topp när det gäller att konsumera böcker och bland männen har 90-talisterna topplaceringen.

Hur många läser eller lyssnar på böcker varje vecka år 2023?

- 4 av 10 läser eller lyssnar på böcker minst varje vecka.
- Nära 5 av 10 kvinnor och drygt 3 av 10 män konsumerar böcker minst varje vecka. Mest jämlika i veckoläsandet är män och kvinnor födda på 70- och 90-talet, i övrigt leder kvinnorna stort.
- Veckokonsumtionen är som högst bland 10-talisterna och som lägst bland 00-talisterna. Mer än hälften av de födda på 10-talet och endast en tredjedel av 00-talisterna läser eller lyssnar på böcker varje vecka.

Hur många läser eller lyssnar på böcker varje dag år 2023?

- Drygt var fjärde läser eller lyssnar på böcker varje dag.
- Drygt 3 av 10 kvinnor och 2 av 10 män konsumerar böcker dagligen.
- Den dagliga bokkonsumtionen är som högst bland de yngsta och de äldsta. 4 av 10 av 10-talisterna och lika många av de internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna läser eller lyssnar på böcker dagligen.

Hur många läser eller lyssnar inte på böcker år 2023?

- En tredjedel av de internetanvändande svenskarna har inte konsumerat böcker i något format det senaste året.
- Fler män (40%) än kvinnor (27%) har inte konsumerat böcker. *)
- 00-talisterna har lägst bokkonsumtion av alla generationer varav 4 av 10 inte har konsumerat böcker. Nästan hälften av alla män födda på 00-talet och en tredjedel av de jämnåriga kvinnorna har inte konsumerat böcker. *)
- Skillnaden mellan män och kvinnor är som störst bland de äldsta internetanvändarna födda på 20- till och med 50-talet där dubbelt så många män som kvinnor inte har konsumerat böcker. *)

Är det fler eller färre som konsumerar böcker år 2023 jämfört med år 2021?

- Den totala bokkonsumtionen år 2023 är oförändrad mot år 2021. Likaså är den veckovisa och den dagliga konsumtionen oförändrad. De små skillnaderna på befolkningsnivå är inom felmarginalen. Däremot finns det några åldersgrupper som signifikant har ökat eller minskat sin bokkonsumtion.
- Fler 70-talister och fler internetanvändande 20-, 30- och 40-talister konsumerar böcker år 2023.
- Något fler män konsumerar böcker jämfört med år 2021, framför allt män födda på 70-talet. Något färre män födda på 10-talet är bokkonsumenter år 2023. *)
- Kvinnor ligger totalt sett kvar på samma nivå som 2021 i bokkonsumtion. Något fler internetanvändande kvinnor födda på 20-, 30- och 40-talet konsumerar böcker år 2023 och något färre kvinnor födda på 80-talet. *)

Notera att vi endast jämför år 2021 och 2023, eftersom frågan om pappersböcker inte ställdes år 2022.

PAPPERSBÖCKER, LJUDBÖCKER OCH E-BÖCKER

Hälften har läst pappersböcker det senaste året

Fråga: Har du läst böcker i pappersformat, lyssnat på ljudböcker eller läst e-böcker under de senaste 12 månaderna?

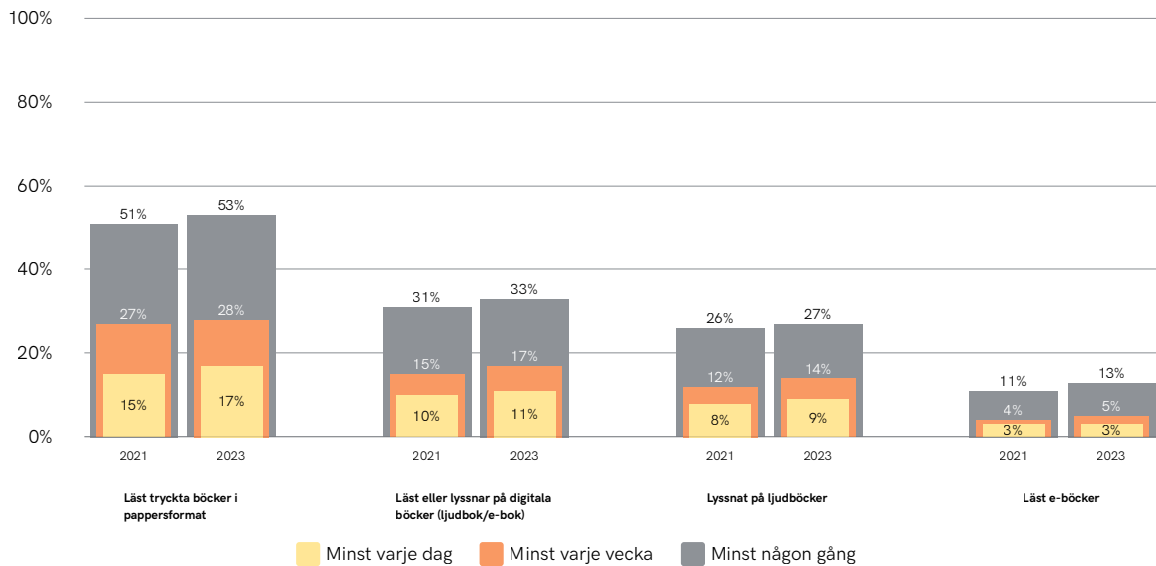
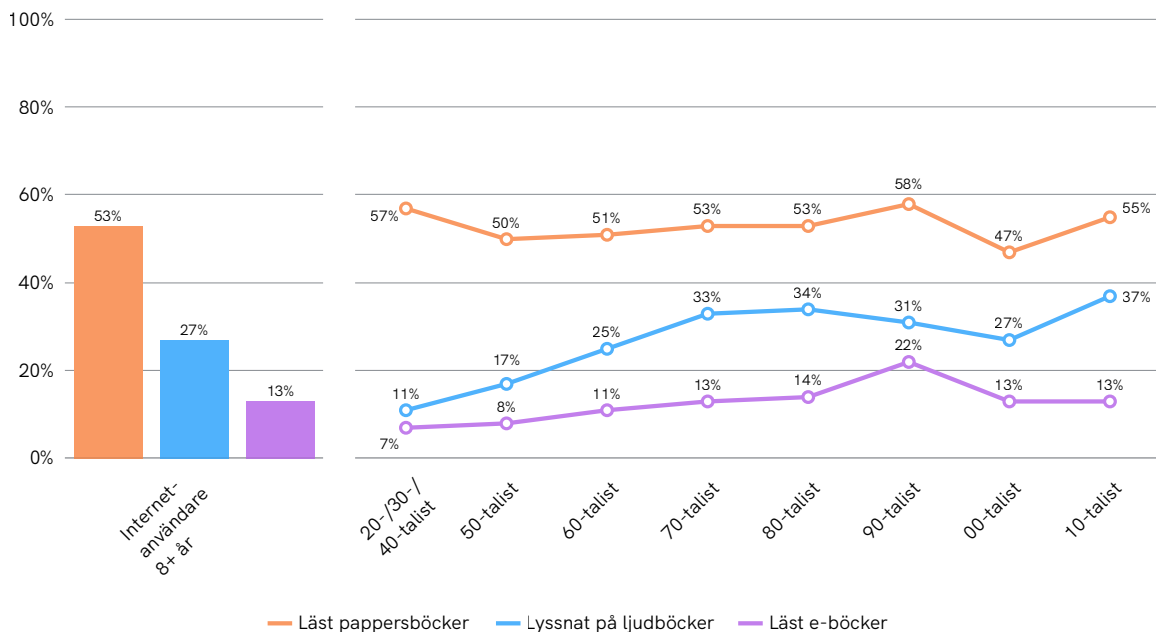

Diagram 8.2a, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2021/2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

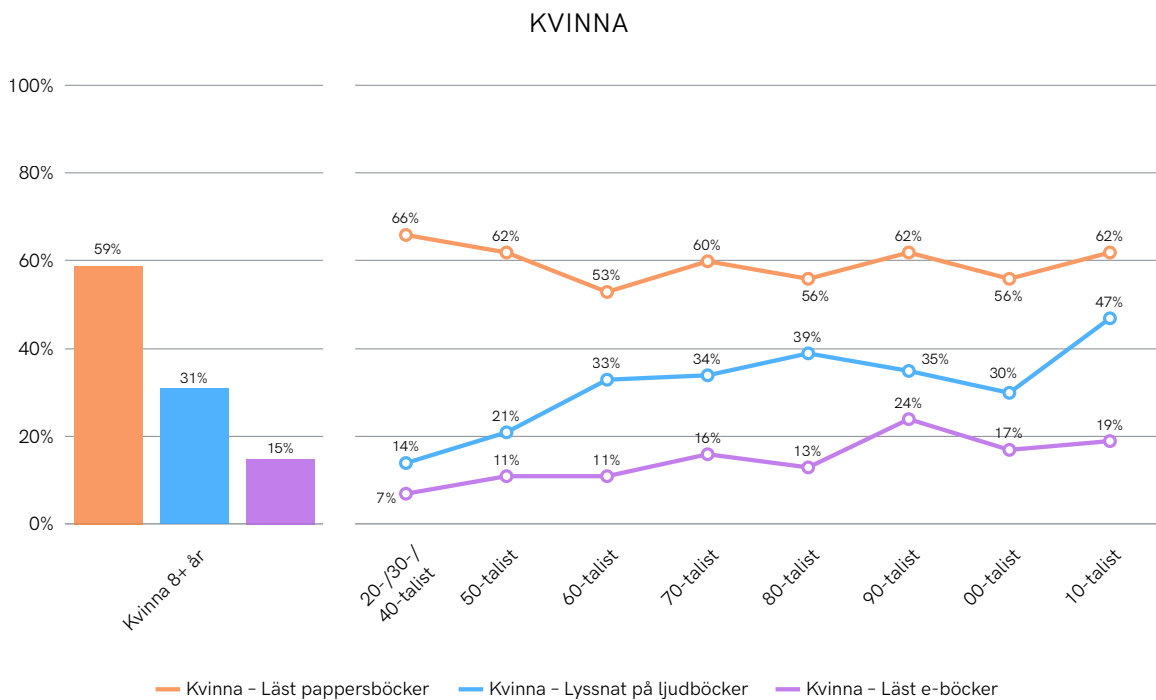
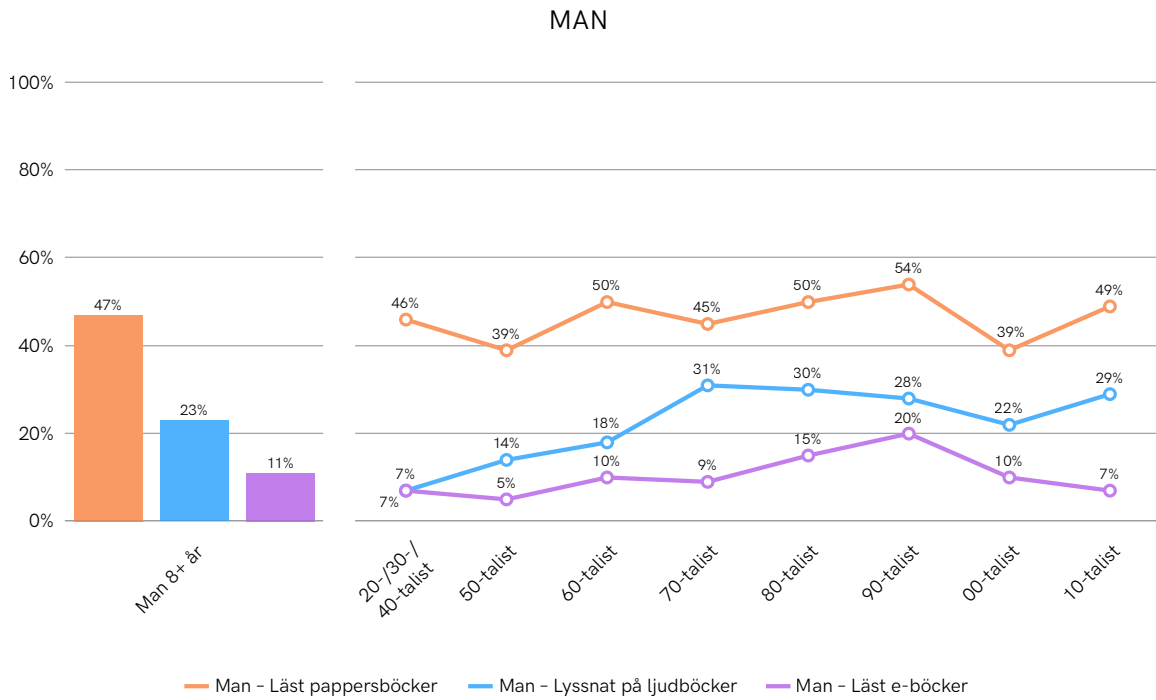

Diagram 8.2b-d, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

Vilket bokformat används mest - tryckta böcker, ljudböcker eller e-böcker?

Tryckta böcker i pappersformat används fortfarande mest av både män och kvinnor i alla åldrar. Drygt hälften har läst böcker i pappersformat under det senaste året. En dryg fjärdedel har lyssnat på ljudböcker och var åttonde har läst e-böcker. Fler kvinnor konsumerar alla bokformat i högre grad än män.

Vilket bokformat har ökat mest år 2023?

Kort summerat är det de digitala böckerna som har ökat sin andel konsumenter sedan år 2021, framför allt e-böckerna. Den tryckta pappersboken ligger kvar på samma nivå som år 2021 då den lilla skillnaden är inom felmarginalen.

De digitala böckerna används dock mest som ett komplement till pappersboken. Det är bara 9 procent som enbart lyssnat på ljudböcker och 2 procent som enbart läst e-böcker.

Frågan om tryckta böcker i pappersformat ställdes inte år 2022. Därför jämför vi år 2021 mot år 2023 för samtliga tre bokformat. Resultatet för e-böcker och ljudböcker för år 2022 finns dock att ta del av i förra årets rapport.

Hur många läser böcker i pappersformat?

- Drygt hälften av internetanvändarna har läst böcker i pappersformat under det senaste året. En dryg fjärdedel har läst varje vecka och en sjättedel varje dag.
- Fler kvinnor (59%) än män (47%) har läst pappersböcker. Bland kvinnorna ligger de internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna i topp och bland männen innehar 90-talisterna topplaceringen.
- Minst av alla har 00-talisterna läst böcker i pappersformat, i synnerhet männen varav 6 av 10 inte har läst pappersböcker.

Är det fler eller färre som läser pappersböcker år 2023?

- Den totala andelen läsare av pappersböcker är oförändrad mot år 2021. Likaså är andelen som läser varje vecka på samma nivå. Den dagliga andelen läsare av pappersböcker har dock ökat något år 2023.
- Jämfört med år 2021 läser något fler av de äldsta internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna pappersböcker år 2023. *)
- Även om 90-talisterna ligger i topp när det gäller att läsa pappersböcker har de minskat sin totala konsumtion av pappersböcker något år 2023 jämfört med år 2021. *)

Hur många lyssnar på ljudböcker?

- Drygt var fjärde lyssnar på ljudböcker.
- Fler kvinnor (31%) än män (23%) lyssnar på ljudböcker.
- 10-talisterna ligger i topp vad gäller att lyssna på ljudböcker. Framför allt sticker kvinnor födda på 10-talet ut. Nära hälften av kvinnorna födda på 10-talet har lyssnat på ljudböcker vilket är betydligt mer än alla andra.
- Bland de äldsta internetanvändarna är ljudbokslyssnandet som lägst. Bland kvinnorna tar ljudbokskonsumtionen fart bland 60-talisterna och bland männen först bland 70-talisterna. Faktum är att män födda på 70-talet har en av topplaceringarna i ljudbokslyssnandet bland män.

Är det fler eller färre som lyssnar på ljudböcker år 2023?

- Andelen som lyssnar på ljudböcker ökar något, framför allt på veckonivå jämfört med år 2021. År 2022 minskade andelen lyssnare på ljudböcker marginellt men har tagit igen det på samtliga nivåer. *)
- Det är fler kvinnor än män som har ökat sin veckokonsumtion av ljudböcker. *)

Hur många läser e-böcker?

- Var åttonde (13%) läser e-böcker.
- 90-talisterna ligger i topp när det gäller att läsa e-böcker, såväl män som kvinnor. Var femte man och var fjärde kvinna född på 90-talet har läst e-böcker det senaste året.
- Fler kvinnor (15%) än män (11%) läser e-böcker. Det gäller alla åldrar utom 80-talisterna, där marginellt fler män än kvinnor är e-bokskonsumenter. Faktum är att män födda på 80-talet är de enda som läser något av de tre bokformaten i högre utsträckning än kvinnorna.

Är det fler eller färre som läser e-böcker år 2023?

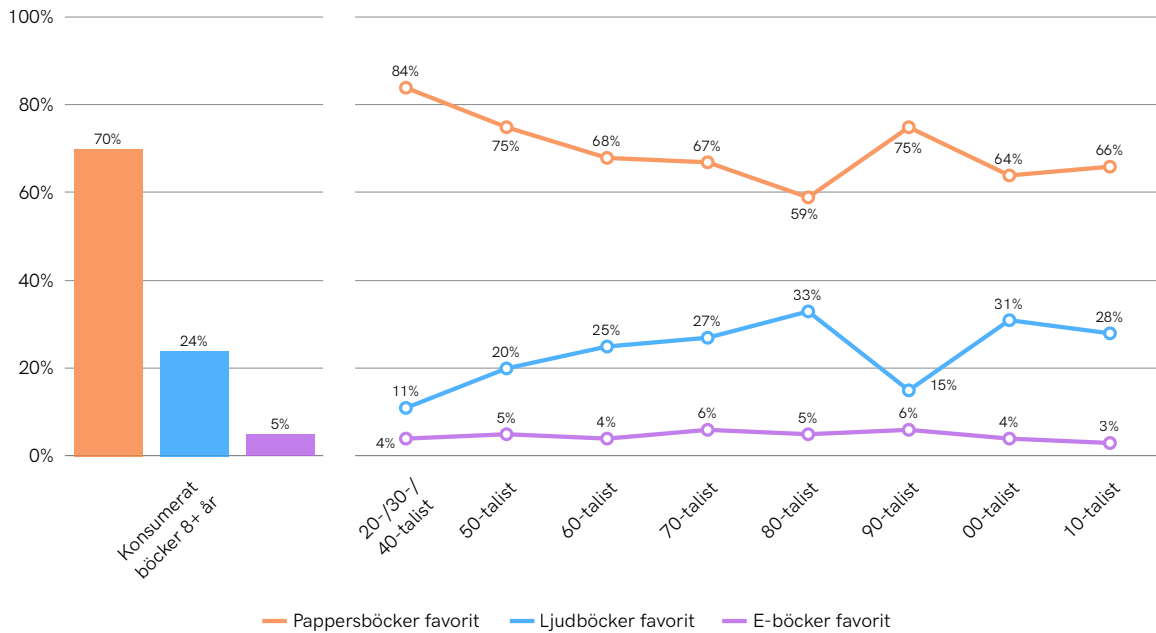
- Andelen som läser e-böcker ökar år 2023.
- Det är framför allt fler 90-talister som läser e-böcker år 2023. *)
- Både män och kvinnor har ökat sin e-bokskonsumtion. *)

VILKET BOKFORMAT ÄR FAVORITEN?

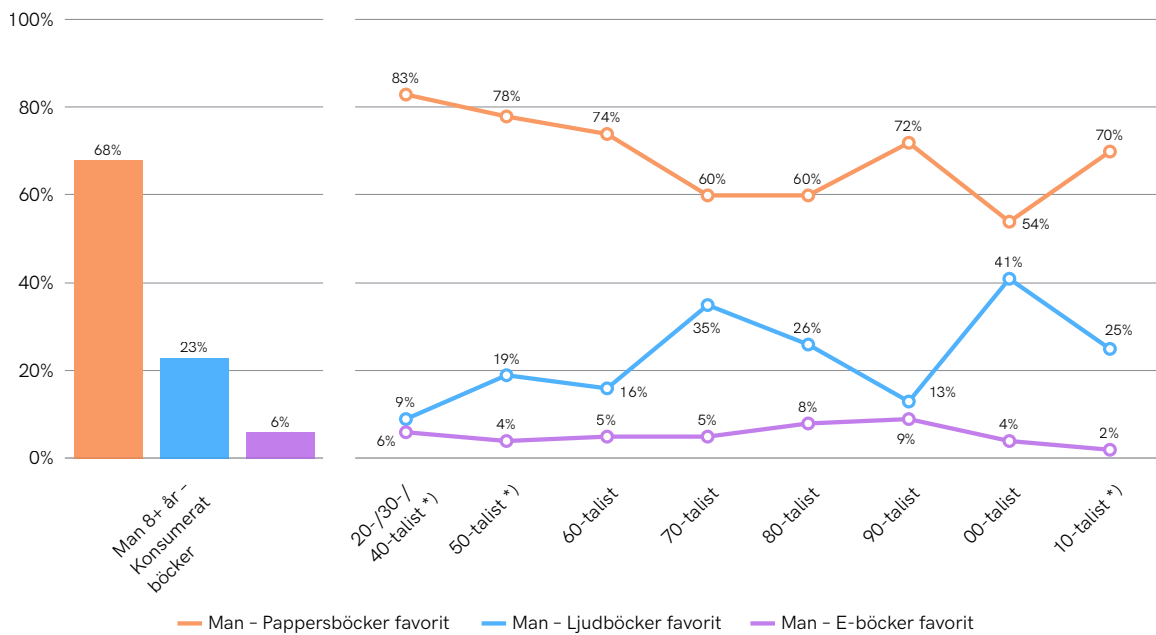
Pappersboken är favoriten oavsett ålder

Fråga: Vilket bokformat är din favorit?

FAVORITFORMAT BLAND DE SOM KONSUMERAR BÖCKER

FAVORITFORMAT BLAND MÄN SOM KONSUMERAR BÖCKER

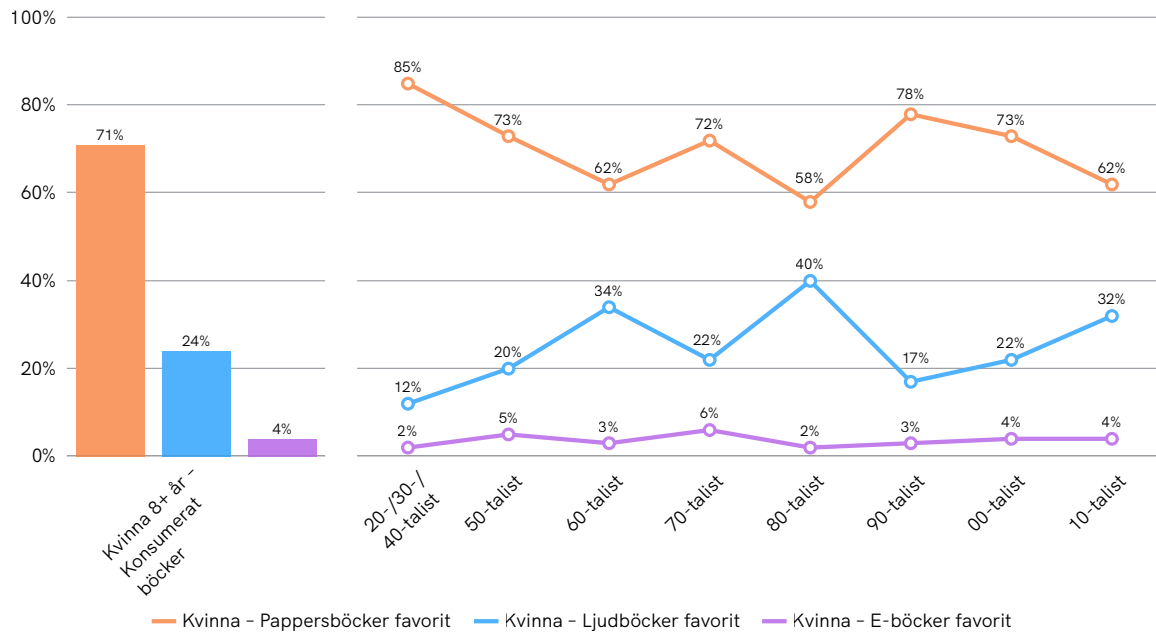
FAVORITFORMAT BLAND KVINNOR SOM KONSUMERAR BÖCKER

Diagram 8.3a-c, Bas: Konsumerat böcker de senaste 12 månaderna, År 2023 (Studie 2)

*) Obs! Låg bas med höga felmarginaler

Vilket bokformat är favoriten?

Kort summerat är den tryckta boken i pappersformat favoriten bland de som har läst eller lyssnat på böcker det senaste året. Det gäller män och kvinnor i alla åldrar.

Vilka har pappersboken som favorit?

- Den tryckta boken i pappersformat är favorit oavsett kön och ålder. 7 av 10 av de som konsumerat böcker det senaste året har pappersboken som favorit.
- Mest populär är pappersboken bland de allra äldsta och bland 90-talisterna. I den yngre halvan av befolkningen sticker 90-talisterna ut markant genom att ha pappersboken som favorit i betydligt högre utsträckning än alla andra. Det gäller såväl män som kvinnor.
- Minst populär är pappersboken bland kvinnor födda på 80-talet och män födda på 00-talet.

Vilka har ljudboken som favorit?

- Var fjärde av de som har konsumerat böcker det senaste året har ljudboken som favorit. Det skiljer sig dock stort åt mellan olika åldrar.
- Ljudboken är som mest populär bland 80-talister och 00-talister. Åldersgruppen mellan dem, alltså 90-talisterna, är dock inte alls lika förtjusta i ljudböcker. Faktum är att ljudboken är som minst populär bland 90-talisterna samt de äldsta internetanvändarna.
- Bland kvinnor är ljudboken som mest populär bland 80-talister och 60-talister. Kvinnor i åldersgruppen mellan dem, alltså 70-talisterna, är dock inte alls lika förtjusta i ljudböcker.

- Bland män är ljudboken som mest populär bland 00-talister och 70-talister.
- Totalt sett har lika många män som kvinnor ljudboken som favorit. Skillnaden dem emellan i vissa åldersgrupper är dock påfallande stor:
60-talister: Män (16%) Kvinnor (**34%**)
70-talister: Män (**35%**) Kvinnor (22%)
80-talister: Män (26%) Kvinnor (**40%**)
00-talister: Män (**41%**) Kvinnor (22%)

Vilka har e-boken som favorit?

- Var tjugonde (5%) av de som har konsumerat böcker det senaste året har e-boken som favorit.
- E-boken är det enda bokformat som fler män än kvinnor har som favorit.
- Bland män är e-boken som mest populär bland 80- och 90-talister varav nära var tionde har den som favorit. Bland män födda på 90-talet börjar den närma sig samma nivå som ljudboken.
- Bland kvinnor är e-boken som mest populär bland 70-talisterna.

Fem röster om varför pappersboken är favoriten...

“Jag föredrar tyngden, lukten och känslan av fysiska böcker. Böckerna ÄR dina för alltid, digitalt kan försvinna. Det är också lättare att låna ut en pappersbok så att du kan dela glädjen.”

Kvinna, 28 år

“Pappersböcker har själ. Lukten när man öppnar en ny bok, det visuella i att ha boken i sin bokhylla.. oslagbart. Pappersböcker kan också vara mer lugnande och intimt, en av de få stunder jag bara är i nuet..”

Man, 35 år

“En digital bok doftar inte som en pappersbok, det gör den inte. Och den framkallar inte heller minnen och påminnelser om tänkvärda saker förstås, som en bokhylla med pappersböcker gör.”

Kvinna, 44 år

“Att läsa pappersböcker är en helt annan känsla, ännu mer än vinylskivor. Att få sitta ihopkurad under en filt och läsa en bok, med doften av papper! Inga digitala medier kan ersätta det, någonsin.”

Man, 46 år

“Den fysiska artefakten, boken, har en materialitet som inte går att slå; pappersboken existerar i rummet, har en tyngd och en närvaro som den digitala inte har.”

Man, 48 år

Vad säger de digitala bokkonsumenterna om ljudboken och e-boken? Svaret finner du under *“Fördelar och nackdelar med digitala böcker”*.

Ljudbokslyssnarna föredrar ljudboken framför pappersboken

Fråga: Vilket bokformat är din favorit?

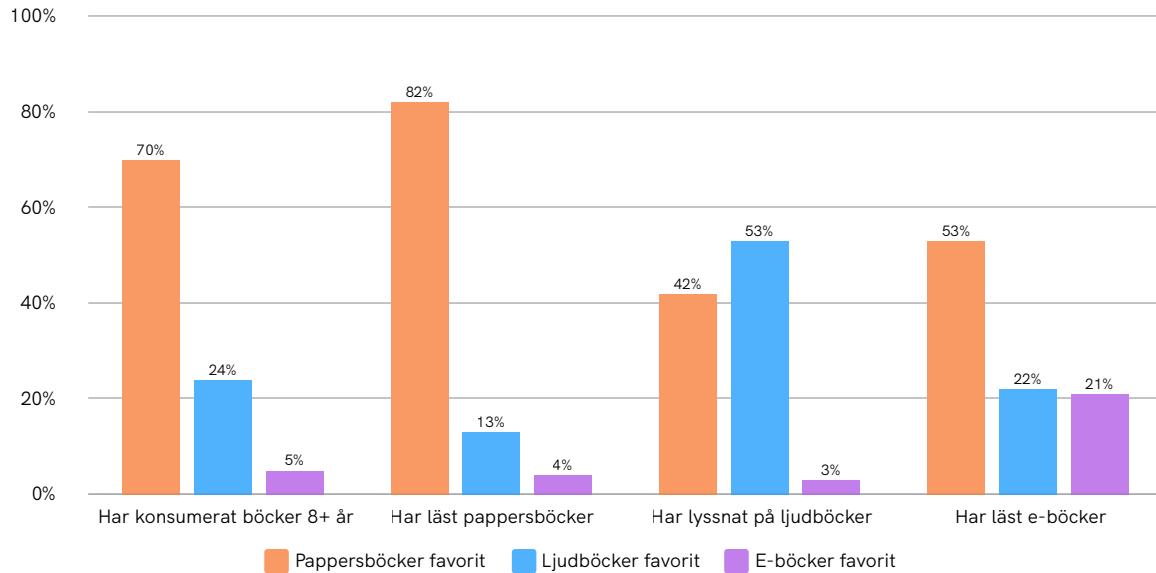

Diagram 8.4, Bas: Konsumerat respektive bokformat de senaste 12 månaderna 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilken favorit har de som konsumerat respektive bokformat?

- Bland de som har lyssnat på ljudböcker har drygt 5 av 10 ljudboken som favorit och drygt 4 av 10 pappersboken. Ljudbokslyssnarna föredrar alltså ljudboken före pappersboken.
- Bland de som har läst e-böcker är pappersboken fortfarande den största favoriten. Drygt 5 av 10 av e-bokskonsumenterna har pappersboken som favorit och på delad andra plats hamnar e-boken och ljudboken som 2 av 10 har som favorit.
- Bland pappersboksläsarna dominerar pappersboken som favorit. Det beror sannolikt delvis på att det är vanligare att enbart vara läsare av pappersböcker. Ljudböcker och e-böcker är i högre grad ett komplement till pappersböckerna. *)

LÅN AV BÖCKER PÅ BIBLIOTEK

Knappt 3 av 10 har lånat böcker på bibliotek det senaste året

Fråga: Har du lånat böcker på bibliotek under de senaste 12 månaderna?

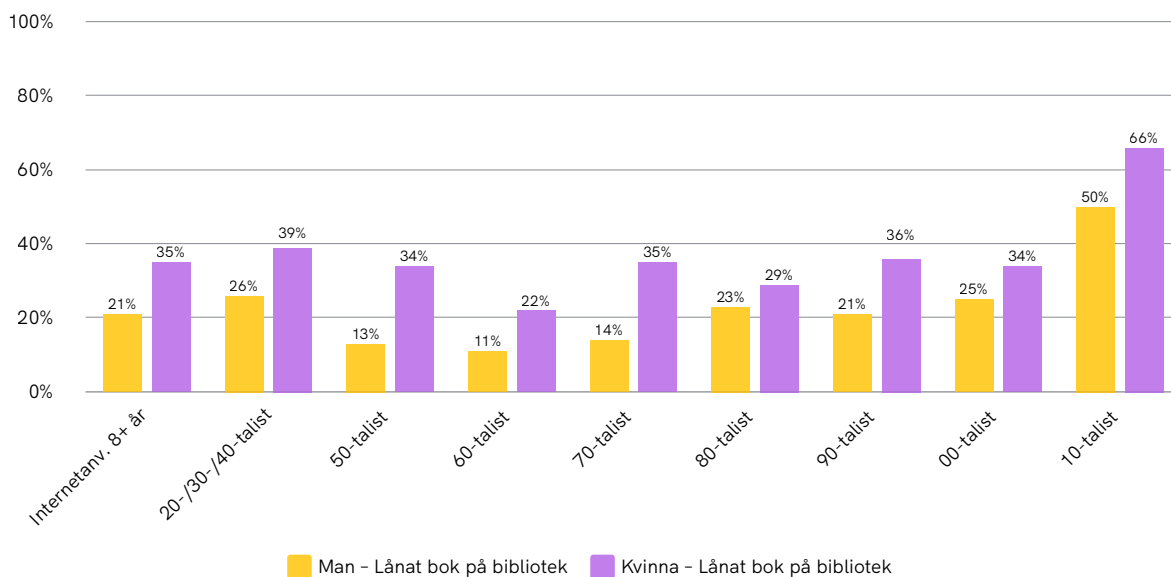
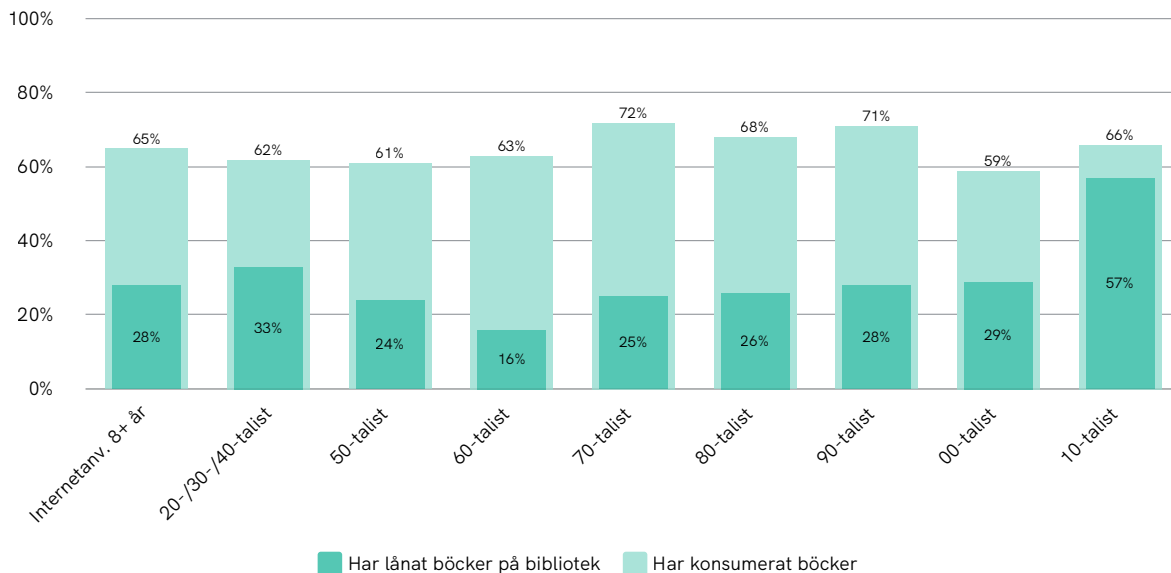

Diagram 8.5a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många har lånat böcker på bibliotek?

- Knappt 3 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har lånat böcker det senast året.
- Flitigast på att låna böcker har de yngsta varit. Bland 10-talisterna har nästan 6 av 10 lånat böcker.

- 60-talisterna har lånat böcker minst av alla det senaste året. Det gäller både män och kvinnor.
- Fler kvinnor (35%) än män (21%) har lånat böcker det senaste året. Det gäller alla åldrar.
- Störst skillnad mellan män och kvinnor i boklånet är det bland 50- och 70-talister. I dessa åldersgrupper har mer än dubbelt så många kvinnor som män lånat böcker.

Fler lånar e-böcker än ljudböcker på bibliotek

Fråga: Har du lånat böcker på bibliotek under de senaste 12 månaderna?

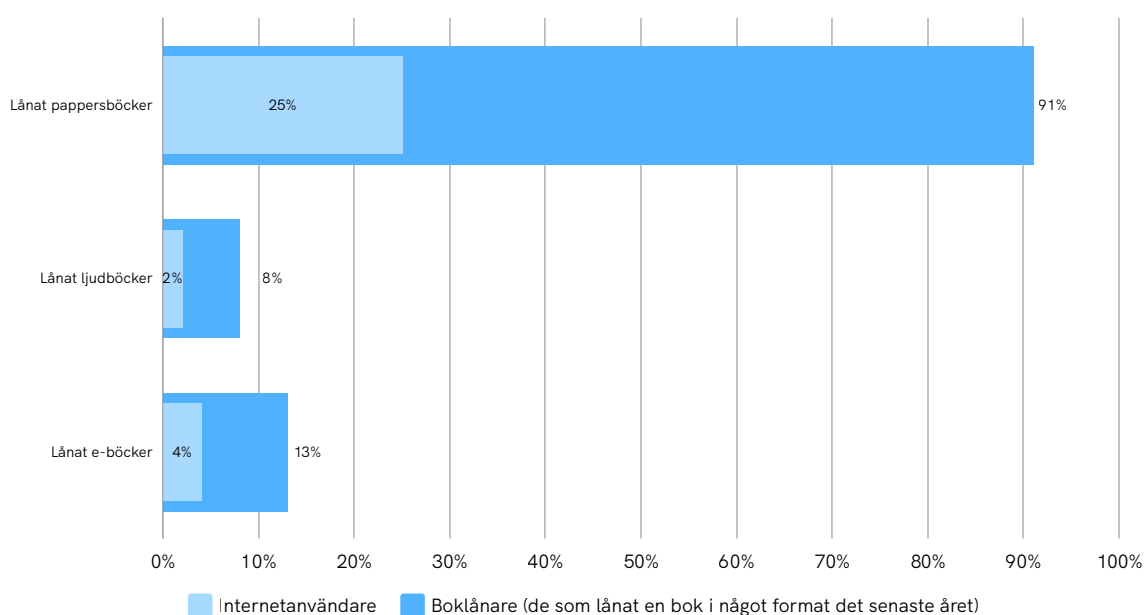

Diagram 8.6, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka bokformat har lånats på bibliotek år 2023?

- 9 av 10 av de som har lånat en bok på biblioteket år 2023 har lånat en pappersbok. Sett till befolkningen motsvarar det var fjärde internetanvändare.
- Fler har lånat e-böcker än ljudböcker på bibliotek år 2023. Detta trots att det är betydligt fler som konsumerar ljudböcker än e-böcker. (Se *Diagram 8.2*.)
- Var åttonde (13%) som har lånat en bok på biblioteket år 2023 har lånat en e-bok. Det motsvarar 4 procent av internetanvändarna och allra mest har kvinnor födda på 90-talet (7%) och 70-talet (6%) lånat e-böcker. *)
- Inte ens var tionde (8%) som har lånat en bok på biblioteket har lånat en ljudbok. Det motsvarar 2 procent av internetanvändarna.
- 12 procent av de som lånat böcker har lånat mer än ett bokformat. *)

Var femte e-bokskonsument lånar e-böcker på bibliotek

Fråga: Har du lånat böcker på bibliotek under de senaste 12 månaderna?

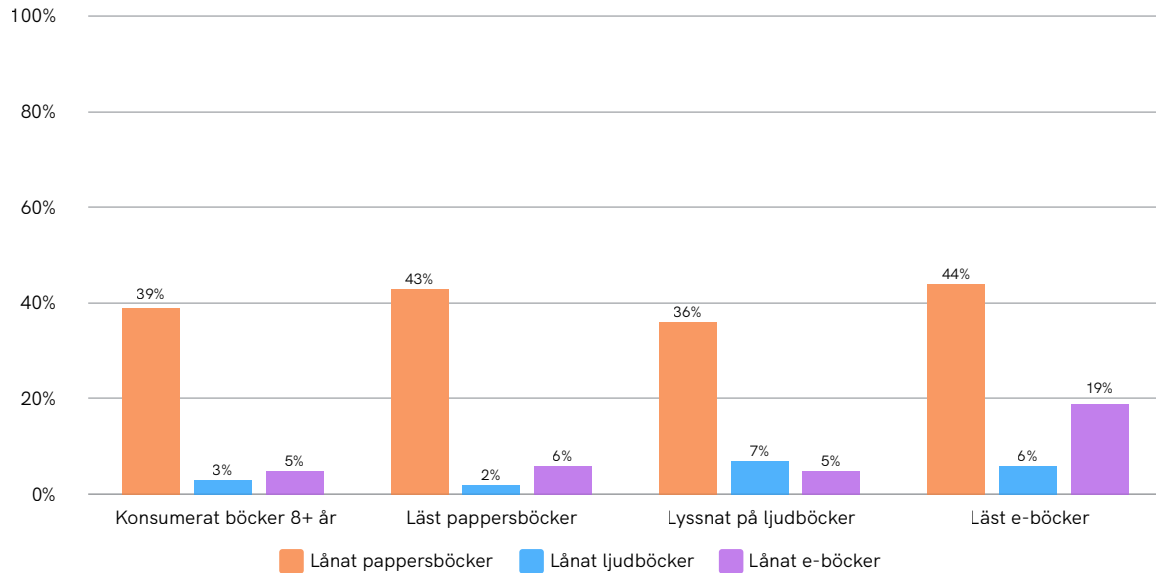

Diagram 8.7, Bas: Konsumerat respektive bokformat de senaste 12 månaderna 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka bokformat lånar de som har lyssnat på eller läst pappersböcker, ljudböcker eller e-böcker?

- Av de internetanvändare som har läst tryckta böcker i pappersformat har drygt 4 av 10 lånat pappersböcker på bibliotek det senaste året.
- 2 av 10 av e-bokskonsumenter har lånat e-böcker på biblioteket det senaste året.
- Bland ljudboksllyssnarna har 7 procent lånat ljudböcker på bibliotek det senaste året.
- Nästan tre gånger fler konsumenter av e-böcker än ljudböcker har alltså lånat sitt respektive bokformat på bibliotek.

BARN OCH UNGDOMARS BOKKONSUMTION

Nästan 4 av 10 barn i åldern 8-19 år har inte läst eller lyssnat på en bok under 2023

Fråga: Har du läst böcker i pappersformat, lyssnat på ljudböcker eller läst e-böcker under de senaste 12 månaderna?

Konsumerat böcker = Läst pappersböcker/lyssnat på ljudböcker/läst e-böcker

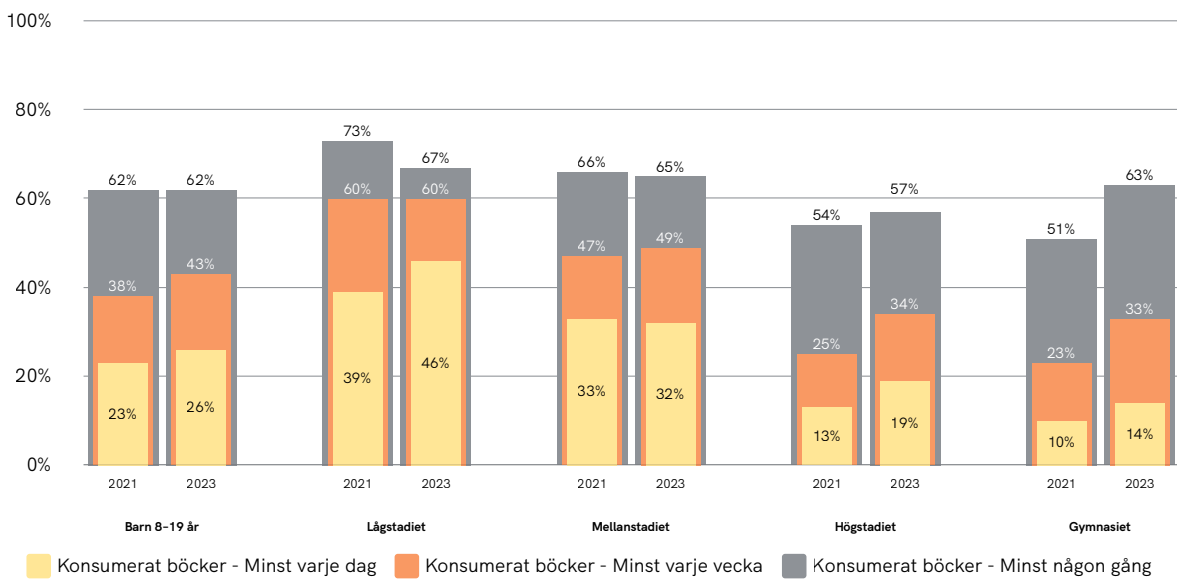
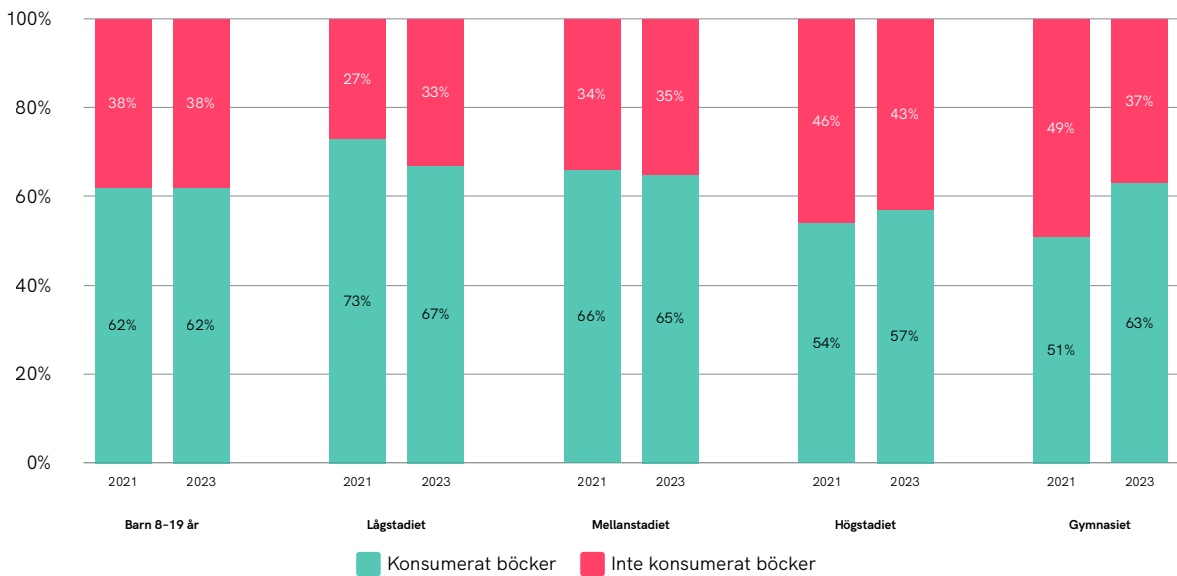

Diagram 8.8a-b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2021/2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

Hur många barn och ungdomar läser eller lyssnar på böcker år 2023?

- Drygt 6 av 10 barn i åldern 8–19 år har konsumerat böcker i något format år 2023.
- Bokkonsumtionen är som högst bland barn på låg- och mellanstadiet. Därefter minskar bokkonsumtionen bland barn på högstadiet för att sedan öka igen bland ungdomar på gymnasiet.
- Bokkonsumtionen är alltså som lägst bland barn på högstadiet.

Hur många barn och ungdomar läser eller lyssnar på böcker varje vecka år 2023?

- Drygt 4 av 10 barn 8–19 år konsumerar böcker varje vecka.
- Veckokonsumtionen är som högst bland barn på lågstadiet där 6 av 10 läser eller lyssnar på böcker varje vecka.
- Hälften av barnen på mellanstadiet konsumerar böcker varje vecka.
- En tredjedel av de barn och ungdomar som går på högstadiet och gymnasiet läser eller lyssnar på böcker varje vecka. Det är alltså nästan hälften så många som barn på lågstadiet.

Hur många barn och ungdomar läser eller lyssnar på böcker varje dag år 2023?

- Drygt var fjärde barn 8–19 år konsumerar böcker varje dag.
- Uppemot hälften av lågstadiebarnen läser eller lyssnar på böcker dagligen. Därefter minskar den dagliga bokkonsumtionen ju äldre barnen blir.
- En tredjedel av barnen på mellanstadiet, var femte på högstadiet och var sjunde på gymnasiet läser eller lyssnar på böcker dagligen.

Hur många barn och ungdomar läser eller lyssnar inte på böcker år 2023?

- Nära 4 av 10 (38%) av barnen i åldern 8–19 år har inte konsumerat böcker i något format år 2023.
- Mer än 4 av 10 (43%) av barnen på högstadiet har inte konsumerat böcker i något format vilket är minst av alla barn i olika skolåldrar.
- Var tredje barn på lågstadiet och drygt var tredje barn på mellanstadiet och gymnasiet har inte konsumerat böcker i något format under år 2023.

Är det fler eller färre barn och ungdomar som läser eller lyssnar på böcker år 2023?

- Den totala bokkonsumtionen bland barn och ungdomar 8–19 år ligger på samma nivå som år 2021.
- De som signifikant har ökat sin totala bokkonsumtion är ungdomarna som går på gymnasiet. Utöver det är samtliga skillnader inom felmarginalen.

Notera att vi inte har avgränsat frågorna om bokkonsumtion till antingen skolan eller fritiden utan frågorna avser all bokkonsumtion. Vi har dock grupperat barnen i olika skolåldrar för att enkelt synliggöra skillnader mellan olika åldersgrupper.

Bland barn och ungdomar läser de på högstadiet pappersböcker minst av alla

Fråga: Har du läst böcker i pappersformat, lyssnat på ljudböcker eller läst e-böcker under de senaste 12 månaderna?

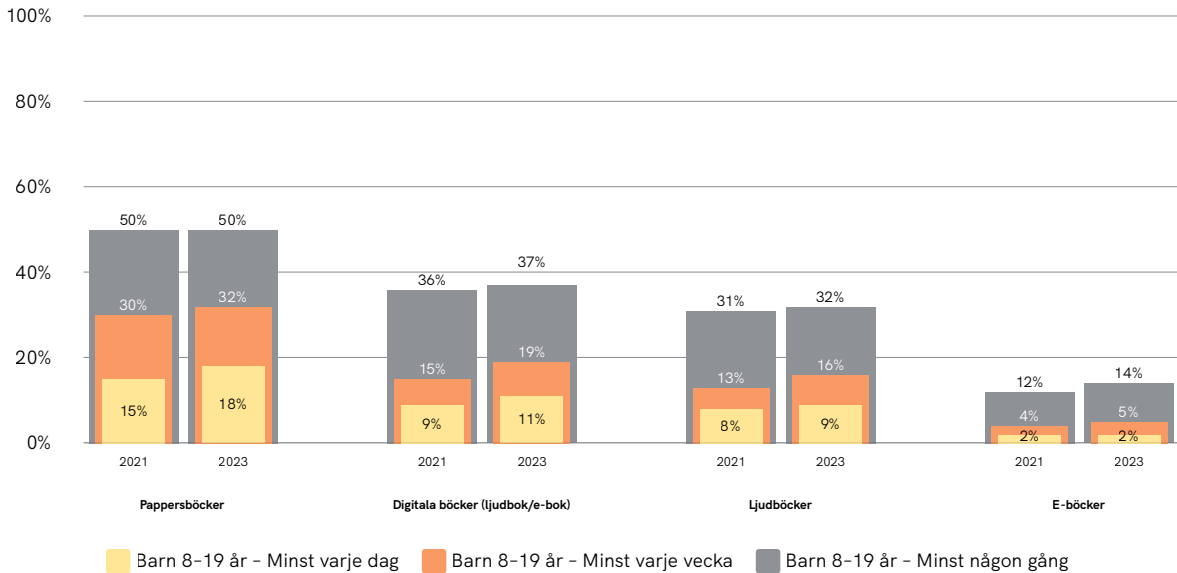

Diagram 8.9a, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2021/2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

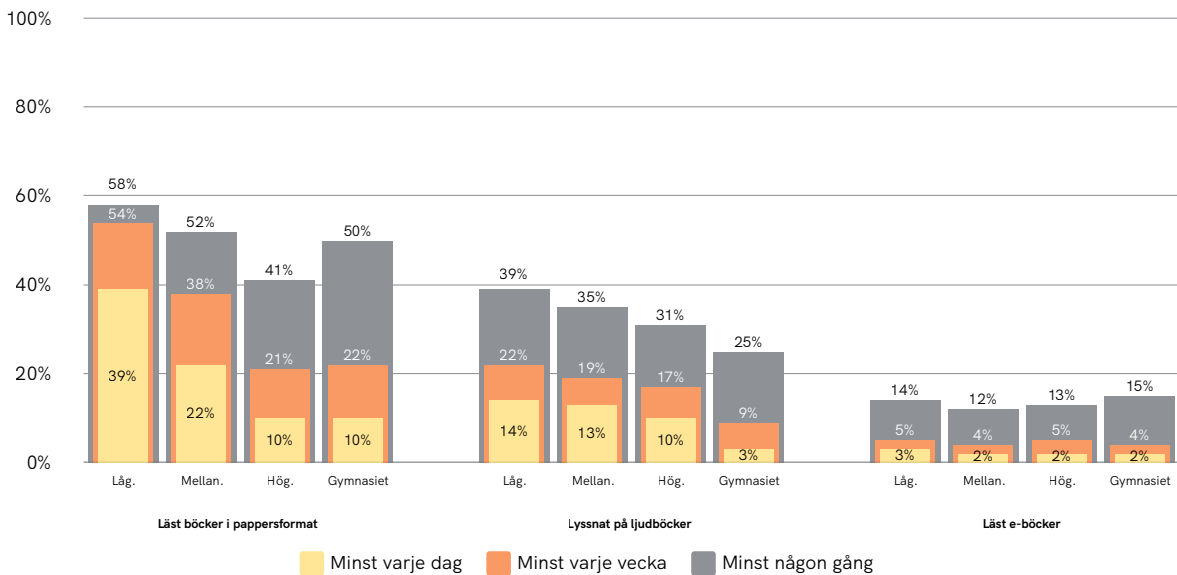

Diagram 8.9b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

Hur många barn och ungdomar läser böcker i pappersformat?

- Hälften av barnen i åldern 8–19 år har läst böcker i pappersformat under det senast året, en tredjedel varje vecka och en femtedel varje dag.
- 6 av 10 av barnen på lågstadiet har läst pappersböcker vilket är mest av alla bland barn i åldern 8–19 år.
- 4 av 10 av barnen på högstadiet har läst pappersböcker vilket är minst av alla bland barn i åldern 8–19 år.
- Konsumtionen av pappersböcker har år 2023 inte ökat eller minskat varken totalt sett eller i någon åldersgrupp bland barn utan ligger på samma nivå som år 2021. Samtliga skillnader är inom felmarginalen. *)

Hur många barn och ungdomar lyssnar på ljudböcker?

- En tredjedel av barnen 8–19 år har lyssnat på ljudböcker under det senast året, en sjättedel varje vecka och en tiondel varje dag.
- Andelen som lyssnar på ljudböcker är som högst bland barnen på lågstadiet och sedan minskar andelen ljudbokslyssnare ju äldre barnen blir.
- Totalt sett har andelen barn som lyssnar på ljudböcker inte ökat. De som går på högstadiet har dock ökat sin vecko- och dagliga ljudbokskonsumtion år 2023. Övriga skillnader är inom felmarginalen. *)

Hur många barn och ungdomar läser e-böcker?

- Var sjunde (14%) av barnen 8–19 år har läst e-böcker under det senast året, var tjugonde (5%) varje vecka och 2 procent varje dag.
- Andelen som läser e-böcker är förhållandevis jämnt fördelad mellan olika åldersgrupper bland barn och ungdomar.
- Konsumtionen av e-böcker har år 2023 inte ökat eller minskat varken totalt sett eller i någon åldersgrupp bland barn utan ligger på samma nivå som år 2021. Samtliga skillnader är inom felmarginalen. *)

Notera att vi inte har avgränsat frågorna om bokkonsumtion till antingen skolan eller fritiden utan frågorna avser all bokkonsumtion. Vi har dock grupperat barnen i olika skolåldrar för att enkelt synliggöra skillnader mellan olika åldersgrupper.

Pappersboken är favoriten bland barn och ungdomar

Fråga: Vilket bokformat är din favorit?

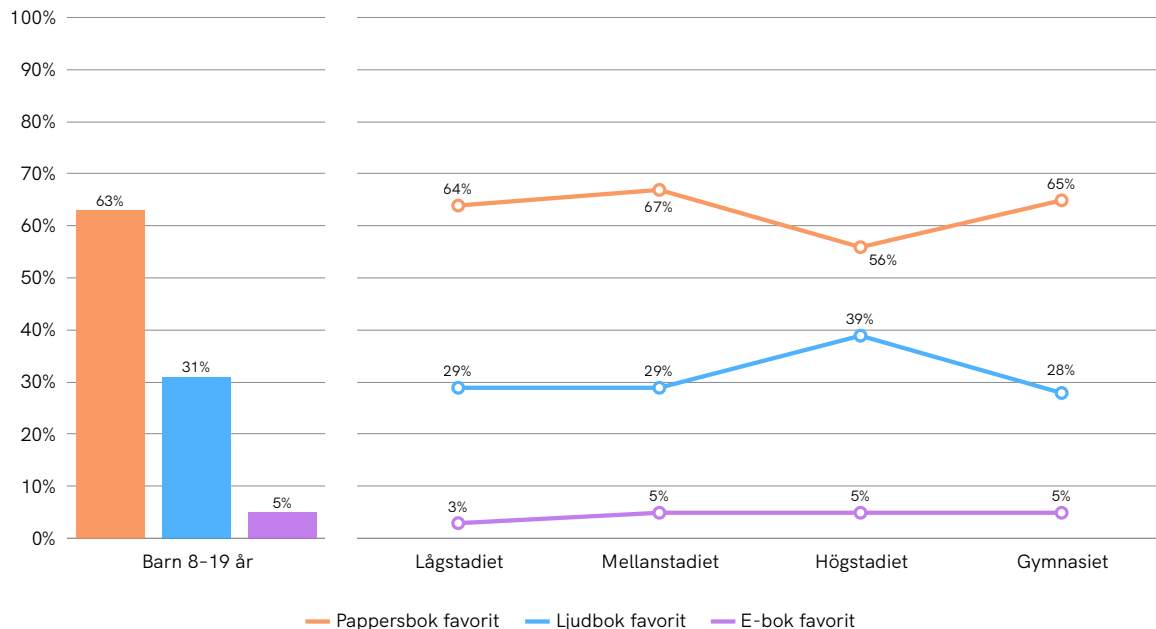

Diagram 8.10, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år som har konsumerat böcker, År 2023 (Studie 2)

Vilket bokformat har barn och ungdomar som favorit?

- Den tryckta boken i pappersformat är favorit hos barn och ungdomar 8-19 år. Mer än 6 av 10 har pappersboken som favorit.
- Minst populär är pappersboken bland barn på högstadiet och bland dem är också ljudboken som mest populär.
- 3 av 10 barn och ungdomar har ljudboken som favorit, allra mest barn på högstadiet där 4 av 10 har den som favorit.
- Var tjugonde (5%) barn i åldern 8-19 år har e-boken som favorit.

Fem röster från barn och ungdomar om varför pappersboken är favorit...

"Det är mer som en levande historia att läsa en pappersbok."
Pojke, 10 år

"Vanliga pappersböcker kan man läsa mer i fred."
Flicka, 10 år

"Pappersböcker har ju inget batteri som tar slut."
Flicka, 12 år

"Jag tycker om att hålla i boken jag läser och se hur mycket som är kvar."
Flicka, 13 år

“Väldigt roligt att äga de böcker som man läst.”
 Flicka, 16 år

Vad säger barn och ungdomar om ljudboken och e-boken? Svaret finner du under *“Fördelar och nackdelar med digitala böcker”*.

Drygt 4 av 10 barn i åldern 8–19 år lånar böcker på bibliotek

Fråga: Har du lånat böcker på bibliotek under de senaste 12 månaderna?

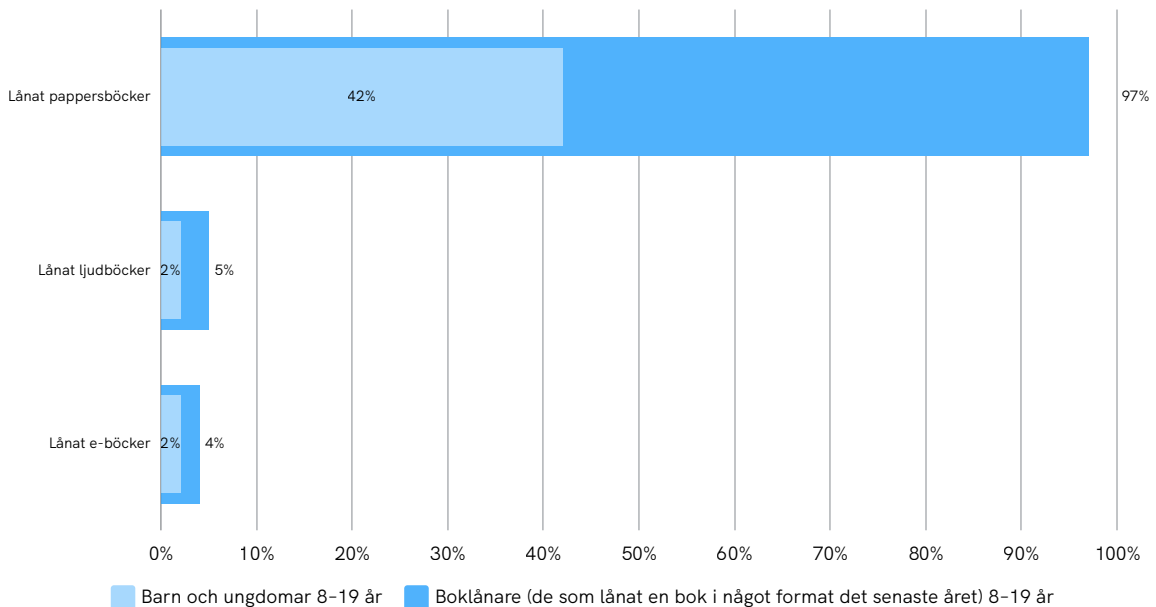
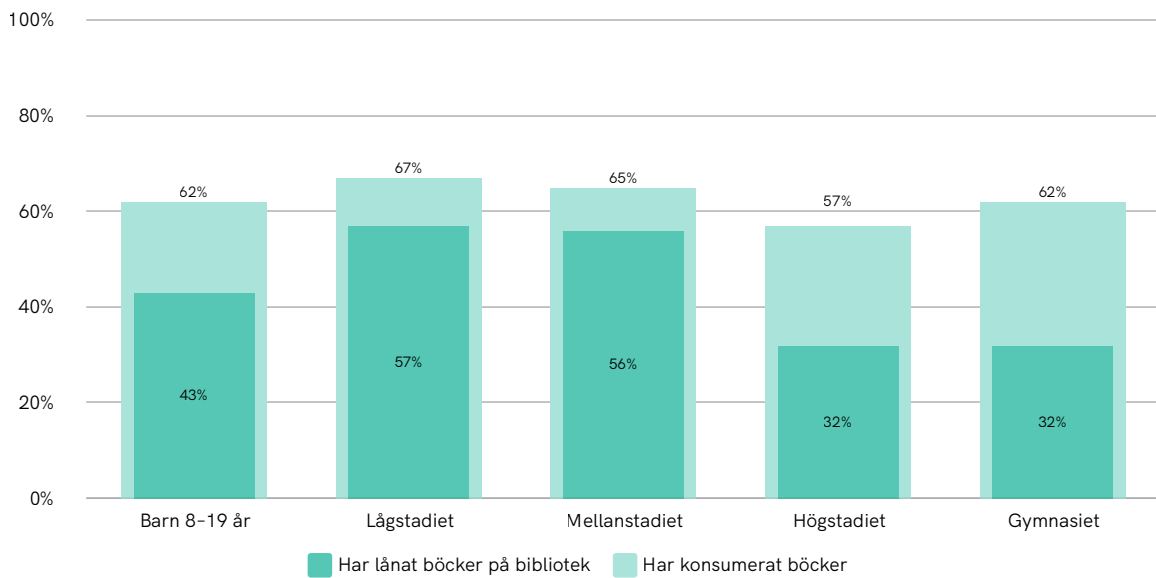

Diagram 8.11a-b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Hur många barn och ungdomar har lånat böcker på bibliotek?

- Drygt 4 av 10 barn i åldern 8-19 år har lånat böcker på bibliotek det senaste året.
- Flitigast på att låna böcker har barn på låg- och mellanstadiet varav uppemot 6 av 10 har lånat böcker.
- En tredjedel av ungdomarna på högstadiet och gymnasiet har lånat böcker i något format på biblioteket år 2023.

Vilka bokformat har barn och ungdomar lånat på bibliotek år 2023?

- Nästan alla barn och ungdomar - hela 97 procent - som lånar böcker har lånat en bok i pappersformat.
- Endast några få procent av barnen har lånat ljudböcker eller e-böcker.
- 5 procent av de barn som lånat böcker har lånat mer än ett bokformat. *)

FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED DIGITALA BÖCKER

“Man kan ha tusentals digitala böcker i fickan, men pappersböcker får inte slut på batteri”

Fråga: Vilka fördelar och nackdelar upplever du att digitala böcker har, alltså vad tycker du är bättre eller sämre med ljudböcker och e-böcker, jämfört med pappersböcker? Och har digitala böcker påverkat din läsning på något sätt?

Diagram 8.12, Bas: Digitala bokkonsumenter 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Var tredje konsumerar digitala böcker, det vill säga ljudböcker och e-böcker. Dubbelt så många konsumerar ljudböcker än e-böcker och 7 procent läser och lyssnar på både och (se *Diagram 8.2a*).

I denna fråga om synen på ljudböcker och e-böcker har de digitala bokkonsumenterna fått ange sina spontana tankar i fritext utan några svarsalternativ. Detta är alltså de digitala bokkonsumenternas uppfattning om digitala böcker baserat på vad de hittills har erfaren av de olika formaten och marknaden som tillhandhåller dem.

Även om både ljudböcker och e-böcker är digitala så skiljer sig konsumtionen av dem åt; den ena “läser man med öronen” och den andra med ögonen. Därför kommer vi dels att titta på vad de har gemensamt och dels att undersöka vilka som är deras unika fördelar och nackdelar.

Vi har kort sammanfattat svaren om vilka fördelar och nackdelar de digitala bokkonsumenterna ser med de olika bokformaten – och hur dessa format eventuellt har påverkat deras totala bokkonsumtion. Vi återger även flera åsikter i citatform för att ytterligare tydliggöra såväl praktiska erfarenheter som tankar om de digitala böckerna.

“Digitala böcker är resvänliga, lättburna och klimatsmarta”

GEMENSAMMA FÖRDELAR MED LJUDBÖCKER OCH E-BÖCKER

Diagram 8.13, Bas: Digitala bokkonsumenter 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Väger fördelarna eller nackdelarna tyngst för digitala böcker?

De digitala bokkonsumenterna ser både många fördelar och många nackdelar med ljudböcker och e-böcker. De positiva omdömena är dock fler än de negativa för både digitala böcker som helhet och såväl ljudböcker som e-böcker var för sig.

Fördelarna tenderar dock väga tyngre för ljudböckerna än för e-böckerna. Det kan dock bero på vad man lägger i vågskålarna för e-boken. De som har läst e-bok på en läsplatta, endast avsedd för e-böcker, är betydligt mer positiva än de som läst e-böcker på mobil, surfplatta eller dator. De sistnämnda tycks överlag vara mer negativa än övriga digitala bokkonsumenter.

Flera av fördelarna har ljudböckerna och e-böckerna gemensamt. Däremot delar de ytterst få nackdelar, då nackdelarna skiljer sig stort åt mellan de olika formaten.

Vilka gemensamma fördelar har digitala böcker?

De främsta gemensamma fördelarna som både ljudböcker och e-böcker har enligt de digitala bokkonsumenterna är att de är “resvänliga och lättburna”. Att man kan ha “tusentals böcker i fickan” tack vare de digitala enheterna istället för att “bära runt på skrymmande och tunga pappersböcker”. Några är också glada över att slippa förvara böcker i fysisk form i sina hem.

I de båda digitala bokformaten kan man dessutom få tillgång till böcker direkt “på bara några sekunder” och man har ett stort utbud att välja emellan, ibland även sådana böcker som har slutat tryckas. Det stora utbudet gör också att vissa testar på helt nya författare och nya genrer av litteratur. Att böckerna är digitala och att man inte har behövt “skövla skog för att göra papper” får en stor andel att tycka att de är mer klimatsmarta och miljövänliga än pappersböcker.

Flera svarar också att digitala böcker håller ett lägre pris än de fysiska böckerna och att de strömmande abonnemangstjänsterna kan vara kostnadseffektiva. Både ljudböcker och e-böcker underlättar också bokkonsumtion för de med synnedsättning.

Vilka gemensamma nackdelar har digitala böcker?

Nackdelarna med ljudböcker respektive e-böcker skiljer sig åt och är inte alls lika många som de gemensamma fördelarna. Förenklat är det framför allt tre nackdelar som ljudböcker och e-böcker delar enligt de digitala bokkonsumenterna.

Den vanligaste nackdelen är att de digitala enheterna man konsumerar böckerna på ofta "stör" lyssningen eller läsningen. Det kan komma nyhetsnotiser och aviseringar från sms, sociala medier och andra appar som gör att man blir distraherad och inte kan koncentrera sig på boken.

De digitala enheterna kräver också batterier som behöver laddas och är "miljöfarliga". Läsning och lyssning av en bok kan störas om enheten "börjar ropa efter ström" eller så avbryts den abrupt om enheten får helt slut på batteri.

Den tredje nackdelen handlar om ägandeformen av de digitala böckerna. Den omnämns framförallt av de som använder abonnemangstjänster och därmed inte äger de digitala böcker de konsumerar. Detta är något de saknar, i synnerhet i jämförelse med de tryckta böckerna.

Sex röster om digitala böckers gemensamma fördelar och nackdelar...

"Det är lättare att ta med fler digitala böcker än pappersböcker, de tar mindre fysisk plats och väger mindre. Jag bär runt på flera hundra, om inte tusen böcker i handväskan varje dag. Har bantat ned vikten på min resväska också. Men pappersböcker får aldrig slut på batteri."

Kvinna, 26 år

"Fördelar m digitala böcker: man har tillgång direkt till gigantiskt utbud och har därför tagit del av mycket mer litteratur i olika genrer än förut. Effektivare användning av naturresurser: inget behöver fraktas, inget material går åt för just mitt exemplar, extra viktigt om jag bara ska testa den snabbt och sedan inser att den inte var så relevant."

Man, 47 år

"Fördelen med digitala böcker är att de är lättillgängliga och tar ingen plats. Jag har tillgång till ett helt bibliotek direkt från telefon/surfplatta/dator. Streama böcker är både prisvärt och miljövänligt jämfört med att köpa dyra pappersböcker som avlivat en massa träd för att tillverkas."

Kvinna, 31 år

"Går snabbt att få tag på nya releaser och gamla böcker som inte trycks längre finns ofta digitalt. Lätt att provläsa "allt" och hitta nya favoriter. Mitt främsta problem med digitala böcker är ägande och bevaring. Oftast finns det inget faktiskt ägande utan snarare någon slags prenumeration eller avtalstjänst vilket är negativt. Speciellt om de som tillhandahåller boktjänsten går i konkurs eller förlorar rättigheterna till böckerna. Mer otryggt på det stora hela."

Man, 29 år

"Jag är kvar i stressen och jag känner av sociala medier och att ständigt vara uppkopplad när jag läser eller lyssnar på en digital bok eftersom mina notiser plingar upp på skärmen och det är nära till andra appar hela tiden. Jag kan också bli "trött" eller "äcklad" av att hela tiden få min koncentration avbruten istället för att få leva mig in i boken."

Kvinna, 59 år

“P g a synsvårigheter hjälper ljud- o e-böcker mig. Orkar inte läsa vanliga böcker så mycket som jag vill. I en e-bok kan jag förstora texten så att ögonen kan läsa den. Är ögonen trötta får det bli ljudböcker.”
Kvinna, 84 år

“Med ljudböcker har man händerna fria och kan göra annat samtidigt”

FÖRDELAR MED LJUDBÖCKER

NACKDELAR MED LJUDBÖCKER

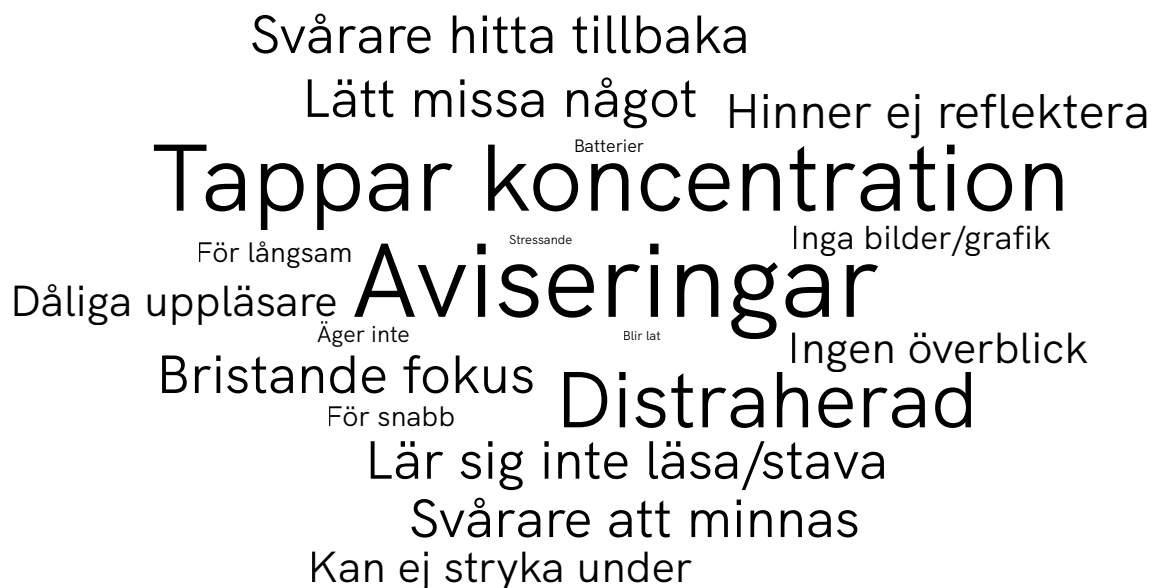

Diagram 8.14a-b, Bas: Digitala bokkonsumenter 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur har ljudböcker påverkat bokkonsumtionen?

Kort summerat upplever majoriteten av ljudbokskonsumenter att ljudböcker har ökat deras totala bokkonsumtion. Ljudböckerna ger dem möjlighet att konsumera böcker samtidigt som de gör något annat. Textböckerna läses vid andra tillfällen och ljudböckerna har därför blivit ett komplement. Ljudböckerna har alltså inte ersatt textböckerna i någon högre utsträckning utan istället möjliggjort en större total bokkonsumtion enligt merparten av ljudbokslyssnarna.

De finns också en liten andel som uppger att de inte har tid eller lust att läsa textböcker, eller att de har de fysiska begränsningar som gör att de inte kan tillgodogöra sig böcker i textformat. För dem har ljudboken blivit "det enda alternativet" att konsumera böcker på.

Sex röster om hur ljudböcker påverkat bokkonsumtionen...

"Jag läser mer tack vare ljudböckerna. Då kan jag läsa och göra något annat samtidigt och kan på så vis «multitaska». Jag tar mig alldeles för sällan tiden till att sitta ner och «bara» läsa en vanlig bok. Jag skulle säga att ljudboken är ett bra komplement till pappersboken och att det är positivt att kunna uppleva berättelser på flera olika sätt."

Kvinna, 26 år

"Med ljudböcker hinner jag faktiskt konsumera böcker. Skulle aldrig hinna få in läsning av fysiska böcker i min vardag. Ljudböcker kan jag sluka samtidigt som hushållssysslor görs osv. Älskar att läsa så ljudböcker har verkligen varit "räddningen"."

Kvinna, 34 år

"Jag har dyslexi, så därför föredrar jag ljudböcker alla dar i veckan. Pappersböcker har jämt varit en kamp för mig och ljudböcker har öppnat en ny dörr. Är typ det enda bokalternativet för mig nu."

Man, 18 år

"Jag blev utbränd och efter kan jag inte läsa längre texter. Tappar bort mig mm. Ljudböcker har fått min kärlek till böcker att återuppstå!"

Kvinna, 44 år

"Läser inte så om det ska vara böcker så vill jag lyssna på dem."

Man, 21 år

"Ljudböcker är perfekt för mig eftersom min syn är så dålig att jag inte kan läsa tryckt text. Utan ljudböcker hade min tid som bokläsare varit över. Sorglig tanke."

Man, 73 år

Vilka fördelar har ljudböcker?

Den största fördelen med ljudböcker är att man kan göra annat samtidigt. Detta lovordas av nästan alla boklyssnare. Man har händerna fria, kan "multitaska" och exempelvis utföra hushållssysslor som att städa, tvätta eller ta hand om trädgården.

Många lyssnar också på böcker när de tränar eller "tar sig mellan två platser" som när de promenerar, cyklar eller kör bil. I jämförelse med textböcker är ljudböcker

också "ypperliga att läsa och slippa bli åksjuk". Några nämner också att ljudböcker gjort det möjligt att ta del av en bok "tillsammans i nuet" med familjen, som exempelvis på en bilfärd eller hemma i köket under matlagningen.

Ljudböcker används också som avkoppling. Det går att "slölyssna" utan att behöva anstränga sig, ungefär "som bakgrundsmusik". Man behöver inte heller hålla i något och man behöver inte läsa med ögonen, utan man kan bara blunda och lyssna. Flera använder ljudböcker för insomning.

Andra fördelar med ljudböcker som omnämns är att det går "snabbare" att konsumera böcker, att man "hinner med" fler böcker jämfört med att läsa textböcker. Att det går anpassa uppläsningshastigheten efter eget tycke och smak tycker några också är en fördel.

Personer som har ADHD, synnedsättningar eller läs- och skrivsvårigheter som dyslexi upplever också att ljudböcker både möjliggör och underlättar för dem att ta del av böcker.

Sedan är de gemensamma fördelarna för digitala böcker, alltså ljudböcker och e-böcker, som tidigare nämnts icke att förglömma. Som att de exempelvis är lätta att bära och resa med, mer miljövänliga än pappersböcker och finns i ett stort och lättillgängligt utbud. Läs mer under: *Vilka gemensamma fördelar har digitala böcker?*

Fem röster om fördelar med ljudböcker...

"Ljudböcker kan man läsa med öronen under annan aktivitet som motion, promenader, städning, matlagning, bussfärd, repetitiva arbetsuppgifter när man inte har möjlighet att använda papperstryckta böcker. Ljudböcker bidrar till att man kan läsa böcker fast man inte har tid."

Kvinna, 18 år

"Genom att lyssna på ljudböcker kan jag förena nytta med nöje och göra många andra saker samtidigt. Laga mat, baka, handarbete eller promenera! Eftersom jag har svårt att sitta stilla och läsa en bok så har ljudböckerna öppnat en ny värld för mig!!!!"

Kvinna, 77 år

"Ljudbok är det bästa som finns. Ingen trycksvärta (allergisk). Kan läsa utan att störa partnern. Kan ställa in timer och somna till boken. Behöver inte hålla upp en bok (bindvävssjukdom orkar inte hålla armarna uppåt länge) Kan städa, gå etc. samtidigt vilket är bra för mig som har adhd. Sist men inte minst priset, lyssnar på många böcker per månad."

Kvinna, 53 år

"Ljudböcker gör att jag kan konsumera litteratur i mycket högre hastighet och utan att ödsla onödigt mycket energi. Positivt också att man kan snabba på uppläsningen om det är en långsam uppläsare. Ljudböcker kan också vara praktiska eftersom de lämnar händerna fria och man kan lyssna i valfri ställning om man har ont någonstans i kroppen."

Man, 23 år

"Jag hinner lyssna då jag kör bil många timmar i tjänsten. Hinner lyssna på fler böcker och tråkiga uppgifter blir lättare att göra med en bra bok att lyssna på. Det är också ofta så att jag och min fru lyssnar på ljudböcker tillsammans. Då stickar hon ofta samtidigt. Därför är ljudböcker bra då."

Man, 51 år

Vilka nackdelar har ljudböcker?

Att kunna göra annat samtidigt som man konsumerar böcker har också en baksida. Om inte aktiviteten är "monoton, enformig eller repetitiv" är det alltför lätt att bli distraherad och tappa fokus i sitt boklyssnande. Koncentrationssvårigheter är den nackdel som flest ljudbokskonsumenter uppger. Några menar att de "läser mer slarvigt med öronen".

I kölvattnet av att bli distraherad är det många som tycker att det är lättare att missa något när de lyssnar istället för läser och likaså att det är svårare att minnas vad de har läst och av vem. Det kan också vara svårare att hänga med och "viktiga detaljer kan gå förlorade".

Många anser också att det är "hopplöst att hitta tillbaka" i en ljudbok om man vill läsa om ett tidigare stycke, råkar tappa fokus eller somnar ifrån ljudboken. Ännu en nackdel är att man inte har någon "överblick" över var man är i boken eller hur långt det är kvar till nästa kapitel.

Några tycker att ljudböcker är "för långsamma så att de blir långtråkiga". Andra tycker att ljudböcker är "för snabba" och att de inte hinner reflektera över innehållet när "läsningen inte går i deras egen valda takt". Uppläsarens roll är mycket avgörande för upplevelsen av boken, ibland mer än innehållet.

"Att lyssna på ljudbok är som att dansa. Uppläsaren för och jag följer. Är uppläsaren duktig kan jag hamna i trans. Haltar uppläsaren blir bokupplevelsen densamma."

Kvinna, 28 år

Några av de som lyssnar mer skönlitterärt svarar att de inte upplever att ljudboken ger dem "en riktig läsoplevelse". Att de inte lever sig in i boken på samma sätt som i en textbok. De blir inte uppslukade av boken för att "berättarröstens tolkningar hämmar förmågan att skapa egna bilder".

De som lyssnar på fackböcker påtalar nackdelen med att inte kunna stryka under eller hinna anteckna om man till exempel är "ute på vift" eller har "händerna fulla". Man saknar också bilder och grafik som kan underlätta förståelsen.

En annan stor nackdel som många påtalar är risken för att man inte lär sig läsa eller stava lika bra om man bara lyssnar på orden istället för läser dem. Att man "tappar läsförmågan" och att "ordförrådet urholkas". Detta oroar såväl yngre som äldre och de yngsta uttrycker oro för egen del (Läs mer under *Vad säger barn och ungdomar om ljudböcker?*).

Sedan är de få gemensamma nackdelarna för digitala böcker, alltså ljudböcker och e-böcker, som tidigare nämnts icke att förglömma. Som att den digitala enhet man lyssnar på kommer med aviseringar som stör bokupplevelsen, att enheten kräver batterier för lyssning och att om man abonnerar på en boktjänst så äger man inte böckerna. Läs mer under: Vilka gemensamma nackdelar har digitala böcker?

Fem röster om nackdelar med ljudböcker...

"Ljudböcker gör att jag konsumerar mer böcker men jag «slarvläser» när jag lyssnar, Kommer inte ihåg lika mycket som när jag läser, glömmer fortare både vad jag läst och av vem. Det kan också vara svårare att hänga med, fånga detaljer, eller att gå tillbaka för att kontrollera något. Det blir svårare att anteckna om man cyklar. Fackböcker läses med mindre fokus och all grafik saknas. Avslutar ljudböcker i mindre omfattning."

Kvinna, 29 år

“Ljudböcker är sämre för att man tar in ord på ett annat sätt när man läser dom, förstår hur dom ser ut och hur de låter på samma gång. Ljudböcker kräver stor koncentration. Vissa sträckor kan bli långtråkiga. Gör man annat samtidigt tappar man lätt fokus och lägger man sig ned blir man lätt trött. Det gör att man kan somna ifrån, och man är slarvig med att gå tillbaka exakt där man var. Det gör att upplevelsen av boken som helhet blir sönderryckt när man lyssnar jämfört när man läser den.”

Man, 33 år

“Ljudbok ger sämre engagemang i läsningen. Identifierar mig mindre med huvudpersoner. Tappar tråden. Får hela tiden notiser i mobilen som distraherar eller så vandrar tankarna iväg och jag missar vad som sägs. Inte alls samma sak som att sitta med fullt fokus på en bok i handen. Då kan jag stanna upp och reflektera över något jag just läst, bearbeta en insikt. Det momentet hinns inte med i ljudboken där inläsaren bara mal på.”

Man, 54 år

“Nackdelen med ljudbok är att man kanske slölyssnar och missar stycken. Om man tappar lite fokus är det svårare att veta exakt när det skedde till skillnad från textböcker, där man enkelt kan gå tillbaka till den mening man tappade fokus. Även svårare att veta hur långt det är kvar av ett kapitel för planering av tid än i fysisk bok. Missar nog också en del i texten när man inte läser med ögonen och ser hur meningarna är konstruerade. För barn påverkar det läsförmågan negativt att enbart lyssna. De behöver lära sig att läsa orden, se och formulera i huvudet.”

Kvinna, 69 år

“Jag tycker inte om ljudböcker eftersom någon annan målar bilder med sin röst som jag vill måla i eget huvud. Till exempel när en uppläsare tvingas beskriva musik, ljud och röster, eller när hen måste fatta beslut som annars varit upp till läsarens egna tolkning. De blir mer teater än litteratur och ingen reell läsoplevelse. Det förstör chansen för den egna fantasin. Jag blir inte lika uppslukad som när jag läser och tolkar själv.”

Kvinna, 47 år

Vad säger barn och ungdomar om ljudböcker?

Kort summerat är barn och ungdomar positiva till ljudböcker, i synnerhet de yngsta barnen som är från 8 år i denna studie. De ser dock även nackdelar med ljudböcker, framförallt när de börjar närma sig tonåren.

De yngre barnen beskriver ofta ljudbokslyssning som “mysigt och roligt”. Många har också varit i kontakt med ljudböcker redan innan de själva kunde läsa. De barn och ungdomar som har dyslexi eller andra svårigheter att lära sig att läsa ser ljudböcker som en stor hjälp för dem.

Tre röster från barn och ungdomar om fördelar med ljudböcker...

“Ljudbok är bra för då kan man göra andra saker samtidigt, och blir inte åksjuk i bil eller tåg. Det är roligt att lyssna på ljudbok i bilen tillsammans med familjen.”

Flicka, 9 år

“Har svårt med läsningen i skolan och får ljudbok till mina böcker. Tycker de är bra.”

Flicka, 10 år

“Har dyslexi så ljudböcker gör så att jag kan läsa snabbare. Ljudböcker är bra då det är som om någon läser för bara mig. Nu lyssnar jag på många fler böcker än jag någonsin gjort.”

Pojke, 11 år

Bland barn i mellanstadieåldern är det fler som uttrycker nackdelar med ljudböcker. De oroar sig för att de inte lär sig läsa och stava lika bra som när de läser text. Några känner också att de har svårare att lära sig nya ord när de inte läser orden “utan bara hör dem”. En del tycker också att de inte “hänger med lika bra” som när de läser med ögonen.

Tre röster från barn och ungdomar om nackdelar med ljudböcker...

“Vill läsa text med ögonen. Om boken bara finns att lyssna på lär man sig ju inte orden och vet inte hur man stavar de. Jobbigt att bläddra tillbaka eller framåt i ljudbok man spolar ett steg och sedan helt plötsligt har man spolat över hela boken.”

Flicka, 12 år

“Nackdel med ljudbok är att man inte ser texten så ibland kan det vara svårt att förstå vissa ord när man inte ser ordet. Jag hänger inte lika bra med som när jag läser själv.”

Pojke, 14 år

“Om man lyssnar på böcker istället för att läsa minskar det förmågan att kunna läsa snabbt och bra. Lär mig inte stava nya ord lika bra.”

Flicka, 15 år

“Med en läsplatta är det inga direkta skillnader mellan e-böcker och pappersböcker”

FÖRDELAR MED E-BÖCKER

NACKDELAR MED E-BÖCKER

Diagram 8.15a-b, Bas: Digitala bokkonsumenter 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur har e-böcker påverkat bokkonsumtionen?

Kort summerat svarar en stor andel av e-bokskonsumenterna att e-böcker har ökat deras totala bokkonsumtion. E-böckerna har blivit ett komplement till pappersböckerna, framför allt under resor där fysiska böcker “tar för stor plats och väger för mycket”. För några få har e-böckerna helt ersatt de fysiska böckerna.

Det finns dock en stor vattendelare bland e-bokskonsumenterna och det är läsplattan, det vill säga den digitala enhet som är utformad särskilt för bokläsning. De som använder en läsplatta svarar mer ofta att e-böckerna har ersatt de fysiska böckerna “då läsoplevelsen är densamma”.

De främsta anledningarna till att e-bokskonsumenterna likställer sin läsplatta med en vanlig bok är att den har samma format som en pocketbok och att "det går att bläddra fram och tillbaka liksom i en pappersbok". Många uppger också att läsplattan inte innehåller några andra appar som kan störa läsningen med notiser vilket ger samma "läsfokus" som en tryckt bok. Därtill är det flera som nämner att deras läsplatta är designad med blänkfria skärmar som har så kallat e-bläck, alltså bildskärmstekniken E-ink som efterliknar vanligt tryckt papper. Bildskärmar med E-ink anses vara "bra för ögonen" och "ge samma känsla som en pappersbok".

Svaren om hur e-boken påverkat bokkonsumtionen totalt sett är ofta kopplade till användningen av en läsplatta.

Fem röster om hur e-böcker har påverkat bokkonsumtionen...

"E-böcker har ökat min läsning. Jag köper fler böcker eftersom jag inte behöver gå till en butik eller vänta på leverans om jag köper en fysisk bok online. Jag läser mer exempelvis på tåget, bussen eller semesterresan eftersom det är så lätt att ta med sig. Lite jobbigt för ögonen att alltid läsa på mobilen så när jag inte är på resande fot så föredrar jag den gamla, hederliga pappersboken men det blir mer sällan."

Man, 27 år

"E-böcker läser jag via läsplatta med e-ink. Det ger bättre bokkänsla än via dator el vanlig surfplatta och är snällt mot ögonen. Läsplattan är lätt att ha i fickan och har över tusen böcker i mitt e-bibliotek på 8 gig. Har inte några andra funktioner än läsning så inga mess o tweets stör mig i läsbulbblan. Precis som en vanlig bok alltså. Läser oftare nu men läser även pappersböcker av nostalgiska skäl."

Man, 47 år

"Läser mer än någonsin tack vare e-böcker. Jag var från början motståndare mot e-böcker men efter att använt BookBeattjänsten ett tag så har jag vant mig med att läsa på plattan och nu är det 100% digital läsning. Man har ju massor av böcker att välja på! Och det känns precis som att läsa en vanlig bok – fast bättre. Tackar plattan för det. Utan den hade jag antagligen varit en tjurskallig motståndare än och det är plattan som gjort susen!"

Kvinna, 72 år

"E-böcker gör att jag läser mer böcker. De är lättare att ha med sig och förvara men de är svårare att läsa om man inte har en riktigt läsplatta. Mobilen är för liten, surfplattan är för stor och datorn klumpig att ligga med i sängen. Läsplattan är perfekt i typ pocketbok size. Kan ställa in ljusstyrka så att jag ser både på stranden och lagom ljust i ett mörkt sovrum. Behöver inte ha läslampa på så att min kvinna hålls vaken."

Man, 23 år

"Älskar min läsplatta! Mina tusentals böcker väger bara några gram i fickan o kan packa extra många skor istället för böcker när jag ska resa!! Läser via läsplatta med e-ink. Det ger bättre bokkänsla än via dator el vanlig surfplatta. Laddar bara en gång i månaden = elsnål och miljövänlig. De som vill skövla skog för pappersböcker borde få testa en läsplatta gratis. Känslan är densamma: Samma format, kan bläddra o skärmen blänker inte. Kan förstora text så behöver inga läsglasögon. Borde ges till recept till pensionärer som

ser dåligt. Har alltid varit en bokslukare men får medalj i läsning nu. Förr var bokhyllan min favorit men nu är det läsplattan o jag har en ny garderobsvägg istället för pappersböcker hemma."

Kvinna, 29 år

Vilka fördelar har e-böcker?

En av de största fördelarna som de digitala bokkonsumenterna ser med e-böcker är att det går att förstora och anpassa texten. Att man kan göra den så stor att man "till och med kan läsa utan läsglasögon". Det gäller läsare av e-böcker i alla åldrar men bland de äldsta e-bokskonsumenterna är förstoringmöjligheten extra omtalad. Även de med synnedsättningar uppger att denna funktion underlättar läsningen för dem.

En annan stor fördel som många tar upp är anpassningsmöjligheten av ljusstyrkan så att man kan läsa "i allt från strålände sol till beckmörker". Att läsa i sängen utan läslampa är uppskattat bland de som inte vill störa någon bredvid dem som vill sova. En del tycker också att e-böcker är "lättare att hålla i", i alla fall jämfört med stora tunga pappersböcker.

De som läser kurs- och facklitteratur påtalar att det i e-böcker är enkelt att söka i texten och att det går att göra sökbara understrykningar och kommentarer, vilket de ser som en stor fördel jämfört med en fysisk bok. En del tar också upp att det är lätt att låna e-böcker på biblioteket. Det är enkelt och man behöver inte komma ihåg att lämna tillbaka e-boken för "det sköter den själv".

Sedan är de gemensamma fördelarna för digitala böcker, alltså ljudböcker och e-böcker, som tidigare nämnts icke att förglömma. Som att de exempelvis är lätta att bära och resa med, är mer miljövänliga än pappersböcker och finns i ett stort och lättillgängligt utbud. Läs mer under: *Vilka gemensamma fördelar har digitala böcker?*

Fem röster om fördelar med e-böcker...

"Föredrar e-böcker. Man kan ha hundratals böcker tillgängliga i litet format om man är ute på resande fot. Kan läsa utan en lampa tänd och i fullt solljus. Diverse tillgänglighetsalternativ för personer med funktionsförändringar. Lätt att stryka under i och göra egna anteckningar som är sökbara. Lätt att köpa nya böcker hemifrån. Lätt att låna på biblioteket och de lämnar tillbaka sig själva - det är ett stort plus jämfört med fysiska böcker."

Man, 49 år

"Generellt ser jag inga direkta skillnader mellan e-böcker och tryckta böcker. E-böcker är långt mycket mer praktiska. Man anpassa typsnitt och textstorlek vilket kan göra det lättare att läsa. De tar liten plats, man kan bläddra fram och tillbaka som i pappersbok, man kan till och med söka i den efter specifika ord eller namn, vilket man inte kan i en pappersbok."

Man, 37 år

"I e-böcker kan man förstora texten. Det behöver jag mer och mer, pga makuladegeneration. E-böcker är en av digitaliseringens största gåvor."

Man, 90 år

"Det är bekvämare att hålla en läsplatta än att hålla i en bok, det är inte lika tungt. De är lättare att ta med sig överallt. Lätt att läsa i sängen utan tänd lampa. Jag läser på min läsplatta och köper sedan endast de böcker som jag tycker riktigt mycket om. Detta är en fördel både för platsen i mina bokhyllor,

min ekonomi och för miljön. Jag läser även fler böcker eftersom jag har tillgång till så många fler böcker via Storytel.”

Kvinna, 48 år

”Förstoringsförmågan och tillgängligheten är e-bokens största fördelar. Följden blir att jag läser fler böcker och övriga texter än innan digitaliseringen blev en påtaglig vardag. Jag upplever dock inte att min förmåga att tillgodogöra mig innehållet i texten påverkas av dess medium (fysisk eller e-bok). Jag har en doktorexamen i lingvistik så jag anser mig vara kvalificerad att avgöra det.”

Man, 34 år

Vilka nackdelar har e-böcker?

De digitala läsarna ser flera nackdelar med e-böcker men de skiljer sig åt beroende på om man läser e-böcker på en läsplatta, det vill säga en digital enhet främst avsedd för bokläsning, eller på en annan digital enhet som en mobil, surfplatta eller dator. De som läser e-böcker på de sistnämnda tenderar att vara mer negativa jämfört med de som använder en läsplatta.

Den största nackdelen enligt de som har läst på en annan digital enhet än läsplatta är att e-böcker ger för mycket skärmtid. Man upplever att man redan tillbringat massor med tid ”framför skärmen” och att ”scrolla på mobilen” så därför vill man inte läsa sina böcker där också. Både ”plingande och ljudlösa notiser” från appar på de digitala enheterna stör också läsningen.

Många anser att mobilskärmen är för liten för att läsa en bok på så att man får ont i huvudet och i ögonen. Även surfplattan och datorn får kritik för att vara i klumpiga format och ha ”skärmar som blänker och har fel ljus” för läsning av e-bok. En kvinna beskriver det som att ”läsa in i en lampa” vilket gör att ”både ögonen och sömnen tar stryk”.

Nackdelar kopplade till läsplattan handlar i många fall om att det är svårt att välja vilken läsplatta man ska investera i. Dels handlar det om läsplattornas kompatibilitet. Flera påpekar att de inte tycks kunna använda en och samma läsplatta för att ”äga, låna och streama e-böcker”. De menar att de behöver minst två olika läsplattor; en för att kunna bygga en egen samling e-böcker samt för att låna på bibliotek, och en annan för att ta del av e-böcker via en strömmande boktjänst.

Flera har också bilden av att merparten av de strömmande boktjänsterna har sin egen modell av läsplatta och ”att inga andra läsplattor tillåts” vilket är ”roten på problemet”. Detta upplevs sammantaget som begränsande både för de som ska välja en läsplatta och för ”e-boken som bokformat”.

Även frågor kring olika funktioner på läsplattor dyker upp och marknaden för läsplattor beskrivs som ”en djungel”. Några uppger att de drar sig för att köpa eftersom de ”inte orkar reka vilken de ska välja”, andra av rädsla för att ”lägga pengarna på fel”. Vilka har bra ljus för ögonen? Vad är en rimlig batteritid? Vad är en rimlig vikt på en läsplatta? Vad är det som ger pappersbokskänsla och vilka läsplattor har det? Frågorna är många och svaren upplevs inte gå att finna på ett enkelt sätt.

Sedan är de få gemensamma nackdelarna för digitala böcker, alltså ljudböcker och e-böcker, som tidigare nämnts icke att förglömma. Som att den digitala enhet man läser e-boken på kommer med aviseringar som stör bokupplevelsen, att enheten kräver batterier för läsning och att om man abonnerar på en boktjänst så äger man inte böckerna. Läs mer under: *Vilka gemensamma nackdelar har digitala böcker?*

Fem röster om nackdelar med e-böcker...

“E-böcker förstör lite meningen för de personer som vill läsa för att komma undan mobilen och minska skärmtiden. Dåligt för läsningen också är att det finns distraktioner som ibland stör, t ex notiser från andra appar.”

Man, 27 år

“E-böcker tycker jag inte om alls då det ger mig ont i ögonen och huvudvärk med allt ljus och scrollande på mobilen som jag gör hela tiden annars också.”

Man, 22 år

“Nä, inte e-böcker. Svårare att fokusera och läsa på en dator mobil eller surfplatta. De är svårare att hålla i och skärmstorleken är alltid «fel». Upplever att jag läser slarvigare. Funderade på en läsplatta men det var en djungel som jag inte orkade med.”

Kvinna, 37 år

“Jag är abonnemangskund på en boktjänst men får inte läsa e-böckerna på min egen läsplatta utan bara på mobilen eller iPad. Vill jag använda läsplatta utpressar de mig att köpa deras för ett fyrsiffrigt belopp. Lånar på biblioteket på min egen så varför går det inte att streama? Finns inga tekniska hinder, bara ekonomiska. Gör alla till förlorare och e-böcker till ett mindre tillgängligt och begränsat bokformat.”

Man, 49 år

“Svårt med e-böcker. Det är läsplattemarknadens fel. Eller streamingtjänsternas fel. Storytel, Nextory, Amazon, Bookbeat och vad alla streamade bokjättar heter har sina EGNA läsplattor som BARA kan användas för DERAS abonnemang. Egenköpta e-böcker tillåts inte på dem. Sin egna obundna läsplatta får man inte använda och vägrar man köpa deras specialplatta hänvisas man till mobil el vanlig surfplatta som ju suger att läsa böcker på. Hur kan det vara tillåtet ur tillgänglighets- och konkurrentperspektiv?”

Man, 34 år

Vad säger barn och ungdomar om e-böcker?

Kort summerat ser barn och ungdomar i stort sett samma fördelar och nackdelar med e-böcker som de vuxna.

Fördelarna är ofta kopplade till läsplattor som de bland annat tycker är “sköna att hålla i”. Fler svarar också att de tycker att det är “mysigt att läsa med släckt lampa”. Nackdelarna hänger oftast ihop med att läsa e-böcker på mobilskärm som gör att de bland annat får för mycket skärmtid och ont i ögonen.

Tre röster från barn och ungdomar om fördelar med e-böcker...

“Bra med e-böcker: man håller läsplattan i handen som en riktig bok, håller koncentrationen lätt att bläddra fram och tillbaka, blir mer spännande, kommer mer in i handlingen.”

Flicka, 9 år

“Det är lättare å hålla i en läsplatta än en vanlig bok och det ger bra ljus när man läser. Roligt att läsa under täcket.”

Flicka, 10 år

“E-böcker är bättre än ljudböcker för du läser en text istället för att höra ett text. Då lär du dig bättre. Bättre än pappersbok för den är inte är tung.”

Pojke, 12 år

Tre röster från barn och ungdomar om nackdelar med e-böcker...

“Ogillar att läsa e-bok på mobilskärm. Den är för liten.”

Flicka, 9 år

“Jag får ont i ögonen av e-böcker på mobilen. Skärmen är för liten för att läsa bok på. Får för mycket skärmtid jag vill använda till annat.”

Flicka, 13 år

“Nackdelar är väl (för mig) att jag kan få huvudverk om jag sitter stilla i flera timmar och läser e-böcker. Tror det är ögonen som inte gillar att läsa så länge på mobilen som är så liten.”

Pojke, 14 år

En lärare uttalar sig också om användningen av e-böcker som läromedel på läsplattor i skolan.

“Som lärare är jag imponerad av hur e-böcker har förbättrat mina elevers läskunskaper och ordförråd. Var skeptisk när läsplattor köptes in. Läromedel skulle vara tryckta böcker och eleverna behövde mindre skärmtid och inte mer. Men läsplattorna blev en positiv överraskning. Inte bara format och vikt utan även att textstorlek och ljusförhållanden kan anpassas efter individ och miljö, särskilt bra för elever med synnedsättning. Inga appar eller surfmöjligheter som pockar på uppmärksamhet. Går att stryka under, skriva egna minnesanteckningar och söka i texten. Uppskattade av eleverna och som ett brev på posten så presterar de bättre. Bäst av allt: “Alla” läroböcker ryms nu i elevernas ficka och ingen kan längre glömma läxan.”

Kvinna, 31 år

HUR MÅNGA LYSSNAR PÅ PODDAR?

Poddlyssnandet ökar!

Fråga: Har du lyssnat på poddar under de senaste 12 månaderna?

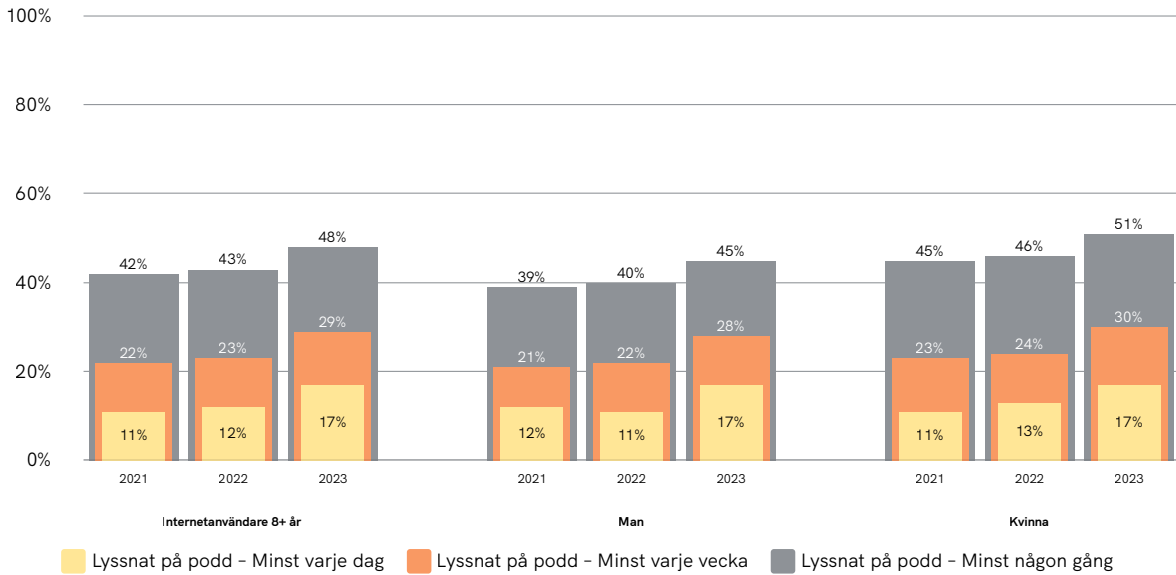

Diagram 8.16a, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2021-2023 (Studie 2)

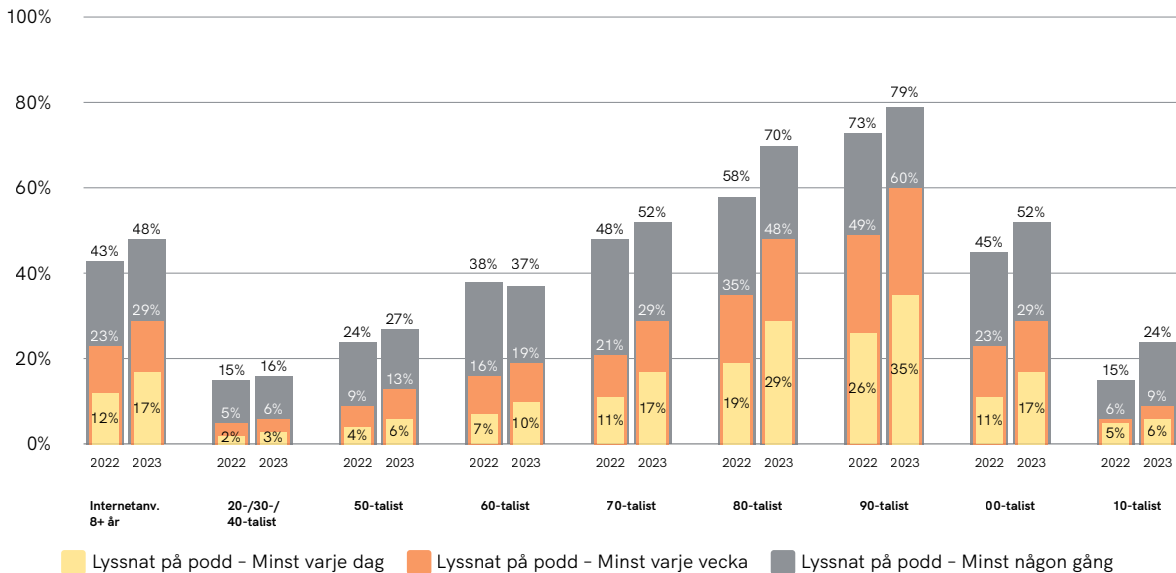

Diagram 8.16b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

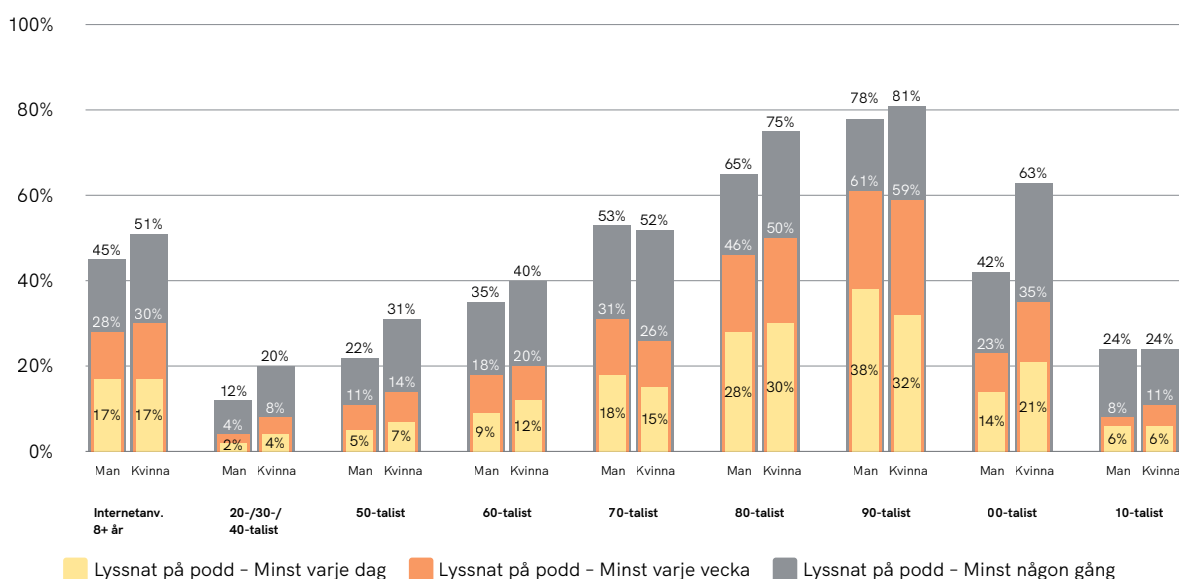

Diagram 8.16c, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

Hur många lyssnar på poddar år 2023?

- Nära 5 av 10, alltså hälften av svenskarna, har lyssnat på poddar år 2023.
- 90-talisterna ligger i topp där 8 av 10 lyssnar på poddar. På andra plats hamnar 80-talisterna varav 7 av 10 har lyssnat på poddar.
- Fler kvinnor (51%) än män (45%) lyssnar på poddar. Störst skillnad är det bland 00-talisterna där betydligt fler kvinnor (63%) än män (42%) lyssnar på podd.

Hur många lyssnar på poddar varje vecka?

- 3 av 10 lyssnar på poddar varje vecka.
- 6 av 10 av 90-talisterna lyssnar på poddar varje vecka vilket är mest av alla.
- På veckobasis lyssnar marginellt fler kvinnor än män på poddar. Bland 70-talisterna är det dock fler män än kvinnor som lyssnar på podd varje vecka.

Hur många lyssnar på poddar varje dag?

- Var sjätte (17%) lyssnar på poddar varje dag.
- Drygt var tredje 90-talist lyssnar på poddar dagligen vilket är mer än alla andra.
- På daglig basis lyssnar män och kvinnor på poddar i lika hög utsträckning.

Är det fler eller färre som lyssnar på poddar år 2023?

- Poddlyssnandet har ökat från 2022 (43%) till 2023 (48%). Även lyssnandet på podd varje vecka och varje dag har ökat i samma omfattning.
- Män och kvinnor har ökat sitt poddlyssnande i lika hög grad på alla nivåer. *)

- Poddlyssnandet har ökat allra mest bland 80-talisterna.
- Bland kvinnor ökar poddlyssnandet allra mest bland 80-talister. Bland män ökar det allra mest bland 70-talister. *)

Att lyssna på podd ökar bland barn och ungdomar

Fråga: Har du lyssnat på poddar under de senaste 12 månaderna?

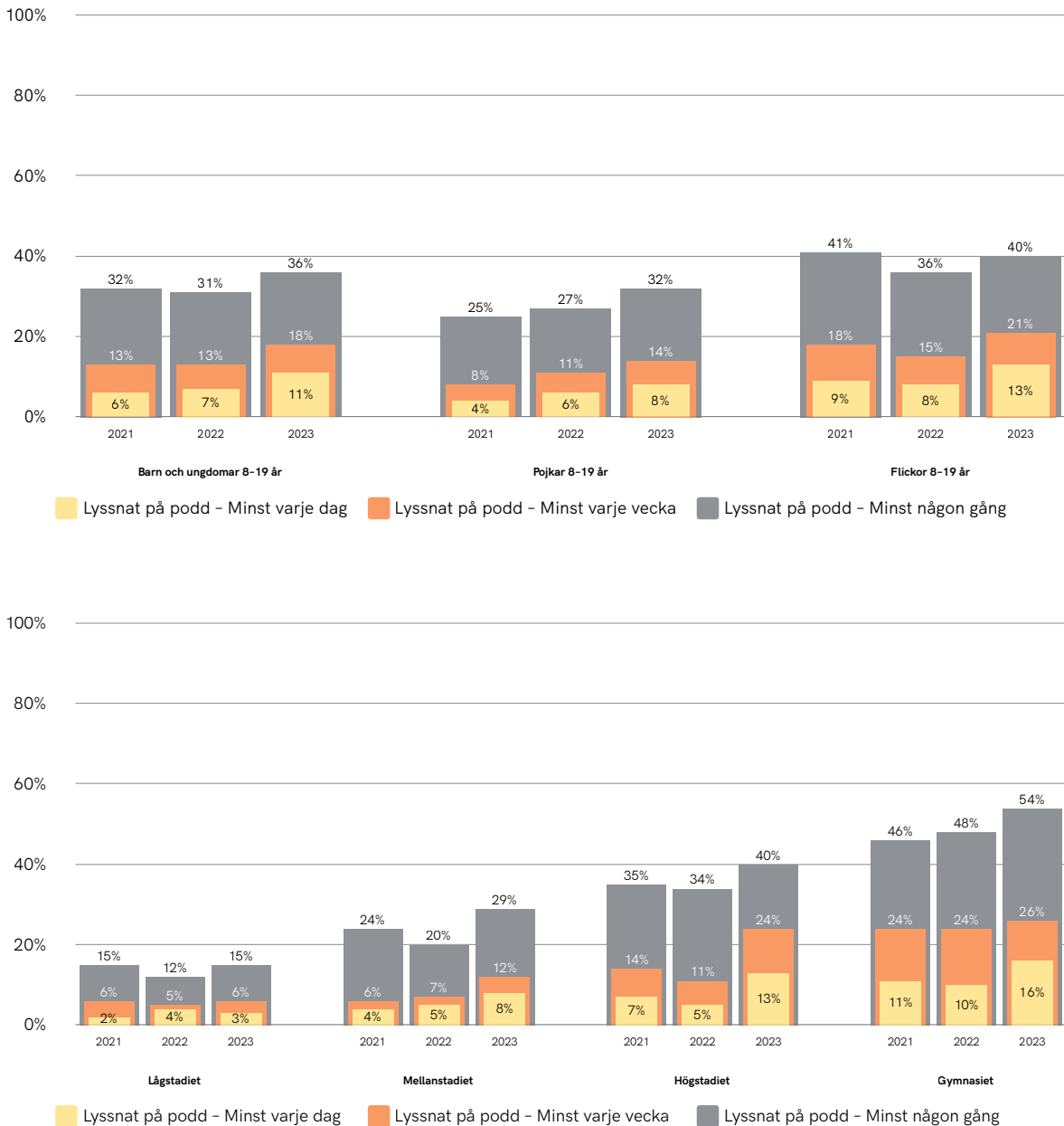

Diagram 8.17a-b, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2021-2023 (Studie 2)
För exakt frågeformulering och svarsalternativ, se frågeformulär.

Hur många barn och ungdomar lyssnar på poddar år 2023?

- Mer än var tredje barn 8-19 år lyssnar på poddar. Var femte gör det varje vecka och var tionde gör det dagligen.
- Att lyssna på poddar blir mer populärt ju äldre barnen blir. Mer än hälften av ungdomarna på gymnasiet har lyssnat på poddar år 2023.
- Fler flickor än pojkar lyssnar på poddar men skillnaden tenderar bli mindre ju äldre de blir.

Har poddlyssnandet ökat eller minskat bland barn och ungdomar?

- Att lyssna på poddar ökar bland barn och ungdomar 8-19 år, såväl totalt sett som på vecko- och daglig nivå.
- Barn på mellanstadiet har ökat sitt poddlyssnande mest av alla barn i olika skolåldrar.
- Barn på högstadiet har ökat sitt poddlyssnande på vecko- och daglig basis mer än barn i övriga skolåldrar, och börjar nu närma sig samma nivå som ungdomarna på gymnasiet.

VILKA PODDAR ÄR FAVORITER?

P3 Dokumentär är svenskarnas favoritpodd

Fråga: Ange vilka tre poddar som är dina favoriter:

Diagram 8.18, Bas: Har lyssnat på podd de senaste 12 månaderna, År 2023 (Studie 2)

TIO-I-TOPP FAVORITPODDAR BLAND SVENSKAR SOM HAR LYSSNAT PÅ PODD (48%) ÅR 2023:

1.	P3 Dokumentär (SR)	11%
2.	Flashback Forever	4%
3.	Creepypodden (SR)	4%
4.	P3 Historia (SR)	4%
5.	Ursäkta	4%
6.	Rättegångspodden	3%
7.	USA-podden (SR)	3%
8.	Alex och Sigge	3%
9.	Det politiska spelet (SR)	2%
10.	Historiepodden	2%

Vilka poddar är svenskarnas favoriter?

Notera att detta är en fritextfråga där de som har lyssnat på poddar under de senaste 12 månaderna själva har fått skriva in vilka som är deras tre favoritpoddar.

- *P3 Dokumentär* är svenskarnas favoritpodd.
- På andra plats kommer podden *Flashback Forever* och på tredje plats *Creepypodden*.
- På tio-i-topp-listan är hälften av poddarna från Sveriges Radio (SR).
- En tredjedel av svenskarna som lyssnar på poddar har angivit en podd från Sveriges Radio (SR) som favorit. Det motsvarar 15 procent av den internetanvändande befolkningen. *)
- Både män och kvinnor har *P3 Dokumentär* som favoritpodd men sedan skiljer det sig något åt i ranking, även om skillnaderna är små. På männens topplista seglar en nykomling in på andra plats, närmare bestämt podden *The Joe Rogan Experience* med den amerikanske komikern Joe Rogan.
- Män som lyssnar på podd (45%) har följande fem favoriter:

1. P3 Dokumentär (SR)	(8%)
2. Joe Rogan	(4%)
3. Creepypodden (SR)	(3%)
4. Flashback Forever	(3%)
5. Alex och Sigge	(3%)
- Kvinnor som lyssnar på podd (51%) har följande fem favoriter:

1. P3 Dokumentär (SR)	(13%)
2. Ursäkta	(6%)
3. Flashback Forever	(6%)
4. Rätttegångspodden	(5%)
5. Creepypodden (SR)	(4%)
- Var femte pensionär har lyssnat på poddar det senaste året och deras topplista över favoritpoddar skiljer sig åt mot befolkningen i stort:

1. USA-podden (SR)	(7%)
2. Fråga Agnes Wold (SR)	(4%)
3. Krim (SR)	(4%)
4. Kinapodden (SR)	(3%)
5. Europapodden (SR)	(3%)
- På svenskarnas topplista över favoritpoddar hamnar podden *Vad? (IJustWantToBeCool)* på 11:e plats. Den toppar däremot barn och ungdomars favoritpoddlista – mer om det i *diagram 8.19*.

Barn och ungdomars favoritpodd är *Vad? (IJustWantToBeCool)*

Fråga: Ange vilka tre poddar som är dina favoriter:

BARN OCH UNGDOMAR 8-19 ÅR

Diagram 8.19, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år som har lyssnat på podd de senaste 12 månaderna, År 2023 (Studie 2)

TIO-I-TOPP FAVORITPODDAR BLAND 8-19-ÅRINGAR (36%)
SOM HAR LYSSNAT PÅ PODD ÅR 2023:

1.	Vad? (IJustWantToBeCool)	14%
2.	Frågar åt en kompis	7%
3.	Ursäkta	5%
4.	Spöktimmen	4%
5.	Creepypodden (SR)	3%
6.	P3 Dokumentär (SR)	2%
7.	P3 Historia (SR)	2%
8.	Rättegångspodden	2%
9.	Den som skrattar förlorar	2%
10.	Mellan himmel och jord	2%

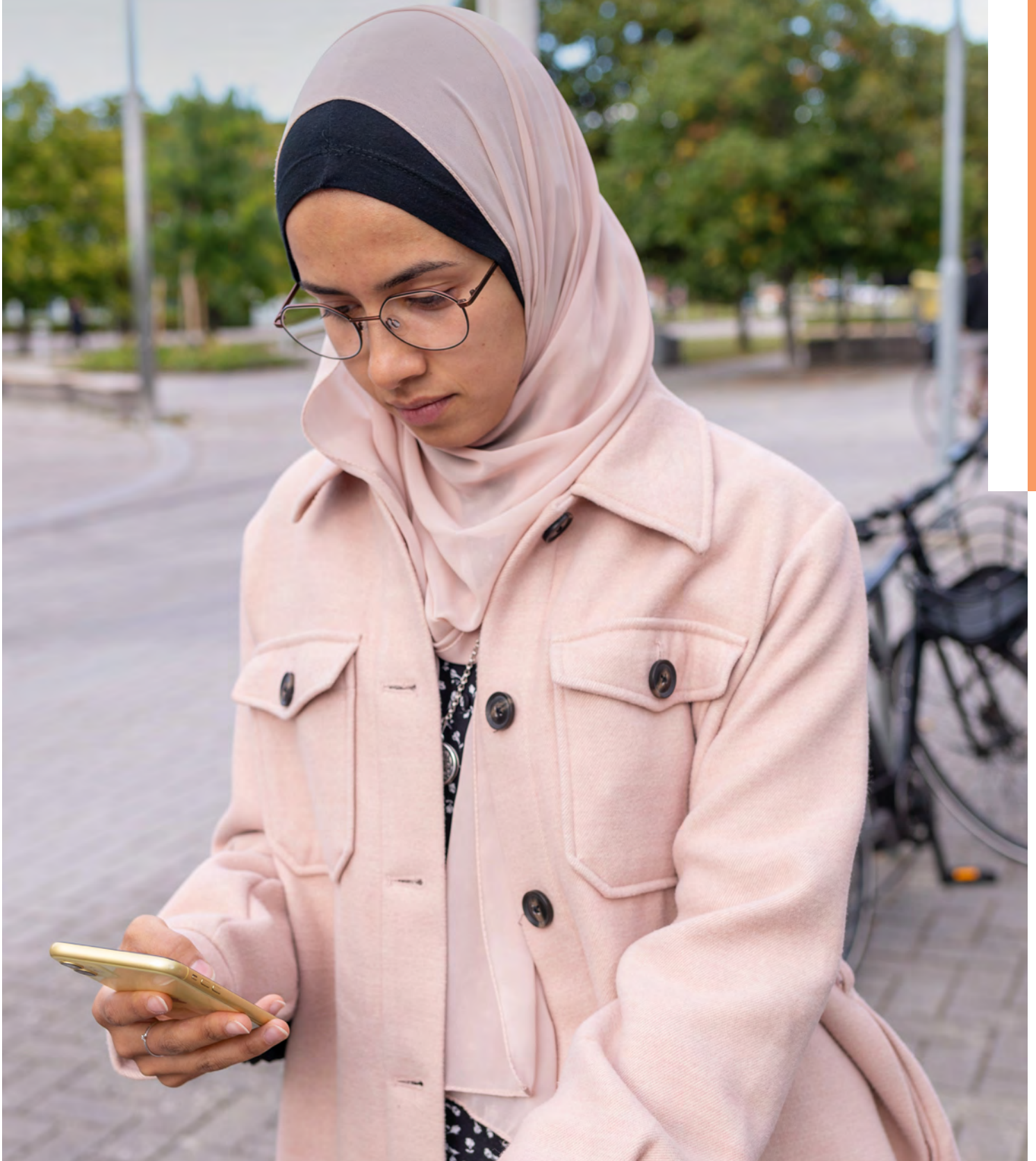
Vilka poddar är barn och ungdomars favoriter?

Notera att detta är en fritextfråga där de som har lyssnat på poddar under de senaste 12 månaderna själva har fått skriva in vilka som är deras tre favoritpoddar.

- *Vad? (IJustWantToBeCool)* är barn och ungdomars favoritpodd.
- På andra plats kommer podden *Frågar åt en kompis* och på tredje plats podden *Ursäkta*.

- *Creepypodden* är den mest populära podden från Sveriges Radio (SR) bland barn och ungdomar.
- Bland barn och ungdomar som lyssnar på poddar har var tionde angivit en podd från Sveriges Radio (SR) som sin favorit. Det motsvarar 4 procent av alla barn och ungdomar 8-19 år. *)
- Både pojkar och flickor har *Vad? (IJustWantToBeCool)* som favoritpodd men sedan skiljer det sig något åt i ranking. På pojkarnas topplista seglar en nykomling in på fjärde plats, närmare bestämt podden *Tutto Balutto*. Pojkar favoriserar också i högre grad podden *Vad? (IJustWantToBeCool)* medan flickor har flera olika favoritpoddar.
- Pojkar 8-19 år som lyssnar på podd har följande fem favoriter:
 1. Vad? (IJustWantToBeCool) (18%)
 2. Frågar åt en kompis (5%)
 3. Mellan himmel och jord (3%)
 4. Tutto Balutto (3%)
 5. Den som skrattar förlorar (2%)
- Flickor 8-19 år som lyssnar på podd har följande fem favoriter:
 1. Vad? (IJustWantToBeCool) (10%)
 2. Ursäkta (9%)
 3. Spöktimmen (7%)
 4. Frågar åt en kompis (7%)
 5. Creepypodden (SR) (5%)

KAPITEL 9: SOCIALA MEDIER

YOUTUBE ÄR SVENSKARNAS FAVORIT

Twitter och Tiktok ökar medan Facebook minskar. Be Real används av 6 procent av befolkningen. Youtube är männens favorit och Instagram kvinnornas. Svenskar umgås mest på Snapchat men barn hänger med kompisar i Roblox.

INNEHÅLL

- 237 Kort sammanfattning
- 240 Hur många använder sociala medier?
- 241 Vilka sociala medier använder svenskarna (mest)?
- 258 Vilka sociala medier är favoriter?
- 266 Drivkrafter att använda sociala medier
- 274 Umgänge på sociala medier
- 280 Sociala medier bland barn och ungdomar
- 288 Youtube
- 290 Facebook
- 292 Instagram
- 294 Snapchat
- 296 Tiktok
- 298 Twitter (X)
- 300 LinkedIn
- 302 Roblox
- 303 Be Real
- 304 Vilka väljer bort sociala medier och varför?

I det här kapitlet visar vi hur många som använder sociala medier, vilka tjänster som används och om de har ökat eller minskat jämfört med föregående år. Vi tar också reda på vilka som är populärast, alltså vilken social nätverksplattform som är favoriten om man bara får välja en. Vidare undersöker vi vilka olika drivkrafter som får oss att använda sociala medier och om motiven skiljer sig åt för de olika tjänsterna. Sist men inte minst tar vi reda på vilka som inte använder sociala medier och varför.

Twitter har i juni 2023 bytt namn till X. Datainsamling samt analys gjordes dessförinnan därav används Twitter genomgående i rapporten.

Tiktok växer mest av alla sociala medier år 2023

År 2023 är det flera sociala medier som växer jämfört med år 2022. Tiktok står för den största ökningen i andel användare, från 20 procent till 24 procent år 2023. Även Twitter, Roblox, Reddit och Flashback ökar. Tillväxten sker framför allt bland personer födda på 90- eller 00-talet, med undantag av Roblox som ökar mest bland 10-talister. En social medietjänst tappar också användare och det är Facebook. Det är främst 60- och 80-talister som har slutat att använda Facebook, som därmed minskar från 71 procent år 2022 till 68 procent år 2023.

Födda på 1900-talet och 2000-talet har olika sociala medier i topp tre

De tre mest använda sociala medierna i befolkningen är Youtube, Facebook och Instagram. Det börjar dock synas en tydlig skiljelinje mellan de födda på 1900-talet respektive 2000-talet vad gäller vilka sociala medier som används och i vilken omfattning. Bland de födda på 2000-talet ligger inte Facebook och Instagram längre i topp. Efter Youtube kvalar istället Snapchat, Tiktok och Roblox in på topplaceringarna bland 00- och 10-talisterna.

Twitter används av mer än hälften av alla män födda på 90-talet

Linkedin, Flashback och Twitter kvalar inte in som de tre mest använda sociala medierna i någon åldersgrupp. Däremot tävlar de om plats fyra och fem bland generationerna på 1900-talet. Linkedin används av en bra bit över hälften av alla tjänstemän och främst bland 70-, 80- och 90-talister. Flashback når sin topplacering bland de födda på 80-talet. Twitter används allra mest av män födda på 90-talet varav mer än hälften har använt Twitter år 2023. Bland de födda på 2000-talet är Be Real en bubblare. Be Real används av 6 procent i befolkningen och framför allt av kvinnor. Bland kvinnor födda på 00-talet har 44 procent använt Be Real år 2023.

Facebook favoriten bland pensionärer

Om svenska folket bara får välja en social medieplattform så är Youtube favoriten. På delad andra plats kommer Facebook och Instagram. Bland de födda på 1900-talet är Facebook populärast, följt av Instagram och Youtube. Favoriterna hos de födda på 2000-talet är Youtube, följt av Snapchat och Tiktok. Bland 00-talisterna är Snapchat snäppet populärare än Youtube. Män har Youtube som storfavorit och bland kvinnor är Instagram favoriten. På andra plats hos de båda kommer Facebook. Allra mest populär är Facebook bland pensionärer.

Största drivkraften att använda sociala medier är att bli road

De främsta drivkrafterna att använda sociala medier är att bli underhållen av roliga klipp och att få tiden att gå. Därefter kommer att använda sociala medier som en digital kontaktlista över vänner och att hålla kolla på vad vänner och bekanta gör. Att ta del av samhällsinformation och gratulera vänner på födelsedagen rankas högre bland pensionärer. Fler kvinnor än män motiveras av att använda sociala medier som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen. De som drivs av att få uttrycka sina åsikter och göra sin röst hörd har oftast Twitter som favorit.

Unga använder sociala medier för att hänga med kompisar

Var femte svensk motiveras att använda sociala medier för att umgås med andra, framför allt de födda på 2000-talet varav hälften använder sociala medier för att umgås med vänner. 00-talisterna hänger främst med kompisar på Snapchat och 10-talisterna i Roblox. Endast drygt var tionde född på 1900-talet motiveras att använda sociala medier för umgänge och de umgås mest på Facebook och Instagram. Av alla sociala medier är Snapchat den tjänst som flest svenskar umgås på.

Facebook och Instagram minskar bland gymnasieungdomar

Youtube är den tjänst som barn och ungdomar använder mest oavsett skolålder. Barn i lågstadieåldern använder framför allt fem sociala medier; Youtube, Roblox, Tiktok, Snapchat och Instagram. Roblox når sin toppnivå med 68 procent användare bland lågstadiebarn. På mellanstadienivå börjar barnen även använda Twitch och Pinterest. I högstadieåldern används i princip alla sociala medier utom Linkedin som först

börjar användas av gymnasieungdomar. Tiktok får sin toppnotering med 81 procent användare bland högstadieungdomar. Färre på gymnasiet använder Facebook och Instagram år 2023 jämfört med föregående år.

6 procent av internetanvändarna använder inte sociala medier

Nästan alla som använder internet använder också sociala medier. Det är dock 6 procent av den internetanvändande befolkningen som inte använder några sociala medier alls och det är framför allt pensionärer. Skälen är många och olika, exempelvis upplevs de sociala medieplattformarna vara ointressanta, för tidskrävande, för tekniskt krångliga, för integritetskränkande, för asociala, för kommersiella, för riskfyllda och för beroendeframkallande. Några tycker också att sociala medier helt enkelt är "trams".

HUR MÅNGA ANVÄNDER SOCIALA MEDIER?

85 procent använder sociala medier varje dag

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

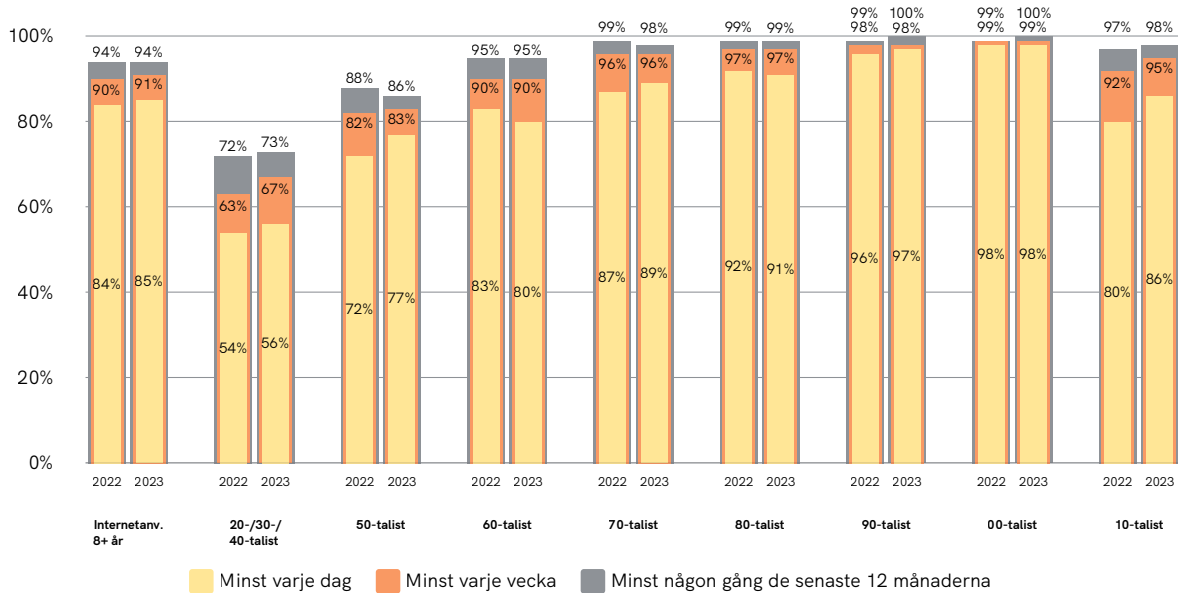

Diagram 9.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022–2023 (Studie 2)

Hur många använder sociala medier år 2023?

- Nästan alla internetanvändare använder sociala medier år 2023. 94 procent har använt något sociala medieplattform det senaste året, 91 procent använder sociala medier varje vecka och 85 procent varje dag.
- Så gott som alla personer födda på 70-talet eller senare använder sociala medier.
- 90- och 00-talister är de som använder sociala medier mest av alla. I princip alla födda på 90- och 00-talet använder sociala medier dagligen.
- Män och kvinnor använder sociala medier i lika hög utsträckning även om fler kvinnor (87%) än män (84%) tenderar vara där dagligen. *)

Har användningen av sociala medier ökat eller minskat år 2023?

Jämfört med år 2022 har andelen som använder sociala medier varken minskat eller ökat, vare sig totalt sett eller på vecko- eller daglig nivå. Inte heller i någon åldersgrupp. De små skillnaderna är inom felmarginalen.

Vill du veta mer om de 6 procent internetanvändare som inte använder sociala medier, se *Vilka väljer bort sociala medier och varför?*

VILKA SOCIALA MEDIER ANVÄNDER SVENSKARNA (MEST)?

De tre största sociala medierna är Youtube, Facebook och Instagram

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

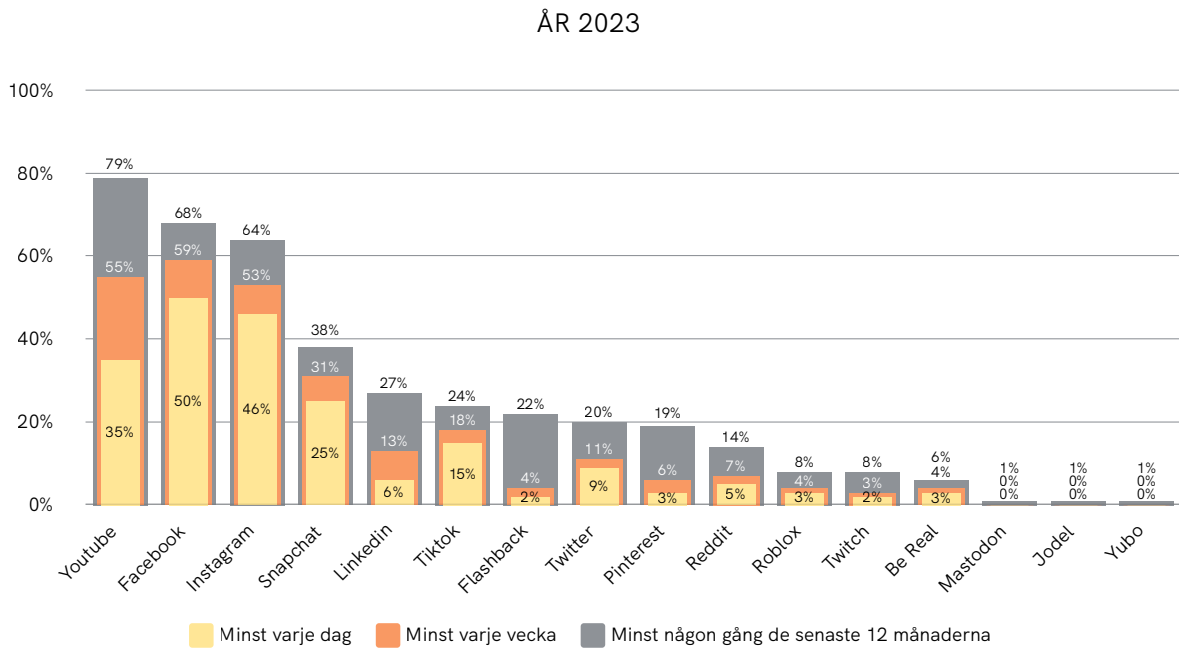

Diagram 9.2. Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier används mest år 2023?

- De tre sociala medier som svenska folket använder mest är Youtube, Facebook och Instagram.
- Bland de tre sociala medier som svenskarna använder mest varje vecka toppar Facebook följt av Youtube och Instagram.
- På daglig basis används Facebook mest, följt av Instagram och Youtube.
- På fjärde plats kommer Snapchat, även på vecko- och daglig basis.

Vad gör man på olika sociala medier?

Här ger vi en kort och förenklad beskrivning av de sociala medier som finns med i årets undersökning. Nya för i år är Be Real, Mastodon, Jodel och Yubo.

- **Youtube** är ett socialt nätverk med fokus på video. Man kan både titta på videor och diskutera dem i kommentarsfält, samt ladda upp egna videor. En person som publicerar material på plattformen kallas youtuber. Det går att prenumerera på ämnen och särskilda youtubers genom att följa deras så kallade kanal.

- **Facebook** är en social medieplattform där man kan hålla kontakt med släkt och vänner, gå med i intressegrupper, publicera bilder, dela sina åsikter och berätta om sitt liv. Man kan också följa, gilla och kommentera andras inlägg.
- **Instagram** är en social medieplattform där man kan dela bilder och korta filmklipp, skapa tidsbegränsade "stories" för att beskriva sin dag i en kort video samt gilla och kommentera andras inlägg.
- **Snapchat** är en social medieplattform där man kan skicka bilder och filmklipp, så kallade "snaps", med olika filter. Alla "snaps" är "självförstörande" och försvinner automatiskt efter en viss tid.
- **LinkedIn** är ett socialt nätverk med fokus på professionella kontakter i arbetslivet. Här kan man dela och ta del av affärsrelaterade inlägg, följa företag och intresseområden samt söka jobb och hitta nya medarbetare.
- **Tiktok** är en social medieplattform där man kan skapa och dela videor och livesändningar med tillagda låtar, filter och effekter. Man kan också följa olika trender samt gilla och kommentera andras material.
- **Flashback** är ett svenskt diskussionsforum där det finns diskussionstrådar om det mesta. Flashback säger sig värna om åsikts- och yttrandefriheten och därför accepteras även mer tabubelagda ämnen.
- **Twitter (X)** är en så kallad mikroblogg där man skriver korta inlägg, "tweets", som kan läsas av alla. Man kan också följa personer samt ämnen och händelser som trender med hjälp av hashtags. Twitter har i juni 2023 bytt namn till X.
- **Twitch** är en social nätverksplats med fokus på video som främst används för att livesända dataspel och chatta med andra spelare.
- **Pinterest** är ett socialt nätverk där fokus ligger på att skapa digitala anslagstavlor med bilder för att organisera sina egna idéer eller för att inspireras av andras.
- **Reddit** är ett socialt diskussionsforum där man kan skriva och diskutera inlägg, dela bilder och länkar, samt rösta upp inlägg man tycker är bra så att de syns av fler.
- **Be Real** är en social medietjänst som handlar om att ta och dela en ofiltrerad bild på vad man gör vid en särskild tidpunkt, då man får en notis från appen. Tidpunkten varierar från dag till dag. Den som inte delar en egen bild inom två minuter får inte heller se vad vännerna delar. Be Real började bli populär i Sverige under 2022.
- **Mastodon** är en så kallad mikroblogg som påminner mycket om Twitter. Den största skillnaden är att Mastodon inte har någon central styrning utan består av flera olika så kallade "instanser" som kan kommunicera med varandra. Varje användare har ett konto på någon av dessa instanser.
- **Jodel** är en social nätverkstjänst där man kan livesända video och upptäcka nya vänner genom att bläddra bland sändningarna. På grund av detta har appen jämförts med dejtingappen Tinder och ibland kallats ett "Tinder för tonåringar".
- **Yubo** är en social nätverksplattform med en livestreamingtjänst för att träffa nya kompisar i gemensam ålder.

- I årets undersökning ingick även tjänsterna **Parler**, **Truth Social** och **Supernova** som inte nådde 1 procent användare. Eftersom i princip ingen använder dessa tre tjänster finns de inte med i diagrammen utan endast i tabellbilagan. *)
- Det finns också 3 procent som svarar en **annan tjänst** i fritext. Där framgår det att gränserna för vad man upplever är en social medieplattform börjar suddas ut. Exempelvis omnämns olika chatt- och dejtingappar, spelforum och bloggsidor som Discord, Whatsapp, Messenger, Tinder, Tumblr, Rumble, Fortnite och Minecraft. Även Netflix, Spotify och Google dyker upp under andra sociala medier. *)

Facebook minskar – Tiktok och Twitter ökar

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

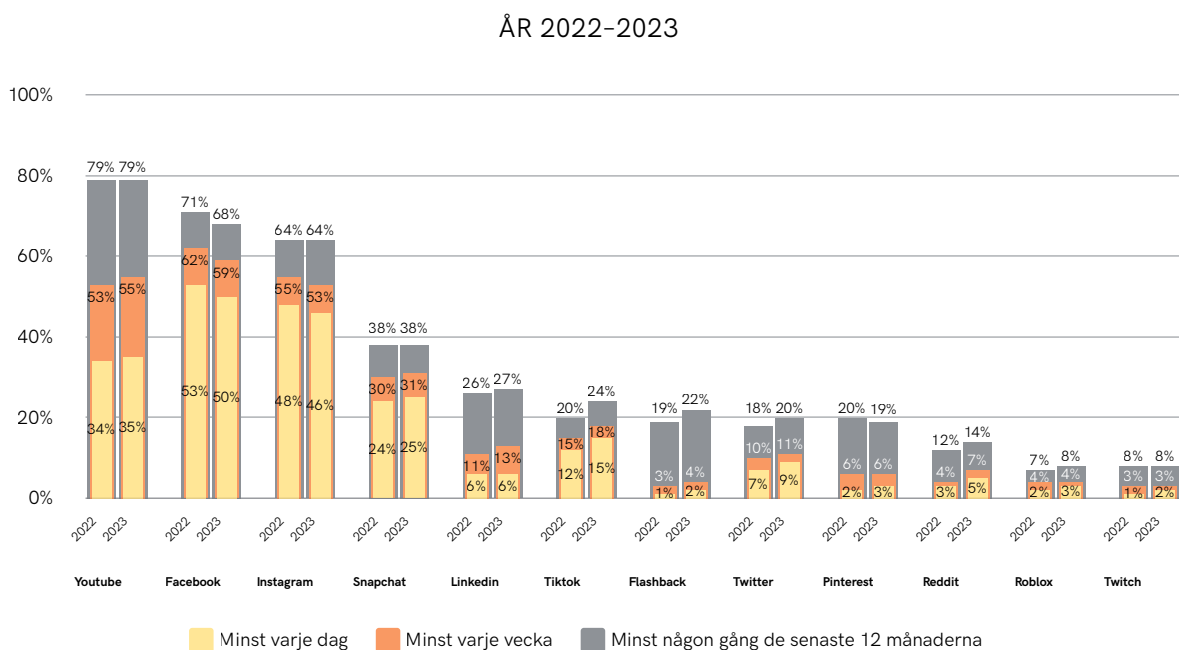

Diagram 9.3, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier ökar eller minskar år 2023?

- Jämfört med år 2022 har Facebook minskat och Tiktok, Twitter, Roblox, Reddit och Flashback ökat sin respektive andel användare år 2023.
- Facebook har minskat sin andel användare från 71 procent år 2022 till 68 procent år 2023, framför allt bland 60- och 80-talister. Facebook tappar även användare både på vecko- och daglig nivå. (Läs mer under *Facebook*.)
- Tiktok ökar sin andel användare från 20 procent år 2022 till 24 procent år 2023. Detta är den största ökningen bland alla tjänster år 2023. Tiktok ökar brett i befolkningen men främst bland 00-talister. Tiktok ökar också på vecko- och daglig basis. (Läs mer under *Tiktok*.)
- Twitter ökar andelen användare från 18 procent år 2022 till 20 procent år 2023, framför allt bland 90- och 00-talister. Twitter ökar även på vecko- och daglig basis. (Läs mer under *Twitter*.)

- Roblox ökar andelen användare från 7 procent år 2022 till 8 procent år 2023, främst bland 10-talister. (Läs mer under *Roblox*.)
- Reddit har ökat sin andel användare från 12 procent år 2022 till 14 procent år 2023, framför allt bland män födda på 90-talet som också är de som använder Reddit mest av alla (58%). Reddit ökar även på vecko- och daglig basis. *)
- Flashback har ökat sin andel användare från 19 procent år 2022 till 22 procent år 2023, Framför allt bland de födda på 00-talet, men även fler kvinnor födda på 70- och 80-talet använder Flashback år 2023. Flashback ökar även på vecko- och daglig basis. Flashback används allra mest av män födda på 80-talet (42%) vilka inte har ökat sin användning av tjänster jämfört med år 2022. *)

Instagram och Twitter används nästan lika mycket bland de födda före och efter millennieskiftet

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

FÖDD PÅ 1900-TALET RESPEKTIVE 2000-TALET

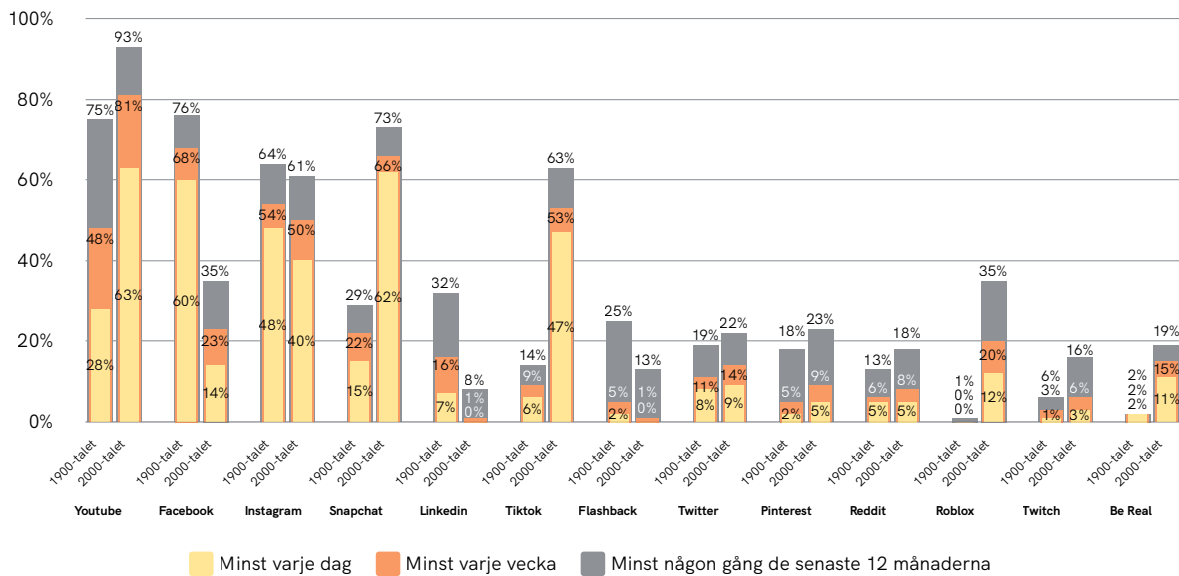

Diagram 9.4, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Använder personer födda på 1900-talet och 2000-talet samma eller olika sociala medier?

Det går en skiljelinje som börjar bli tydlig mellan vilka sociala medier som används bland de födda på 1900-talet respektive 2000-talet. Det gäller framför allt om man tittar på i vilken omfattning olika sociala medier används och vilka tjänster som används mest.

Exempelvis är Facebook och Snapchat varandras motsatser i andel användare bland de födda före och efter millennieskiftet.

- 3 av 4 födda på 1900-talet använder Facebook och drygt var tredje använder Snapchat.
- 3 av 4 födda på 2000-talet använder Snapchat och drygt var tredje använder Facebook.
- Även LinkedIn och Roblox uppnår snarlika motsattnsförhållanden i andel användare bland de födda på 1900-talet respektive 2000-talet.
- De tjänster som används i mest jämnstor omfattning bland de födda före och efter millennieskiftet är Instagram och Twitter.

Vilka sociala medier används mest bland de födda på 1900-talet?

- De tre sociala medier som används mest av de födda på 1900-talet är Facebook, Youtube och Instagram. Facebook leder med knapp marginal över Youtube.
- Facebook ligger även i topp bland tjänsterna som de födda på 1900-talet använder mest varje vecka och varje dag, men här går Instagram om Youtube som kommer först på en tredje plats.
- På fjärde plats bland de födda på 1900-talet kommer LinkedIn, följt av Snapchat, Flashback och Twitter.

Vilka sociala medier används mest bland de födda på 2000-talet?

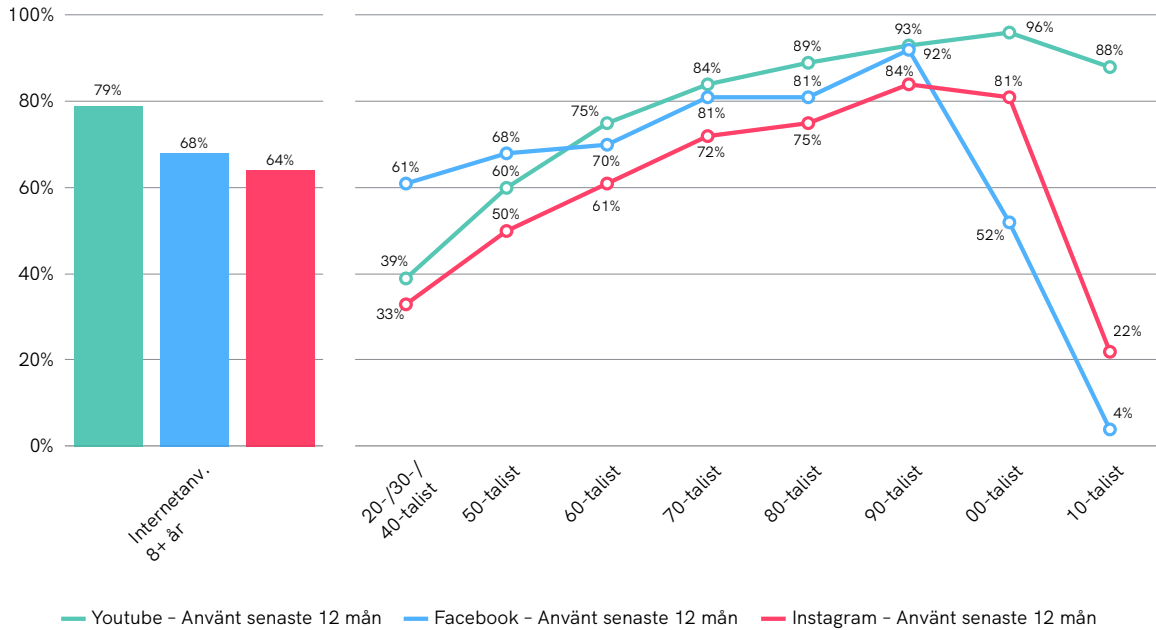
- De tre sociala medier som personer födda på 2000-talet använder mest är Youtube, Snapchat och Tiktok. Samma rangordning gäller även för användning på vecko- och daglig nivå.
- På daglig nivå är dock Youtube och Snapchat nästan jämnstora bland de födda på 2000-talet, med en knapp marginal för Youtube.
- På fjärde plats bland de födda på 2000-talet kommer Instagram, följt av Facebook och Roblox som innehar en delad femteplats.

Nu ska vi gå steget längre och se hur de största sociala medierna används av olika generationer, från 1920-talet fram till och med 2010-talet.

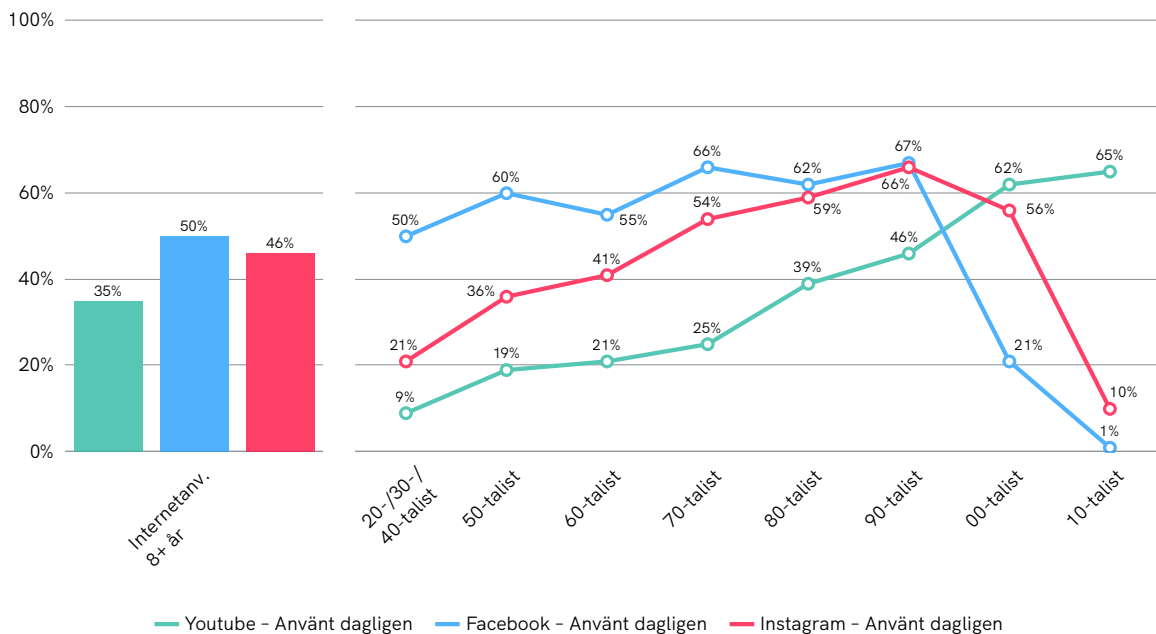
De största sociala medierna bland unga är Youtube, Snapchat, Tiktok och Roblox

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

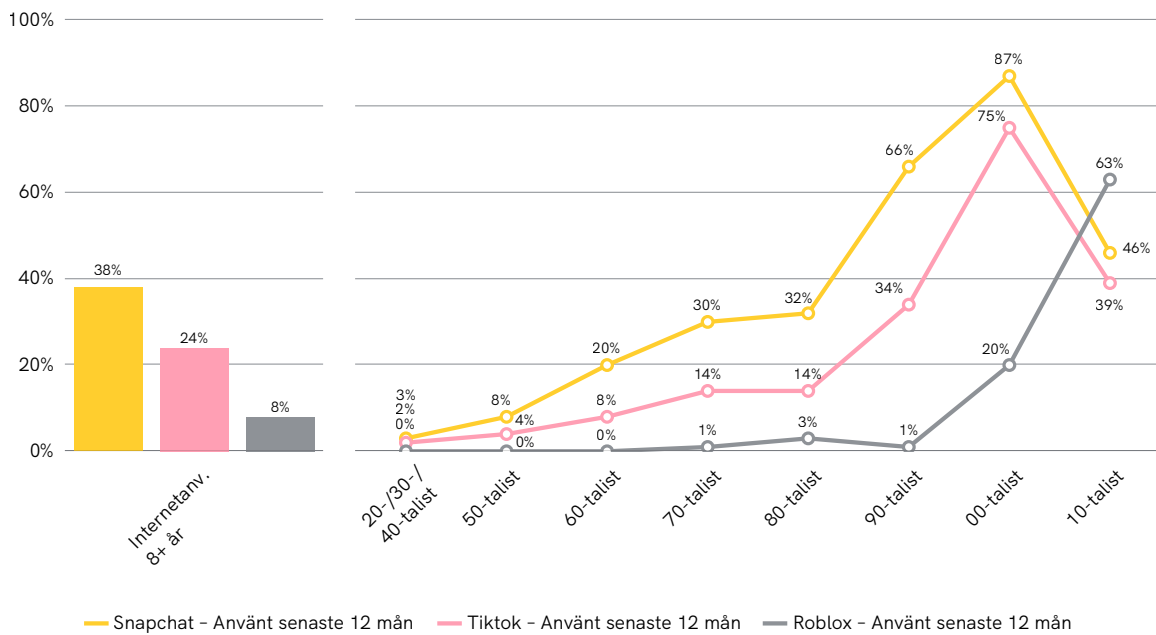
YOUTUBE, FACEBOOK, INSTAGRAM - ANVÄNT SENASTE 12 MÅNADERNA

YOUTUBE, FACEBOOK, INSTAGRAM - ANVÄNT DAGLIGEN

SNAPCHAT, TIKTOK, ROBLOX - ANVÄNT SENASTE 12 MÅNADERNA

SNAPCHAT, TIKTOK, ROBLOX - ANVÄNT DAGLIGEN

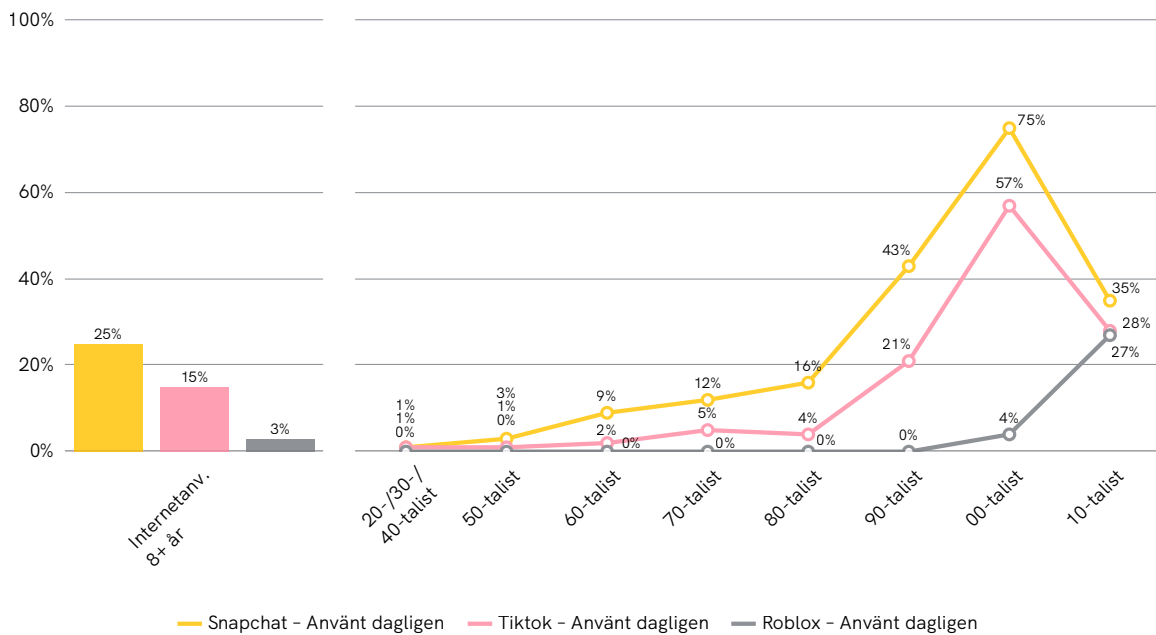

Diagram 9.5a-d. Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier är topp tre i olika generationer?

De topp tre mest använda sociala medierna bland svenskarna är Youtube, Facebook och Instagram (Se *Diagram 9.2*). Ser vi till olika åldersgrupper är det dock inte alltid just dessa tre, eller i den ordningsföljden, som är de mest använda. Faktum är att det i olika generationer finns sex stycken sociala medier som kvalar in på topp-tre-positionerna. Det är Youtube, Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok och Roblox.

Nedan har vi listat topplaceringarna per generation. Användning av samtliga sociala medier per generation finns även redovisade i *Tabell 9.6*.

Topp tre sociala medier som används i respektive generation är följande:

- 10-talisterna: Youtube, Roblox, Snapchat
- 00-talisterna: Youtube, Snapchat, Instagram
- 90-talisterna: Youtube, Facebook, Instagram
- 80-talisterna: Youtube, Facebook, Instagram
- 70-talisterna: Youtube, Facebook, Instagram
- 60-talisterna: Youtube, Facebook, Instagram
- 50-talisterna: Facebook, Youtube, Instagram
- 20-, 30-, 40-talisterna: Facebook, Youtube, Instagram

Topp tre sociala medier som används varje dag i respektive generation är följande:

- 10-talisterna: Youtube, Snapchat och Tiktok
- 00-talisterna: Snapchat, Youtube och Tiktok
- 90-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube
- 80-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube
- 70-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube
- 60-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube
- 50-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube
- 20-, 30-, 40-talisterna: Facebook, Instagram, Youtube

Vilka sociala medier används mest i olika åldersgrupper?

- Youtube intar topplaceringen i andel användare av alla sociala medier i alla generationer, utom bland de äldsta födda på 50-talet eller tidigare där istället Facebook ligger i topp.
- I generationerna från 1920- till och med 90-talet ligger Youtube, Facebook och Instagram som de topp tre mest använda sociala medierna, om än inte i samma ordningsföljd. Bland dessa personer tävlar framför allt LinkedIn, Snapchat, Twitter och Flashback om fjärde och femte plats. (Se *Tabell 9.6*.)
- De som är födda på 00- och 10-talet sticker ut genom att använda andra sociala medier än de födda innan millennieskiftet. Utöver Youtube intar Snapchat, Roblox och Tiktok topp-tre-placeringar bland dem.
- I daglig användning ligger Facebook i topp hos alla generationer utom bland de födda på 00- och 10-talet. Där intar Snapchat topplaceringen bland 00-talisterna och Youtube bland 10-talisterna.

- 90- och 00-talisterna använder flest sociala medier av alla generationer. De använder dock inte bara fler sociala medier än andra utan de använder de också mer än befolkningen i stort.
- 00-talisterna använder i princip alla sociala medier mer än genomsnittet av befolkningen, förutom Facebook och LinkedIn. De använder dessutom Youtube, Snapchat, Tiktok, Be Real, Twitch och Yubo mest av alla. (Se *Tabell 9.6.*)
- 90-talisterna använder flest sociala medier mest. De bräcker alla andra generationer när det gäller användning av Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Pinterest och Reddit som får sin topplacering bland 90-talisterna. (Se *Tabell 9.6.*)

Utöver de sex ovan nämnda sociala medierna har även Twitter, LinkedIn och Be Real egna avsnitt i rapporten. För en sammanfattande redovisning av användning för respektive tjänst se *Youtube, Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok, Twitter, LinkedIn, Roblox* eller *Be Real*.

Tabeller över vilka sociala medier som används av olika generationer år 2023

För den som vill fördjupa sig ytterligare i och jämföra hur olika generationer använder olika sociala medietjänster år 2023 har vi inkluderat två tabeller. Den gröna färgen visar vilka sociala medier som används av signifikant fler än totalen, det vill säga genomsnittet av befolkningen. Den röda färgen visar vilka som används av signifikant färre än totalen.

SOCIALA MEDIER SOM ANVÄNTS UNDER 2023:

Internetanvändare 8+ år: Använt senaste 12 månaderna	GENERATION:								
	Total	20-/30-/40- talist	50-talist	60-talist	70-talist	80-talist	90-talist	00-talist	10-talist
Youtube	79%	39%	60%	75%	84%	89%	93%	96%	88%
Facebook	68%	61%	68%	70%	81%	81%	92%	52%	4%
Instagram	64%	33%	50%	61%	72%	75%	84%	81%	22%
Snapchat	38%	3%	8%	20%	30%	32%	66%	87%	46%
Linkedin	27%	6%	17%	33%	41%	41%	43%	13%	1%
Tiktok	24%	2%	4%	8%	14%	14%	34%	75%	39%
Flashback	22%	5%	9%	18%	33%	42%	34%	20%	0%
Twitter	20%	4%	12%	14%	16%	23%	39%	33%	2%
Pinterest	19%	5%	11%	15%	17%	22%	32%	31%	7%
Reddit	14%	1%	1%	2%	8%	17%	40%	26%	3%
Roblox	8%	0%	0%	0%	1%	3%	1%	20%	63%
Twitch	8%	0%	0%	1%	2%	8%	19%	20%	9%
Be Real	6%	0%	0%	0%	1%	2%	10%	28%	2%
Mastodon	1%	0%	0%	0%	1%	0%	2%	2%	0%
Jodel	1%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	2%	0%
Yubo	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%

 = Signifikant FLER än totalen = Signifikant FÄRRE än totalen

DAGLIG ANVÄNDNING AV SOCIALA MEDIER 2023:

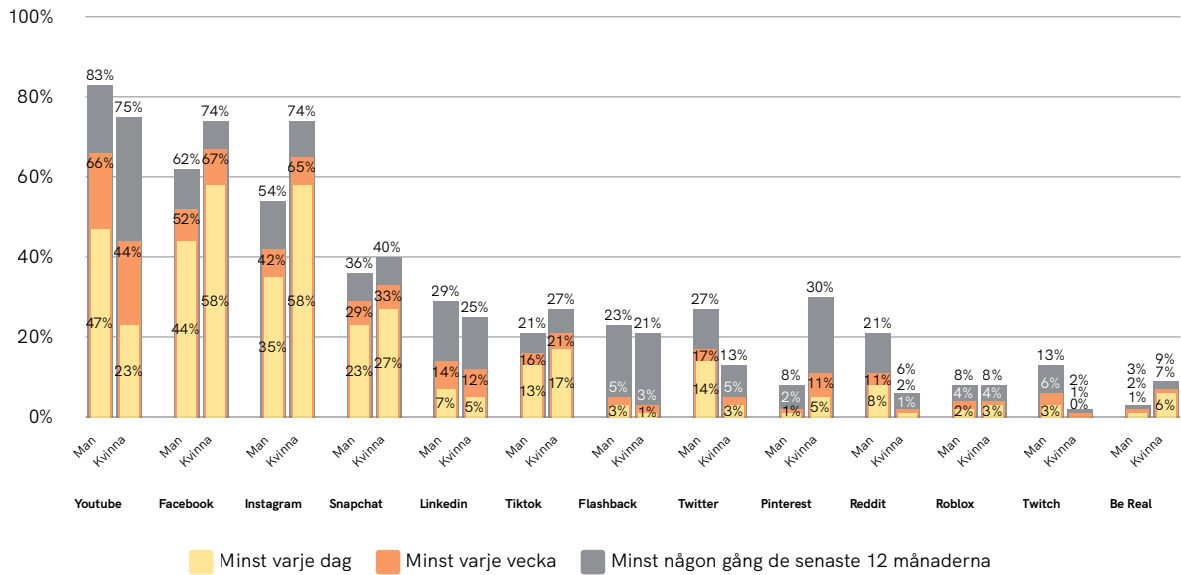
Internetanvändare 8+ år: Använt dagligen	GENERATION:								
	Total	20-/30-/40- talist	50-talist	60-talist	70-talist	80-talist	90-talist	00-talist	10-talist
Youtube	35%	9%	19%	21%	25%	39%	46%	62%	65%
Facebook	50%	50%	60%	55%	66%	62%	67%	21%	1%
Instagram	46%	21%	36%	41%	54%	59%	66%	56%	10%
Snapchat	25%	1%	3%	9%	12%	16%	43%	75%	35%
Linkedin	6%	1%	4%	9%	9%	8%	8%	0%	0%
Tiktok	15%	1%	1%	2%	5%	4%	21%	57%	28%
Flashback	2%	0%	1%	2%	3%	2%	4%	1%	0%
Twitter	9%	3%	5%	7%	8%	10%	15%	14%	0%
Pinterest	3%	0%	3%	2%	3%	2%	4%	6%	1%
Reddit	5%	0%	0%	0%	1%	3%	19%	7%	0%
Roblox	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	27%
Twitch	2%	0%	0%	0%	1%	1%	5%	4%	1%
Be Real	3%	0%	0%	0%	1%	1%	6%	16%	0%
Mastodon	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Jodel	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Yubo	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

 = Signifikant FLER än totalen = Signifikant FÄRRE än totalen

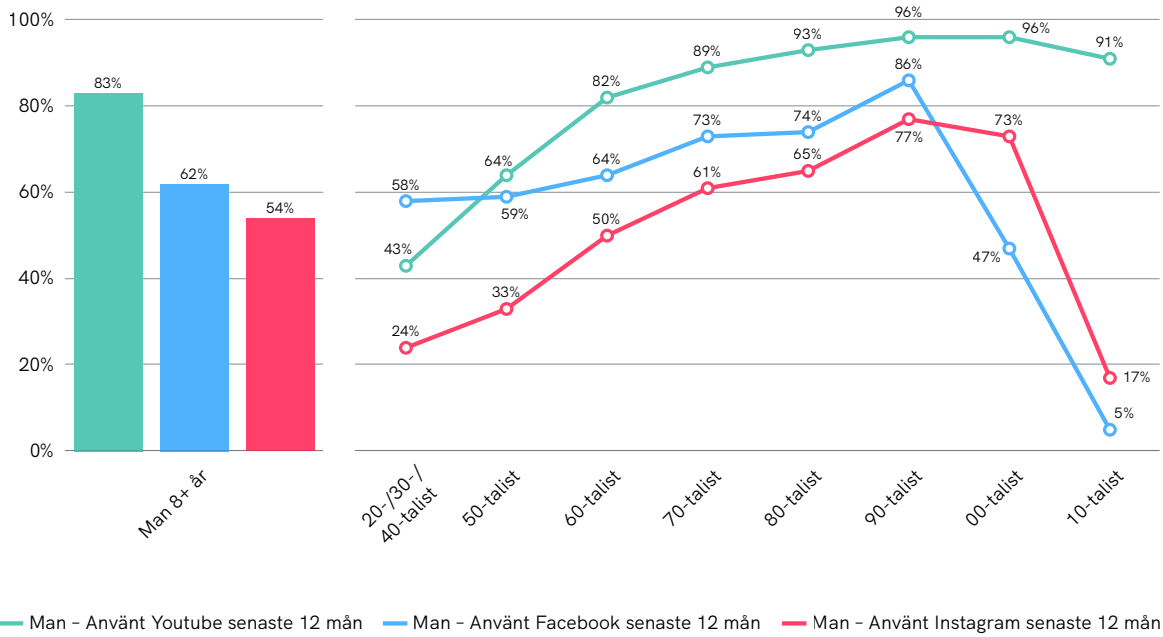
Tabell 9.6a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Fler män är på Youtube och fler kvinnor är på Facebook och Instagram

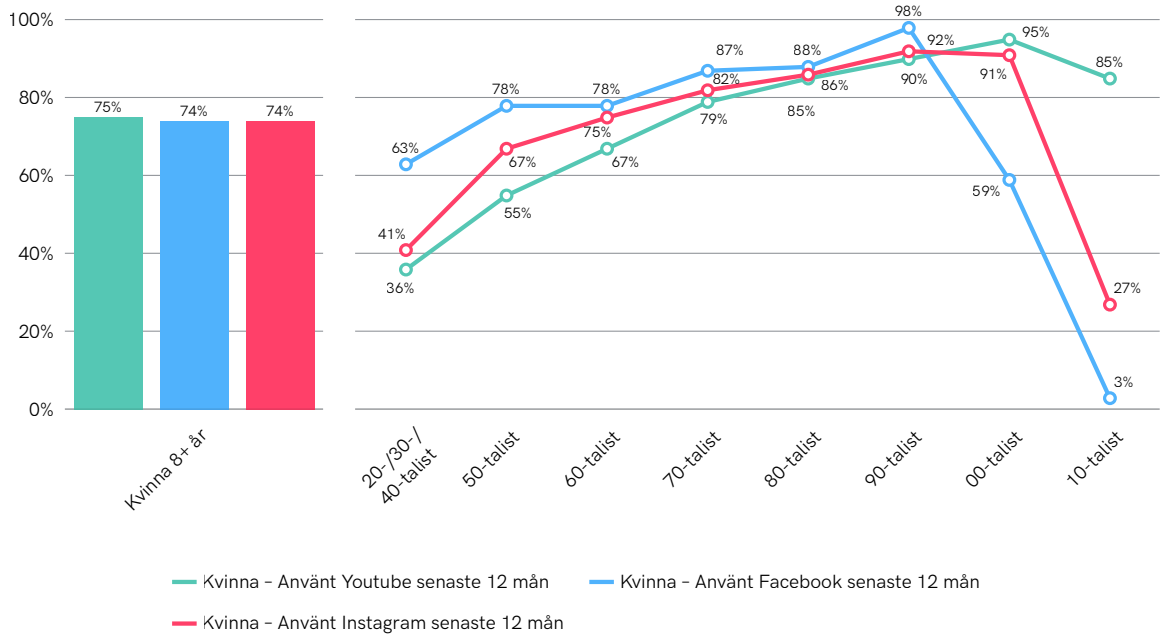
Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

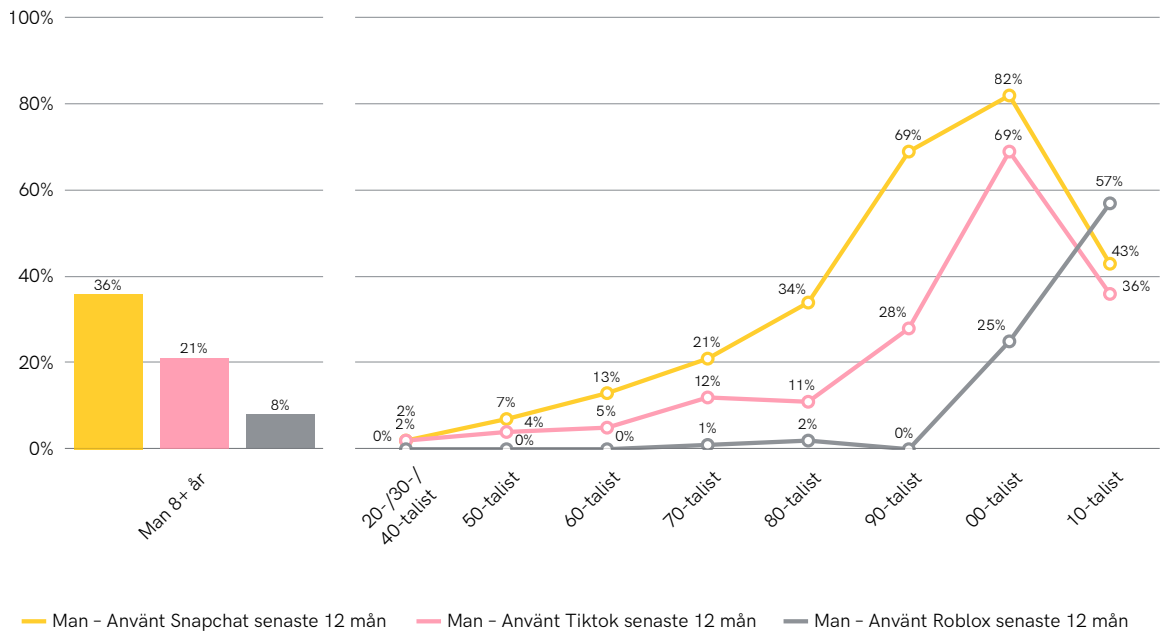
MAN - YOUTUBE, FACEBOOK, INSTAGRAM

KVINNA - YOUTUBE, FACEBOOK, INSTAGRAM

MAN - SNAPCHAT, TIKTOK, ROBLOX

KVINNA - SNAPCHAT, TIKTOK, ROBLOX

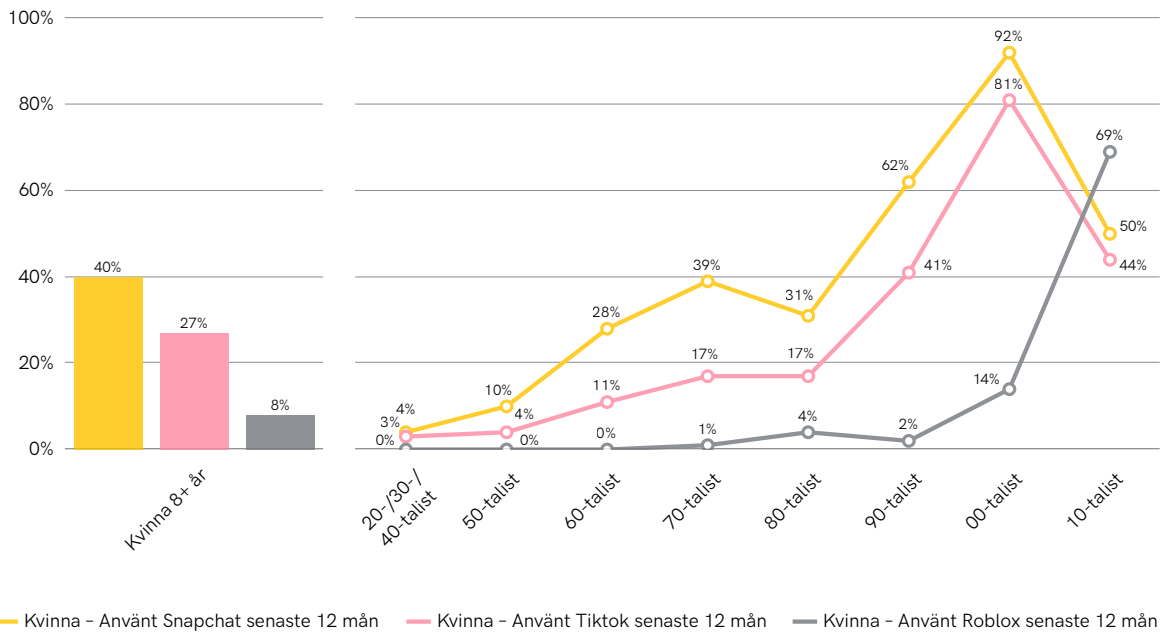

Diagram 9.7a-e, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier används mest av män?

- Fler män än kvinnor använder Youtube, LinkedIn, Twitter, Reddit och Twitch.
- Bland de tre sociala medier som män använder mest dominerar Youtube, följt av Facebook och Instagram.

- Bland män är Youtube det mest använda sociala mediet i alla åldrar utom bland män födda på 20-, 30- och 40-talet som använder Facebook mer än Youtube. Bland män födda på 50- till och med 90-talet används Facebook näst mest, följt av Instagram.
- Män födda på 2000-talet har Youtube i topp men i övrigt skiljer sig deras tre mest använda sociala nätverksplattformar åt jämfört med de födda på 1900-talet.
- Efter Youtube använder män födda på 00-talet Snapchat mest, följt av Instagram. Pojkar födda på 10-talet använder Roblox näst mest, följt av Snapchat.
- Tiktok kvalar in som den fjärde mest använda sociala nätverksplattformen bland män födda på 2000-talet.
- Vad gäller Snapchat är det fler män födda på 80- och 90-talet än jämnåriga kvinnor som använder tjänsten. I alla andra åldrar är det fler kvinnor än män som använder Snapchat.

Vilka sociala medier används mest av kvinnor?

- Fler kvinnor än män använder Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok, Pinterest och Be Real.
- De tre sociala medier som kvinnor använder mest är Youtube, Facebook och Instagram och alla tre används i nästan lika stor utsträckning.
- Bland kvinnor födda på 1900-talet är Facebook den mest använda sociala nätverksplattformen, följt av Instagram. Youtube kommer först på tredje plats.
- Youtube är däremot det mest använda sociala mediet bland kvinnor födda på 2000-talet. Bland kvinnor födda på 00-talet används Snapchat näst mest, följt av Instagram. Flickor födda på 10-talet använder Roblox näst mest, följt av Snapchat.
- Flickor födda på 10-talet använder Roblox i högre grad än jämnåriga pojkar gör. Däremot använder kvinnor födda på 00-talet Roblox i lägre grad än jämnåriga män gör.
- Tiktok är det fjärde mest använda sociala mediet bland kvinnor födda på 2000-talet.

Tabeller över vilka sociala medier som används av män och kvinnor i olika åldrar år 2023

För den som vill fördjupa sig ytterligare i hur män och kvinnor i olika åldrar använder sociala medier år 2023 har vi inkluderat två tabeller. Den gröna färgen visar vilka sociala medier som används av signifikant fler än totalen, det vill säga genomsnittet av befolkningen. Den röda färgen visar vilka som används av signifikant färre än totalen.

MAN - SOCIALA MEDIER SOM ANVÄNTS UNDER 2023:

Internetanvändare 8+ år: Använt senaste 12 månaderna	GENERATION - MAN:									
	Total	Män 8+ år	20-/30-/ 40-talist	50-talist	60-talist	70-talist	80-talist	90-talist	00-talist	10-talist
Youtube	79%	83%	43%	64%	82%	89%	93%	96%	96%	91%
Facebook	68%	62%	58%	59%	64%	73%	74%	86%	47%	5%
Instagram	64%	54%	24%	33%	50%	61%	65%	77%	73%	17%
Snapchat	38%	36%	2%	7%	13%	21%	34%	69%	82%	43%
Linkedin	27%	29%	8%	17%	35%	46%	42%	47%	15%	1%
Tiktok	24%	21%	2%	4%	5%	12%	11%	28%	69%	36%
Flashback	22%	23%	3%	9%	22%	36%	42%	33%	21%	0%
Twitter	20%	27%	4%	14%	17%	26%	32%	54%	41%	2%
Pinterest	19%	8%	2%	5%	7%	9%	7%	18%	7%	2%
Reddit	14%	21%	1%	2%	3%	14%	30%	58%	37%	4%
Roblox	8%	8%	0%	0%	0%	1%	2%	0%	25%	57%
Twitch	8%	13%	0%	1%	2%	4%	13%	31%	31%	16%
Be Real	6%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	6%	14%	2%
Mastodon	1%	2%	0%	0%	1%	2%	0%	3%	5%	1%
Jodel	1%	1%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	1%	1%
Yubo	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	1%

 = Signifikant FLER än totalen = Signifikant FÄRRE än totalen

KVINNA - SOCIALA MEDIER SOM ANVÄNTS UNDER 2023:

Internetanvändare 8+ år: Använt senaste 12 månaderna	GENERATION - KVINNA:									
	Total	Kvinnor 8+ år	20-/30-/ 40-talist	50-talist	60-talist	70-talist	80-talist	90-talist	00-talist	10-talist
Youtube	79%	75%	36%	55%	67%	79%	85%	90%	95%	85%
Facebook	68%	74%	63%	78%	78%	87%	88%	98%	59%	3%
Instagram	64%	74%	41%	67%	75%	82%	86%	92%	91%	27%
Snapchat	38%	40%	4%	10%	28%	39%	31%	62%	92%	50%
Linkedin	27%	25%	5%	16%	30%	37%	41%	40%	10%	0%
Tiktok	24%	27%	3%	4%	11%	17%	17%	41%	81%	44%
Flashback	22%	21%	6%	9%	13%	30%	42%	34%	20%	0%
Twitter	20%	13%	5%	9%	10%	8%	13%	23%	24%	1%
Pinterest	19%	30%	7%	17%	26%	25%	39%	46%	56%	12%
Reddit	14%	6%	1%	0%	1%	3%	3%	21%	15%	1%
Roblox	8%	8%	0%	0%	0%	1%	4%	2%	14%	69%
Twitch	8%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	6%	7%	1%
Be Real	6%	9%	0%	0%	1%	2%	3%	15%	44%	3%
Mastodon	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jodel	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	4%	0%
Yubo	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	5%	0%

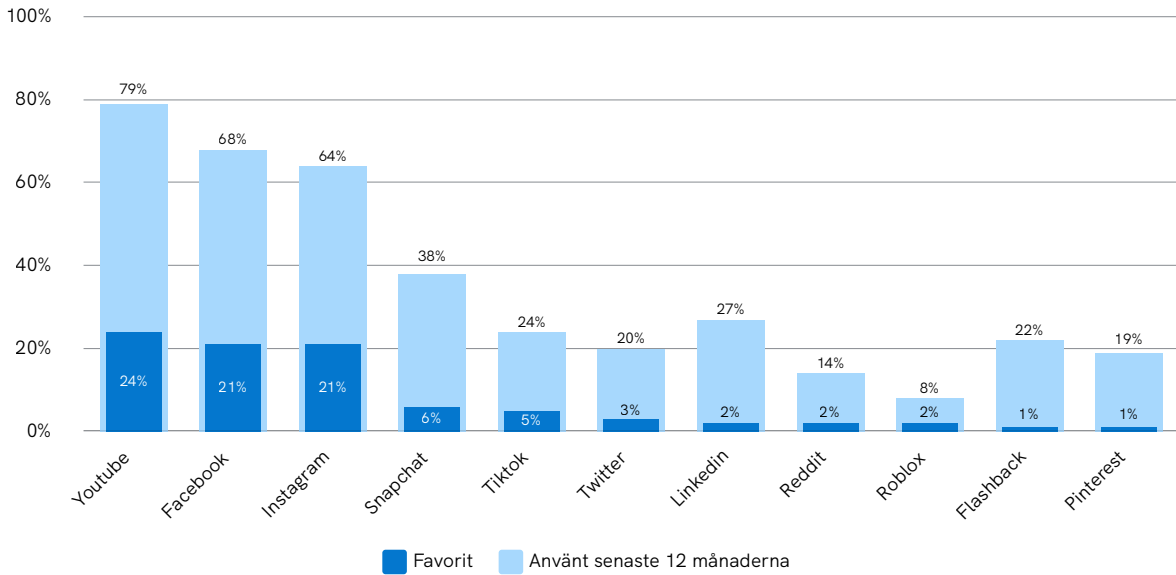
 = Signifikant FLER än totalen = Signifikant FÄRRE än totalen

Tabell 9.8a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

VILKA SOCIALA MEDIER ÄR FAVORITER?

Youtube är svenskarnas favorit

Fråga: Om du bara får välja ett av alla sociala medier, vilket är då din favorit?

FÖDD PÅ 1900-TALET RESPEKTIVE 2000-TALET

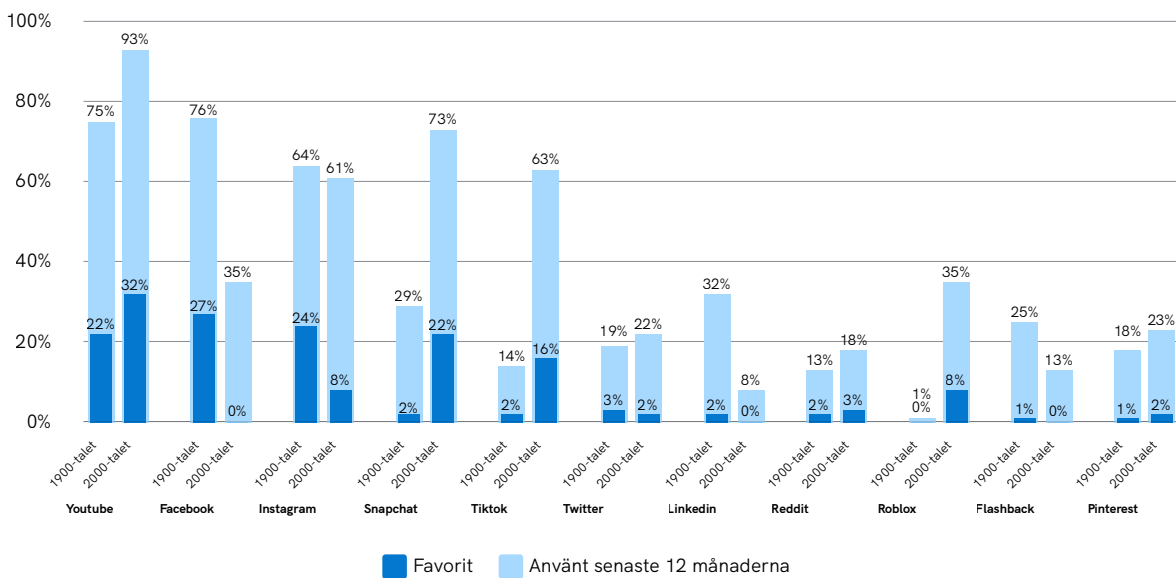

Diagram 9.9a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier är svenskarnas favoriter?

- Bland internetanvändare 8 år eller äldre är Youtube favoriten av alla sociala nätverksplattformar. Var fjärde (24%) svensk har Youtube som favorit.

- På delad andra plats kommer Facebook och Instagram som var femte svensk (21%) har som favorit.
- På fjärde plats kommer Snapchat (6%) och på femte plats Tiktok (5%). Övriga sociala medier är det endast några få procent i befolkningen som har som favorit.

Vilka sociala medier är favoriter bland personer födda på 1900-talet?

- Bland de födda på 1900-talet är Facebook favoriten av alla sociala nätverksplattformar. Mer än var fjärde (27%) har Facebook som favorit.
- På andra plats kommer Instagram (24%) och på tredje plats Youtube (22%). Gapet till fjärdeplaceringen Twitter (3%) är stort.

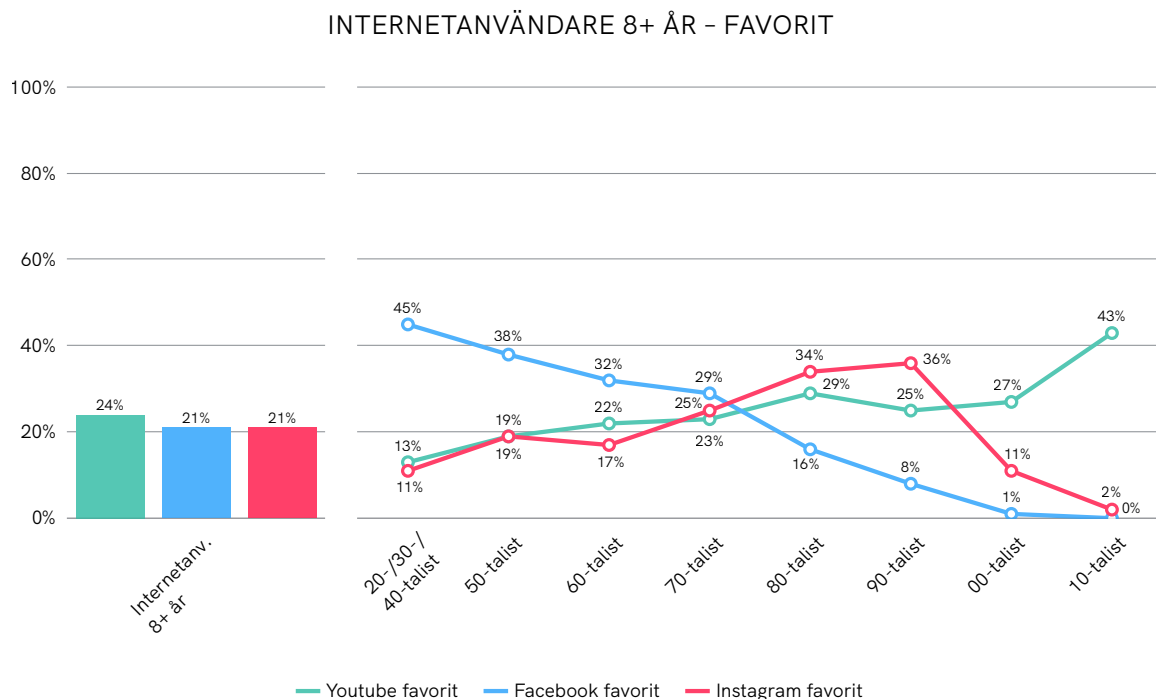
Vilka sociala medier är favoriter bland personer födda på 2000-talet?

- Bland de födda på 2000-talet är Youtube favoriten av alla sociala nätverksplattformar. Var tredje (32%) har Youtube som favorit.
- På andra plats kommer Snapchat (22%) och på tredje plats Tiktok (16%). På delad fjärdeplats kommer Roblox (8%) och Instagram (8%).
- I princip ingen, 0 procent, av de födda på 2000-talet har Facebook som favorit.

Har olika generationer olika favoriter och skiljer det sig något åt mellan män och kvinnor? Det tar vi reda på i *diagram 9.10a-c*.

Youtube favoriten bland män och Instagram bland kvinnor

Fråga: Om du bara får välja ett av alla sociala medier, vilket är då din favorit?

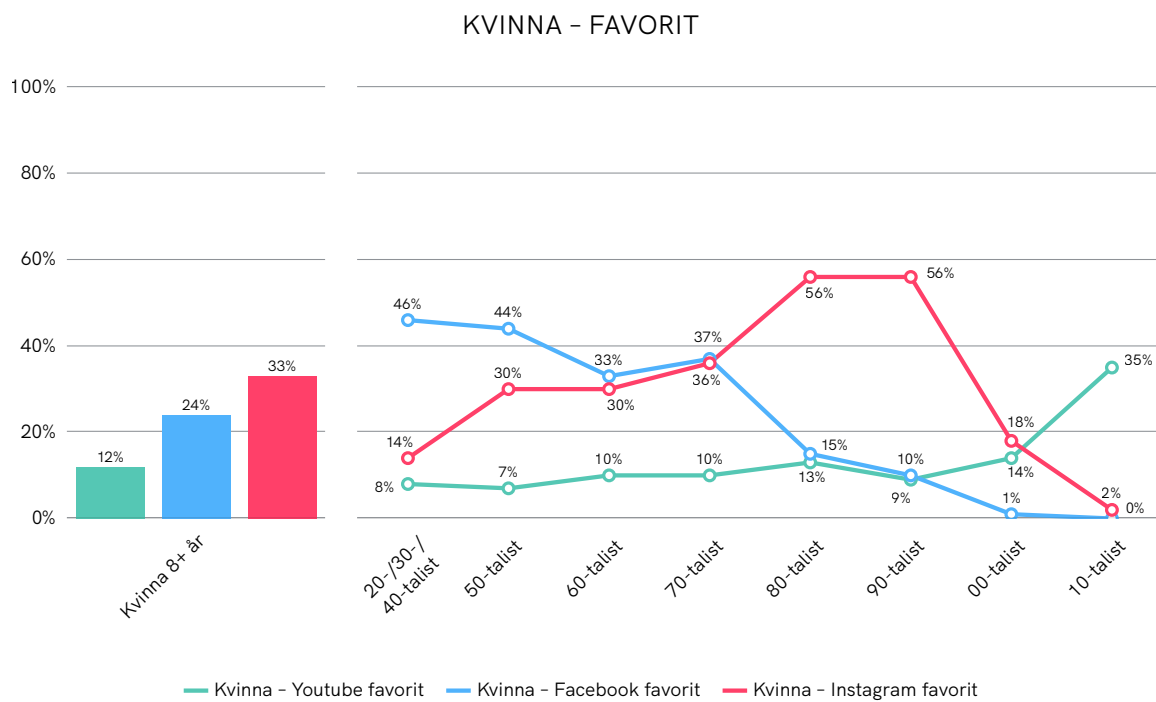
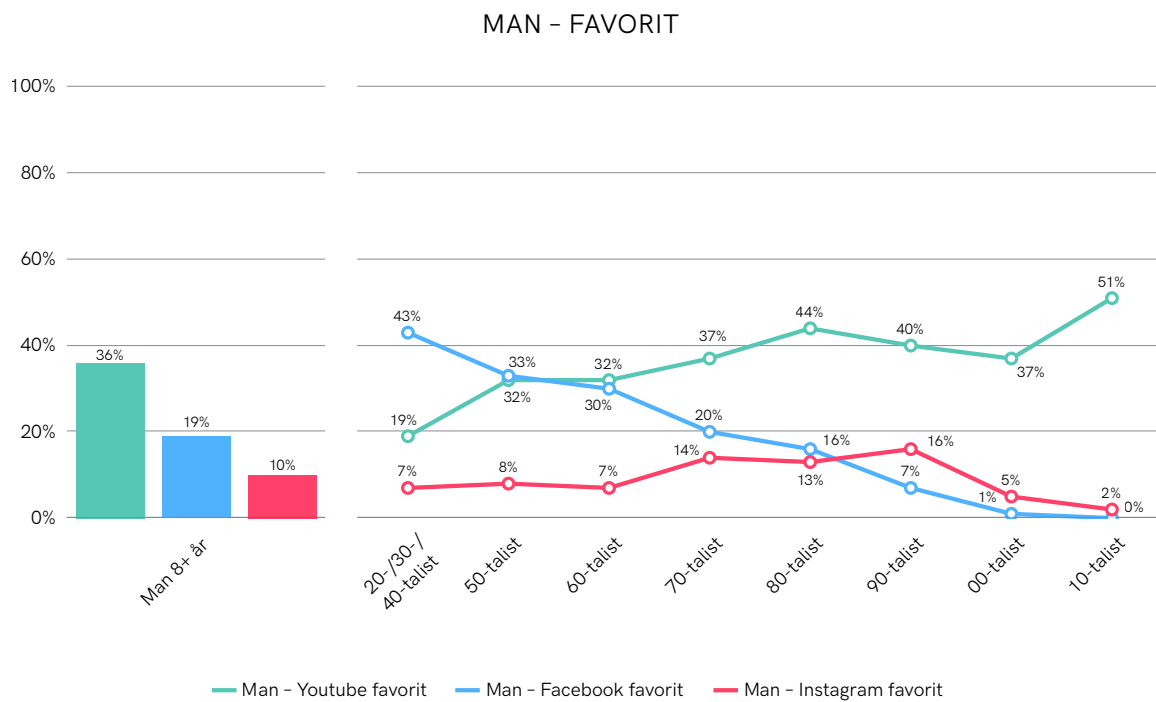

Diagram 9.10a-c, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Bland vilka är Youtube, Facebook och Instagram favoriter?

- De mest populära sociala medierna är Youtube, Facebook och Instagram (se *Diagram 9.9*). I alla åldersgrupper födda på 1900-talet, från 20-talet till och med 90-talet, är någon av dessa tre sociala medieplattformar favoriten.

- Män och kvinnor har olika sociala medier som favoriter. Bland män är Youtube favoriten och bland kvinnor är Instagram favoriten. Facebook kommer på en andra placering hos dem båda.
- Youtube är överlägsen favorit bland män varav mer än var tredje har tjänsten som favorit. Youtube ligger etta i favoritskap bland män födda på 60-talet till och med 10-talet.
- Bland kvinnor är det endast de födda på 10-talet som har Youtube som favorit. Bara drygt var tionde kvinna har Youtube som favorit.
- Instagram är favoriten bland 80- och 90-talister och också kvinnornas storfavorit. Var tredje kvinna har Instagram som favorit. Bland kvinnor födda på 80- och 90-talet når Instagram en högre nivå som favorit (56%) än någon annan tjänst gör i någon åldersgrupp.
- Bland män är inte Instagram den största favoriten i någon generation. Endast var tionde man har Instagram som favorit.
- Instagram är en av de få tjänster som används i ungefär lika stor utsträckning av de födda på 1900-talet respektive 2000-talet (se *Diagram 9.9*). Dock är Instagram betydligt mer populär bland de födda på 1900-talet där tre gånger fler än de födda på 2000-talet har Instagram som favorit.
- Facebook är största favorit hos den äldre halvan av befolkningen. Kvinnor födda på 70-talet eller tidigare och män födda på 50-talet eller tidigare har framförallt Facebook som favorit.
- I jämförelse med Instagram och Facebook är Youtube favorit bland de födda på 2000-talet. Men de använder även andra sociala medier än de födda på 1900-talet. I *diagram 9.11* tar vi reda på vilka sociala medier som är favoriter bland de födda efter millennieskiftet.

För en sammanfattande redovisning av favoritskap av respektive tjänst, se *Youtube*, *Facebook* eller *Instagram*.

Snapchat favoriten bland unga kvinnor

Fråga: Om du bara får välja ett av alla sociala medier, vilket är då din favorit?

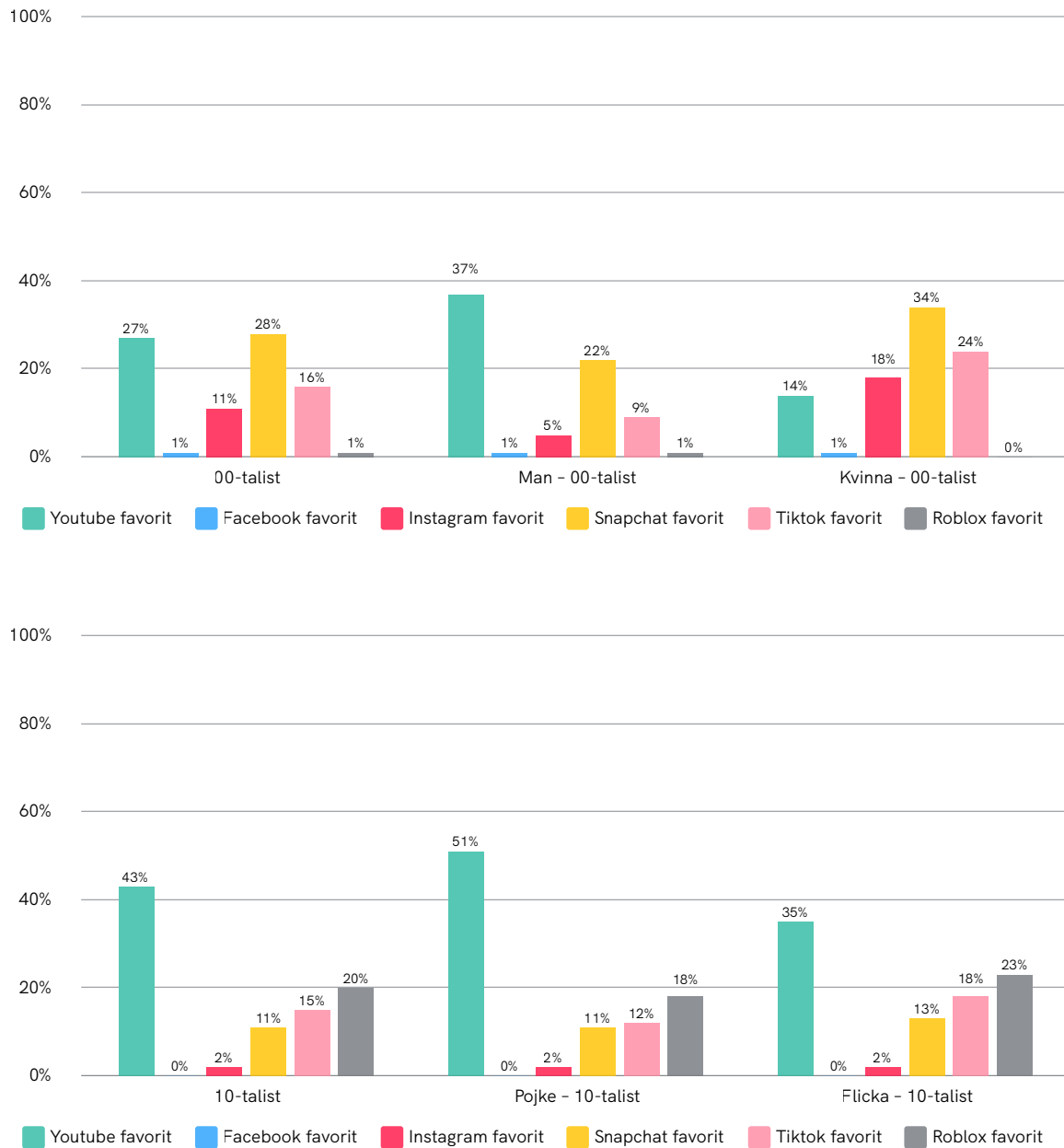

Diagram 9.11a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier är favoriter bland ungdomar?

- Bland 00-talisterna är Snapchat favorit med en knapp marginal över tvåan Youtube. På tredje plats kommer Tiktok.
- Bland män födda på 00-talet är Youtube överlägsen favorit och bland kvinnorna är Snapchat allra mest populär.

- Endast 1 procent av 00-talisterna har Facebook som favorit och Instagram är populärast bland var tionde. Det är dock mer än tre gånger fler kvinnor än män som har Instagram som favorit bland 00-talisterna.

Vilka sociala medier är favoriter bland barn?

- Bland 10-talisterna är Youtube överlägsen favorit både bland flickor och pojkar.
- På andra plats kommer Roblox som favorit, följt av Tiktok och därefter Snapchat. Det gäller för både pojkar och flickor.
- Ingen av 10-talisterna har Facebook som favorit och Instagram är endast favoriten för 2 procent.

För en sammanfattande redovisning av favoritskap av respektive tjänst, se *Youtube, Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok* eller *Roblox*.

Vill du veta mer om popularitet bland sociala medier bland barn och ungdomar i olika skolåldrar? Se då avsnittet *Sociala medier bland barn och ungdomar*.

Instagram populärast bland sina användare

Fråga: Om du bara fick välja ett av alla sociala medier, vilket är då din favorit?

POPULARITET BLAND ANVÄNDARE AV RESPEKTIVE SOCIALT MEDIUM

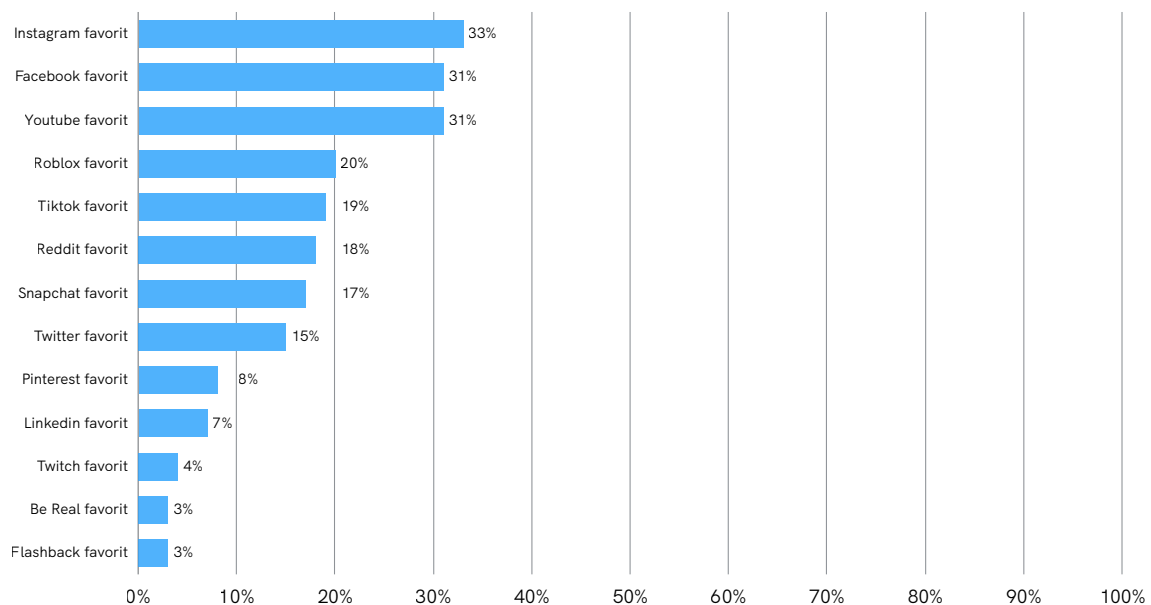

Diagram 9.12, Bas: Har använt respektive sociala medium de senaste 12 månaderna 8+ år, År 2023

Hur populära är sociala medier bland sina respektive användare?

Youtube, Facebook och Instagram är favoriter i befolkningen (se *Diagram 9.9*). Dessa sociala medier har också flest användare. Men hur ser rangordningen i favoritskap ut om man tittar på användarna av respektive tjänst? Det redovisar vi här.

- Instagram är den mest populära tjänsten bland sina användare. På listan över favoriter bland respektive användare kammar Instagram hem förstaplatsen.
- Facebook och Youtube kommer på en delad andra plats. Skillnaden är dock liten mellan tjänsterna i topp tre i popularitet bland sina respektive användare.
- På fjärde plats kommer Roblox som 2 av 10 av dess användare har som favorit. Femteplaceringen får Tiktok där nästan lika många användare anser att Tiktok är favoriten.
- Män och kvinnor som använder samma sociala nätverksplatser rankar dem olika i favoritskap.
- Youtube är överlägsen favorit bland män som använder tjänsten, följt av Facebook. Sedan seglar Reddit, Roblox och Twitter in på männens topp fem bland respektive användare.
- Instagram hamnar först på en sjätteplats bland männen. Dock ytterst marginellt, på decimalen, efter Roblox och Twitter. Man kan också säga att Roblox, Twitter och Instagram kommer på en delad fjärdeplats.

TIO-I-TOPP FAVORITER BLAND MÄN SOM ANVÄNT
RESPEKTIVE SOCIALT MEDIUM ÅR 2023:

1.	Youtube	44%
2.	Facebook	30%
3.	Reddit	20%
4.	Roblox	18%
5.	Twitter	18%
6.	Instagram	18%
7.	Tiktok	15%
8.	Snapchat	14%
9.	LinkedIn	9%
10.	Flashback	5%

- Instagram är överlägsen favorit bland kvinnor som använder tjänsten, följt av Facebook. Sedan kommer Tiktok, Roblox och Snapchat på kvinnornas topp fem bland respektive användare. Youtube kommer först på en sjätteplacering bland kvinnor.

TIO-I-TOPP FAVORITER BLAND KVINNOR SOM ANVÄNT
RESPEKTIVE SOCIALT MEDIUM ÅR 2023:

1.	Instagram	45%
2.	Facebook	32%
3.	Tiktok	23%
4.	Roblox	21%
5.	Snapchat	20%
6.	Youtube	16%
7.	Pinterest	9%
8.	Reddit	9%
9.	Twitter	8%
10.	Linkedin	4%

- Männen och kvinnornas tio-i-topplistor över favoriter bland användarna av respektive tjänst innehåller nio gemensamma sociala medier. Utöver dessa finns Flashback med på männens lista och på kvinnornas Pinterest.

DRIVKRAFTER ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER

Sociala medier används som underhållning och tidsfördriv

Fråga: Vilka av följande drivkrafter får dig att använda sociala medier generellt sett? Vilka tre drivkrafter skulle du säga är de som främst får dig att använda sociala medier?

TOPP TIO DRIVKRAFTER ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER

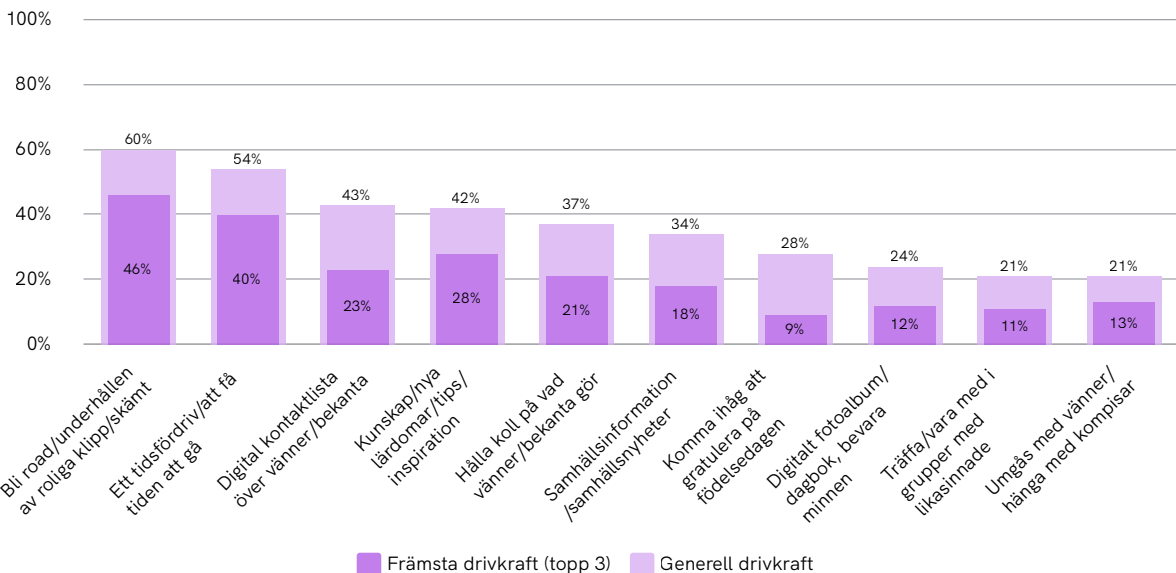

Diagram 9.13a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka är drivkrafterna att använda sociala medier?

- De två främsta drivkrafterna att använda sociala medier bland svenskarna är att bli road och underhållen av roliga klipp samt att använda tjänsterna som ett tidsfördriv för att få tiden att gå.
- På tredje och fjärde plats finns att använda sociala medier som en digital kontaktlista över vänner och bekanta samt som en källa för kunskap, tips, inspiration och nya lärdomar.
- Femteplaceringen handlar om att hålla koll på vad vänner och bekanta gör.
- Var tredje motiveras att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter. För var femte är detta en av de främsta drivkrafterna. (Läs mer om att ta del av samhällsnyheter på sociala medier i *kapitel 7*.)
- Övriga topp tio drivkrafter att använda sociala medier är för att komma ihåg att gratulera vänner och bekanta på födelsedagen, använda tjänsterna som digitala fotoalbum eller dagböcker för att bevara minnen, vara med i grupper för att träffa likasinnade samt att hänga med kompisar.

Utöver de 18 drivkrafter vi jämför i vår undersökning kan det finnas ytterligare drivkrafter. För fördelning av samtliga 18 drivkrafter, se *tabellbilagan*.

Har män och kvinnor samma drivkrafter att använda sociala medier?

- Män och kvinnor har samma topp tio drivkrafter för att använda sociala medier, dock inte i samma ordning. Nedan följer tio i topp främsta drivkrafter för män respektive kvinnor:

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA BLAND MÄN ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	51%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	43%
3.	Kunskap/nya lärdomar/tips/inspiration	28%
4.	Samhällsinformation/samhällsnyheter	20%
5.	Digital kontaktlista över vänner/bekanta	20%
6.	Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	15%
7.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	13%
8.	Träffa/vara med i grupper med likasinnade	9%
9.	Komma ihåg att gratulera på födelsedagen	9%
10.	Digitalt fotoalbum/dagbok, för att bevara minnen	6%

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA BLAND KVINNOR
ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	41%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	37%
3.	Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	28%
4.	Digital kontaktlista över vänner/bekanta	27%
5.	Kunskap/nya lärdomar/tips/inspiration	27%
6.	Digitalt fotoalbum/dagbok, för att bevara minnen	20%
7.	Samhällsinformation/samhällsnyheter	16%
8.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	14%
9.	Träffa/vara med i grupper med likasinnade	13%
10.	Komma ihåg att gratulera på födelsedagen	10%

- I topp både för män och kvinnor är drivkraften att bli road och använda tjänsterna som ett tidsfördriv. Detta ger dock fler män än kvinnor motivation att använda sociala medier.
- Fler kvinnor än män har istället mer "sociala drivkrafter", som att hålla koll på vad vänner och bekanta gör samt använda sociala medier som en digital kontaktlista.
- Det som särskiljer män och kvinnor mest är att en betydligt större andel kvinnor motiveras att använda sociala medier som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att besvara minnen.

Är drivkrafterna olika för olika åldrar? Svaret finner du i *diagram 9.14*.

Pensionärer motiveras att använda sociala medier för att ha en digital kontaktlista över vänner

Fråga: Vilka tre drivkrafter skulle du säga är de som främst får dig att använda sociala medier?

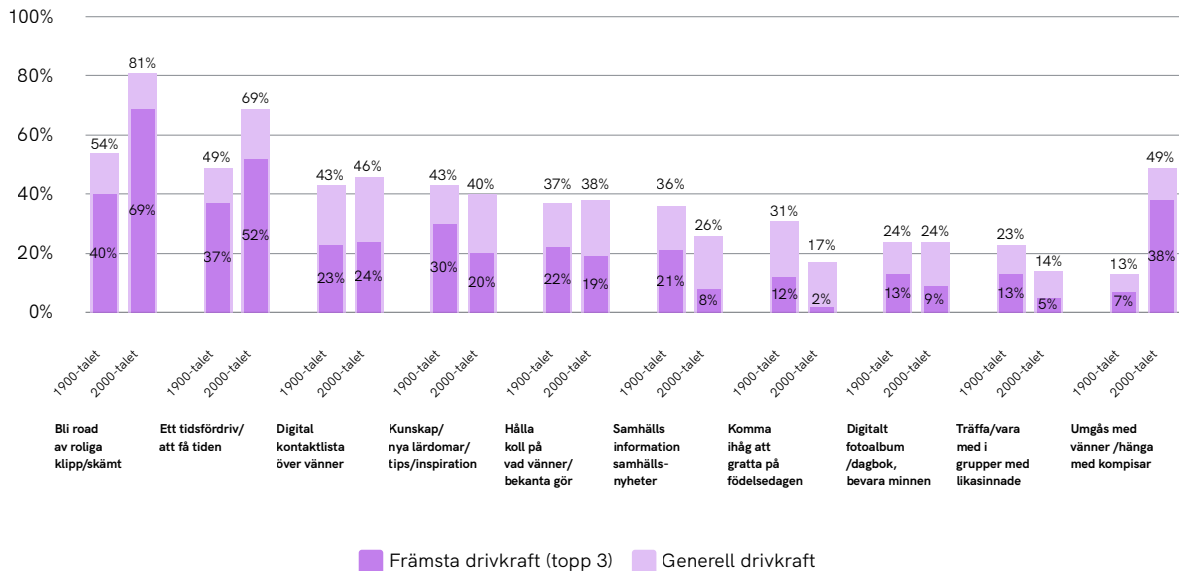

Diagram 9.14, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka är de främsta drivkrafterna att använda sociala medier i olika åldrar?

- De två främsta drivkrafterna att använda sociala medier hos befolkningen är desamma för de födda på 1900-talet respektive 2000-talet. Det vill säga att bli road och underhållen av roliga klipp samt att använda de sociala tjänsterna som ett tidsfördriv som får tiden att gå. De är dock mycket starkare drivkrafter bland de yngre och mattas sedan av något i och med att andra drivkrafter blir viktigare med stigande ålder.
- Utöver att bli road och fördriva tiden motiveras de födda på 2000-talet att använda sociala medier för att umgås med kompisar. 4 av 10 av de unga har umgänge som främsta drivkraft vilket är fem gånger mer än av personer födda på 1900-talet. (Läs mer under *Umgänge på sociala medier.*)
- De födda på 1900-talet motiveras mer än de yngre av att använda sociala medier för bland annat samhällsnyheter, för att gratulera på födelsedagen och för att vara med i grupper med likasinnade.
- Bland pensionärer är inte att bli road den främsta drivkraften att använda sociala medier. Deras främsta drivkrafter att använda sociala medier är istället att ha en digital kontaktlista över vänner och bekanta, att ta del av samhällsnyheter samt att kunskap, tips och inspiration.

- Pensionärer motiveras också mer än befolkningen i stort att använda sociala medier för att gratulera vänner och bekanta på födelsedagen. Det gäller framför allt de allra äldsta som är 75 år eller äldre där gratulationer är den näst största drivkraften.

Nedan följer en topplista över de främsta drivkrafterna bland pensionärer att använda sociala medier. De fetmarkerade siffrorna visar vilka drivkrafter som signifikant fler pensionärer motiveras av jämfört med befolkningen i stort.

	Pensionärer	Yngre pensionärer 65-75 år	Äldre pensionärer 75+ år	Internet-användare 8+ år
1. Som en digital kontaktlista över vänner/bekanta	24%	25%	22%	(23%)
2. För samhällsinformation/ samhällsnyheter	22%	24%	17%	(18%)
3. För kunskap/nya lärdomar/ tips/inspiration	22%	25%	16%	(28%)
4. Bli road/underhållen av roliga skämt/klipp	18%	22%	12%	(46%)
5. Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	18%	22%	11%	(40%)
6. Komma ihåg att gratulera vänner på födelsedagen	18%	17%	20%	(9%)
7. För att träffa/vara med i grupper med likasinnade	14%	16%	10%	(11%)
8. Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	14%	15%	11%	(21%)
9. Som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen	10%	8%	9%	(12%)
10. För att uttrycka mina åsikter/göra min röst hörd	5%	5%	6%	(3%)

Vill du veta mer om drivkrafter att använda sociala medier bland barn och ungdomar i olika skolåldrar, se *Diagram 9.22*.

De som har Twitter eller Facebook som favorit drivs av mer än andra att uttrycka sina åsikter

Fråga: Vilka tre drivkrafter skulle du säga är de som främst får dig att använda sociala medier?

Internetanvändare 8+ år: Främsta drivkrafter (Topp 3)	FAVORIT:						
	Total	Youtube	Facebook	Instagram	Snapchat	Tiktok	Twitter
Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	46%	62%	29%	47%	58%	80%	35%
Ett tidsfördriv/ att få tiden att gå	40%	44%	34%	45%	44%	59%	40%
För kunskap/nya lärdomar/ tips/inspiration	28%	42%	22%	27%	9%	15%	46%
Som en digital kontaktlista över vänner/bekanta	23%	16%	34%	30%	41%	17%	21%
Hålla koll på vad vänner/ bekanta gör	21%	12%	28%	39%	29%	19%	15%
För samhällsinformation/ samhällsnyheter	18%	22%	19%	14%	10%	4%	59%
Umgås med vänner/ hänga med kompisar	13%	12%	8%	10%	44%	35%	10%
Som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen	12%	4%	16%	25%	20%	13%	3%
För att träffa/vara med i grupper med likasinnade	11%	7%	23%	12%	4%	4%	2%
För att komma ihåg och gratulera vänner/bekanta på födelsedagen	9%	6%	24%	7%	2%	2%	9%
För shopping/ försäljning	4%	4%	7%	3%	5%	8%	4%
För att visa att jag finns, vem jag är och vad jag gör	3%	2%	4%	5%	1%	4%	3%
För att uttrycka mina åsikter/ göra min röst hörd	3%	2%	7%	2%	0%	3%	11%
Det är en plats som gynnar min karriär	3%	3%	2%	1%	1%	0%	11%
För uppdateringar om kändisar/artister	2%	3%	0%	3%	2%	5%	0%
För att få nyheter/erbjudande från varumärken/företag jag följer	2%	2%	1%	3%	1%	2%	7%
Som en mötesplats att träffa nya vänner/kompisar	1%	1%	1%	0%	2%	2%	3%
Nätdejta/ träffa kärleken	0%	1%	0%	0%	1%	1%	0%

 = Signifikant FLER än totalen = Signifikant FÄRRE än totalen

Tabell 9.15, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka drivkrafter finns att använda sociala medieplattformar?

Här tittar vi på vilka drivkrafter som är överrepresenterade bland de som har olika sociala medier som favorit. Vi jämför med befolkningen i stort och har utgått från de främsta drivkrafterna att använda sociala medier, det vill säga drivkrafter som användarna angivit som topp tre.

Den gröna färgen visar vilka drivkrafter som är överrepresenterade per favoritnätverksplats jämfört mot totalen, det vill säga befolkningen i genomsnitt. Den

röda färgen visar vilka som är underrepresenterade och den vita färgen betyder ingen signifikant förändring jämfört med den genomsnittliga befolkningen.

De som motiveras att använda sociala medier...

- ...för att bli roade och underhållna av roliga klipp har oftast Tiktok som favorit. Även de som har Youtube eller Snapchat som favorit motiveras mer ofta än andra att använda sociala medier för att bli roade och underhållna.
- ... som ett tidsfördriv, för att få tiden att gå, har oftast Tiktok som favorit. Även de som har Instagram eller Youtube som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier som ett tidsfördriv.
- ... för att få kunskap, nya lärdomar, tips och inspiration har oftast Twitter eller Youtube som favorit.
- ... som en digital kontaktlista över vänner och bekanta har mer ofta Snapchat, Facebook eller Instagram som favorit.
- ... för att hålla koll på vad vänner och bekanta gör har oftast Instagram som favorit. Även de som Snapchat eller Facebook som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier för att få koll på vad vännerna gör.
- ...för att ta del av samhällsnyheter och samhällsinformation har oftast Twitter som favorit. Även de som har Youtube som favorit drivs mer ofta än andra att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter.
- ...för att umgås med vänner och hänga med kompisar har oftast Snapchat som favorit. Även de som har Tiktok som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier för att umgås.
- ...som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen har oftast Instagram som favorit. Även de som har Snapchat eller Facebook som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier som digitala dagböcker och fotoalbum.
- ...för att träffa likasinnade och vara med i grupper har oftast Facebook som favorit.
- ...för shopping och försäljning har oftast Tiktok eller Facebook som favorit.
- ... för att visa att de finns, vem de är och vad de gör har mer ofta Instagram eller Facebook som favorit.
- ...för att uttrycka sina åsikter och göra sin röst hörd har oftast Twitter som favorit. Även de som har Facebook som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier för att uttrycka sina åsikter.
- ...som en plats som gynnar deras karriär har oftast Twitter som favorit. Andelen som har LinkedIn som favorit är för liten för att kunna särredovisas men denna drivkraft tenderar vara starkt överrepresenterad bland dem. *)
- ...för uppdateringar om kändisar och artister har mer ofta Tiktok eller Youtube som favorit.

- ...att få nyheter och erbjudande från företag och varumärken de följer har oftast Twitter som favorit. Även de som har Instagram som favorit motiveras mer ofta att använda sociala medier för att ta del av erbjudanden och nyheter från företag och varumärken de följer.

Anledningen till att endast dessa sex sociala medier finns med i tabellen är att de är de enda som tillräckligt många i befolkningen har som favorit för att de ska kunna särredovisas.

Vill du ha en sammanfattning av vilka drivkrafter som är överrepresenterade bland respektive tjänst, se *Youtube, Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok* eller *Twitter*.

UMGÄNGE PÅ SOCIALA MEDIER

Hälften av alla unga använder sociala medier för att umgås med kompisar

Fråga: Vilka av följande drivkrafter får dig att använda sociala medier generellt sett?
 Vilka tre drivkrafter skulle du säga är det som främst får dig att använda sociala medier?

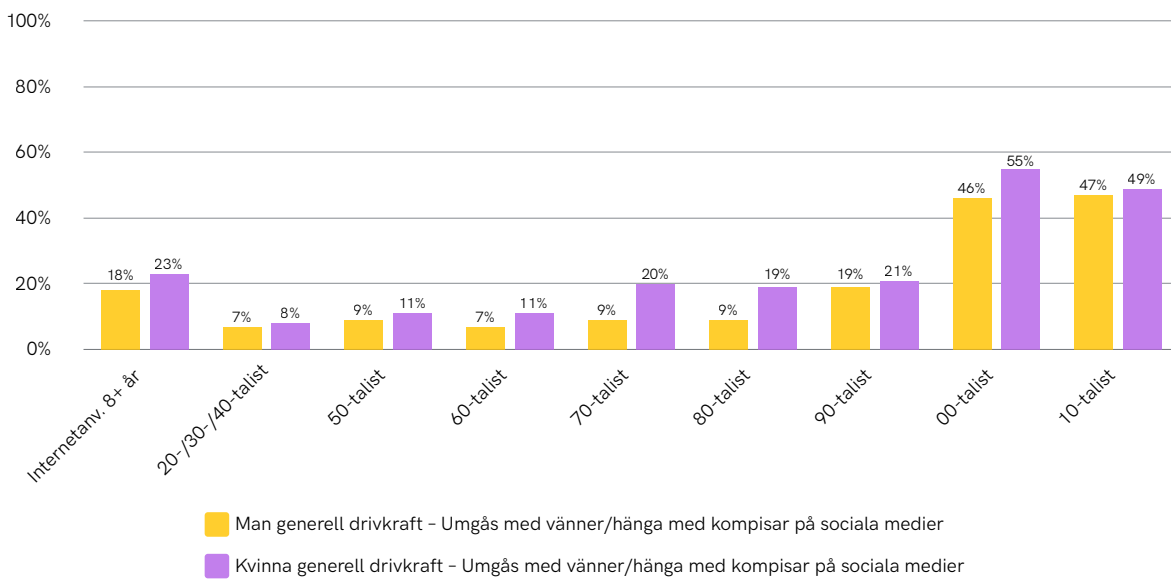
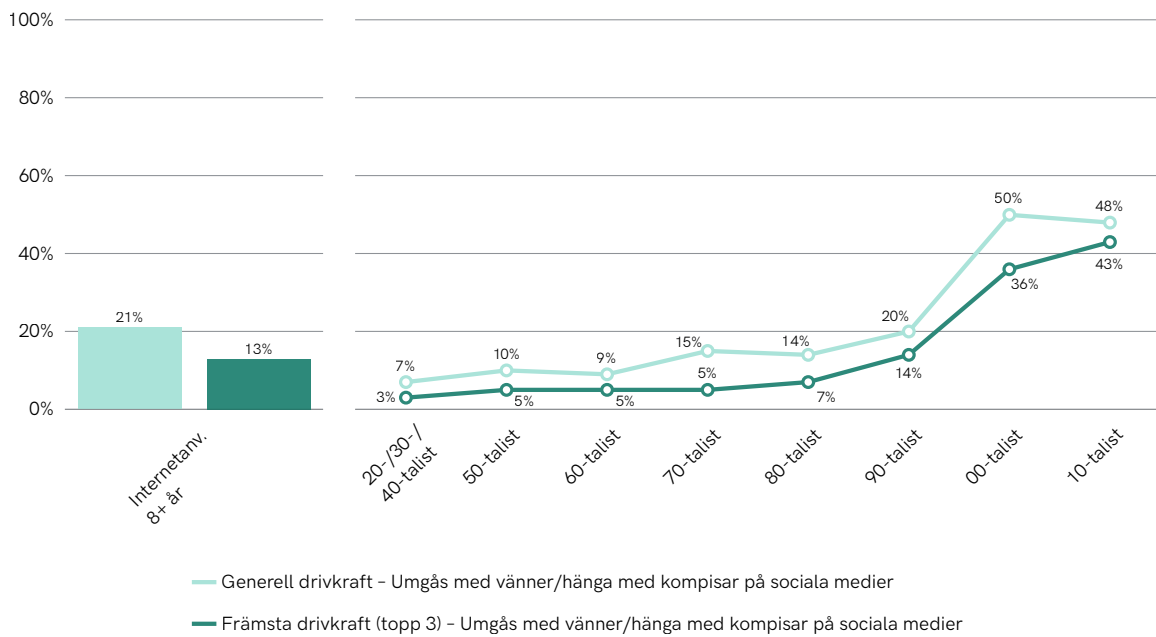

Diagram 9.16a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

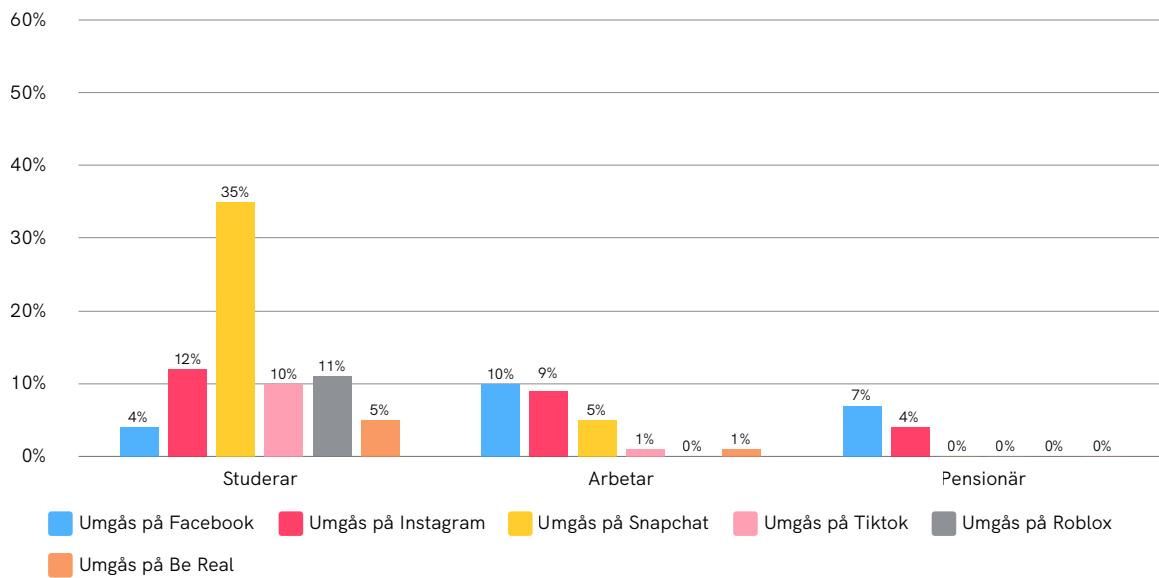
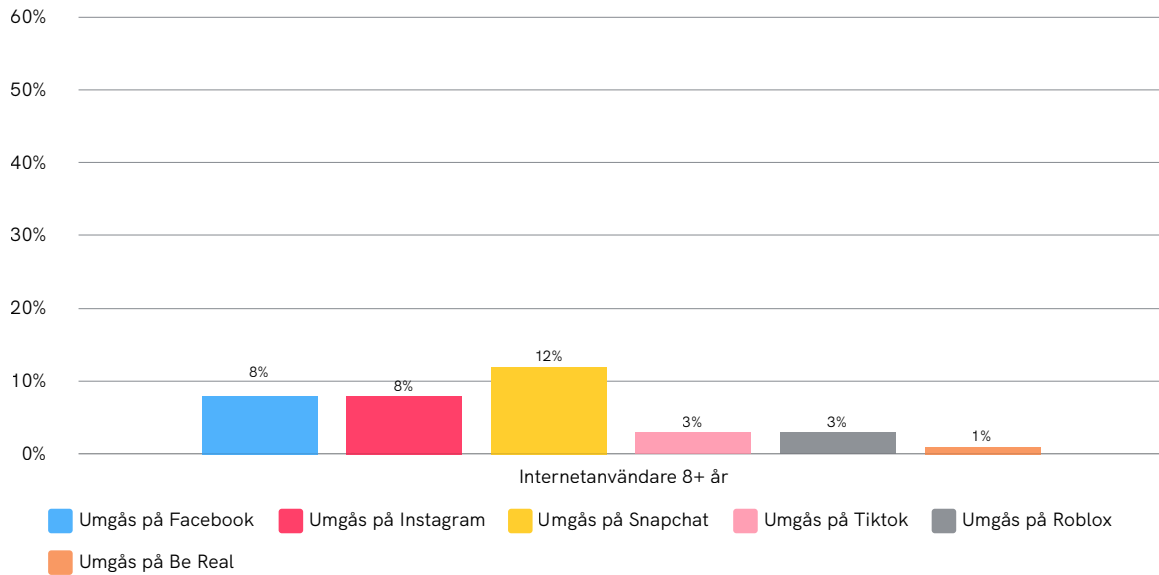
Vilka motiveras att använda sociala medier för att umgås med andra?

- Var femte motiveras att använda sociala medier för att umgås med andra. För var åttonde är det en av de främsta drivkrafterna att vara på sociala nätverksplatser.
- Fler kvinnor (23%) än män (18%) motiveras av umgänge för att använda sociala medier. Störst är skillnaden bland 70- och 80-talister där dubbelt så många kvinnor som män drivs att använda sociala medier för att umgås.
- Det är stor skillnad i umgänge på sociala medier mellan de som är födda på 1900-talet jämfört med de födda på 2000-talet. 5 av 10, alltså hälften av alla 00- och 10-talister umgås på nätet jämfört med drygt 1 av 10 av de födda på 1900-talet.
- Mest av alla umgås kvinnor födda på 00-talet med andra på sociala medier.

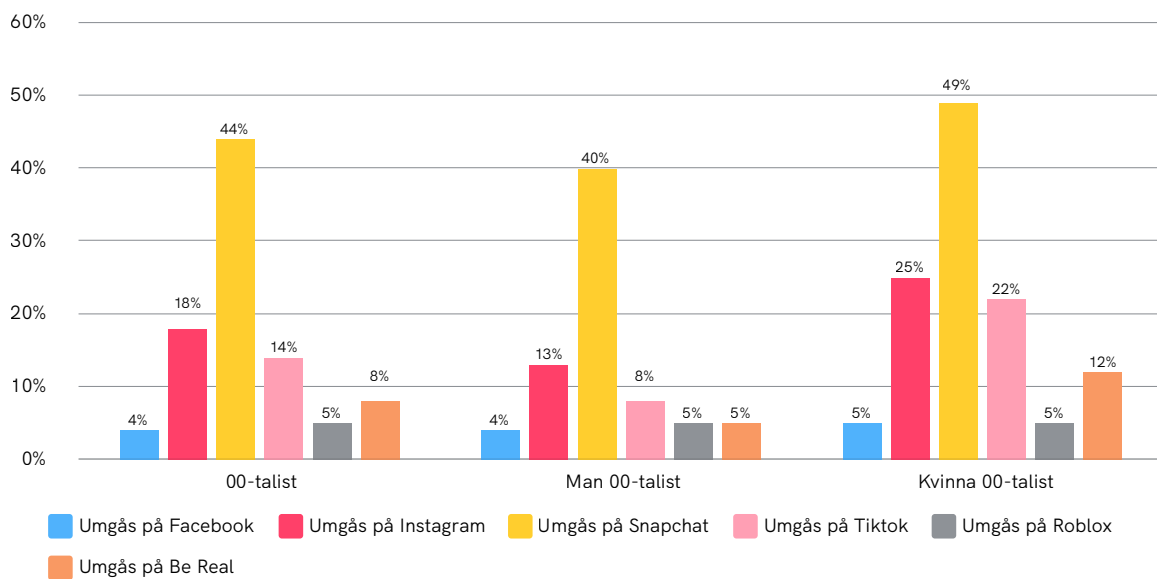
Barn umgås i Roblox

Fråga: På vilka av följande sociala medier umgås du med vänner/hänger du med kompisar?

INTERNETANVÄNDARE 8+ ÅR

00-TALISTER

10-TALISTER

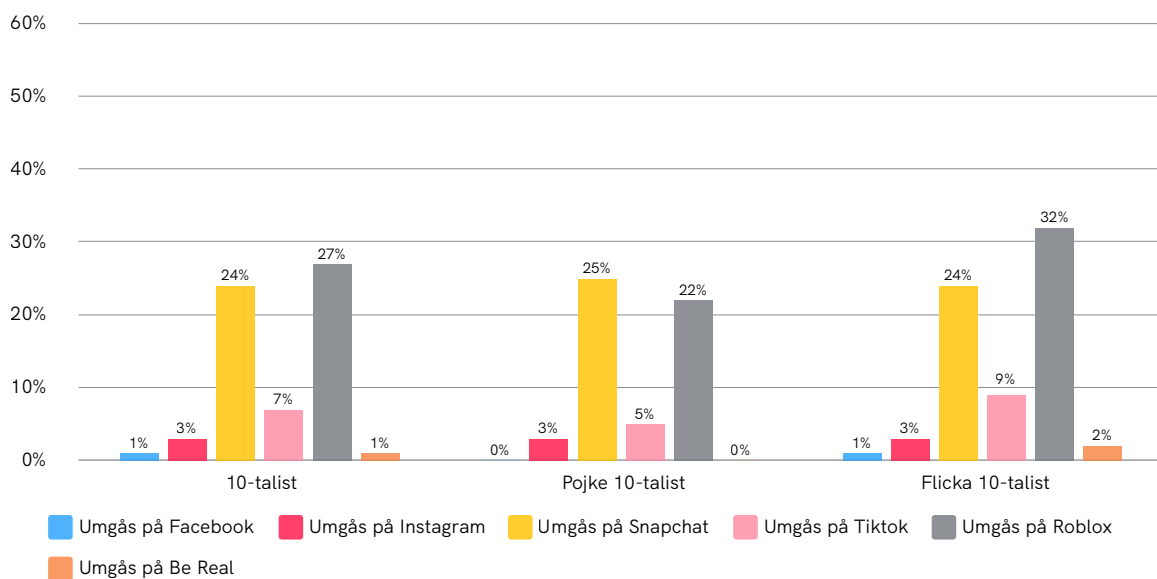

Diagram 9.17a-d, Bas: internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2) Obs! Skala 60%

På vilka sociala medier umgås svenskarna?

- Den sociala nätverksplattform som flest svenskar använder för att umgås är Snapchat. På delad andra plats kommer Facebook och Instagram.
- Det skiljer sig dock stort åt mellan vilka sociala medier som olika åldrar umgås på. 37 procent av de födda på 2000-talet umgås på Snapchat medan endast 5 procent av de födda på 1900-talet använder Snapchat för umgänge. *)

- Personer födda på 1900-talet använder främst Facebook, följt av Instagram för att umgås. Bland pensionärerna är det nästan dubbelt så många som använder Facebook än Instagram för umgänge. *)
- Bland 00-talister är Snapchat populärast att umgås på bland både män och kvinnor. Hälften av kvinnorna födda på 00-talet använder Snapchat för att umgås vilket är mest av alla åldersgrupper.
- På andra plats bland 00-talisterna kommer Instagram, följt av Tiktok och Be Real. Det gäller både män och kvinnor, men mer än dubbelt så många kvinnor som jämnåriga män använder alla tre tjänster för att umgås.
- De födda på 10-talet umgås mest i Roblox, framför allt flickor. Pojkar använder Snapchat något mer än Roblox för att umgås.
- Dubbelt så många flickor födda på 10-talet jämfört med jämnåriga pojkar umgås på Tiktok.

Vill du veta hur barn på respektive skolstadium umgås på sociala medier? Se *Sociala medier bland barn och ungdomar*.

Svenskar umgås på Discord, Whatsapp och Messenger

Fråga: Utöver sociala medier, finns det andra plattformar, ställen eller forum på nätet där du umgås med vänner/hänger med kompisar?

Diagram 9.18, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2) För exakt frågeformulering, se frågeformulär.

På vilka platser på nätet umgås svenskar utöver sociala medier?

- Runt var femte internetanvändare uppger att de umgås på andra ställen än sociala medier på nätet. Dessa är först och främst Discord (6%), Whatsapp (5%) och Messenger (4%).
- Män umgås mer på Discord, kvinnor umgås mer på Whatsapp och Messenger.
- Discord används mest för umgänge av personer födda på 00-talet och 90-talet, Whatsapp av 80- och 10-talister och Messenger av 80- och 90-talister. 80-talister umgås också något mer än andra på speltjänsten Steam.

- Utöver sociala medier umgås 00-talisterna främst på Discord men också i olika spel på nätet.
- Utöver sociala medier umgås 10-talisterna främst i spel, framför allt Fortnite. De använder också spelkonsolen Playstation för att umgås med kompisar på nätet.
- Pensionärer umgås mer än andra på mejl och sms, i spelet Wordfeud och på Skype.

SOCIALA MEDIER BLAND BARN OCH UNGDOMAR

99 procent av alla barn använder sociala medier

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

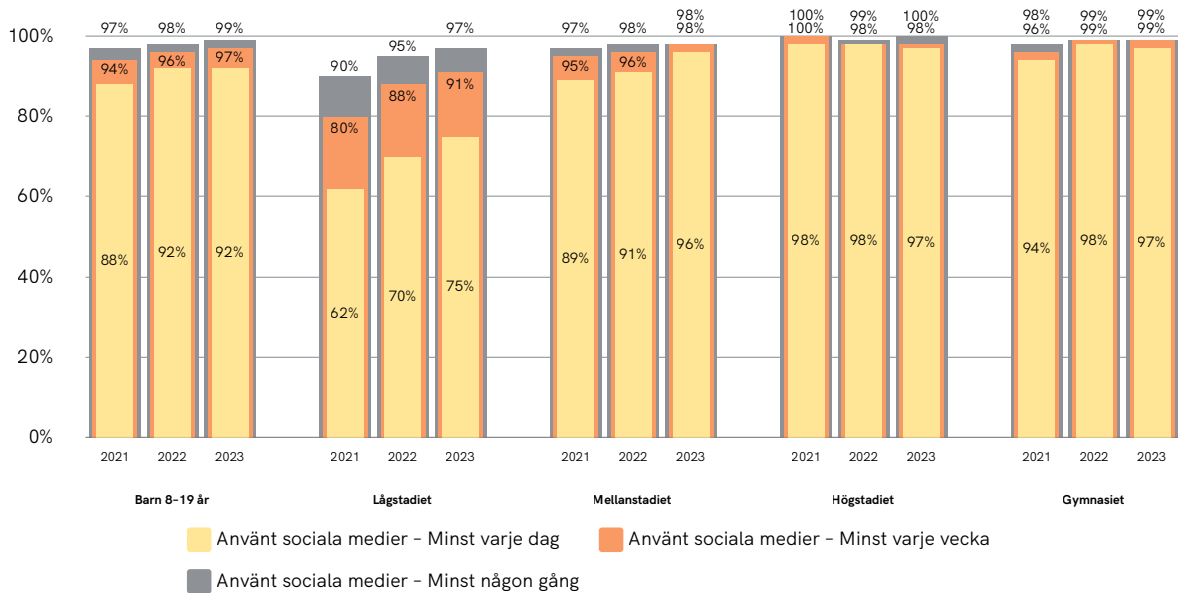

Diagram 9.19, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2021-2023 (Studie 2)

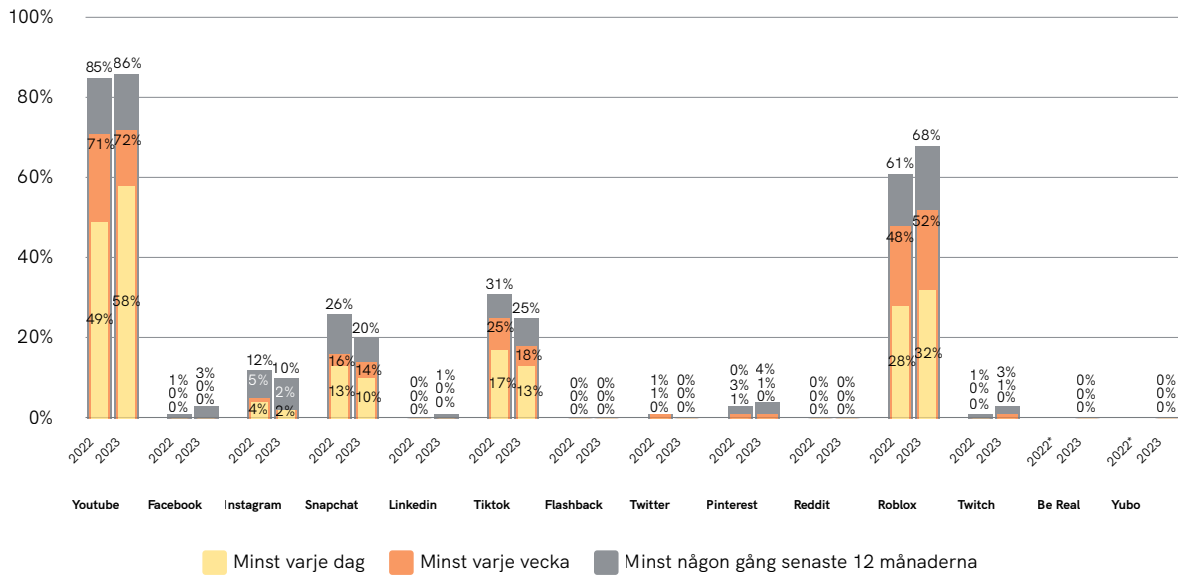
Hur många barn och ungdomar använder sociala medier år 2023?

- Nästan alla barn och ungdomar använder sociala medier år 2023. 99 procent har använt någon social nätverksplattform det senaste året, 97 procent har använt sociala medier varje vecka och 92 procent varje dag.
- 3 av 4 barn på lågstadiet använder sociala medier dagligen.
- I princip alla barn från mellanstadieåldern och uppåt använder sociala medier varje dag.
- Lågstadiebarnens användning av sociala medier har år 2023 ökat jämfört med år 2021. I övrigt ligger användandet av sociala medier bland barn och ungdomar år 2023 på samma höga nivåer som år 2022. Samtliga små skillnader mellan 2022 och 2023 är inom felmarginalen.

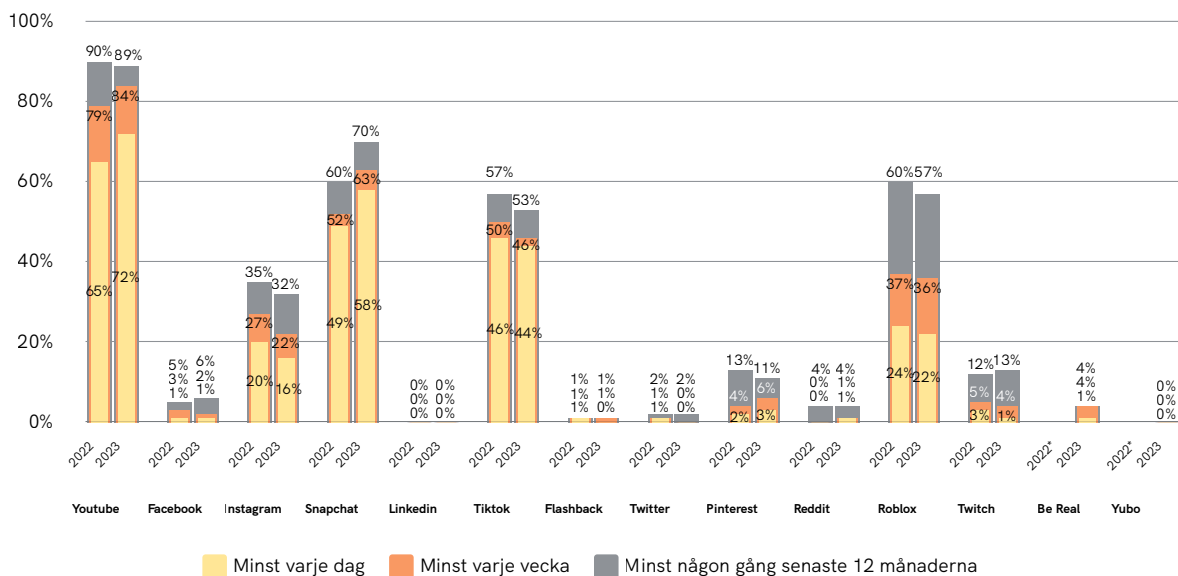
Facebook och Instagram minskar bland gymnasieungdomar år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

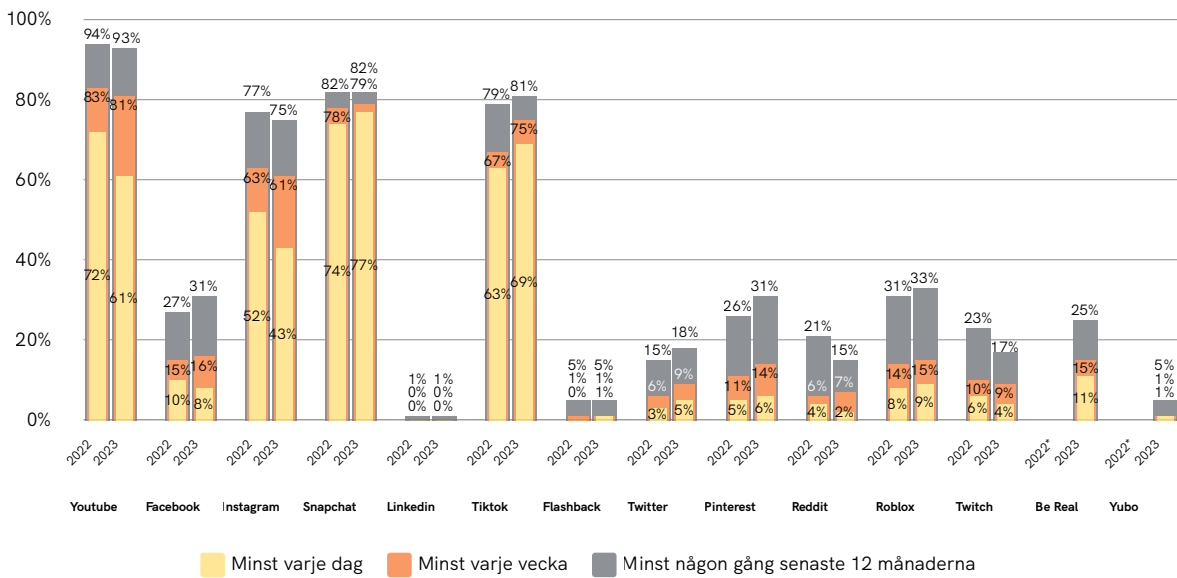
LÅGSTADIET

MELLANSTADIET

HÖGSTADIET

GYMNASIET

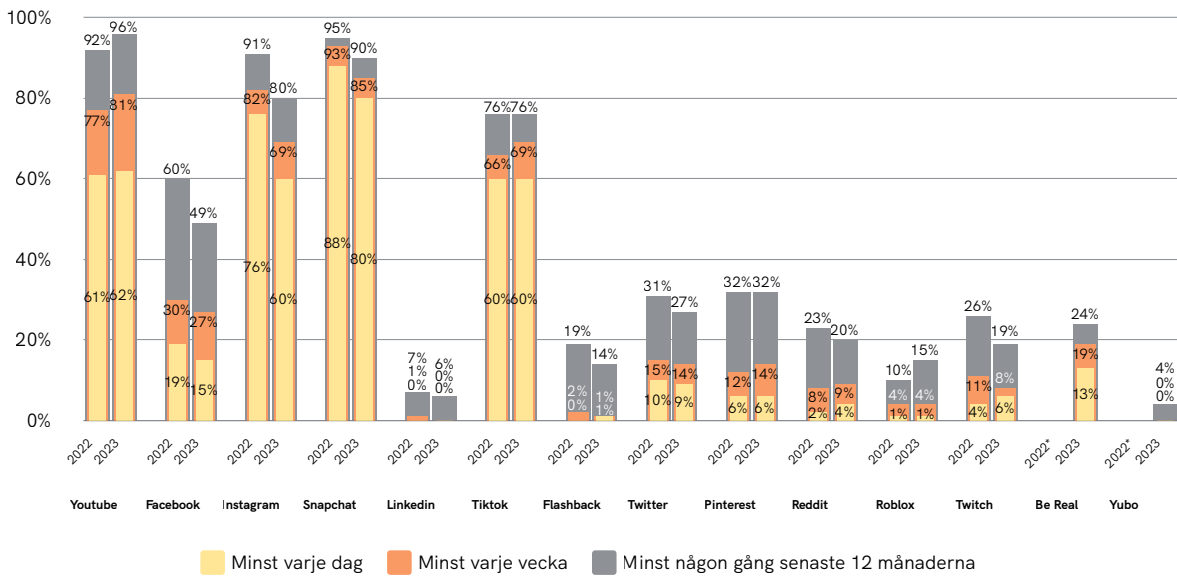

Diagram 9.20a-d, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2022-2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier använder barn på lågstadiet?

- Barn i lågstadieåldern använder framför allt fem sociala medier; Youtube, Roblox, Tiktok, Snapchat och Instagram. De använder Roblox mer än alla andra barn och ungdomar.
- Youtube är den tjänst som flest lågstadiebarn använder.
- På andra plats bland lågstadiebarnen kommer Roblox som ökar i andelen användare år 2023 (68%) jämfört med år 2022 (61%).

- På lågstadiebarnens tredje plats kommer Tiktok, följt av Snapchat och därefter Instagram.
- Endast Roblox har ökat i andelen användare på lågstadiet år 2023 jämfört med år 2022. Alla andra skillnader är inom felmarginalen.

Vilka sociala medier använder barn på mellanstadiet?

- Barn i mellanstadieåldern använder framför allt sju sociala medier; Youtube, Snapchat, Roblox, Tiktok, Instagram, Twitch och Pinterest.
- Youtube är den tjänst som flest mellanstadiebarn använder.
- På andra plats bland mellanstadiebarnen kommer Snapchat som ökar andelen användare år 2023 (70%) jämfört med år 2022 (60%). Allra mest har veckoanvändningen ökat.
- På mellanstadiebarnens tredje plats kommer Roblox, följt av Tiktok och därefter Instagram.
- Endast Snapchat har ökat i andelen användare på mellanstadiet år 2023 jämfört med år 2022. Alla andra skillnader är inom felmarginalen.

Vilka sociala medier använder barn och ungdomar på högstadiet?

- Barn och ungdomar i högstadieåldern använder i princip alla sociala medier, utom LinkedIn.
- Youtube är den tjänst som flest högstadieungdomar använder, följt av Snapchat.
- På tredje plats bland högstadieungdomarna kommer Tiktok. Veckoanvändningen av Tiktok ökar år 2023 mot år 2022, även den dagliga användningen av Tiktok ökar marginellt på högstadiet.
- Tiktok når sin högsta andel användare i alla åldersgrupper i befolkningen bland barn och ungdomar på högstadiet (81%). *)
- På fjärde plats bland högstadieungdomarna kommer Instagram. Den dagliga användningen av Instagram minskar på högstadiet år 2023 jämfört med år 2022.
- Bland högstadieungdomar minskar Instagram och Youtube något i andelen användare på daglig nivå och Tiktok ökar på vecko- och daglig nivå år 2023 jämfört med år 2022. Alla andra skillnader jämfört med år 2022 är inom felmarginalen.

Vilka sociala medier använder ungdomar på gymnasiet?

- Ungdomar i gymnasieåldern använder i princip alla sociala medier. De använder också nästan alla sociala medier mer än de yngre barnen och ungdomarna. De enda tjänster som de inte använder i lika hög grad som de yngre är Roblox och Tiktok. En fjärdedel både på gymnasiet och på högstadiet använder Be Real.
- Youtube är den tjänst som flest gymnasieungdomar använder, följt av Snapchat.
- På tredje plats bland gymnasieungdomar kommer Instagram. Andelen användare av Instagram på gymnasiet minskar dock år 2023 (80%) jämfört med år 2022 (91%). Även andelen användare per vecka och per dag minskar.
- På fjärde plats bland gymnasieungdomar kommer Tiktok.

- Facebook intar femteplaceringen bland gymnasieungdomarna. Andelen användare av Facebook minskar dock år 2023 (49%) jämfört med år 2022 (60%). Även andelen användare per vecka och per dag minskar.
- Bland gymnasieungdomar minskar Instagram och Facebook i andelen användare på alla nivåer år 2023 jämfört med år 2022. Alla andra skillnader jämfört med år 2022 är inom felmarginalen.

Bland barn och ungdomar är Youtube och Snapchat favoriterna

Fråga: Om du bara fick välja ett av alla sociala medier, vilket är då din favorit?

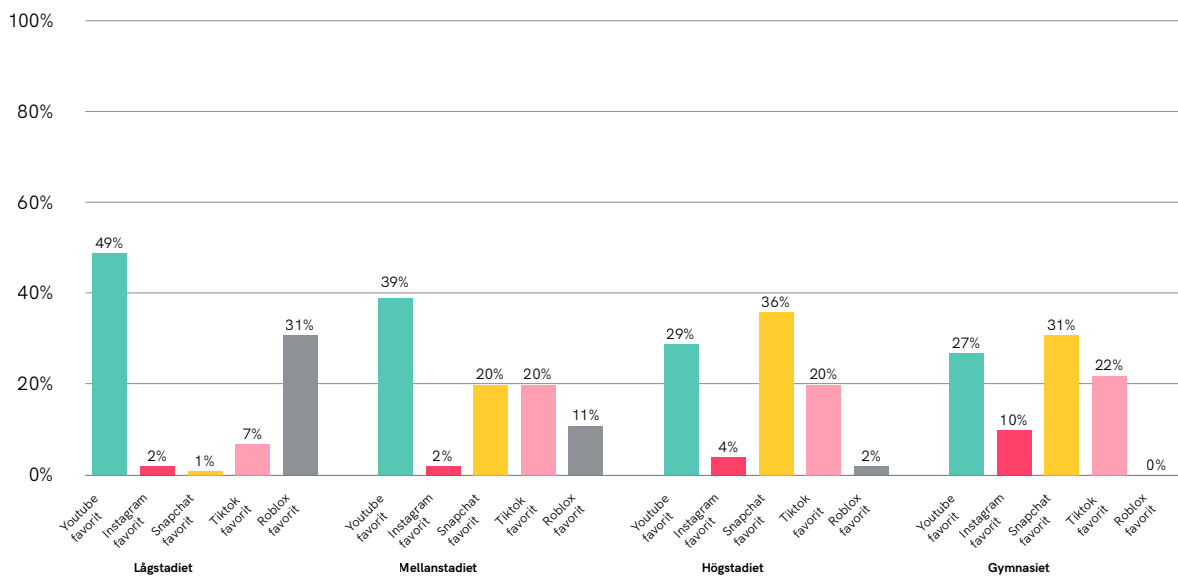

Diagram 9.21, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

Vilka sociala medier är barn och ungdomars favoriter?

- Youtube är favoriten bland barn på lågstadiet och mellanstadiet. Bland ungdomar på högstadiet och gymnasiet är Snapchat favoriten.
- Efter lågstadiebornas storfavorit Youtube, kommer Roblox på andra plats, följt av Tiktok. Bland lågstadieborna är det dock mer än fyra gånger fler som föredrar Roblox framför Tiktok.
- Efter mellanstadiebarnens storfavorit Youtube, ligger Snapchat och Tiktok på en delad andra plats, följt av Roblox.
- Efter högstadie- och gymnasieungdomarnas favorit Snapchat, kommer Youtube på andra plats, följt av Tiktok som tredje favorit.

Barn i låg- och mellanstadieåldern vill framför allt bli roade på sociala medier

Fråga: Vad av följande får dig att använda sociala medier generellt sett?

Vilka tre skulle du säga är det som främst får dig att använda sociala medier?

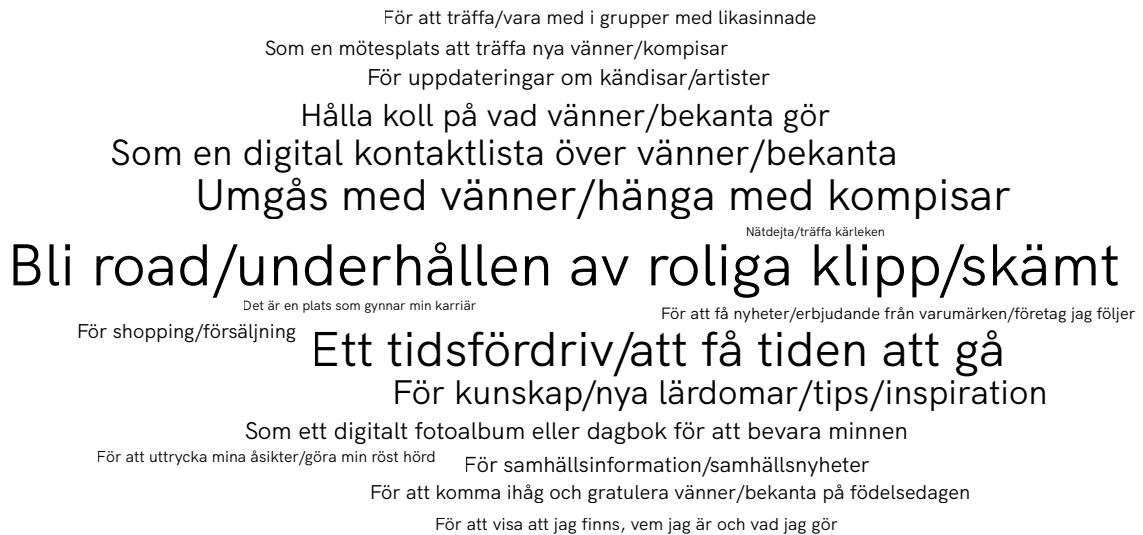

Diagram 9.22, Bas: Barn och ungdomar 8–19 år, År 2023 (Studie 2)

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER BLAND BARN PÅ LÅGSTADIET:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	73%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	38%
3.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	33%
4.	Kunskap/nya lärdomar/tips/inspiration	25%
5.	Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	5%

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER BLAND BARN PÅ MELLANSTADIET:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	77%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	52%
3.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	52%
4.	Kunskap/nya lärdomar/tips/inspiration	21%
5.	Digital kontaktlista över vänner/bekanta	15%

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER
BLAND BARN OCH UNGDOMAR PÅ HÖGSTADIET:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	65%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	46%
3.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	42%
4.	Digital kontaktlista över vänner/bekanta	26%
5.	Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	22%

DE FRÄMSTA DRIVKRAFTERNA ATT ANVÄNDA SOCIALA MEDIER
BLAND UNGDOMAR PÅ GYMNASIET:

1.	Bli road/underhållen av roliga klipp/skämt	66%
2.	Ett tidsfördriv/att få tiden att gå	54%
3.	Umgås med vänner/hänga med kompisar	44%
4.	Digital kontaktlista över vänner/bekanta	31%
5.	Hålla koll på vad vänner/bekanta gör	22%

Vilka drivkrafter har barn och ungdomar att använda sociala medier?

- Barn i olika skolåldrar har samma topp tre främsta drivkrafter att använda sociala medier; att bli road och underhållen, att få tiden att gå samt att få umgås med kompisar.
- För lågstadiebarnen är att bli road och underhållen den överlägset största drivkraften. På mellanstadiet likaså även om att fördriva tiden och hänga med vänner blir en allt större motivation.
- Jämfört med befolkningen i stort motiveras fler barn och ungdomar från mellanstadiet upp till och med gymnasiet att använda sociala medier för att få uppdateringar om kändisar och att använda tjänsterna som en mötesplats för att få nya kompisar. *)
- Jämfört med befolkningen i stort motiveras fler högstadie- och gymnasieungdomar att använda sociala medier för shopping och försäljning samt att använda tjänsterna som digitala fotoalbum eller dagböcker för att bevara minnen. *)
- Bland ungdomar på gymnasiet är det också något vanligare att motiveras att använda sociala medier för att visa att de finns, vem de är och vad de gör samt för att kunna nätdejta och träffa kärleken. *)

Vill du veta hur många unga som drivs att använda sociala medier för att ta del av samhällsnyheter, se *kapitel 7*.

Utöver de 18 drivkrafter vi jämför i vår undersökning kan det finnas ytterligare drivkrafter att använda sociala medier. För fördelning av samtliga 18 drivkrafter, se *tabellbilagan*.

Mer än hälften av alla gymnasieungdomar umgås på Snapchat

Fråga: På vilka av följande sociala medier umgås du med vänner/hänger du med kompisar?

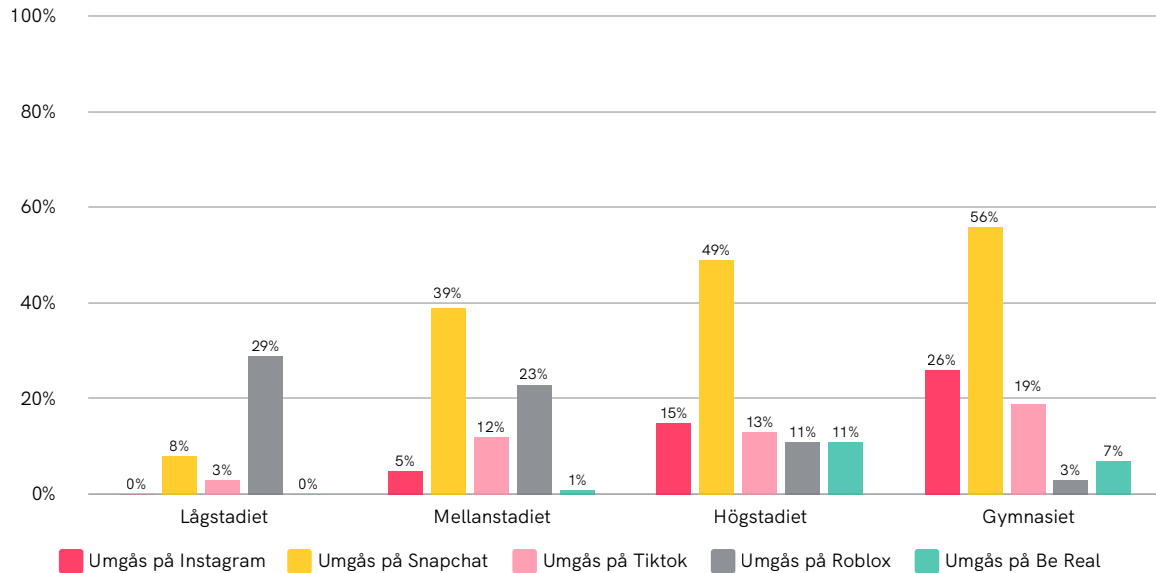

Diagram 9.23, Bas: Barn och ungdomar 8-19 år, År 2023 (Studie 2)

På vilka sociala medier umgås barn och ungdomar?

- På lågstadiet umgås barn främst på Roblox medan äldre barn och ungdomar umgås främst på Snapchat.
- Barn på lågstadiet umgås nästan bara på Roblox även om en liten andel även använder Snapchat och Tiktok för att hänga med kompisar.
- Bland mellanstadiebarnen är umgänget på Snapchat nästan dubbelt så stort som umgänget på Roblox. En mindre andel umgås även på Tiktok och några få på Instagram.
- Bland högstadieungdomarna dominerar Snapchat som social plattform att umgås på. En avsevärt mindre andel umgås även på Instagram, följt av Tiktok, Roblox och Be Real.
- Bland gymnasieungdomarna fortsätter Snapchat att dominera som social plattform att umgås på. Fler börjar dock umgås på Instagram och Tiktok. En mycket liten andel, mindre än bland högstadieungdomarna, umgås även på Be Real och Roblox.
- Utöver sociala medier umgås barn på lågstadiet och mellanstadiet främst i spelet Fortnite och i andra spel på nätet. Mellanstadiebarnen använder även Whatsapp för att umgås. På högstadiet och gymnasiet dominerar Discord som plats att umgås på, följt av olika spel. *)

YOUTUBE

Youtube varken ökar eller minskar år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

YOUTUBE ÅR 2022-2023

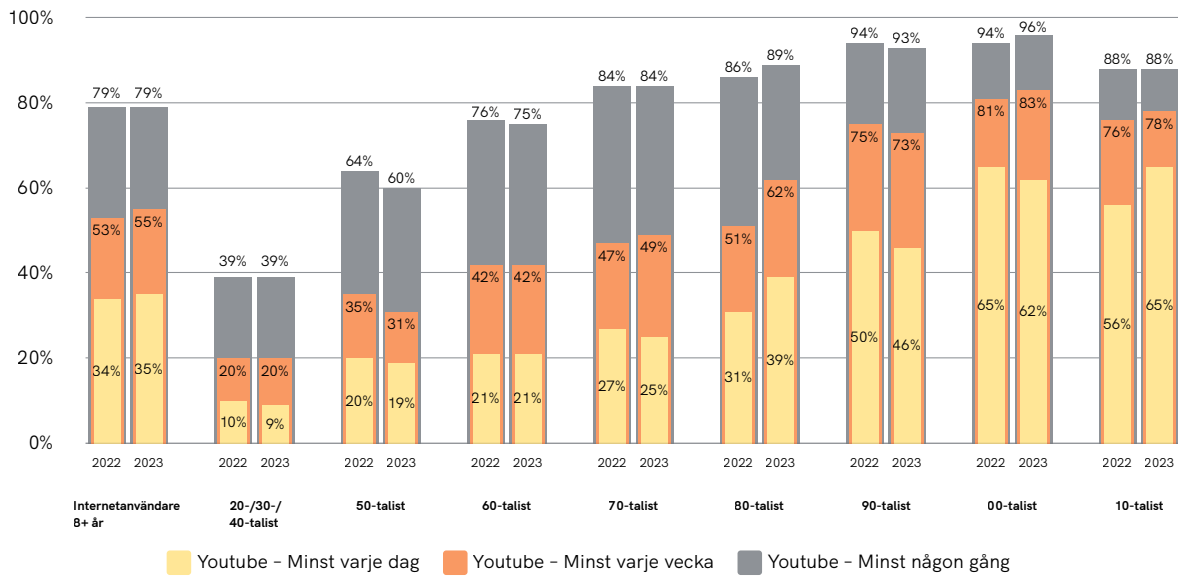

Diagram 9.24, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Youtube?

- 8 av 10 har använt Youtube år 2023, fler än hälften har använt Youtube varje vecka och drygt var tredje varje dag. Fler män (83%) än kvinnor (75%) använder Youtube. *)
- Andelen som använder Youtube år 2023 är oförändrad mot år 2022. Det gäller även på vecko- och daglig nivå. Det finns dock några få skillnader i användandet i olika åldersgrupper.
- 00-talisterna ligger i topp när det gäller andelen användare av Youtube. På daglig nivå används dock Youtube mest av 10-talister. De födda på 10-talet ökar också sin dagliga användning av Youtube.
- 80-talisterna ökar sin veckoanvändning av Youtube år 2023.
- Jämfört med år 2021 tappade Youtube år 2022 en del användare bland de äldsta, som de år 2023 inte har tagit igen. Andelen äldre youtubeanvändare är alltså oförändrad mellan år 2022 och år 2023. *)

Youtube är populärast bland barn

Fråga: Om du bara fick välja ett av dessa sociala medier, vilket är då din favorit?

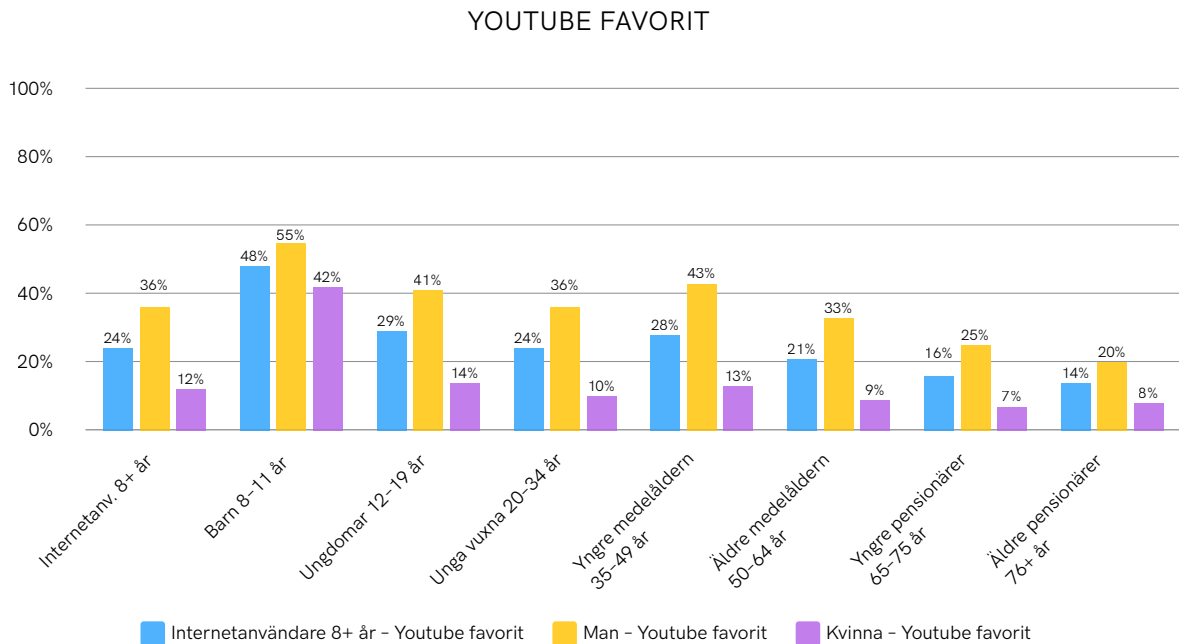

Diagram 9.25, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har Youtube som favorit?

- Youtube är favoriten bland sociala medier hos svenska folket. Var fjärde svensk har Youtube som favorit (se *Diagram 9.9*).
- Tre gånger fler män än kvinnor har Youtube som favorit. Det gäller i princip i alla åldrar, utom de under 12 år.
- Youtube är som allra mest populär bland barn 8-11 år. Det gäller både pojkar och flickor även om Youtube är extra populär bland pojkarna.
- De som har Youtube som favorit motiveras mer än befolkningen i stort att använda sociala medier för att bli roade av roliga klipp, för att fördriva tiden, för att få kunskap, nya lärdomar och inspiration och för att få samhällnyheter och uppdateringar om kändisar och artister. (Se *Tabell 9.15*.)

FACEBOOK

Färre använder Facebook år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

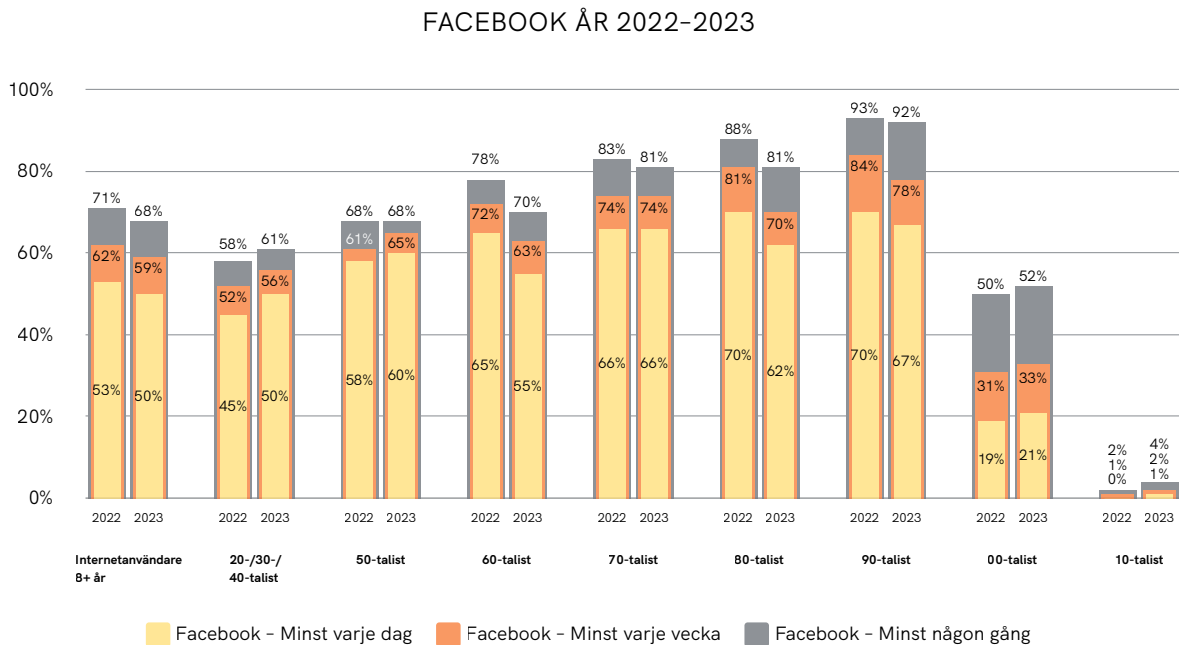

Diagram 9.26, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Facebook?

- 7 av 10 har använt Facebook år 2023, 6 av 10 varje vecka och 5 av 10 varje dag. Fler kvinnor (74%) än män (62%) använder Facebook. *)
- Andelen som använder Facebook år 2023 (68%) har minskat jämfört med år 2022 (71%). Minskning sker även på vecko- och daglig nivå. Det är fler män än kvinnor som har slutat att använda Facebook år 2023.
- 90-talisterna ligger i topp vad gäller andelen användare av Facebook. Deras användning på vecko- och daglig nivå minskar dock något i år.
- På delad andra plats kommer 70- och 80-talisterna som facebookanvändare. I år har 80-talisterna, framför allt männen, minskat sitt användande av Facebook på alla nivåer. *)
- Även färre 60-talister använder Facebook år 2023, på alla nivåer.
- De enda som ökar sitt användande av Facebook är kvinnor födda på 00-talet, varav fler har börjat använda Facebook dagligen. *)

Facebook populärast bland pensionärer

Fråga: Om du bara fick välja ett av dessa sociala medier, vilket är då din favorit?

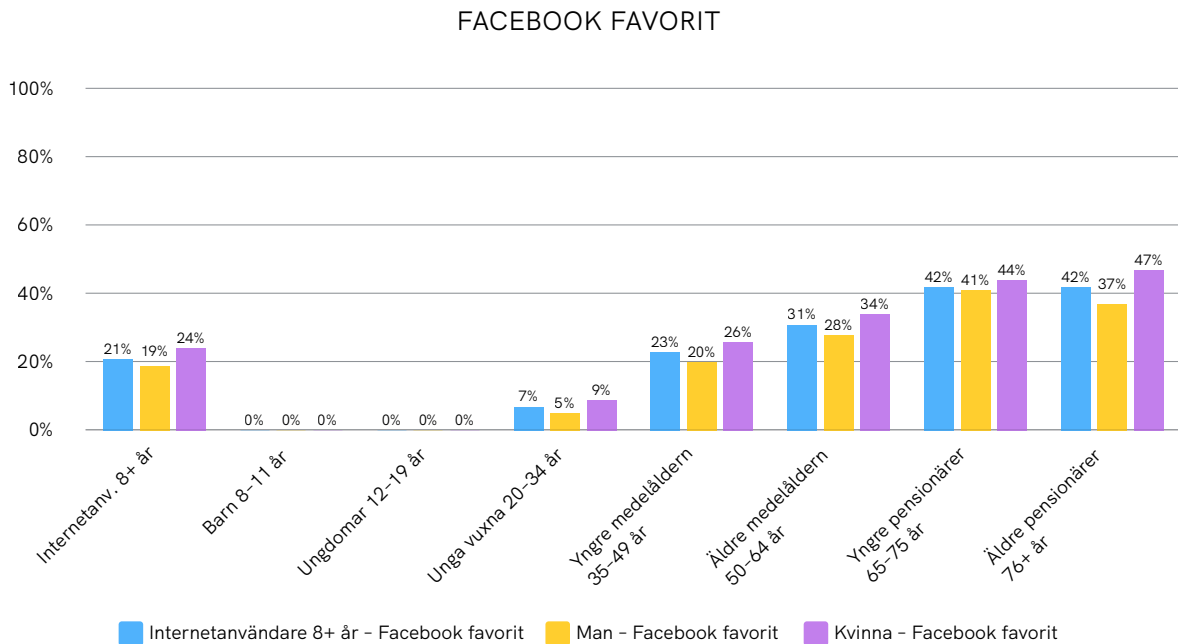

Diagram 9.27 Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har Facebook som favorit?

- Facebook är en av de mest populära sociala medieplattformarna bland svenska folket. Efter Youtube kommer Facebook på delad andra plats med Instagram. Var femte svensk har Facebook som favorit (se *Diagram 9.9*).
- Något fler kvinnor än män har Facebook som favorit. Det gäller i alla åldrar.
- Facebook är som allra mest populär bland pensionärer. Uppemot hälften av pensionärerna har Facebook som favorit.
- Bland de under 20 år är Facebook inte alls populär. Faktum är att i princip ingen i åldern 8-19 år har Facebook som favorit.
- De som har Facebook som favorit motiveras mer än befolkningen i stort av att använda sociala medier för att vara med i grupper och träffa likasinnade, komma ihåg att gratulera vänner och bekanta på födelsedagen, ha en digital kontaktlista över vänner och bekanta, hålla koll på vad vänner och bekanta gör, ha ett digitalt fotoalbum och dagbok för att bevara minnen, uttrycka sina åsikter och göra sin röst hörd samt visa att de finns, vem de är och vad de gör. (Se *Tabell 9.15*.)

INSTAGRAM

Instagram varken ökar eller minskar år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

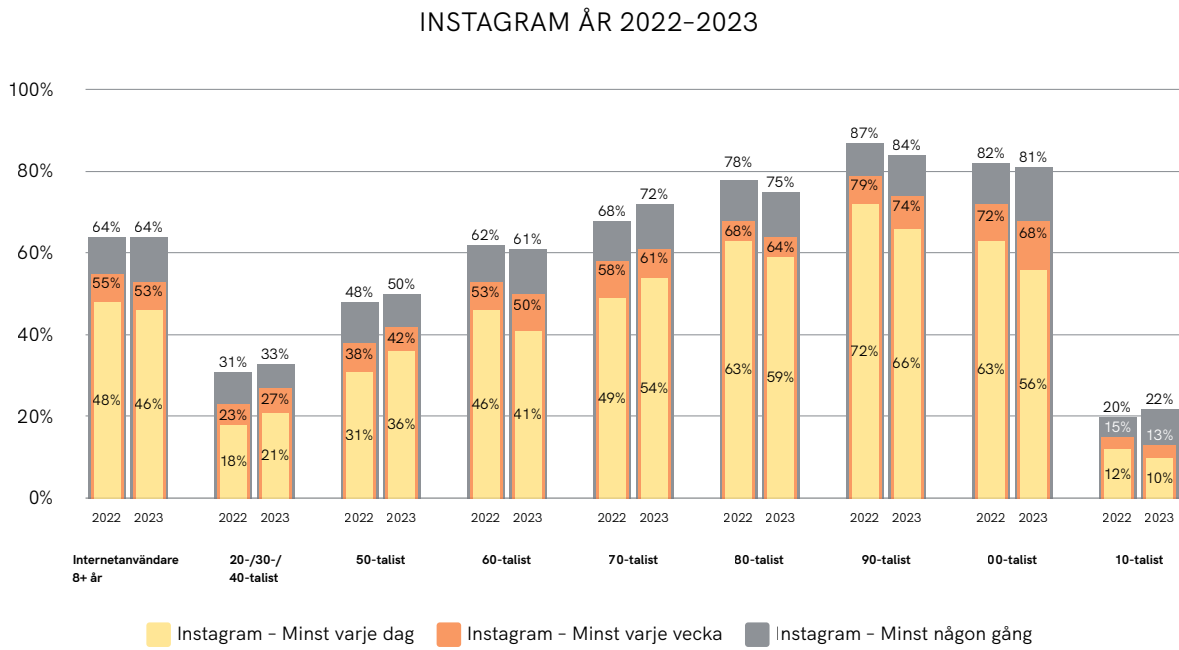

Diagram 9.28, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Instagram?

- Nära två tredjedelar har använt Instagram år 2023, mer än hälften har använt Instagram varje vecka och något färre än hälften varje dag. Fler kvinnor (74%) än män (54%) använder Instagram. *)
- Andelen som använder Instagram år 2023 är oförändrad mot år 2022. Det gäller även på vecko- och daglig nivå. Det finns dock några få skillnader i användandet i olika åldersgrupper.
- 90-talisterna ligger i topp vad gäller andelen användare av Instagram, följd av 00-talisterna och därefter 80-talisterna. De har alla marginellt minskat sin användning av Instagram på daglig basis år 2023.
- Kvinnor födda på 80-talet ökar sin veckoanvändning av Instagram år 2023. De jämnåriga männen minskar istället sin veckoanvändning. *)

Instagram populärast bland unga kvinnor

Fråga: Om du bara fick välja ett av dessa sociala medier, vilket är då din favorit?

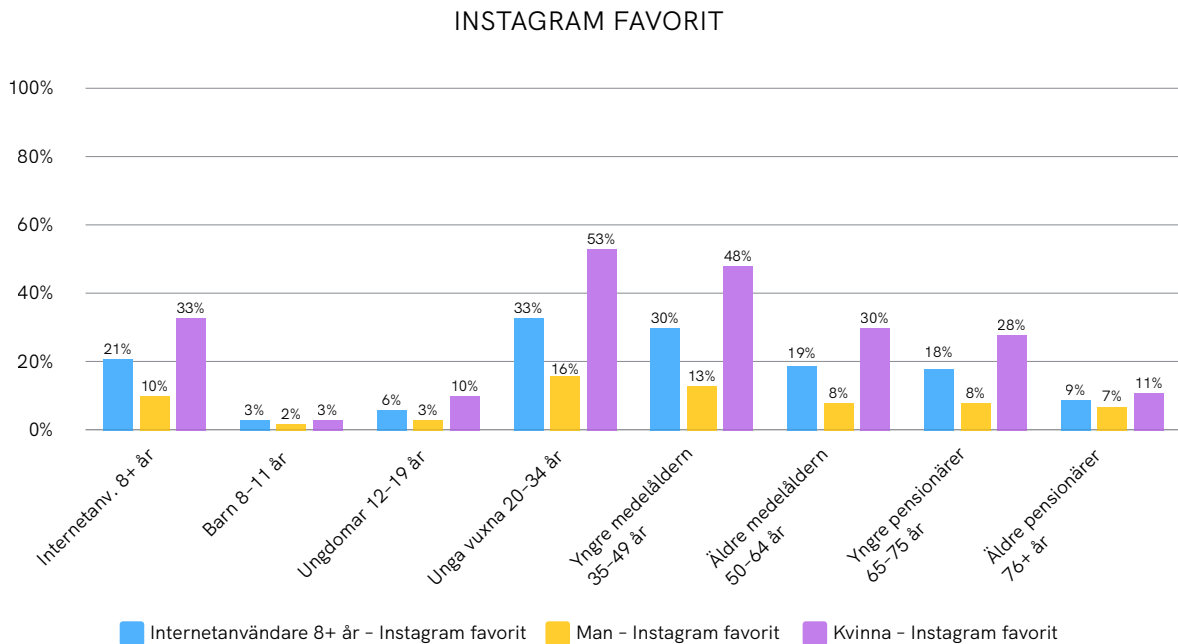

Diagram 9.29, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har Instagram som favorit?

- Instagram är en av de mest populära sociala medieplattformarna bland svenska folket. Efter Youtube kommer Instagram på delad andra plats med Facebook. Var femte svensk har Instagram som favorit (se *Diagram 9.9*).
- Betydligt fler kvinnor än män har Instagram som favorit. Det gäller i princip i alla åldrar.
- Instagram är som populärast bland kvinnor mellan 20-49 år. Allra mest bland unga kvinnor mellan 20-34 år varav mer än hälften har Instagram som favorit.
- Bland de allra yngsta och de allra äldsta är Instagram inte alls lika populär. Endast några få procent har Instagram som favorit bland 8-11-åringar och knappt var tionde bland de som är 76 år eller äldre.
- De som har Instagram som favorit motiveras mer än befolkningen i stort av att använda sociala medier för att ha ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen, för att hålla koll på vad vänner och bekanta gör, för att ha en digital kontaktlista över vänner och bekanta, för att få nyheter och erbjudande från varumärken och företag de följer, för att visa att de finns, vem de är och vad de gör samt för att få tiden att gå. (Se *Tabell 9.15*.)

SNAPCHAT

Snapchat varken ökar eller minskar år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

SNAPCHAT ÅR 2022-2023

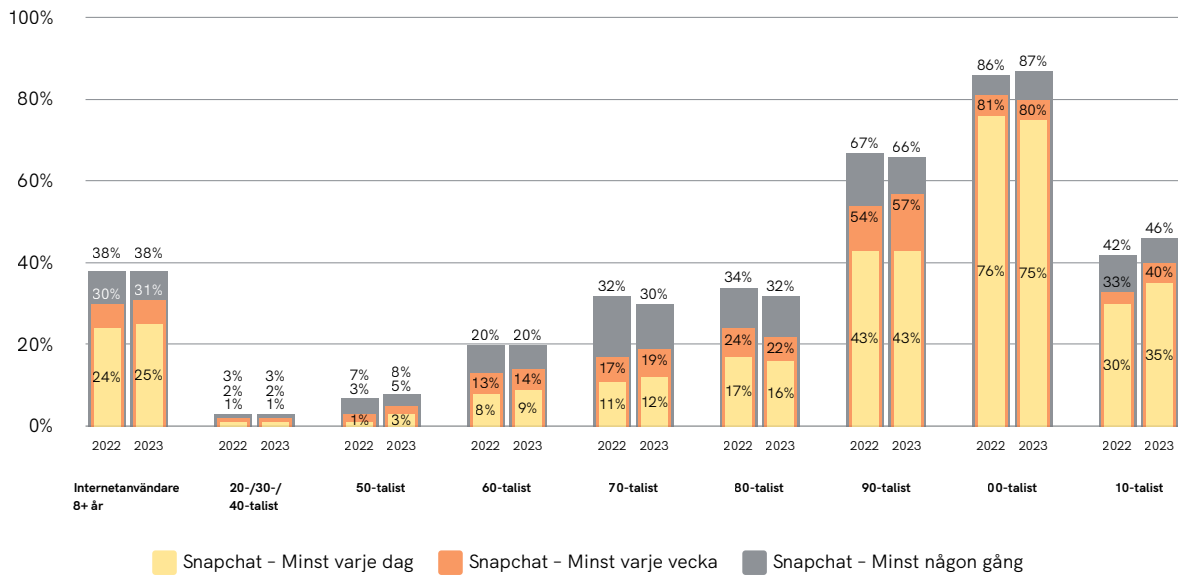

Diagram 9.30, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Snapchat?

- Nära 4 av 10 har använt Snapchat år 2023, 3 av 10 har använt Snapchat varje vecka och var fjärde varje dag. Fler kvinnor (40%) än män (36%) använder Snapchat. *)
- Andelen som använder Snapchat år 2023 är oförändrad mot år 2022. Det gäller även på vecko- och daglig nivå. Det finns dock några få skillnader i användandet i olika åldersgrupper.
- 00-talisterna ligger i topp vad gäller andelen användare av Snapchat följt av 90-talisterna. Kvinnor födda på 90-talet minskar sitt användande av Snapchat år 2023, medan de jämnåriga männen istället ökar sin användning. *)
- Även något fler 10-talister använder Snapchat år 2023, främst fler pojkar. *)

Snapchat populärast bland ungdomar

Fråga: Om du bara fick välja ett av dessa sociala medier, vilket är då din favorit?

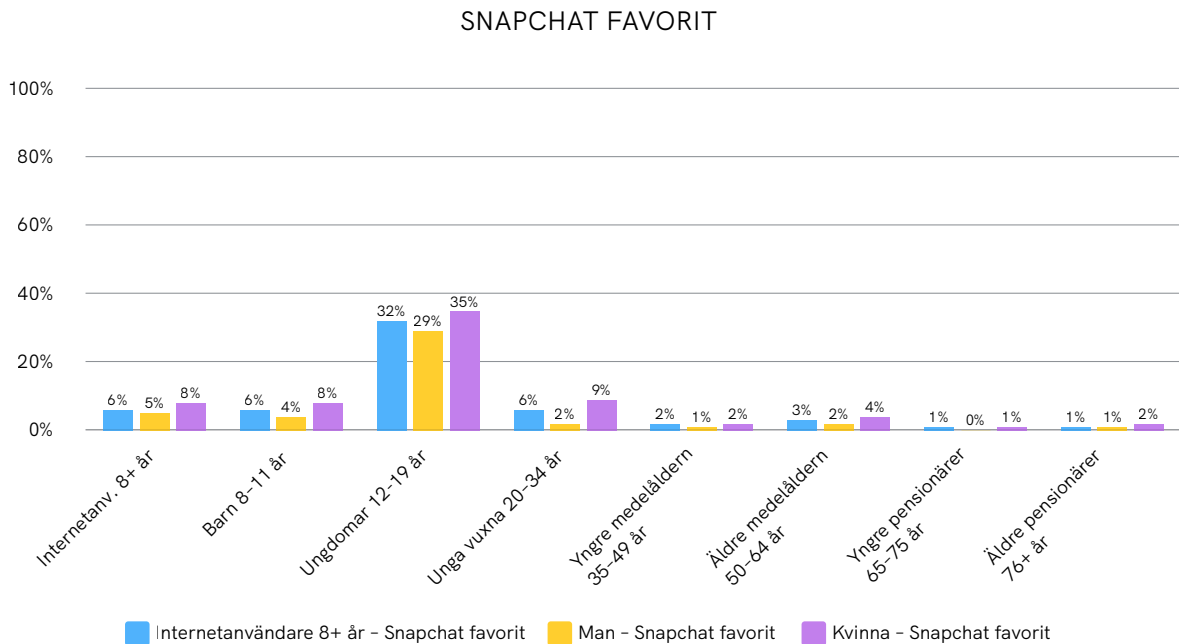

Diagram 9.31, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har Snapchat som favorit?

- Snapchat är en av de mest populära sociala medieplattformarna bland de födda på 2000-talet. Bland svenska folket har endast 6 procent Snapchat som favorit.
- Något fler kvinnor än män har Snapchat som favorit. Det gäller i princip i alla åldrar.
- Snapchat är som populärast bland ungdomar 12-19 år. Allra mest bland kvinnor varav en dryg tredjedel har Snapchat som favorit.
- Bland de som är 35 år eller äldre har nästan ingen Snapchat som favorit, utan endast bland några få procent är tjänsten den mest populära.
- De som har Snapchat som favorit motiveras mer än befolkningen i stort av att använda sociala medier för att hänga med kompisar, för att träffa nya kompisar, för att hålla koll på vad kompisar gör, för att bli roade av roliga klipp, för att använda tjänsten som en digital kontaktlista över kompisar samt som ett digitalt fotoalbum eller dagbok för att bevara minnen. (Se *Tabell 9.15.*)

TIKTOK

Fler använder Tiktok år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

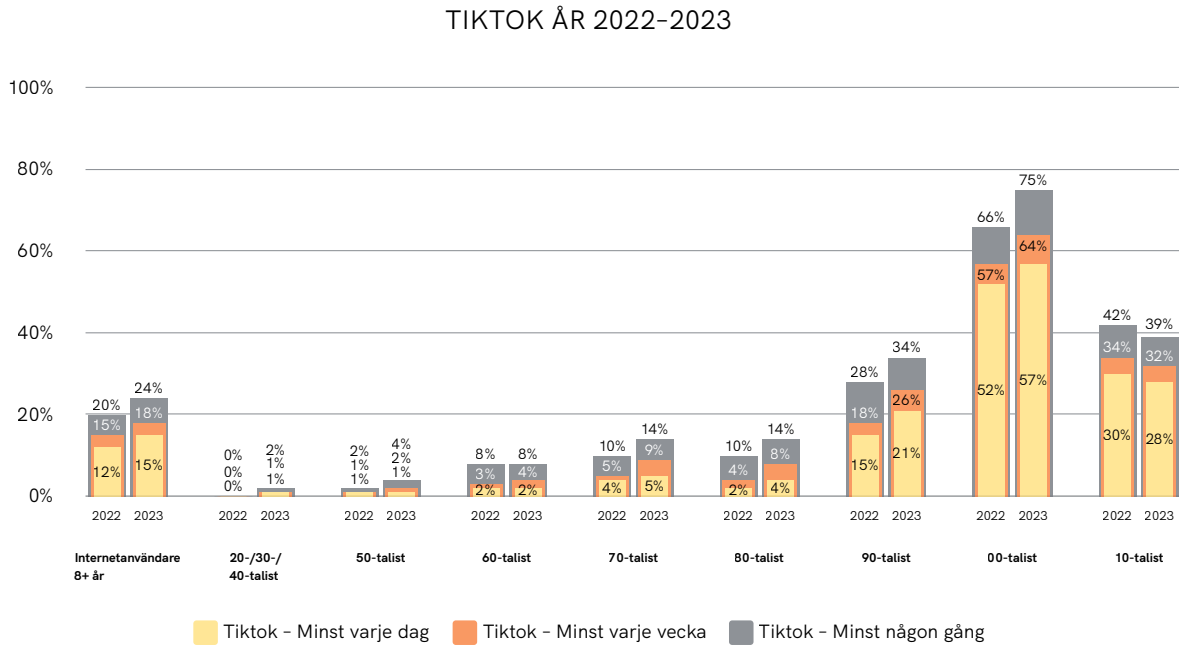

Diagram 9.32, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Tiktok?

- Var fjärde har använt Tiktok år 2023, nära var femte har använt Tiktok varje vecka och var sjunde varje dag. Fler kvinnor (27%) än män (21%) använder Tiktok. *)
- Andelen som använder Tiktok år 2023 (24%) har ökat jämfört med år 2022 (20%). Tillväxt sker även på vecko- och daglig nivå. Tiktok ökar i princip i alla åldrar, utom bland 10-talisterna.
- 00-talisterna ligger i topp vad gäller andelen användare av Tiktok. Bland 00-talisterna har Tiktok ökat som mest år 2023 och ökning sker även på vecko- och daglig nivå. 3 av 4 födda på 00-talet använder Tiktok år 2023.
- Tiktok ökar både bland män och kvinnor men i den äldre halvan av befolkningen är det framför allt bland kvinnorna som tillväxten sker. *)

Tiktok populärast bland tonårsflickor

Fråga: Om du bara fick välja ett av dessa sociala medier, vilket är då din favorit?

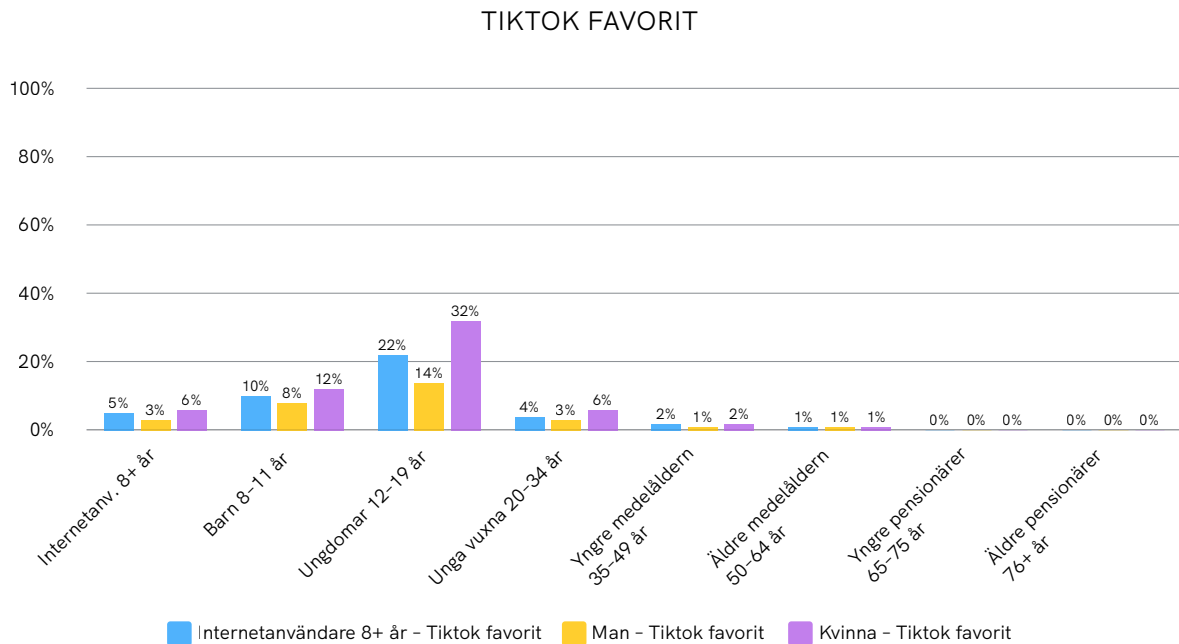

Diagram 9.33, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Vilka har Tiktok som favorit?

- Tiktok är en populär social medieplattform bland de födda på 2000-talet. Bland svenska folket har endast 5 procent Tiktok som favorit. *)
- Fler kvinnor än män har Tiktok som favorit. Det gäller i princip i alla åldrar.
- Tiktok är som populärast bland ungdomar 12-19 år. Allra mest bland flickorna varav en tredjedel har Tiktok som favorit.
- Bland de som är tjugo år eller äldre har endast några få procent Tiktok som favorit och bland pensionärer är det i princip ingen alls.
- De som har Tiktok som favorit motiveras mer än befolkningen i stort av att använda sociala medier för att bli roade av roliga klipp, för att få tiden att gå, för uppdateringar om kändisar och artister, för shopping och försäljning och för att hänga med kompisar. (Se *Tabell 9.15.*)

TWITTER (X)

Fler unga har börjat använda Twitter år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

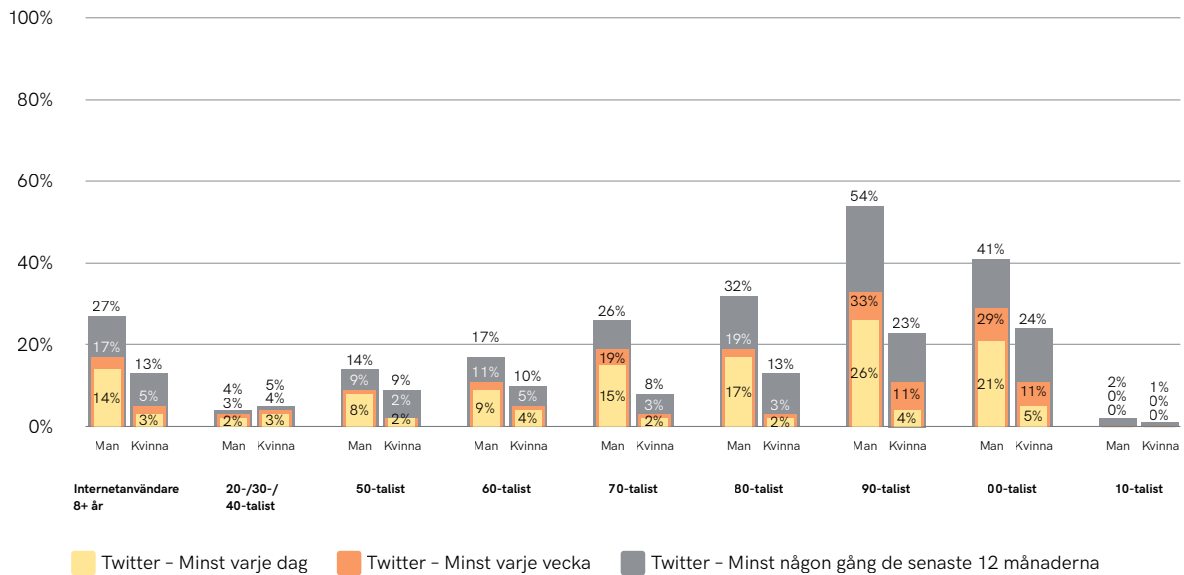
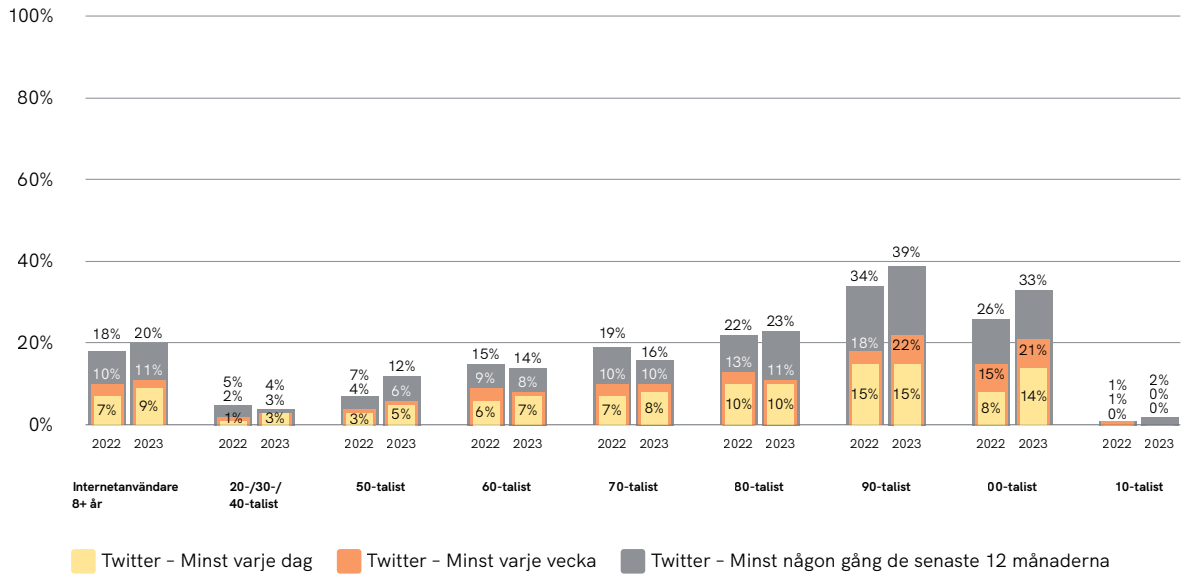

Diagram 9.34a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Twitter?

Twitter har i juni 2023 bytt namn till X. Datainsamling samt analys gjordes dessförinnan därav används Twitter genomgående i rapporten.

- Var femte har använt Twitter år 2023. Runt var tionde har använt Twitter varje vecka och varje dag. Dubbelt så många män (27%) som kvinnor (13%) använder Twitter.
- Andelen som använder Twitter år 2023 (20%) har ökat jämfört med år 2022 (18%). Tillväxt sker även på vecko- och daglig nivå. Det är framför allt fler män som har börjat använda Twitter år 2023. *)
- 90-talisterna ligger i topp vad gäller andelen användare av Twitter. 90-talisterna, framför allt männen, har ökat sin andel användare på Twitter år 2023 på alla nivåer. Mer än hälften av alla män födda på 90-talet använder Twitter år 2023 och var fjärde är där varje dag. *)
- Twitter ökar även bland 00-talisterna. Det gäller såväl män som kvinnor och även på vecko- och daglig nivå. Bland 00-talisterna har Twitter ökat mest av alla generationer. *)
- Även 50-talisterna ökar sin användning av Twitter år 2023.
- Den enda grupp som år 2023 minskar i andel användare av Twitter är kvinnor födda på 70-talet. Jämnåriga män har dock ökat sin dagliga användning av Twitter. *)
- Endast 3 procent av svenskarna har Twitter som favorit bland sociala nätverksplatser. Twitter är populärast bland unga män. Var tionde man mellan 20-34 år har Twitter som favorit. *)
- De som har Twitter som favorit motiveras mer ofta än befolkningen i stort att använda sociala medier för att få ta del av samhällsinformation och samhällsnyheter, att få nyheter och erbjudande från varumärken och företag de följer, att uttrycka sina åsikter och göra sin röst hörd, att det är en plats som gynnar deras karriär samt för kunskap, nya lärdomar, tips och inspiration. (Se *Tabell 9.15.*)

LINKEDIN

LinkedIn varken ökar eller minskar år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

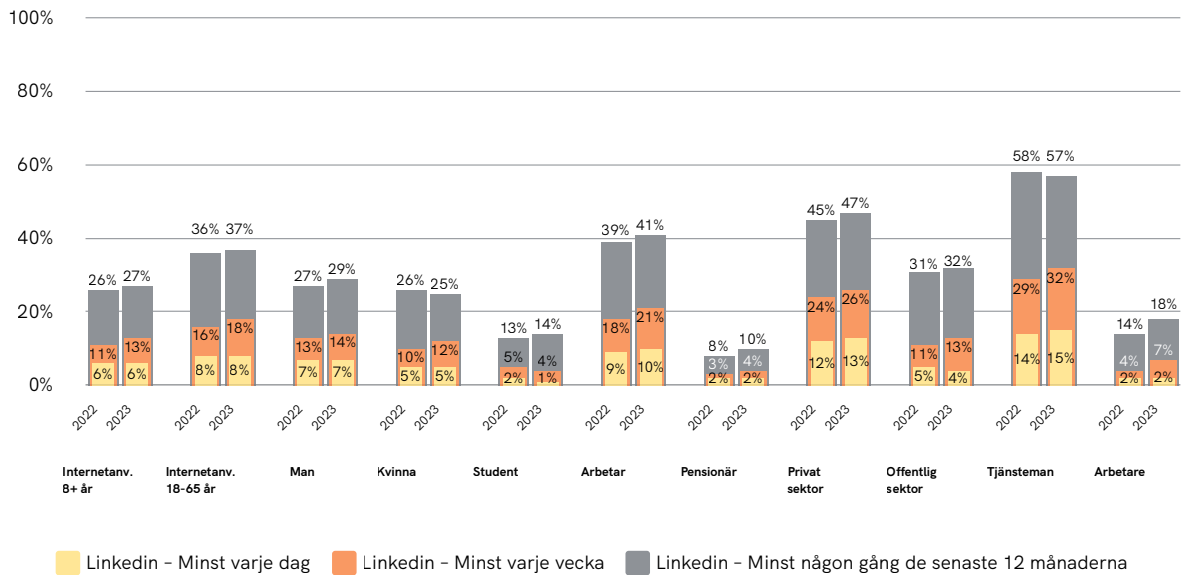
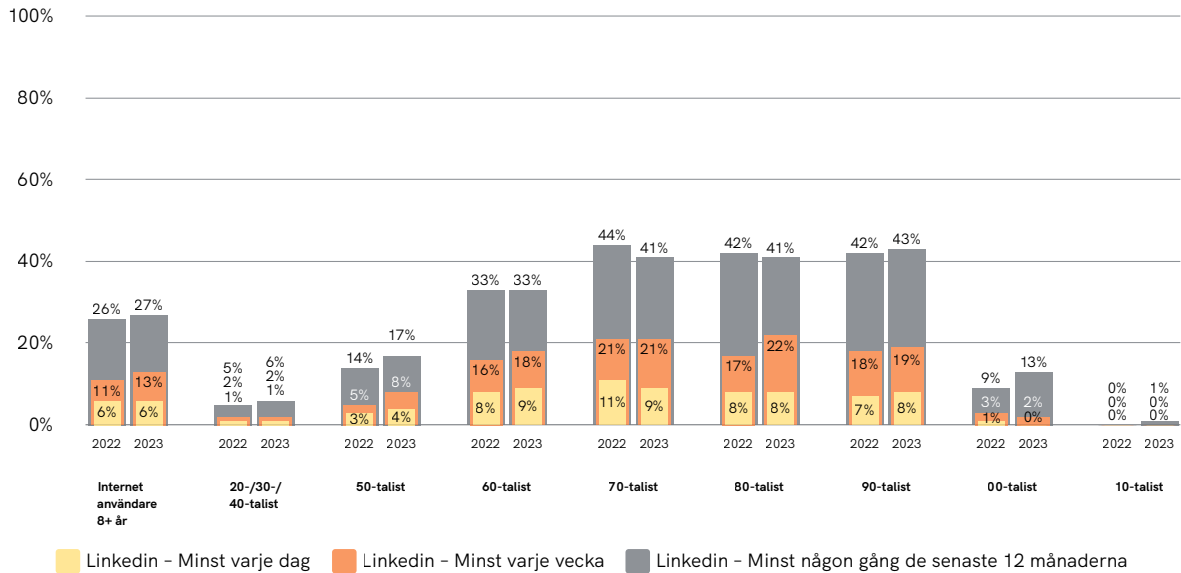

Diagram 9.35a-b, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder LinkedIn?

- Mer än var fjärde har använt LinkedIn år 2023, var åttonde har använt tjänsten varje vecka och 6 procent varje dag. Något fler män (29%) än kvinnor (25%) använder LinkedIn.
- Andelen som använder LinkedIn år 2023 är oförändrad mot år 2022. Det gäller även på vecko- och daglig nivå. Det finns dock några få skillnader i användandet i olika åldersgrupper.
- LinkedIn används mest av personer födda på 70-, 80 och 90-talet. Kvinnor födda på 90-talet minskar sitt användande av LinkedIn medan de jämnåriga männen istället ökar sin användning. *)
- Även något fler 00-talister har börjat använda LinkedIn år 2023, främst fler män. *)
- 4 av 10 som arbetar använder LinkedIn och betydligt fler i privat sektor (47%) än i offentlig sektor (32%) är på LinkedIn.
- Skillnaden är mycket stor i användandet av LinkedIn mellan de som i sin yrkesroll är tjänstemän (57%) jämfört med arbetare (18%). De sistnämnda har dock ökat sin närvaro på LinkedIn under 2023.
- 2 procent av befolkningen har LinkedIn som favorit bland sociala medier. Allra mest populär är tjänsten bland män födda på 60- och 70-talet varav 7 procent har LinkedIn som favorit. *)

ROBLOX

Fler barn använder Roblox år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

ROBLOX ÅR 2022-2023

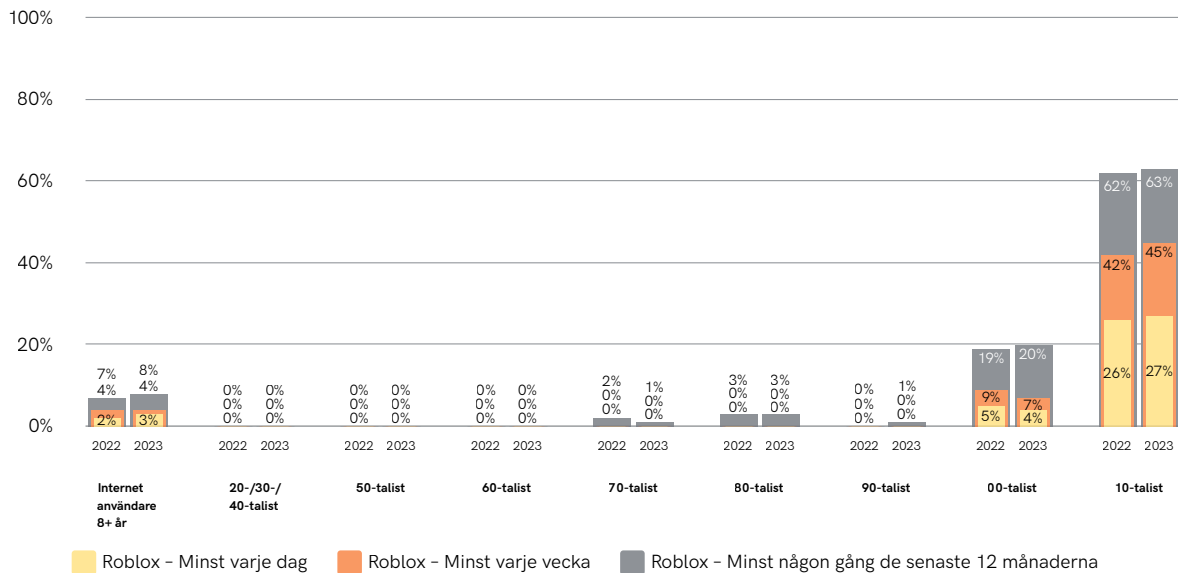

Diagram 9.36, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många använder Roblox?

- 8 procent har använt Roblox år 2023 och 3 procent använder Roblox dagligen.
- Andelen som använder Roblox år 2023 (8%) har ökat jämfört med år 2022 (7%).
- Roblox används nästan uteslutande av de födda på 2000-talet (35%). Gapet är stort jämfört med de födda på 1900-talet (1%). *)
- Roblox används allra mest av 10-talisterna varav mer än 6 av 10 har använt Roblox år 2023.
- Roblox används i lika hög utsträckning av pojkar och flickor. Bland 00-talisterna är det dock fler pojkar som använder Roblox och bland 10-talisterna fler flickor. *)
- 2 procent av befolkningen har Roblox som favorit bland sociala medier. Bland de födda på 2000-talet är det 8 procent som har Roblox som favorit och bland 10-talisterna hela 20 procent. *)

BE REAL

6 procent av svenskarna använder Be Real år 2023

Fråga: Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?

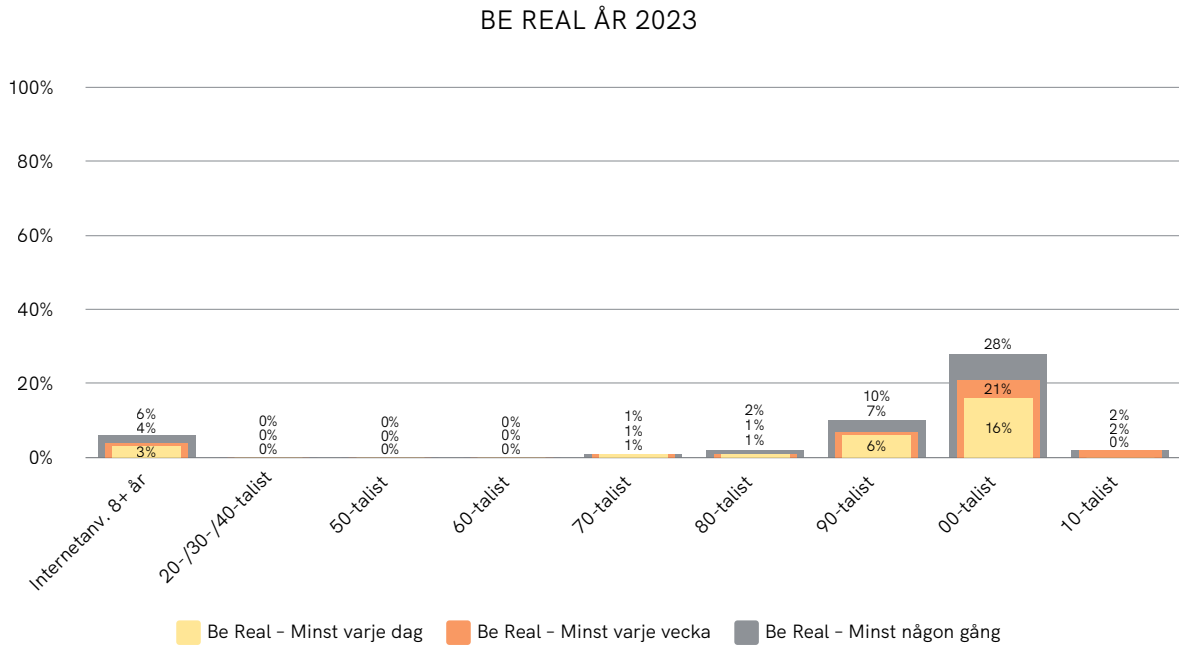

Diagram 9.37, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

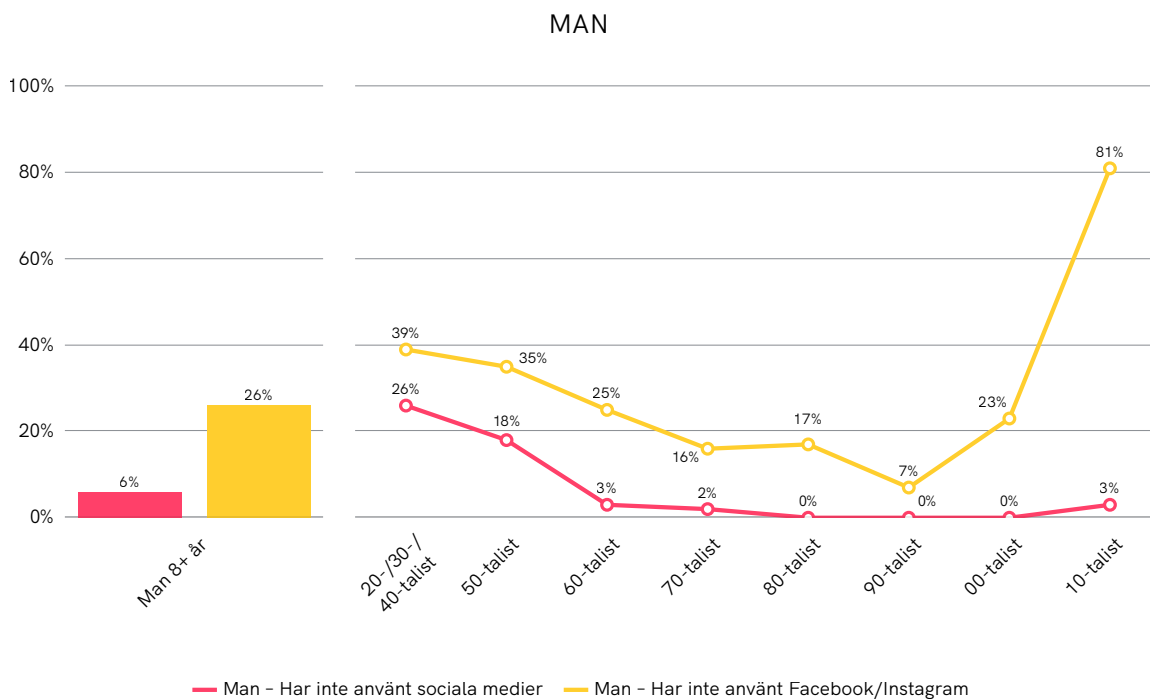
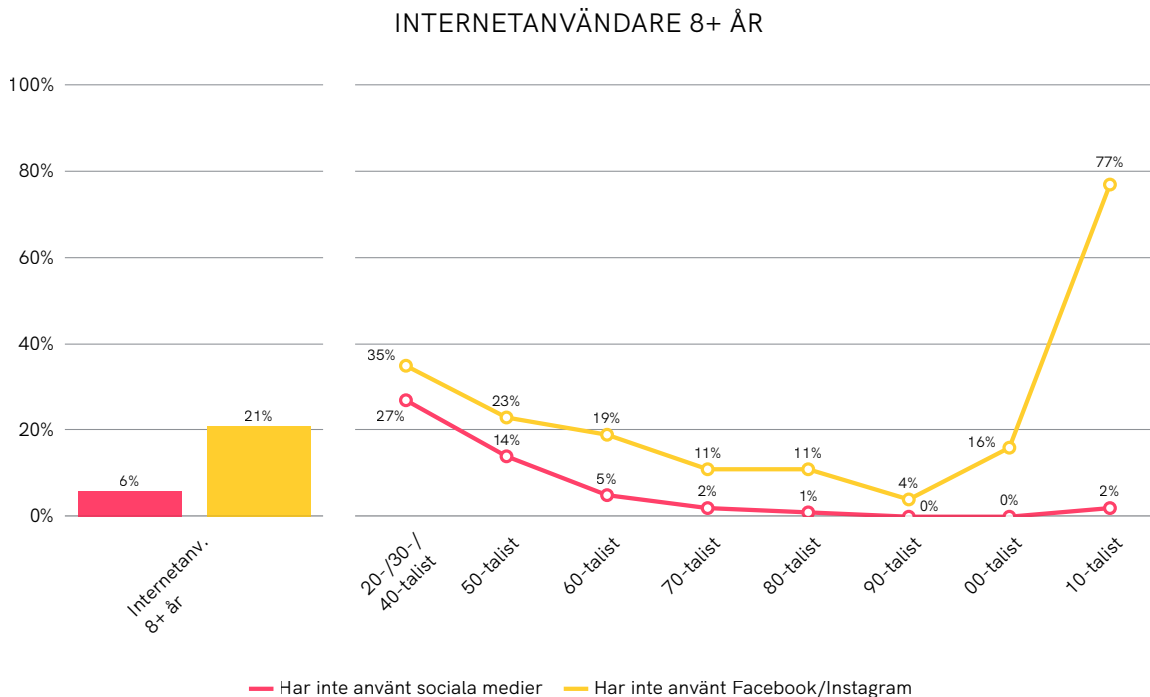
Hur många använder Be Real?

- 6 procent har använt Be Real år 2023 och 3 procent använder Be Real dagligen.
- Be Real används nästan uteslutande av 00- och 90-talister. Tjänsten används allra mest av 00-talisterna varav nära 3 av 10 har använt Be Real år 2023.
- Be Real används mest av kvinnor. Tre gånger fler kvinnor (9%) än män (3%) har använt Be Real det senaste året. Hela 44 procent av kvinnorna födda på 00-talet har använt Be Real år 2023. *)
- Nästan ingen, 0 procent av befolkningen, har Be Real som favorit. Bland 00-talisterna uppnår Be Real favoritstatus hos endast 1 procent. *)

VILKA VÄLJER BORT SOCIALA MEDIER OCH VARFÖR?

Dubbelt så många män som kvinnor avstår från Facebook och Instagram

Fråga: Har du använt sociala nätverksplatser/sociala medier de senaste 12 månaderna?

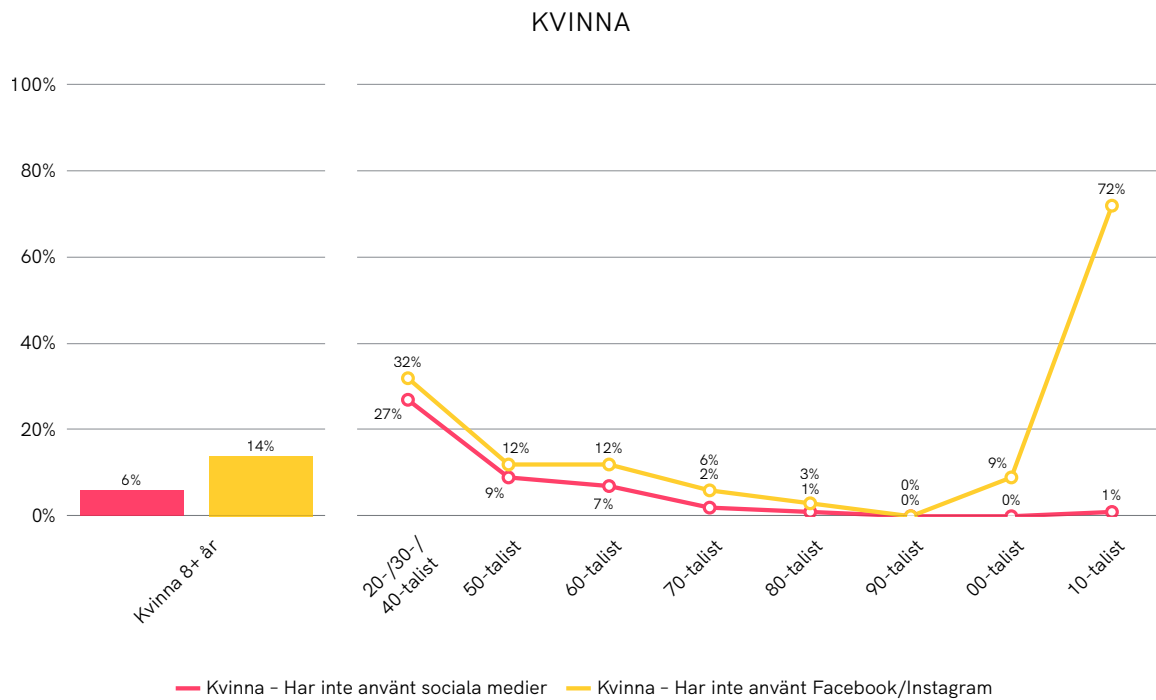

Diagram 9.38a-c, Bas: Internetanvändare 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Hur många använder inte sociala medier?

- 6 procent av den internetanvändande befolkningen använder inte sociala medier år 2023.
- 7 procent av internetanvändarna födda på 1900-talet och 1 procent av de födda på 2000-talet använder inte sociala medier. *)
- Mer än var femte internetanvändande pensionär använder inte sociala medier. *)
- Män och kvinnor är icke-användare av sociala medier i lika hög utsträckning, men det varierar i olika åldersgrupper. Störst är skillnaden bland 50-talister där dubbelt så många män som kvinnor inte använder sociala medier.
- Bland 10-talisterna är det något fler pojkar (3%) än flickor (1%) som inte använder sociala medier.

Hur många använder varken Facebook eller Instagram?

Utöver hur många som är icke-användare av alla sociala medier så har vi även valt att titta närmare på vilka som inte använder någon av två av de största sociala nätverksplattformarna; Facebook och Instagram.

- Var femte i befolkningen använder varken Facebook eller Instagram år 2023.
- Nästan dubbelt så många män som kvinnor har inte använt Facebook eller Instagram år 2023. Störst är skillnaden bland 80-talister där nästan sex gånger fler män än kvinnor varken använder Facebook eller Instagram.
- Mer än dubbelt så många av de födda på 2000-talet än de födda på 1900-talet använder varken Facebook eller Instagram. *)

- 3 av 10 av de internetanvändande pensionärerna använder varken Facebook eller Instagram. *)

“Sociala medier är trams!”

Fråga: Hur kommer det sig att du inte använder sociala medier?

Diagram 9.39, Bas: Använder inte sociala medier 8+ år, År 2023 (Studie 2)

Varför avstår några från att använda sociala medier?

Det är 6 procent av den internetanvändande befolkningen som inte använder några sociala medier alls (se *Diagram 9.38a-c*). Merparten av de som inte använder sociala medier är 65 år eller äldre, men det finns icke-användare i alla åldrar. De allra yngsta är i minoritet och de uppger nästan inget annat skäl än att de inte får använda sociala medier för sina föräldrar, ännu.

Anledningarna till varför man väljer bort sociala medier är många och olika. De vanligaste orsakerna handlar om att man ser tjänsterna som tidskrävande och som något man varken har ett behov eller intresse av. Några upplever att det är för svårt att lära sig hur sociala medier fungerar och att tekniken i sig är en utmaning. Andra har någon annan som "sköter det åt dem".

Vissa rentav ogillar de sociala nätverksplattformarna och tycker att "de är trams". Andra anser att de är för integritetskränkande, för kommersiella eller rentav skadliga eller farliga. Flera upplever de sociala nätverksplattformarna som asociala och umgås hellre i verkliga livet. Några har också hört att man "kan fastna" och att sociala medier är för beroendeframkallande.

Får inte använda sociala medier för sina föräldrar

Nästan alla barn mellan 8–12 år som inte använder sociala medier svarar att de inte får använda de sociala nätverksplattformarna för sina föräldrar, även om en 8-årig pojke tycker att han är "för liten" och en jämnårig flicka svarar "Vill inte!".

“Mamma tycker inte jag behöver det ännu.”

Pojke, 9 år

“Mina föräldrar tycker inte att jag ska använda det och de tycker inte heller att jag vill det.”

Flicka, 12 år

Har inget behov av, intresse eller tid för sociala medier

De flesta som inte använder sociala medier menar att de varken har behov av, intresse för eller tid att lägga på dessa tjänster. Man kan exempelvis känna att man inte behöver dela sina åsikter med “kreti och pleti”, eller att man inte heller har något intresse av att ta del av andras. Vidare tror man inte heller att det finns något intressant “att konsumera” på sociala medier, utan att all den information man behöver redan finns att ta del av på andra ställen, som exempelvis i traditionella medier. Många anser också att sociala medier är för tidskrävande och lägger hellre sin tid på annat.

“Vill ej lägga min tid på detta. Låg angelägenhet, stor tidsåtgång. Jag är totalt ointresserad av att ta del av andras personliga åsikter. Jag söker den information jag behöver och är intresserad av via tidningar, TV och radio.”

Man, 75 år

“Jag tror det ändlösa fingrandet på mobilen skulle stjäla mycket av min dyrbara tid som jag hellre ägnar åt något meningsskapande. Jag använder dator och mobil till det som underlättar min vardag och upplyser mig om tillståndet på den här planeten. Har inget behov av att exponera mig för världen.”

Man, 76 år

Tekniken är svår och andra tar hand om sociala medier

Tekniken kan vara en tröskel för att använda sociala medier. Dels att hantera de tekniska enheterna som dator och mobil, dels att installera appar för de olika sociala medietjänsterna och dels att sedan navigera på de sociala nätverksplattformarna. Det finns de som “delegerar” sociala medier till andra, som sin partner. Men vad händer med de som inte har någon att delegera till och hur känner de sig?

“Alldeles för mycket krångliga inställningar, funktioner och uppdateringar att hålla koll på. Ny teknik stressar mig. Kollar dock på min sambos facebook och instagram på gemensamma vänners inlägg.”

Kvinna, 49 år

“Har inte lärt mig tekniken tycker den är svår. Är lite rädd att använda datorer. Delegerat till hustrun. Om inte hon kunde skulle vi nog känna oss vingklippta och lite utanför.”

Man, 77 år

Ogillar sociala medier

Det finns en del som ogillar sociala medier, dess innehåll och hur de används. Det kan exempelvis vara att tjänsterna upplevs ytliga, innehålla "för mycket skräp och reklam", för mycket influencers och sakna "meningsfullt och utvecklande innehåll". Flera, oftast äldre, kallar sociala medier för "trams".

"Ogillar verkligen allt med sociala medier det ytliga, det falska, det tillrättalagda... En kombination som fick mig att stänga ned ALLA konton. Det blev för jobbigt och krävde för mycket tid att kontrollera vilka av alla aviseringar som var något att ha och vilka som bara var skräp, reklam eller folk som ville ha kontakt för att de hört mitt namn, inte för att vi hade något gemensamt. Blir illamående av bara tanken. Är fri idag."

Kvinna, 43 år

"Gillar inte det sätt som sociala medier ofta används på. Fåniga likes, kändisars gullande med varandra, influencers mm."

Kvinna, 71 år

"Jag är klok i huvudet och avstår från sådant trams. Vill ej ha med det att göra. Folk borde ägna sig åt viktigare saker."

Man, 84 år

Sociala medier är integritetskränkande och asociala

Sociala medier upplevs av några vara integritetskränkande. Man vill helt enkelt inte "lämna ut sig själv" och är mån om sitt privatliv. Några menar att de tycker om att vara anonyma på nätet. Flera betraktar också sociala medier som ett asocialt sätt att "idka umgänge på" och föredrar att umgås "i verkliga livet" istället.

"Har slutat! Av integritetsskäl ville jag inte dela något, läste bara andras inlägg. Kändes integritetskränkande att bara vara med, som att min tystnad också var talande. Sedan kränkte plattformens algoritmer säkert mig också. Känns med facit i hand mer asocialt att vara med än att stå utanför."

Kvinna, 45 år

"Sociala medier kan i mångt och mycket benämnas asociala. De flesta, inklusive jag själv, vill vara anonyma på nätet. Folk borde träffas i verkliga livet där beröring är möjligt. Att dölja sin identitet är att kränka den och att gömma sig bakom stela skärmar får människors sociala liv att stelna."

Man, 76 år

Sociala medier är för kommersiella

För vissa kan de kommersiella drivkrafterna bakom de sociala medieplattformarna vara både "avskräckande och stötande". Det talas om att man "göder plattformarna med beteendedata" genom att vara med. Några vänder sig emot att man inte äger sin personliga data som kan säljas vidare utan att man varken får godkänna det eller får betalt. En kvinna menar också att det är emot hennes "livsfilosofi att stödja kommersiella krafter".

“Sociala medier är konstruerade för att ge maximal skärmtid och därmed maximala inkomster för dem som köper beteendedata från plattformarna. Detta sker utan mitt samtycke och jag får inte ett korvöre. Därför avstår jag ett medlemskap.”

Man, 76 år

“Jag slutade använda sociala medier för att jag ogillar hur de största sociala medierna organiseras och finansieras bakom kulisserna genom att allt man lägger upp blir plattformsägarens genom spionage, inte bara på vad man gör på plattformen utan också hur man surfar på sidor vars företag har avtal med plattformen, samt i värsta fall försäljning av personliga data man samlat in för att underlätta för kunden.”

Kvinna, 46 år

Sociala medier kan vara skadliga och farliga

Några tar upp risker de ser med sociala medier, som att det “näthatas” och sprids “fake news”. En del skyr också det hårda samtalsklimatet på plattformarna och andra talar om “filterbubblor” som ger alltför ensidig information. Detta tros sammantaget kunna skada både vår bild av verkligheten och demokratin. Andra menar att det också finns risk för “bedragare” på sociala medier och är rädda för att drabbas.

“Negativa aspekter med sociala medier är t ex spridning av falska nyheter, “filterbubblor”, främjande av påverkanskampanjer t ex hatkampanjer, påverkar negativt det verkliga sociala livet, minskar intresset för seriös journalistik, påverkar samtalsklimatet i samhället i stort i negativ riktning och är skadliga för demokratin.”

Man, 76 år

“Där finns för mycke skvaller och osanningar. Kan skada vår verklighetsuppfattning och i förlängningen oss människor.”

Kvinna, 89 år

“Är inte intresserad och sedan vet man aldrig vilka ‘figurer’ som svarar. Känns läskigt otryggt. Tror man kan råka riktigt illa ut om man är naiv som jag.”

Kvinna, 83 år

Sociala medier är för beroendeframkallande

Det finns en del som har hört att sociala medier är beroendeframkallande. De avstår därför från att använda dem för att inte själva riskera “att fastna”. Den tjänst som framför allt uppges kunna skapa beroende är Facebook.

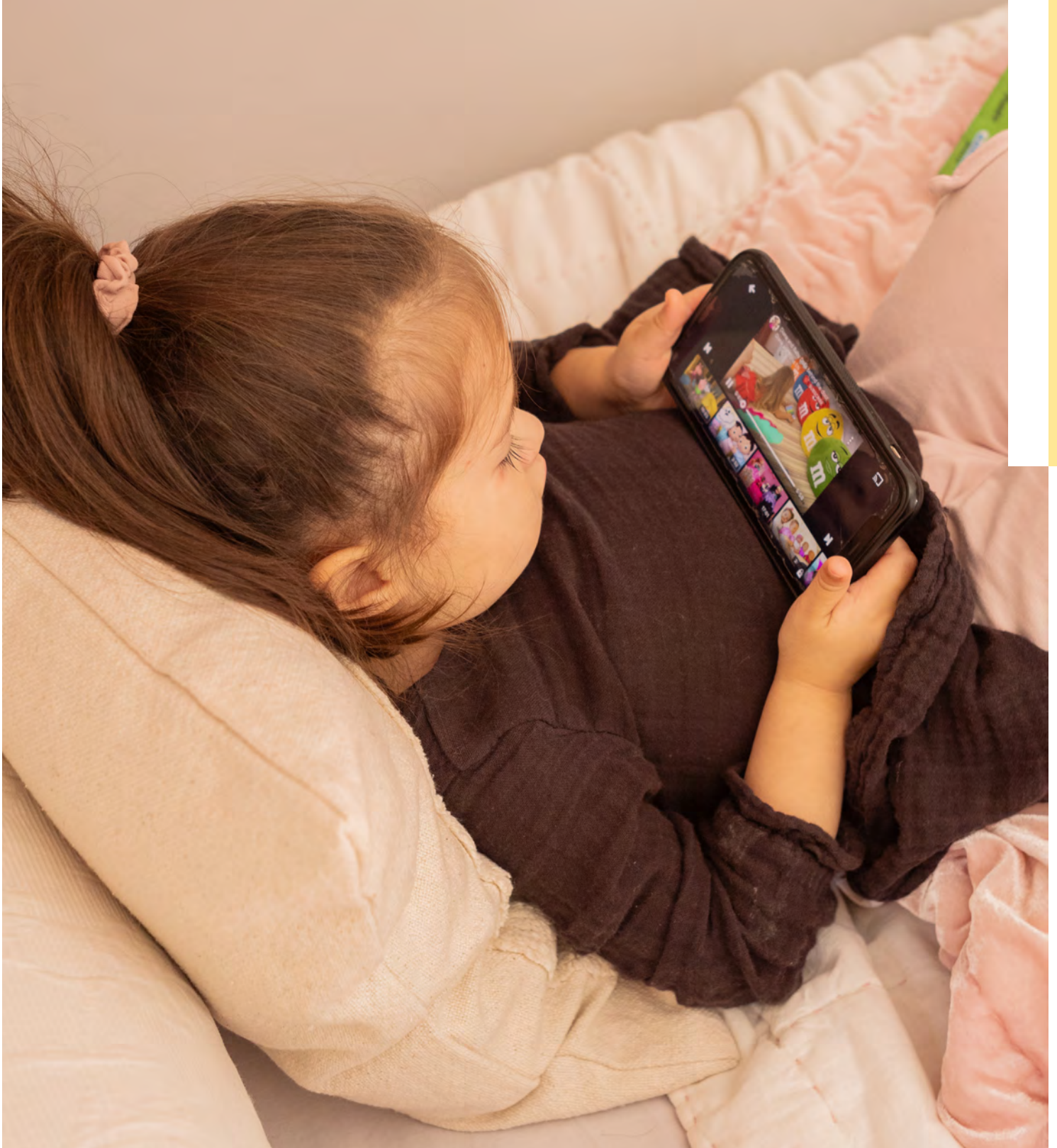
“Jag har fått veta att social media är som en drog. Att man vaknar mitt i natten och måste pilla på sin mobiltelefon.”

Man, 77 år

“Vill inte bli slav under sociala media, men är inte lätt att vara utanför. Blir nog tvungen att smyga mig till Faceboken.”

Man, 80 år

KAPITEL 10: BARNEN OCH INTERNET

TIO ÅR – DEN “OPTIMALA ÅLDERN” FÖR BARN ATT FÅ MOBILTELEFON

Många föräldrar har god kännedom om var deras barn befinner sig genom att följa platsdata från barnens mobiltelefon. De har däremot ofta en mycket begränsad insyn när barn utsätts för näthat, kränkningar eller får så kallade nudes (nakenbilder) skickade till sig.

INNEHÅLL

- 311 Kort sammanfattning
- 313 Barns internetanvändning
- 315 När bör barn få egen mobil?
- 318 Ser föräldrar var deras barn befinner sig i mobilen?
- 320 Näthat och nudes
- 330 Dataspel

I det här kapitlet undersöker vi olika delar av det digitala livet för barn i åldern 8-19 år, både ur barnens och föräldrarnas perspektiv. Hur många barn spelar VR-spel och andra digitala spel – och hur många umgås digitalt med vänner i dataspel? När får barn en egen mobiltelefon att ringa och surfa på – och hur väl stämmer det överens med när föräldrar tycker att barn bör få sin första mobil? Vi fortsätter även att följa hur många barn i åldern 12-19 år som har utsatts för näthat eller negativa kommentarer. Nytt för i år är att även undersöka hur många barn i åldern 12-19 år som har fått nudes (alltså nakenbilder) skickade till sig, eller som själva skickat nudes till andra, samt hur många som blivit uthängda i så kallade expose-konton.

Obs! För detta kapitel vill vi rent metodologiskt tydliggöra att om den svarande föräldern har flera barn i åldersspannet 8-19 år så har föräldern endast fått svara för ett slumpmässigt valt barn. Barn under 16 år har i sin tur blivit intervjuade efter målsmans godkännande. För mer information, se *Metodbeskrivning*.

Praktiskt taget alla barn från åtta år använder internet

Internetanvändningen bland barn i åldern 8-19 år har sedan flera år tillbaka varit mycket hög och fortsätter vara det år 2023. Redan på lågstadiet använder nästintill alla barn internet (97%) och 9 av 10 lågstadiebarn gör det dagligen. Bland barn på mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet använder i princip alla internet på daglig basis.

Föräldrar ger mobiltelefon till barn före vad de tycker är den "optimala åldern"

Föräldrar tycker i genomsnitt att det är lagom att barnen vid tio års ålder får en egen mobiltelefon som de kan surfa och ringa på. Trots det uppger en majoritet av barnen att de fick sin första mobil innan de fyllde tio år och redan på lågstadiet uppger 7 av 10 barn att de har en egen mobil.

Vanligt att föräldrar följer sina barn med hjälp av platsdata i mobilen

Mobiltelefonen fyller inte enbart ett nöjesvärde för barnen utan ger också en möjlighet för föräldrar att ha koll var barnen befinner sig. Mer än hälften av alla föräldrar till barn i åldern 8-19 år kan se var deras barn befinner sig genom platsdata i barnets mobiltelefon. Vanligtvis ber föräldrar sina barn om lov att få ta del av barnets platsdata – men en sjättedel av alla föräldrar följer var barnet befinner sig utan att be om tillåtelse. Det är särskilt vanligt att föräldrar följer sina yngre barn i låg- eller mellanstadiet utan att fråga barnet om lov.

Andelen barn som drabbas av näthat är fortsatt hög

Andelen barn 12-19 år som utsatts för näthat eller negativa kommentarer på nätet fördubblades nästan mellan åren 2021 och 2022 (från 9% till 17%). Dessvärre är andelen fortsatt hög – i 2023 års undersökning uppger 15 procent att de utsatts för näthat eller att någon skrivit negativa kommentarer om dem.

Flickor är särskilt utsatta för nudes

Nästan 1 av 8 barn i åldern 12-19 år har fått nudes (nakenbilder) skickade till sig av någon som de inte känner. Särskilt vanligt är det bland flickor där nära var sjätte flicka har varit med om det under det senaste året. Nästan 1 av 10 flickor (8%) i åldern 12-19 år har även blivit tillfrågade om att skicka nudes på sig själva mot betalning, något som endast 2 procent av pojkarna har varit med om.

Det är generellt få som drabbats av att få sina nudes utlagda på så kallade "expose-konton" – här gäller däremot det omvända, det är en något större andel pojkar (2%) i åldern 12-19 år som under året varit med om detta jämfört med flickor i samma ålder (0%). Lika många pojkar som flickor uppger att de har varit med om att någon skrivit taskiga saker om dem i "expose-konton" under det senaste året.

Föräldrar känner inte till om barnen skickar nudes på sig själva

När ungdomar skickar nudes på sig själva gör de det oftast till någon de känner eller är tillsammans med. Totalt uppger 5 procent av barnen i åldern 12-19 år att de har skickat nudes under året till någon de känner eller är tillsammans med och bland gymnasieungdomar har nästan 1 av 10 (8%) gjort det. Jämförelsevis få har under året skickat nudes på sig själva som de sedan ångrat. Samtidigt kan det få konsekvenser i ett senare skede som kan vara svårt för barnet att förutse. Föräldrar är i stort sett helt ovetande om huruvida deras barn har skickat nudes på sig själva eller inte, vilket kan tyda på ett behov av mer dialog kring dessa frågor.

De allra flesta barn spelar dataspel

9 av 10 barn i åldern 8-19 år spelar olika typer av dataspel på uppkopplade enheter. Nästan lika många flickor som pojkar spelar, men pojkarna har i högre grad testat VR-spel och umgås i högre grad med sina vänner på olika spelplattformar.

BARNS INTERNETANVÄNDNING

Nästan alla barn använder internet

Fråga till förälder: Använder barnet internet?

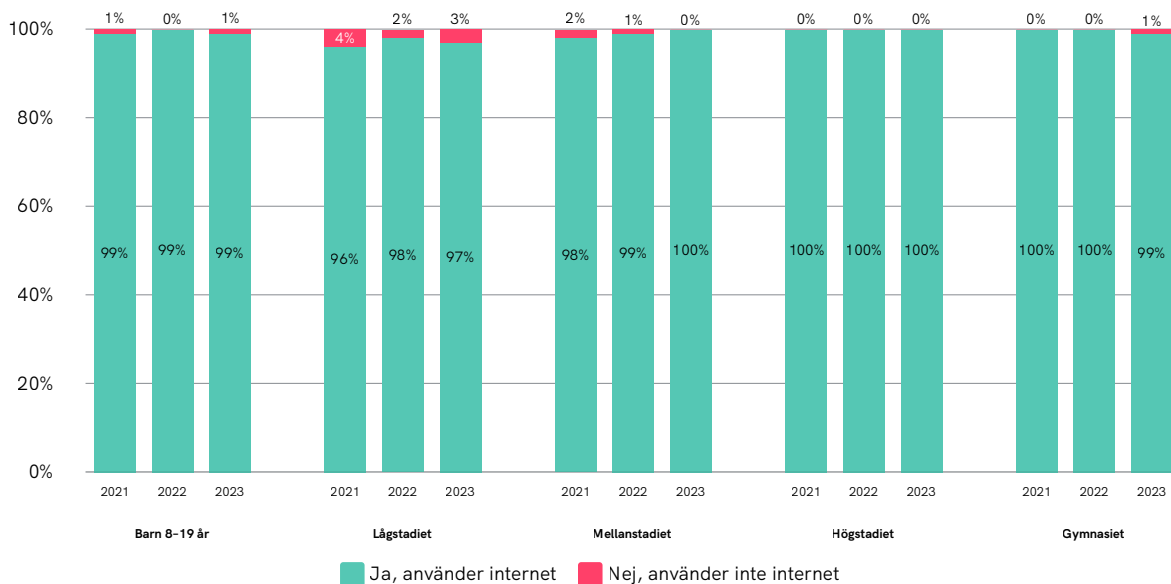

Diagram 10.1, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år, År 2021-2023 (FOI)

Hur många barn använder internet år 2023?

- Nästan alla barn i åldern 8-19 år använder internet. Internetanvändningen bland barn har inte förändrats under åren 2021-2023.
- På lågstadiet är det bara några enstaka procent som inte använder internet. Användningen har legat stabilt under åren 2021-2023, förändringarna ligger inom felmarginalen.
- I princip samtliga barn i mellanstadiet, högstadiet och på gymnasiet använder internet. Inga nämnvärda förändringar har skett under åren 2021-2023. Förändringen bland gymnasieungdomar mellan åren 2022 och 2023 ligger inom felmarginalen.

9 av 10 lågstadiebarn använder internet dagligen

Fråga till barn: Hur ofta använder du internet?

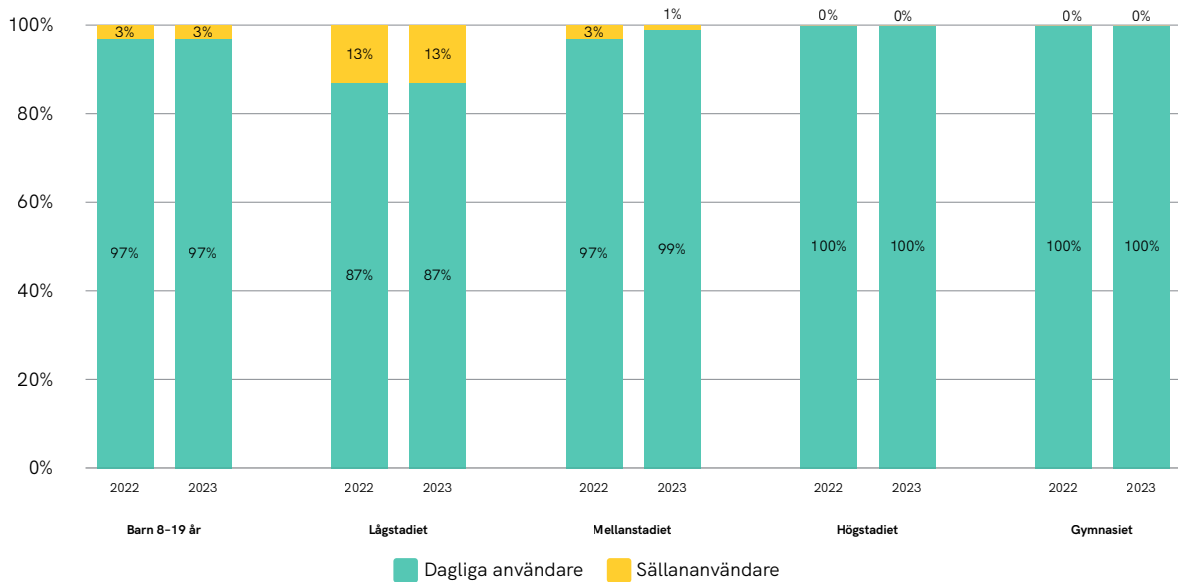

Diagram 10.2, Bas: Barn 8-19 år, År 2022-2023 (Studie 2)

Hur många barn är dagliga användare av internet?

- Nästan alla barn i åldern 8-19 år (97%) använder internet dagligen.
- Nära 9 av 10 lågstadiebarn (87%) använder internet dagligen. Bland barn på mellanstadiet är nästan samtliga dagliga användare. Det är ungefär lika stor andel som under 2022, förändringen ligger inom felmarginalen.
- Samtliga barn på högstadiet och gymnasiet använder internet dagligen. Inga förändringar har skett under åren 2022-2023.

NÄR BÖR BARN FÅ EGEN MOBIL?

7 av 10 lågstadiebarn har egen mobiltelefon

Fråga: Har barnet egen mobiltelefon som det går att både ringa och surfa på?

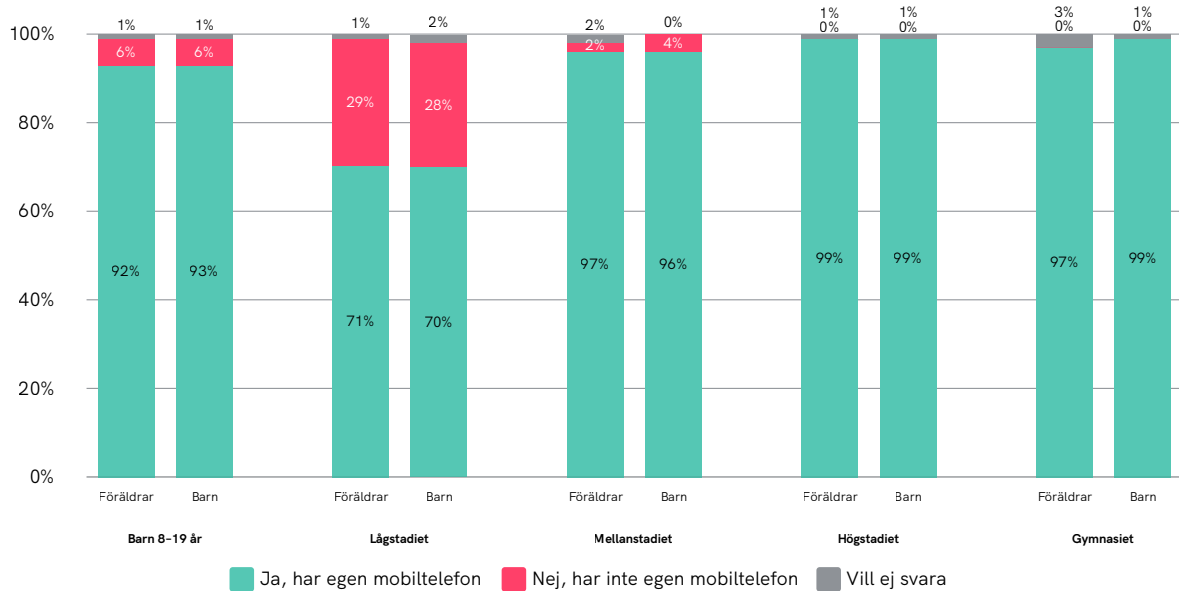

Diagram 10.3, Bas: Föräldrar till barn på 8-19 år / Barn 8-19 år, År 2023 (FOI & BOI), För exakt frågeformulering, se frågeformulär eller tabell.

Hur många barn i åldern 8-19 år har en egen mobiltelefon?

- Mer än 90 procent av barnen i åldern 8-19 år har en egen mobiltelefon.
- Redan i lågstadieåldern har 7 av 10 barn en egen mobiltelefon.
- I mellanstadiet saknar endast några få procent en egen mobil.
- På högstadiet och gymnasiet har praktiskt taget alla ungdomar en egen mobil.

En majoritet av barnen har fått sin första mobiltelefon före tio års ålder

Fråga till förälder: Vid vilken ålder tycker du att ett barn ska få en egen mobiltelefon att både ringa och surfa på?

Fråga till barn: Hur gammal var du när du fick en egen mobiltelefon som du kan både ringa och surfa på?

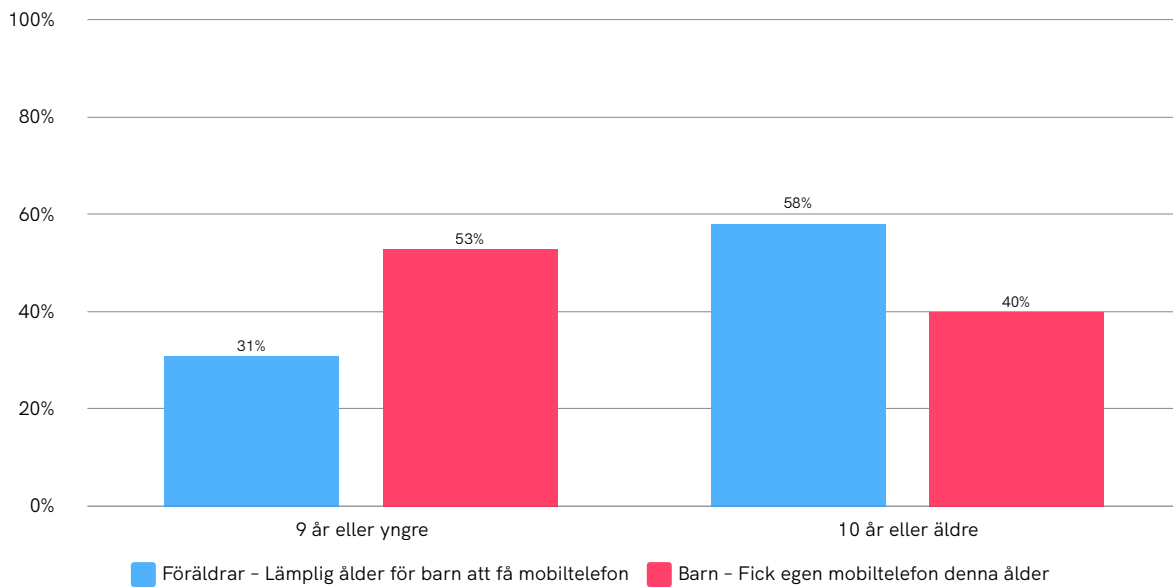
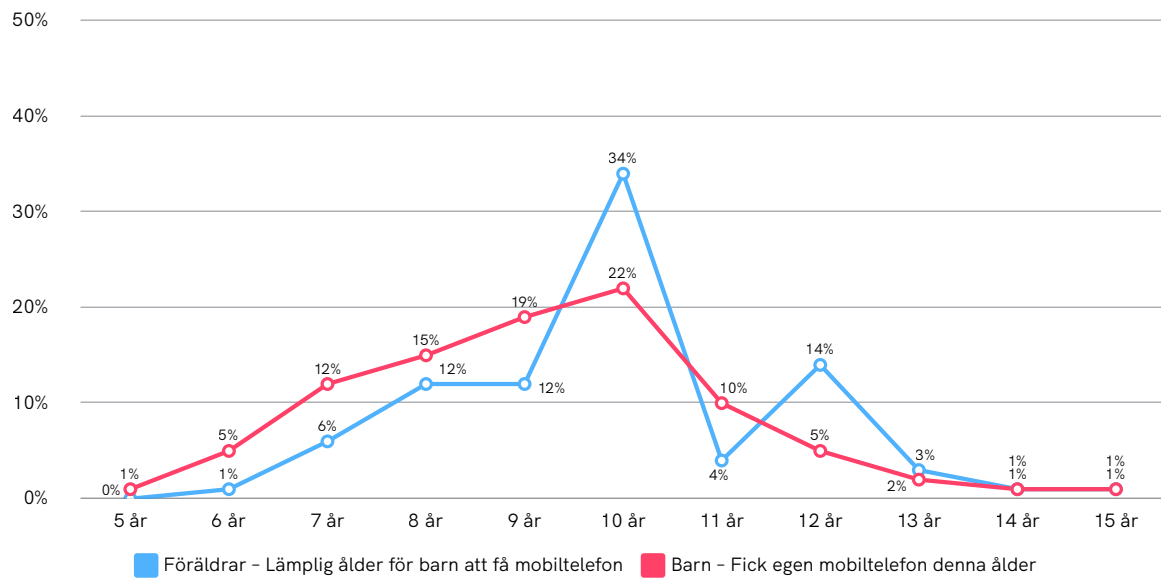

Diagram 10.4a-b, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, År 2023 (FOI & BOI)

När får barn sin första mobiltelefon och när anser föräldrar att barn bör få sin första mobiltelefon?

Drygt var femte barn får sin första mobiltelefon, som de kan både ringa och surfa på, i tioårsåldern, vilket också är den ålder då föräldrar i genomsnitt tycker att barn bör få sin första mobiltelefon. Trots det har mer än hälften (53%) av barnen fått sin första mobiltelefon innan de fyllt tio år.

Barn får därmed generellt sin första mobiltelefon före den ålder som föräldrar anser är optimal för att få en egen mobil:

- 3 av 10 föräldrar anser att barn bör få sin första mobiltelefon innan de fyllt tio år – medan drygt hälften (53%) av barn i åldern 8–19 år uppger att de fått sin första mobiltelefon när de var nio år eller yngre.
- Nästan 6 av 10 föräldrar anser att barn bör få sin första mobiltelefon när de är 10 år eller äldre – men endast 4 av 10 barn uppger att de fått sin första mobiltelefon efter att de fyllt tio år.

SER FÖRÄLDRAR VAR DERAS BARN BEFINNER SIG I MOBILEN?

Mer än hälften av föräldrar till barn i åldern 8-19 år ser var deras barn befinner sig i mobilen

Fråga till förälder: Kan du se var ditt barn är genom platsdata från barnets mobil, t ex via snapchatkarta, Hitta-appen eller liknande?

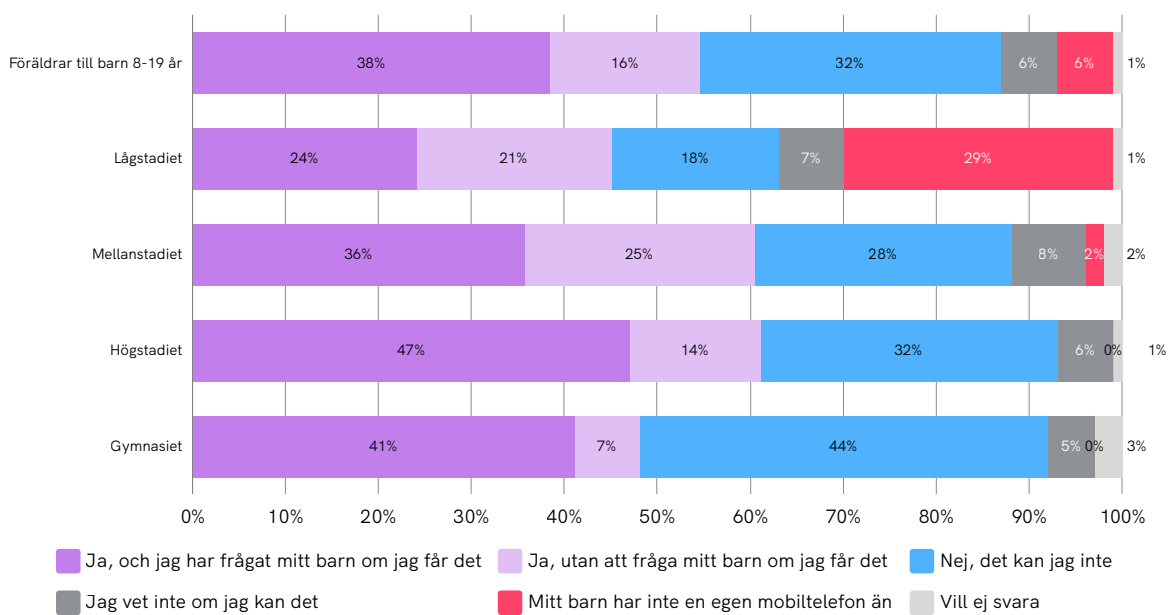
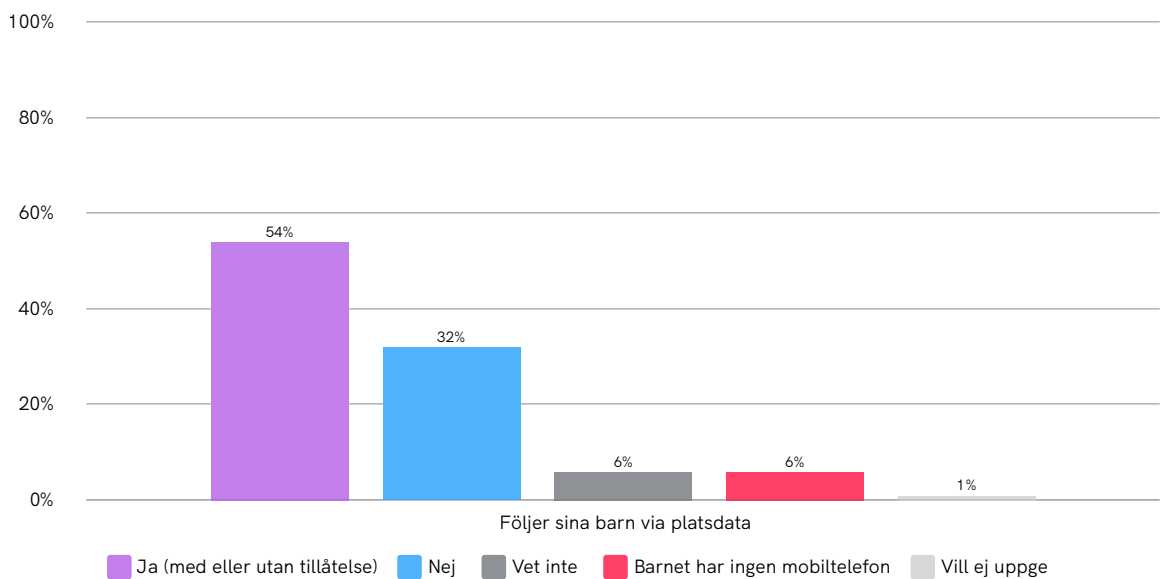

Diagram 10.5a-b, Bas: Föräldrar till barn 8-19, År 2023 (FOI)

Kan föräldrar se var deras barn befinner sig med hjälp av platsdata?

Drygt hälften (54%) av föräldrarna till barn i åldern 8-19 år använder platsdata i mobilen för att följa var deras barn befinner sig. De flesta föräldrar ber sina barn om lov, men nästan 1 av 6 föräldrar följer sina barn digitalt utan barnets tillåtelse.

Det är särskilt vanligt att föräldrar följer sina barn i mellan- och högstadieåldern, vilket drygt 6 av 10 gör. I de yngre åldrarna (låg- och mellanstadiet) är det betydligt vanligare att föräldrarna följer var barnen befinner sig utan deras tillåtelse.

Bland gymnasieungdomar följer knappt hälften av föräldrarna deras barn och en överhängande del av barnen har gett föräldrarna sitt tillstånd till det (4 av 10 jämfört med mindre än 1 av 10 som inte gett sitt tillstånd).

Det är fler föräldrar som har bett sina flickor om lov (43%) att ta del av deras platsdata i mobilen jämfört med pojkar (34%). Det är däremot lika vanligt att föräldrar följer sina pojkars och flickors platsdata utan deras tillåtelse (16% bland både flickor och pojkar). *)

Hur många föräldrar följer sina barn genom mobiltelefonen?

- Totalt 54 procent av föräldrar till barn i åldern 8-19 år följer sina barn med hjälp av platsdata i mobiltelefonen. Knappt 4 av 10 (38%) föräldrar har bett om barnens tillstånd att följa dem medan 1 av 6 följer sina barn utan deras tillåtelse (16%).
- Bland föräldrar till lågstadiebarn följer en fjärdedel (24%) sina barn genom mobilen med deras godkännande. Nästan lika många (21%) följer sina lågstadiebarn utan barnens medgivande.
- Bland föräldrar till mellanstadiebarn följer drygt 1 av 3 (36%) sina barn med deras godkännande. Ytterligare en fjärdedel (25%) följer sina mellanstadiebarn utan deras medgivande.
- Nästan hälften (47%) av föräldrar till högstadiebarn följer sina barn med hjälp av platsdata med deras godkännande. Ytterligare en sjundedel (14%) följer högstadiebarnen utan deras medgivande.
- 4 av 10 (41%) föräldrar till ungdomar på gymnasiet följer sina barn med deras godkännande. Mindre än 1 av 10 (7%) följer sina gymnasieungdomar utan deras medgivande.

NÄTHAT OCH NUDES

Fler än 1 av 7 barn i åldern 12-19 år har utsatts för näthat

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för näthat eller att någon skrivit negativt om dig på internet?

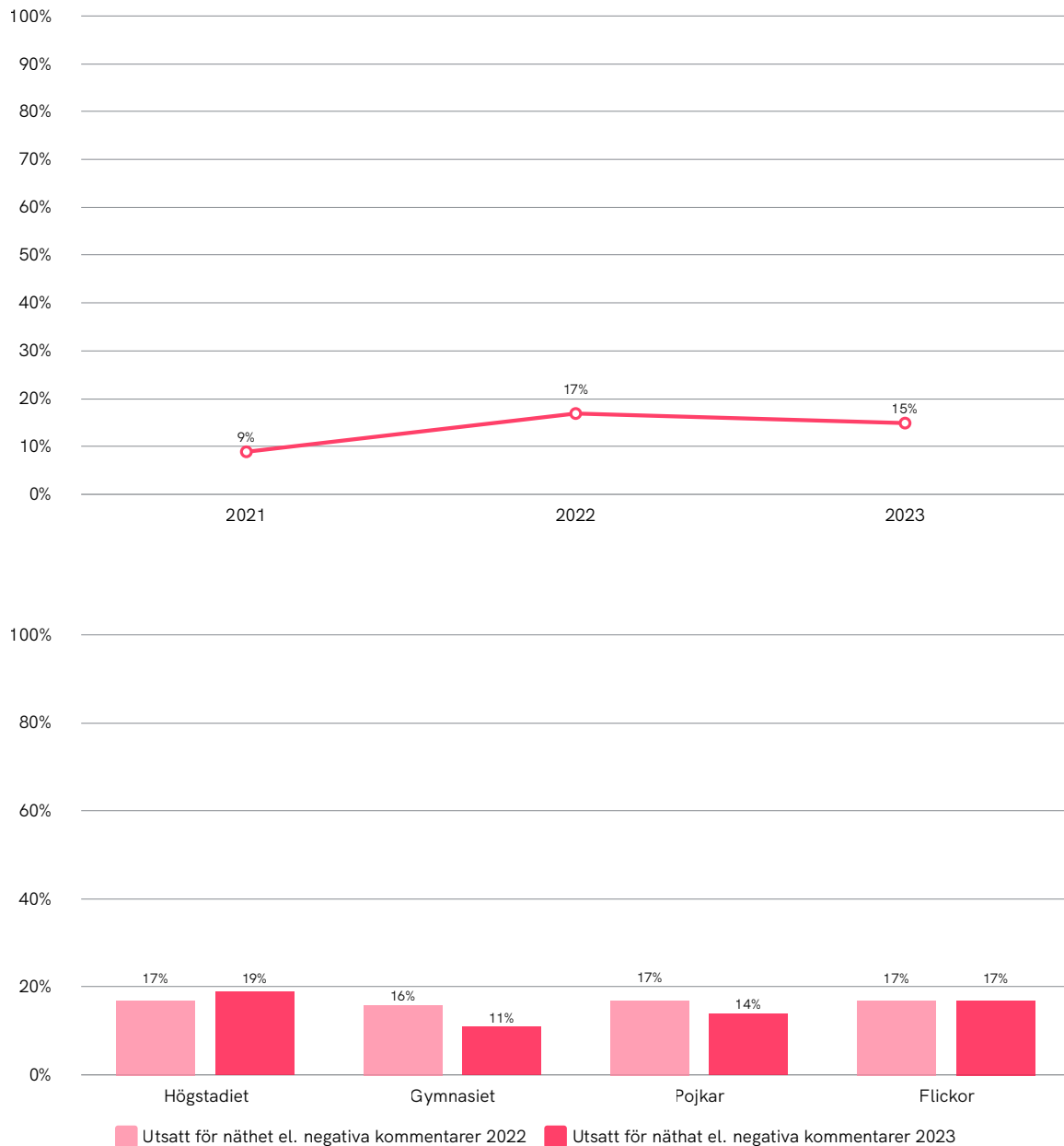

Diagram 10.6a-b, Bas: Barn 12-19 år, År 2022-2023 (BOI)

Hur många barn har utsatts för näthat år 2023?

Drygt 1 av 7 barn i åldern 12-19 år (15%) har utsatts för näthat eller att någon skrivit negativa kommentarer om dem på nätet under det senaste året. Andelen ligger kvar

på en fortsatt hög nivå jämfört med år 2021 då endast 9 procent uppgav att de blivit utsatta. Förändringen från 17 procent år 2022 till 15 procent år 2023 ligger däremot inom felmarginalen.

Vilka barn utsätts för näthat i högre grad än andra?

- Årets undersökning tyder på att barn på högstadiet (19%) har utsatts i högre utsträckning än gymnasieungdomar (11%). Undersökningen år 2022 visade inte någon skillnad mellan högstadie- och gymnasieungdomar. Förhoppningsvis tyder årets undersökning på en början av en positiv trend bland gymnasieungdomar där näthatet minskar, men det är ännu för tidigt att fastställa det.
- Andelen flickor och pojkar som utsatts för näthat eller negativa kommentarer på nätet under året skiljer sig inte signifikant, skillnaden ligger inom felmarginalen. Det ligger även i linje med vad 2022 års undersökning visade, där pojkar och flickor i lika hög grad utsatts för näthat eller negativa kommentarer på nätet.

Dubbelt så många barn på högstadiet är utsatta för näthat än vad föräldrarna känner till

Fråga till förälder: Vet du om ditt barn under de senaste 12 månaderna utsatts näthat eller att någon skrivit negativt om barnet på internet?

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för näthat eller att någon skrivit negativt om dig på internet?

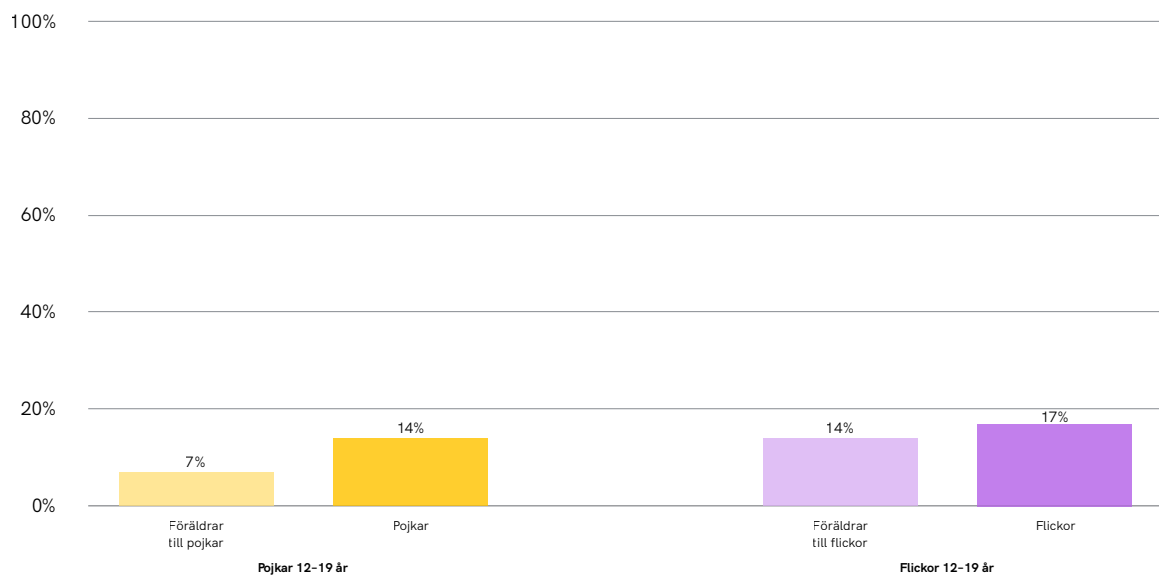
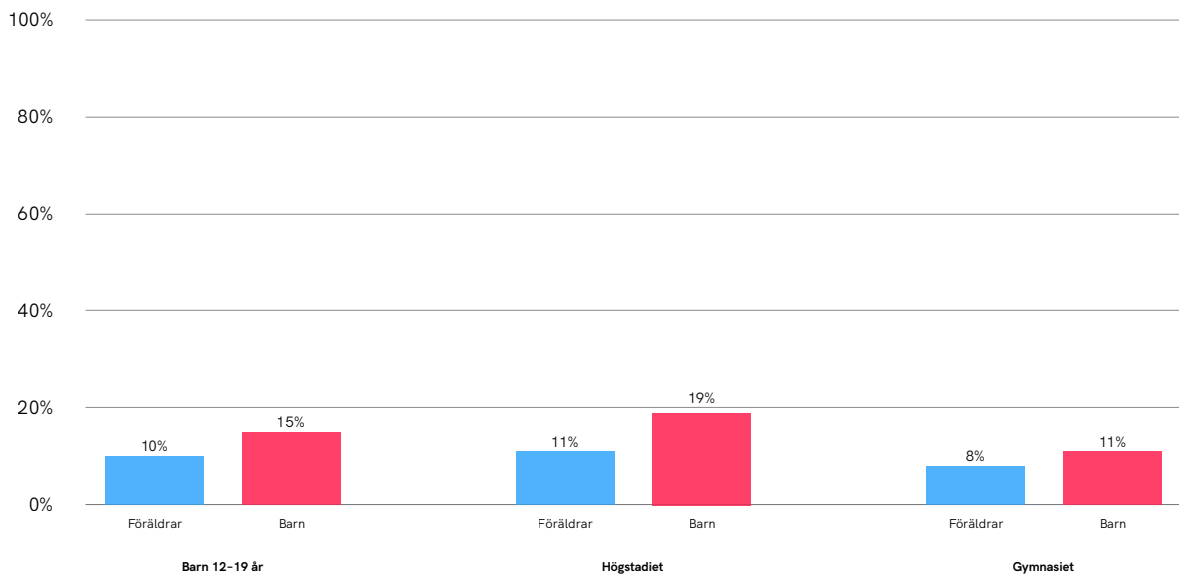

Diagram 10.7a-b, Bas: Föräldrar till barn 12-19 år / Barn 12-19 år, År 2023 (FOI & BOI)

Känner föräldrar till om barnet utsatts för näthat eller negativa kommentarer på nätet?

1 av 10 (10%) föräldrar till barn i åldern 12–19 år känner till om deras barn har utsatts för näthat eller att någon skrivit negativa kommentarer om barnet på nätet. Samtidigt uppger 1 av 7 barn (15%) att de har blivit utsatta under det senaste året. Det tyder på att det finns ett mörkertal av utsatta barn som föräldrarna inte känner till. Det gäller framförallt föräldrar till barn på högstadiet.

Känner föräldrar till om deras flickor respektive pojkar har utsatts för näthat eller negativa kommentarer på nätet?

Föräldrar har något bättre kännedom om huruvida flickor har utsatts för näthat eller negativa kommentarer jämfört med pojkar – 17 procent av flickorna uppger att de har blivit utsatta under året jämfört med 14 procent föräldrar som känner till om de har drabbats. Bland pojkar uppger 14 procent att de har blivit utsatta under det senaste året men endast 7 procent av föräldrarna känner till om barnet drabbats.

Hur allvarliga upplever föräldrar och barn att kränkningarna har varit?

Föräldrar till barn som blivit utsatta för näthat eller negativa kommentarer på nätet upplever i betydligt högre grad att barnets mående har påverkats negativt jämfört med vad barnen själva uppger.

En möjlig förklaring till den stora skillnaden mellan barn och föräldrar kan vara att föräldrar i högre grad känner till mer allvarliga fall medan händelser som barnen uppfattar som mindre allvarliga aldrig kommer till föräldrarnas kännedom.

Notera att baserna (antal barn och föräldrar som svarat på frågorna) är låga. Det innebär att resultatet bör tolkas med försiktighet.

- Bland barnen uppger en fjärdedel att kränkningarna har påverkat deras mående negativt. Drygt hälften av barnen uppger att de inte alls eller i liten grad blivit påverkade negativt. *)
- Bland föräldrarna är bilden däremot en helt annan. Närmare 6 av 10 föräldrar till barn som blivit utsatta för näthat eller negativa kommentarer på nätet anser att kränkningarna har påverkat barnets mående negativt i hög grad (andel 4–5 på en skala mellan 1–5). *)

Var åttonde barn har fått nudes av personer de inte känner

Fråga till förälder: Vet du om ditt barn under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande på nätet...?

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande på nätet...?

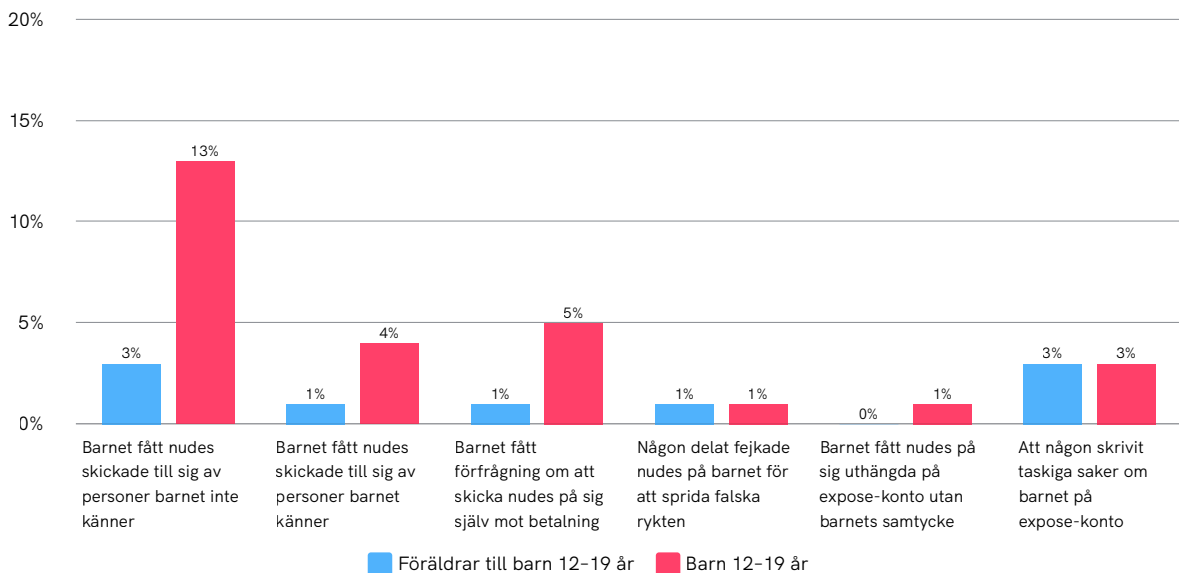

Diagram 10.8, Bas: Föräldrar till barn 12-19 år / Barn 12-19 år, År 2023 (FOI & BOI) Obs! Skala 20%

Hur många barn har utsatts för nudes eller blivit uthängda på expose-konton?

- Närmare 1 av 8 barn i åldern 12-19 år uppger att de har fått så kallade nudes (nakenbilder) skickade till sig av personer som de inte känner. Det är även omkring 1 av 20 (4%) som har fått nudes skickade till sig av personer som de känner.
- Föräldrar känner sällan till om deras barn fått nudes skickade till sig eller om de blivit tillfrågade att själva dela med sig av nudes.
- Jämfört med nudes är det färre barn som har varit med om att bli uthängda (1%) eller att någon skrivit taskiga saker om barnet (3%) på så kallade expose-konton under året. Föräldrar tycks däremot vara bättre informerade om någon skrivit något taskigt om deras barn på ett expose-konto.

Känner föräldrar till om deras barn har fått nudes skickade till sig?

- Närmare 1 av 8 barn (13%) i åldern 12-19 år uppger att de har fått nudes skickade till sig av personer de inte känner, vilket endast 3 procent av föräldrarna känner till.
- Nästan 1 av 20 (4%) barn i åldern 12-19 år uppger att de fått nudes skickade till sig av någon person som de känner, vilket bara ett fåtal föräldrar känner till (1%).

- 1 av 20 (5%) barn i åldern 12–19 år har blivit ombedda att skicka nudes på sig själva mot betalning, vilket mycket få föräldrar känner till (1%).

Känner föräldrar till om deras barn har blivit uthängda på expose-konton?

- 1 procent av barnen i åldern 12–19 år har under året råkat ut för att bli uthängda på så kallade expose-konton, vilket i princip inga föräldrar känner till (0%).
- 3 procent av barnen i åldern 12–19 år uppger att de varit med om att någon skrivit taskiga saker om dem på ett expose-konto. Lika stor andel föräldrar (3%) uppger att de känner till om deras barn blivit utsatta för det under året.

Högstadiet har i högre grad än gymnasister fått nudes från okända

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande på nätet...?

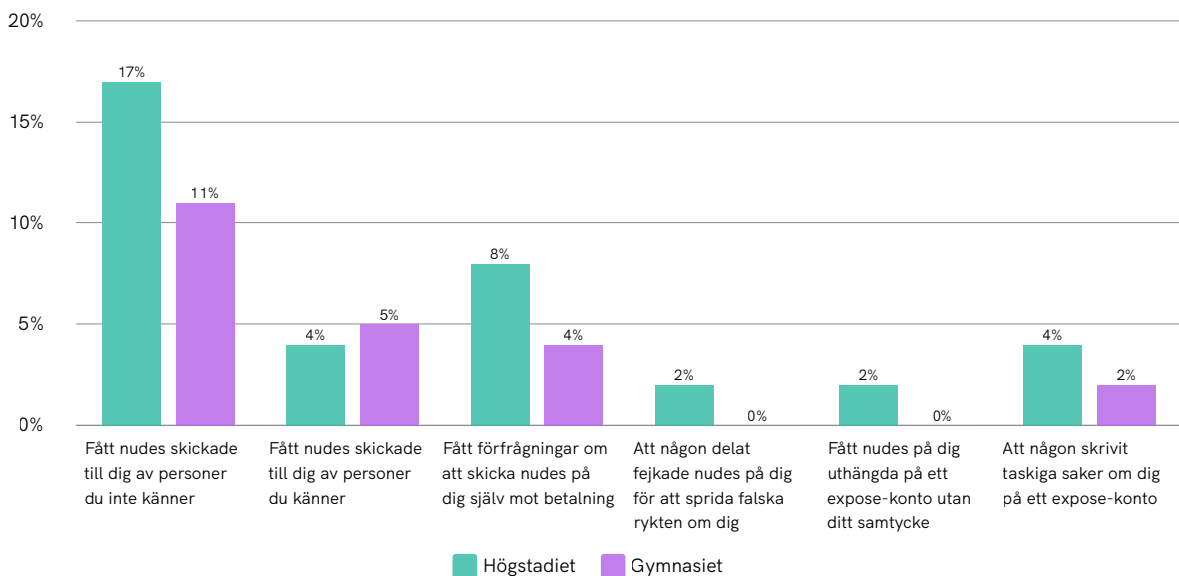

Diagram 10.9, Bas: Barn 12–19 år, År 2023 (BOI) Obs! Skala 20%

Vilka får nudes skickade till sig?

- En större andel barn på högstadiet (17%) har fått nudes skickade till sig av någon de inte känner jämfört med gymnasieungdomar (11%).
- Det är även något fler högstadietbarn (8%) som blivit ombedda att skicka nudes mot betalning under det senaste året jämfört med ungdomar på gymnasiet (4%).
- Det är ungefär lika många högstadietbarn och gymnasieungdomar som har fått nudes skickade till sig under året av personer som de känner (4% respektive 5%).

Vilka har blivit uthängda på expose-konton?

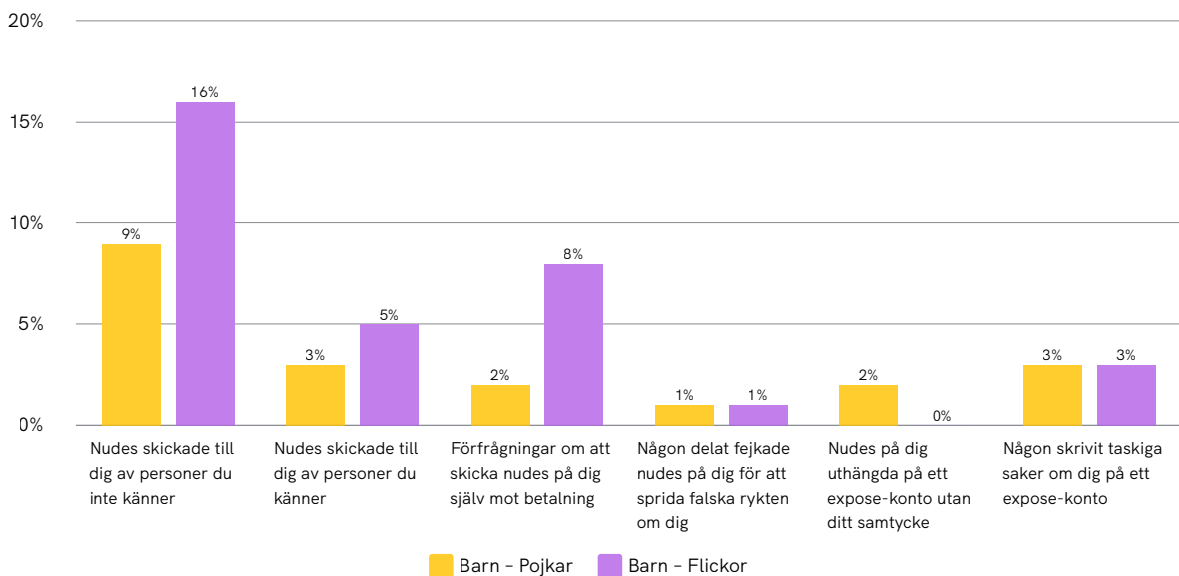
- Det är förhållandevis få ungdomar i åldern 12-19 år som uppger att de har blivit uthängda på så kallade expose-konton. Det är däremot en större andel högstadiesbarn (4%) som både blivit uthängda och utsatta för att någon skrivit taskiga saker om dem (2%) jämfört med gymnasieungdomar.

Var tionde flicka har blivit ombedd att skicka nudes på sig själv mot betalning

Fråga till förälder: Vet du om ditt barn under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande på nätet...?

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande på nätet...?

BARN 12-19 ÅR

FÖRÄLDRAR TILL BARN 12-19 ÅR

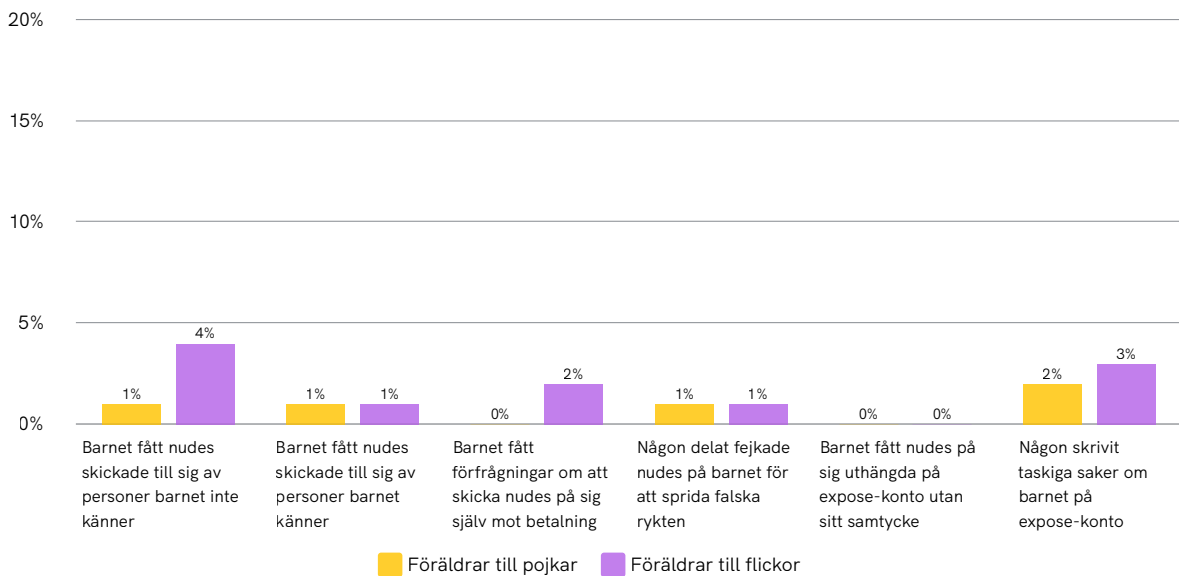

Diagram 10.10a-b, Bas: Föräldrar till barn 12-19 år / Barn 12-19 år, År 2023 (FOI & BOI) Obs! Skala 20%

Är flickor och pojkar olika utsatta för nudes och på expose-konton?

Flickor utsätts i högre grad än pojkar av att få nudes skickade till sig från personer de inte känner. Under det senaste året har nästan dubbelt så många flickor i åldern 12-19 år (16%) fått nudes skickade till sig från någon de inte känner jämfört med pojkar (9%) i samma ålder.

Det är även betydligt vanligare att flickor blir tillfrågade om att skicka nudes på sig själva mot betalning.

Något fler pojkar än flickor uppger att nudes på dem själva har blivit upplagda på expose-konton. Ungefär lika många flickor som pojkar har varit med om att någon skrivit taskiga saker om dem på expose-konton.

Hur många flickor respektive pojkar har blivit utsatta för nudes?

- En sjättedel av flickor i åldern 12-19 år har under det senaste året fått nudes skickade till sig från personer som de inte känner. Bland pojkar är motsvarande andel 1 av 10.
- Det är ungefär lika vanligt bland flickor (5%) och pojkar (3%) att få nudes från någon de känner.
- Det är 4 gånger vanligare att flickor i åldern 12-19 år blir tillfrågade om att skicka nudes på sig själva mot betalning (8%) jämfört med pojkar i motsvarande ålder (2%).

Hur många flickor respektive pojkar har blivit uthängda på expose-konton?

- 2 procent av pojkar i åldern 12-19 år uppger att nudes på dem själva har blivit upplagda på expose-konton under det senaste året. Bland flickor är motsvarande andel lägre (0%).
- Lika många flickor och pojkar (3%) har blivit utsatta för att någon skriver taskiga saker om dem på expose-konton.

Känner föräldrar till om barnen har utsatts för nudes eller på expose-konton?

Föräldrar har generellt låg kännedom om huruvida deras barn har fått nudes skickade till sig. Kännedomen är betydligt lägre jämfört med andelen barn som uppger att de har fått nudes skickade till sig. Föräldrar till flickor har något högre kännedom, men eftersom flickor är mer utsatta så är mörkertalet minst lika stort bland flickor som bland pojkar. Exempelvis uppger fyra gånger fler flickor i åldern 12-19 år (16%) att de har fått nudes skickade till sig från någon okänd jämfört med andelen föräldrar som känner till om deras döttrar utsatts för det (4%).

När det gäller expose-konton tycks föräldrarnas vetskap däremot vara bättre. Föräldrarnas kännedom om huruvida barnen utsatts för att någon skrivit taskiga saker om dem eller att nudes på barnet har lagts ut på expose-konton ligger i paritet med andelen barn som uppger att de utsatts under det senaste året. Kännedomen är lika hög bland föräldrar till flickor som till pojkar.

Nästan var tionde på gymnasiet har skickat nudes på sig själva

Fråga till förälder: Vet du om ditt barn under de senaste 12 månaderna själv har gjort något av följande på nätet?

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna själv gjort något av följande på nätet?

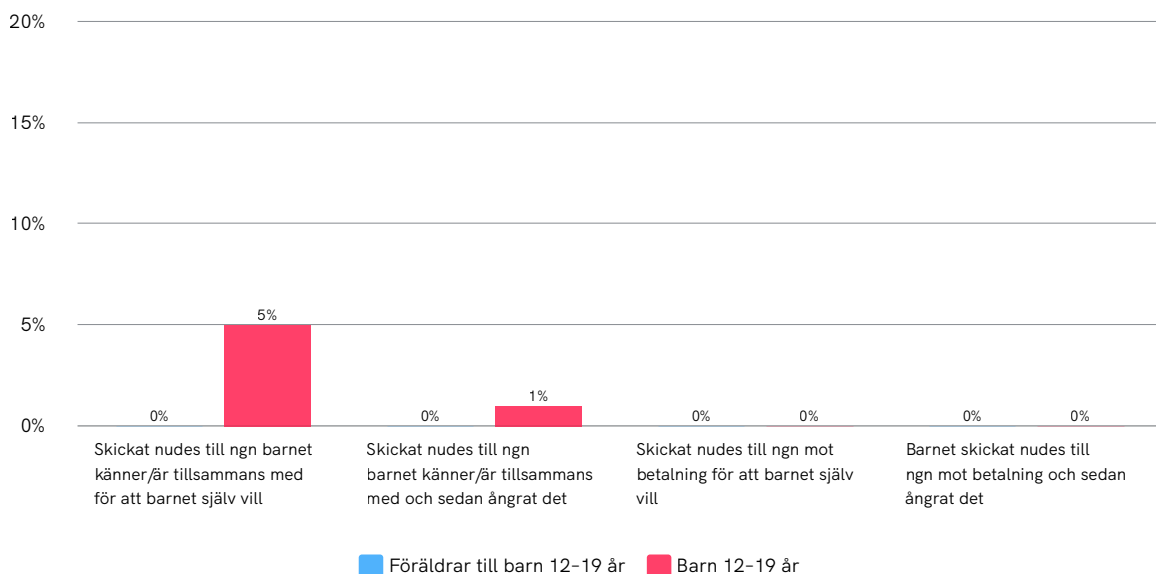

Diagram 10.11, Bas: Föräldrar till barn 12-19 år / Barn 12-19 år, År 2023 (FOI & BOI) Obs! Skala 20%

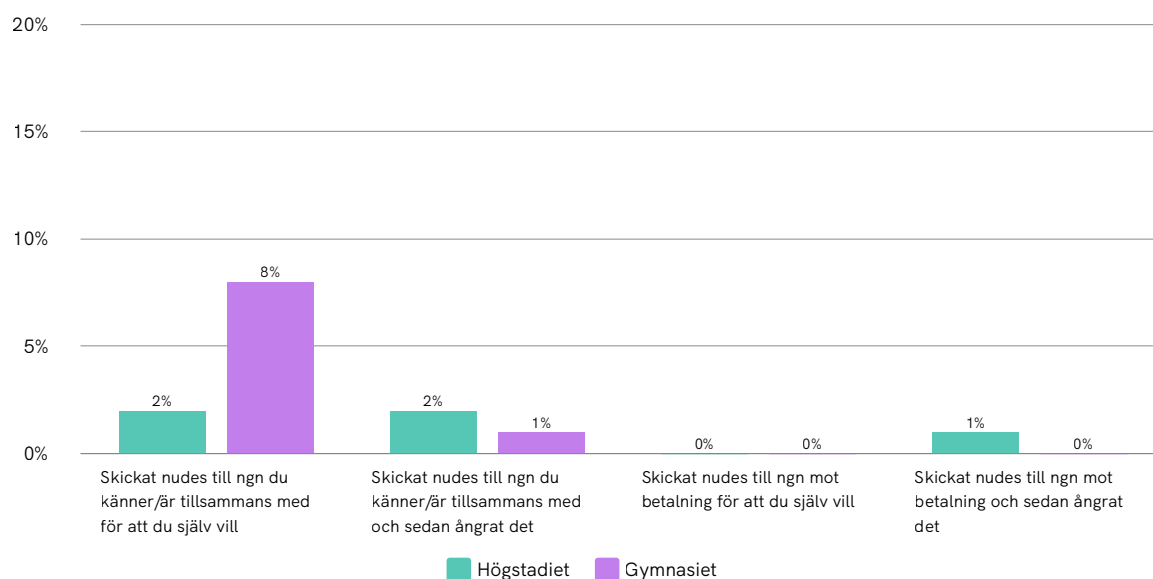

Diagram 10.12, Bas: Barn 12–19 år, År 2023 (BOI) Obs! Skala 20%

Hur många barn i åldern 12–19 år har skickat nudes på sig själva?

- 5 procent av barnen i åldern 12–19 år uppger att de har skickat nudes på sig själva till någon de känner eller är tillsammans med under det senaste året. Det är ungefär lika vanligt bland flickor (5%) som bland pojkar (4%). *)
- Det är betydligt fler ungdomar på gymnasiet (8%) jämfört med barn på högstadiet (2%) som har skickat nudes på sig själva till någon de känner eller är tillsammans med under det senaste året.
- 1 procent av barnen i åldern 12–19 år uppger att de har skickat nudes på sig själva till någon de känner eller är tillsammans med men senare ångrat sig. Det är ungefär lika stor andel bland ungdomar i högstadiet (2%) som på gymnasiet (1%).
- 1 procent av barnen på högstadiet uppger att de har skickat nudes på sig själva mot betalning och sedan ångrat det.

Känner föräldrar till om deras barn har skickat nudes på sig själva?

Föräldrar känner i princip inte alls till om deras barn har skickat nudes på sig själva till någon annan. Föräldrarnas insyn brister när det gäller nudes som barnet skickat, oavsett om barnet ångrat sig eller ej.

DATASPEL

9 av 10 barn 8–19 år har spelat dataspel år 2023

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att spela spel (ej om pengar) på mobil, surfplatta, dator eller spelkonsol?

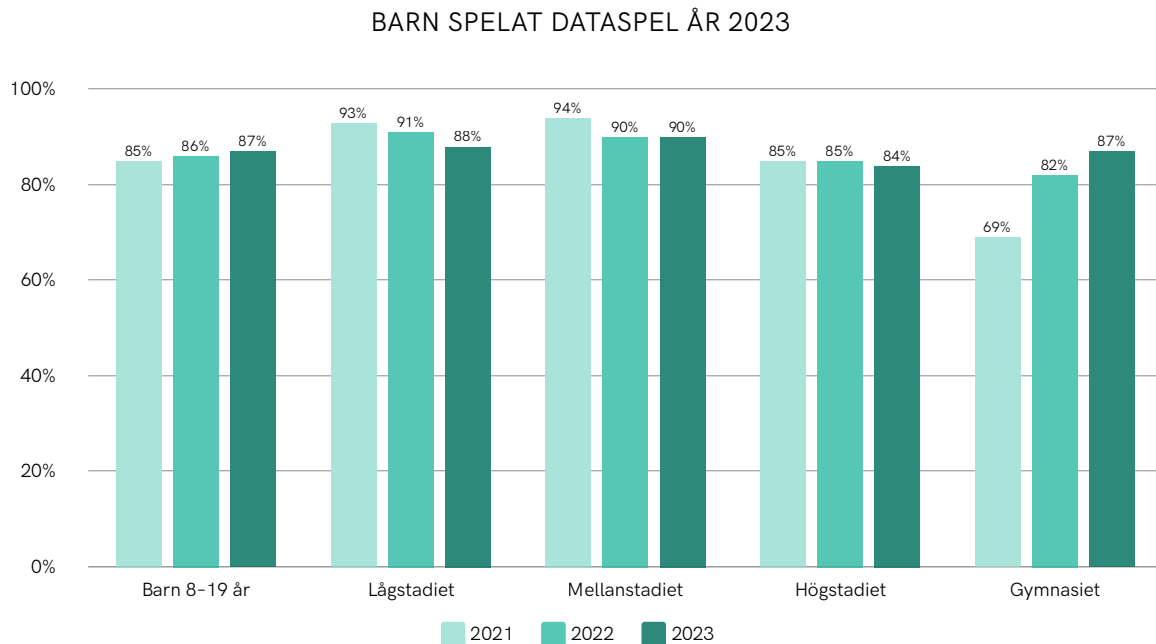

Diagram 10.13 Bas: Barn 8-19 år, År 2021-2023 (Studie 2)

Har dataspelandet förändrats bland barn 8-19 år under åren 2021-2023?

De flesta barn i åldern 8-19 år spelar dataspel på digitala enheter och denna andel har under flera år varit mycket hög. Under perioden 2021-2023 ligger andelen barn som spelar dataspel förhållandevis stabilt, förändringen ligger inom felmarginalen.

Notera att frågan formulerades något annorlunda under år 2021, då spelkonsol inte fanns med som exempel i frågeformuleringen. Jämförelser med år 2021 bör därför göras med viss försiktighet.

Vilka spelar dataspel?

- Nästan 9 av 10 barn (87%) i åldern 8-19 år har spelat dataspel på nätet under det senaste året. Det är ungefär lika stor andel pojkar (89%) som flickor (85%) som har spelat dataspel under det senaste året. *)
- Omkring 9 av 10 barn på låg- och mellanstadiet spelar dataspel. Andelen låg- och mellanstadietbarn som spelar är förhållandevis stabil under åren 2021-2023, den minskning som sker ligger inom felmarginalen men kan tyda på en något minskande andel.

- Bland ungdomar på högstadiet och gymnasiet har knappt 9 av 10 spelat dataspel under det senaste året. Andelen gymnasieungdomar som spelar är förhållandevis stabil mellan åren 2022 och 2023, förändringen ligger inom felmarginalen. Den stora ökningen som sker mellan år 2021 och 2022 kan bero på en mindre justering i frågeformuleringen, där även spelkonsol lades till som exempel. Jämförelser med år 2021 bör därför göras med viss försiktighet.

9 av 10 föräldrar känner till om deras barn spelar dataspel

Fråga till förälder: Har ditt barn under de senaste 12 månaderna ägnat sig åt att spelat spel (ej om pengar) på mobil, surfplatta, dator eller spelkonsol?

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att spelat spel (ej om pengar) på mobil, surfplatta, dator eller spelkonsol?

BARN SPELAT DATASPEL ÅR 2023

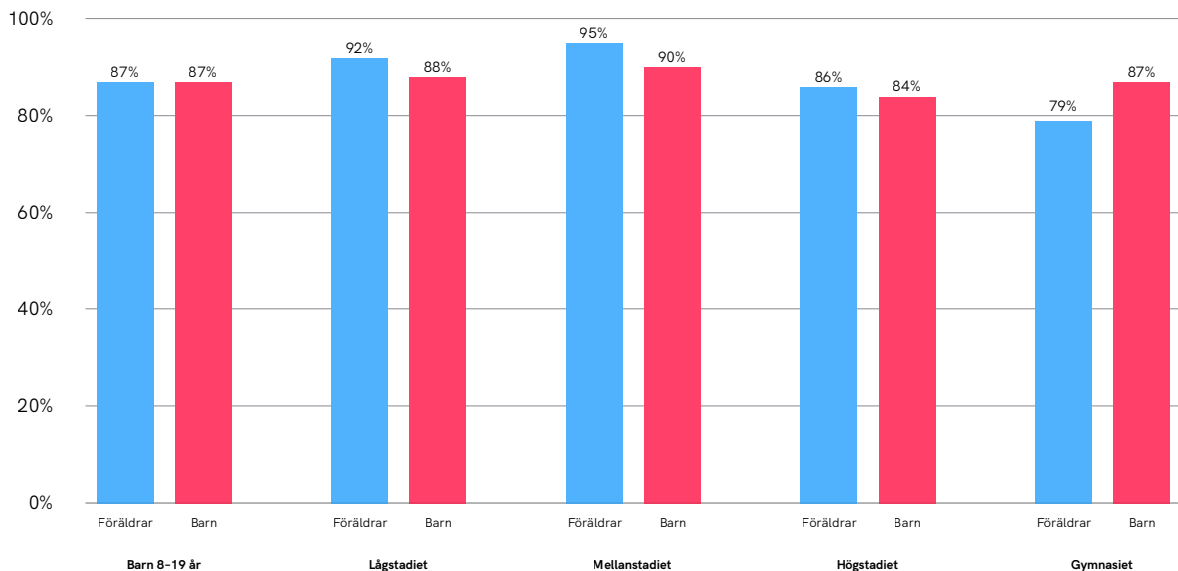

Diagram 10.14, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, År 2023 (Studie FOI & BOI)

Känner föräldrar till om deras barn spelar dataspel?

- Föräldrar känner i hög grad till om deras barn spelar dataspel på digitala enheter. Det gäller i stort sett barn i samtliga åldrar.
- Något färre föräldrar till gymnasieungdomar (8 av 10) känner till om deras barn spelar dataspel jämfört med vad ungdomarna själva uppger (närmare 9 av 10). Kännedomen är däremot hög även bland föräldrar till de äldsta barnen.

8 av 10 barn i mellanstadiet umgås med vänner i dataspel

Fråga till barn: Har du umgåtts/hängt med kompisar/vänner i digitala spel under de senaste 12 månaderna?

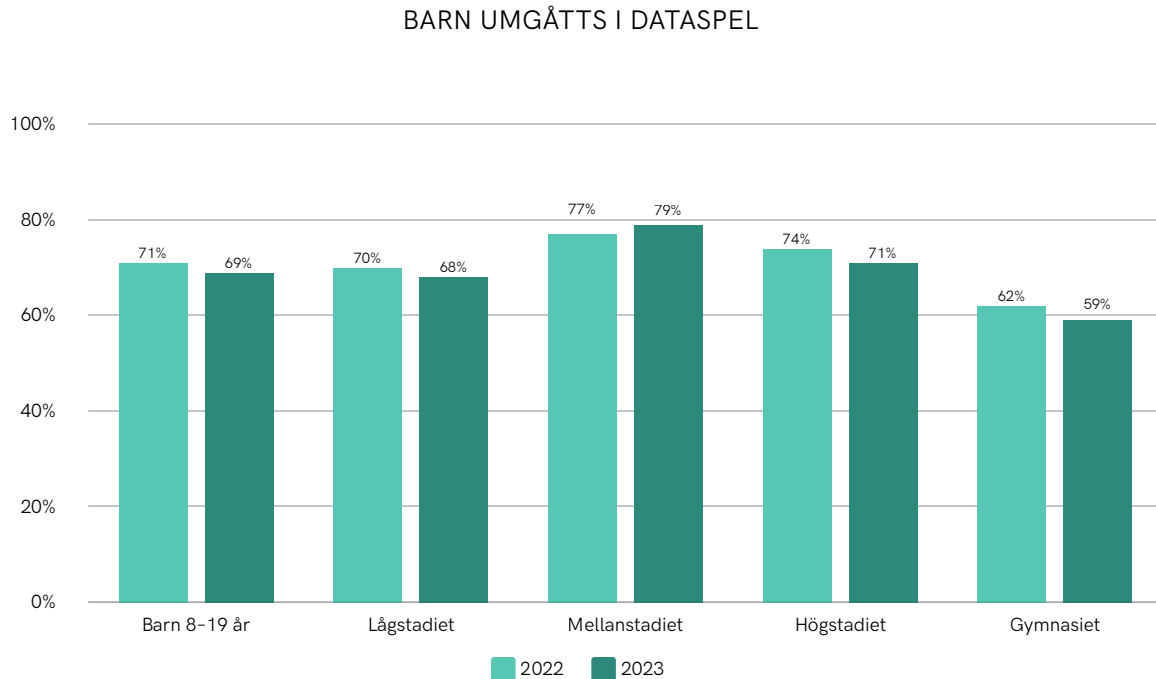

Diagram 10.15, Bas: Barn 8-19 år, År 2022-2023 (BOI)

Hur många umgås med vänner på spelplattformar?

- 7 av 10 barn i åldern 8-19 år har umgåtts med vänner på spelplattformar under det senaste året. Det sker inga nämnvärda skillnader mellan åren 2022-2023.
- Andelen är som störst bland barn i mellanstadiet, där närmare 8 av 10 har umgåtts med vänner på spelplattformar det senaste året.

Drygt 1 av 4 mellanstadiebarn har spelat VR-spel under det senaste året

Fråga till förälder: Har ditt barn spelat VR-spel (Virtual Reality) under de senaste 12 månaderna?

Fråga till barn: Har du spelat VR-spel (Virtual Reality) under de senaste 12 månaderna?

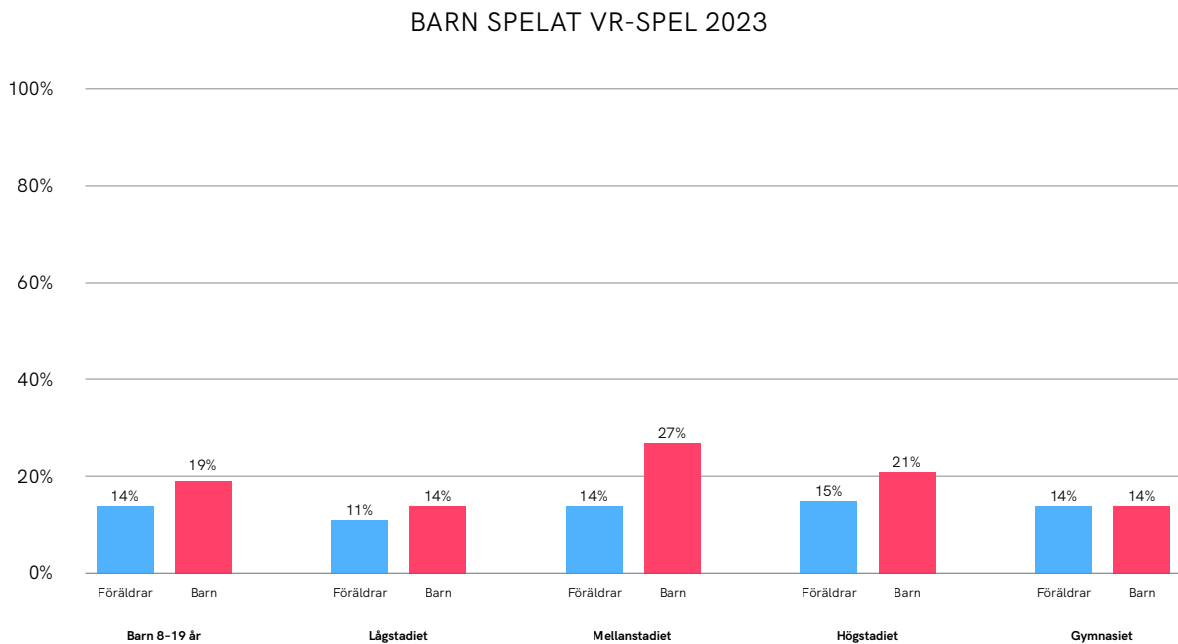

Diagram 10.16, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, År 2023 (BOI & FOI)

Hur många barn har spelat VR-spel under år 2023?

- 2 av 10 barn i åldern 8-19 år har spelat VR-spel under det senaste året.
- Vanligast är att barn i mellanstadiet (27%) följt av högstadiebarn (21%) har spelat VR-spel under året.

Känner föräldrar till om barnen spelar VR-spel?

- Det är något större andel barn (19%) som har spelat VR-spel under året jämfört med andel föräldrar som har kännedom om huruvida deras barn spelat VR-spel (14%).
- Föräldrar till barn i mellanstadiet känner i betydligt lägre utsträckning till om barnen har spelat VR-spel under senaste året (14%) jämfört med andelen mellanstadiebarn som uppger att de har spelat VR-spel (27%).
- Det finns även något färre föräldrar till högstadiebarn som känner till om barnen har spelat VR-spel (15%) jämfört med vad barnen själva uppger (21%).

8 av 10 pojkar i åldern 8–19 år har umgåtts med vänner på digitala spelplattformar det senaste året

Fråga till barn: Har du under de senaste 12 månaderna gjort något av följande?

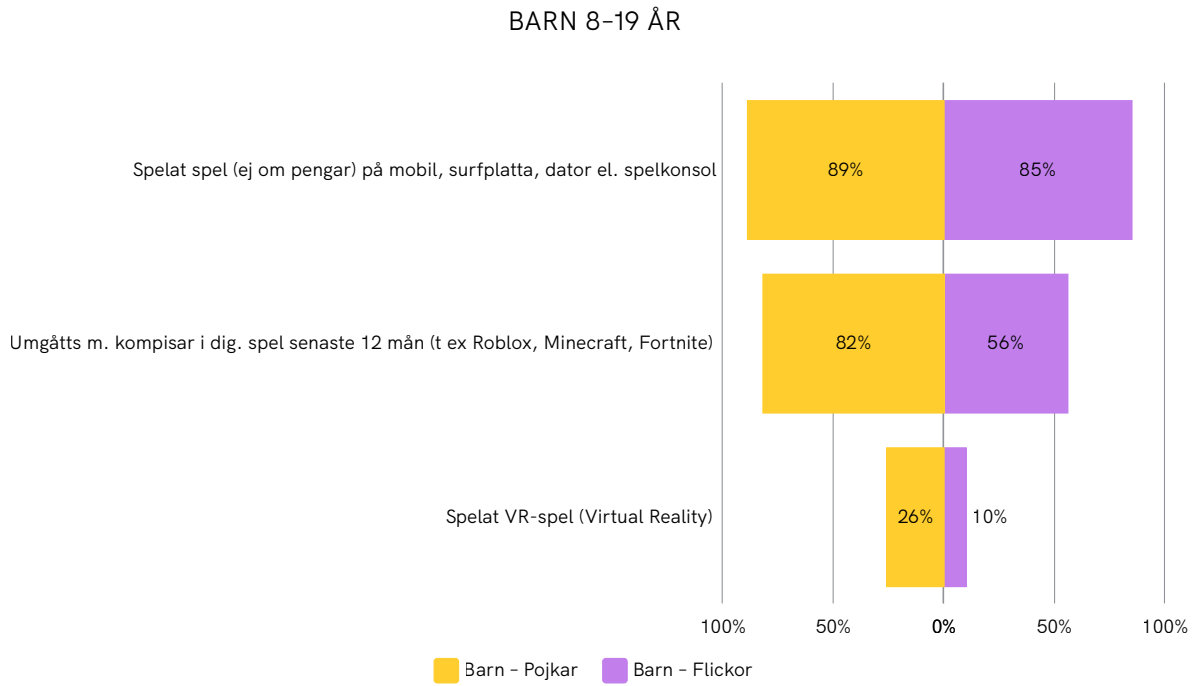

Diagram 10.17, Bas: Barn 8–19 år, År 2023 (BOI)

Spelar pojkar och flickor lika mycket dataspel?

Ungefär lika många pojkar och flickor i åldern 8–19 år har spelat dataspel på mobil, surfplatta, dator eller spelkonsol under det senaste året, andelen skiljer sig inte nämnvärt. Det är däremot betydligt vanligare bland pojkar att umgås med vänner på spelplattformar och det är även fler pojkar som har testat att spela VR-spel.

- Nästan 9 av 10 pojkar (89%) och flickor (85%) har spelat dataspel på mobil, surfplatta, dator eller spelkonsol under det senaste året. Skillnaden ligger inom felmarginalen.
- Det är betydligt vanligare att pojkar i åldern 8–19 år (82%) umgås med vänner på digitala spelplattformar jämfört med flickor i samma ålder (56%). Skillnaderna är särskilt stora bland flickor och pojkar som går på högstadiet eller gymnasiet där 85 procent av pojkarna har umgåtts med vänner på spelplattformar medan endast 44 procent av flickorna har gjort detsamma. I låg- och mellanstadiet är skillnaden inte alls lika stor (78 procent bland pojkar och 70 procent bland flickor). *)
- 1 av 4 pojkar i åldern 8–19 år har testat att spela VR-spel under det senaste året, vilket är betydligt fler jämfört med flickor i samma ålder där 1 av 10 svarar detsamma.

METODBESKRIVNING

***Svenskarna och internet* är Sveriges största individundersökningar om internetanvändning och har genomförts sedan år 2000 – sedan 2010 i Internetstiftelsens regi. Här presenterar vi metod och urval för årets rapport.**

Årets rapport består liksom tidigare år av flera delstudier. Vilken studie vår data är hämtad från framgår sist i bildtexten under respektive diagram i rapporten. Frågeformulär och samtliga tabellbilagor finns att hitta på *Svenskarna och internet*s webbplats.

För samtliga studier har Internetstiftelsen anlitat undersökningsföretaget Novus för datainsamling som ägde rum under januari och februari 2023. Majoriteten av vår data är insamlad i Studie 1 (n=2 954) och Studie 2 (n=3 503) i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, med en deltagarfrekvens på 63 procent respektive 62 procent. Resultatet är viktat mot SCB vad gäller kön, ålder, utbildning och geografi.

Metod och urval

Resultatet från *Svenskarna och internet* är i år baserat på följande delundersökningar.

1. Internetpenetrationsstudie
2. Studie 1
3. Studie 2
4. Barnen och internet (BOI) / Föräldrar och internet (FOI)

1. Internetpenetrationsstudie

Syftet med denna undersökning har varit att kartlägga internetpenetrationen bland den svenska allmänheten. För detta ändamål har frågan om man använder internet eller ej ställts via telefon baserat på ett slumpmässigt obundet och riksrepresentativt urval.

Urvalet för denna undersökning kommer från Statens personadressregister, Spar. Det är ett offentligt register som omfattar alla personer som är folkbokförda i Sverige, både svenska och utländska medborgare. Intervjuerna genomfördes under perioden 9–29 januari 2023 med en svarsfrekvens på 51 procent bland de som har telefonnummersatts.

Totalt har det genomförts 2 398 telefonintervjuer inom ramen för Novus veckovisa telefonomnibuss som genomförs av Novus samarbetspartner PFM Research AB. Telefonnummersättning görs bland alla personer med fasta och mobila telefonnummer och registret uppdateras regelbundet mot bland annat folkbokföringsregistret. Träffprocenten ligger på 90 procent och Nix-nummer sorteras ej bort. Telefonintervjuerna har genomförts 5 dagar i veckan, måndag–torsdag och söndag och totalt gjordes upp till 8 kontaktförsök.

2. Studie 1

För denna studie användes primärt Novus webbpanel, även kallad Sverigepanelen, för datainsamling. Novus Sverigepanel består av cirka 50 000 aktiva medlemmar i huvudsak åldern 18–89 år, men även i viss mån 90+ år, spridda över hela landet.

Inför undersökningen drog Novus ett stratifierat urval ur sin webbpanel i målgruppen allmänheten 16+ år. Totalt genomfördes 2 954 intervjuer under perioden 10–28 januari 2023. Deltagarfrekvensen uppgick till 63 procent.

I de 2 954 intervjuerna ingår också två små kompletterande målgrupper insamlade per telefon; sällananvändare (65 intervjuer), det vill säga de som inte använder internet dagligen, och icke-användare (63 intervjuer). Anledningen till de kompletterande intervjuerna med sällananvändare är för att det i internetpenetrationsstudien (se ovan) framgår att andelen sällananvändare är något underrepresenterade i webbpanelen och ska ligga på cirka 4 procent. Gruppen sällananvändare består nästan uteslutande av personer i åldern 65 år eller äldre. Dessa kompletterande telefonintervjuer genomfördes med målgruppen under perioden 10 januari–19 februari 2023.

Resultaten i samtliga studier är viktade mot kända populationstal (enligt SCB och Valmyndigheten) med avseende på kön, ålder, utbildning, geografi (NUTS2), parti i valet 2022. Dessutom viktas data mot internetanvändningsfrekvens (enligt internetpenetrationsstudien, se ovan).

Rekryteringen till Novus webbpanel sker med obundna slumpmässiga urval bland allmänheten främst via telefonintervjuer men även genom sms-inbjudan eller postalt utskick. Novus vårdar sin webbpanel genom så kallad Panel Management. Det innebär bland annat att Novus ser till att respondenterna inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, och inte heller i flera liknande undersökningar.

Notera att befolkningen i allmänhetsundersökningar som denna är den svensktalande befolkningen som är förmögna att svara på en undersökning antingen via telefon eller webb. Det innebär att man inte får med de som (ännu) inte behärskar det svenska språket, de som lider av demens, har läs- och talsvårigheter eller av andra skäl inte kan svara eller nås.

3. Studie 2

Metoden är densamma som för Studie 1 (se ovan). Denna del har dessutom omfattat en delstudie kallad *Barnen och Internet (BOI)*. Se mer om BOI under punkt 4 nedan.

Totalt i Studie 2 genomfördes 3 503 intervjuer fördelade enligt:

- 2 733 intervjuer med allmänheten 16+ år
- 642 kompletterande intervjuer med barn/ungdomar 8–19 år (se punkt 4 nedan)
- 65 kompletterande intervjuer med sällananvändare
- 63 intervjuer med icke-användare med profildata

Intervjuerna med målgruppen allmänheten 16+ år genomfördes under perioden 25 januari–14 februari 2023. Deltagarfrekvensen uppgick till 62 procent.

Precis som i Studie 1 så kompletterades studien med målgruppen sällananvändare, det vill säga de som inte använder internet dagligen. (För mer info, se Studie 1 ovan). Totalt genomfördes 65 kompletterande intervjuer under perioden 19 januari–3 februari 2023.

4. Barnen och internet (BOI), 8-19 år / Föräldrar och internet (FOI)

Barn och föräldrar har intervjuats i två separata studier. Barnen 8-15 år har rekryterats bland slumpmässigt utvalda föräldrar i Novus Sverigepanel (se Studie 1). Novus har skickat ut undersökningen till föräldrarna som godkänt att deras barn deltar och föräldrarna har sedan vidarebefordrat webbenkäten till sitt barn.

Totalt genomfördes 691 intervjuer med målgruppen 8-19 år under perioden 2-12 februari 2023. Om föräldrarna hade flera barn i målgruppen frågade Novus efter det barn som senast fyllde år. Eftersom det inte går att veta exakt hur många föräldrar som totalt bjöd in sitt barn så är det heller inte möjligt att redovisa en korrekt deltagarfrekvens för denna målgrupp.

Föräldrar till barn i målgruppen 8-19 år har också valts ut slumpmässigt ur Novus Sverigepanel (se mer om metoden under Studie 1) för en egen intervju. I det fall föräldern haft flera barn i målgruppen har de ombetts besvara undersökningen utifrån det barn som senast fyllde år. Totalt genomfördes

758 intervjuer med föräldrar under perioden 26 januari-11 februari. Deltagarfrekvensen uppgick till 61 procent bland intervjuer med föräldrar. Resultaten har viktats på barnets ålder och kön.

Om Novus Group International

Novus Group International är ett analys- och undersökningsföretag som grundades 2006 och har sitt huvudkontor i Stockholm. Bolaget är noterat på Spotlight Stock Market. De är medlem i Esomar -European Society for Opinion and Market Research - och följer branschens anvisningar om god undersökningsetik.

För undersökningens delar som avser telefonintervjuer har Novus samarbetat med PFM Research i Sverige AB. Företaget grundades 1999 och har sitt säte i Halmstad. De är också medlemmar i Esomar och följer branschens anvisningar om god undersökningsetik.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Med undersökningen *Svenskarna och internet* vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Om Svenskarna och internet - Historik

Studien Svenskarna och internet startade år 2000. Startskottet var att World Internet Institute började samla in data om hur den svenska befolkningen använder informations- och kommunikationsteknik samt hur detta påverkar enskilda individer, familjer och samhället. Sedan år 2010 är Internetstiftelsen huvudman för studien. Svenskarna och internet har alltså följt utvecklingen av internetanvändning och digitalisering i samhället under mer än 20 års tid.

För att undersökningen ska innehålla aktuell och relevant data behöver metod, frågeuppställningar och frågeformuleringar ses över och uppdateras i takt med digitaliseringen. År 2021 togs därför en reviderad metod för penetrationsmätning

av internetanvändandet fram. Detta för att få en så representativ fördelning bland befolkningen och i synnerhet för att ännu mer precist kunna skatta de alltmer smala målgrupperna sällan- och icke-användare av internet.

Av samma anledning ändrades då även frågeuppställningar och frågeformuleringar för så kallade "frekvensfrågor" där vi frågar om hur ofta något har använts, exempelvis sociala medier. Dessa frågor avgränsas från 2021 i tid och avser användning under de senaste 12 månaderna. Syftet med avgränsningen är att enbart ringa in aktuell användning och därmed exkludera eventuell användning som skett mer än ett år tillbaka i tiden. Denna förändring var nödvändig i takt med att allt fler tjänster är så pass väletablerade och att andelen som någonsin varit användare med tiden blir alltför stor och att frågeställningen därmed riskerar att tappa relevans över tid.

De nya uppdateringarna säkerställer att undersökningsresultatet framåt fortsätter att vara aktuellt och relevant. Förändringarna innebär dock att de berörda frågorna blir svårare eller inte möjliga att jämföra med data bakåt i tiden, före år 2021, vilket är viktigt att ha i åtanke.

Om World Internet Project (WIP)

Svenskarna och internet är den svenska delen av World Internet Project (WIP), ett internationellt forskningsprojekt som följer internets spridning och användning runt om i världen. Antalet deltagande länder ökar för varje år och nu har projektet ett trettiotal medlemsländer. Varje partner i respektive land finansierar sin egen verksamhet i projektet. De nationella urvalen är representativa urval av befolkningen. I frågepaketen finns flera gemensamma frågor för alla länder, de så kallade Common Questions. Dessa är formulerade likadant i varje land för att skapa jämförbara resultat.

Författare

Svenskarna och internet 2023 är skriven av Jenny Andersson, Insight Manager på Internetstiftelsen, med hjälp av Freja Blomdahl, Insight Manager på Internetstiftelsen samt Jakob Bäck, Digital Content Specialist, på Internetstiftelsen.

Upphovsrätt

Texten och bilderna i Svenskarna och internet 2023 skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons, Erkännande 4.0 Internationell.

Graferna i rapporten tillhandahålls med Creative Commons licensen CC0 1.0 Universiell.

Svenskarna vill inte ha riktad nätreklam, men tycker att polisen ska få ta del av privata konversationer online vid brottsmisstanke. Vi oroar oss för filterbubblor och näthat, men hyllar digitala böcker och tror på digitaliseringens positiva klimatpåverkan. Det här är det digitala Sverige år 2023.

Svenskarna och internet är en studie som genomförs av Internetstiftelsen. Med undersökningen vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internetns svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Exempel på våra satsningar är:

- Den här rapporten: Svenskarna och internet
- Start- och mötesplatsen Goto 10
- Folkbildningssatsningen Internetkunskap
- Det digitala museet Internetmuseum
- Lärresursen Digitala lektioner
- Konferensen Internetdagarna
- Mätverktyget Bredbandskollen

